

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

ΠΑΤΡΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 19

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ (Τ.
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΘΕΜΑ

Η ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ
ΗΛΙΚΙΑΣ 13 ΕΩΣ 17 ΕΤΩΝ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ
ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ

Μετέχουσα σπουδάστρια:
Σιδηροπούλου Αναστασία

Υπεύθυνη Καθηγήτρια:
Αλεξοπούλου Ουρανία
Καθηγήτρια Εφαρμογών

Πτυχιακή για τη λήψη του Πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία
από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
της Σχολής Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας
του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) Πάτρας

ΠΑΤΡΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1997

ΠΙΣΜΟΣ	2038A
ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αναγνώριση	1
Περίληψη μελέτης	2
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I	4
- Εισαγωγή	4
- Το πρόβλημα	6
- Σκοπός μελέτης	8
- Ορισμοί Όρων	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ	18
ΜΕΡΟΣ Α ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΦΗΒΕΙΑΣ	18
- Γενικά χαρακτηριστικά της εφηβείας	18
- Ιστορική αναδρομή	19
- Χρονολογική οριοθέτηση	20
- Βιωματικός τομέας	22
- Γνωστικός Τομέας	26
- Ψυχοσυναισθηματικός Τομέας	32
- Κοινωνικός Τομέας	40
ΜΕΡΟΣ Β ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	47
- Ιστορική ανασκόπηση	47
- Σύγχρονες μορφές παραβατικότητας ανηλίκων	50
- Αιτιολογικοί παράγοντες	52

- Ατομικοί παράγοντες	
Βιολογικοί και ψυχολογικοί παράγοντες	53
Παθολογικές, σωματικές και ψυχικές καταστάσεις	54
Επικτητοι, συναισθηματικοί τραυματισμοί	54
Προσωπικότητα	55
- Κοινωνικοί παράγοντες	56
Οικογένεια	56
Σχολείο	57
Συνομήλικοι	59
Μέσα μαζικής επικοινωνίας	61
Οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες	64
Η ζωή στις σύγχρονες πόλεις	65
Αλληλεπίδραση κοινωνικών και ατομικών παραγόντων	66

ΜΕΡΟΣ Γ

ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ 67

- Ιστορική προσέγγιση της εμφάνισης εξέλιξης και τιμώρησης του εγκλήματος	67
- Η εγκληματικότητα στη σημερινή Ελλάδα	72
- Η εφηβική εγκληματικότητα	78
- Το πέρασμα των ανηλίκων στην πράξη	85
- Οι νέοι που «αψηφούν» το νόμο	89
- Η αντιμετώπιση του ανηλικού εγκληματία από την αστυνομία και το δικαστήριο ανηλίκων	93
α. Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων	105
β. Αναμορφωτικά Καταστήματα	109
γ. Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων	111
δ. Σωφρονιστικά Καταστήματα	112
- Ο ανήλικος παραβάτης μετά τη σωφρονιστική αντιμετώπιση	114

ΜΕΡΟΣ Δ

ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΟΣ 117

- Το στίγμα του ανηλικού παραβάτη	117
- Παράγοντες που διαμορφώνουν το στίγμα	120
α. Αστυνομία	121
β. Φυλακή	122
γ. Μέσα μαζικής επικοινωνίας	124
- Συνέπειες	129
- Φαινομενολογία του σώματος	130
α. Ποσοτική έκφραση του στίγματος	131
β. Η κατανομή του στίγματος	133
- Ο ρόλος των κοινωνικών φορέων στη δημιουργία και διαίωνιση του στίγματος	136
α. Αστυνομία	136
β. Δικαστήρια Ανηλίκων	137

γ. Σχολείο	137
δ. Σωφρονιστικά Καταστήματα	138
ε. Ο.Α.Ε.Δ.	139
ΜΕΡΟΣ Ε	
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	
ΑΝΗΛΙΚΩΝ	141
- Νομοθετικές ρυθμίσεις	141
- Ελληνικές νομοθετικές ρυθμίσεις	141
- Ιστορική αναδρομή του θεσμού της αντιμετώπισης της παραβατικότητας ανηλίκων μέσω της δικαστικής οδού σε αλλοδαπές χώρες και στην Ελλάδα	147
- Αλλοδαπές νομοθετικές ρυθμίσεις	149
- Συγκριτική θεώρηση των νομοθεσιών	154
ΜΕΡΟΣ ΣΤ	
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	162
- Ιστορική εξέλιξη του αστυνομικού θεσμού στην Ελλάδα	162
- Κοινωνιολογία της Αστυνομίας	165
- Κοινωνία και αστυνομία μαζί στον αγώνα κατά της εγκληματικότητας	168
- Ο ρόλος της αστυνομίας και της Εισαγγελίας στην πρόληψη της εγκληματικότητας των ανηλίκων	176
ΜΕΡΟΣ Ζ	
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	185
- Η κοινωνική εργασία ως θεσμός και επάγγελμα	185
- Σχέση κοινωνικής εργασίας και αστυνομίας	195
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	205
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	218
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	
Α. Έρευνες	
Β. Νομοθεσία	
Γ. Αποκόμματα Εφημερίδων	

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Ευχαριστώ ιδιαίτερα την υπεύθυνη καθηγήτρια **κ. Ουρανία Αλεξοπούλου**, για τη βοήθεια που πρόσφερε στη διεκπεραίωση της πτυχιακής εργασίας και τη συνεργασία της. Επίσης, την **κ. Καλτσούνη - Νόβα Χριστίνα Κοινωνιολόγο** για τις έρευνες και τα στατιστικά στοιχεία που μου παρέσχε.

Ευχαριστώ τους **αξιωματικούς του Αστυνομικού Τμήματος Καβάλας** για την πολύτιμη βοήθεια τους στην εξεύρεση βιβλιογραφικού υλικού, τον **κ. Χαράλαμπο Γιαρματζίδη** για τη συμπαράσταση και βοήθεια που πρόσφερε σε ολόκληρη τη διάρκεια της πτυχιακής εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η μελέτη αυτή εξετάζει την παραβατικότητα των ανηλίκων ηλικίας 13 - 17 ετών, στον Ελλαδικό χώρο και το ρόλο της Αστυνομίας και της κοινωνικής εργασίας στην αντιμετώπιση της, έτσι όπως παρουσιάζεται μέσα από τη βιβλιογραφία.

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο πρόβλημα της έκτασης της παραβατικότητας των ανηλίκων στη χώρα μας, αλλά και στις ανεπτυγμένες χώρες. Επίσης αναφέρεται ο σκοπός της μελέτης και δίνονται ορισμοί που χρησιμοποιούνται όταν εξετάζεται το θέμα της παραβατικότητας, καθώς και όροι που χρησιμοποιούνται σ' αυτήν την εργασία.

Στο κεφάλαιο II αναλύεται η μεθοδολογία.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη αναφορά στο γενικά χαρακτηριστικά της εφηβείας, στις σύγχρονες μορφές παραβατικότητας των ανηλίκων και στους αιτιολογικούς (ατομικούς - κοινωνικούς) παράγοντες όπου φαίνονται τα αίτια ύπαρξης της παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι θεσμοί και οι τρόποι αντιμετώπισης του ανήλικου παραβάτη από την Αστυνομία, το Δικαστήριο Ανηλίκων, την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων (Υ.Ε.Α.), την Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων (Ε.Π.Α.), τα Αναμορφωτικά και Σωφρονιστικά Καταστήματα (Α.Τ. - Σ.Κ.) καθώς και την κατάσταση του μετά τη σωφρονιστική αντιμετώπιση.

Στο τέταρτο μέρος του τρίτου κεφαλαίου μελετάται το στίγμα του ανήλικου παραβάτη, οι παράγοντες που το διαμορφώνουν, οι συνέπειες που έχει στη συμπεριφορά των ανηλίκων και ο ρόλος των κοινωνικών φορέων στη δημιουργία και διαίωνιση του στίγματος (Αστυνομία, Δικαστήριο Ανηλίκων, Σχολείο, Σωφρονιστικά Καταστήματα, Ο.Α.Ε.Λ.). Παράλληλα παρουσιάζονται οι νομοθετικές ρυθμίσεις στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες όπου

γίνεται και μία συγκριτική θεώρηση των νομοθεσιών αυτών. Το κεφάλαιο αυτό τελειώνει με την εξέταση του θεσμού της Αστυνομίας στα πλαίσια της εξέλιξης της καταστολής της παραβατικότητας των ανηλίκων, την κοινωνική εργασία ως θεσμό και επάγγελμα και την σχέση της με την αστυνομία.

Τέλος, το τέταρτο κεφάλαιο της παρούσης μελέτης αναφέρεται στα συμπεράσματα και τις προτάσεις που προκύπτουν από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Εισαγωγή

Η διαρκής αύξηση της εγκληματικότητας στις μέρες μας είναι μια πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα στη διαμόρφωση της οποίας συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό ανήλικα άτομα.

Εξετάζοντας τη δεκαετία 1974 - 1983 διαπιστώνουμε μια σημαντική αύξηση της εγκληματικότητας ανηλίκων ατόμων ηλικίας 13 - 17 ετών. Συγκεκριμένα ξεκινώντας από το 1974 ο αριθμός των ανηλίκων παραβατών ανέρχονται στις 5.507, ενώ το 1983 με σταδιακή αύξηση κάθε χρόνο ο αριθμός έφτασε τους 13.588. Σημειώθηκε δηλαδή αύξηση του αριθμού των ανηλίκων παραβατών της τάξης του 9,5% (κ. Σπινέλλη 1988, σελ 439).

Πιο πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι σημειώθηκε μια επίσης σημαντική αύξηση της εγκληματικότητας ανηλίκων από το 1984 έως σήμερα.

Αξίζει να αναφερθεί ότι τα δεδομένα των στατιστικών ερευνών αφορούν τον αριθμό των ανηλίκων παραβατών που η υπόθεση τους φτάνει για εκδίκαση σε κάποιο από τα δικαστήρια ανηλίκων.

Ωστόσο, οι όροι έγκλημα - εγκληματικότητα είναι σαφώς αρνητικά φορτισμένοι εφ' όσον χρησιμοποιούνται για περιγραφή πράξεων μη κοινωνικά αποδεκτών. Αλλά και ο όρος εγκληματίας υποδηλώνει μια αποστροφή που υψώνει τείχη ανάμεσα στο συγκεκριμένο πρόσωπο και το κοινωνικό σύνολο.

Κι οι συνέπειες της κοινωνικής αποστροφής (στίγμα) για κάθε ανήλικο παραβάτη του ποινικού νόμου είναι δυσάρεστες πόσο μάλλον όταν πρόκειται για ανήλικα άτομα, όπου η ιδιορρυθμία της ηλικίας τους και των αναγκών της απαιτεί ειδική αντιμετώπιση.

Μάθαμε να ονομάζομε παραβάτες και περιθωριακούς, αυτούς που νωρίς βίωσαν τη σύγκρουση με τους θεσμούς και τους νόμους. Μάθαμε να κα-

ταγράφουμε την παράβαση με παραμέτρους εγρήγορσης ή απειλής που αφορούν την προσωπική μας προστασία και ακεραιότητα. Να εστιάζουμε στον κίνδυνο παραβλέποντας τον ευαίσθητο και εύθραυστο εσωτερικό κόσμο των ανηλίκων δραστών. Μάθαμε να εξαντλούμε την αγανάκτηση ή τη συμπόνια μας για τους νεαρούς αρνητές της κοινωνικής μας «γαλήνης» μπροστά στις εικόνες μιας τηλεόρασης ή μιας εφημερίδας («ΑΡΣΙΣ»).

Οι πολιτικοί και οι λήπτες αποφάσεων αναζητούν λύσεις και μέτρα για την «κοινωνική ένταξη» των παραβατών και των κοινωνικά αποκλεισμένων σε ένα στοίχημα που αφορά την οχύρωση των θεσμών, της κοινωνικής και οικονομικής συνέχειας. Τέτοια μέτρα έχει δίκιο κάθε κοινωνία να παίρνει, μαζί με τη φροντίδα της για ανάπτυξη και πρόοδο («ΑΡΣΙΣ»).

Όμως δεν είναι τα μέτρα που μπορούν να μεταβάλλουν τελικά τη σχέση συγκρουόμενου και θιγομένου και να αμβλύνουν την απόσταση μεταξύ αποκλεισμένων και συμμετέχοντος. Η άρση του αποκλεισμού απαιτεί τόσο επεξεργασία του βιάματος της απόρριψης ή σύγκρουσης όσο και διαλεκτική παρέμβαση στις ανάγκες των αποκλεισμένων («ΑΡΣΙΣ»).

Το πρόβλημα

Το πρόβλημα της εγκληματικότητας ανηλίκων και ο ρόλος της Αστυνομίας και της κοινωνικής εργασίας στην αντιμετώπιση της παραβατικότητας άρχισε ν' αναγνωρίζεται και ν' αποδεικνύεται η σοβαρότητα του μέσα από μελέτες και έρευνες κυρίως σε χώρες του εξωτερικού. Οι έρευνες αυτές παρουσιάζουν στατιστικά στοιχεία που αφορούν τη συχνότητα της εγκληματικότητας, την έκταση της, το φύλο και την ηλικία των ανηλίκων.

Είναι πασίδηλο ότι τα τελευταία χρόνια η εγκληματικότητα βρίσκεται σε μια πρωτοφανή έξαρση. Αυτό δεν αποτελεί αποκλειστικό φαινόμενο της ελληνικής κοινωνίας. Απλώς η εγκληματικότητα στην Ελλάδα «άνθισε» την τελευταία δεκαετία με ραγδαίους ρυθμούς, με αποτέλεσμα να δημιουργήσει τεράστια ανησυχία στο κοινωνικό σύνολο και ιδιαίτερα στους πολίτες που ζουν στα μεγάλα αστικά κέντρα. Διαπιστώνεται μάλιστα ο φόβος ότι την επόμενη δεκαετία, η αύξηση της εγκληματικότητας θα είναι ακόμα μεγαλύτερη και τα μεγέθη της μη προβλέψιμα.

Στο κατώφλι του 2.000, η κοινωνία μας καλείται να αντιμετωπίσει μια σειρά από προκλήσεις. Ανάμεσα τους και οι νέες, σύγχρονες μορφές εγκληματικότητας, που αποτελούν σοβαρή απειλή για τον πολίτη, αγκαλιάζοντας τον ασφυκτικά και εναγώνια σε ένα χώρο επικίνδυνο για την ίδια του τη ζωή.

Η ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος της εγκληματικότητας στη χώρα μας προϋποθέτει αντίστοιχες ριζικές αλλαγές στον γενικότερο τρόπο ζωής μας και συνδέεται κυρίως με τη χάραξη και εφαρμογή μιας μακροπρόθεσμης αποτελεσματικής πολιτικής στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τομέα, που θα βοηθήσουν σημαντικά τόσο στην καταστολή όσο και στην πρόληψη της εγκληματικότητας (Ν.Ε. Κουράκης, 1993, σελ. 562).

Είναι φανερό ότι η κύρια αντιμετώπιση της εγκληματικότητας θα πρέπει να γίνει σε επίπεδο πρόληψης, με την χάραξη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής κατά του εγκλήματος, έπειτα από επιστημονική μελέτη των σχετικών προβλημάτων (Ν.Ε. Κουράκης, 1993, σελ. 626).

Ο σχεδιασμός μια τέτοιας αντεγκληματικής πολιτικής θα μπορούσε να γίνει είτε με το Συμβούλιο Πρόληψης της Εγκληματικότητας είτε και με κάποιο άλλο παρεμφερές όργανο.

Βασικοί στόχοι του οργάνου αυτού θα ήταν να προωθήσει και στη χώρα μας, σε συνεργασία με διάφορους φορείς (δήμους, εκκλησία, κ.α.), ορισμένους θεσμούς διαμεσολαβητικού χαρακτήρα μεταξύ δράστη και θύματος που βρίσκουν από καιρό ιδιαίτερη απήχηση σε χώρες του εξωτερικού, να ευαισθητοποιηθεί και να ενημερώνει το κοινό υπεύθυνα για το πρόβλημα της εγκληματικότητας, να συντονίζει επιστημονικές έρευνες Πανεπιστημιακών ή άλλων ερευνητικών φορέων για κρίσιμα προβλήματα εγκληματικότητας π.χ. οι ληστείες σε τράπεζες, να συνεργάζεται με ομόλογους φορείς του εξωτερικού για πρόληψη της εγκληματικότητας και να προτείνει στη συνέχεια νομοθετικά ή άλλα μέτρα για την αντιμετώπιση των εν λόγω προβλημάτων (Ν.Ε. Κουράκης, 1993, σελ. 626).

Σκοπός μελέτης

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι η εξέταση του προβλήματος της παραβατικότητας των ανηλίκων ηλικίας 13 - 17 ετών στον Ελλαδικό χώρο και ο ρόλος της Αστυνομίας και της κοινωνικής εργασίας στην αντιμετώπιση της.

- Πιο συγκεκριμένα οι επιμέρους στόχοι της μελέτης είναι:
- Να αναλυθούν τα χαρακτηριστικά της εφηβείας.
- Να παρουσιαστεί η έκταση και η συχνότητα της παραβατικότητας των εφήβων.
- Να εξεταστεί η αντιμετώπιση του ανήλικου παραβάτη.
- Να εξεταστεί ο ρόλος της Αστυνομίας και της Κοινωνικής Εργασίας σε σχέση με τους ανηλίκους

Ορισμοί Όρων

ΑΝΗΛΙΚΟΙ

Ο όρος «ανήλικοι» αναφέρεται σε άτομα ηλικίας 13 - 17 ετών. Για τον Έλληνα νομοθέτη (κ. Σπινέλλη, 1986, σελ. 436) η ανηλικότητα περιλαμβάνει τις ηλικίες 7 - 17. Τα άτομα 7 - 12 ετών θεωρούνται «παιδιά», εκείνα που είναι 13 - 17 «έφηβοι» και 18 - 21 «μετέφηβοι». Το πρόβλημα των παραβάσεων των ανηλίκων αρχίζει συνήθως με το πέρασμα στην εφηβεία. Άλλωστε εκτός από αυτόν τον ουσιαστικό λόγο υπάρχει και ένας τυπικός: Στις περισσότερες χώρες τα δικαστήρια επιλαμβάνονται των υποθέσεων των ανηλίκων στην ηλικία των 14 ετών περίπου.

Το άρθρο 121 του Ποινικού Κώδικα ορίζει τους ανηλίκους, άτομα που διατρέχουν το 7^ο έτος της ηλικίας τους έως το 17^ο έτος συμπληρωμένο. Από αυτούς όσοι έχουν ηλικία έως το 12 έτος τους συμπληρωμένο ονομάζονται «παιδιά» και οι υπόλοιποι «έφηβοι»

ΔΙΚΑΙΟ

«Δίκαιο» κατά τον Χ. Ρώμα (1984, σελ. 81) «είναι σύνολο κανόνων που θεσπίζονται και επιβάλλονται αναγκαστικά για να ρυθμίσουν την κοινωνική συμβίωση».

Στη μελέτη αυτή όμως υιοθετείται ο όρος «Δίκαιο Ανηλίκων» τον οποίο οι κ. Σπινέλλη και Αγ. Τρωιάκου ορίζουν ως εξής:

«Είναι το σύνολο κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την προστασία των ανηλίκων αλλά και της κοινωνίας γενικότερα, στο μέτρο που η διατήρηση και εξέλιξη του συναρτάται με την διαφύλαξη των νεώτερων μελών της».

ΠΑΡΑΒΑΣΗ

Όπως αναφέρει η Κ. Σπινέλλη (1986, σελ. 436), ο όρος «παράβαση» ή «παραβατικότητα» χρησιμοποιείται για να δηλωθούν συγκρούσεις στο ατομικό ή κοινωνικό επίπεδο με ποινικές ή αστυνομικές διατάξεις.

ΕΓΚΛΗΜΑ

Σύμφωνα με τον Χ. Ρώμα (1984, σελ.89) «έγκλημα είναι η παράβαση του γραπτού ή άγραφου νόμου. Από νομικής άποψης είναι η άδικη πράξη η παράλειψη, που καταλογίζεται σε κάποιον και που τιμωρείται από τον ποινικό νόμο. Ωστόσο στην εξειδίκευση της έννοιας βρίσκει κανείς σημαντικές διαφορές, γιατί οι νομοθεσίες των κρατών διαφέρουν ως προς τις πράξεις που χαρακτηρίζουν εγκληματικές.

Κατά τον Δ. Καρμακόλια (1986, σελ.13) «έγκλημα θεωρείται η πράξη εκείνη που παραβιάζει κάποιο γραπτό νόμο», ενώ και τον Purkeim (1904) «έγκλημα είναι κάθε πράξη που έρχεται σε σύγκρουση με καταστάσεις δυνατές και ορισμένες».

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΤΙΓΜΑ

Ο όρος «κοινωνικό στίγμα» αναφέρεται στην επικόλληση της ετικέτας σε κάθε ανήλικο παραβάτη του νόμου και στις συνακόλουθες συνέπειες στις στην μετέπειτα κοινωνική του ζωή.

Κατά συνέπεια υιοθετείται ο ορισμός που δίνει ο Αθ. Παπαχρήστου (1988, σελ. 396) σύμφωνα με τον οποίο «η κοινωνική αποστραφή στο πρόσωπο του εγκληματία επενεργεί τελικά πάνω στον ίδιο που έχοντας εκτίσει την ποινή του διαπιστώνει στο ίδιο το πετάι του τις συνέπειες της κοινωνικής απόρριψης. Από κει και πέρα η υποτροπή είναι συνήθως η αναπόφευκτη κατάληξη της τραυματικής αυτής εμπειρίας».

Παραπλήσιος είναι και ο ορισμός που δίδει ο Η. Δασκαλάκης (1983, σελ.461) σύμφωνα με τον οποίο «στιγματισμός» είναι η διαδικασία εγκαθίδρυσης αρνητικής κοινωνικής ταυτότητας. Με την επιβολή του στίγματος του εγκληματία σε κάποιον, αυτός εκπίπτει όλων των κοινωνικών ρόλων που του αναγνωρίζονται μέχρι τότε και αποκτά ένα και μοναδικό το ρόλο του εγκληματία».

ΕΞΟΥΣΙΑ

Ο Parson ως εκπρόσωπος των Αμερικανών κοινωνιολόγων υποστηρίζει ότι «η εξουσία είναι η ικανότητα να ασκούνται ορισμένες λειτουργίες προς όφελος του κοινωνικού συστήματος που εξετάζεται στο σύνολο του» (Πουλάντζας, 1982, σελ. 144).

Ο Τσαούσης (1985) υποστηρίζει ότι σύμφωνα με τους γενικά παραδεκτούς ορισμούς, σήμερα δύναμη είναι η ικανότητα αποτελεσματικού καθορισμού της συμπεριφοράς των άλλων ενώ η εξουσία είναι η νόμιμη άσκηση της δύναμης, ή όπως λέει ο Weber, η νόμιμη άσκηση της κυριαρχίας δηλαδή της δύναμης που καθίσταται ενεργός.

Σύμφωνα με τον Weber, λοιπόν, «εξουσία είναι η πιθανότητα μια διαταγή να βρει υπακοή από τους άλλους τους «εξουσιαζόμενους» οι οποίοι προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους έτσι ώστε το περιεχόμενο της διαταγής να αποτελεί «αξίωμα» για τη συμπεριφορά τους (Weber, 1983, σελ. 113), (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ. 10).

ΘΕΣΜΟΣ

Από τον T. Parson παίρνουμε τον εξής ορισμό για τους θεσμούς «θεσμός είναι πλέγμα από ρόλους (ή σχέσεις θέσεων) θεσμοποιημένους και οι οποίοι έχουν μια στρατηγική διαρθρωτική σημασία». (Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, 1981, σελ. 162)

Η Μουσούρου συμφωνώντας με τον Parson ως προς το ότι οι θεσμοί είναι πλέγμα ρόλων, μας δίνει έναν πιο ολοκληρωμένο ορισμό:

«Κοινωνικός θεσμός είναι ένα σταθερό πλέγμα σχέσεων μεταξύ των «κοινωνικών ρόλων», ένα σταθερό σύνολο ενεργειών οι οποίες προσδιορίζονται κοινωνικά και όχι ατομικά. Κάθε θεσμός αποτελεί ένα σύνολο από τυποποιημένους τρόπους ατομικής ή ομαδικής δράσης που το σύνολο τους θεωρεί σημαντικούς» (Μουσουρού, 1983, σελ. 96), (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ 11).

ΚΡΑΤΟΣ

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει το Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών το «κράτος είναι μόνο εκείνο το τμήμα του πολιτικού σώματος που σαν κύριο σκοπό του έχει να κρατάει το νόμο, να κυβερνάει στο πλαίσιο του Συντάγματος, να προάγει την κοινή ευημερία και τη δημόσια τάξη και να διαχειρίζεται τις δημόσιες υποθέσεις. Δεν είναι άνθρωπος ή μια ομάδα ανθρώπων, είναι ένα σύνολο από θεσμούς που συγκροτούνται για να σχηματίσουν μια ρυθμιστική μηχανή η οποία κατέχει την κορυφή της κοινωνίας.» (Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, 1981, σελ. 216), (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ. 14)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ

Από Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών (981, σελ. 106-107) παίρνουμε τον εξής ορισμό για τις δομές:

«Κοινωνικές δομές είναι ένα σύνολο ή μια ολότητα που αποτελείται από ενωμένα μέρη λίγο πολύ αλληλοεξαρτώμενα και συνδεδεμένα μεταξύ τους κατά διαρκή τρόπο» (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ. 14)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΣΗ

Ο όρος «κοινωνική επανένταξη» αναφέρεται στην καθ' όλα ομαλή ενσωμάτωση του ανήλικου παραβάτη - με το πέρας έκτισης της ποινής του - στο κοινωνικό σύνολο.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Ο κοινωνικός έλεγχος αφορά τα μέσα με τα οποία μια κοινωνία ή μια ομάδα κατευθύνει και υποχρεώνει τα μέλη της να συμμορφωθούν με τα καθιερωμένα πρότυπα συμπεριφοράς. Διενεργείται από μηχανισμό που παρακινούν και εξασφαλίζουν τη συμμόρφωση και περιλαμβάνει μια σειρά από παροτρύνσεις και κυρώσεις που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που τα μέλη μιας ομάδας παρεκτρέπονται από τα αποδεκτά είδη συμπεριφοράς. (Γιαζέλη, 1987)

Σύμφωνα, με τους Αμερικανούς θεωρητικούς ο κοινωνικός έλεγχος είναι ο ρυθμιστής του κοινωνικού βίου ασκώντας μια πίεση που τείνει στη συνοχή και την ολοκλήρωση της ομάδας με τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των νομικών κανόνων και την εξουσία καταναγκασμού των νόμων.

Σε αντίθεση με τους ορισμούς του θεσμού οι ορισμοί του κοινωνικού ελέγχου συγκλίνουν προς την ίδια αρχή. Ο Τσαούσης ορίζει κοινωνικό έλεγχο ως:

«Σύνολο των μέσων που χρησιμοποιεί μια κοινωνία για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση προς τους κανόνες και τα κανονιστικά πρότυπα που ισχύουν στους κόλπους της μια δεδομένη στιγμή. Κοινό τους γνώρισμα είναι ότι τα μέσα αυτά ασκούν άμεσα ή έμμεσα, πίεση προς ορισμένη πράξη, παράλειψη ή ανοχή». (Τσαούσης, 1985, σελ. 170), (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ 13)

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Κατά τον Χ. Σταμάτη (1981) η αστυνομία είναι ένας «τομέας της διοίκησης που έχει σαν έργο να αποκρούει τους κινδύνους που απειλούν την υπόσταση του Κράτους, να υπερασπίζει τη ζωή τιμή και περιουσία των πολιτών και γενικότερα να φροντίζει για την εφαρμογή των νόμων λαμβάνοντας τα απαραίτητα μέτρα για την διακόλυνση του κοινωνικού βίου των πολιτών». (Σταμάτης, 1981, σελ. 11), (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ. 5)

Ο ορισμός που δίνει η εγκυκλοπαίδεια Πάπυρους Λαρούς (τόμος 3^{ος}) είναι: η αστυνομία θεωρείται σαν οργανωμένη κρατική υπηρεσία που έχει ως αποστολή να προστατεύσει την τιμή, ζωή και περιουσία των πολιτών, να εξασφαλίσει την δημόσια τάξη και ησυχία και γενικά να εφαρμόζει τους νόμους που θεσπίζει η πολιτεία. (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ. 5)

Το τμήμα εκδόσεων της Λιεύθυνσης Δημοσίων Σχέσεων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης σε έντυπο του με τίτλο «Ελληνική Αστυνομία (1990) δίνει τον εξής ορισμό: η αστυνομία είναι ένας θεσμός που στις δημοκρατικές χώρες έχει σαν στόχο να εξασφαλίσει τις ατομικές ελευθερίες και να προστατεύσει τα δικαιώματα των πολιτών, όπως αυτά διαγράφονται από τις σχετικές διακηρίξεις, τις διεθνείς συμβάσεις και τα αντίστοιχα Συντάγματα. (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ. 6).

Τέλος, στην παρούσα μελέτη η λέξη αστυνομία θα χρησιμοποιηθεί σε δευτερεύον κομμάτι ταγμένο από το νόμο για να εφαρμόζει ή να θεσπίζει νομικές διατάξεις που διέπουν την δημόσια τάξη την ασφάλεια, την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας και κάθε παράνομης ενέργειας με σκοπό την εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την απρόσκοπτη λειτουργία των άλλων θεσμών. (Ε. Ζώης, 1986, σελ.4), (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ. 7).

ΛΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ο Διεθνής Σύνδεσμος Αστυνομικών Λιευθυντών Πόλεων περιγράφει τις Σχέσεις Αστυνομίας - Κοινού ως εξής:

«Είναι ένα πρόγραμμα ενός Αστυνομικού Τμήματος που σκοπεύει να δώσει την ευκαιρία στην αστυνομία άλλους δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς και σε άτομα της κοινότητας να έλθουν σε επαφή, να ανακαλύψουν το κοινά τους προβλήματα, τις φιλοδοξίες και ευθύνες τους και να εργαστούν από κοινού για την λύση προβλημάτων που τους απασχολούν και την δημιουργία κοινών προγραμμάτων συνεργασίας... Δεν είναι όμως, μόνο μία μέθοδος λύσεων προβλημάτων. Είναι επίσης μέθοδος αποφυγής δημιουργίας προβλημάτων, που όταν τεθεί πάνω σε ορθές βάσεις μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία υγιών σχέσεων μεταξύ της Αστυνομίας και του Κοινού σε μια Κοινότητα». (Σοφοκλέους, 1975, σελ. 9), (Πτυχιακή Εργασία, 1992, σελ. 9).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Περνάμε τώρα στην άλλη βασική έννοια που είναι η Κοινωνική Εργασία. Σύμφωνα με τον Αμερικανό Allen Piucus όπως αναφέρει η Οριέττα Εξάρχου σε άρθρο της στο περιοδικό «Εκλογή» (Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 1976, σελ 69), «η κοινωνική εργασία είναι μια επαγγελματική δραστηριότητα που παρεμβαίνει στον τομέα των σχέσεων του ατόμου με το περιβάλλον του. Επιδίωξη της είναι:

1. Να επαυξήσει την προσαρμοστική ικανότητα των ατόμων και την ικανότητα τους στην επίλυση προβληματικών καταστάσεων.
2. Να συνδέσει τα άτομα με τις υπάρχουσες πηγές στο περιβάλλον τους και με τα συστήματα που προσφέρουν υπηρεσίες, παροχές και ευκαιρίες.
3. Να προαγάγει την αποτελεσματική και εξανθρωπιστική λειτουργία των συστημάτων αυτών και

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΜΕΘΟΛΟΛΟΓΙΑ

Η εργασία αυτή αποτελεί μια βιβλιογραφική παρουσίαση της παραβατικότητας των ανηλίκων ηλικίας 13 - 17 ετών στον Ελλαδικό χώρο και τον ρόλο της Αστυνομίας και της κοινωνικής εργασίας στην αντιμετώπιση της. Οι πληροφορίες προέρχονται από βιβλία, περιοδικά, εγκυκλοπαίδειες και εφημερίδες.

Ιδιαίτερα βοηθητική και διευκολυντική για την ολοκλήρωση της μελέτης ήταν η συνεργασία και επαφή που είχα με ανθρώπους που έχουν ασχοληθεί και προσφέρει στο χώρο της παραβατικότητας.

Απευθύνθηκα στην Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων των Νομών Καβάλας και Αχαΐας και ζήτησα πληροφορίες από τους Επιμελητές Ανηλίκων που εργάζονται εκεί.

Από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, το τμήμα εκδόσεων, Λιεύθυνση Δημοσίων Σχέσεων, με τον εγκληματολόγο κ. Χονδροματίδη, από την Κοινωνιολόγο κ. Καλτούνη - Νόβα Χριστίνα στο τμήμα Ανηλίκων της Ασφάλειας που ασχολούνται με την πρόληψη.

Από την Αστυνομική Λιεύθυνση του Νομού Καβάλας και το Λ' Αστυνομικό Τμήμα Νομού Αχαΐας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ

ΜΕΡΟΣ Α

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΦΗΒΕΙΑΣ

«Ευμετάβολοι δε και απίκοροι προς τας επιθυμίας και σφόδρα μεν επιθυμούσι ταχέως δε παύονται οξείαι γαρ αι βουλήσεις και ου μεγάλαι ώσπερ αι των καμνόντων δίψαι και πείναι. Και θυμικοί και οξύθυμοι και οίοι ακολουθειν τη ορμή και ήττοις εισί του θυμού (...) πάντα γαρ άγαν πράττουσιν φιλούσι τε γαρ άγαν και μισούσιν άγαν και τάλλα πάντα ομοίως. Και ειδέναι πάντα οίονται και διισχυρίζονται τούτο γαρ αίτιον εστί και του πάντα άγαν (...) το μεν ουν των νέων τοιούτων εστί ηθος».

(Αριστοτέλη Ρητορική 1389 α3 - β18)

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει αναφορά στην αναπτυξιακή περίοδο της ζωής του ανθρώπου που ονομάζεται εφηβεία και θα εξεταστούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

Η εφηβεία είναι η περίοδος της ανθρώπινης ζωής, όπου ολοκληρώνεται η σεξουαλική ωριμότητα του ατόμου, επέρχονται αλλαγές στον χαρακτήρα, συχνά έχουμε διαταραχές στην ψυχική ισορροπία και τέλος, ακατανόητες και ασυμβίβαστες αντιφάσεις. Όλα αυτά επηρεάζονται τόσο από το ψυχικό δυναμικό του ατόμου όσο και από τον κοινωνικό χώρο όπου κινείται, χωρίς

να είναι δυνατόν να καταμετρηθεί το ποσοστό με το οποίο συμβάλλει ο κάθε παράγοντας στην τελική ωρίμανση της προσωπικότητας.

Ο BLOS PETER υποστηρίζει ότι «η ήβη είναι φτιαγμένη από τη φύση, ενώ η εφηβεία είναι παρασκεύασμα ανθρώπινο». Η άποψη αυτή εκφράζει περιληπτικά το γεγονός ότι η ήβη είναι βιολογικά προσδιορισμένη και συμβαίνει είτε είσαι Έλληνας, είτε είσαι Κινέζος, είτε ζεις στην πόλη, ή μόνος στην έρημο ενώ η εφηβεία είναι επιπλέον ένα φαινόμενο καθορισμένο και ψυχολογικά και κοινωνικά. (Α. Λοξιάδης 1985, σελ. 117)

Η περίοδος της εφηβείας είναι πού σημαντική, γιατί κατά την διάρκεια της διαμορφώνεται η προσωπικότητα του άτομο και γι' αυτό χαρακτηρίζεται από μια ποικιλία συναισθημάτων και συμπεριφοράς εκστατικότητας και παράλληλα μελαγχολίας, συντροφικότητας αλλά και μοναξιάς, υποταγής αλλά και εξέγερσης, ενάντια σε οποιαδήποτε εξουσία. Οι έφηβοι είναι εγωιστές, σκέφτονται υλιστικά, ταυτόχρονα όμως είναι γεμάτοι ιδεαλισμό.

Έχουν εμπιστοσύνη αλλά και αμφιβολία, τόσο για τους ίδιους, όσο και για τους άλλους. Η συμπεριφορά τους πολλές φορές είναι σκληρή και απερίσκεπτη απέναντι στους άλλους, ενώ οι ίδιοι πληγώνονται εύκολα. Η ψυχική τους διάθεση κυμαίνεται από την εύθυμη αισιοδοξία μέχρι την απαισιοδοξία. Έχουν έντονες αναζητήσεις, όρεξη για μεγαλύτερη δημιουργία, ικανότητα μάθησης, τάση για ελευθερία και ανεξαρτησία με αποτέλεσμα να συγκρούονται με τους μεγαλύτερους και τους γονείς τους, και ακόμη έχουν τάση για περιφρόνηση των αυθεντιών των ενηλίκων.

Ιστορική αναδρομή

Από πληροφορίες που δίνει ο Κοσμόπουλος (1990) βλέπουμε ότι από την αρχαιότητα θεωρούσαν την εφηβεία ως περίοδο ακμής και ομορφιάς. Εί-

ναι η εποχή εκείνη της ανθρώπινης ανάπτυξης που εγκαταλείπει την ανεμελιά της παιδικότητας για να αναλάβει τα καθήκοντα και δικαιώματα των μεγάλων.

Αναλυτικότερα στην Αρχαία Σπάρτη υπήρχε η σκληραγωγία του εφήβου, που σκοπό είχε να δημιουργήσει τον καλό στρατιώτη. Στην Αθήνα προκειμένου να αποκτήσει ο νέος νομότυπα την «εφηβεία» πρέπει αφού συμπληρώσει τα 18 του χρόνια, να γραφεί στο βιβλίο «κοινών γραμμάτων» και στη συνέχεια οφείλει να ασχοληθεί με τα πολεμικά έργα για 2 χρόνια. Η Αθήνα δεν ετοιμάζει τον γενναίο οπλίτη, αλλά τον «καλόν κάγαθον» πολίτη. Εκφράζει έτσι το ιδανικό του τέλειου και άρτιου ανθρώπου, που αποτελεί σκοπό της πολιτείας, του πολίτη που δεν φτάνει την τελειότητα χωρίς να ενδιαφέρεται για τα κοινά.

Χρονολογική οριοθέτηση

Η χρονολογική οριοθέτηση της εφηβείας, ο σαφής καθορισμός των χρονικών ορίων - έναρξη και λήξη - παρουσιάζει σοβαρές δυσκολίες.

Σύμφωνα με τον Κοσμόπουλο (1990) η εφηβεία χωρίζεται σε:

- προεφηβεία, 12 -14 ετών
- στην α' εφηβεία, 15 - 16 ετών
- στην β' εφηβεία, 17 - 19 ετών.

Ο Παρασκευόπουλος (1985) με βάση τα πρωτεύοντα και δευτερεύοντα γνωρίσματα της ήβης, για τα αγόρια αναφέρεται σε:

- πρώτη φάση της εφηβείας από το 12^ο ως το 13^ο έτος
- μεσαία φάση της εφηβείας από το 13^ο ως το 16^ο έτος
- τελευταία φάση της εφηβείας από το 16^ο ως το 18^ο έτος
- μετεφηβική ηλικία από το 18^ο ως το 20^ο έτος

Για τα κορίτσια:

- πρώτη φάση της εφηβείας από το 10^ο ως το 11^ο έτος
- μεσαία φάση της εφηβείας από το 11^ο ως το 14^ο έτος
- τελευταία φάση της εφηβείας από το 14^ο ως το 16^ο έτος
- μετεφηβική ηλικία από το 16^ο ως το 18^ο έτος

Τα αναπτυξιακά φαινόμενα της εφηβείας πραγματοποιούνται σε δύο επιμέρους φάσεις:

- στην κυρίως εφηβεία (από το 11^ο ως το 16^ο έτος) όπου εμφανίζονται όλες οι νέες βιοσωματικές αλλαγές και γνωστικές δομές.
- στην εφηβική νεότητα (από το 16^ο ως το 20^ο έτος), όπου το άτομο προσπαθεί να προσαρμοστεί στο νέο βιοσωματικό και γνωστικό ε-αυτό του.

Ο Τσώκτης (1991) αναφέρει ότι η εφηβεία αρχίζει βαθμιαία κατά το τέλος της λανθάνουσας περιόδου (περίπου στα 10^{1/2} - 11 χρόνια) και τελειώνει βαθμιαία με την έναρξη της ενήλικης ζωής (από τα 18 μέχρι τα 21 χρόνια). Η εφηβική δε ηλικία μπορεί να διαιρεθεί σε 3 στάδια:

- στην πρώιμη εφηβική ηλικία από 10^{1/2} - 11 μέχρι 14
- στη μέση από 14 μέχρι 16 - 17
- στην όψιμη από 16 -17 μέχρι 20 -21

Ο Κ. Μάνος (1987) χωρίζει την εφηβεία σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση διαρκεί από τα 13 ως τα 17 και ο έφηβος ονομάζεται «νεαρός έφηβος». Η δεύτερη φάση διαρκεί από τα 17 ως τα 20 και ο έφηβος ονομάζεται «μεγάλος έφηβος».

Ο Μανωλόπουλος (1987) χωρίζει την εφηβεία σε 3 στάδια:

- το αρχικό στάδιο (11 -14 χρονών)
- το μεσαίο στάδιο (14 -17 χρονών)
- το τελικό στάδιο (17 -20 χρονών)

Από τα παραπάνω όπου ο κάθε ειδικός κάνει την δική του οριοθέτηση ανάλογα με τα δικά του κριτήρια γίνεται φανερό πόσο δύσκολος είναι ένας σαφής καθορισμός της εφηβείας με ξεκάθαρα και συγκεκριμένα όρια. Η δυσκολία αυτή υποδηλώνει και την πολυπλοκότητα της ηλικίας αυτής όσον αφορά τα χαρακτηριστικά της και την αντιφατικότητα που διακατέχει τον έφηβο να επιμηκύνει την παιδική του ζωή ή να συντομεύσει την μεταβατική περίοδο, διεκδικώντας την ωριμότητα.

Βιοσωματικός Τομέας

Κατά την διάρκεια της εφηβείας, το νεαρό άτομο έρχεται αντιμέτωπο με την ραγδαία αύξηση και την καθολική μεταλλαγή στην δομή και λειτουργία όλων των μελών του σώματος. Οι αλλαγές αυτές (Παρασκευόπουλος 1985) είναι τόσο δραματικές ώστε δίνουν την εντύπωση ότι η εφηβεία είναι όπως την αποκαλεί ο J.J. Rousseau «δεύτερη γέννηση». Αν και ο χαρακτηρισμός αυτός μπορεί σήμερα να θεωρείται υπερβολικός, εντούτοις είναι αναμφισβήτητο ότι η εφηβεία είναι το μεγαλύτερο βιολογικό γεγονός μετά την γέννηση.

Ορισμένες από τις αλλαγές αυτές (Παρασκευόπουλος 1985) αναφέρονται σε εξωτερικά - φυσιολογικά χαρακτηριστικά και είναι ορατές ενώ άλλες συμβαίνουν σε εσωτερικά όργανα και λειτουργίες και δεν είναι εμφανείς. Γεγονός πάντως είναι ότι στο σύνολο τους αφορούν όλες τις παραμέτρους του σώματος: ύψος, βάρος, αναλογίες, περίγραμμα, θέση και λειτουργία οργάνων και οργανικών συστημάτων, με κορυφαία βιοσωματική μεταβολή την ωρίμανση της γενετήσιας λειτουργίας.

Σύμφωνα με τον Τζων Κούγκερ (1981) η πιο χαρακτηριστική βιοσωματική αλλαγή της εφηβείας είναι αυτό που ονομάζει «εφηβικό ξεπέταγμα» ή

όπως άλλοι συγγραφείς (Παρασκευόπουλος 1985 - Herbert 1992) το αναφέρουν «αυξητικό τίναγμα της εφηβείας», η απότομη δηλαδή και ραγδαία αύξηση των διαστάσεων του σώματος και κυρίως της περιφέρειας σε αντίθεση με τον κορμό με αποτέλεσμα ο έφηβος να φαίνεται «όλο χέρια και πόδια».

Έχουμε έτσι όπως αναφέρουν οι Κοσμόπουλος (1990), Herbert (1992) και Παρασκευόπουλος (1985), μια δυσμορφία η οποία όμως είναι παροδική, αφού στο τέλος οι αναλογίες αποκαθίστανται. Η απότομη όμως αυτή ανάπτυξη των μακριών οστών έχει ως αποτέλεσμα να διαταραχθεί η βασική ισορροπία του σώματος, προκαλώντας σε μερικούς εφήβους, οι οποίοι έχουν αποκτήσει στο τέλος της παιδικής ηλικίας τον επαρκή έλεγχο των μυών και συντονισμό κινήσεων και είχαν προσαρμοστεί στο μέγεθος και στις αναλογίες του σώματος, την ενοχλητική αίσθηση της έλλειψης σταθερότητας και μια γενικότερη αδεξιότητα στις κινήσεις.

Οι αδεξιότητες αυτές συχνά δημιουργούν στον έφηβο αμηχανία, ανησυχία και ντροπή. Τόσο ο βαθμός και η διάρκεια όσο και η μορφή με την οποία θα εκδηλωθεί η δυσφορία αυτή εξαρτώνται από την στάση των ενηλίκων, η οποία δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να είναι κριτική. Γιατί τότε η κατάσταση θα επιδεινωθεί με σοβαρές συνέπειες στο αυτοσυναίσθημα του εφήβου ο οποίος επειδή διαθέτει τώρα καλύτερη κοινωνική συνείδηση, όπως μας πληροφορεί ο Herbert (1992), απ' ότι πριν, δεν μπορεί να αντέξει την αίσθηση ότι ο εαυτός του είναι αδέξιος και αποδιοργανωμένος. Αντίθετα πρέπει σύμφωνα με τον Παρασκευόπουλο να κατανοήσει τις αδεξιότητες αυτές σαν αναπτυξιακό φαινόμενο που γρήγορα θα εξαλειφθεί.

Όσον αφορά αλλαγές στο υπόλοιπο σώμα ο Herbert (1992, σελ. 26) μας δίνει μια πολύ περιγραφική εικόνα: «Και στα δύο φύλα παρατηρείται αύξηση του μεγέθους των γοφών, των χεριών και των ποδιών, του ύψους και του συνολικού βάρους του σώματος. Τα αγόρια υφίστανται σημαντική αύξηση των μυϊκών τους ιστών και της δύναμης τους, ενώ τα κορίτσια αναπτύσσουν

περισσότερους λιπαρούς ιστούς, αποκτώντας έτσι ένα πιο απαλό και καμπυλώδες περίγραμμα σώματος. Αξιοσημείωτη είναι η διεύρυνση της ωμοπλάτης στα αγόρια και της λεκάνης στα κορίτσια.

Έκδηλες εξάλλου αλλαγές σύμφωνα με τον Παρασκευόπουλο (1985) παρουσιάζονται στο πρόσωπο. Επειδή δε η ανάπτυξη ακολουθεί τη γενική κατεύθυνση «από τα άνω προς τα κάτω», ραγδαία ανάπτυξη κατά την εφηβεία παρουσιάζουν τα κάτω μέρη του προσώπου.

Έτσι λοιπόν ο σωματότυπος (Παρασκευόπουλος 1985) ο οποίος αρχίζει να γίνεται σαφής ήδη από το τέλος της προσχολικής ηλικίας, παίρνει κατά την εφηβεία την τελική του μορφή και σχετίζεται ποικιλοτρόπως με την ανάπτυξη.

Οι διάφορες μελέτες (Παρασκευόπουλος 1985, Herbert 1992, Κοσμόπουλος 1990) συμφωνούν ότι ουσιαδώς μεταλλαγή υφίστανται και όλα ανεξαιρέτως τα οργανικά συστήματα (νευρικό, κυκλοφοριακό, αναπνευστικό, πεπτικό) με κυρίαρχο το γεννητικό. Έτσι το τέλος της παιδικής ηλικίας για το αγόρι σηματοδοτείται με την αύξηση του μεγέθους των όρχεων, του όσχεου και του πέους, ενώ στα κορίτσια παρατηρείται αύξηση στον αναπτυξιακό ρυθμό του στήθους της μήτρας και των ωοθηκών. Τα πρώτα δε έμμηνα στο κορίτσι και η ανεύρεση σπερματοζωαρίων στο σπέρμα του αγοριού πιστοποιούν την αλλαγή.

Ο Herbert (1992) τονίζει ότι και στα δύο φύλα οι μεταβολές αυτές συνοδεύονται από συναισθήματα ενοχής, ντροπής ή περηφάνιας, λύπης ή χαράς, φόβου κ.α. ανάλογα με τον τρόπο υποδοχής του από το περιβάλλον. Έτσι μερικά αγόρια και κορίτσια δυσανασχετούν από το γεγονός ότι η ονειρώξη και η εμμηνόρροια αντίστοιχα είναι πράγματα που δεν μπορούν να ελέγξουν. Νομίζουν ότι αυτά τα φαινόμενα είναι κατά κάποιον, επαίσχυντα και συνεπώς τα κρύβουν γιατί τους προκαλούν αμηχανία και ντροπή. Πολλοί από τους φόβους τους είναι εντελώς παράλογοι, έχουν όμως τις ρίζες τους σε

παιδικές φαντασιώσεις. Για άλλους όμως εφήβους αυτά είναι γεγονότα συναρπαστικά και ευπρόσδεκτα, που τους κάνουν να νοιώθουν περήφανα για τον εαυτό τους.

Βασικό αίτιο που προκαλεί (Παρασκευόπουλος 1985) τις ραγδαίες και βαθιές αλλαγές της εφηβείας είναι οι μεταβολές στην λειτουργία των ενδοκρινών αδένων. Οι ορμόνες διαδοματιίζουν ρόλο ρυθμιστικό στην λειτουργία και την ανάπτυξη διαφόρων συστημάτων του οργανισμού και εξασφαλίζουν την βιολογική ομοιόσταση. Παράγοντες άλλωστε που επηρεάζουν τη βιοσωματική ανάπτυξη είναι η κληρονομικότητα, η γενική σωματική υγεία, το είδος της διατροφής, οι κλιματολογικές συνθήκες, η λειτουργία των ενδοκρινών αδένων κ.α.

Η βιοσωματική λοιπόν μεταλλαγή της εφηβείας σύμφωνα με τον Παρασκευόπουλο (1985) είναι τόσο ραγδαία και καθολική ώστε πολύ συχνά να μη μπορεί να ενσωματώσει τα νέα βιοσωματικά δεδομένα στην προϋπάρχουσα εικόνα που έχει για το σώμα του, στο βιοσωματικό είδωλο, ν' αποδεχθεί τη νέα εμφάνιση και να προσαρμοστεί.

Όλη αυτή η κατάσταση μπορεί να προκαλέσει στον έφηβο μια βαθύτατη διαταραχή στις επενδύσεις του, τις σεξουαλικές και συναισθηματικές, σε νέα «αντικείμενα» καθώς και στις επενδύσεις προς τον εαυτό του που μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να φτάσουν, όπως αναφέρει η Kestenberg (Νασιάκου 1985) σε μια καθαρή ναρκισσιστική αναδίπλωση. Η επικράτηση των ναρκισσιστικών επενδύσεων στο σωματικό επίπεδο μπορεί να εκδηλωθεί μ' ένα υπερβολικό ενδιαφέρον του εφήβου για την αισθητική του εμφάνιση (ντίσιμο, χτένισμα, καθαριότητα). Μπορεί όμως η τάση αυτή να εκδηλωθεί με την έλλειψη (φαινομενικά τουλάχιστον) ενδιαφέροντος για τον εαυτό του, ο ασκητισμός είναι χαρακτηριστική άμυνα της εφηβείας.

Τέλος θα πρέπει ν' αναφερθεί ότι τόσο ο Παρασκευόπουλος (1985) όσο και ο Κούγκερ (1981) μας πληροφορούν ότι υπάρχουν τεράστιες ατομικές

διαφορές τόσο ως προς τον χρόνο έναρξης των βιοσωματικών αλλαγών, όσο και ως προς την διάρκεια, την ένταση και τον ρυθμό πραγμάτωσής τους. Σαφείς διαφορές υπάρχουν μεταξύ των δύο φύλων. Έτσι ο Παρασκευόπουλος (1985, σελ. 50) αναφέρει ότι τα κορίτσια ωριμάζουν κατά 1 ^{1/2} ως 2 χρόνια νωρίτερα, ενώ ο Κ. Μάνος (1986) σημειώνει ότι μέχρι το 14^ο έτος παρατηρείται υπεροχή στα κορίτσια. Μετά το 14^ο έτος προηγούνται τα αγόρια, αλλά και στα κορίτσια συνεχίζεται η ανοδική πορεία.

Γνωστικός Τομέας

Στον τομέα της νόησης η εξέλιξη σύμφωνα με Piaget (Παρασκευόπουλος 1985), διέρχεται την περίοδο της «αφαιρετικής ή τυπικής σκέψης». Σ' αυτό το στάδιο που αρχίζει στα 13 χρόνια και ολοκληρώνεται στα 15 ο έφηβος κερδίζει σημαντικές ικανότητες. Οι ικανότητες αυτές απουσιάζουν στην παιδική ηλικία και σηματοδοτούν την αρχή του σταδίου της ενήλικης νόησης, δεδομένου ότι από εκεί και πέρα παρατηρούνται πιο ποιοτικές αλλαγές στον τρόπο σκέψης.

Σύμφωνα λοιπόν με τη Μαράτου - Πανοπούλου (1987) ο έφηβος περνά από την κατανόηση του πραγματικού, στην κατανόηση του δυνατού. Τα καινούργια λοιπόν χαρακτηριστικά της σκέψης σ' αυτό το στάδιο είναι: α) Η υποθετική - παραγωγική στρατηγική που χρησιμοποιεί ο έφηβος για να λύσει τα προβλήματα που του παρουσιάζονται και η οποία προσδιορίζει την πραγματικότητα στα πλαίσια του δυνατού, β) η προτασιακή σκέψη, αφού τώρα ο έφηβος χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα της ενεργητικής σκέψης του προηγούμενου σταδίου, τα μετασχηματίζει σε προτάσεις και ξαναπειραματίζεται ωσότου δομήσει καινούργιες νοητικές ενέργειες και γ) η συνδυαστική ανάλυση που τείνει να κάνει ο έφηβος αφού προσπαθεί να απομονώσει συστηματικά ό-

λες τις παραμέτρους αλλά και όλους τους δυνατούς συνδυασμούς αυτών των παραμέτρων και να τους αναλύσει.

Η Όλγα Μαράτου - Πανοπούλου (1985, σελ. 72 - 73) δίνει έμφαση στην κατανόηση από τον έφηβο του δυνατού σε αντίθεση με το πραγματικό. Αναφερόμενη δε στην προτασιακή σκέψη μας λέει ότι: «τα τυπικά διεργασιακά σχήματα που είναι χαρακτηριστικά της εφηβικής σκέψης, δημιουργούνται μέσα από τις λογικές προτασιακές διεργασίες, αλλά σύμφωνα με τις ανάγκες της εμπειρίας και του πειραματισμού». Στον έφηβο δηλαδή παρατηρείται μια τάση ν' αποσυνδέσει το περιεχόμενο από την πραγματικότητα.

Ένα ακόμη στοιχείο που επισημαίνει η Μαράτου (1985) είναι η κατανόηση από τα νεαρό άτομο των εννοιών του τυχαίου, της αναλογίας και των πιθανοτήτων. Οι έννοιες αυτές είναι πιο γενικές από τις έννοιες που κατανοήσει το παιδί του προηγούμενου σταδίου και μπορεί να τις εφαρμόσει σε ποικιλία περιπτώσεων και όχι μόνο στα δοσμένα της άμεσης προσωπικής εμπειρίας. Οι έννοιες δε αυτές κατανοούνται μόνο μέσα από ένα υποθετικό - παραγωγικό συλλογισμό, ο οποίος είναι κατάκτηση της εφηβικής σκέψης.

Ο Παρασκευόπουλος (1985) στη συνέχεια κινούμενος στο ίδιο πλαίσιο, αναφέρει επιγραμματικά ως χαρακτηριστικά της τυπικής νόησης τα εξής: α) την ανακάλυψη του δυνατού - του πιθανού, β) χρήση υποθετικού - παραγωγικού συλλογισμού γ) χρήση συνδυαστικών συστημάτων και της επιστημονικής - πειραματικής μεθόδου, δ) χρήση προτασιακής λογικής, ε) ταυτόχρονη χρήση των δύο μορφών αναστρεψιμότητας.

Σύμφωνα δε με τον J.M. Dolle (Αρχοντάκη, 19877, σελ. 26) δύο ακόμη χαρακτηριστική της τυπικής λογικής διαδικασίας είναι άξια προσοχής: α) η τυπική λογική διαδικασία αφορά τον προφορικό λόγο και β) οι τυπικές λογικές διαδικασίες είναι ένα σύστημα λογικών διαδικασιών στη δύναμη της δευτέρας, γιατί οι προηγούμενες λογικές διαδικασίες αφορούσαν άμεσα τα α-

ντικείμενα, ενώ οι τυπικές λογικές διαδικασίες αφορούν φάσεις ή προτάσεις που είναι ήδη λογικές διαδικασίες αλλά στη δύναμη της πρώτης.

Η εξέλιξη της λογικής νοητικής λειτουργίας σχετίζεται, σύμφωνα με τον Κονγκέρ (1981), όχι μόνο με την ηλικία αλλά με την εν γένει νοημοσύνη. Όπως μας πληροφορεί, άλλωστε ο Παρασκευόπουλος (1985) η τυπική σκέψη δεν έχει καθολικότητα ούτε για όλα τα άτομα, ούτε για όλα τα είδη προβλημάτων. Εκτός λοιπόν των ποικίλων διαφορών που είναι δυνατόν να υπάρχουν μεταξύ των ατόμων σε σχέση με το επίπεδο, στο οποίο έχει φθάσει η νοητική τους ηλικία, μερικοί έφηβοι αλλά και ενήλικοι, ποτέ δεν ανέπτυξαν πραγματική λειτουργία σκέψης.

Παράγοντες που επηρεάζουν (Παρασκευόπουλος, 1985) την κατάκτηση ή μη της τυπικής σκέψης είναι: α) ατομικοί παράγοντες, όπως η γενική νοημοσύνη, ο αντιληπτικός τύπος, ο γνωστικός τύπος, η στάση απέναντι στη ζωή, β) κοινωνικοί παράγοντες όπως ο βαθμός πολυπλοκότητας του περιβάλλοντος στο οποίο ζει και δρα το άτομο, οι γνωστικές απαντήσεις του επαγγέλματος που ασκεί κ.α.

Σύμφωνα δε με τον Κονγκέρ (1981) διαφορές υπάρχουν και μεταξύ των δύο φύλων, όχι στην εν γένει νοημοσύνη, αλλά σε συγκεκριμένες ικανότητες. Έτσι τα κορίτσια είναι καλύτερα σε δοκιμασίες λεκτικής ικανότητας, ενώ τα αγόρια σε χωροοπτικά θέματα.

Ο έφηβος λοιπόν σε σύγκριση με το παιδί είναι το άτομο που χτίζει συστήματα, τα οποία συχνά είναι περίπλοκα ή πολύ θεωρητικά και διαμορφώνει θεωρίες. Χρησιμοποιώντας τα καινούργιο του εύρημα, τον κόσμο του δυνατού, χτίζει ένα κόσμο μέσα από τις φιλοσοφικές, πολιτικές, κοινωνικές του θεωρίες. Η αφαιρετική του λογική σύμφωνα με τον Παρασκευόπουλο (1985) διαφαίνεται και στην έντονη κριτική του στάση, η οποία συχνά γίνεται ανελέητη.

Έτσι η νέα ικανότητα του εφήβου να συλλάβει όχι μόνο την άμεση κατάσταση, αλλά και τις πιθανές εξελίξεις της έχει τεράστιες συνέπειες. Όπως παρατηρεί ο Ντέιβιντ Έλωντ (Κούγκερ, 1981, σελ. 35), «η συνειδητοποίηση της ασυμφωνίας ανάμεσα στο υπαρκτό και το δυνητικό συμβάλλει στο να γίνει ο έφηβος ένας επαναστάτης. Συγκρίνει συνέχεια του δυνητικό με το πραγματικό και ανακαλύπτει ότι το πραγματικό ... υστερεί».

Η νοητική ανάπτυξη του εφήβου αντικατοπτρίζεται ακόμα και στη στάση του για τον εαυτό του και στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του. Πολλοί έφηβοι (Κούγκερ, 1981) σ' αυτό το στάδιο γίνονται πιο εσωστρεφείς και αναλυτικοί. Τους απασχολούν φιλοσοφικά ερωτήματα, όπως αν ο κόσμος που βλέπουν υπάρχει στην πραγματικότητα κ.α.

Χαρακτηριστικός επίσης είναι σύμφωνα με τους μελετητές (Μαράτου, 1987 - Παρασκευόπουλο, 1985 - Helbert, 1992) ο εγωκεντρισμός που διακρίνει την περίοδο αυτή και ο οποίος παίρνει την εξής μορφή τη σχεδόν απεριόριστων δυνατοτήτων στις σκέψεις που μόλις ανακαλύφθηκε. Έτσι ο έφηβος δεν προσπαθεί μόνο να προσαρμοστεί στον κόσμο των μεγάλων, αλλά επιδιώκει να προσαρμόσει το κοινωνικό περιβάλλον στο εγώ του. Αποδίδει στη σκέψη του μια δύναμη χωρίς όρια. Σιγά - σιγά όμως αποδεσμεύεται, απελευθερώνεται συναισθηματικά και υποτάσσεται στους νόμους της συνεργασίας. Η νοητική λειτουργία του παρέχει τα μέσα και ξεκαθαρίζει τους στόχους των δραστηριοτήτων του.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που ο έφηβος μπορεί να χρησιμοποιήσει αμυντικά αυτές τις νέες δυνατότητες που του δίνει η τυπική σκέψη. Η διανοητική υπερεπένδυση μερικών εφήβων μπορεί να αναλυθεί σε μερικές περιπτώσεις σα μια προσπάθεια να διαφυλαχθεί η παιδική παντοδυναμία, που αυτή τη φορά εφαρμόζεται στο πεδίο των ιδεών. Η Α. Freud (1978) περιγράφει μ' αυτόν τον τρόπο την «διανοητικοποίηση» ψυχικό αμυντικό μηχανισμό, ειδικά της εφηβείας. Επίσης ο έφηβος νιώθει σε μερικές περιπτώσεις, προσθέτει

η A. Freud (1978) έναν αφόρητο ερεθισμό κατά την διάρκεια αυτής της γνωστικής λειτουργίας, ερεθισμό που καμμία φορά έχει μια άμεση σεξουαλική σημασία, εξού και τα συναισθήματα ενοχής και η διανοητική αναστολή, λιγότερο ή περισσότερο σημαντική. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει από την χρονική συγκυρία ανάμεσα στην περίοδο ανάπτυξης των τυπικών λογικών διαδικασιών και της γενετήσιας παρόρμησης.

Ως συνέπεια των νέων γνωστικών δομών που κατακτά ο έφηβος και των νέων αναγκών έκφρασης και επικοινωνίας, που τόσο έντονα βιώνει, παρατηρούνται στον γλωσσικό τομέα σημαντικές ποσοτικές και ποιοτικές διαφοροποιήσεις. Έτσι σύμφωνα με τον Παρασκευόπουλο (1985) το λεξιλόγιο αιξάνει σε μέγεθος κοθ' όλη τη διάρκεια της εφηβικής ηλικίας ενώ παράλληλα υφίσταται διαφοροποιήσεις στο εννοιολογικό του περιεχόμενο. Οι λέξεις απαιτούν πληρέστερο και πιο αφηρημένο νόημα. Για πρώτη φορά κατανοούνται και χρησιμοποιούνται σωστά τα αφηρημένα ουσιαστικά καθώς επίσης και επιστημονικοί όροι κατά κλάδους και εξειδικευμένοι επαγγελματικοί όροι. Επίσης για πρώτη φορά κατανοούνται μεταφορικές έννοιες και φράσεις.

Ο λόγος κατά την εφηβεία (Παρασκευόπουλος, 1985 - Κουγκερ, 1981) συνιφαίνεται και αντανakλά των έντονη συναισθηματικότητα της περιόδου αυτής. Οι λέξεις επιλέγονται όχι μόνο με βάση το εννοιολογικό τους περιεχόμενο, αλλά το θυμικό τους αντίκρυσμα. Επίσης ο λόγος κατά την εφηβεία παίρνει και ένα «προσωπικό» χαρακτήρα. Μπορεί δηλαδή να παίρνει τη μορφή εσωστρεφούς μονολόγου ή και διαλόγου, όπου το άτομο προσπαθεί να επικοινωνήσει με τον εαυτό του και να τον κατανοήσει. Αυτός είναι άλλος ένας λόγος που οι έφηβοι μοιάζουν εγωκεντρικοί στη σκέψη και συμπεριφορά τους.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα διάσταση στην επικοινωνιακή συμπεριφορά του εφήβου είναι η γλώσσα της «εφηβικής κουλτούρας». Πρόκειται όπως μας πληροφορεί ο Παρασκευόπουλος (1985) για ένα ειδικό λεξιλόγιο, ένα είδος

αργοί, που επινοείται και χρησιμοποιείται από τις εφηβικές ομάδες, ως στοιχεία ταύτισης του ατόμου με την ομάδα. Το λεξιλόγιο αυτό είναι διαφορετικό για κάθε γενιά εφήβων και αναφέρεται σε θέματα που έχουν ιδιαίτερη σπουδαιότητα για την συγκεκριμένη εφηβική ομάδα. Υπάρχουν διαφορές μεταξύ των αγοριών και κοριτσιών, ως προς τα θέματα που αναφέρονται οι αργοί - λέξεις.

Μια άλλη ενδιαφέρουσα προέκταση της θεωρητικής ανάλυσης των γνωστικών λειτουργιών, την οποία κυρίως οφείλουμε στο Piaget αλλά και σε άλλους όπως ο Inhelder, παρατηρείται και στο πεδίο των εννοιών της ηθικής, δικαιοσύνης, των κακών πράξεων, των κανόνων και των ιδανικών.

Έτσι η Μαράτου (1985) αναφέρει ότι κατά την εφηβεία η ηθική περνά από την ηθική των περιορισμών, στην ηθική της συνεργασίας που διαμορφώνεται μέσα από τις αμοιβαίες σχέσεις και βασίζεται στον αμφίδρομο και όχι μονόπλευρο σεβασμό. Το ίδιο βέβαια συμβαίνει και την έννοια της δικαιοσύνης.

Ο L. Kohlberg (Παρασκευόπουλος, 1985) αναφερόμενος στην εφηβική ηλικία μας πληροφορεί ότι η ηθική διέρχεται στο επίπεδο της «αυτόματης ηθικής» κατά το οποίο το άτομο καθορίζει τι είναι ηθικό χωρίς να δεσμεύεται από τις πεποιθήσεις της ομάδας ή των ισχυρών προσώπων και από την επιθυμία του για ταύτιση με την ομάδα. Το επίπεδο αυτό της αιτόνομης ηθικής διαιρείται σε δύο επιμέρους στάδια: α) ηθική του κοινωνικού συμβολαίου κατά το οποίο το άτομο αναγνωρίζει ότι οι νόμοι της κοινωνίας είναι συμβατικοί και ότι μπορούν να αλλάξουν. Ενδιαφέρεται για τη δημιουργία νόμων που θα μεγιστοποιήσουν την ευημερία του ατόμου, ο κακός νόμος πρέπει να αλλάξει και όχι να παραβαίνεται και β) ηθική των προσωπικών αρχών, κατά το οποίο η έμφαση δε δίνεται στην ατομική συνείδηση και στους προσωπικής εκλογής ηθικούς κανόνες. Ηθικό είναι ό,τι προκαλεί εσωτερική ικανοποίηση και ανήθικο ό,τι προκαλεί αυτοκαταδίκη.

Ψυχοσυναισθηματικός Τομέας

Η εφηβεία ως ψυχική διεργασία αντιπροσωπεύει ένα θυελλώδες πέρασμα από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση και στην ενήλική σεξουαλικότητα. Ο έφηβος δεν είναι συγχρόνως και παιδί και μεγάλος, αλλά κάποιος που δεν είναι πια μικρός και δεν είναι ακόμα μεγάλος.

Η ψυχική ισορροπία διαταράσσεται και η προσωπικότητα χαρακτηρίζεται από ρευστότητα κάτω από το βάρος των πολύ σημαντικών αλλαγών που ο έφηβος έχει ν' αντιμετωπίσει σ' αυτή την εξελικτική φάση.

Πρώτα απ' όλα όπως ήδη έχουμε δει, αλλάζει το σώμα, το οποίο μεγαλώνει και καθίσταται ώριμο σεξουαλικά. Σύμφωνα με τον Freud (Μανωλόπουλος, 1987) οι ερωτογόνες ζώνες σ' αυτή τη περίοδο υποτάσσονται στην κυριαρχία της γενετήσιας ζώνης. Η εφηβεία χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση της οργασμικής ικανότητας και της ικανότητας για αναπαραγωγή. Ταυτόχρονα παρατηρείται μια λιβιδινική έκρηξη, μια έκρηξη γενετήσιας εφόρμησης και μια παλινδρόμηση προς γενετήσιες εφόρμησης. Καθώς όμως οι λιβιδινικές αυτές εφορμίσεις φτάνουν σ' ένα *maximum*, το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα αναζωοπυρούται και πιέζει για μια λύση.

Προκαλείται έτσι σύμφωνα με τους Σακελλαρόπουλο - Κυριαζή (1985) μια παλινδρόμηση του ατόμου, δυσάρεστη συχνά για τον ίδιο και του άλλους, μέχρι να γίνει μια ανακατάταξη. Ανακατάταξη που οδηγεί στην αναζήτηση αντικειμένου χωρίς αιμομικτικά στοιχεία.

Η αναζήτηση του αντικειμένου αυτού (Μανωλόπουλος, 1987) γίνεται επιτακτική γιατί κατά την εφηβεία υπάρχει ένα στοιχείο που περιπλέκει τις ψυχοσυγκρούσεις που συνεπάγεται η αναβίωση της παιδικής σεξουαλικότητας και του Οιδιπόδειου συμπλέγματος. Είναι η δυνατότητα που έχει τώρα ο σωματικά ώριμος έφηβος να εκδικηθεί με σωματική βία τις οιδιποδειακές και

προοιδιοδειακές απογοητεύσεις και να κάνει πράξη τα συναισθήματα και τις φαντασιώσεις αιμομιξίας και φόνου. Αυτή η καινούργια πραγματικότητα και το άγχος που την συνοδεύει είναι λοιπόν το στοιχείο εκείνο που κάνει επιτακτική την ανάγκη της ψυχολογικής απομάκρυνσης από τα αντικείμενα των εφορμήσεων, τους γονείς.

Σύμφωνα με την A. Freud (1978) ο έφηβος προκειμένου να προστατευθεί από τις εξαρτητικές και αιμομικτικές τάσεις του προς τους γονείς κινητοποιεί μηχανισμούς άμυνας, οι σημαντικότεροι από τους οποίους είναι:

- μετάθεση της λίμπιντο
- αναστροφή του συναισθήματος
- απόσυρση της λίμπιντο κι επένδυση της στον εαυτό
- παλινδρόμηση

Εκτός όμως απ' αυτές υπάρχουν δύο ακόμα ιδιαίτερες στάσεις που ενδέχεται να υιοθετήσει το Εγώ απέναντι στην εφορμητική ζωή και οι οποίες όταν οξυνθούν κατά την εφηβεία, προσελκύουν αμέσως την προσοχή και εξηγούν μερικές από τις τυπικές ιδιομορφίες αυτής της περιόδου. Αναφερόμαστε στον ασκητισμό και την διανοητικοποίηση των εφήβων (Freud A., 1978).

Ασκητισμός: η κήρυξη ολοκληρωτικού πολέμου εναντίον κάθε μορφής απόλαυσης, χωρίς διάκριση.

Διανοητικοποίηση: η μαγική άμεση, χωρίς απόχρωση προσχώρηση σε φιλοσοφικές θεωρίες που δίνει την δυνατότητα στο Εγώ να ελέγξει καλύτερα τις εφορμήσεις στο επίπεδο της σκέψης.

Ο Μανωλόπουλος (1987) βασιζόμενος στον μηχανισμό άμυνας της μετάθεσης της λίμπιντο, που επίσης, όπως αναφέρθηκε χρησιμοποιούν οι έφηβοι εναντίον των εξαρτητικών και αιμομικτικών σχέσεων, που επανέρχονται βίαιες με την αναβίωση της παιδικής σεξουαλικότητας υποστηρίζει ότι κατά την εφηβεία δημιουργούνται συναισθήματα πένθους και μια γενική αστάθεια λό-

γω της λιβιδινικής αποεπένδυσης των αναπαραστάσεων των γονεϊκών αντικειμένων που συντελείται με την ενεργοποίηση της συγκεκριμένης άμυνας.

Τα συναισθήματα αυτά πένθους (Αρχοντάκη, 1987) αφορούν μια «απώλεια αντικειμένου» με την ψυχαναλυτική έννοια του όρου, απώλεια «παιδικών αντικειμένων» που μπορούμε να σχηματοποιήσουμε σε δύο επίπεδα:

- απώλεια του «πρωταρχικού αντικειμένου» που μας επιτρέπει να συγκρίνουμε καμία φορά την εφηβεία με την παιδική ηλικία.
- απώλεια του «οιδιποδειακού αντικειμένου» φορτισμένου με αγάπη, μίσος, αμφιθυμία.

Ο έφηβος λοιπόν (Μανωλόπουλος, 1987) εγκαταλείποντας σταδιακά τις εξαρτητικές σχέσεις αντικειμένου διαφοροποιεί τις αναπαραστάσεις του εαυτού από τα εσωτερικευμένα γονεϊκά αντικείμενα και αποκτά αίσθηση συνέχειας και συνοχής του εαυτού του και του αντικειμένου. Αυτή είναι και η λεγόμενη «δεύτερη διεργασία αποχωρισμού - ατομικοποίησης» η οποία παραλληλίζεται με την ομώνυμη διεργασία ανάπτυξης κατά τα 3 πρώτα χρόνια ζωής η οποία τελειώνει όταν επιτυγχάνεται η αίσθηση της συναισθηματικής μονιμότητας του αντικειμένου.

Αυτές δε οι δύο διεργασίες καθορίζονται από τους Σακελλαρόπουλο - Κυριαζή (1983) ως οι αναπτυξιακοί, δυναμικοί σταθμοί, που θα πρέπει οι έφηβοι να έχουν κατακτήσει για να καταστήσουν δυνατή την μετάθεση και εκδραμάτιση του Οιδιπόδειου συμπλέγματος με πρόσωπα έξω από το οικογενειακό δίκτυο.

Απορρίπτοντας όμως την αυθεντία των γονέων του ο έφηβος απορρίπτει και την υποστήριξη του γονεϊκού Εγώ, το οποίο τον βοηθούσε όποτε χρειαζόταν - σαν προέκταση του δικού τους Εγώ - να ελέγχει το άγχος και ρυθμίζει την αυτοεκτίμηση του. Έτσι μένει μόνος, μετέωρος, εύκολη λεία απογοητεύσεων και ναρκισσιστικών τραυμάτων, σ' ένα στάδιο μάλιστα που κατά

τον P. Blos (Μανωλόπουλος, 1987) η αδυναμία του Εγώ επιτείνεται, λόγω της αύξησης της δύναμης των εφορμήσεων.

Νιώθει μέσα του (Μανωλόπουλος, 1987) ερημιά και κενό. Οι έφηβοι δεν αντέχουν τα αισθήματα μοναξιάς και πλήξης. Η αίσθηση της ανεπάρκειας, της απορυθμίσης, η εναγώνια ενασχόληση με το μέλλον και η αναζήτηση μιας στερεής βεβαιότητας είναι χαρακτηριστικά στοιχεία της εφηβείας. Το καίριο ερώτημα που απασχολεί κάθε έφηβο είναι αν μπορεί να αντέξει το να μη γνωρίζει τι είναι όσο διάστημα χρειάζεται για να γίνει αυτό που μαθαίνει. Να διανύσει, δηλαδή, την διαδρομή που ο Πίνδαρος συνόψισε με το «Γένωο οίος εσεί μαθών». Μέχρι να καταφέρει δηλαδή να σχηματίσει την δική του ταυτότητα.

Και έτσι ερχόμαστε να εξετάσουμε το κορυφαίο γεγονός που συντελείται σ' αυτή την εξελικτική φάση της ζωής του ανθρώπου. Το πρόβλημα της ταυτότητας βρίσκεται στο επίκεντρο της εφηβική συμπτωματολογίας και συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο στην σφαιρική επιστημονική προσέγγιση της περιόδου αυτής. (βλ. σχήμα 1)

Ας αρχίσουμε όμως από τον ορισμό της έννοιας «ταυτότητα». Σύμφωνα λοιπόν με τον Μανωλόπουλο (1987): «ταυτότητα είναι το αποτέλεσμα της σύνδεσης όλων των συνειδητών και ασυνειδητών πλευρών της προσωπικότητας σε μια ιεραρχία εικόνων του εαυτού που διαρκεί στο χρόνο».

Η αναζήτηση όμως της ταυτότητας από τον έφηβο προσεγγίζεται με δύο διαφορετικού τρόπους:

α) E. Erikson: τοποθετείται σαν συνέχεια της αναζήτησης της ταυτότητας από την παιδική ηλικία. Ο Erikson (Παρασκευόπουλος, 1985), όπως είναι γνωστό, έχει διατυπώσει οκτώ διαφορετικά στάδια, τα οποία αποτελούν αναπτυξιακές κρίσεις του Εγώ και καλύπτουν όλη τη ζωή του ανθρώπου. Στα πλαίσια των σταδίων αυτών το άτομο διαμορφώνει νέες αντιλήψεις για τον εαυτό του και για τον κοινωνικό περίγυρο. Το στάδιο λοιπόν που καλύπτει

την εφηβεία είναι εκείνο κατά το οποίο το άτομο κινείται μεταξύ της απόκτησης ταυτότητας ή της σύγχυσης ρόλων. Η απόκτηση ή όχι τελικά της ταυτότητας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εμπειρίες του ατόμου στα προηγούμενα στάδια.

β) E. Kestenberg: τοποθετείται στην κίνηση (Αρχοντάκη, 1987) από την εφηβεία στην ενηλικίωση: ταυτότητα και ταυτοποιήσεις δεν μπορούν να διαχωριστούν. Η Kestenberg θεωρεί την εφηβεία σα μια ρήξη, απόρριψη των προηγούμενων ταυτοποιήσεων, αποτέλεσμα της απόρριψης των γονεϊκών αντικειμένων. Μαζί με την απόρριψη των γονεϊκών αντικειμένων υπάρχει μια απόρριψη του εαυτού σαν ον με φύλο, ο έφηβος θέλει να είναι ξένος με τους άλλους και γίνεται ξένος με τον εαυτό του. Η ταυτότητα του απειλείται. Αυτή η απόρριψη των γονεϊκών αντικειμένων, του εαυτού σαν ον με φύλο και επομένως των ταυτοποιήσεων στο γονιό του ίδιου φύλου, αλλά κυρίως στο γονιό του αντιθέτου φύλου προκαλεί μια αγωνία, μεγαλύτερη απ' αυτή που προκαλεί η οιδιπόδεια σύγκρουση, αγωνία που αφορά τη συνοχή, τη συνάφεια του ατόμου και επομένως την ταυτότητα του.

Στα ίδια πλαίσια με την Kestenberg κινείται και η Τσαλίκογλου - Κωστοπούλου (1980), η οποία υποστηρίζει ότι η γονεϊκή απόρριψη συνιστά τον αιτιολογικό πυρήνα της εφηβικής κρίσης ταυτότητας, λειτουργώντας σα μηχανισμός προστασίας των παρορμητικών απαιτήσεων. Και συνεχίζει χαρακτηρίζοντας την διαμορφωμένη ταυτότητα σαν ένα επιθυμητό και ταυτόχρονα φοβογόνο αντικείμενο για τον έφηβο.

Επιθυμητό μεν διότι οριστικοποιεί τον «ψυχολογικό απογαλακτισμό» από τον οικογενειακό κλοιό, γεγονός που η κοινωνική πραγματικότητα απαιτεί από τον έφηβο ως απαραίτητα προϋπόθεση εισόδου στην ενήλικη ζωή. Φοβογόνο δε διότι στα ασυνείδητα βάθη του ψυχισμού του η διαμορφωμένη ταυτότητα υποδηλώνει την οριστική αποκοπή από την προστατευτική οικογενειακή μήτρα και αναβιώνει αρχαϊκά οδυνηρά συναισθήματα αποχωρισμού

από την αρχέγονη δυαδιστική σχέση μητέρας - παιδιού. Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους η στάση του εφήβου απέναντι στην ανεξαρτητοποίηση του χαρακτηρίζεται στο βάθος από αμφιθυμική διάθεση.

Ο έφηβος προσπαθώντας (Αρχοντάκη, 1987) να φέρει σε πέρας τη διαδικασία απόκτησης ταυτότητας θα πολλαπλασιάσει τις εμπειρίες του. Οι νέες αντικειμενότητες σχέσεις θα του χρησιμεύσουν σαν υπόβαθρο για τις μελλοντικές εσωτερικεύσεις και μετά ταυτοποιήσεις. Η επιτυχία της διεργασίας αυτής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα των ενδιάμεσων αντικειμένων που είναι είτε άλλοι έφηβοι, είτε ενήλικες, είτε μια ομάδα.

Προχωρώντας ακόμη περισσότερο η Τσαλίκου - Κωστοπούλου (1980) λέει ότι η διαμόρφωση της ταυτότητας θα προσδιοριστεί τελικά εκτός από την ποιότητα των σχέσεων του παιδιού προς τα αντικείμενα που το περιβάλλουν, από την επιτυχή ή όχι λύση του οιδιπόδειου συμπλέγματος, από τη δυνατότητα των ψυχικών συστάσεων (Υπερεγώ, εγώ, εκείνο) να λειτουργήσουν αποσπασμένα από τη γονεϊκή κηδεμονία, από το πόσο τελικά θα μπορέσει ο έφηβος να απαλλαγεί από τα εμπόδια των ενδοψυχικών συγκρούσεων.

Κλείνοντας το μεγάλο αυτό θέμα της απόκτησης ταυτότητας ο Μανωλόπουλος (1987) επισημαίνει ότι η απώλεια της αίσθησης της ταυτότητας μπορεί να οδηγήσει σε μια περιφρονητική απόρριψη κάθε ρόλου που προτείνει η κοινότητα στον έφηβο. Η εκλογή λοιπόν της «αρνητικής ταυτότητας» είναι μια αντίδραση στην απώλεια της αίσθησης της ταυτότητας. Η «αρνητική ταυτότητα» είναι εκείνη που σχηματίζει ο απογοητευμένος έφηβος, βασισμένη πάνω σε όλες εκείνες τις ταυτίσεις, οι οποίες είχαν θεωρηθεί κατά τα κρίσιμα στάδια της ανάπτυξης σαν οι πιο επικίνδυνες και πιο ανεπιθύμητες (από τους γονείς) - και εν τούτοις σαν οι αληθινές (για το παιδί). Κι αυτό το κάνει διότι εκείνο που κυρίως έχει σημασία για τον έφηβο είναι ότι νιώθοντας τέτοιους αρνητικούς λόγους πετυχαίνει να έχει ανταπόκριση και αναγνώριση,

έστω και αρνητική από το περιβάλλον και έτσι μπορεί να αισθάνεται πιο αληθινός.

Ένα ακόμη πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό (Παπανικολάου - Ρετζιά, 1985) της εφηβείας είναι η ανακεφαλαιωτική της λειτουργία. Ο έφηβος επιχειρεί πότε - πότε με επιτυχία να επανεπεξεργαστεί τις συγκρούσεις που διαδραματίστηκαν στο παρελθόν και κατευνάστηκαν στη διάρκεια της λανθάνουσας περιόδου. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο λέμε ότι η εφηβεία αποτελεί μια «δεύτερη ευκαιρία» (Μανωλόπουλος, 1987) για τον ψυχικό όργανο στο οποίο έχει τώρα τη δυνατότητα να αναθεωρήσει τις αποτυχίες ωρίμανσης, που είχε στο προοιδιποδειακό στάδιο καθώς και να ολοκληρώσει την εξέλιξη του οιδιποδειακού συμπλέγματος. Έχει τη δυνατότητα να ξαναζήσει παλιές τραυματικές εμπειρίες κάτω από ευνοϊκότερες συνθήκες και τα επεξεργαστεί.

Όλα αυτά όμως μπορεί να γίνουν μόνο αν το Εγώ της λανθάνουσας περιόδου είχε κατακτήσει ένα επαρκή βαθμό «ωριμότητας», ώστε να μπορέσει κατά την εφηβεία, παλινδρομώντας να χρησιμοποιήσει κατάλληλα το κοινωνικό περιβάλλον για καλύτερη προσαρμογή και καινούργιες εσωτερικεύσεις.

Η εφηβεία είναι λοιπόν σύμφωνα με τον Μανωλόπουλο (1987) εκτός των άλλων και μια κίνηση μεταξύ παλινδρόμησης και ανάπτυξης. Σ' αυτήν την περίπτωση όμως η παλινδρόμηση δεν είναι άμυνα εναντίον του άγχους που προκαλούν οι εξαρτητικές και αιμομικτικές σχέσεις αντικειμένου. Είναι μια «στρατηγική υποχώρηση» για να επαναδιατεθούν τα δομικά υλικά της προσωπικότητας στη δημιουργία καινούργιων συνδυασμών, όπως είδαμε και παραπάνω.

Μέσα απ' όλα αυτά που περιγράφηκαν επέρχεται η τελική διαμόρφωση του ψυχικού οργάνου. Έχουμε δηλαδή την επώδυνη βαθμιαία διαδικασία της από-ιδανικοποίησης. Σ' αυτήν την διαδικασία τον κύριο λόγο έχουν οι μετασχηματισμοί του Υπερεγώ και του Ιδεώδες του Εγώ.

Ενώ το Υπερεγώ (Μανωλόπουλος, 1987) μετασχηματίζεται μόνο όσον αφορά τη δομή του, το ιδεώδες του Εγώ μετασχηματίζεται μόνο όσον αφορά τη δομή του και το περιεχόμενο του. Με την επώδυνη διαδικασία της βαθμιαίας εγκατάλειψης των εξιδανικευμένων εικόνων του εαυτού και του αντικειμένου, το άτομο παύει να πιστεύει ότι υπάρχει τελειότητα στην οποία πίστευε όταν ήταν παιδί. Στη θέση της τοποθετεί την προσπάθεια να πλησιάσει το τέλειο. Αυτό, δηλαδή, που μένει όταν το ταξίδι προς την Ιθάκη. Το Ιδεώδες του Εγώ παρ' όλα αυτά πάντα μένει το μέρος εκείνο του ψυχικού οργάνου, το οποίο συνεχώς επιδιώκει να επανακτήσει την ναρκισσιστική τελειότητα της παιδικής ηλικίας.

Ενδιαφέρον σ' αυτό το σημείο θα ήταν να δούμε τις θέσεις και άλλων αναλυτών για το ρόλο του Ιδεώδους του Εγώ σ' αυτήν την ηλικία:

α) E. Kestenberg (Αρχοντάκη, 1987): Οι έφηβοι σ' αυτή την περίοδο αναζητούν ένα ιδεώδες του Εγώ μια ανακουφιστική εικόνα του εαυτού τους, εικόνα ικανή να τους δώσει μια ναρκισσιστική υποστήριξη.

β) S. Lebonia (Αρχοντάκη, 1987): Η σύγκρουση ανάμεσα στο Υπερεγώ και το Ιδεώδες του Εγώ είναι μια σύγκρουση κλειδί της εφηβείας και εξηγεί κάποιες ψυχαναγκαστικές συμπεριφορές αποτυχίας.

Αυτοί που ασχολήθηκαν βαθύτερα με τη θέση του Ιδεώδους του Εγώ σ' αυτή την περίοδο της ζωής είναι ο P. Blos και ο M. Lauffer:

α) P. Blos (Αρχοντάκη, 1987): Το ιδεώδες του Εγώ είναι αποτέλεσμα της εφηβείας, όπως το Υπερεγώ είναι το αποτέλεσμα του Οιδιπόδειου (εξελικτική θεώρηση του Ιδεώδους του Εγώ). Ρόλος του να συνεισφέρει στην απόκτηση και διατήρηση σεξουαλικής ταυτότητας.

β) M. Lauffer (Αρχοντάκη, 1987): Το Ιδεώδες του Εγώ εμφανίζεται στο τέλος της Οιδιποδεικής σύγκρουσης συγχρόνως με το Υπερεγώ. Ρόλος είναι η διατήρηση ναρκισσιστικής ταυτότητας.

Αν ο έφηβος σύμφωνα με τον Μανωλόπουλο (1987) στην παιδική ηλικία είχε διαφοροποιήσει επαρκώς τον εαυτό του από το αντικείμενο και είχε αποκτήσει συναισθηματική μονιμότητα του αντικειμένου, είναι ικανός να κάνει μια διεργασία πένθους στην εφηβεία και ν' αντέξει την οδύνη που προκαλεί η εγκατάλειψη της αυταπάτης και η αποδοχή της πραγματικότητας. Αν όχι, τότε αντί για πένθος εμφανίζει κατάθλιψη και καταφεύγει σε αυτοερεθισμούς (σεξ, ναρκωτικά κ.α.). Προβάλλει τα εχθρικά και αδιάφορα η καταπιεστικά ενδοβημένα αντικείμενα στις «ατέλειες των κοινωνικών θεσμών» με συνέπεια να εισπράττει συνεχώς από την κοινωνία απογοητεύσεις και να πληγώνεται ναρκισσιστικά. Σε μια περίοδο μάλιστα που το άτομο διακρίνεται για την ιδιαίτερη ναρκισσιστική του ευθραυστότητα.

Αν όλα εξελιχθούν ομαλά (Ρετζιάς - Παπανικολάου, 1985) περί το τέλος της εφηβείας το άτομο μπορεί να αποκαταστήσει μια εικόνα του εαυτού του ή σεξουαλικού όντος, το οποίο έχει σώμα φυσιολογικά ώριμο, που είναι ικανό να παράγει και μέσα στο οποίο μπορεί να μεγαλώσει ένα παιδί. Γίνεται κάποιος-α που μπόρεσε ν' απαρτίσει χωρίς άγχος τις πολυποίκιλες εικόνες του /της και που είναι δυνατόν να αναλάβει την υπευθυνότητα των σκέψεων, των συναισθημάτων, των επιθυμιών και των πράξεων του, κάποιος που είναι έτοιμος ν' αποδεχθεί τον εαυτό του και τις συνέπειες των αποφάσεων του.

Κοινωνικός Τομέας

Στον κοινωνικό τομέα θα επικεντρώθουν σε δύο κυρίως σημαντικά στοιχεία: την σχέση του εφήβου με την οικογένεια του, την τάση ανεξαρτητοποίησης του από τους γονείς και στο ρόλο που παίζουν για την κοινωνικοποίηση του οι φίλοι και οι παρέες.

Αρχικά όμως θεωρείται απαραίτητο να εξετάσουμε τον ρόλο του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος και της κοινωνίας γενικότερα. Κι αυτό γιατί ο έφηβος (Κοσμοπουλος, 1990) έρχεται καθημερινά αντιμέτωπος με την καθημερινή πραγματικότητα και βρίσκεται στο μέσο ενός πολύπλοκου δικτύου ανταλλαγών. Φυσικό είναι να βρίσκεται σε ιδιαίτερη δυσκολία, αφού δεν έχει την δυνατότητα ούτε να διαλέξει τον κοινωνικό χώρο που μέσα του ζει και αναπτύσσεται, αλλά ούτε και να τον αλλάξει. Και η κοινωνία των ενηλίκων φαίνεται αρχικά στον έφηβο τόσο ξένη ως προς τη φύση και τους τρόπους λειτουργίας της.

Ας μην ξεχνάμε άλλωστε ότι ο έφηβος όπως λέει και ο Τσαλίκογλου - Κωστοπούλου (1980, σελ. 283) «τοποθετημένος στο μεταίχμιο δύο διαφορετικών ομάδων της παιδικής και της ενήλικης, χωρίς να μπορεί να ενταχθεί σε καμία από τις δύο, χωρίς πρόσβαση στους μοχλούς της κοινωνικοοικονομικής εξουσίας, βρίσκεται τελικά σε μια κοινωνική «no man's land».

Κάνοντας μια μικρή ιστορική αναδρομή (Μανωλόπουλος, 1987) βλέπουμε ότι η εφηβεία ως σύστημα θεσμοποιήθηκε στον 19^ο αιώνα και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, γιατί πρόσφερε ένα σημαντικό «οικονομικό» όφελος στις βιομηχανικές κοινωνίες τη δημιουργία ατόμων επαγγελματικά εξειδικευμένων. Για όσο διάστημα χρειαζόταν να εξειδικευτεί επαγγελματικά το άτομο έπαιρνε μια προσωρινή απαλλαγή από το ρόλο του ενηλίκου. Σήμερα όμως παράλληλα με τα «οικονομικά» οφέλη που παρέχει ο χρόνος της εφηβείας στην κοινωνία έχουν αυξηθεί και «κοινωνικά» οφέλη. Σήμερα η ανάπτυξη δεξιοτήτων στις διαπροσωπικές σχέσεις είναι εξίσου σημαντική με την επαγγελματική εξειδίκευση.

Όλα αυτά όμως κάτω από το βάρος των νέων, σύμφωνα με την Τσαλίκογλου - Κωστοπούλου (1980) και συνεχώς αυξανόμενων απαιτήσεων μακρόχρονης και εξειδικευμένης παιδείας, που δημιουργεί η ραγδαία κοινωνικοτεχνική εξειδικευμένης παιδείας, έχει ως αποτέλεσμα η περίοδος

της εφηβείας να παρατείνεται όλο και περισσότερο μέσα στο χρόνο. Η παράταση αυτή που σημαίνει αναβολή εισόδου στην ενήλικη ζωή, δημιουργεί μια σημαντική απόκλιση ανάμεσα στη βιολογική και κοινωνική ωριμότητα του εφήβου.

Σύμφωνα με την Νασάκου (1985) σ' αυτό συμβάλλουν και η συνοδός οικονομικής εξάρτησης του νέου, ο περιορισμός της υπευθυνότητας του και η έλλειψη της αυτονομίας.

Γίνεται λοιπόν φανερό μετά απ' όλα αυτά μια τάση των τελευταίων χρόνων επιμήκυνσης της εφηβείας. Ο Κοσμόπουλος (1990) από την πλευρά του υποστηρίζει ότι η επιμήκυνση της εφηβικής περιόδου είναι αποτέλεσμα της συνεχώς μεγαλύτερης συνθετικότητας των κοινωνικών δομών. Και τη συνδέει κυρίως με την αύξηση των ετών της σχολικής εκπαίδευσης.

Παρά όμως τα μειονεκτήματα της αύξησης της διάρκειας των εφηβικών χρόνων, ο Κοσμόπουλος (1990) βρίσκει και σημαντικά πλεονεκτήματα για τον έφηβο και την κοινωνία: ο βραδύτερος ρυθμός προσαρμογής παρέχει στον έφηβο περισσότερες δυνατότητες. Έτσι η επιμήκυνση της εφηβείας εξασφαλίζει υψηλότερο επίπεδο ωριμότητας. Από την άλλη μεριά αναγνωρίζει ότι η επέκταση της εφηβείας, η μεταβολή της σε διάρκεια και ποιότητα μεταβάλλει την κοινωνική ισορροπία, τα ποσοστά ηλικιών του πληθυσμού, τους στερεότυπους, τα ιδεολογικά και πολιτικά ρεύματα.

Η κοινωνική όμως επίδραση στην εφηβική νεολαία δεν είναι μια και μοναδική. Η κοινωνία αντίθετα πλάθει τον έφηβο ανάλογα με τον πολιτισμό, την μόρφωση και την κοινωνικό-οικονομική κατάσταση της. Τα εφηβικά συνεπώς χαρακτηριστικά (Κοσμόπουλος, 1990) που εν πολλοίς συνδέονται άμεσα με την μορφή της μικρής ή μεγάλης κοινωνικής ομάδας μέσα στην οποία ζει ο έφηβος, διαφέρουν σε κάθε άτομο γιατί διαφορετική είναι η «προβληματικότητα» του περιβάλλοντος του.

Μια λοιπόν από τις ομάδες που αποτελούν το περιβάλλον του εφήβου είναι η οικογένεια της οποίας το διαφορετικό μορφωτικό - ιδεολογικό και κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο διαφοροποιεί κατά την Τσαλίκου - Κωστοπούλου (1980) τον τρόπο με τον οποίο ο έφηβος θα βιώσει την εφηβεία.

Ερχόμαστε έτσι να εξετάσουμε το ρόλο της οικογένειας και τη σχέση γονέων - εφήβων. Βλέπουμε, λοιπόν, ότι στην εφηβική ηλικία υπάρχει σύμφωνα με τον Τσιάντη (1991) σημαντική αλλαγή της στάσης που μπορεί να έχουν οι έφηβοι απέναντι στους γονείς τους. Η αλλαγή αυτή οφείλεται στην επιθυμία τους για μεγαλύτερη ανεξαρτησία και στην ένταξη τους σε ομάδες έξω από την οικογένεια, που συνήθως ελαττώνουν την επιρροή των γονέων αν και η αγάπη που έχει ο έφηβος για τους γονείς του παραμένει η ίδια ή και μεγαλώνει. Αποτέλεσμα αυτής της αλλαγμένης στάσης είναι ότι μπορεί να εμφανίζονται περιοδικά αντιρρήσεις, διαφωνίες και πείσματα.

Ένας από τους κύριους λόγους των συγκρούσεων αυτών (Τσιάντης, 1991) είναι η επιθυμία του εφήβου να του συμπεριφέρονται σαν να είναι ενήλικος, ενώ παράλληλα νιώθει την ανάγκη να παραμείνει παιδί και να εξαρτάται από τους γονείς του.

Μια πρόσθετη δε δυσκολία, σύμφωνα με τον Μανωλόπουλο (1987) που συναντούν οι έφηβοι είναι οι περιπλοκές που δημιουργούνται και από την τυχόν μειωμένη ικανότητα των γονέων για αποχωρισμό, καθώς οι ίδιοι αντιμετωπίζουν την κρίση της μέσης ηλικίας, ξαναζούν άλυτες ψυχοσυγκρούσεις της δικής τους εφηβείας και το πένθος για την απομάκρυνση των παιδιών τους.

Όλα αυτά συνθέτουν το στάδιο της ανεξαρτητοποίησης των εφήβων, που είναι πολύ σημαντικό και εάν γίνεται θετικά αποτελεί μια μεγάλη προφορά για την ωριμότητά τους.

Σύμφωνα με πληροφορίες που μας δίνει ο Τσιάντης (1991) είναι πολύ σημαντικό οι έφηβοι να μπορούν να αναλάβουν υπευθυνότητα για ένα διά-

στημα για να μπορέσουν αποδείξουν στους εαυτούς τους. Επίσης βασική ανάγκη για τον έφηβο είναι να ξέρει ότι οι ενήλικοι τον εμπιστεύονται και δεν τον αντιμετωπίζουν με δυσπιστία. Αυτό βέβαια έχει να κάνει και με την προηγούμενη σχέση του εφήβου με τους γονείς του, η οποία αν ήταν ικανοποιητική και οι γονείς ήταν πραγματική κοντά του, τότε το πρόβλημα της δυσπιστίας δεν υπάρχει. Αυτό μπορεί να βοηθήσει πολύ και στο στάδιο κατά την διάρκεια του οποίου ο έφηβος καταφεύγει σε διάφορες πράξεις μόνο και μόνο για να αισθανθεί έντονα και οι οποίες μπορεί να τον φέρουν σε σύγκρουση με την κοινωνία και τους γονείς του.

Η ανταγωνιστικότητα βέβαια αυτή (Τσιώντης, 1991) και το πείσμα μπορεί να συνυπάρχει με έντονη επιθυμία για εξάρτηση. Στο τέλος όμως, μετά την κρίση, ο έφηβος θα βρει το δρόμο του και θα αρχίσει να ταυτοποιείται με την κοινωνία, τους γονείς του και το ευρύτερο περιβάλλον, χωρίς να αισθάνεται απειλή. Για να γίνει αυτό ομαλά οι γονείς και η κοινωνία πρέπει να δεχθούν ότι η συμπεριφορά αυτή είναι ένα γνώρισμα της εφηβείας και να αντιδράσουν ενεργητικά, όχι να προσπαθήσουν να την θεραπεύσουν ή την εξελίσσουν.

Στην ουσιαστική, σταδιακή προετοιμασία του εφήβου (Κ. Μάνος, 1986) να περάσει χωρίς κλυδωνισμούς στην κοινωνία των ωρίμων και να προσφέρει τις υπηρεσίες του στο κοινωνικό σύνολο βοηθά η συμμετοχή του στην ομάδα φιλίας. Η ομάδα φιλίας αποτελεί για τον έφηβο το καλύτερο προστάδιο για την ομαλή ένταξη του στη κοινωνικές ομάδες των ωρίμων. Η φιλία κατά την εφηβεία παίρνει την μορφή ενός ιερού δεσμού. Χαρακτηριστική είναι η φράση του Debesse (1959, σελ. 143): «θα έπρεπε να είναι κανείς πότης και μάλιστα μεγάλος για να μιλήσει επάξια για την φιλία των νέων».

Ο έφηβος όπως μας πληροφορεί ο Κοσμόπουλος (1990), καταφεύγει στην παρέα, στην ομάδα συνομηλίκων αναζητώντας βασικά την συναισθηματική του ανεξαρτησία και αυτονομία. Η ομάδα δρα κατευναστικά και στα-

θεροποιεί, βεβαιώνει τον έφηβο. Αποκτά, συμπληρώνει ο Κ. Μάνος (1986) βαθύτερη αυτογνωσία με την επικοινωνία με τους συνομηλικούς. Γνωρίζει πιο καλά τις δυνατότητες του και τις αδυναμίες του και έτσι τοποθετείται πιο σωστά απέναντι στους άλλους και βελτιώνεται. Αλλά γνωρίζει μέσα στην ομάδα φιλίας καλύτερα και άλλους ανθρώπους, τους εκτιμά και τους τοποθετεί ανάλογα. Επιπρόσθετα εξυπηρετείται η πνευματική ανάπτυξη του εφήβου μέσα από διάφορες συζητήσεις που γίνονται, τις διάφορες σκέψεις και επιχειρήματα που ανταλλάσσονται και τα οποία τον κρατούν σε έντονη πνευματική δραστηριοποίηση.

Παράλληλα όμως εξυπηρετείται και η κοινωνική του ανάπτυξη με την αύξηση της κοινωνικής του πείρας. Ο Κ. Μάνος (1986) υποστηρίζει ότι ο έφηβος μέσα από την φιλική ομάδα μαθαίνει να ξεχωρίζει τα όρια των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του, να ρυθμίζει κατάλληλα την κοινωνική του συμπεριφορά, εξυπηρετώντας τον διπλό κοινωνικό του ρόλο, να αυτοεξυπηρετείται και να εξυπηρετεί τους άλλους, το κοινωνικό σύνολο.

Σύμφωνα δε με τον Κοσμόπουλο (1990) ο έφηβος μέσα από την ομάδα των συνομηλικών μυείται στην έννοια και αναγκαιότητα του Νόμου, της τάξης, της συντροφικότητας, της κοινωνικής ή αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Η επιτυχία του μέσα στο μικρό χώρο των συνομηλικών, η αποδοχή του απ' αυτούς είναι δυνατόν να τους στρέψει θετικά προς την κοινωνία, τώρα πια που η εμπιστοσύνη των συνομηλικών στο πρόσωπο του στηρίζει το συναίσθημα της αυτοεκτίμησής του.

Πέρα όμως απ' αυτά ο έφηβος αποκτά ψυχική ισορροπία μέσα στην ομάδα αφού ικανοποιείται μια βασική του ανάγκη: να ανήκει κάπου.

Υπάρχουν όμως (Κ. Μάνος, 1986) και κίνδυνοι από την ένταξη του εφήβου στην ομάδα φιλίας. Αν, λόγου χάρη, ο αρχηγός είναι αυταρχικός και βίαιος ή οι αρχές που έχουν υιοθετηθεί είναι πολύ αυστηρές, είναι δυνατόν ο έφηβος να χάσει την προσωπικότητα και την δυνατότητα για αυτόβουλη έκ-

φραση με κίνδυνο να καταντήσει ένα άτομο, άβουλο που ξέρει μόνο να εκτελεί εντολές χωρίς να αναλαμβάνει καμιά αξιολογη πρωτοβουλία. Υπάρχει ακόμα ο κίνδυνος ο αρχηγός ή άλλα μέλη να έχουν αποκτήσει κακές έξεις (ποτό, ναρκωτικά, τάση για κλοπές κλπ) τις οποίες είναι πολύ πιθανόν να αποκτήσει και ο έφηβος, αφού τους συναναστρέφεται και αφού είναι γνωστή η τάση του να συμμορφώνεται στους κανόνες της ομάδας, προκειμένου να φανεί αντάξιος των προσδοκιών των συνομήλικων του.

Οι Sherif και Sherif (Κοσμόπουλος, 1990 σελ. 134) άλλωστε στις έρευνες τους διαπίστωσαν ότι: «οι έφηβοι ακολουθούν τους κανόνες της ομάδας όχι από φόβο τιμωρίας, αλλά εθελοντικά, για να έχουν την επιβεβαίωση της ένταξης και αποδοχής τους από την ομάδα».

Κλείνοντας το κεφάλαιο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι όπως πολλοί μελετητές ανέφεραν (Κοσμόπουλος, 1990, Τσιάντης, 1991, Κ. Μάνος, 1986) η κοινωνική προσαρμογή ποικίλει κατά άτομο, περιβάλλον, μόρφωση σε σημείο που να παρουσιάζεται κάθε φορά ένας ξεχωριστός έφηβος και ότι η εφηβεία εξαρτάται περισσότερο από κοινωνικούς παρά νευρολογικούς παράγοντες. Κάθε κοινωνία λοιπόν έχει την εφηβεία που της ταιριάζει και οι εκδηλώσεις των εφήβων συχνά αποτελούν τον ατομικοποιημένο απόηχο των κοινωνικών επιδράσεων.

ΜΕΡΟΣ Β

ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ιστορική Ανασκόπηση

Ιστορικά, το κοινωνικό περιθώριο, αποτελούμενο από κοινωνικές δυνάμεις, δεν έλειψε από καμία κοινωνία. Από την εποχή που ήκμαζαν ακόμη οι αρχαίες κοινωνίες, υπήρχε το φαινόμενο της οικονομικό-πολιτιστικής περιθωριοποίησης σημαντικών κοινωνικών δυνάμεων που διαβίωναν κάτω από άθλιες συνθήκες αποτελώντας το τελευταίο σκαλοπάτι της κοινωνικής διάρθρωσης.

Τα αποτελέσματα της περιθωριοποίησης, ιδιαίτερας της νεολαίας, φάνηκαν άμεσα τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο. Η εμφάνιση της «αλλοτρίωσης» είναι το στοιχείο που φαίνεται να συμπληρώνει το κενό που δημιούργησε η έλλειψη ενδιαφέροντος για τα κοινά, η συλλογική προσπάθεια, η αγάπη για τη ζωή. Αλλοτρίωση, σύμφωνα με τον Μιχαήλ, περιγράφεται ως η απώλεια κάθε δεσμού και συγγένειας του ανθρώπου με το περιβάλλον του, τη θεώρηση της κοινωνίας σαν εχθρικής ή αδιάφορης για την ύπαρξη και τα προϊόντα της εργασίας του, καθώς και τη βαθμιαία απόκτηση της πεποίθησης πως ότι κι αν πει ή πράξει επηρεάζει τον κοινωνικό του περίγυρο. Αυτόματα ο δρόμος είναι ανοικτός σε ακραίες συναισθηματικές αντιδράσεις ή στην πλήρη αδιαφορία. Στην αναζήτηση δρόμων φυγής από το κοινωνικό αδιέξοδο μέσω των οινόπνευματων, ναρκωτικών ή αυτοκτονίας στη στροφή προς το έγκλημα, την αλητεία, την πορνεία και κάποιες φορές στην επαναστατική σύγκρουση.

Η πρώτη μορφή οργανωμένης ομαδικής νεανικής εγκληματικότητας εμφανίστηκε στην Αγγλία το 1949 με το κίνημα των teddy-boys που γρήγορα εξαπλώθηκε και σε άλλες χώρες. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του teddy-boy εκτός του νεαρού της ηλικίας του (14 - 20 ετών περίπου), είναι η εξωτερική του εμφάνιση (μαύρο δερμάτινο σακάκι και μπλου-τζην παντελόνι) και το φύλο του (δεν αναφέρθηκαν ποτέ γυναίκες). Οι επιδεικτικές και θορυβώδεις εκδηλώσεις τους, με τις οποίες προσπάθησαν να δείξουν την αντίθεσή τους σε κάποια κοινωνικά στερεότυπα συμπεριφοράς και διαβίωσης, σύντομα κατέληξαν σε μια ιδιόμορφη εγκληματική συμπεριφορά, που μπορεί να μην κατέχουν πρωτεύουσα θέση από άποψη ποινικής αξιολόγησης, αλλά αποδείχθηκε ιδιαίτερα ενοχλητική για το κοινωνικό σύνολο.

Ο «τεντυμποϊσμός» εμφανίστηκε στην Ελλάδα τη δεκαετία του '50 με πιο ήπια μορφή. Η έντονη αντίδραση όμως της κοινής γνώμης έκανε την πολιτεία να μην περιοριστεί στην αντιμετώπιση των λίγων teddy boy μέσω της σκληρής αστυνομική πρακτικής (ατιμωτικό κούρεμα, διαπόμπευση κλπ) αλλά να προχωρήσει το 1959 στη θέσπιση του Ν.Δ. 4000 το οποίο περιείχε πολλές ατέλειες και αποτυχημένες από άποψη αντεγκληματικής πολιτικής, λύσεις.

Τελείως διαφορετικό παρουσιάστηκε στη δεκαετία του '60 το κίνημα των hippys. Τα αποκαλούμενα «παιδιά των λουλουδιών» είχαν διαμορφώσει μια πιο ολοκληρωμένη και ώριμη ιδεολογία με έντονα ειρηνιστικά στοιχεία απορρίπτοντας παράλληλα, την πολιτική ως μέσο κοινωνικής παρέμβασης. Το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν από άποψη εγκληματικότητας, είναι μάλλον ανύπαρκτο αν εξαιρέσει κανείς την κατοχή και χρήση ναρκωτικών ουσιών, που χρησιμοποιήθηκαν κατά κόρον στα πλαίσια της ψυχοδελικής αναζήτησης.

Ιδιαίτερα σοβαρή από εγκληματική άποψη εμφανίζεται η ύπαρξη συμμοριών από νέους στις μεγαλουπόλεις κυρίως της Αμερική και της Ευρώπης.

Στα μέσα της δεκαετίας του '70 στην Αγγλία εμφανίστηκε το κίνημα των punk (punk = αλήτης) που συνδέθηκε μ' ένα ιδιαίτερο είδος μουσικής. Το κίνημα αυτό δεν παρουσίασε ιδιαίτερη τυπική εγκληματικότητα. Και έγινε γρήγορα πασίγνωστο χάρη στον αυτοσαρκασμό του, την άγρια απελπισία του στίχου και της μουσικής του και τη διακωμώδηση έως και εξευτελισμό του αστικού τρόπου εμφάνισης με εκκεντρικά ρούχα και χτενίσματα.

Παραπλήσιο είναι το φαινόμενο των λεγόμενων «ροκάδων» όπως έχει διαπλαστεί σήμερα η έννοια. Η μόνη διαφορά είναι ότι κάποια παρεμφερή φαινόμενα υπάρχουν ήδη από τη δεκαετία του '60, ενώ η σχετική εγκληματικότητα παραμένει από τότε αμετάβλητη, περιλαμβάνοντας βασικά φθορές ξένης ιδιοκτησίας και σωματικές βλάβες σε βάρος τρίτων ή αστυνομικών οργάνων, τελουμένων κυρίως μετά από μουσικές συναυλίες.

Την ίδια εποχή εμφανίστηκε στην Αγγλία το φαινόμενο του «χουλιγκανισμού», δηλαδή το φαινόμενο της βίας στα γήπεδα.

Τέλος, καυτό και σχεδόν πάντα επίκαιρο παρουσιάζεται το πρόβλημα της σύγκρουσης αναρχικών νέων με την έννομη τάξη. Έχοντας ένα ιδεολογικό πλαίσιο πιο σαφές από άλλες ομάδες που πιθανόν χρησιμοποιούν τα ίδια μέσα, οι ομάδες αναρχικών αμφισβητούν σε κάθε ευκαιρία κατεστημένες πολιτικές και κοινωνικές αξίες χρησιμοποιώντας μια μάλλον βίαιη μεθοδολογία διαιρώντας την κοινή γνώμη. Ο έντονα πολιτικός χαρακτήρας των πράξεων τους αποτελεί ένα επιπλέον πρόβλημα, καθώς φέρνει πολλές φορές εμπόδια στην πλήρη εφαρμογή του γράμματος του νόμου, ενώ παράλληλα να οδηγεί σε αδιέξοδη πορεία, τουλάχιστον με βάση τις σημερινές οικονομικές πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες (Ι. Φρατζεσκάκης, 1987).

Σύγχρονες Μορφές Παραβατικότητας Ανηλίκων

Σήμερα που η αλληλεπίδραση μεταξύ των λαών του κόσμου είναι μεγάλη λόγω των σύγχρονων τεχνικών μέσων άμεσης επικοινωνίας, κάθε πρόβλημα πρέπει να εξετάζεται με διεθνή προοπτική. Οι πιο συνηθισμένες εκδηλώσεις αντικοινωνικής συμπεριφοράς των ανηλίκων είναι: η βία στα γήπεδα που τα τελευταία χρόνια παίρνει επικίνδυνες διαστάσεις και χώρα μας. Ο Ι. Φρατζεσκάκης στο βιβλίο του «Αντικοινωνική Συμπεριφορά των Νέων» (σελ. 84 - 85), θέλοντας να επισημάνει κάποια κοινωνικοψυχολογικά αίτια του φαινομένου, παραθέτει ένα απόσπασμα από το βιβλίο του Ι. Πιπερόπελου, «Ένας ψυχολόγος στο γήπεδο». Το απόσπασμα αυτό μεταφέρουμε:

«Προφανώς, στους ποδοσφαιρικούς αγώνες, στο πολύβουο και απρόσωπο γήπεδο, η ανωνυμία του πλήθους σε συνδυασμό με προσωπικές αναστολές - βιώματα - παθολογικές καταστάσεις, συμβάλλει με το διάχυτο ερεθισμό του γηπέδου στη μετουσίωση της παρακολούθησης του αγώνα σε πρώτης τάξης ευκαιρία για την αιφνιδιαστική μείωση των καθιερωμένων μηχανισμών αυτοελέγχου του ατόμου και ουδετεροποίησης των συστολών του φίλαθλου κοινού. Το αποτέλεσμα είναι φυσικά τα μεμονωμένα άτομα - και οι ομάδες ολόκληρες - να εμφανίζουν έντονη αντικοινωνική συμπεριφορά που δεν θα την αποτολούσαν χωρίς το αναγκαίο προπέτασμα της ανωνυμίας και το αιτιολογικό υπόβαθρο κάποιων αόριστων αδικιών σε βάρος της ομάδας τους».

Σοβαρότερες μορφές αντικοινωνικών εκδηλώσεων είναι οι βίαιες αντιδράσεις μιας μερίδας νεαρών αναρχικών με τις οποίες επιδιώκουν αν εκδηλώσουν την αμφισβήτηση τους στις αιώνιες αξίες, που στην εποχή μας εμφανίζονται περισσότερο σαν λέξεις και λιγότερο σαν εννοιολογικό περιεχόμενο. Η βασική τους θεωρία είναι η κατάργηση όλων των κρατών, ο εξαφανι-

σιός του αστικού πολιτισμού, η ελεύθερη οργάνωση της ανθρωπότητας και η δημιουργία ενός καινούριου ανθρώπινου κόσμου. Κοσμοθεωρία τους είναι ότι το «καλό» από τη στιγμή που διατάξουν γίνεται «κακό». Η αμφισβήτηση τους εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους φτάνοντας πολλές φορές ακόμα και στο να διαταράξουν σοβαρά και επικίνδυνα τον ρυθμό της ομαλής κοινωνικής ζωής (καταλήψεις διαφόρων κτιρίων, βανδαλισμοί κλπ).

Άλλη μορφή αντικοινωνικής συμπεριφοράς των νέων είναι η «φυγή» τους από την συντεταγμένη κοινωνική πραγματικότητα, την οποία επιτυγχάνουν με τον αρνητισμό. Μια μορφή αρνητισμού είναι και τα ναρκωτικά στα οποία οι νέοι καταφεύγουν σήμερα θέλοντας να δώσουν διέξοδο στα διάφορα προβλήματα που τους απασχολούν. Ο πρώτος και κύριος παράγοντας που εξωθεί τους νέους στα ναρκωτικά είναι ψυχοφυσιολογικός.

Λεύτερος παράγοντας που οδηγεί τους νέους στη χρήση ναρκωτικών είναι η πίεση που προέρχεται από την παρέα σαν πρόκληση να αποκτήσουν μια νέα εμπειρία και σαν κίνδυνος αποκλεισμού του απ' αυτή.

Το μεγαλύτερο μέρος της εγκληματικής δραστηριότητας των ανηλίκων αποτελούν τα αδικήματα κατά της περιουσίας (κλοπές). Σήμερα οι ανήλικοι των ανεπτυγμένων χωρών κλέβουν κυρίως αντικείμενα πολυτελείας ή άλλα είδη της σύγχρονης τεχνολογίας, ιδιαίτερα δε αυτοκίνητα - κλοπή χρήσης.

Ανησυχητικό φαινόμενο της εποχής αποτελεί η αύξηση των τελουμένων από τους ανηλικούς αδικημάτων βίας κατά προσώπου, θρασύτητας κατά της Αρχής, διατάραξης της δημόσιας τάξης και άλλες συνηθισμένες εγκληματικές πράξεις κυρίως ομαδικής βίας που διαπράττονται από επικίνδυνες συμμορίες νέων ατόμων.

Στον τομέα των ηθών εμφανίζονται σήμερα ανησυχητικά φαινόμενα. Η αντικοινωνική συμπεριφορά των κοριτσιών κυρίως εκδηλώνεται με την πορνεία και σπανιότερα εκτρέπεται σε εγκλήματα βίας. Έτσι βλέπουμε ότι

σήμερα σ' ολόκληρο τον κόσμο υπάρχει ένα κύμα βίας, ομαδικής, κυρίως από τους νέους ανθρώπους (Ι. Φρατζεσκάκης, 1987).

Αιτιολογικοί Παράγοντες

Στην προσπάθεια της εγκληματολογικής επιστήμης να εξηγήσει γιατί και ποιοι παράγοντες οδηγούν στο έγκλημα, αναπτύχθηκαν διάφορες θεωρητικές τάσεις, οι οποίες μπορούν να καταταγούν σε τρεις ομάδες.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν εκείνες οι θεωρίες που αποδίδουν το έγκλημα στην οργανική ιδιοσυγκρασία και προδιάθεση του ατόμου, σε βιολογικούς δηλαδή παράγοντες γι' αυτό και ονομάζονται και οργανικές θεωρίες.

Στη δεύτερη ομάδα, ανήκουν οι θεωρίες εκείνες που δίνουν το βάρος στο ψυχολογικό υπόβαθρο του ατόμου και ονομάζονται ψυχολογικές ή ψυχογενετικές θεωρίες. Αυτές αποδίδουν το έγκλημα σε ανωμαλίες της διανοητικής ανάπτυξης και της διαμόρφωσης της προσωπικότητας.

Στην Τρίτη ομάδα ανήκουν οι καθαρά κοινωνιολογικές θεωρίες. Εκείνες δηλαδή που αποδίδουν το έγκλημα αποκλειστικά σε κοινωνικούς παράγοντες. Η απόδοση του εγκλήματος σε κοινωνικούς παράγοντες συναντά πολλούς υποστηρικτές στους Αμερικανούς κυρίως και τους Άγγλους κοινωνιολόγους (Ericson, Becker, Lain, Stast, Cooper, ...). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτές οι θεωρίες οι τελευταίες δηλαδή που αποδίδουν το έγκλημα σε κοινωνικούς παράγοντες, είναι στο προσκήνιο της επιστημονικής επικαιρότητας, ενώ οι άλλες δύο κατηγορίες έχουν περάσει σε δεύτερη θέση (Ι. Φρατζεσκάκης).

Στη συνέχεια θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στους γενεσιουργούς παράγοντες της αντικοινωνικής συμπεριφοράς, οι οποίοι διακρίνονται σε ατομικούς και κοινωνικούς.

Α. Ατομικοί Παράγοντες Παραβατικής Συμπεριφοράς

α. Βιολογικοί και Ψυχολογικοί Παράγοντες

Η ηλικία κάθε ατόμου παίζει ένα σπουδαίο ρόλο στην διαμόρφωση του χαρακτήρα και αν υπάρξουν κι άλλες δυσμενείς προϋποθέσεις μπορεί να οδηγήσουν εύκολα το άτομο στο έγκλημα. Το πέρασμα από την παιδική στην εφηβική ηλικία συνοδεύεται από πάμπολλες ψυχικές και βιολογικές μεταβολές.

Τους νέους τους διακρίνει ασθενής θέληση (έλλειψη ισχυρής βούλησης), μιμητισμός, παρορμητικότητα, αντιδραστικότητα, έντονο θυμικό και οξυθυμία, ευσυγκινησία, άρνηση προσαρμογής σε παρεδεδειγμένους κοινωνικούς κανόνες και εκδηλώσεις αντίθεσης στα πρότυπα ομαλότητας. Έτσι οι έφηβοι χαρακτηρίζονται από ραγδαίες και εμφανείς μεταβολές, πνευματικές μεταλλαγές και ψυχικούς κλονισμούς.

Όσον αφορά τις σωματικές τους επιθυμίες, οδηγούνται πολλές φορές σ' αυτές από τη σεξουαλική τους ορμή που βρίσκεται σε μεγάλη έκταση σ' αυτή την ηλικία, ενώ δεν έχουν να αντιτάξουν σ' αυτή την ορμή την ανάλογη πνευματική ωριμότητα. Επίσης είναι θερμοί από τη φύση τους κι έτσι αγαπούν και μισούν πολύ και δύσκολα ανέχονται την περιφρόνηση των άλλων, διότι ο εγωκεντρισμός τους κυριαρχεί σε τέτοιο βαθμό που τους κάνει εύκολα να χάνουν την αυτοκυριαρχία τους, να οργίζονται και να παραφέρονται. Στο

στάδιο αυτό της ηλικίας σπάνια συναντούμε κακοήθεια, αλλά ευκολοπιστία απέναντι στα απατηλά κηρύγματα ηθικά διεφθαρμένων ατόμων. Βέβαια ο νεαρός αντάρτης δεν είναι πάντοτε και ο νεαρός παραβάτης. Αναμφιβόλως όμως το άτομο της ηλικίας αυτής κινδυνεύει να φτάσει στην αντικοινωνική συμπεριφορά, αν η πολιτεία, η κοινωνία και η οικογένεια όπου ζει δε λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή του αποτελέσματος αυτού (Ι. Φρατζεσκάκης, 1987).

β. Παθολογικές Σωματικές και Ψυχικές Καταστάσεις

Οι παθολογικοί βιολογικοί και ψυχικοί παράγοντες, όπως λ.χ. οι ανωμαλίες των αδένων, οι διάφορες ψυχικές ασθένειες και ανωμαλίες, επιδρούν δυσμενώς στο χαρακτήρα και στη συμπεριφορά των ατόμων και κυρίως εκείνων που διανύουν το στάδιο της νεαρής ηλικίας, που δεν έχουν την πνευματική ωριμότητα των ενηλίκων* οι παράγοντες αυτοί σε συνδυασμό με άλλες δυσμενείς για το άτομο εξωτερικές συνθήκες ζωής γίνονται έμμεσα γενεσιουργοί λόγοι αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Η άποψη αυτή υποστηρίζεται από τους Γάλλους εγκληματολόγους Voin και Leaute στο βιβλίο τους Droit Penal - Criminologie (Ι. Φρατζεσκάκης, 1987).

γ. Επίκτητοι Συναισθηματικοί Τραυματισμοί

Οι τραυματισμοί αυτοί όταν συμβούν κατά το στάδιο της νηπιακής και παιδικής ηλικίας, αφήνουν βαθιά τα ίχνη τους στην ψυχή των ατόμων και εκδηλώνονται με δυστροπία και με τάσεις επιθετικότητας και απόδρασης. Τα άτομα αυτά διαφεύγουν συνήθως από την επίβλεψη των γονέων και κηδεμόνων τους και όταν αυτοί ακόμη επιδεικνύουν υπομονή, προσοχή και διο-

ρατικότητα κατά την επίβλεψη των νεαρών αυτών ατόμων που τελούν υπό την προστασία τους (Ι. Φρατζεσκάκης, 1987).

δ. Προσωπικότητα

Προσωπικότητα είναι η οργάνωση στάσεων που αναπτύσσονται και χρησιμοποιούνται από ένα συγκεκριμένο πρόσωπο στη συναλλαγή με το περιβάλλον του και ιδιαίτερα σε σχέση με διαπροσωπικές σχέσεις και με το «χειρισμό των δικών του εσωτερικών εντάσεων ή πιέσεων».

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι ανώτερες λειτουργίες ελέγχου (συνείδηση των καταστάσεων, βουλευτικές ικανότητες) είναι ελαττωματικές ατελείς, αποναρκωμένες, ακαλλιέργητες ή ακόμα συναντούν εμπόδια. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις η απουσία ελέγχου προέρχεται από κακή διάρθρωση ή έλλειψη επεξεργασίας των ηθικών αξιών, τόσο στην περιοχή της συναισθηματικότητας.

Η πραγμάτωση του «εγώ» συνδέεται με μια φάση αυτονόμησης του νέου και πολλές φορές το πέρασμα στην αντικοινωνική πράξη αποτελεί έναν ηθικό «επιδειξισμό» που στοχεύει στην αναγνώριση - από τρίτους - της ύπαρξης του. Το έγκλημα «μεταφράζεται» σε μια κοινωνική πράξη που αντιστράφηκε λόγω της αποτυχίας να δημιουργηθούν θετικές σχέσεις. Ο παραβάτης (= παιδί) μη έχοντας ακόμα πλήρη συνείδηση του «καλού» και του «κακού» υιοθετεί μια προσωπική «κοινωνική συμπεριφορά» χωρίς να μπορεί να ελέγξει την ηθική της βάση. Ο εγωκεντρισμός ή ο ναρκισσισμός της ηλικίας αποτρέπουν κάθε προσφυγή σε ηθικές αναστολές. Η επιθυμία αποκτά απόλυτη κυριαρχία και η αυτοκριτική είναι αδύνατη.

Η «αλήθεια του δράστη είναι καταχωνιασμένη στο βάθος της συναισθηματικής του ιστορίας. Το έγκλημα αποτελεί και για τον ίδιο μια αποκάλυψη. Είναι ταυτόχρονα και η αντικειμενική πραγματικότητα αλλά και το ζωντανό σύμβολο της προσωπικότητας του (Ι. Φρατζεσκάκης, 1987).

B. Κοινωνικοί Παράγοντες Παραβατικής Συμπεριφοράς

α. Οικογένεια

Η οικογένεια αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα στον καθορισμό της συμπεριφοράς των παιδιών. Είναι η πρωταρχική μονάδα δομής της Ελληνικής κοινωνίας και επομένως ως θεμελιώδης κοινωνικός συντελεστής παίζει ουσιαστικό ρόλο στην κοινωνικοποίηση του παιδιού το οποίο σύμφωνα με τους νόμους της ψυχοκινητικής μίμησης θα καταλάβει τις συναισθηματικές του προσπάθειες στην επιθυμία του να μιμηθεί το πρότυπο του. Σ' αυτήν θα αναζητήσει την παιδαγωγική του επάρκεια και τη συναισθηματική του κάλυψη η οποία του ανέπτυξε ισχυρούς δεσμούς ανάμεσα στο ίδιο και τους γονείς του (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Για να περάσει το παιδί από την αδύναμη βρεθική ηλικία στην ώριμη ενηλικίωση πρέπει να καλυφθούν από την αρχή κιόλας της ζωής του, τέσσερις βασικές συναισθηματικές ανάγκες: η ανάγκη για αγάπη και ασφάλεια, για νέες εμπειρίες, για έπαινο και αναγνώριση και για υπευθυνότητα. Αν κάποια από τις ανάγκες αυτές δεν καλυφθεί ή καλυφθεί ανεπαρκώς τότε η ανάπτυξη μπορεί να αποκοπεί ή να διαταραχθεί με συνέπειες καταστροφικές, τόσο για το ίδιο το άτομο, όσο και για την κοινωνία (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Πέρα από τη συναισθηματική κάλυψη του παιδιού σημαντικός είναι ο τρόπος που ασκείται η παιδαγωγική λειτουργία της οικογένειας. Οι γονείς αποτελούν για τα παιδιά τους πρότυπα μίμησης και ταύτισης. Έτσι το παιδί που μεγαλώνει σε περιβάλλον συγκρούσεων και διαφωνιών έχει την τάση να γίνει αντικοινωνικό ή να παρουσιάσει συναισθηματικές διαταραχές (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Είναι ευνόητο ότι σε ακατάλληλες οικογενειακές συνθήκες, οι πιθανότητες να εκδηλώσει ο ανήλικος αντικοινωνική συμπεριφορά είναι περισσότερες (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Ως οικογενειακή δυσαρμονία, θεωρείται η αντιμετώπιση του παιδιού ή εφήβου από μια «συγκροτημένη» οικογένεια, με τέτοιους μηχανισμούς ελέγχου και καταπίεσης που οδηγούν στη διατήρηση τους τη λεγόμενη «ισόβια ανηλικότητα». Πρόκειται για την αυταρχική οικογένεια την οποία χαρακτηρίζει η απουσία διαλόγου ο ασφυκτικός αντιπαιδαγωγικός έλεγχος, η μη ενθάρρυνση της γνώμης και πρωτοβουλίας του παιδιού, ο ξυλοδαρμός. Ο σημερινός έφηβος παραβάτης, είναι κατά κανόνα το χτεσινό κακοποιημένο παιδί. Είναι γεγονός πως η κακοποίηση των παιδιών από ενηλίκους, κυρίως γονείς, συμβαίνει σε μεγάλη έκταση στα σύγχρονα πολιτισμένα κράτη. Στην Ελλάδα γίνεται λόγος για 4.500 παιδιά που κακοποιούνται κάθε χρόνο (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Η δυσαρμονία και ο αυταρχισμός στην οικογένεια εκφράζονται ακόμα μέσα από τη λειτουργία της τελευταίας με «υπερπροστατευτικό» για το παιδικό χαρακτήρα. Η υπερπροστατευτική στοργή, δημιουργεί παιδιά απαιτητικά, που δεν μαθαίνουν να συμμορφώνονται στις υποχρεώσεις της κοινωνικής ζωής, ούτε αντιστέκονται σε πειρασμούς (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

β. Σχολείο

Το σχολείο, θεωρείται ένας σημαντικός στίβος όπου κερδίζει κανείς το «κοινωνικό status» και την επιτυχία. Οι νέοι που αποτυγχάνουν να το κερδίσουν προσπαθούν να βρουν άλλους τρόπους «επιτυχίας».

Στα σχολεία πολύ συχνά οι μαθητές κρίνονται και κατατάσσονται με κριτήρια όπως η εξωτερική εμφάνιση, η ευχέρεια λόγου και οι κρίσεις των προηγούμενων δασκάλων τους. Το αποτέλεσμα είναι να γίνεται η κατάταξη

των μαθητών σε μια από τις δύο κατηγορίες εκπαίδευσης που μπορούν να περιγραφούν ως εξής:

α. Καλή σχολική επίδοση - επιτυχία - υψηλό κύρος - προετοιμασία για Ανώτερες - Ανώτατες σπουδές - προσανατολισμός προς επιστημονική απασχόληση (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

β. Χαμηλή σχολική επίδοση - αποτυχία - χαμηλό κύρος - μη προετοιμασία για Ανώτερες σπουδές - προσανατολισμός προς εργατική απασχόληση (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Δηλαδή το σχολείο είναι οργανωμένο κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εμποδίζει τους μαθητές που ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία δηλαδή στη «χαμηλή τροχιά» να έχουν τις ίδιες δυνατότητες εκπαίδευσης με τους μαθητές που βρίσκονται στην «υψηλή τροχιά».

Ασφαλώς υπάρχουν παραβατικοί νέοι που δεν πετυχαίνουν στο σχολείο γιατί από την αρχή δεν έδειξαν κανένα ενδιαφέρον να πετύχουν σ' αυτό. Η απουσία ενδιαφέροντος είναι σε γενικές γραμμές απότοκος της επίδρασης οικογενειακών παραγόντων. Οι έρευνες δείχνουν πως η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο στη γέννηση της σχολικής απροσαρμοστικότητας. Είναι άρρηκτη η σχέση μεταξύ συνδέσμου γονέων - παιδιού και σχολικής επίδοσης, όπως και οικογενειακής δυσλειτουργικότητας και σχολικής αποτυχίας. Άλλα πορίσματα δείχνουν πως οι περισσότεροι από τους γονείς των παραβατικών ανηλίκων επιδεικνύουν μια στάση αδιάφορη έως αντίθετη για το σχολείο (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Πέρα απ' όλα αυτά στην παραβατικότητα των ανηλίκων επιδρούν και οι εγγενείς σχολικοί παράγοντες, σε συνάρτηση με άλλους εξωγενείς. Ο αυταρχισμός, η έλλειψη συμμετοχής των μαθητών στη λήξη αποφάσεων που τους αφορούν, η παιδαγωγική που χρησιμοποιείται, η ανυπαρξία σχέσης σχολείου και κοινότητας, το ανταγωνιστικό σύστημα, η κακή προετοιμασία για την αγορά εργασίας, η έλλειψη υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού

κλπ είναι μερικά από τα χαρακτηριστικά του σχολείου για τα οποία ασκείται έντονη κριτική (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Σύμφωνα με τον Gisson (1981) (Πτυχιακή Εργασία, 1990), το σχολείο είναι το αντίθετο απ' ό τι ενδιαφέρει τον παραβατικό ανήλικο κρίνοντας τους στόχους που επιδιώκει. Αγαπά τη δράση, βρίσκει την παθητικότητα, αγαπά την διέγερση, βρίσκει τη ρουτίνα. Αγαπά το παιχνίδι, βρίσκει τη δουλειά. Αυτή η ατμόσφαιρα του σχολείου δημιουργεί σε όλα τα παιδιά μια πίεση και όλα θέλουν να ξεφύγουν από αυτή τη δυσάρεστη εμπειρία. Εδώ βρίσκεται το σημείο ευθύνης του σχολείου. Η τιμωρία με αποβολές και απορρίψεις είναι, δυστυχώς, η συνηθισμένη αντίδραση (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Είναι σαφές ότι το σχολείο αποτελεί σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση της ταυτότητας του μαθητή. Το είδος του ανθρώπου και οι ικανότητες που αυτός αποκτά είναι απόρροια του τύπου της εκπαίδευσης που δημιουργεί το σχολείο (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

γ. Συνομηλικοί

Η επίδραση των συνομηλίκων θεωρήθηκε μεταβλήτη ιδιαίτερα σημαντική, εφ' όσον γίνεται λόγος για νεαρά άτομα που διανύουν την εφηβεία τους και μέσα από τις παρέες των συνομηλίκων αναζητούν την ταυτότητα τους και προσπαθούν να στηρίζουν και να ανυψώσουν την αυτοεικόνα τους.

Το παιδί «κολυμπάει» σ' ένα περιβάλλον οικογενειακό, περιβάλλον συντροφικό, ομάδες νέων, συμμορίες. Μοιράζεται μαζί με άλλα πρόσωπα διάφορες συγκινήσεις συμμερίζεται ανάγκες και ιδέες και καταστρώνει σχέδια. Η επικοινωνία και η συμμετοχή διαποτίζουν τον ανήλικο από το περιβάλλον σε εξαιρετικό βαθμό και ο τρόπος της ζωής του αφομοιώνει προοδευτικό το «άφρο» του περιβάλλοντος. Η ενδεχόμενη εξωκοινωνικότητα ή αντικοινωνικότητα του περιβάλλοντος επιδρά κι αυτή πάνω στο παιδί.

Συχνά οι μηχανισμοί αυτοί «διαπότισης» ενισχύονται από καινούργιους μηχανισμούς εξομοίωσης, αντλώντας δυνάμεις από την ίδια τη ζωή της ομάδας, εξομοίωση λ.χ. των μελών μιας συμμορίας με το δυνατότερο ή πονηρότερο απ' όλους ή ακόμα και μ' όποιον έχει το χάρισμα της «επιβολής».

Οι συμμορίες αυτές σχηματίζονται από αγόρια που μέσα στη συνένωση και τη συντροφικότητα ζητούν να βρουν αντιστάθμισμα για τις ελλείψεις του οικογενειακού περιβάλλοντος και τις στερήσεις της φτώχειας. Η συμμορία αντιπροσωπεύει γι' αυτά την ισχύ και τη δύναμη, ικανοποιώντας ταυτόχρονα την ανάγκη τους για ασφάλεια και αυτοπεποίθηση. Νιώθουν να συνδέονται ο ένας με τον άλλο, αποτελώντας τα στοιχεία ενός συνόλου. Γίνονται τελμηρότερα μέσα σε μια εξωκοινωνικότητα που επιδεινώνει η ανάγκη της άμιλλας και το αίσθημα ότι ανήκαν στη συμμορία, κάνει να ατονούν τα συναισθήματα ενοχής, οι ανησυχίες και οι ηθικοί δισταγμοί. Μέσα στις περιπέτειες βρίσκει καθένας τους την ευκαιρία να νοιώσει την δύναμη ενός εγώ που το στηρίζει το συλλογικό εγώ της συμμορίας. Και είναι ασφαλείς επειδή οι έφηβοι αυτοί συσπειρώνονται για να ικανοποιήσουν ανάγκες που καταπολεμήθηκαν και καταπνίγηκαν και επινοούν γρήγορα «ηθικούς κανόνες» της συμμορίας που διαμορφώνουν μια ορισμένη έννοια της τιμής.

Οι νεανικές συμμορίες συσχετίζονται με τη βία και την αντικοινωνική συμπεριφορά. Εδώ λειτουργεί ένα στερεότυπο. Οι συμμορίες κατώτερης τάξης τείνουν να χαρακτηρίζονται ως παραβατικές λόγω του στυλ συμπεριφοράς τους. Ανάλογες πράξεις από ομάδες μέσης η ανώτερης τάξης δεν χαρακτηρίζονται ως παραβατικές. Βέβαια η βία που εκφράζουν οι ομάδες αυτές, δεν ξεκινά συνήθως, από συνθήκες φτώχειας, όσο από την προσπάθεια να κερδίσουν σεβασμό, να επιβεβαιωθούν.

Σύμφωνα με πολλούς θεωρητικούς και ερευνητές, τα παιδιά επηρεάζονται πιο πολύ από τους παραβάτες φίλους τους, όταν υπάρχει χαλαρός δεσμός με τους γονείς, όταν το παιδί έχει μικρότερη τάση για συμμόρφωση, όταν

η άσκηση της γονεϊκής πειθαρχίας γίνεται χωρίς συνέπεια. Ωστόσο οι συνομηλικοί επιδρούν περισσότερο στη συμπεριφορά του ατόμου, όταν η γονεϊκή υποστήριξη είναι αδύναμη. Ειδικότερα ανήλικοι με ελλιπή γονεϊκή υποστήριξη είναι πιο επιδεικτικοί σε επιδράσεις των φίλων τους απ' ότι αυτοί με δυνατή γονεϊκή υποστήριξη (Πτυχιακή Εργασία, 1990). Επιπρόσθετα όσο περισσότερο εκτίθεται ο ανήλικος στην επίδραση των συνομηλίκων, τόσο μεγαλύτερη διαφορά υπάρχει στην παραβατική συμπεριφορά ανάμεσα στους ανηλίκους με ελλιπή και σ' αυτούς με ικανοποιητική υποστήριξη. Η οικογενειακή υποστήριξη παρεμποδίζει την παραβατική συμπεριφορά, γιατί το παιδί δεν θέλει να διακινδυνεύσει την καλή σχέση με τους γονείς του. Κατά συνέπεια θα αποφύγει τους φίλους που είναι αναμεμιγμένοι σε παραβατικές δραστηριότητες (Πιπινέλη - Ποταμιάνου, 1958).

δ. Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

Ο τύπος, η ραφιοφωνία, τηλεόραση, ο κινηματογράφος και όλα τα σημερινά μέσα μαζικής επικοινωνίας, όταν δεν ελέγχονται επαρκώς μπορεί να δώσουν στους νέους επιβλαβή πνευματική τροφή και με τη δύναμη υποβολής που ασκούν στις ευάλωτες συνειδήσεις των νέων ατόμων, είναι πολύ εύκολο να τις αλώσουν και να προβούν στη διαστροφή του χαρακτήρα τους σε τέτοιο σημείο που να τους οδηγήσουν ακόμα και στο έγκλημα.

Λύο είναι οι επικρατέστερες θεωρίες όσον αφορά την επίδραση του θεάματος στην εγκληματικότητα:

Η θεωρία του παραδείγματος, σύμφωνα με την οποία η εικόνα λειτουργεί σαν ερέθισμα στο νόε θεατή και τον οδηγεί σε ανάλογη συμπεριφορά μ' αυτή που βλέπει.

Από το αρχείο της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Υπηρεσιών προκύπτει ότι οι ανήλικοι 16 -21 ετών που φέρουν ότι τέλεσαν σοβαρές εγκληματι-

κές πράξεις, δηλαδή κλοπές, διαρρήξεις, ληστείες, άδικες επιθέσεις, είχαν μιμηθεί παρόμοιας φύσης που είχαν προηγουμένως παρακολουθήσει στην οθόνη.

Η θεωρία της κάθαρσης, που δέχεται ότι οι ταινίες αντικοινωνικής συμπεριφοράς ασκού, μια εκτονωντική επιδρασ επιτρέποντας στον ανήλικο θεατή να λυτρωθεί μέσα από ένα συμβολισμό από τις υποσυνείδητες παρορμήσεις του η οργανωμένη κοινωνική ζωή του έχει απωθήσει (Νεράτζης, 1986).

Η πιο αρνητική ίσως επίδραση ίσως επιδράση της τηλεόρασης και του κινηματογράφου, συνίσταται στο ότι δίνουν μια ψεύτικη εικόνα της κοινωνικής πραγματικότητας και της καθημερινής ζωής προβάλλοντας film βίας, της «εύκολης ζωής» μέσω της πορνείας της εμπορίας ναρκωτικών και της ληστείας. Η αρνητική επίδραση της τηλεόρασης, με film ανάλογου περιεχομένου, στον ψυχισμό του παιδιού, είναι μεγάλη, αφού αφενός του διοχετεύει πρότυπα ηρώων - είδωλα, αφετέρου παρεμποδίζει την ανάπτυξη της κριτικής του αντίληψης. Η απόκρυψη δε της κοινωνικής πραγματικότητας, έχει σαν αποτέλεσμα την επιβράδυνση της ομαλής ένταξης του ανηλίκου στις κοινωνικές διαδικασίες, με όλα τα προβλήματα που αυτή συνεπάγεται. Οι ιστορίες βίας στρέφουν τον παιδικό ενθουσιασμό στη βία, ενώ θα μπορούσε να μεταστραφεί σε δημιουργικές ενέργειες. Τα εγκλήματα τηλεοπτικής μίμησης που ανακύπτουν καθημερινά μας επιτρέπουν να χαρακτηρίσουν την τηλεόραση κατά τον Γάλλο Andre Malteau σαν το «όπιο των ανηλίκων» (Μουστάκης Γ. «Κοινωνιολογία για τον καθένα», σελ. 301).

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι γονείς βρίσκουν σα μέσο απασχόλησης των παιδιών τη τηλεόραση χωρίς να γίνεται επιλογή των κατάλληλων προγραμμάτων. Τα παιδιά αφήνονται ανεξέλεγκτα και χωρίς βοήθεια στην παρακολούθηση αυτών των προγραμμάτων, τα οποία δρουν καταλυτικά στη συνείδησ' του.

Η μελέτη της προβολής της παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων και από τον Τύπο, είναι απαραίτητη, αφού ο Τύπος συμβάλλει στη διαμόρ-

φωση της κοινωνικής συνείδησης. Το φαινόμενο της θεαματοποίησης και του γιγαντισμού των εγκληματικών ενεργειών, που χαρακτηρίζεται από την υπερβολική έκταση που καταλαμβάνουν στο σύνολο της ειδησεογραφίας, συχνά δημιουργεί σύγχυση, διότι ο αναγνώστης - και ιδίως ο νεαρός - σχηματίζει μια εικόνα για το κοινωνικό περιβάλλον που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Η λεπτομερής περιγραφή του τρόπου εκτέλεσης εγκλημάτων οδηγούν στη μυθοποίηση και την ηρωοποίηση του δράστη. Λειτουργούν μάλιστα καταλυτικά στη συνείδηση του νεαρού αναγνώστη, που τείνει να μιμηθεί το προβαλλόμενο μοντέλο συμπεριφοράς. Ασφαλώς η συνεχής επανάληψη ειδήσεων η εμφατική καταγραφή αυταπόδεικτων λεπτομερειών, αρχικά δημιουργεί εξαρτημένο αντανακλαστικά φόβου και στη συνέχεια εξοικείωση, εθισμό και απάθεια (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Ένα αρνητικό γεγονός, βέβαια αποτελεί είδηση και δεν πρέπει να αποκρύπτεται από τα νεαρά άτομα. Το φαινόμενο όμως της θεαματοποίησης των εγκληματικών ενεργειών, που δημοσιεύονται με πομπώδεις τίτλους, δε διαφέρει σε τίποτα από τους ηθικούς αυτουργούς των εγκλημάτων. Διότι με την εμφατική προβολή τους οδηγεί στη λογική του φαύλου κύκλου βία - καταπίεση - βία και στη διεύρυνση των εξουσιαστικών δομών της κοινωνίας. Στην αναίρεση αυτής της προοπτικής και στην ελαχιστοποίηση των αιτίων αναπαραγωγής της βίας, χωρίς να περιοριστεί η ελεύθερη διακίνηση των ειδήσεων, οφείλουν να προσανατολιστούν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας όσο και κάθε σκεπτόμενος πολίτης. Αν τούτο δεν αναγνωριστεί κυρίως από τις παλαιότερες γενιές είναι βέβαιο ότι οι εκκλήσεις και οι ηθικολίες τους στοχεύουν στην κοινωνική αποδιοπόμπευση των νέων και στον εφησυχασμό μιας τυφλής «καθώς πρέπει» κοινωνίας. Συνεπώς μόνο μια θετική προσέγγιση της συμπεριφοράς των νέων από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας θα συμβάλλει στην άμβλωση των κοινωνικών αντιθέσεων και στο περιορισμό της εγκληματικότητας (Νεράντζης Π., 1987).

ε. Άθλιες Οικονομικές και Κοινωνικές Συνθήκες

Άποψη της κοινωνιολογίας είναι ότι οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της ζωής κάθε ατόμου ασκούν οθσιώση επιρροή στη διαμόρφωση της ανθρώπινης προσωπικότητας. Ο Ι. Φραντζεσκάκης, στο βιβλίο του «Αντικοινωνική Συμπεριφορά των Νέων» (σελ 53 -54) δεν αποδέχεται τη θεωρία που υποστηρίζουν ορισμένοι επιστήμονες, κατά την οποία αποκλειστικά και μόνο οι δυσμενέστατοι για το άτομο κοινωνικοί και οικονομικοί όροι κατέχουν τη μοναδική σχεδόν θέση ως προς την αντικοινωνική συμπεριφορά των ανθρώπων αυτών. Απεναντίας δεν παραγνωρίζουμε το γεγονός, ότι η σωματική και ψυχική ιδιοσυστασία κάθε ατόμου, οι λεγόμενοι δηλαδή ατομικοί παράγοντες θα παίζουν το ρόλο τους στη δημιουργία της συμπεριφορά αυτής. Συγκεκριμένα οι άθλιες κοινωνικές, οικονομικές και οικογενειακές συνθήκες διαβίωσης των ατόμων τότε μόνον θα γίνουν εγκληματογόνοι παράγοντες εάν υπάρχει στο άτομο η κατάλληλη προδιάθεση προς το έγκλημα, που στηρίζεται σε λόγους που ανάγονται στους ατομικούς παράγοντες. Η άποψη αυτή μπορεί να γίνει κατανοητή μόνο εάν υποτεθεί ότι τρία άτομα που ζουν όλα κάτω από άθλιες κοινωνικές, οικονομικές και οικογενειακές συνθήκες αλλά έχουν ξεχωριστή ο καθένας τους σωματική και ψυχική ιδιοσυστασία.

Τα άτομα αυτά θα αντιδράσουν κατά τρόπο διάφορο στις άθλιες συνθήκες διαβίωσης τους. Το ένα απ' αυτά που έχει ανώμαλη ψυχική και σωματική ιδιοσυστασία για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στο δύσκολο αγώνα και να εξασφαλίσει την επιβίωση του θα εγκληματίσει, το άλλο με το δυνατό χαρακτήρα του θα παλέψει και με την τίμια ευσυνειδητη εργασία του θα αντισταχθεί στις άθλιες συνθήκες διαβίωσης και το τρίτο με τον αδύνατο χαρακτήρα θα σηκώσει τα χέρια του ψηλά στον αγώνα για επιβίωση και μπορεί να φτάσει μέχρι και στην αυτοκτονία, διότι δεν μπορεί να ζήσει κάτω απ' αυτές τις άθλιες συνθήκες.

στ. Η Ζωή στις Σύγχρονες Πόλεις

Στο πλαίσιο των αιτίων της παραβατικότητας θα πρέπει να προστεθεί και το γεγονός της επίδρασης που ασκεί η διαβίωση στη σύγχρονη πόλη στην αντικοινωνική συμπεριφορά των νέων.

Σύγχρονη πόλη είναι ένας χώρος που τροποποιείται από τους μετασχηματισμούς της οικονομικής και κοινωνικής δομής. Όσο πιο εκτεταμένη είναι η σύγχρονη πόλη τόσο οι επαφές ανάμεσα στους πολίτες διαφοροποιούνται. Η γοητεία των αντικειμένων, η ανωνυμία, αποτελούν τους βασικούς παράγοντες εγκληματικότητας. Σε σύγκριση με τους νέους που ζουν σε χωριά, οι νέοι των μεγαλουπόλεων είναι μεγάλοι, ώστε λίγοι νέοι να έχουν τη δύναμη να συγκρατηθούν και να μην παρασυρθούν στη δίνη αυτών και προσελκύονται γρήγορα από κάθε λογής ψυχαγωγίες. Ο ανήλικος είναι εγκλωβισμένος στο πρότυπο καταναλωτικής συμπεριφοράς που διδάσκεται «εξ απαλών ονύχων» από το κοινωνικό περιβάλλον με τη «στάμπα» που λέει «IN».

Οι ψυχαγωγίες αυτές ασκούν πάνω στον ανήλικο μια μαζική επίδραση γιατί ανταποκρίνονται στην ηδονισμό του, στην ανάγκη του για κίνηση, στην επιθυμία του για περιπέτεια, στην αγάπη του για το λαμπερό και φανταχτερό.

Για να απολαύσει, όμως, αυτές τις χαρές του δρόμου, του χρειάζονται χρήματα. Πολλοί νέοι, λοιπόν, αρχίζουν να παίρνουν το δρόμο της κλοπής με τις διάφορες μορφές της και καμιά φορά με τις νυχτερινές επιθέσεις. Το παιδί σπρωγμένο από την ανάγκη του χρήματος, επιδιώκει οι εξερευνήσεις και οι περιπέτειες του να είναι επικερδείς. Έτσι οι χαρές του δρόμου τροφοδοτούν τις ενδεχόμενες κλίσεις του παιδιού που έχει αφηθεί στις ροπές του, μόνο και ακαθοδήγητο.

Αλληλεπίδραση Ατομικών και Κοινωνικών Παραγόντων

Βασικές Αρχές:

1. Όσο περισσότερο διαταράσσεται η προσωπικότητα του ατόμου από την επίδραση βιολογικών ή ψυχολογικών παραγόντων, πόσο περισσότερο επιζήμιες γίνονται οι συνθήκες του περιβάλλοντος. Έτσι σε κατάσταση οικογενειακών συγκρούσεων, οι αντιδράσεις ενός ατόμου που συγκινείται εύκολα είναι περισσότερο ανησυχητικές από εκείνες ενός άλλου με υγιή ψυχισμό.

2. Όσο περισσότερο δυσμενείς είναι οι οικογενειακές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, τόσο περισσότερο παρασύρονται στην παραβατικότητα τα άτομα τα οποία, αν ζούσαν σε κανονικές συνθήκες ζωής δε θα εξελίσσονταν σε εγκληματίες.

3. Στην αδυναμία και αστάθεια της προσωπικότητας των ανηλίκων αντιστοιχεί η αστάθεια και αδυναμία του οικογενειακού περιβάλλοντος στο οποίο ζουν.

4. Εκείνος ο οποίος ζει σ' ένα οικογενειακό και εξωοικογενειακό περιβάλλον, συνδέεται και διαπλάθεται με το περιβάλλον αυτό ούτως ώστε, εάν απομακρυνθεί απ' αυτό, αναζητεί άλλο παρόμοιο. Η προσήλωση, άλλωστε σ' ένα απογοητευτικό περιβάλλον συντηρείται με τις αποκτημένες ολέον συνήθειες και τούτο οφείλεται στο ότι τα ανθρώπινα πλάσματα καθλώνονται σε κάποιο αίσθημα μαζοχισμού που τα βασανίζει. (Ι. Φρατζεσκάκης, 1987) (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

ΜΕΡΟΣ Γ

ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ

Ιστορική προσέγγιση της γέννησης, εξέλιξης και τιμώρησης του εγκλήματος

Η εμφάνιση του εγκλήματος ταυτίζεται με κείνη του ανθρώπου. Από την πιο πρωτόγονη και μικρή αυτεξούσια κοινωνική ομάδα, κιόλας ένα από τα κυριότερα μελήματα των μελών της ήταν η απαγόρευση ορισμένων πράξεων που θα μπορούσαν να διαλύσουν αυτή την ομάδα, αυτή την ένωση μέσα στην οποία τα μέλη της αισθάνονταν κάποια προστασία και ασφάλεια (Μ. Γιάννης, Κοινωνική Εργασία, Διεύθυνση Αστυνομίας).

Έτσι οι πρώτες κοινωνίες θεώρησαν ως εγκλήματα τη μαγεία, την ιεροσυλία, την αιμομιξία, την προδοσία, την ανθρωποκτονία και τις παραβάσεις των εθίμων για τον προσπορισμό της τροφής. Μεγάλη σημασία έχει η παράβαση του ταμπού, πράξη που προσβάλλει τις υπερφυσικές δυνάμεις. Στην ουσία όμως ήταν πράξη που πρόσβαλε τους βασικούς κανόνες συμπεριφοράς, που η πρωτόγονη κοινωνία είχε θεσπίσει για να κατορθώσει να διατηρήσει τη συνοχή, την τάξη και την συμβίωση μέσα σ' αυτήν. Σ' όλες τις κοινωνίες εμφανίστηκαν και το έγκλημα και η τιμωρία του με ποικίλες όμως μορφές. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι ίδιες πράξεις σε άλλες κοινωνίες θεωρούνται εγκληματικές και σε άλλες όχι. Δηλαδή πράξεις που άλλοτε ήταν νόμιμες και επιβραβεύονταν και που σήμερα αποτελούν εγκλήματα σοβαρά π.χ. αν εξετάσουμε το έγκλημα της κλοπής θα δούμε ότι σε πολλές πρωτόγονες κοινωνίες ήταν πράξη τιμωρητέα και μάλιστα βαριά. Υπήρχαν όμως και κοινωνίες από τις οποίες η κλοπή δεν εθεωρείτο έγκλημα π.χ. αρχαία Σπάρ-

τη. Για να προβούμε στον καθορισμό της έννοιας του εγκλήματος πρέπει αρχικά να βρούμε κάποιο κοινό χαρακτηριστικό για όλα τα ποινικά αδικήματα και αυτό θα πρέπει να συσχετισθεί με τις κοινωνικό - πολιτικές αντιλήψεις μιας συγκεκριμένης κοινωνίας από τις οποίες πηγάζει ο χαρακτηρισμός ορισμένων συμπεριφορών ως εγκληματικών. Για τον Garotalo (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας) το κοινό χαρακτηριστικό των εγκληματικών πράξεων είναι ότι προσβάλλουν τα στοιχειώδη ηθικά συναισθήματα μιας συγκεκριμένης κοινωνίας, στα οποία στηρίζεται η συμβίωση μέσα σ' αυτήν. Για τον Garotalo (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας) τα ηθικά αυτά συναισθήματα είναι τα αισθήματα φιλαλληλίας, τα οποία τα διακρίνει σε δύο μεγάλες κατηγορίες: α) αισθήματα οίκτου ή ανθρωπισμού β) αισθήματα εντιμότητας ή δικαιοσύνης. Τα εγκλήματα αυτά ο Garotalo τα ονόμασε φυσικά. Υπάρχουν όμως και ποινικά αδικήματα που είναι γέννημα πολιτικών σκοπιμοτήτων, ανάλογα με πολιτικοκοινωνικό σύστημα μιας χώρας, πράξεις οι οποίες δεν θίγουν τα συμφέροντα των κοινωνιών αλλά μόνο των κατεχόντων την εξουσία π.χ. προσβολή της κρατικής εξουσίας, του θρησκευτικού αισθήματος κτλ. Τα εγκλήματα αυτά ο Garotalo τα ονομάζει συμβατικά (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Από τα παραπάνω καταλαβαίνουμε ότι η εγκληματικότητα είναι πρόβλημα για όλους εκείνους τους πολίτες που είναι πρόθυμοι να εργάζονται, να συνεργάζονται και να σέβονται τους νόμους, τους κανόνες της συμβίωσης. Αντιλαμβάνονται όμως ότι μέσα στην κοινωνία υπάρχουν εγκληματικά άτομα που απειλούν όχι μόνο τα αγαθά τους αλλά και την ίδια τη ζωή τους. Η περιγραφή των εγκλημάτων από τα μέσα ενημέρωσης πετυχαίνει ώστε να σκορπίζει ένα κλίμα φοβίας και ανασφάλειας. Ο καθένας σκέφτεται ότι είναι δυνατό να πέσει θύμα της εγκληματικής δράσης. Πολλοί, εξαιτίας του φόβου αυτού περιορίζουν τις κινήσεις τους, δεν κυκλοφορούν σε ορισμένους χώρους, ή ορισμένες ώρες (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Η πορεία δεν μπορεί να προστατεύει τους πολίτες της. Ούτε οι ίδιοι μπορούν τις περισσότερες φορές να προστατέψουν τον εαυτό τους. Για να το πετύχουν αυτό, πρέπει να έχουν το δικαίωμα να οπλοφορούν, κάτι που γίνεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Ο πολίτης θέλει να είναι και να νιώθει ασφαλής. Δεν ενδιαφέρεται να μάθει τα κίνητρα των εγκληματιών ή ποιοι παράγοντες τους οδήγησαν στην εγκληματική δράση. Κανένας δεν δέχεται χωρίς κανένα λόγο και εντελώς άδικα να πέσει θύμα εγκληματιών (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Όπως και άλλα κοινωνικά προβλήματα, έτσι και η εγκληματικότητα ξεκινά από λάθη αγωγής που γίνονται στην παιδική ηλικία. Πίσω από την εγκληματική δράση κρύβεται μια ολόκληρη φιλοσοφία ζωής. Ο εγκληματίας πιστεύει ότι δεν έχει υποχρέωση να κερδίζει χρήματα ασκώντας μια τίμια εργασία. Νομίζει ότι έχει το δικαίωμα πάνω στα αγαθά των άλλων και βρίσκει τρόπους, με τους οποίους θα μπορεί εύκολα να τα αρπάξει. Για να πετύχει τον σκοπό του, δεν διστάζει ακόμα και να αφαιρεί ζωές. Όλα τα μέσα επιτρέπονται. Τα θύματα του τα χτυπά συνήθως δόλια, γνωρίζοντας ότι είναι άοπλα, ανυπεράσπιστα. (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Τα βασικά γνωρίσματα του εγκληματία είναι η ανευθυνότητα του σχετικά με το θέμα της εργασίας, η απαίτηση του να καρπώνεται τα αγαθά των άλλων και η ιδέα πως έχει το δικαίωμα να αφαιρεί ζωές. Τέτοιοι τύποι ξεκίνησαν τη ζωή τους σαν απαιτητικά παιδιά, στα οποία οι γονείς δεν αρνιόταν την ικανοποίηση καμιάς επιθυμίας. Θέλουν μόνο να παίρνουν χωρίς κανένα αντάλλαγμα.

Συνήθως οι εγκληματίες πιστεύουν ότι είναι ανίκανοι για άλλη εργασία πέρα από το έγκλημα, το οποίο πρέπει να ασκούν σε ολόκληρη τη ζωή τους. Τέτοια άτομα ήδη από την παιδική τους ηλικία δεν πίστευαν ότι θα μπορούσαν να προχωρήσουν στη ζωή με κανονικό τρόπο. Νιώθοντας ότι δεν μπορούν να προοδεύσουν στη ζωή, περνούσαν τις ημέρες τους αλητεύοντας

δημιουργώντας σχέσεις με ύποπτα ή εγκληματικά στοιχεία. Απ' αυτές «μαθαίνουν» ότι καμιά άλλη εργασία δεν αποφέρει τόσα κέρδη και σε τόσο λίγο χρόνο όσο το έγκλημα (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Άλλοι εγκληματίες νιώθοντας αδικημένοι από την κοινωνία αισθάνονται μίσος και καλλιεργούν αντικοινωνικά συναισθήματα και επιθετικότητας, εξελίσσεται σε εγκληματία (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Ο Λαμπρόζο μίλησε για τον γεννημένο εγκληματία. Αν η εγκληματικότητα είναι έμφυτη, τότε οι εγκληματίες δεν έχουν καμιά ευθύνη και επιπλέον είναι ανεπίδεκτοι αναμόρφωσης. Έπειτα δίπλα στους άσχημους και αποκρουστικούς εγκληματίες (στην έκφραση των οποίων καθρεφτίζονται τα αντικοινωνικά συναισθήματα και η μισάνθρωπία) υπάρχουν και οι εγκληματίες που επιδίδονται ψύχραιμα και «ευγενικά» μερικές φορές στο έγκλημα, χωρίς να εκδηλώνουν μισάνθρωπο συναισθήματα.

Υπάρχουν πολλών ειδών εγκληματίες. Άτομα που εγκληματούν λόγω της διαταραγμένης προσωπικότητάς τους, όχι γιατί αποβλέπουν στη ληστεία. Παρανοϊκοί τύπου διαπράττουν εγκλήματα κάτω από την ψευδαίσθηση ότι ακoΐνε τη φωνή του Θεού που τους διατάζει να κάνουν το έγκλημα. Αλλά και άτομα με έντονα αντικοινωνικά συναισθήματα, όταν αδικούνται και πιέζονται από το περιβάλλον, είναι δυνατό να καταληφθούν από αμόκ εκδίκησης και να αρχίσουν να πυροβολούν ενάντια οποιουδήποτε, χωρίς κανένα άλλο λόγο και χωρίς να έχουν υλικό όφελος. Το έγκλημα είναι αρκετές φορές διεξοδος ή εκτόνωση για ασκούμενη καταπίεση και υπέρ-καταπίεση.

Όπως είπαμε ο άνθρωπος που δεν ενοχλεί κανένα δεν ενδιαφέρεται για τα κίνητρα των εγκληματιών. Θέλει, πάντως, να μη γίνεται θύμα των εγκληματιών. Αν χάσει τη ζωή του από τα χέρια ενός εγκληματία, θα υποστεί ένα ανεπανόρθωτο κακό. Ανεπανόρθωτη ζημιά θα πάθει και αν του κλαπούν οι οικονομίες ολόκληρης ζωής. Καμιά δικαιοσύνη δεν μπορεί να αποκαταστήσει τις ζημιές αυτές. Στην περίπτωση αυτή ο πολίτης νιώθει σαν ένα απρο-

στάτευτο θύμα. Η πολιτεία δεν μπορεί να του προσφέρει τίποτα. Και όταν ακόμη η πολιτεία συλλάβει τον εγκληματία, θα του στερήσει απλώς την ελευθερία και θα προσπαθήσει να τον «αναμορφώσει». Στις φυλακές όμως δεν διδάσκεται κανένας ανθρωπισμός. Αντίθετα επικρατεί η βαναυσότητα και η υποβάθμιση των συνθηκών ζωής. Μέσα σε μια τέτοια ατμόσφαιρα ο εγκληματίας δεν συνετίζεται. Αντίθετα, ενισχύει τα αντικοινωνικά του συναισθήματα και όταν αποφυλακίζεται ξαναρχίζει την εγκληματική του δράση (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Η εγκληματικότητα είναι πρόβλημα και για τους ίδιους τους εγκληματίες. Κι αυτών κινδυνεύει η ζωή πάνω στην εγκληματική δράση. Κινδυνεύουν επίσης να συλληφθούν και να κλειστούν σε φυλακές. Πιστεύουν ωστόσο ότι μπορούν να ξεφύγουν τη σύλληψη χάρη στην ειδική εικφυία τους. Οι ίδιοι οι εγκληματίες σπάνια σκέφτονται τα προβλήματα και τα αδιέξοδα που δημιουργούν στον εαυτό τους (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Πιο πολλά όμως είναι τα προβλήματα που δημιουργούνται στα θύματα των εγκληματιών και στους συγγενείς τους. Γι' αυτούς η πολιτεία δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Αναλαμβάνει μόνο να εξανθρωπίσει και να ημερώσει τους εγκληματίες, για να μην υπάρξουν και νέα θύματα.

Τελειώνοντας καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι τα κύρια αίτια του εγκλήματος και της συνεχής αύξησης του είναι κοινωνικά και ότι η επιβολή και αυστηρότητα των ποινών δεν θεωρείται τουλάχιστον στις περισσότερες περιπτώσεις, αποτελεσματικός παράγοντας για την ανάσχεση της εγκληματικότητας. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι χώρες όπου εφαρμόζονται οι λιγότερο αυστηρές ποινές και η ανθρωπινότερη μεταχείριση, έχουν και τη χαμηλότερη εγκληματικότητα (π.χ. Σκανδιναβικές Χώρες) (Μ. Γιάννης, Διεύθυνση Αστυνομίας Πάτρας).

Η εγκληματικότητα στη σημερινή Ελλάδα

Υπάρχουν ορισμένα κρίσιμα ερωτήματα γύρω από την εγκληματικότητα που μας απασχολούν - πιστεύω - όλους, ανεξάρτητα από την επαγγελματική ειδίκευση του καθενός και που περιμένουν μια πρώτη υπεύθυνη προσέγγιση.

Το πρώτο κρίσιμο ερώτημα είναι: Πώς εμφανίζεται η εικόνα της εγκληματικότητας στη σημερινή Ελλάδα σε σχέση με παλαιότερες εποχές; Το δεύτερο: Πώς ερμηνεύονται και εξηγούνται οι τωρινές εξελίξεις της εγκληματικότητας; Και το τρίτο: Πώς μπορεί να αντιμετωπισθεί η κατάσταση;

Τα ερωτήματα αυτά θα απαντηθούν σε σχέση με την εγκληματικότητα των ανηλίκων όπου θα γίνει αναφορά σε επόμενα κεφάλαια.

Σύμφωνα λοιπόν, με τον Καθηγητή Εγκληματολογίας κ. Νέστορα Ε. Κουράκη (Σεπτέμβριος 1993, σελ. 562) ο οποίος μελετώντας τα πρόσφατα στοιχεία του 1992 ως προς τα εγκλήματα (κακουργήματα ή πλημμελήματα) που περιήλθαν σε γνώση της Ελληνικής Αστυνομίας και συγκρίνοντας τα στοιχεία αυτά με εκείνα της περιόδου από το 1980 και μετά, διαπιστώνουμε πρώτα - πρώτα μια θεαματική και αλματώδη άνοδο των κακουργημάτων, δηλαδή των εγκλημάτων εκείνων που απειλούνται από την ποινική νομοθεσία με τις βαρύτερες ποινές (στέρψη της ελευθερίας από 5 χρόνια και πάνω, π.χ. ληστείες). Ενώ το 1980 τα βεβαιωθέντα κακουργήματα ήταν 1042, μετά πέντε μόλις χρόνια (1985) υπερδιπλασιάστηκαν και έφθασαν τα 2560, ενώ το 1992 ξεπέρασαν τις 6500 (Ν. Ε. Κουράκης, Σεπτέμβριος 1993, σελ 562).

Υπολογίζεται γενικότερα, σύμφωνα με τον Ν. Ε. Κουράκη (Σεπτέμβριος 1993, σελ 562), ότι ο μέσος όρος εγκλημάτων ανά εκατό χιλιάδες κατοίκους στην Ελλάδα είναι περίπου 3500, ενώ π.χ. στην Ιταλία, με τα

στοιχεία της INTERPOL για τα έτη 1990 και 1991 είναι περίπου 4500 περιπτώσεις, στη Γαλλία 6300 και στη Γερμανία 6800.

Εξάλλου, σε επίπεδο στατιστικής τελεσίδικης καταδικασθέντων ατόμων, οι αριθμοί εμφανίζονται λίγο ή πολύ στασιμότητα ή και μειωτική τάση. Ενώ το 1980 ο αριθμός των καταδικασθέντων ήταν 122.828 περιπτώσεις, το 1989 έπεσε στις 108.983 περιπτώσεις και το 1991 στις 112.203 (Ν. Ε. Κουράκης, Σεπτέμβριος 1993, σελ 562).

Επίσης ενδέχεται η μειωμένη κίνηση της βεβαιωμένης εγκληματικότητας, δηλαδή της εγκληματικότητας εκείνης που περιέρχεται σε γνώση των αστυνομικών αρχών, να οφείλεται όχι τόσο σε μια συγκράτηση της αύξησης τους, όσο σε μια αύξουσα αδυναμία των διωκτικών αρχών να εξιχνιάσουν τα εγκλήματα ή σε μια συνακόλουθη απροθυμία των θυμάτων να καταγγέλλονται εις βάρος τους εγκλήματα προς τις αρχές (Ν. Ε. Κουράκης, Σεπτέμβριος 1993, σελ 562).

Πράγματι, από τη μελέτη των στοιχείων διαπιστώνεται ότι ο αριθμός των εξιχνιαζόμενων κακουργημάτων μειώνεται σταθερά από χρόνο σε χρόνο, γεγονός που έχει οπωσδήποτε αντίκτυπο στη μικρότερη ευαισθητοποίηση των θυμάτων (Ν. Ε. Κουράκης, Σεπτέμβριος 1993, σελ 562).

Ενώ δηλαδή το 1980 τα εξιχνιασθέντα κακουργήματα έφθαναν το 91,1% το 1992 έπεσαν στο 49,0% πράγμα που σημαίνει ότι σήμερα μόλις ένα στα δύο κακουργήματα εξιχνιάζεται. Επίσης και ως προς τη συνολική βεβαιωμένη εγκληματικότητα ενώ το 1981 μόλις 4,6% των αδικημάτων παρέμεναν ανεξιχνίαστα, το 1992 ο αριθμός τους έφτανε το 12% (Ν. Ε. Κουράκης, Σεπτέμβριος 1993, σελ 562).

Επισημάνθηκε ήδη ότι παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μια αύξηση της εγκληματικότητας κυρίως ως προς τις βαρύτερες μορφές της.

Πως μπορεί όμως, κανείς να εξηγήσει και να ερμηνεύσει αυτή την εξέλιξη; Οι εξελίξεις που επισημάνθηκαν συνδέονται με το αυξημένο ρεύμα α-

στικοποίησης που παρατηρείται έντονα κατά τα τελευταία χρόνια: Η συγκέντρωση του 37,04% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας στην Αθήνα και στην ευρύτερη περιφέρεια της είχε δυσάρεστες επιπτώσεις, σύμφωνα με τον Ν. Ε. Κουράκη (Σεπτέμβριος 1993, σελ 626). Πρώτον, μείωσε τις δυνατότητες απασχόλησης του πληθυσμού και υπέβαλε την ανεργία στην πρωτεύουσα με επακόλουθο την αύξηση των εγκλημάτων κατά της περιουσίας.

Λεύτερον δημιούργησε ένα γενικότερο κλίμα αντιπαράθεσης ή αδιαφορίας μεταξύ των πολιτών και ένα πλαίσιο αποπνικτικών συνθηκών διαβίωσης, δημιούργησε δηλαδή μια κατάσταση που ευνοεί την ανάπτυξη ψυχολογικών καταστάσεων καταπίεσης, εκνευρισμού ή απογοήτευσης και που οδηγεί συχνά σε εγκλήματα βίας (Ν. Ε. Κουράκης, Οκτώβριος 1993, σελ 626).

Και τρίτον η ανάπτυξη του κλίματος αντιπαράθεσης στις κοινωνικές σχέσεις είχε ως αποτέλεσμα μίαν αντίστοιχη χαλάρωση του πνεύματος αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών και την εξασθένηση των κοινωνικοποιητικών αξιών που στηρίζονται στο πνεύμα αυτό και που συγκρατούν από την τέλεση εγκλημάτων, όπως ο σεβασμός της προσωπικότητας, της γνώμης και της περιουσίας του άλλου, η αίσθηση του καθήκοντος και η τήρηση των κανόνων του παιχνιδιού (Ν. Ε. Κουράκης, Οκτώβριος 1993, σελ 626).

Στη νοσηρή αυτή νοοτροπία, που καλλιεργείται δυστυχώς συστηματικά από αρκετά στελέχη της πολιτικής και πνευματικής μας ηγεσίας και στην αναπαραγωγή της εν λόγω νοοτροπίας από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, μπορεί νομίζω να αποδοθεί και η σημερινή οδυνηρή κατάσταση της εγκληματικότητας στη χώρα μας. Από κει και πέρα σειρά άλλων παραγόντων έχουν συντελέσει στην επιδείνωση της κατάστασης. Εν πρώτοις, μέσα στην ανωνυμία των υδροκεφαλικών μας πόλεων οι υποψήφιοι εγκληματίες αισθάνονται ασφαλέστεροι να διαπράξουν τα εγκλήματα τους, αφού ελάχιστους κινδύνους

διατρέχουν να αναγνωρισθούν και να συλληφθούν (Ν. Ε. Κουράκης, Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1993, σελ 562 - 626).

Κατά δεύτερον, πολλοί από τους σύγχρονους εγκληματίες έχουν βελτιώσει τεχνολογικά τις μεθόδους τους και έχουν διαμορφώσει δυνατότητες διαφυγής στο εξωτερικό χάρις σε συνεργάτες τους εκεί, ιδίως μάλιστα τώρα που τα σύνορα στην Ευρώπη τείνουν να καταργηθούν (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ. 562 και 626).

Κατά τρίτον η όλη κατάσταση επηρεάζεται άμεσα από τη συνεχιζόμενη ύφεση της Ελληνικής οικονομίας και στους πέρα της πρωτεύουσας χώρο με αισθητούς αντίκτυπους στην υποαπασχόληση και τον αιχμημένο πληθωρισμό. Τέλος η αύξηση της εγκληματικότητας κυρίως ως προς τις βαρύτερες μορφές συντελέστηκε με τρόπο απότομο και απρόβλεπτο, έτσι ώστε η κρατική μηχανή, να μην μπορέσει να λάβει εγκαίρως μέτρα για την αντιμετώπιση των συναφών προβλημάτων.

Πώς όμως μπορούμε να βγούμε από αυτόν το φαύλο κύκλο της εγκληματικότητας και να την αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά; Εάν θεωρήσουμε ότι η αντιμετώπιση ενός προβλήματος συνδέεται άμεσα με την καταπολέμηση των παραγόντων που υποθάλλουν την ανάπτυξη του, τότε το έργο αυτό εμφανίζεται ως ηράκλειο (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ 562 - 626).

Η ριζική αντιμετώπιση του προβλήματος της εγκληματικότητας στη χώρα μας προϋποθέτει αντίστοιχες ριζικές αλλαγές στον γενικότερο τρόπο ζωής μας και συνδέεται κυρίως με τη χάραξη και εφαρμογή μιας μακροπρόθεσμης αποτελεσματικής πολιτικής στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τομέα, που θα βοηθήσουν σημαντικά τόσο στην καταστολή όσο και στην πρόληψη της εγκληματικότητας (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ 562 - 626).

Ειδικότερα στο νομοθετικό επίπεδο απαιτείται μια γενικότερη αποκθάραση της ποινικής μας νομοθεσίας από παραβάσεις ήσσονος σημασίας και η μετατροπή τους δε διοικητικά ή αστικά αδικήματα, ώστε να αποσυμφορη-

θούν τα ποινικά δικαστήρια από το φόρτο που αυτές οι υποθέσεις δημιουργούν.

Εν παραλλήλω, σύμφωνα με τον Ν. Ε. Κουράκη (Οκτώβριος 1993), χρειάζεται όμως και ένας εκσυγχρονισμός της ποινικής νομοθεσίας με άξονα τις νέες μορφές εγκληματικότητας που εμφανίζονται, πράγμα που ήδη έχει αρχίσει να γίνεται π.χ. με τους νόμους για το περιβάλλον και τη ρύπανση της ατμόσφαιρας κτλ. (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ 626).

Σε επίπεδο διωκτικών αρχών και ιδίως Αστυνομίας επιβάλλεται η διεύρυνση της συνεργασίας αυτών των αρχών με ξένες ομόλογές τους για την αντιμετώπιση της διεθνούς εγκληματικότητας, καθώς και η ευρύτερη αντιμετώπιση των οργανωτικών και λειτουργικών αδυναμιών που εμφανίζει η Αστυνομία για την αποτελεσματική δίωξη του εγκλήματος (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ 626).

Σε επίπεδο δικαστικών αρχών ενδείκνυται κυρίως η ελάφρυνση του φόρτου εργασίας τους.

Τούτο μπορεί να επιτευχθεί με αποποινικοποίηση δευτερεύουσας σημασίας αδικημάτων, αίξηση του αριθμού των δικαστών και προσεκτική απλούστευση ορισμένων σταδίων της ποινικής διαδικασίας, αλλά με παράλληλο σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων του κατηγορουμένου (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ 626).

Τέλος, σε σαφρονιστικό επίπεδο χρειάζεται να ληφθούν συντονισμένα μέτρα πρωτίστως για την αποσυμφόρηση των φυλακών από ελαφρόποινους κρατούμενους (σημειώνεται ότι σε ποσοστό 55,2% του συνόλου των κρατουμένων με ποινή φυλάκισης το 1986, εξέτιναν ποινή που δεν υπερέβαινε τους 12 μήνες).

Επίσης στο σαφρονιστικό πλαίσιο λαμβάνοντας μέτρα για τη βελτίωση των όρων διαβίωσης στις φυλακές και κυρίως για την εισαγωγή προγραμμάτων επιμόρφωσης και εργασίας κρατουμένων τόσο στον Κορυδαλλό όσο

και στην υπόλοιπη Ελλάδα, καθώς και για την ίδρυση Κέντρων Αποτοξίνωσης Τοξικομανών (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ 626).

Είναι όμως φανερό ότι η κύρια αντιμετώπιση της εγκληματικότητας θα πρέπει να γίνει σε επίπεδο πρόληψης, με την χάραξη μιας ολοκληρωμένης πολιτικής κατά του εγκλήματος, έπειτα από επιστημονική μελέτη των σχετικών προβλημάτων (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ 626).

Τέλος, ο σχεδιασμός μιας τέτοιας αντεγκληματικής πολιτικής θα μπορούσε να γίνει είτε με το Συμβούλιο Πρόληψης της Εγκληματικότητας είτε και με κάποιο άλλο παρεμφερές όργανο.

Βασικοί στόχοι του οργάνου αυτού θα ήταν να προωθήσει και στη χώρα μας, σε συνεργασία με διάφορους φορείς (δήμους, εκκλησία κ.α.), ορισμένους θεσμούς διαμεσολαβητικού χαρακτήρα μεταξύ δράστη και θύματος, που βρίσκουν από καιρό ιδιαίτερη απήχηση σε χώρες του εξωτερικού, να ευαισθητοποιηθεί και να ενημερώνει το κοινό υπεύθυνα για το πρόβλημα της εγκληματικότητας, να συντονίζει επιστημονικές έρευνες Πανεπιστημίων ή άλλων ερευνητικών φορέων για κρίσιμα προβλήματα εγκληματικότητας π.χ. οι ληστείες σε τράπεζες, να συνεργάζεται με ομόλογους φορείς του εξωτερικού για πρόληψη της εγκληματικότητας και να προτείνει στη συνέχεια νομοθετικά ή άλλα μέτρα για την αντιμετώπιση των εν λόγω προβλημάτων. (Ν. Ε. Κουράκης, 1993, σελ 626).

Η εφηβική εγκληματικότητα

Τις τελευταίες δεκαετίες, η κοινωνία μας βρέθηκε αντιμέτωπη με τη λεγόμενη «κρίση της νεολαίας». Οι εφηβικές συμφορίες πολλαπλασιάστηκαν, τα ναρκωτικά διαδόθηκαν ανάμεσα στους νέους, το κίνημα της αμφισβήτησης εξαπλώθηκε στα πανεπιστήμια. Ανήσυχη η κοινωνία μας, ανακάλυψε ένα νέο πρόσωπο της νεολαίας, το οποίο δεν είχε καμία σχέση με την παραδοσιακή εικόνα που υπήρχε γι' αυτήν (Μπερτ Ρεϊμόν - Ριβιέ, «Η κοινωνική ανάπτυξη του εφήβου», σελ. 13).

Η επιδείνωση αυτού που θα ονομάζαμε νεανική ετεροδοξία μας δείχνει καθαρά σε ποιο βαθμό η εξέλιξη των εφήβων συνδέεται με την κοινωνία μέσα στην οποία ζουν (Μπερτ Ρεϊμόν - Ριβιέ, «Η κοινωνική ανάπτυξη του εφήβου», σελ. 13).

Έχουν περάσει πάνω από 2000 χρόνια, από τότε που κάποιος Αιγύπτιος ιερέας χάραζε πάνω στην πέτρα: «Η Γη μας εκφυλίστηκε. Τα παιδιά δεν υπακούουν πια στους γονείς». Η εφηβική εγκληματικότητα δεν είναι καινούργιο πρόβλημα. Σήμερα περιλαμβάνει εκτός από τα πιο σοβαρά αδικήματα (όπως η διάρρηξη, η επίθεση και ληστεία) και «αδικήματα ηλικίας, όπως η παραβίαση της απαγόρευσης κυκλοφορίας (στις ΗΠΑ), το «σκασιαρχείο», η εγκατάλειψη σπιτιού, η σεξουαλική δραστηριότητα και η απειθαρχία, που δε θα ήταν παραβίαση του νόμου αν προέρχονταν από ενήλικους (Τζων Κογκέρ, «η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά», σελ. 107).

Ο σύγχρονος ρυθμός της εφηβικής εγκληματικότητας είναι αιτία σοβαρής ανησυχίας σε πολλές δυτικές χώρες, καθώς και στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου τα περιστατικά αυξάνονται ραγδαία από το 1960 με μια ακόμα πιο απότομη άνοδο σε σοβαρά αδικήματα και στην εφηβική εγκληματικότητα α-

νάμεσα στις κοπέλες (Τζων Κογκέρ, «η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά», σελ. 107).

Η εγκληματικότητα των εφήβων είναι ταυτόχρονα ψυχολογικό και κοινωνικό πρόβλημα. Τα περιστατικά είναι περισσότερα σε κοινωνικά ανοργάνωτες οικονομικά αποστερημένες περιοχές, όπως τα γκέτο στις μεγάλες πόλεις. Σε τέτοιο περιβάλλον η εγκληματικότητα είναι συχνά μια καθιερωμένη παράδοση και οι συμμορίες των εφήβων πολύ κοινό φαινόμενο. Πολλοί νέοι, όμως, που προέρχονται από ένα τέτοιο περιβάλλον δε γίνονται εγκληματίες και αντίστροφα, όλο και πιο πολλοί έφηβοι από τις πιο εύπορες αστικές περιοχές παίρνουν μέρος σε εγκληματικές πράξεις (Τζων Κογκέρ, «η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά», σελ. 107).

Τι ξεχωρίζει το νέο που γίνεται εγκληματίας απ' αυτόν που δε γίνεται, παρόλη την κοινή προέλευση;

Οι μελέτες δείχνουν ότι υπάρχουν γενικές διαφορές προσωπικότητας μεταξύ τους. Οι έφηβοι εγκληματίες φαίνεται πως είναι περισσότερο οργισμένοι και προκλητικοί, μνησίκακοι, παρορμητικοί και καχύποπτοι για την εξουσία δίχως αυτοέλεγχο. Ακόμα έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και περισσότερα αισθήματα προσωπικής ανεπάρκειας, καθώς και συναισθηματικής και κοινωνικής απόρριψης (Τζων Κογκέρ, «η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά», σελ. 107).

Αν και είναι εμφανές ότι επιδράσεις όπως η πίεση των συνομηλίκων και γενικά το αντίξοο κοινωνικό περιβάλλον συμβάλλουν στην εφηβική εγκληματικότητα, ο ρόλος των γονιών είναι καθοριστικός. Με αξιοθαύμαστη συχνότητα οι έρευνες δείχνουν ότι «οι πρώτες μέθοδοι πειθαρχίας που επιβάλλονται σ' αυτούς τους εφήβους τείνουν να είναι χαλαρές, σποραδικές ή ιδιαίτερα αυστηρές και να περιορίζονται στη σωματική τιμωρία παρά στη λογική εξέταση της κακής συμπεριφοράς του παιδιού» (Τζων Κογκέρ, «η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά», σελ. 107). Ανάμεσα στους εφήβους

εγκληματίες και στους γονείς τους οι σχέσεις χαρακτηρίζονται από αμοιβαία εχθρότητα, έλλειψη οικογενειακής συνοχής και γονεϊκή απόρριψη, αδιαφορία, διαφωνία ή απάθεια.

Οι πατέρες των εφήβων εγκληματιών χαρακτηρίζονται από ανεξάρτητους παρατηρητές σκληροί, αδιάφοροι και έτοιμοι να γελοιοποιήσουν τα παιδιά τους (ιδιαίτερα τα αγόρια). Σπάνια χαρακτηρίζονται ζεστοί και τρυφεροί. Με τη σειρά τους τα παιδιά και ιδιαίτερα τα αγόρια έχουν λίγους στενούς δεσμούς με τους πατέρες τους και τους θεωρούν τελείως απαράδεχτα πρότυπα συμπεριφοράς (Τζων Κογκέρ, η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά, σελ. 107).

Η εγκληματική συμπεριφορά δεν πρέπει να αγνοείται παρόλο που πολλοί νέοι, αν και διέπραξαν κάποια αδικήματα, εξελίχθηκαν σε απόλυτα φυσιολογικούς, υπεύθυνους ενήλικους (Τζων Κογκέρ, η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά, σελ. 107).

Μια σοβαρή και τίμα συζήτηση ανάμεσα στο γονιό και το παιδί μέσα σε ήρεμη ατμόσφαιρα μπορεί συχνά να βοηθήσει ιδιαίτερα εφόσον υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη, αγάπη και σεβασμός στη σχέση τους. Εάν τέτοια επικοινωνία είναι αδύνατη, όταν είναι φανερό ότι οι συναισθηματικές διαταραχές παίζουν σημαντικό ρόλο στην εγκληματική συμπεριφορά και όταν το αδίκημα είναι σοβαρό, θα πρέπει να αναζητηθεί η βοήθεια του ειδικού (Τζων Κογκέρ, η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά, σελ. 107).

Το παιδί όμως ενός υπεύθυνου γονιού - που πραγματικά ενδιαφέρεται κι ενθαρρύνει την ανάπτυξη της ανεξαρτησίας και της αυτάρκειας, απαιτώντας παράλληλα, υπεύθυνη και παραδεχτή συμπεριφορά - έχει λιγότερες πιθανότητες να γίνει εγκληματίας απ' όσο εκείνο του αυταρχικού, απορριπτικού, υπερβολικά ελαστικού ή αδιάφορου γονιού (Τζων Κογκέρ, η εφηβική ηλικία - μια καταπιεσμένη γενιά, σελ. 107).

Ήρα όμως από την οικογένεια και το περιβάλλον που οδηγούν τους ανηλίκους στην παραβατική συμπεριφορά, η πιο συνηθισμένη αιτία των εγκλημάτων των εφήβων είναι η μη διανοητική και ηθική ωρίμανση. Συνήθως έχουν γνώση του άδικου χαρακτήρα των πράξεων αλλά δεν έχουν και εγκράτεια και στερούνται βούλησης για αντίσταση κατά των πειρασμών. Ακόμα κατά τη διάρκεια της ήβης, ψυχικώς ανάμαλα άτομα υφίστανται ισχυρές διαταραχές αλλά και εντελώς κανονικά και υγιή πρόσωπα οδηγούνται εξαιτίας της εφηβείας σε διαγωγή ανώμαλη, ώστε και πεπειραμένος ψυχίατρος δεν μπορεί πάντοτε να διαγνώσει με ασφάλεια και να καθορίσει το είδος της ανώμαλης ή νοσηρής κατάστασης (Κ. Γ. Γαρδίκας, «Αι ειδικαί των εγκληματιών κατηγορίαι και η μεταχείρισις αυτών», σελ.121).

Στη συνέχεια έγινε κοινή συνείδηση, ότι ο ανήλικος δεν είναι απλώς μια μικρογραφία του ενήλικα αλλά ένα άτομο με ιδιόμορφο ψυχικό κόσμο, με εντελώς διάφορη (των ενηλίκων) προσωπικότητα που η κατάσταση του επιβάλλει ιδιαίτερη μεταχείριση διαφορετική από εκείνη των ψυχοδιανοητικά ωρίμων - ενηλίκων ατόμων. Αν δεν αντιμετωπιστεί με μεγάλη προσοχή και κατάλληλα μέτρα η κατά τη νεαρή ηλικία διάπραξη ενός εγκλήματος, υπάρχει ο κίνδυνος ο νεαρός εγκληματίας να ξαναστραφεί στο έγκλημα πολύ σύντομα και πολλές φορές. Γι' αυτό το λόγο ακόμη και διεθνείς Οργανισμοί έχουν δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το πρόβλημα της εγκληματικότητας και της μεταχείρισης των ανηλίκων, όπου θα γίνει λόγος σε επόμενο κεφάλαιο. Γύρω από το θέμα αυτό έντονη υπήρξε η δραστηριότητα και η προσφορά τόσο του Συμβουλίου της Ευρώπης όσο και του Ο.Η.Ε.

Ο Έλληνας ποινικός νομοθέτης ακολουθώντας τα επιστημονικά ρεύματα της εποχής του δεν αντιμετώπισε την ανηλικότητα απλώς ως λόγο που αποκλείει ή ελαττώνει την ικανότητα για καταλογισμό αλλά περιέλαβε ειδικό κεφάλαιο με τίτλο «ανήλικοι εγκληματίες», στο οποίο κυριαρχεί η ιδέα της αγωγής τους (παιδαγωγικής μεταχείρισης), πρόβλεψε ειδικές διατάξεις

στον Κ.Π.Λ. (Κώδικα Ποινικού Δικαίου), ενώ θέσπισε μεγάλο αριθμό ειδικών νόμων σχετικών με τη μεταχείριση τους (Κ. Γ. Γαρδίκας, «Αι ειδικαί των εγκληματιών κατηγορίαί και η μεταχείρισις αυτών», σελ. 121).

Έτσι περιληπτικά, ο εγκληματίας έφηβος του οποίου η διανοητική και ψυχική ωριμότητα δεν συντελέστηκε, είναι προτιμότερο να υποβάλλεται σε μέτρα αγωγής και θεραπείας ή να τιμωρούνται με ποινές. Ο δικαστής δηλαδή θα εξετάσει αν ο έφηβος είναι ηθικώς εγκαταλελειμμένος ή διεφθαρμένος ή κινδυνεύει να διαφθαρεί ή νοσεί ψυχικά. Ο έφηβος θα υποβληθεί στα πρόσφορα μέτρα περίθαλψης, αγωγής ή θεραπείας. Οι έφηβοι όμως έχουν και ποινική ευθύνη αλλά για να τιμωρηθούν σύμφωνα με το σύστημα ποινών διαφέρουν, λόγω ηλικίας, από τους ενήλικες εγκληματίες. Κατά τον ελληνικό Π.Κ. άρθρο 1227 οι έφηβοι 13 -17 ετών υπόκεινται σε ποινικό σωφρονισμό, αν το δικαστήριο, μετά από την έρευνα των περιστάσεων αφού έγινε η πράξη και με την όλη προσωπικότητα του εφήβου, κρίνει ότι για να τον συγκρατήσουν από την εκτέλεση νέων εγκλημάτων είναι αναγκαίος ο περιορισμός σε σωφρονιστικό κατάστημα. Η διάρκεια αυτού ορίζεται εκ των προτέρων από το δικαστήριο μόνο σ' ότι αφορά το κατώτατο και το ανώτατο όριο μέσα στο πλαίσιο των 5 ετών μέχρι 20 ή 6 μηνών μέχρι 10 ετών (Κ. Γ. Γαρδίκας, «Αι ειδικαί των εγκληματιών κατηγορίαί και η μεταχείρισις αυτών», σελ. 778).

Παρατηρούμε, λοιπόν ότι το πρόβλημα της νεανικής εγκληματικότητας εξακολουθεί να είναι επίκαιρο στο νομικό και δικαστικό πεδίο.

Η νομολογία των ανηλίκων στη διαρκή φροντίδα της να λάβει υπ' όψη το πρόσωπο του νεαρού εγκληματία, για να του δώσει την ευκαιρία να επωφεληθεί από ορισμένα μέτρα που βοηθούν τη νέα κοινωνική διαπαιδαγώγηση κι αναπροσαρμογή του, ενισχύει, χωρίς αμφιβολία, σε μεγάλο βαθμό, τις καινούργιες ιδέες που πρέπει να κατευθύνουν ολοένα και περισσότερο μια ποινική δικαιοσύνη εμπνεόμενη από την εγκληματολογία.

Είναι αναμφισβήτητο ότι ο εκφοβισμός και ο παραδειγματισμός, παραδοσιακά χαρακτηριστικά της έννοιας της ποινής, έχουν μια αυθεντική κοινωνική αξία.

Λεν θα μπορούσε, εξ άλλου, να αρνηθεί κανείς ότι οι σύγχρονες κοινωνίες μας, αν και το αποκρούουν κάποτε, θεωρούν ακόμα την ποινή σαν «τιμωρία» που έχει εξιλεωτική και μάλιστα εξαγνιστική αξία. Η αντίληψη αυτή αποτελεί κληρονομιά ενός μακρινού παρελθόντος. Το κοινωνικό σύνολο, αφού γλύτωσε απ' την αταξία που προκαλούσε η αυτοδικία, είδε, στον εγκληματία, όχι μόνο το πρόσωπο που έπρεπε να επανορθώσει τη ζημιά που προξένησε η πράξη του αλλά και το βέβηλο που περιφρονούσε τον κανόνα στον οποίο η θρησκεία έδινε ένα χαρακτήρα ιερότητας. Το πρόσωπο αυτό πλήρωνε με την τιμωρία την προσβολή που είχε κάνει σε θεσμούς αξιοσέβαστους. Με τη θυσία του ενόχου εξαγνίζονταν η κοινωνία απ' το παράπτωμα ενός μέλους της.

Για το λόγο αυτό, όταν ο δικαστής «επιμετρά» την ποινή, που τη θέλει, απ' τη μια ανταποδοτική, εκφοβιστική και παραδειγματική και προσπαθεί, απ' την άλλη, να την επιβάλλει ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης που κι η ίδια εκτιμάται ανάλογα με τη σοβαρότητα της κοινωνικής ανωμαλίας που προξένησε το αδίκημα, υπολογίζει στην εκτίμηση αυτή, συνειδητά ή ασυνείδητα, και το βαθμό της αγανάκτησης που προκάλεσε και τη συναισθηματική απήχηση που είχε η αδικοπραξία στο κοινό αίσθημα. Φτάνει μόνο να προσπαθήσει να παραμείνει αντικειμενικός και να μην αφεθεί να παρασυρθεί ούτε απ' τα προσωπικά του πάθη ούτε απ' εκείνα που προέρχονται από ορισμένη ιδεολογία.

Θα πρέπει να ευχθούμε η ποινική δικαιοσύνη να προσανατολιστεί προς μια βαθύτερη μελέτη του ανθρώπου που πρόκειται να κρίνει και να προσπαθήσει σ' ορισμένες περιπτώσεις, να εφαρμόσει, στον ένοχο, την

«παιδαγωγική» και μάλιστα την ψυχολογική, «θεραπευτική αγωγή» που επιβάλλει η προσωπικότητά του.

Η τόσο πρωταρχικής σημασίας μελέτη της προσωπικότητας του εγκληματία μας οδηγεί στο να επισημάνουμε την αξία των παραγόντων που επηρέασαν τη συμπεριφορά του, παραγόντων βιολογικών, ψυχολογικών, οικογενειακών και μορφωτικών. Η μελέτη αυτή δεν πρέπει να μας οδηγήσει και σε σημείο που να απαλλάξουν ολότελα το δράστη απ' την προσωπική του ευθύνη. Φρονούμε μάλιστα ότι η ευθύνη δεν είναι πια μόνο η αφετηρία για μια δικαστική επέμβαση αλλά και το τέρμα μιας παιδαγωγικής επενέργειας: παιδαγωγώ σημαίνει, ουσιαστικά, κάνω ένα άτομο να νοιώσει υπεύθυνα απέναντι στον εαυτό του κι απέναντι στους άλλους.

Παιδαγωγοί παραστρατημένων παιδιών, κοινωνικοί λειτουργοί, επιφορτισμένοι με την παρακολούθηση των ανηλίκων, νέοι γιατροί ειδικευμένοι στα θέματα της διανοητικής υγείας και της «αναδιαπαιδαγώγησης» στα ανάλογα ιδρύματα, νέοι δικαστές ανηλίκων, πόσοι απ' αυτούς δε βάζουν στη δράση τους τον πλούτο της αγάπης τους και την πίστη τους στην ανθρώπινη αλληλεγγύη! Το νόημα που δίνουν στο καθημερινό τους έργο αποτελεί τη μεγαλύτερη δικαίωση για εκείνους που προηγήθηκαν και που ζητούσαν, για το παραστρατημένο παιδί, περισσότερο διαπαιδαγώγηση παρά τιμωρία.

Το πέρασμα των ανηλίκων στην πράξη

Πώς συμβαίνει, ανάμεσα στα παιδιά και τους νέους που το περιβάλλον κι η βαθύτερη προσωπικότητα τους προσανατολίζει σ' επιθετικές ενέργειες άλλοι να γίνονται εγκληματίες και άλλοι όχι;

Είναι το πρόβλημα του «περάσματος στην πράξη».

Αναμφισβήτητα ότι οι εξωγενείς και ενδογενείς παράγοντες στους οποίους στρέψαμε την προσοχή μας επηρεάζουν την άσκηση των λειτουργιών ελέγχου (συνείδηση των καταστάσεων, βουλευτικές δυνατότητες) είναι ελαττωματικές, ατελείς, αποναρκωμένες, ακαλλιέργητες ή εμποδισμένες. Σ' άλλες πάλι περιπτώσεις, η απουσία ελέγχου προέρχεται μάλλον από κακή διάρθρωση ή από έλλειψη επεξεργασίας των ηθικών αξιών και στην περιοχή της συνείδησης και στην περιχέει της συναισθηματικότητας (Chazal Gean, σελ. 49).

Η βιοψυχική κατάσταση του ατόμου τη στιγμή που σχεδιάζεται η εγκληματική πράξη έχει, μεγάλη σημασία. Πόσα εγκλήματα δε διαπράχτηκαν επειδή οι νεαροί δράστες τους βρίσκονταν σε περίοδο κόπωσης, διασποράς των σωματικών τους δυνάμεων, ατονίας ή ανισορροπίας (Chazal Gean, «Η παιδική εγκληματικότητα», 1967).

Οι νέοι αυτοί ξεφεύγουν απ' την πραγματικότητα. Ζουν ρόλους και κόσμους φανταστικούς, που μεταθέτουν ύστερα εύκολα στην πραγματικότητα. Παρασέρνονται στις «φυγές» και στα εγκλήματα που είχαν ήδη πλημμυρίσει τις φαντασιώσεις του πνεύματος τους. Είναι, άλλωστε, υποχρεωμένοι να δράσουν για να με ξεπέσουν στα μάτια των συντρόφων τους (Chazal Gean, «Η παιδική εγκληματικότητα», 1967).

Πρέπει, ακόμα, να σημειώσουμε ότι το «πέραςμα στην πράξη» ή η άρνηση της πράξης, εξαρτάται συχνό απ' τη σπουδαιότητα του αδικήματος. Έ-

νας αρκετά μεγάλος αριθμός ανηλίκων που διαπράττουν μικρά αδικήματα δε διαπράττουν ποτέ εγκλήματα. Υπάρχει γι' αυτά, μέσ' την ιεραρχία του εγκλήματος, ένα όριο που δεν το ξεπερνούν. Μπρος στη σοβαρότητα μιας εγκληματικής πράξης, ανακτούν κάποιον αυτοέλεγχο. Αποκτούν συνείδηση των βαρειών συνεπειών που θα είχε για τους ίδιους και για τα θύματα τοιαύτης παρόμοια πράξη. Ενώ δεν είναι αρκετά προετοιμασμένοι απ' το περιβάλλον τους για να αρνηθούν στον εαυτό τους μια συνηθισμένη κλοπή, έχουν όμως, αρκετά διαπαιδαγωγηθεί για να αρνηθούν ένα έγκλημα. Θα πρέπει τέλος να ληφθούν, υπ' όψη οι συναισθηματικές τάσεις τους για αφοσίωση, είναι δυνατό η συμπάθειά τους για τον άνθρωπο να τους απαγορεύσει ορισμένες πράξεις. Μπορεί να «τσιμπήσουν» ένα πορτοφόλι αλλά δε θα απειλήσουν τη ζωή του άλλου (Chazal Gean, «Η παιδική εγκληματικότητα», 1967).

Υπάρχουν περιστάσεις και συνθήκες του περιβάλλοντος που υποβοηθούν στην άρνηση της εγκληματικής πράξης, γιατί επιτρέπουν στο άτομο να αποκτήσει τη βιοψυχική του ισορροπία. Όταν γίνεται αρμονική η ατμόσφαιρα, όταν γεννιέται μια φιλία, όταν παρουσιάζεται ένα ελκυστικό επάγγελμα, μια ευκαιρία για «αυτοβεβαίωση», κάποιος γνήσιος έρωτας, αργότερα, όλα αυτά αποτελούν ευνοϊκές συνθήκες.

Κι υπάρχουν αντίθετα περιστάσεις που υποβοηθούν στο «πέραςμα στην πράξη».

Το παιδί που είναι προετοιμασμένο για την εγκληματικότητα απ' το περιβάλλον του ή τις ψυχικές διαταραχές του μπορεί να βρεθεί σε μια κατάσταση που να αποτελεί γι' αυτό πραγματική συγκινησιακή «φόρτιση». Η φόρτιση αυτή είναι της ίδιας φύσης με τις παρορμήσεις και τις τάσεις του και τραβάει προς συνάντησή τους. Και είναι απ' τη συνάντησή αυτή που θα γεννηθεί η εγκληματική πράξη. Φτάνει να βρεθεί ένα μαχαίρι κοντά σ' ένα παρορμητικό, για να διαπραχθεί ένα έγκλημα.

Μια αδέξια αντίδραση πάνω σε μια συζήτηση, μπορεί να έχει σαν αποτέλεσμα τη «φυγή» ενός αγοριού που βρίσκεται σε αντίθεση με την οικογένεια του.

Είναι, κατά τη γνώμη μας, μ' αυτές τις προοπτικές που πρέπει να ερμηνευθεί η επίδραση ορισμένων φιλμ. Τότε μόνο προκαλούν τη φυγή απ' το πατρικό σπίτι, την κλοπή, τη δολοφονική απόπειρα, όταν η προσωπικότητα του νεαρού θεατή είναι ήδη προετοιμασμένη, εξωτερικά και εσωτερικά, γι' αυτή την πράξη. Ο κινηματογράφος βέβαια έχει ήδη παίζει το ρόλο του στη διαμόρφωση της προσωπικότητας αυτής, με τους μηχανισμούς διαπότισης κι εξομοίωσης που υπογραμμίσαμε τη σπουδαιότητα τους μιλώντας για τους νέους που περνούν τα περισσότερα βράδια τους στον κινηματογράφο. Έχουμε γνωρίσει παιδιά, «κορεσμένα» απ' τη συνεχή φοίτηση στον κινηματογράφο, που έγιναν, εγκληματίες όταν η κινηματογραφική «διαπότιση» έφτασε στο σημείο υπερκορεσμού του ψυχισμού τους (Chazal Gean, «Η παιδική εγκληματικότητα», 1967).

Οι περιπτώσεις που σπρώχνουν το παιδί στη διάπραξη ενός αδικήματος συνοδεύονται κι οι ίδιες από άλλες περιστάσεις, που κι αυτές, με τη σειρά τους, «φορτίζονται» με μια «συγκινησιακή» δύναμη, γίνονται διεγερτικά για την εγκληματική πράξη και προκαλούν, έτσι, πραγματικά ανακλαστικές αντιδράσεις.

Υπάρχει η γνώμη ότι οι νέοι αυτοί διαλέγουν πάντα το ίδιο μέρος για να κλέψουν εξ αιτίας της ευκολίας που τους παρέχει αυτός ο τύπος για τη διάπραξη της κλοπής κι ότι δε χρειάζεται να αναζητηθεί αλλού η εξήγηση του γεγονότος.

Αλλά η γνώμη αυτή είναι φαινομενικά μόνο σωστή. Ο ίδιος νεαρός εγκληματίας δίνει αυτή την εξήγηση, όταν τον ρωτά ο δικαστής για ποιο λόγο κλέβει διαρκώς κάτω από τις ίδιες συνθήκες (Chazal Gean, «Η παιδική εγκληματικότητα», 1967).

Ο νεαρός εγκληματίας προσελκύεται απ' τα μέρη στα οποία «δεν πιάστηκε» τους τόπους που του φέρνουν «γούρι». Γίνεται εύκολα προληπτικός και φετιχιστής. Ξαναβρίσκουμε, έτσι, σ' αυτόν, τις εκδηλώσεις ενός ψυχισμού παιδικού και μια σκέψης που παρέμεινε «προλογική» (Chazal Gean, «Η παιδική εγκληματικότητα», 1967).

Το πέρασμα στην πράξη καθορίζεται, συχνά, από μια στιγμιαία κατάσταση, φευγαλέα μάλιστα, πολλές φορές, που θα την αποκαλούσαμε «πτώση συνείδησης». Ο ανήλικος φτάνει στο σημείο να μην έχει τη δύναμη να υποχωρήσει μπρος στην πραγματικότητα. Παύει να κρίνει αντικειμενικά. Γίνεται ένα με το περιβάλλον που το σπρώχνει στο έγκλημα. Δε μπορεί πια να προβλέψει τις επιζήμιες συνέπειες των πράξεων του, ξαφνικά, κάθε δύναμη για αντίσταση καταρρέει μέσα του. Νομίζουμε ότι τα φαινόμενα αυτά είναι που κάνουν ορισμένους νεαρούς εγκληματίες να δηλώνουν στο δικαστήριο: «Δε μπορεί να το έκανα εγώ αυτό ... είναι κάποιος άλλος που το έκανε ... θα πρέπει να ήμουν τρελός ... ήταν κάτι ανώτερο απ' τις δυνάμεις μου», φράσεις που ακούγονται τόσο συχνά.

Θα πουν μερικοί ότι πρόκειται για απλές δικαιολογίες που προβάλλει το παιδί για υπεράσπισή του. Θα συμφωνήσουμε για την ανειλικρίνεια ορισμένων νεαρών εγκληματιών που προσπαθούν να παραστήσουν σαν ελάχιστα ευσυνείδητη την πράξη τους. Πολλές φορές, όμως, ο ανήλικος είναι ειλικρινείς, στην προσπάθειά του να εξηγήσει την εγκληματική του πράξη, μια πράξη που τον ξεπερνά και τον γεμίζει κατάπληξη, κι όταν ακόμα πρόκειται να την επαναλάβει αργότερα. Η εγκληματικότητα των νέων μπορεί να κρύβει πολλή τραγικότητα (Chazal Gean, «Η παιδική εγκληματικότητα», 1967).

Οι νέοι που «αψηφούν» το νόμο

Άκρως ενδιαφέροντα είναι τα στοιχεία που προέρχονται από έρευνα του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών του Νομικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών για την αυτο-ομολογούμενη παραβατική συμπεριφορά.

Η έρευνα, σύμφωνα με το Νικόλαο Πολύμερο, περιελάμβανε τις απαντήσεις 200 αρρένων και 111 θηλέων, 14 -21 ετών, από τη μείζονα περιοχή της πρωτεύουσας, που κλήθηκαν να δηλώσουν, με το χέρι στην καρδιά, σε ποιες από τις αναφερόμενες μορφές συμπεριφοράς έχουν εμπλακεί «κάποτε» ή τον τελευταίο χρόνο. Η ειλικρίνεια τους ελέγχονταν επιστημονικά με επαναληπτικές έρευνες και με διασταύρωση παραπλήσιων ερωτήσεων.

Εξάλλου, οι ερωτούμενοι απαντούσαν και σε ερωτήσεις σχετικές με τα δημογραφικά τους δεδομένα, την οικογενειακή κατάσταση (θετικές ή αρνητικές οικογενειακές σχέσεις), τις σχέσεις με φορείς ή θεσμούς: εκπαίδευση, εργασία, γειτονιά, εκκλησία, ή τις σχέσεις με φίλους/ες κλπ. Έτσι θεωρίες κοινωνικού ελέγχου, κοινωνικών δεσμών, ευκαιριών ή συναναστροφής είναι δυνατό να διερευνηθούν, και μέσα από αυτές να αναφανούν τρόποι αντιμετώπισης και πρόληψης της παραβατικής συμπεριφοράς (Ν. Πολύμερος, Νοέμβριος 1993, σελ. 712).

Οι έρευνες αυτές, που ξεκίνησαν με πρωτοβουλία του Κέντρου Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Ολλανδικού Υπουργείου Δικαιοσύνης, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Λοζάννης, εντάσσονται στο πλαίσιο διεθνούς έρευνας με τη συμμετοχή των χωρών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, Πολιτειών των ΗΠΑ, του Καναδά, της Νέας Ζηλανδίας, της Ουγγαρίας, της Πολωνίας κ.α.

Το υλικό στις περισσότερες χώρες και στην Ελλάδα, συνελέγη την άνοιξη του 1992 και τα αποτελέσματα σχεδόν συνέπιπταν. Είναι, βέβαια, δύσκολο να απομονώσει κανείς ευρήματα από μια μεγάλη έρευνα, όπως αυτή, χωρίς να δημιουργήσει παρερμηνείες. Πάντως μπορεί κανείς να πει ότι η έρευνα καταγράφει το λεγόμενο «σκοτεινό» αριθμό εγκληματικών πράξεων, δηλαδή αυτές που δεν έχουν καταγραφεί από τις επίσημες αστυνομικές ή άλλες στατιστικές. Και καθώς φαίνεται, τα αποτελέσματα είναι άκρως ενδιαφέροντα.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων, το 97%, ομολόγησε ότι κάποτε στο παρελθόν διέπραξαν τουλάχιστον μια αξιόποινη πράξη. Περίπου εννέα στους δέκα νέους του δείγματος, το 87%, δήλωσαν ότι διέπραξαν, σύμφωνα πάντα με τον κ. Νικόλαο Πολύμερο, την πράξη αυτή σε διάστημα ενός έτους πριν από το χρόνο διεξαγωγής της έρευνας (Ν. Πολύμερος, Νοέμβριος 1993).

Σύμφωνα με τον κ. Ν. Πολύμερο, το 71% των ερωτηθέντων παραδέχτηκε ότι είχε διαπράξει κάποτε πράξεις που συνδέονται με «προβληματική» αλλά όχι και αξιόποινη συμπεριφορά: σκασιαρχείο από το σχολείο, φυγή από το σπίτι κλπ. (Ν. Πολύμερος, Νοέμβριος 1993).

Οκτώ στους δέκα, ομολόγησαν, ότι τουλάχιστον μία φορά έχουν ταξιδέψει με κάποιο μέσο μαζικής μεταφοράς χωρίς να πληρώσουν εισιτήριο. Έξι στους δέκα, ότι έχουν οδηγήσει χωρίς δίπλωμα.

Επτά στους δέκα (περίπου 67%), δήλωσαν ότι έχουν εμπλακεί σε πράξεις βανδαλισμού.

Περίπου έξι στους δέκα (55%), παραδέχθηκαν ότι συμμετείχαν σε πράξεις βίας γενικότερα (οπλοφορέα, εμπρησιό).

Τέσσερις στους δέκα (37,6%) ομολόγησαν ότι κάποτε διέπραξαν αξιόποινες πράξεις που αφορούν σε προσβολές της ιδιοκτησίας (κλοπή από τηλεφωνικό θάλαμο, από κατάστημα από αυτοκίνητο ή στο σχολείο).

Ειδικότερα για την κατηγορία των ναρκωτικών, είναι αξιοσημείωτο ότι το 12,5% του δείγματος ομολόγησε ότι είχε δοκιμάσει «απαγορευμένες ουσίες» τουλάχιστον μία φορά.

Ένα, επίσης ενδιαφέρον στοιχείο που προέκυψε ήταν ότι όσο μεγαλύτερος είναι ο κοινωνικός έλεγχος και οι οικογενειακοί δεσμοί, τόσο μικρότερο ποσοστό παιδιών εκδηλώνει παραβατική συμπεριφορά.

Σε γενικές γραμμές, ένας σημαντικός αριθμός ατόμων 14 - 21 ετών, παραδέχθηκε μεγαλύτερη συμμετοχή σε πράξεις αξιόποινες ή θεωρούμενες ως «αντικοινωνικές», από ότι δείχνουν οι στατιστικές της Αστυνομίας. Τα κορίτσια φαίνεται ομολόγησαν λιγότερες παραβάσεις από ότι τα αγόρια, αν και σε ορισμένες κατηγορίες αξιόποινων πράξεων η διαφορά τείνει να εξαλειφθεί (Ν. Πολύμερος, Νοέμβριος 1993).

Αποτελούν τα παραπάνω στοιχεία ικανοποιητική εξήγηση του φαινομένου της αυξανόμενης εγκληματικότητας; Η δικαιολογούνται απόλυτα από το νεανικό παρορμητισμό; Η απάντηση βρίσκεται κάπου στη μέση. Χαρακτηριστικά είναι τα όσα σημείωσε κατά την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας η κ. Κ. Σπινέλλη, καθηγήτρια Εγκληματολογίας και Λιευθύντρια του Εργαστηρίου Ποινικών και Εγκληματολογικών Ερευνών:

«Το γεγονός ότι ένας σημαντικός αριθμός ατόμων 14 - 21 ετών παραδέχεται την ανάμιξη σε παραβατικές μορφές συμπεριφοράς, επιδέχεται μια αισιόδοξη εκδοχή και μια απαισιόδοξη. Σύμφωνα με την πρώτη, οι νέοι του δείγματος βρίσκονται στο στάδιο μετάβασης προς την ενηλικίωση και δοκιμάζουν τόσο τα όρια της ελευθερίας τους όσο και την ανοχή της κοινωνίας. Επομένως με την πάροδο των χρόνων είναι βέβαιο ότι οι περισσότεροι θα αρχίσουν να σέβονται και να τηρούν τους νόμους.

Σύμφωνα με την απαισιόδοξη εκδοχή, η αυξανόμενη σε νεαρά άτομα παραβατική συμπεριφορά, προοιωνίζει και στη χώρα μας, όπως και

στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, υψηλούς δείκτες εγκληματικότητας κατά συνέπεια, απαιτείται η χάραξη μιας αποδοτικής πολιτικής πρόληψης και η ενίσχυση των κοινωνικά παραδεκτών δεσμών και των δεσμεύσεων των νεαρών ατόμων. Ιδιαίτερο ρόλο σε αυτό μπορούν να διαδραματίσουν οι θετικές οικογενειακές σχέσεις, η εκπαίδευση με ερεθίσματα και νόημα, οι ευκαιρίες για εργασία που θα αξιοποιείται και θα αμείβεται ανάλογα με τις δυνατότητες του κλπ».

Έχει καταστεί πλέον σαφές ότι η νομοθέτηση στα «τυφλά» ή με βάση τη διαίσθηση, τις αντιλήψεις, τις προλήψεις (με την ψυχολογική έννοια του όρου) ή καμιά φορά και τις προκαταλήψεις με σκοπό την ποινική, γενική και ειδική, πρόληψη, πρέπει να παραχωρήσει τη θέση της σε ορθολογικές και επιστημονικά - ερευνητικά ελεγμένες νομοθετικές ρυθμίσεις και σε κοινωνικές παρεμβάσεις, αν τελικά η χώρα μας δεν επιθυμεί οι περιστασιακές και δοκιμαστικές παραβάσεις των νόμων από νέους να γίνουν τρόπος ζωής (Ν. Πολύμερος, Νοέμβριος 1993).

Η αντιμετώπιση του ανήλικου εγκληματία από την αστυνομία και το δικαστήριο ανηλίκων

Ο ποινικός νόμος του 1834 ξεχωρίζει τους ανηλικούς σε δύο ηλικίες κάτω των 10 ετών και από 10 έως 14 ετών. Ο σαφρονισμός των παιδιών κάτω των 10 ετών ανατίθεται στους κηδεμόνες τους. Η ηλικία των 10 - 14 ετών χωρίζεται σε δύο κατηγορίες:

Πρώτη: Τα παιδιά που δεν είχαν επίγνωση τη στιγμή της συγκεκριμένης ενέργειας τους, ότι η πράξη τους ήταν αντίθετη στους νόμους. Αυτά τα παιδιά, είτε γυρίζουν στο σπίτι τους και ορίζονται υπεύθυνοι για τη συμπεριφορά τους οι κηδεμόνες τους ή εισάγονται σε ίδρυμα για αυστηρά καθορισμένο χρονικό διάστημα, που φτάνει το πολύ μέχρι τα δεκαοκτώ τους χρόνια. Σκοπός της εισαγωγής σε ίδρυμα είναι η ανατροφή των παιδιών (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Λεύτερη: Τα παιδιά που είχαν επίγνωση ότι η ενέργεια τους ήταν παράνομη, τιμωρούνται όπως οι ενήλικες για την ίδια πράξη, αλλά με πιο ελαφριές ποινές.

Από το 1896 προβλέπεται η παραμονή των ανηλίκων αγοριών σε χωριστό τμήμα των Φυλακών (Εφηβείο Αβέραφ), όπου μπορούν να μάθουν μια τέχνη. Τα ανήλικα κορίτσια εκτύουν την ποινή τους στις γυναικείες φυλακές (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Από το 1900 άρχισε η λειτουργία των αγροτικών σαφρονιστηρίων για τα αγόρια στην Κασαβέτεια Βόλου και Πτυχεία Κέρκυρας. Το 1919 δημοσιεύονται οι νόμοι «περί αλητείας και επαιτείας» και «περί προστασίας των εις επαιτείαν, αλητεϊαν κλπ εκδότων ανηλίκων». Ο τελευταίος πρόβλεπε τη λειτουργία «Αναμορφωτικών Καταστημάτων». Το 1920 ιδρύεται με ιδιωτική πρωτοβουλία το Εμπειρικό Αναμορφωτικό Κατάστημα Αρρένων στον Ωρωπό και Θηλέων στους Αμπελόκηπους. Με ιδιωτική πρωτοβουλία - κυρίως γυ-

ναικειών συλλόγων - άρχισε και η προσπάθεια δημιουργίας ειδικού Λικαστηρίου Ανηλίκων η οποία καρποφόρησε το 1940 (Ν. 2135/1939). Τον ίδιο χρόνο, μπήκε σε εφαρμογή ο νόμος (Ν. 2724/1940) «περί οργανώσεως και λειτουργίας αναμορφωτικών καταστημάτων ανηλίκων». Το 1943 ιδρύονται σε κάθε Πρωτοδικείο Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων (Α.Ν 2724/1940 αρθ. 12 και Β.Λ. 3 - 7 -1943). Με το νόμο 1390/1944 μπαίνουν τα θεμέλια για την εισαγωγή στην Ελλάδα του θεσμού των Επιμελητών Ανηλίκων, ο οποίος είχε εφαρμοστεί στις αγγλοσαξονικές χώρες σύγχρονα με την ίδρυση των ειδικών δικαστηρίων ανηλίκων (1878). Οι πρώτοι επιμελητές στην Ελλάδα ήταν εθελοντές (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Τα μέτρα για την αντιμετώπιση της αντικοινωνικότητας των ανηλίκων αλλάζουν ριζικά το 1950 με τη δημοσίευση του νέου Ποινικού Κώδικα.

Ανήλικοι, λοιπόν, σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα του 1952 είναι εκείνοι που άγουν το 7^ο έως το 17^ο έτος της ηλικίας τους και χωρίζονται σε παιδιά (7 - 12 χρονών) και εφήβους (13 - 17 χρονών) για τους οποίους και αναφέρομαι σ' αυτή την εργασία (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Οι ανήλικοι μπορεί να διαπράξουν σχεδόν όλων των ειδών τα αδικήματα ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους, το επάγγελμα τους και τις περιστάσεις, χωρίς να είναι απαραίτητα αντικοινωνικοί. Αντίθετα ελάχιστοι είναι εκείνοι που έχουν οργανωμένη αντικοινωνική συμπεριφορά.

Ακούμε γύρω μας για έξαρση της εγκληματικότητας, όμως στους ανήλικους δεν είναι εύκολο να την εντοπίσουμε. Από το 1958 ως το 1986, σύμφωνα με τη Ζωή Λούτση, επί 28 συνεχή χρόνια και ενώ ο πληθυσμός της Αθήνας έχει υπερδιπλασιαστεί το Μονομελές Λικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών δικάζει τον ίδιο αριθμό αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας (250 - 300 το χρόνο) και τον ίδιο αριθμό των άλλων αδικημάτων που αναφέρονται στον ποινικό κώδικα. Οι κλοπές παρόλο που μένουν αριθμητικά στάσιμες γίνονται

περισσότερο σοβαρές από λιγότερους συγκριτικά με εφήβους που τώρα είναι υπότροποι. Δεν έχουν εμφανιστεί οργανωμένες ομάδες με τη μορφή της συμμορίας αλλά έχουν αυξηθεί οι υποτροπές των συνεργών. Από την άλλη μεριά, όσο περνούν τα χρόνια, αυξάνεται ο αριθμός των αδικημάτων που αναφέρονται σε ειδικούς ποινικούς νόμους. Έτσι ο αριθμός των ανηλίκων που παραπέμπονται στο δικαστήριο αυξάνει κάθε φορά που εφαρμόζεται κάποιος νόμος που αφορά τα ενδιαφέροντα τους. Τέτοιος είναι το Β.Λ. 29/71 που αναφέρεται στην παρουσία των ανηλίκων στα σφαιριστήρια και τα UFO, ο Ν. 1244/72 που αναφέρεται στους παράνομους ραδιοφωνικούς σταθμούς, ο Ν. 75/75 που αναφέρεται στη βία στα γήπεδα κ.α. Η αύξηση αυτή ήταν πολύ εντυπωσιακή κάθε φορά που εφαρμοζόταν κάποιος νόμος σχετικός με την οδική κυκλοφορία όπως το Ν.Λ. 4233/62, το Ν.Λ. 905/71, ο Ν. 498/76 και ο νέος Κ.Ο.Κ. Ν.614/77 (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Τα αδικήματα που απαντώνται συχνότερα στο Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών είναι: 1) Οι τροχαίες παραβάσεις σε ποσοστό 69,75% κατά μέσο όρο την δετία (1981 - 1986). 2) Τα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας, σε ποσοστό 16,87% και οι σωματικές βλάβες σε ποσοστό 4,5% κατά μέσο όρο το ίδιο χρονικό διάστημα. Τα υπόλοιπα αδικήματα εμφανίζονται σε ποσοστό μικρότερο της μονάδας (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων που δικάζει τα σοβαρότερα εγκλήματα δείχνει μια σταθερή αύξηση της εγκληματικότητας πολύ μεγαλύτερη από την παράλληλη αύξηση του πληθυσμού. Την δετία 1981 - 1986 δέχτηκε ότι εκτέλεσαν αδικήματα 7,5 φορές περισσότεροι ανήλικοι απ' όσους καταδίκασε την δετία 1958 - 1962. Ενώ τα αδικήματα που δέχτηκε ότι τελέστηκαν την τελευταία δετία ήταν 11 φορές περισσότερα από την πρώτη. Το διάστημα 1958 - 1986 το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών καταδίκασε μόνο 152 ανηλίκους.

Οι παραβάτες του νόμου περί ναρκωτικών ουσιών είναι σπάνιες και στα δύο δικαστήρια. Είναι 1 - 2 το χρόνο ή και καμία. Όμως όλοι σχεδόν οι επιμελητές του Λικαστηρίου Ανηλίκων στην Αθήνα χειρίζονται περιπτώσεις ανηλίκων που κάνουν συστηματική ή περιστασιακή χρήση ναρκωτικών.

Ανάμεσα στους ανηλίκους το Μονομελές Λικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών δέχτηκε ότι τέλεσαν κάποιο αδίκημα. τα κορίτσια αποτελούν τα 2,5 - 3%. Αυτό ισχύει επί πολλά χρόνια (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Οι ανήλικοι παραπέμπονται στα Λικαστήρια Ανηλίκων όπως οι ενήλικοι στα κοινά δικαστήρια.

Όταν σχηματιστεί μια δικογραφία σε κάποιο Παράρτημα Ασφαλείας διαβιβάζεται στην Εισαγγελία όπου προσδιορίζεται η δίκη. Μία ως δύο εβδομάδες πριν από τη δίκη θα γίνει, για κάθε ανήλικο που πρόκειται να δικαστεί, κοινωνική έρευνα από Επιμελητή του Λικαστηρίου Ανηλίκων, ο οποίος θα συμπληρώσει το ατομικό του δελτίο με πληροφορίες για την ατομική και την οικογενειακή του κατάσταση και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε το αδίκημα. Αναφέρει επίσης τα αίτια της αντικοινωνικής συμπεριφοράς αν υπάρχει και υποβάλει πρόταση για το αναμορφωτικό μέτρο ή την ποινή που κρίνει σκόπιμο να επιβληθεί, εφ' όσον αποδειχθεί ότι ο ανήλικος τέλεσε το αδίκημα. Τα δελτία αυτά τα μελετάει ο Λικαστής Ανηλίκων πριν από τη συνεδρίαση του δικαστηρίου (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Το 1986 δικάστηκαν από το Μονομελές Λικαστήριο Ανηλίκων της Αθήνας 3717 ανήλικοι και από το Τριμελές 39 και συντάχθηκαν ισάριθμα ατομικά δελτία (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Κατά του κ. Ποιν. Λικαι 1950 αρθρ. 7 το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων συγκροτείται από κάθε πρωτοδικείο με 1 πρωτοδίκη. Ο δικαστής ανηλίκων ορίζεται με ένα αναπληρωτή με θητεία δύο χρόνων, η οποία μπορεί

να ανανεώνεται, με απόφαση του ανωτάτου δικαστικού συμβουλίου, μετά από πρόταση του υπουργού Δικαιοσύνης, με προτίμηση αυτών που έχουν ειδικές γνώσεις. (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων συγκροτείται σε κάθε πρωτοδικείο από τον δικαστή ανηλίκων και δύο πλημμελειοδίκες που ορίζονται από τον πρόεδρο των πρωτοδικών. Πρόεδρος του δικαστηρίου είναι ο δικαστής των ανηλίκων (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Το παρ' εφετών δικαστήριο ανηλίκων αποτελείται αφ' ενός μεν από ένα εφέτη δικαστή ανηλίκων, που ορίζεται μ' ένα αναπληρωτή σε κάθε εφετείο με διετή θητεία και απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης αφού προτιμούνται όσοι έχουν ειδικές γνώσεις και αφ' ετέρου άλλοι δύο εφέτες που ορίζονται από τον πρόεδρο των εφετών. Στο δικαστήριο προεδρεύει ο εφέτης δικαστής ανηλίκων (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Σύμφωνα με την ποινική δικονομία σε κάθε πρωτοδικείο (είναι 58 σ' όλη τη χώρα) διορίζεται ένας πρωτοδίκης ως δικαστής ανηλίκων. Κατά προτίμηση νέος γλωσσομαθής με γνώσεις ψυχολογίας. Με τα ίδια προσόντα διορίζεται και ο αναπληρωτής του. Ένας εισαγγελέας ή αντεισαγγελέας διορίζεται ως εισαγγελέας ανηλίκων κι ένας άλλος ως αναπληρωτής του.

Τα Δικαστήρια Ανηλίκων ακόμη και τα Εφετεία συνεδριάζουν κλεισμένων των θυρών. Στη δίκη παρίσταται υποχρεωτικά ο Επιμελητής που συντάζει το ατομικό δελτίο του ανηλίκου που δικάζεται. Δικαιούνται να παρίστανται οι γονείς ή οι κηδεμόνες του. Κατά τα άλλα η διαδικασία δεν παρουσιάζει μεγάλη απόκλιση από των κοινών δικαστηρίων (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Η δίκη του ανηλίκου γίνεται χωρίς ακροατήριο και σε ειδική αίθουσα.

Επιμελητές των Δικαστηρίων Ανηλίκων διορίζονται απόφοιτοι των σχολών Νομικής, ΠΑΠΕ, Θεολογίας, Φιλοσοφικής, Παιδαγωγικών Ακαδη-

μιών και Σχολών Κοινωνικής Εργασίας. Οι οργανικές θέσεις των Επιμελητών στο Δικαστήριο Ανηλίκων της Αθήνας είναι 37 (σήμερα όμως δεν είναι καλυμμένες όλες οι θέσεις). Μέχρι το 1972 οι Επιμελητές των Δικαστηρίων Ανηλίκων όταν προσλαμβάνονταν παρακολουθούσαν υποχρεωτικά δίμηνο σεμινάριο που αργότερα καταργήθηκε. Καταργήθηκαν επίσης και οι εισαγωγικές εξετάσεις (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Τα Μονομελή Δικαστήρια Ανηλίκων δικάζουν τα πταίσματα και τα πλημμελήματα που τελούν οι ανήλικοι στην περιφέρεια του Πρωτοδικείου, για τα οποία ο Ποινικός Κώδικας προβλέπει ποινή ποινικού σωφρονισμού μεγαλύτερη από 5 χρόνια. Δεν κωλύεται όμως να επιβάλει αναμορφωτικά μέτρα.

Ο Δικαστής Ανηλίκων κρίνει αν ο ανήλικος τέλεσε το αδίκημα και αποφασίζει για το αναμορφωτικό μέτρο ή την ποινή. Δεν είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει την πρόταση του Επιμελητή. Κατά κανόνα όμως την ακολουθεί (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

1. Τα αναμορφωτικά μέτρα έχουν αόριστη διάρκεια και είναι:

α. Η Επίπληξη, επιβάλλεται στην Αθήνα στο 55 - 60% των ανηλίκων από τότε που παρατηρήθηκε η έναρξη τροχαίων παραβάσεων. Πρόκειται για ανηλίκους που έκαναν κάποιο αδίκημα συμπτωματικά χωρίς να έχουν αντικοινωνική συμπεριφορά (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

β. Η Επιμέλεια γονέων ή κηδεμόνων, επιβάλλεται επίσης σε ανηλίκους που δεν έχουν αντικοινωνική συμπεριφορά όταν το δικαστήριο θέλει να επαυξήσει την προσοχή και την ευθύνη των γονέων. Αυτό το αναμορφωτικό μέτρο έχει ποινικές συνέπειες για τους γονείς αν ο ανήλικος κάνει νέα αδικήματα. Στην Αθήνα εφαρμόζεται συχνότερα τα τελευταία χρόνια αλλά δεν έχει περάσει το 15% (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

γ. Η Επιμέλεια Υπηρεσίας Επιμελητών, επιβάλλεται όταν ο ανήλικος παρουσιάζει αντικοινωνική συμπεριφορά ή αντιμετωπίζει οικογενειακό πρόβλημα. Τα τελευταία χρόνια η εφαρμογή του μέτρου αυτού έπεσε κάτω από το 25%, ενώ την περίοδο 1960 - 1970 επιβαλλόταν στο 45 -50% των ανηλίκων που είχαν τελέσει αδικήματα. Η άσκηση του αναμορφωτικού μέτρου της Επιμέλειας Υπηρεσίας Επιμελητών απαιτεί τακτική συνεργασία του Επιμελητή με τον ανήλικο και την οικογένεια του (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Οι επιμελητές των Δικαστηρίων Ανηλίκων οφείλουν να παρακολουθούν την εξέλιξη των ανηλίκων που τους έχουν επιβληθεί και τα δύο προηγούμενα αναμορφωτικά μέτρα και να προτείνουν την άρση τους ή την μετατροπή τους ανάλογα με την καλή ή την κακή εξέλιξη τους. Οι συστάσεις του Κανονιστικού Διατάγματος 49/79, προς τους Επιμελητές των Δικαστηρίων Ανηλίκων για τη στάση τους απέναντι στους ανηλίκους και τις οικογένειες τους συμπίπτουν με τις αρχές της κοινωνικής εργασίας.

δ. Η εισαγωγή στα Ιδρύματα Αγωγής, επιβάλλεται σε ανηλικούς υπότροπους με αντικοινωνική συμπεριφορά που δεν φοιτούν στο σχολείο, κάνουν φυγές από το σπίτι τους και που οι γονείς τους δηλώνουν αδυναμία να τους διαπαιδαγωγήσουν. Η στάση των γονέων παίζει αποφασιστικό ρόλο. Η εφαρμογή του μέτρου αυτού παρουσιάζει διακιμάνσεις. Την βετία 1981 - 1986 κυμαίνεται στο 1,5 - 3%. Παλαιότερα εφαρμοζόταν πολύ συχνότερα. Την άρση ή την μετατροπή της εισαγωγής στο Ίδρυμα Αγωγής σαν επεικέστερο αναμορφωτικό μέτρο, μετά από δοκιμαστική άδεια του ανηλίκου, την προτείνει ο διευθυντής του Ιδρύματος Αγωγής (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

2. Ως θεραπευτικά μέτρα ο ποινικός κώδικας εννοεί την εισαγωγή σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο ίδρυμα και όχι άλλου είδους θεραπευτική αγωγή. Προϋποθέτει ιατρική γνωμάτευση από ειδικό γιατρό. Τα θεραπευτικά μέτρα προορίζονται γι' αυτούς που πάσχουν από ψυχική νόσο ή εμφανίζουν πνευματική καθυστέρηση ή είναι επιληπτικοί ή αλκοολικοί ή τυφλοί ή κωφάλαλοι. Δηλαδή για όλους εκείνους που δεν θα μπορούσαν να προσαρμοστούν στα Ιδρύματα Αγωγής και ο νόμος 2724/40 αποκλείει την εισαγωγή τους σ' αυτά. Τα θεραπευτικά μέτρα επιβάλλονται συνήθως σε ανηλίκους με ψυχικές διαταραχές ή πνευματικά καθυστερημένους. Απ' ότι γνωρίζουμε τα θεραπευτικά μέτρα που επιβάλλονται στους ανηλίκους απ' όλα τα δικαστήρια της χώρας εκτελούνται στο Λ.Π.Ν.Ν.Ν.Π. και Δημόσια Ψυχιατρεία που όμως δεν έχουν κλινικές για εφήβους (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Στην Αθήνα η επιβολή των θεραπευτικών μέτρων είναι σπάνια. Δεν έχει φθάσει ποτέ το 1%. Τα περισσότερα παιδιά και έφηβοι που τους έχουν επιβληθεί θεραπευτικά μέτρα ήταν ήδη σε Λ.Π.Ν.Ν.Ν.Π. όταν έκαναν το αδίκημα. Την άρση ή την μετατροπή των θεραπευτικών μέτρων σε αναμορφωτικά την προτείνει ο διευθυντής της Κλινικής όπου νοσηλεύεται (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Οι άρσεις και οι μετατροπές των αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων γίνεται με απόφαση του δικαστηρίου που τα έχει επιβάλει. Το 1986 το Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών έκανε 679 άρσεις και 33 μετατροπές αναμορφωτικών μέτρων. Αν τα αναμορφωτικά μέτρα δεν έχουν αρθεί με δικαστική απόφαση γρηγορότερα, αίρονται αυτοδικαίως με τη συμπλήρωση του 21^{ου} έτους της ηλικίας. Δηλαδή μπορεί να ισχύουν σε όλο το διάστημα της μετεφηβικής ηλικίας. Τα παιδιά και οι έφηβοι που επιβάλουν αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα τα Δικαστήρια Ανηλίκων ή τα κοινά Δικα-

στήρια, όταν συμβεί να συνεκδικάζονται με ενήλικες, χαρακτηρίζονται ως ποινικά ανεύθυνοι. Αντίθετα ποινικά υπεύθυνοι χαρακτηρίζονται οι ανήλικοι που τους επιβάλλονται ποινές (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Ο ποινικός σωφρονισμός κατά την επικρατέστερη αντίληψη είναι ποινή. επιβάλλεται μόνο σε εφήβους που είναι πολλές φορές υπότροποι και έχουν πολύ αντικοινωνική συμπεριφορά. Επιβάλλεται επίσης και σε εφήβους που δεν έχουν δείξει ποτέ συμπτώματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς αλλά διέπραξαν ένα έγκλημα όπως η ληστεία, ο βιασμός, η ανθρωποκτονία (από πρόθεση), μεγάλες κλοπές κ.α. Ο ποινικός Σωφρονισμός έχει ελάχιστο και μέγιστο όριο. Το ελάχιστο δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 6 μήνες και το μέγιστο μεγαλύτερο από 20 χρόνια. Από το 1972 μέχρι το 1980 ο ποινικός σωφρονισμός επιβαλλόταν σπανιότατα από το Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων. Το ποσοστό ήταν μικρότερο από τη μονάδα. Από 1981 και μετά αυξανόταν για να φτάσουν το 1986 στο 3,6%. Αυτό δε σημαίνει ότι καταδικάστηκαν σε ποινικό σωφρονισμό 63 ανήλικοι. Η ποινή έχει επιβληθεί πολλές φορές στα ίδια πρόσωπα που είναι αριθμητικά λιγότερα. Το 1986 επιβλήθηκε ποινικός σωφρονισμός και από το Τριμελές Δικαστήριο Ανηλίκων σε 5 ανηλίκους (26,32%) (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Οι πολλές αποφάσεις ποινικού σωφρονισμού δεν αθροίζονται αλλά συγχωνεύονται με δικαστική απόφαση. Από τη συμπεριφορά του ίδιου του ανηλίκου θα εξαρτηθεί αν θα απολυθεί με το ελάχιστο όριο της ποινής ή θα εξαντλήσει το μέγιστο ή αν θα απολυθεί με όρους πριν εξαντλήσει το ελάχιστο αν είναι μεγαλύτερο από 6 μήνες. Οι όροι είναι 3 - 5 χρόνια δοκιμασίας. Αν σ' αυτό το διάστημα δεν κάνει άλλο αδίκημα του χαρίζεται το υπόλοιπο της ποινής. Στο σωφρονιστικό κατάντημα της Κασαβέτειας που είναι αγροτικό οι κρατούμενοι έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν. Οι ημέρες της εργασίας υ-

πολογίζονται διπλές και ο χρόνος κρατήσεως τους μειώνεται (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Φυλάκιση μπορεί να επιβληθεί σ' εκείνους που ενώ έκαναν το αδίκημα ως ανήλικοι, δικάζονται κατά την μετεφηβική τους ηλικία και το δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι σκόπιμο να επιβάλει ποινικό σωφρονισμό ή αναμορφωτικό μέτρο. Όλα τα χρόνια τα ποσοστά των φυλακίσεων που επέβαλε το Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων στην Αθήνα ήταν μικρότερα από τη μονάδα, μόνο το 1985 και 1986 πέρασαν το 1,5%. Πρόκειται για φυλακίσεις ολίγων ημερών με αναστολή ή εξαγοράσιμες που επιβλήθηκαν σε συστηματικούς υπότροπους τροχαίων παραβάσεων (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Χρηματικές ποινές δεν επιβάλλουν τα Δικαστήρια Ανηλίκων.

Τα αναμορφωτικά, τα θεραπευτικά μέτρα και οι ποινές αναγράφονται στο ποινικό μητρώο σύμφωνα με το νόμο του 1972. Εκδίδονται 3 ειδών πιστοποιητικά. Ο προηγούμενος νόμος του 1955 ήταν πιο προοδευτικός (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Η απόφαση των Δικαστηρίων Ανηλίκων προσαρμόζεται στη σημερινή κατάσταση του ανηλίκου εφ' όσον είναι καλύτερη από την εποχή που έκανε το αδίκημα. Όμως όποια και αν είναι η απόφαση, χάνει την αποτελεσματικότητα της αν επιβληθεί με μεγάλη καθυστέρηση όπως συμβαίνει τα τελευταία χρόνια στην Αθήνα και δεν έχει πια καμία απήχηση στον ίδιο τον ανήλικο και στους γονείς του. Πιο σοβαρές είναι οι συνέπειες από την καθυστέρηση της δίκης για τους υποδίκους που κρατούνται στο Σωφρονιστικό Κατάστημα του Κορυδαλλού το οποίο δε προσφέρει κίνητρα για απασχόληση και δε διαφέρει από κοινή φυλακή.

Αυτά όλα αφορούν την καταστολή της εγκληματικότητας των ανηλίκων.

Την πρόληψη της εγκληματικότητας της ασκεί το Υπουργείο Δικαιοσύνης βάσει του Α.Ν. 2724/40 «περί ιδρύσεως και λειτουργίας Αναμορφωτικών Ανηλίκων» με την οποία ιδρύθηκαν και οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων. Πρόκειται για ειδική πρόληψη για ανηλίκους 7 - 18 χρονών που έχουν αντικοινωνική συμπεριφορά ή διατρέχουν ηθικό κίνδυνο. Μ' αυτούς τους ανηλίκους ασχολείται η Υπηρεσία Επιμελητών Δικαστηρίων Ανηλίκων από της συστάσεως της (Ν. 2793/54), ενώ οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων ασχολούνται έκτοτε με τους «ηθικά εγκαταλελειμμένους ανηλίκους». Τα όρια είναι σαφή. Η Υπηρεσία Επιμελητών Δικαστηρίων Ανηλίκων αναλαμβάνει περιπτώσεις ανηλίκων μετά από κάποια αίτηση συνήθως των γονέων. Σπάνια συγγενούς ή άλλης κοινωνικής υπηρεσίας ή του ίδιου του ανηλίκου. Οι περιπτώσεις της πρόληψης μειώνονται συνεχώς γιατί δεν αναφέρονται όπως άλλοτε προνομιακά περιστατικά και η κοινωνία έγινε πιο ανεκτική στις απαιτήσεις για ελευθερία και ανεξαρτησία των εφήβων. Αλλάζουν και οι αντιλήψεις περί της ηθικής των κοριτσιών. Από το 90 - 100 αιτήσεις το χρόνο στην Αθήνα ένας αριθμός αποσύρεται από τους ίδιους τους γονείς όταν περάσει η οικογενειακή κρίση και ο θυμός που τους ώθησε να υποβάλλουν την αίτηση. Οι γονείς που απευθύνονται στην Υπηρεσία Επιμελητών παραπονιούνται για φυγές των παιδιών τους, διακοπή της φοίτησης στο σχολείο, εγκατάλειψη της εργασίας, ανεπιθύμητες σχέσεις, ανυπακοή, ασέβεια, σκηνές, αφαιρέσεις χρημάτων, υπερβολικές απαιτήσεις. Οι περισσότεροι ανήλικοι που απασχολούν τον τομέα της πρόληψης είναι κορίτσια εφηβικής ηλικίας 13 -15 χρονών. Οι οικογένειες τους παρουσιάζουν συνήθως βαριά κοινωνική παθολογία. Οι σχέσεις των μελών της οικογένειας είναι κακές και σπάνια μπορούν να συνεργαστούν με τον επιμελητή του Δικαστηρίου Ανηλίκων (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Τα αναμορφωτικά μέτρα που προβλέπει ο νόμος για την πρόληψη είναι η Επιμέλεια Υπηρεσίας Επιμελητών και η εισαγωγή στα Ιδρύματα Αγω-

γής. Η κοινωνική έρευνα και η πρόταση για το ενδεικνυόμενο αναμορφωτικό μέτρο γίνεται από Επιμελητή Δικαστηρίου Ανηλίκων. Ο Δικαστής Ανηλίκων γνωματεύει. Την απόφαση λαμβάνει το Υπουργείο Δικαιοσύνης και έχει βμήνη ισχύ. Μπορεί να παραταθεί πολλές φορές. Θεωρητικά μέχρι ότου ο ανήλικος γίνει 21 χρονών. Η εισαγωγή στα Ιδρύματα Αγωγής προτείνεται σπάνια και ακόμη σπανιότερα εγκρίνεται (Ζωή Λούτση, Κοινωνική Εργασία, 1987, Τεύχος 7).

Πρέπει, τέλος, να σημειωθεί κατά τον Η. Λασκαλάκη (Εκλογή, Δεκέμβριος 1979) ότι ο σκοτεινός αριθμός των εγκληματιών είναι πολύ μεγαλύτερος από τον σκοτεινό αριθμό της εγκληματικότητας. Εν όψει αυτών των δεδομένων το ερώτημα που προβάλλει είναι: Κι αν ακόμη υποθέσουμε ότι η μεταχείριση είναι αποτελεσματική και καταφέρνει να επανακοινωνικοποιήσει τους εγκληματίες που ανακαλύπτονται, τι κοινωνική αξία θα έχει αυτή η ειδική πρόληψη αν το 90% των εγκληματιών παραμένουν άγνωστοι και συνεπώς ανέγγιχτοι από την μεταχείριση;

Το πρόβλημα δεν θα ήταν τόσο οξύ, αν δεν ήταν επιστημονικά διαπιστωμένο ότι η επισήμανση, από το σύνολο των εγκληματιών, εκείνων που αναγνωρίζονται επίσημα σαν εγκληματίες δεν γίνεται τυχαία, αλλά με μια διαδικασία επιλογών και φιλτραρισμάτων, στο επίπεδο της αστυνομίας και των δικαστηρίων, μεταξύ των κοινωνικών ομάδων, οι οποίες διατελούν σε καταστάσεις που ανταποκρίνονται σε στερεότυπα επικινδυνότητας π.χ. κοινωνική τάξη, ηλικία κλπ. Στα πλαίσια της εγκληματικότητας το πνεύμα προστασίας του εφήβου που διέπει το όλο σύστημα αντιμετώπισής της θα οδηγήσει τους αρμόδιους για την μεταχείριση του ανηλίκου να αποφασίσουν την ιδρυματική αγωγή αυτού όταν υπάρχουν καταστάσεις όπως διαλυμένη οικογένεια, ποινικό μητρώο γονέων κλπ., που στα μάτια του κρίνοντας καθιστούν πιο απαραίτητα την παροχή προστασίας. Ανεξάρτητα όμως από την πρόθεση

του κρίνοντος, η επιλογή που έκανε αντικειμενικά συνιστά μια πράξη στιγματιστική για τον ανήλικο (Η. Λασκαλάκης Εκλογή, Λεκέμβριος 1979).

Τελικά, είτε δε τιμωρήσει, είτε σε προστατευτική αγωγή υποβληθεί ο ανήλικος, τα πράγματα δε διαφέρουν στην ουσία τους. Κάτω από τις φαινομενικές διαφορές στους τρόπους αντιμετώπισης του βρίσκονται οι ίδιοι μηχανισμοί κοινωνικής απόρριψης, τους οποίους δεν μπορεί να κρύψει ο ευφημισμός των χρησιμοποιούμενων όρων (Η. Λασκαλάκης Εκλογή, Λεκέμβριος 1979).

Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων

Στο τμήμα αυτό του κεφαλαίου θα γίνει αναφορά στην Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων, Αναμορφωτικά Καταστήματα, Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων και στα Σωφρονιστικά Καταστήματα.

Οι Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων ιδρύθηκαν με το Ν. 2793/1954 - περί οργανώσεως παρά τοις δικαστηρίοις Ανηλίκων Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων - ο οποίος τροποποιήθηκε με το νόμο 378/1976 έτσι όπως εξακολουθεί να ισχύει μέχρι σήμερα.

Η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων είναι μια ειδική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης που εδρεύει στα κατά τόπους Πρωτοδικεία σε ανεξάρτητα τμήματα ή γραφεία. Εποπτεύεται από τον οικείο Δικαστή Ανηλίκων και στοχεύει - συμβάλλει στην πρόληψη και καταστολή της παραβατικότητας των ανηλίκων, στηριζόμενοι στην δυνατότητα εξέλιξης του κάθε ατόμου και ειδικότερα του παιδιού και στην ανάγκη για ιδιαίτερη μεταχείριση των ανηλικών παραβατών από ειδικευμένο προσωπικό, τους Επιμελητές Ανηλίκων (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Οι Επιμελητές Ανηλίκων προσλαμβάνονται έπειτα από σχετικά διαγωνισμό και οι προϋποθέσεις συμμετοχής τους είναι ηλικία 25 -35 ετών και πτυχίο Νομικής ή Φιλοσοφικής ή Παντείου Α.Σ.Π.Ε. ή Παιδαγωγικής Ακαδημίας ή Κοινωνικών Λειτουργών ή άλλης ισότιμης σχολής (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Η εργασία αυτή περιλαμβάνει δύο μεγάλους τομείς που αφορούν τους ανηλίκους με αντικοινωνική συμπεριφορά. Οι δύο αυτοί τομείς είναι η πρόληψη και η καταστολή.

Στην πρώτη περίπτωση ανήκουν οι έφηβοι - νέοι που τελούν όπως συνηθίζεται να λέγεται σε «ηθικό κίνδυνο». Δεν έχουν διαπράξει αδικήματα αλλά ήδη έχουν αρχίσει να εκδηλώνουν αντικοινωνική συμπεριφορά όπως π.χ. αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο, άρνηση για εργασία, εγκατάλειψη οικογένειας, κακές συναναστροφές, κακές σχέσεις με το περιβάλλον, έλλειψη προσαρμογής γενικότερα.

Σ' αυτή την περίπτωση επιλαμβάνεται η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων έπειτα από αίτηση του άμεσα ενδιαφερόμενου ανηλίκου είτε των γονέων του είτε ενός συγγενικού ή φιλικού προσώπου του περιβάλλοντος του ανηλίκου ή κάποιας Κοινωνικής Υπηρεσίας ή της Αστυνομίας προς τον Λικαστή Ανηλίκων. Εργασία στον τομέα της πρόληψης καθιερώθηκε με το νόμο 2724/1940, όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο (Σπινέλλη - Τρωιάννου, 1987), (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Στον τομέα της καταστολής ο ανήλικος έχει ήδη διαπράξει ένα αδίκημα και παραπέμπεται σε δίκη. Πρόκειται να εμφανιστεί στο Λικαστήριο Ανηλίκων έστω και για την τέλεση ενός απλού πταίσματος.

Και στις δύο περιπτώσεις, δηλαδή και στον τομέα της πρόληψης και στον τομέα της καταστολής, διενεργείται κοινωνική έρευνα από τους Επιμελητές Ανηλίκων, ώστε σε συνεργασία με τον Λικαστή Ανηλίκων να ληφθούν

τα πιο κατάλληλα αναμορφωτικά μέτρα για την κάθε περίπτωση ανηλίκου (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Η κοινωνική έρευνα περιλαμβάνει δύο στάδια, των οποίων ο διαχωρισμός στην πράξη δεν είναι εμφανής. Αρχικά γίνεται η συγκέντρωση των στοιχείων που αφορούν την περίπτωση του ανηλίκου μέσα από την συνεργασία του Επιμελητή με τον ανήλικο, τους γονείς του και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον του αν κριθεί σκόπιμο, όπως τον δάσκαλο, τον εργοδότη, κάποια άλλη Κοινωνική Υπηρεσία ου έχει ήδη ασχοληθεί με τον ανήλικο και γενικότερα όπου υπάρχει η δυνατότητα συλλογής χρήσιμων στοιχείων που θα βοηθήσουν στην κατανόηση των προβλημάτων του ανηλίκου και της οικογένειάς του, ώστε να προχωρήσει η κοινωνική έρευνα στο δεύτερο στάδιο που είναι το διαγνωστικό. Κατά το στάδιο αυτό γίνεται η επεξεργασία των στοιχείων που συλλέχθηκαν με σκοπό να παρουσιαστεί κατά το δυνατόν αντικειμενικότερα η διάγνωση του προβλήματος, που θα επιτρέψει στη συνέχεια τη σωστότερη κατά το δυνατόν θεραπευτική αντιμετώπισή του στα πλαίσια της άσκησης των αναμορφωτικών μέτρων (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία κατά το άρθρο 5 του Ν. 378/76 και το άρθρο 16 του Π.Λ. 49/79 καθιερώνεται το απόρρητο των εκθέσεων που συντάσσονται από τους Επιμελητές (δεν αποτελούν στοιχεία της δικογραφίας) και απαγορεύεται η εξέταση των Επιμελητών Ανηλίκων από δικαστική αρχή για θέματα που αφορούν τον ανήλικο και την οικογένειά του και περιήλθαν σε γνώση τους λόγω της ιδιότητάς τους αυτής (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Στα πλαίσια της μιας στενής συνεργασίας του Επιμελητή Ανηλίκων με τον ανήλικο και το περιβάλλον του γίνεται προσπάθεια να καταστρωθεί πρόγραμμα που αποβλέπει στην εξεύρεση λύσης των προβλημάτων. Τα προβλήματα του ανηλίκου είναι και προβλήματα της οικογένειάς του, γι' αυτό

και είναι σημαντική η συμβολή του Επιμελητή στην αποκατάσταση των διαταραγμένων ενδοοικογενειακών σχέσεων (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Οι βασικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη σχέση του Επιμελητή Ανηλίκων με τον ανήλικο και το περιβάλλον του είναι: ο σεβασμός του ατόμου και της προσωπικότητάς του, η αναγνώριση των δικαιωμάτων του σαν μέλους της κοινωνίας, η εξακρίβωση των αναγκών του, η τήρηση της μυστικότητας, η παροχή βοήθειας χωρίς να μειώνεται ηθικά αυτός που τη δέχεται, η εξακρίβωση των λόγων και των κινήτρων συμπεριφοράς που προκαλούν το πρόβλημα. Κύριο μέλημα του Επιμελητή πρέπει να είναι η κινητοποίηση του ανηλίκου για την επίλυση του προβλήματος του ενθαρρύνοντας τον ν' αναπτύξει τις ικανότητές του και να αναλάβει τις ευθύνες του. Δηλαδή να έχει απόλυτη συμμετοχή στην προσπάθεια αναμόρφωσής του.

Όπως γίνεται σαφές, η ουσιαστική εργασία των Επιμελητών Ανηλίκων στα πλαίσια της άσκησης του αναμορφωτικού μέτρου της Επιμέλειας είναι κοινωνική και βασίζεται στις αρχές και τις μεθόδους της κοινωνικής εργασίας κατά περίπτωση και χρειάζεται γνώσεις ψυχολογίας, κοινωνιολογίας και κοινωνικής εργασίας.

Στη σημερινή όμως λειτουργική δομή της Υπηρεσίας επισημαίνονται δυσκολίες όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του έργου των Επιμελητών (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Ο χρόνος των δύο εβδομάδων δεν επαρκεί, για να κάνει ο Επιμελητής Ανηλίκων την κοινωνική έρευνα σχετικά με τον ανήλικο και να έχει υπόψη για τη μεταχείρισή του με μία ή το πολύ δύο επαφές μαζί του και την οικογένειά του. Ούτε θα πρέπει ίσως να εξαρτάται η ποινική μεταχείριση του ανηλίκου από την άποψη που διαμόρφωσε για την περίπτωση του ένας Επιμελητής.

Στις προηγμένες Ευρωπαϊκές χώρες που διαθέτουν μακρόχρονη πείρα στα θέματα αυτά, έχουν καθιερώσει τον συλλογικό τρόπο δουλειάς. Συγκε-

κριμένα, ο ανήλικος εξετάζεται από επιστημονική ομάδα της Υπηρεσίας, που αποτελείται από ψυχολόγους, ψυχιάτρους και Επιμελητές Ανηλίκων που αποφοιτούν από ειδική σχολή και ασχολούνται μαζί τους τουλάχιστο τρεις μήνες πριν από τη δίκη του στο Δικαστήριο Ανηλίκων. Έτσι το διαγνωστικό μέρος της δουλειάς και το θεραπευτικό στη συνέχεια προσφέρουν μεγαλύτερες εγγυήσεις για σωστότερη αντιμετώπιση (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Πιστεύουμε ότι θα ήταν πιο βοηθητικό, οι Υπηρεσίες Επιμελητών να λειτουργούν σε χώρο ανεξάρτητο και μακριά από τον χώρο των Δικαστηρίων, τον οποίο οι ανήλικοι βλέπουν με φοβία και επιφύλαξη σαν φορέα εξουσίας. Έτσι διευκολύνεται και η σχέση του Επιμελητή με τους ανηλίκους, γιατί δε συνδέεται άμεσα και αποτελεσματικά η εργασία τους εξαιτίας της συγκεκριμένης αντικοινωνικής πράξης που τους οδήγησε στο δικαστήριο.

Τέλος, είναι ανάγκη να εκσυγχρονισθεί το γραφειοκρατικό σύστημα της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων με την οργάνωση κάποιας γραμματείας έτσι ώστε να αφήνει απερίσπαστους τους Επιμελητές να ασχολούνται με την κυρίως εργασία τους (Κ. Σαμουρίδου, 1986), (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Αναμορφωτικά Καταστήματα (Ιδρύματα Αγωγής)

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης μετά από γνωμάτευση του Δικαστηρίου Ανηλίκων, στην οποία προβαίνει κατόπιν ειδικής έρευνας των συνθηκών που επιβάλλουν την ενέργεια αυτή (είτε αυτεπάγγελτα, είτε μετά από έκθεση Εισαγγελέα ή των Αστυνομικών Αρχών ή της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων, είτε κατόπιν αίτησης των γονέων κηδεμόνων ή Φιλανθρωπικών Σωματίων, είτε παραγγελία του Υπουργείου Δικαιοσύνης), αποφασίζει την εισαγωγή των ανηλίκων στα Αναμορφωτικά Καταστήματα.

Στα Αναμορφωτικά Καταστήματα εισάγονται οι ανήλικοι ηλικίας 7 - 17 ετών, οι οποίοι: α) λόγω κακών έξεων ή άλλων λόγων, δίνουν αποδείξεις ηθικής παρεκτροπής ανεξάρτητα από την τέλεση αξιόποινης πράξης και β) διέπραξαν αξιόποινη πράξη.

Η τοποθέτηση του ανηλίκου σε Αναμορφωτικά Καταστήματα προϋποθέτει κατά κανόνα να έχουν προηγουμένως εφαρμοστεί άλλα αναμορφωτικά μέτρα, ώστε να αποτελεί την τελευταία βαθμίδα κλιμάκωσης τους (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Σε Ιδρύματα Αγωγής δεν εισάγονται:

- α. Αυτοί που συμπλήρωσαν το 18^ο έτος της ηλικίας τους
- β. Οι ανάπηροι σωματικός ή ψυχικός, σε βαθμό που να παρεμποδίζεται το έργο της αναμόρφωσης
- γ. Οι πάσχοντες από μεταδοτική νόσο.

Το έργο της αναμόρφωσης αρχίζει με την διαπίστωση της προσωπικότητας του ανηλίκου (με τη σύνταξη ψυχοβιολογικού δελτίου που καταρτίζεται από τον Διευθυντή και ενημερώνεται κάθε εξάμηνο) και πραγματοποιείται με τη φυσική αγωγή και πειθαρχία μέσω του σχολείου, της καλλιέργειας ηθικό-θρησκευτικών και κοινωνικών ιδεωδών και μέσω της εργασίας και επαγγελματικής κατάρτισης (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Η στοιχειώδης εκπαίδευση είναι υποχρεωτική και ενεργείται κατά το εγκεκριμένο πρόγραμμα των Δημοσίων Σχολείων.

Η απόλυση από το Αναμορφωτικό Κατάστημα διατάσσεται είτε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης είτε από τον Λικαστή Ανηλίκων. Ο ανήλικος παρακολουθείται και μετά την απόλυση του από τον Επιμελητή Ανηλίκων (Σπινέλλη - Τρωιάννου, 1987), (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Αν και ο Ποινικός Κώδικας αναφέρεται στην εισαγωγή σε «κατάλληλο» ίδρυμα, στην πράξη δεν παρέχεται ευχέρεια επιλογής γιατί στη χώρα μας ο τύπος των Ιδρυμάτων είναι ενιαίος και η διάκριση τους αναφέρε-

ται μόνο σε φύλο και ηλικία. Η δυνατότητα δε εκτελέσεως της εισαγωγής σε Ίδρυμα περιορίζεται στα υπάρχοντα σε 3 κρατικά. Σ' αυτά επικρατεί το κοινοβιακό σύστημα που δεν θεωρείται κατά τις σύγχρονες αντιλήψεις το καλύτερο από άποψη μεταχείρισης (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Τα καθορισμένα από το νόμο ιδρύματα που εκτελούνται οι αποφάσεις εισαγωγής (διοικητικές και δικαστικές) είναι κρατικά και υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Στην Ελλάδα λειτουργούν τα εξής:

1) Στον Κορυδαλλό τα δύο (αρχικά) Ιδρύματα Αγωγής αρρένων: α. Στοιχειώδους β. επαγγελματικής εκπαίδευσης, που συγχωνεύτηκαν σε ένα.

2) Στο Βόλο: Ίδρυμα Αγωγής στοιχειώδους εκπαίδευσης αρρένων και

3) Στο Χολαργό, το Ίδρυμα Αγωγής Θηλέων (μετά από συγχώνευση των Ιδρύματα Αγωγής Στοιχειώδους και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης) (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων

Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων δημιουργήθηκαν για την υποβοήθηση του έργου της Πολιτείας σε σχέση με την προστασία της νεότητας, παραβατικής και σε ηθικό κίνδυνο.

Η διάρθρωση τους είναι απλή και αποτελείται από το διοικητικό συμβούλιο και τέσσερα τμήματα. Με τη νεότερη νομοθετική ρύθμιση για την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων περιορίστηκαν οι αρχικές αρμοδιότητες των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων, παρέχεται όμως σ' αυτές η δυνατότητα να αναπτύξουν δραστηριότητα μέσα σε ευρύτερα πλαίσια, αφού αποστολή τους είναι η μέριμνα και η φροντίδα των ανηλίκων εκείνων, που εμφανίζουν τάσεις για αντικοινωνικές εκδηλώσεις ή βρίσκονται σε ηθικό κίνδυνο, επειδή

διαβιούν κάτω από ανάμαλες οικογενειακές συνθήκες και πλημμελή επίβλεψη.

Τα κριτήρια αυτά ιδίως του ηθικού κινδύνου (στοιχείου καθοριστικού για την πρόληψη) είναι κοινά ως προς τη δραστηριότητα των δύο από τους φορείς της ακολουθούμενης πολιτικής στη μεταχείριση των ανηλίκων. Δηλαδή τόσο οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων και η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων κινούνται στα ίδια πλαίσια αρμοδιότητας με συνέπεια να δημιουργείται συγκίνηση στα όρια του διαχωρισμού τους.

Αρχικά ο νόμος ανέθετε την άσκηση του μέτρου στους Επιμελητές που ανήκουν τότε στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων αλλά είναι γνωστό ότι μετά τη σύσταση και λειτουργία της Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων το 1954 η ευθύνη για άσκηση του μετατέθηκε στη δημόσια αυτή υπηρεσία. Επομένως το σημείο στην αρχή της διάταξης, που αναφέρεται στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων και στα Ιδρύματα, έχει τελείως ατονήσει και από καιρό έχει περιέλθει σε αχρηστία (Παπάζογλου, 1987) (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Σωφρονιστικά Καταστήματα

Οι έφηβοι υποβάλλονται κατ' αρχήν σε αναμορφωτικά μέτρα ή θεραπευτικά, αν τέλεσαν αξιόποινη πράξη και μόνο σε περίπτωση που ο Δικαστή Ανηλίκων θεωρήσει τα παραπάνω ως ανεπαρκή, επιβάλλει τον περιορισμό σε Σωφρονιστικό Κατάστημα.

Ο ποινικός σωφρονισμός είναι η αυστηρότερη μορφή μεταχείρισης ανηλίκων άνω των 13 ετών. Για να επιβληθεί, πρέπει να αποδειχθεί ότι συντρέχουν οι όροι του αξιόποινου, το καταλογιστό του εφήβου, η υπαιτιότητά του. Κατά τη νομολογία των Δικαστή Ανηλίκων η «ιδιόρρυθμη» αυτή ποινή επιβάλλεται σε λίγες περιπτώσεις και μόνο στους υπότροπους και τους αποδε-

δειγμένα δυσανάγωγους εφήβους, με διαμορφωμένη επικίνδυνη συμπεριφορά και εκδήλωση αντίστοιχης προσωπικότητας. Δεν είναι σκόπιμη η επιβολή σωφρονιστικού περιορισμού σε πρωτοεμφανιζόμενο στο δικαστήριο έφηβο και για σοβαρή ακόμα πράξη, που από την κοινωνική έρευνα χαρακτηρίζεται ως περιστασιακή εκδήλωση και όχι έκφραση επικίνδυνης προσωπικότητας.

Κατά την τελευταία 7ετία παρατηρείται μια τάση αύξησης του αριθμού των ανηλίκων που περιορίζονται στα Σωφρονιστικά Καταστήματα. Από πληρέστερα αλλά λίγο παλιότερα στοιχεία συνάγεται ότι στο σύνολο των 85 ανηλίκων που ήταν περιορισμένοι, τρία ήταν κορίτσια, γεγονός που εξηγεί το ότι τα Σωφρονιστικά Καταστήματα στη χώρα μας είναι μόνο για αγόρια. Συγκεκριμένα λειτουργούν μόνο δύο: το ένα στην Αθήνα (Σωφρονιστικό Κατάστημα Κορυδαλλού) και το άλλο στο Βόλο (Αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Κασσαβέτειας). Το πρώτο βρίσκεται στα ίδια κτίρια (με κοινή είσοδο αλλά δε ξεχωριστή πτέρυγα) με τις φυλακές. Επίσης δεν χρησιμοποιείται μόνο για ανηλίκους 13 - 17 ετών που έχουν καταδικασθεί στην ιδιόζουσα ποινή του σωφρονιστικού περιορισμού, αλλά και για μετεφήβους καταδικασμένους σε φυλάκιση (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Αν ο κρατούμενος σε Σωφρονιστικά Καταστήματα διαπράξει αξιόποινη πράξη πριν συμπληρώσει το 17^ο έτος της ηλικίας του, το δικαστήριο επαυξάνει το ελάχιστο και το μέγιστο όριο παραμονής του ανηλίκου στο κατάστημα, που τα είχε καθορίσει στην προηγούμενη απόφαση του.

Το δικαστήριο μπορεί με πρόταση της διεύθυνσης του Σωφρονιστικού Καταστήματος ή του εισαγγελέα να απολύσει υπό όρο τον καταδικασμένο με σκοπό τη δοκιμασία του, λόγω της καλής του διαγωγής (χωρίς να εξαλείφεται το υπόλοιπο), μέχρι της πλήρους συμπληρώσεως του χρόνου της ποινής που επιβλήθηκε (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Η εξέταση της συμπεριφοράς του εφήβου που καταδικάστηκε είναι απαραίτητα. Κατά τον χρόνο της δοκιμασίας η συμπεριφορά επιβλέπεται συ-

σηματικά από τα ταγμένα για το σκοπό αυτό κρατικά όργανα, που είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί του Σωφρονιστικού Καταστήματος, εφόσον ο ανήλικος και η οικογένεια του κατοικούν στην περιφέρεια του καταστήματος και ο Επιμελητής Ανηλίκων, εφόσον το Σωφρονιστικό Κατάστημα βρίσκεται σε άλλη περιφέρεια (Σπινέλλη - Τρωιάννου, 1987) (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Ο ανήλικος παραβάτης μετά τη σωφρονιστική αντιμετώπιση

Κεντρικό πρόβλημα της σωφρονιστικής προσπάθειας είναι αυτό της ενσωμάτωσης του πρώην εγκλείστου ανηλίκου στον κοινωνικό σχηματισμό. Η με ένα ρεαλιστικό, πρακτικά διαγνώσιμο προσδιορισμό αυτής της «ενσωμάτωσης», το πρόβλημα της δυνατότητας αποφυγής από την πλευρά του της εγκληματικής δράσης, η αποφυγή της υποτροπής. Εδώ αναφερόμαστε στην κατηγορία των ανηλίκων (13 - 17 ετών) στους οποίους έχει επιβληθεί περιορισμός σε σωφρονιστικό κατάστημα.

Το χρονικό όριο της εξόδου από το σωφρονιστικό κατάστημα δηλαδή το όριο τέλους της παιδικής μεταχείρισης και αρχής της κοινωνικής διαβίωσης, προσδιορίζεται από παραμέτρους που συνθέτουν μια κατάσταση.

Μια γενική περιγραφή της κατάστασης αποτελεί το απόσπασμα από το βιβλίο του Ν. Κουράκη «Ποινική Καταστολή». Το απόσπασμα αυτό αναφέρει:

«Οι απολυόμενοι από τις φυλακές, συνήθως χωρίς χρήματα και χωρίς φίλους ή γνωστούς, με μειωμένες προοπτικές για εξεύρεση εργασίας και με πολλές φορές διαλυμένη την οικογένεια τους, δε βρίσκουν από την επίσημη πολιτεία καμία ουσιώδη συμπαράσταση και κατά κανόνα κυλούν και πάλι στο έγκλημα. Αυτή η περιγραφή θα μπορούσε να

αποτελεί αναφορά και για τους ανηλίκους που απολύονται από τα Σωφρονιστικά Καταστήματα» (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Βασική προϋπόθεση για τη δυνατότητα ένταξης - ενσωμάτωσης στην κοινωνία αποτελεί η ενεργητικά εκφραζόμενη κοινωνική συγκατάθεση. Έτσι, όσον αφορά τον ανήλικο κρατούμενο που απολύεται, θα πρέπει να εξετασθεί από πλευράς υποκειμένου το ψυχολογικό δυναμικό όπως διαμορφώνεται εξαιτίας της φύσης της ιδρυματικής διαβίωσης (αποκοπή από το στενό και ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, έλλειψη στοιχειωδών επιλογών στην καθημερινή πρακτική και άλλα συναφή). Εδώ έχοντας πάντα υπ' όψη το κρίσιμο του νεαρού της ηλικίας του εγκλείστου, το ερώτημα είναι αν υπάρχουν και πως θα οργανωθούν δυνατότητες για μορφές εξωιδρυματικής αγωγής κύρια όσον αφορά τις ελαφρότερες περιπτώσεις παραβάσεων. Σ' αυτή την κατεύθυνση υπάρχουν εναλλακτικά προγράμματα αντιμετώπισης των νέων, είτε αυτά είναι αγωγή κατά οικογενειακές μονάδες όπως λ.χ. εφαρμόζεται στον Καναδά και την Ολλανδία, είτε κάποια άλλη μορφή αγωγής (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Άλλο στοιχείο στο θέμα της κοινωνικής συγκατάθεσης, στην προσπάθεια ενσωμάτωσης, αποτελεί το ζήτημα των πρακτικών συνεπειών του στιγματισμού. Η ετικέτα του παραβάτη εξακολουθεί να προσδιορίζει αρνητικά τον πρώην έγκλειστο και καθόλου δεν ευνοεί βέβαια την ανάπτυξη διαφόρων μορφών κοινωνικών σχέσεων, τη δυνατότητα ένταξης σε κοινωνικές ομάδες, ούτε την αποδοχή σ' αυτές (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Σε πρώτη φάση ανακύπτει έντονα η ανάγκη κάλυψης της έλλειψης ερευνών σχετικά με την οικογενειακή κατάσταση των απολυομένων, της ύπαρξης στέγης διαμονής, της εξασφάλισης της διαμονής, της εξασφάλιση της διατροφής τους, όπως επίσης της ύπαρξης οικονομικών πόρων για τα έξοδα για κάποιο χρονικό διάστημα μετά την έξοδο τους από το σωφρονιστικό κατάνστημα.

Καίριο εξαιτίας του κρίσιμου της ηλικίας του εγκλήστου εφήβου παρουσιάζεται το πρόβλημα της βασικής και επαγγελματικής του εκπαίδευσης. Στα Σωφρονιστικά Καταστήματα (π.χ. στον Κορυδαλλό) η στενότητα του χώρου και η ανεπάρκεια του ειδικευμένου προσωπικού που επισημαίνονται, δεν αφήνουν περιθώρια να μιλάμε για οργανωμένη βασική και επαγγελματική εκπαίδευση. Χωρίς όμως στοιχειώδη εφόδια υπάρχει άραγε δυνατότητα να αντεπεξέλθουν στον ανταγωνισμό στον κοινωνικό χώρο; Επομένως τίθεται επιτακτική η ανάγκη για ενεργό κοινωνική συμπαράσταση στην οργάνωση της βασικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης των ανηλίκων κρατούμενων, καθώς και για κοινωνικά οργανωμένη διευκόλυνση εξεύρεσης εργασίας σαν μια έμπρακτη απόδειξη της αποδοχής τους στον κοινωνικό χώρο (Μ. Αρχιμανδρίτου, 1986) (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

ΜΕΡΟΣ Α

Το Στίγμα του Ανήλικου Παραβάτη

Εξετάζοντας τη νεανική παραβατικότητα προκύπτει ένα βασικό ερώτημα: Ποιος ξεκινά τη σύγκρουση, οι ανήλικοι ή οι ενήλικοι. Οι ανήλικοι όμως δεν μπορεί να είναι αυτοί που ξεκινούν στην νηπιακή ηλικία τη σύγκρουση, αντίθετα είναι οι αποδέκτες μιας συμπεριφοράς μη κανονικής είτε με τη μορφή της άμεσης βίας είτε έμμεσα με άλλους τρόπους που επενεργούν και τραυματίζουν τον ψυχισμό του νέου. Η βία γεννά βία.

«Η αντίδραση σε μια τέτοια συμπεριφορά είναι η άρνηση και η τάση για παράβαση των κανόνων που τους επιβάλλονται. Ξεπόρτισμα, κακές παρέες, περίεργο ντύσιμο, παραμέληση του σχολείου, είναι μερικοί τρόποι αντίδρασης. Τότε η κοινωνία ενεργοποιείται απέναντι σ' αυτή την αλλαγή συμπεριφοράς χρησιμοποιώντας ένα ολόκληρο οπλοστάσιο. Δίνει στον νεαρό παραβάτη την ανάλογη ετικέτα και τον στιγματίζει. Το αποτέλεσμα είναι η ενδεχόμενη αποβολή από το σχολείο, ο αποκλεισμός από την αγορά εργασίας, η δυσμένεια της οικογένειας. Έτσι ο νέος συναντά σοβαρές δυσκολίες στην προσπάθεια του να επιστρέψει στην προηγούμενη ζωή του». (Ν. Παρασκευόπουλος «Διαχρονικότητα του Φαινομένου της νεανικής Παραβατικότητας», Δήμος Θεσσαλονίκης, 1986, σελ. 66) (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Συναντά αποδοκιμασία και άρνηση, οπότε οδηγείται στην αποξένωση και την περιθωριοποίηση. Χάνει κάθε δεσμό με το περιβάλλον του βλέπει ότι η κοινωνία τον εχθρεύεται ή αδιαφορεί για την ύπαρξη του και αντιδρά ανάλογα, συμπεριφερόμενος ακριβώς με τον τρόπο για τον οποίο η κοινωνία τον έχει αποδοκιμάσει και απομονώσει. Τα χαρακτηρισμένο άτομο ενσωματώνει το στίγμα και εδραιώνει την αποκλίνουσα συμπεριφορά ανταποκρινό-

μενο στην ετικέτα που του προσδίδει η κοινωνία. Σε ατομικό επίπεδο ακολουθούν αντιδράσεις όπως ακραίος συναισθηματισμός ή πλήρης αδιαφορία και αναζήτηση τρόπων φυγής από το κοινωνικό αδιέξοδο μέσα από τα ναρκωτικά, την αυτοκτονία και στραφή προς το έγκλημα.

Σε ομαδικό επίπεδο η περιθωριοποίηση συνδέεται με αποδυνάμωση μορφών κοινωνικού ελέγχου, όπως ο νόμος, η κοινή γνώμη, η εκπαίδευση, η ηθική, η θρησκεία. Επέρχεται μια κοινωνική, πολιτική, πολιτιστική αποσύνθεση και στη συνέχεια μια αποσύνθεση με συνέπεια τη δημιουργία μιας υποκουλτούρας των σύγχρονων περιθωριακών στρωμάτων (Ν. Παρασκευόπουλος, 1989) (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Μέσα στα πλαίσια του παικτικού συστήματος η επίκληση της επικινδυνότητας του εγκληματία ενισχύει την ιδεολογική λειτουργία του συστήματος. Με τη θεώρηση της επικινδυνότητας σαν μια πραγματικότητα αντικειμενική που μπορεί να προσδιορίζει τη φύση του εγκληματία, νομιμοποιείται η υπόθεση της ιδιότητας της φύσης του εγκληματία. Λυναμώνεται η παραγωγή ενός στερεότυπου του εγκληματία ως ενσάρκωση του κακού και του παθολογικού, η προσοχή επικεντρώνεται στο επικίνδυνο άτομο υποβαθμίζοντας την επικίνδυνη κατάσταση και έτσι νομιμοποιείται η άσκηση του κοινωνικού ελέγχου στα άτομα που θα χαρακτηρισθούν αποκλίνοντα και η χειραγώγηση από την εξουσία κάθε απόκλισης κακής να διαταράξει το status quo (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Η επικινδυνότητα αναφέρεται στη δυνατότητα πρόβλεψης της ανθρώπινης συμπεριφοράς, στον κίνδυνο μιας βλάβης κακής να προκληθεί στο μέλλον. Το ερώτημα είναι αν το παρόν μπορεί να προδικάσει το μέλλον. Καμιά μέθοδος είτε κλινική είτε στατιστική δεν έχει μπορέσει μέχρι σήμερα να εγγυηθεί την ύπαρξη κριτηρίων ικανών να προβλέψουν με ασφάλεια την επικίνδυνη συμπεριφορά. Ο άνθρωπος μοιάζει να είναι εξ' ορισμού απρόβλεπτος. Η ανθρώπινη συμπεριφορά δεν αποτελεί έκφραση σταθερών στοιχείων

της προσωπικότητας, αλλά είναι το αποτέλεσμα μιας συνεχούς αλληλεπίδρασης του ατόμου με το περιβάλλον του. Βρίσκεται σ' ένα διαρκές δυναμικό γίγνεσθαι. Και εδώ υπεισέρχεται η έννοια της επικίνδυνης συνθήκης, η οποία μπορεί να αποτελέσει προσδιοριστικό παράγοντα στην πρόκληση της επικίνδυνης συμπεριφοράς (Τσαλίκου Φ., 1988) (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Ερευνητικά προγράμματα στις ΗΠΑ που μελέτησαν τον στιγματισμό του παραβάτη σαν παράγοντα πρόκλησης παραβατικής συμπεριφοράς είναι το μοντέλο της εθνικής στρατηγικής για την ανάπτυξη των νέων (The National Strategy for Youth Development Model) και το μοντέλο του διαπροσωπικού ελέγχου (The Model Strategy of Interpersonal Control). Σύμφωνα με το πρώτο η αρνητική ετικετοποίηση σε συνδυασμό με την περιορισμένη δυνατότητα πρόσβασης σε επιθυμητούς κοινωνικούς ρόλους, οδηγούν στην αποξένωση και αμοιβαία απόρριψη και από εκεί στην παραβατικότητα, ενώ σύμφωνα με το δεύτερο η ετικετοποίηση επιδρά έμμεσα, αν και εξίσου σημαντικά (Ν. Παρασκευόπουλος, 1989), (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Το σημαντικότερο μέσο σχηματισμού του ανήλικου παραβάτη είναι ο τύπος.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει κατά κύριο λόγο, το φαινόμενο του κιτρινισμού σε μεγάλη μερίδα του τύπου, που με την έννοια της συνεχούς και εμφατικής προβολής εγκληματικών ενεργειών φανερώνει την απορριπτική στάση του απέναντι στην αντικοινωνική συμπεριφορά των ανηλίκων και τη συμβολή του στον κοινωνικό στιγματισμό τους.

Πιο συγκεκριμένα, το γλωσσικό ύφος, οι ονοματολογικές διατυπώσεις και η έκταση που οι ειδήσεις αυτές καταλαμβάνουν στο σύνολο της καθημερινής ειδησεογραφίας δεν στοχεύουν απλά και μόνο στην πληροφόρηση και ενημέρωση του αναγνωστικού κοινού αλλά συμβάλλουν και στην καταδίκη των παραβατών στη συνείδηση του κόσμου. Αυτό είναι αρκετά καταστρεπτικό, ειδικότερα όταν πρόκειται για έναν ανήλικο δράστη, που, όντας στην

αρχή ακόμα της ζωής του, χρειάζεται υποστήριξη, κατανόηση και επιείκεια για να μην επαναλάβει το σφάλμα του (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Ο συγκεκριμένος τρόπος προβολής έχει άμεση σχέση με πολιτικές και οικονομικές σκοπιμότητες των εκδοτών και με το γεγονός ότι η εφημερίδα έχει χάσει πλέον τον παιδαγωγικό της ρόλο και θεωρείται μόνο καταναλωτικό προϊόν. Εκείνο που ενδιαφέρει λοιπόν είναι ο αριθμός των φύλλων που πωλούνται και όχι η ποιότητα και το περιεχόμενο του μηνύματος.

Εξάλλου ο Τύπος και γενικότερα τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας έχουν την τάση να παρουσιάζουν τα γεγονότα με πρωταγωνιστή ένα υποκείμενο. Έτσι το γεγονός αντιμετωπίζεται ως το αποτέλεσμα της δράσης αυτού του υποκειμένου και όχι ως προϊόν αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο άτομο και το κοινωνικό του περίγυρο. Το κοινωνικό σύνολο απενοχοποιείται των ευθυνών του και ο δράστης απομονώνεται ως αποδιοπομπαίος τράγος (Πτυχιακή Εργασία, 1990).

Παράγοντες που διαμορφώνουν το στίγμα

Είναι πλέον αναμφισβήτητο ότι στις μέρες μας πολλοί ανήλικοι για λόγους που δεν αφορούν αυτή τη μελέτη, φτάνουν στα όρια του νόμου και περνούν την πόρτα του δικαστηρίου ανηλίκων. Από αυτή τη στιγμή και μετά ο κοινωνικό περίγυρος, η οικογένεια αλλά και ο ευρύτερος χώρος εκδηλώνεται απέναντι στον ανήλικο ενεργοποιώντας ένα ολόκληρο σπλοστάσιο (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Λε γίνεται εδώ αναφορά στην ποινική νομοθεσία αλλά στον κοινωνικό έλεγχο που συνήθως είναι ιδιαίτερα αυστηρός. Ήδη έχουμε αυτό που λέμε στιγματισμό: δηλαδή ενδεχόμενη αποβολή από το σχολείο ή και αποκλεισμό ίσως από την αγορά εργασίας. Αυτός ο στιγματισμός, η απομάκρυνση από το

σχολείο, η δυσμένεια της οικογένειας, η δυσκολία στην αγορά εργασίας, αρχίζουν να δημιουργούν στο νέο σημαντικές δυσκολίες επιστροφής στην προηγούμενη ζωή του.

Συνήθως αυτή η αντιμετώπιση καλύπτεται από μια φιλοσοφία προστατευτισμού του κοινωνικού συνόλου από τον ανήλικο παραβάτη, με συνέπεια ο τελευταίος να οδηγείται σχεδόν πάντα σε πράξεις το ίδιο ή περισσότερο αξιόποινες από την πρώτη, αν αντίθετα στην πρώτη παρανομία, η αντίδραση δεν είναι το ίδιο στιγματιστική αλλά υπάρχει ένας βαθμός ανοχής, αυτό σημαίνει ότι θα διατηρηθούν κάποιοι κοινωνικοί δεσμοί με το σπίτι. Θα έχει για το λόγο αυτό ο ανήλικος ένα βαθμό αυτοδυναμίας, θα έχει κάποια περίθαλψη στην οικογένεια του και βέβαια τη δυνατότητα της επιστροφής στις προηγούμενες συνθήκες.

Αναφορικά με τους παράγοντες που οδηγούν στη δημιουργία του στίγματος, ας αναφερθεί ότι τα στοιχεία που παραθέτονται παρακάτω προέρχονται από προσωπικές συνεντεύξεις με εμπειρογνώμονες και επαγγελματίες που έχουν ασχοληθεί με το θέμα της νεανικής παραβατικότητας (κοινωνικοί λειτουργοί Σωφρονιστικών Καταστημάτων και φορέων, εγκληματολόγοι, Επιμελητές Ανηλίκων, αστυνομικοί), λόγω του ότι η βιβλιογραφική κάλυψη του θέματος ήταν ελάχιστη έως ανύπαρκτη (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

A. Αστυνομία

Είναι ο φορέας που πρώτος έρχεται σε επαφή με τον ανήλικο μετά την πράξη του και φέρει σημαντική ευθύνη τόσο για τη δημιουργία όσο και για την διαιώνιση της ετικέτας.

Αν και οι ίδιοι οι αστυνομικοί αποποιούνται τις ευθύνες, επικαλούμενοι πρώτον τη δυσκολία του έργου τους και δεύτερον την αγάπη τους προς τον παραστρατημένο ανήλικο, οι υπόλοιποι επαγγελματίες εκφράζουν εντελώς αντίθετη άποψη (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ο «φάκελος» δημιουργείται και συνεχίζει να υπάρχει για πάντα στο αρχείο της αστυνομίας παρά το γεγονός ότι οι ποινές διαγράφονται από τα μητρώα με τη συμπλήρωση του 17^{ου} έτους της ηλικίας του ανήλικου. Ακόμη και μετά την αθωωτική απόφαση του δικαστηρίου για κάποιον ανήλικο, στην επόμενη εγκληματική πράξη που θα λάβει χώρα χωρίς ο ένοχος να συλληφθεί επ' αυτοφώρω ο ίδιος ανήλικος θα οδηγηθεί στην Ασφάλεια για ανάκριση. Χαρακτηριστική ήταν η δήλωση κοινωνικού λειτουργού Σωφρονιστικού Καταστήματος, η οποία ανέφερε ότι πολλοί ανήλικοι τρόφιμοι προβάλλουν σαν κύριο αίτιο της υποτροπής τους την επανειλημμένη προσπάθεια της Αστυνομίας να τους ενοχοποιήσει με μόνο στοιχείο κατηγορίας το ότι είχε απασχολήσει παλιά την Υπηρεσία.

Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι τα τμήματα Προστασίας Ανηλίκων της Ασφάλειας (όπου υπάρχουν) είναι στελεχωμένα με άτομα που ασχολούνται με το κοινό έγκλημα χωρίς κάποιες ειδικές γνώσεις πάνω στις ανάγκες της νεανικής ηλικίας (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

B. Φυλακή

Σύμφωνα με την άποψη του Η. Λασκαλάκη (1985, σελ. 151) «Ο στιγματισμός έχει διαβαθμίσεις ανάλογα με το μέτρο μεταχείρισης στο οποίο θα υποβληθεί ο καταδικασμένος. Ο βαθμός αλλοίωσης της κοινωνικής ταυτότητας διαφέρει - και αντίστοιχα διαφέρει και ο βαθμός αποστροφής που απορρέει. Μεταξύ ενός που θα καταδικαστεί σε μια ποινή που θα έχει εκτελέσει σ' ελεύθερο περιβάλλον (μετατροπή της ποινής σε χρηματική αναστολή εκτέλεσης της ποινής) και ενός άλλου που θα την εκτίσει μέσα στη φυλακή. Ο εγκλεισμός στη φυλακή αποτελεί το αποκορύφωμα του στιγματισμού και το έσχατο σημείο της κοινωνικής απόρριψης (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Σε έρευνα που έχει κάνει η «Ελευθεροτυπία» με τίτλο «Ανήλικοι με χειροπέδες» στα φύλλα της από 01-10-84 έως 06-10-84 αναφέρονται απόψεις

επαγγελματιών που ασχολούνται με την παραβατικότητα ανηλίκων και τροφίμων Σωφρονιστικών Καταστημάτων όπως: «Λιξάμε για λίγη αγάπη και κανένας δεν μας τη δίνει. Στην κοινωνία μας αντιμετωπίζουν σαν ... επειδή έχουμε περάσει από ίδρυμα», είναι η μαρτυρία μιας τρώφιμης. Ενώ ένας 17χρονος μαρτυρεί από τη μεριά του: «Θα βγω έξω, θα προσπαθήσω ... Μα ποιος θα με πιστέψει; Είμαι σεσημασμένος! Με πιάνουν για εξακρίβωση, ανοίγουν το φάκελο και βαράνε ...».

Η κ. Κομνηνού, κοινωνική λειτουργός Ιδρύματος Αγωγής Θηλέων αναφέρει χαρακτηριστικά: «...Κι από κοντά το στίγμα, αυτό το παιδί είναι από αναμορφωτήριο! Περιφρονήστε το!...Πολλές κοπέλες έχουν φύγει από το ίδρυμα, με πρόθεση να βρουν δουλειά, να σταθούν στα πόδια τους. Οι «ευυπόληπτοι» πολίτες τις αντιμετωπίζουν τότε σαν λεπρές και τότε σαν πόρνες. Και τις καταδίκασαν να ζουν παντοτινά στο περιθώριο» (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Η ομάδα ειδικών του Υπουργείου Δικαιοσύνης και του Υφυπουργείου Νέας Γενιάς περιγράφει τα Ιδρύματα Αγωγής ως εξής: «Αναμορφωτήριο. Το καθαρτήριο του κάθε άνομου ανηλίκου πολίτη. Μια κομψότερη έκφραση από εκείνη της φυλακής. Οι ανήλικοι τρώφιμοι αναμορφώνονται ζώντας σε άθλιες - περισσότερες φορές - συνθήκες. Αποκόβονται από το κοινωνικό σύνολο, γκετοποιούνται και τελικά φτιάχνουν ή αποδέχονται τη λογική του περιθωρίου.» (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Μετά απ' όλα όσα αναφέρθηκαν είναι εύλογο το ερώτημα που δημιουργείται: Τελικά το κράτος αναμορφώνει και διαπαιδαγωγεί ταυτόχρονα τους άνομους ανήλικους πολίτες ή παίζει το ρόλο του «τιμωρού»;

Η απάντηση είναι μάλλον αρνητική. Τα δεδομένα αποδεικνύουν δυστυχώς ότι το ελληνικό σωφρονιστικό σύστημα, όπως είναι διαμορφωμένο ειδικά όταν πρόκειται για ανήλικο παραβάτη, οδηγεί περισσότερο στην υποτροπή παρά στην αναμόρφωση (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

γ. Μέσα μαζικής επικοινωνίας

Καθένας από μας, αποτελεί ένα δέκτη του φαινομένου της εγκληματικότητας, έχοντας ταυτόχρονα διαπλάσει τις προσωπικές τους σκέψεις αναφορικά με το είδος, το μέγεθος και τη πολυποικίλη σημασία της.

Λογικό είναι επίσης να έχει αναπτυχθεί ένας προβληματισμός σχετικά με τα αίτια που την προκαλούν, τις αναμενόμενες αντιδράσεις, τη λειτουργία και το σκοπό των θεσμών του κοινωνικού ελέγχου.

Η προέλευση της γνώσης του φαινομένου είναι σίγουρα ένα ερώτημα, δύσκολο να απαντηθεί.

Σίγουρα, πάντως, ο ρόλος των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας προς αυτή τη κατεύθυνση είναι σημαντικός και πολυδιάστατος.

Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας δίνουν στους δέκτες τους «ειδικές γνώσεις» για την εγκληματικότητα (Γ. Ν. Γαλάνης, Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 16, 1989).

Η εγκληματικότητα καθορίζεται συνήθως από κοινωνικές διαδικασίες ποινικοποίησης ή αποποινικοποίησης και την εδραίωση στη συνείδηση των μελών της κοινωνίας των κανόνων περί Δικαίου. Σ' αυτές τις διαδικασίες τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας παίζουν αποφασιστικό ρόλο, γιατί συγκεντρώνουν και ερμηνεύουν εγκληματολογικές πληροφορίες, προτείνουν ορισμούς για το τι πρέπει να θεωρείται έγκλημα και τι όχι, προκαλούν τον διάλογο, που πολλές φορές καταλήγει σε νομοθετικές ρυθμίσεις, βοηθάνε στην εμπέδωση των ρυθμίσεων αυτών, στην επικράτηση των θεσμών Κοινωνικού Ελέγχου στη συνείδηση των μελών της κοινωνίας, συμβάλουν τελικά στην κοινωνικοποίηση του ατόμου (Γ. Ν. Γαλάνης, Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 16, 1989).

Συνήθως, οι προβολές και οι συζητήσεις στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας για γνωστές και «θορυβώδεις εγκληματικές περιπτώσεις» οδηγούν στην ανησυχία της «κοινής γνώμης».

Η εικόνα που τις περισσότερες φορές παρουσιάζουν τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας για την εγκληματικότητα δεν ανταποκρίνεται με την πραγματικότητα και δεν βοηθάει στην εξάλειψη των ξένων προς την πραγματικότητα παραστάσεων, που έχουν οι καταναλωτές των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας για την εγκληματικότητα και την καταπολέμηση της (καταστολή).

Παρ' ότι τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας παρουσιάζουν προς τα έξω ποικιλία απόψεων, διαπιστώνει κανείς, ότι οι ειδήσεις και πληροφορίες που παρουσιάζουν είναι «κομμένες και ραμμένες» στα μέτρα των ατόμων της κοινωνικής τάξης για την οποία προορίζονται και που πράγματι, τις καταναλώνουν. Προτιμήσεις για συγκεκριμένες εκπομπές ή εφημερίδες, οι γλωσσικές ή διανοητικές ικανότητες που απαιτούνται για την κατανόηση πολύπλοκων πληροφοριών, η δυνατότητα κριτικής επεξεργασίας τους, καθώς επίσης και οι ανάγκες για ψυχαγωγία ή πολιτικές ειδήσεις, καθορίζονται εκτός από τα ατομικά χαρακτηριστικά του κάθε καταναλωτή, από την παιδεία του και τις συνθήκες, κάτω από τις οποίες ζει και εργάζεται (Γ. Ν. Γαλάνης, Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 16, 1989).

Η διαφορετική στάση, λοιπόν, των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας εξαρτάται, από τον «δέκτη» στον οποίο απευθύνεται.

Πολυάριθμες επιστημονικές έρευνες συνηγορούν στην άποψη, ότι μια μονόπλευρη παρουσίαση και επιχειρηματολογία είναι κατάλληλη για άτομα με λίγες γνώσεις και χαμηλών κοινωνικά στρωμάτων. Ενώ αντίθετα μια παρουσίαση πολλαπλούς επιχειρηματολογία είναι κατάλληλη για άτομα των ανώτερων κοινωνικά στρωμάτων και με περισσότερη μόρφωση.

Από το πλήθος των ειδήσεων και πληροφοριών για την εγκληματικότητα ελάχιστες είναι αυτές που δημοσιεύονται. Έτσι το πρόβλημα της «αντικειμενικότητας» δεν βρίσκεται στην πιστή αντιγραφή ή στην παραποίηση των συγκεκριμένων γεγονότων, αλλά στην πίεση, πρώτο τι θα δημοσιευθεί

και τι όχι (διαλογή) και δεύτερο τι θα πληροφορηθεί ο αναγνώστης και τι όχι (μισή αλήθεια).

Ληλαδή, χωρίς αναγκαστική αλλοίωση στοιχείων είναι δυνατή η παραπληροφόρηση για την εγκληματικότητα, που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα (Γ. Ν. Γαλάνης, Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 16, 1989).

Όλα τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας αφιερώνουν ευρύ φάσμα στην εγκληματικότητα και στην «αποκάλυψη» της, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε στα κλισέ να μπαίνουν και διάφοροι προσελκυστικοί και εντυπωσιακοί τίτλοι στην ανθηρή γλώσσα μιας ιστορίας και να κινητοποιούν ένα πολύ μεγάλο αριθμό αναγνωστών (Γ. Ν. Γαλάνης, Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 16, 1989).

Η μορφολογία και η αφετηρία των εγκληματικών ιστοριών βίας στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας διέπονται από τον αγώνα μεταξύ των «καλών» (δηλαδή των εκπροσώπων των κοινωνικών αξιών) και των «κακών» (που παραβιάζουν τους κοινωνικούς κανόνες) και αποτελούν πρόκληση για την κοινωνία.

Η δύναμη να σκοτώνεις συμβολίζει κοινωνική δύναμη (εξουσία). Χαρακτηριστικές ποιότητες και εξουσία βρίσκονται μόνο στην πλευρά του Δικαίου, που μόνο στην εξουσία μπορεί να υπάρχει.

Οι «καλοί» που παρουσιάζονται στα διάφορα φιλμ πράττουν περισσότερους φόνους και ασκούν περισσότερη βία απ' ότι οι «κακοί». Πίσω απ' αυτό κρύβεται η προειδοποίηση για μια τυχόν άνομη πράξη και παραβίαση των κοινωνικών κανόνων. Το «παιχνίδι» δηλαδή δεν παίζεται μεταξύ θυτών και θυμάτων, αλλά η παρουσίαση, του αθώου και αδύναμου θύματος βοηθάει κατά κύριο λόγο στην ηθική διαφοροποίηση μεταξύ «καλών» καταδιωκτών του εγκλήματος και «κακών» δραστών (Γ. Ν. Γαλάνης, Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 16, 1989).

Οι αρνητικοί χαρακτηρισμοί και στιγματισμοί που αποδίδονται στους δράστες είναι τυποποιημένοι και τους προδικάζουν, ενώ η στάση των Οργά-

νων Λιώξης παρουσιάζεται στην «Κοινή Γνώμη» περισσότερο σαν θετική και αρμόζουσα παρά αρνητική (Γ. Ν. Γαλάνης, Κοινωνική Εργασία, Τεύχος 16, 1989).

Η καθηγήτρια κ. Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου αναφέρει, πολύ συνοπτικά, κυριότερα πορίσματα για τις αρνητικές συνέπειες κυρίως της τηλεόρασης:

Α. Η ζημιά που προκαλεί η βία στην τηλεόραση είναι βαριά και διαρκείας (Κ. Κούρος, Αστυνομική Επιθεώρηση, 1994).

Β. Όσο συχνότερη είναι η προβολή σκηνών βίας, τόσο περισσότερο επηρεάζονται άτομα που η προσωπικότητα τους όπως διαπλάστηκε από τον συνδυασμό βιοψυχικών και περιβαλλοντολογικών παραγόντων αλλά και οι παραστάσεις της ζωής τους που σε κάποιο χρονικό σημείο τα καθιστούν ιδιαίτερας ευάλωτα. Οι έφηβοι είναι επηρεασμένοι σε υψηλό βαθμό, περισσότερο από τους ενηλίκους. Είναι σαν ένα σφουγγάρι ο έφηβος, ο οποίος απορροφά κοινωνικά πρότυπα (Κ. Κούρος, Αστυνομική Επιθεώρηση, 1994).

Γ. Έρευνα (Broud Brenner) απέδειξε ότι η μακρά παρακολούθηση της τηλεόρασης, μπλοκάρει την ανταλλαγή απόψεων, την κριτική ικανότητα και την ανάπτυξη συναισθηματικών σχέσεων. Τα στοιχεία αυτά είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών που γίνονται συναισθηματικά ψυχρά, μειώνεται η ανάπτυξη του διανοητικού και συναισθηματικού τους κόσμου και συνεπώς και σχολική τους απόδοση (Κ. Κούρος, Αστυνομική Επιθεώρηση, 1994).

Δ. Η βία στην τηλεόραση αποβαίνει βαθμιαίως διαλυτική των αξιών που αποτελούν τους ηθικούς φραγμούς της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Ο μιμητισμός και ο εθισμός στη βία, συνδυαζόμενα, καταλύουν την αποκρουστικότητα που αισθάνεται κάποιος για τη βία και οδηγούν

στην ευχερέστερη προσφυγή σ' αυτήν (Κ. Κούρος, Αστυνομική Επιθεώρηση, 1994).

Ε. Η δραματοποιημένη βία επηρεάζει περισσότερο από τις άλλες εικόνες. Δηλαδή το να δείχνει η τηλεόραση γεγονότα που συνέβησαν ή ειδήσεις αυτά δεν επηρεάζουν το ίδιο όπως επηρεάζει μια ιστορία που δημιουργεί συγκινησιακές αντιδράσεις συχνά συνδυαζόμενες με υποσυνείδητες ταυτίσεις, ιδίως αν ο σκληρός βίαιος τύπος, εμφανίζεται από την τηλεόραση ως ήρωας (Κ. Κούρος, Αστυνομική Επιθεώρηση, 1994).

Είναι απαράδεχτο σήμερα η κοινωνία να κάθεται να βλέπει με απάθεια τον επηρεασμό των ανθρώπων με αυτού του είδους τις προσβολές οι οποίες την βλάπτουν κατάφωρα και ιδιαίτερα όταν βλάπτεται η ανάπτυξη της προσωπικότητας των εφήβων, οι οποίοι καθίστανται έρμαια στην κυριολεξία διαφόρων συμφερόντων.

Τέλος σημειώνει «...είμαστε ένας λαός ο οποίος για μια στιγμή αισθάνεται μια φρίκη και την ανάγκη να αντιδράσει και μόλις περάσει λίγος καιρός τα ξεχνάει όλα. Από το 1983 υπάρχει έκθεση ψυχιάτρων που φωνάζουν για τα προγράμματα της τηλεόρασης τονίζοντας: «πάψτε να κατασκευάζετε εγκληματίες» και φτάσαμε στο 1993 να έχουμε την τρομερή αύξηση της βίαιης εγκληματικότητας όχι μόνο εξ' αιτίας της τηλεόρασης αλλά και από αυτήν αναμφίβολα ως έναν από τους κύριους παράγοντες» (Κ. Κούρος, Αστυνομική Επιθεώρηση, 1994).

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφερθεί ότι είναι μείζονος σημασίας ζήτημα η αντίληψη που δημιουργείται στο μέσο δέκτη για την αστυνομία γενικά, απ' την εικόνα που προβάλλεται στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Η συνήθως έντονα επιθετική, παρεμβατική εικόνα της αστυνομίας που συστηματικά περνά μέσα από τα δίκτυα πληροφόρησης, απλά φορτίζει περισσότερο το ήδη διαταραγμένο κλίμα στις σχέσεις «μέσου δέκτη και μάλιστα εφήβου» και αστυνομίας.

Συνέπειες

Είναι γεγονός ότι η κοινωνική πραγματικότητα δημιουργείται από τον ίδιο τον άνθρωπο. Δίνοντας σε κάποιον ένα ρόλο, όλοι διαμορφώνουν της συμπεριφορά τους απέναντι του ανάλογα μ' αυτόν, με αποτέλεσμα ο νέος τελικά ρόλος να υιοθετείται και να ακολουθείται πιστά από το άτομο. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση του στιγματισμού ατόμου που έχει παραβεί τους νόμους. Το άτομο εκπίπτει από όλους τους μέχρι τότε κοινωνικούς του ρόλους και υιοθετεί έναν και μοναδικό, το ρόλο του εγκληματία, ρόλος καθ' όλα απογοητευτικός αφού τον οδηγεί να αισθάνεται μίσος για την κοινωνία, απογοήτευση και συναίσθημα κατωτερότητας.

Το στίγμα μ' όλες τις συνακόλουθες συνέπειές του, εκμηδενίζει τις πιθανότητες προσαρμογής του στιγματιζόμενου στο κοινωνικό περιβάλλον. Το άτομο διαπιστώνει σταδιακά ότι ακόμα και οι πιο βασικές του ανάγκες για επιβίωση (ανάγκη για εργασία, κοινωνικές σχέσεις, οικογενειακή ζωή) δεν μπορούν πλέον να ικανοποιηθούν παρά μόνο σε περιβάλλοντα που αντιμετωπίζουν παρόμοια προβλήματα (Πτυχειακή Εργασία, 1991).

Συνειδητοποιεί και βιώνει ταυτόχρονα την έντονη κοινωνική απόρριψη. Και ενώ πίστευε πως με την έκτιση της ποινής του είχε πληρώσει για την πράξη του και η επανένταξη του θα ήταν ομαλή, ξαφνικά βλέπει πως δεν είναι εύκολη η απαλλαγή του από το στίγμα και ακούσια υιοθετεί και εκπληρώνει το ρόλο που του απέδωσε η κοινωνία, με κύρια συνέπεια την υποτροπή του σε νέα εγκληματική πράξη. Και σ' αυτήν την περίπτωση η κοινωνική αντίδραση είναι πολύ πιο αυστηρή. Το άτομο χαρακτηρίζεται ως ανίκανο για βελτίωση, η επανένταξη είναι πλέον απίθανη και το στίγμα γίνεται μόνιμη κατάσταση.

Ο κ. Η. Λασκαλάκης (1985, σελ. 154 - 155) αναφέρεται σχετικά με το θέμα παραθέτοντας το αποτέλεσμα μιας έρευνας του Reitges σύμφωνα με την οποία:

- Αυτοί που κατορθώνουν να αποκρύψουν το ποινικό τους παρελθόν και να κρατήσουν μια εργασία για αρκετό χρονικό διάστημα παρουσιάζουν πολύ χαμηλότερα ποσοστά υποτροπής από εκείνους, οι οποίοι δεν κατορθώνουν να βρουν εργασία ή χαρακτηρίζονται από επαγγελματική αστάθεια λόγω προγενέστερης καταδίκης.

- Από άποψη οικογενειακών σχέσεων παρατηρείται ότι στους υπότροπους εμφανίζεται μεγαλύτερος αριθμός διαζυγίων ή μεγαλύτερης έκτασης δυσαρμονία μεταξύ μη διαζευγμένων απ' ότι στους μη υπότροπους.

- Από άποψη κοινωνικών επαφών προκύπτει ότι οι μη υπότροποι κατά κανόνα, διατηρούν κανονικές κοινωνικές σχέσεις με συμβατικά περιβάλλοντα και είναι μέλη νομίμων οργανώσεων.

Συμπερασματικά λοιπόν διαπιστώνεται ότι αυτοί που καταφέρνουν να εγκαθιδρύσουν ομαλές επαγγελματικές, οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις ξεπερνούν τη δοκιμασία του στίγματος και δεν υποτροπιάζουν, ενώ αυτοί που απωθούνται από τον κοινωνικό περίγυρο επιστρέφουν στο έγκλημα (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Φαινομενολογία του στίγματος

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετασθούν τρεις διαστάσεις του προβλήματος:

α) Η ένταση του εγκλήματος μέσα σ' ένα ορισμένο χρονικό διάστημα (συνήθως μέσα σ' ένα έτος).

β) Οι διακυμάνσεις της εγκληματικότητας αναφορικά με τους τύπους εγκληματικών συμπεριφορών που τις συνθέτουν και

γ) Η κατανομή της εγκληματικότητας μεταξύ διαφόρων μεταβλητών.

Είναι αναγκαίο να αναφερθεί ότι τα στοιχεία που παραθέτονται παρακάτω προέρχονται από μελέτη πάνω στις επίσημες στατιστικές, οι οποίες καταγράφουν τα αποτελέσματα της δράσης των οργάνων της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης, καταγράφουν επομένως τη φαινομενολογία του στίγματος κι όχι της εγκληματικότητας (Η. Λασκαλάκης, 1985), (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

α. Ποσοτική έκφραση του στίγματος

Επίσημη στατιστική της ποινικής δικαιοσύνης επισημαίνει ότι στη δεκαετία 1971 - 1981 ο μέσος όρος καταδίκων ανέρχεται στις 112.550. σημειώνεται έτσι μια ανοδική πορεία του αριθμού των καταδικών από 74.789 το 1971 σε 137.577 το 1981 (βλ. Πίνακα 1).

Λιαπιστώνεται ωστόσο κατ' επανάληψη ότι απ' αυτούς που η αστυνομία παραπέμπει στην Ποινική Δικαιοσύνη για να δικαστούν ως ένοχοι εγκληματικών πράξεων, λιγότεροι από τους μισούς παίρνουν το στίγμα του εγκληματία, ενώ το 54% αυτών αποβάλλονται από το σύστημα σε κάποιες από τις φάσεις της δοκιμασίας (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Αξιοσημείωτο επίσης είναι ότι στον πίνακα αναφέρονται μόνο εκείνες οι περιπτώσεις που παραπέμπονται στην ποινική δικαιοσύνη από την Αστυνομία και παραλείπονται οι παραπομπές από άλλες ειδικές υπηρεσίες (π.χ. λιμεναρχείο, τελωνεία κλπ.) ή οι απ' ευθείας υποβολές μηνύσεων στην Εισαγγελία από Ιδιώτες.

Συμπερασματικά λοιπόν είναι μικρό το ποσοστό εκείνων που περνούν ολόκληρη τη διαδικασία του συστήματος και στιγματίζονται σαν εγκληματίες (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Εξετάζοντας τώρα τις διακυμάνσεις της εγκληματικότητας από άποψη τύπου εγκληματικών συμπεριφορών που τη συνθέτουν, ουσιαστικά καταλή-

Πίνακας 1

Σχέση μεταξύ διαπραζάντων αδίκημα και καταδικασθέντων

ΕΤΟΣ	Διαπράξαντες Αδίκημα			Καταδικασθέντες			Αναλογία		
	(1) ΣΥΝΟΛΟ	(2) ΑΡΡΕΝΕΣ	(3) ΘΗΛΕΙΣ	(4) ΣΥΝΟΛΟ	(5) ΑΡΡΕΝΕΣ	(6) ΘΗΛΕΙΣ	(4) (1)	(5) (2)	(6) (3)
1971	* 158176	* 149918	* 8258	74789	67338	7151	**	**	**
1972	* 183388	174298	* 9040	102278	94595	7683	**	**	**
1973	209914	196241	13673	104248	105459	8789	0,54	0,54	0,64
1974	213147	195237	17910	107010	98368	8642	0,50	0,50	0,48
1976	261011	241040	19971	112510	102207	10303	0,43	0,42	0,52
1977	268445	248550	19895	116736	107523	9213	0,43	0,43	0,46
1978	274197	256057	18140	115734	107547	8187	0,42	0,42	0,45
1979	308733	289230	19503	120281	111238	9043	0,39	0,38	0,46
1980	309487	287965	21522	122828	113660	9168	0,40	0,39	0,43
1981	346348	309834	23814	137577	126608	10969	0,41	0,41	0,46
M.O.	246682			112552					

* Αφορούν μόνο τον εποπτευόμενο από την χωροφυλακή χώρο

** Ανεπαρκή στοιχεία

γουμε στο συμπεράσματα για το ποια κυρίως εγκλήματα καταδικάζει η ποινική δικαιοσύνη. Η μελέτη θα στηριχθεί στην κατανομή των καταδικαζομένων σε τέσσερις κατηγορίες εγκληματικότητας:

- α) της κτητικής εγκληματικότητας
- β) της σεξουαλικής εγκληματικότητας
- γ) της εγκληματικότητας βίας
- δ) των παραβάσεων ειδικών ποινικών νόμων.

Στον Πίνακα 2 διαπιστώνεται ότι ο αριθμός των καταδικασθέντων για εγκλήματα βίας, κτητικά και σεξουαλικά είναι σημαντικά μικρότερος από εκείνον των καταδικασθέντων για ειδικούς ποινικούς νόμους.

Ωστόσο οι πρώτες κατηγορίες είναι εκείνες που απασχολούν το κοινό, τον τύπο, την τηλεόραση και όλα τα υπόλοιπα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και που κυρίως συνθέτουν το εγκληματικό στερεότυπο και προκαλούν αποστροφή προς το πρόσωπο του εγκληματία (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

β. Η κατανομή του στίγματος

Η μελέτη της στατιστικής των δικαστηρίων φανερώνει ότι τα ποσοστά των καταδικών ποικίλλουν μεταξύ ανδρών - γυναικών, μεταξύ διαφόρων κατηγοριών ηλικιών ή κοινωνικοοικονομικών τάξεων.

Έτσι, εξετάζοντας τα πράγματα από άποψη φύλου, στη δεκαετία 1971 - 1981 ο μέσος όρος καταδικών στους άνδρες ανέρχεται στο 93,21% ενώ στις γυναίκες φτάνει το 6,79% (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ακόμα από άποψη ηλικίας τα ποσοστά καταδικών διαφοροποιούνται κατά πολύ (βλ. Πίνακα 3).

Παρατηρούμε ότι ο ψηλότερος βαθμός στιγματισμού εμφανίζεται στις ηλικίες 25 - 34 ετών όπου το ποσοστό καταδικών φτάνει το 26,11% (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Πίνακας 2

Κατανομή καταδικασθέντων κατά κατηγορίες εγκλημάτων

Έτος	Σύνολο Καταδ/ντων	Εγκληματικότητα Βίαις		Κτητική Εγκληματικότητα		Σεξουαλική Εγκληματικότητα		Βιδικοί Ποινικοί Νόμοι	
		Κατ/ντες	Ποσοστό	Κατ/ντες	Ποσοστό	Κατ/ντες	Ποσοστό	Κατ/ντες	Ποσοστό
1971	74789	3930	5,25	6435	8,60	568	0,76	42271	56,52
1972	102278	3870	3,78	5563	5,44	911	0,53	66497	65,02
1973	114278	4369	3,82	6521	5,74	542	0,47	74946	65,60
1974	107010	3910	3,65	5508	5,15	453	0,42	69938	65,36
1975	114063	4726	4,14	8735	5,03	443	0,39	68567	60,11
1976	112510	3705	3,29	5828	5,18	345	0,31	67814	60,27
1977	116536	4060	3,48	5198	4,45	296	0,25	77496	66,38
1978	115734	4045	3,50	5146	4,45	312	0,27	79043	68,30
1979	120281	3680	3,06	4784	3,98	239	0,20	82081	68,24
1980	122828	3469	2,82	4268	3,47	228	0,19	84533	68,82
1981	137577	3127	2,27	5336	3,88	215	0,16	95924	69,72
M.O.	112550	3900	3,55	5049	5,03	911	0,35	73555	58,73

Αναφερόμενοι τώρα σε κάποιες άλλες μεταβλητές, είναι αξιοσημείωτο ότι το 44,87% του συνόλου των καταδικών μέσα στη δεκαετία 1971 - 1981, αφορά άτομα που ανήκουν στις επαγγελματικές κατηγορίες «εργάτες και τεχνίτες» και «εργάτες γης», στα χειρωνακτικά δηλαδή επαγγέλματα, που βρίσκονται κατ' αποκλειστικότητα στη βάση της ταξικής ιεραρχίας.

Εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός ότι το 86% του συνόλου των καταδικασθέντων, πάντα μέσα στη δεκαετία 1971 -1981, είναι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου (με απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης και κάτω) και συνεπώς ανήκουν στις κατώτερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Όλα τα προαναφερθέντα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το στίγμα επικεντρώνεται κυρίως στις κατώτερες κοινωνικοοικονομικές τάξεις της κοινωνικής ιεραρχίας, συμπέρασμα στο οποίο συμφωνούν και οι στατιστικές ξένων χωρών.

Λιαπιστώνεται λοιπόν ότι τα χαρακτηριστικά:

- α) ανδρικό φύλο
- β) νέα ηλικία
- γ) χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και
- δ) κατώτερη κοινωνικοοικονομική τάξη,

είναι τα χαρακτηριστικά που βρίσκονται σε σταθερό στατιστικό συσχετισμό με το στίγμα της ποινικής καταδίκης, αφού η ύπαρξή τους συνεπάγεται, σχεδόν πάντα, υψηλά ποσοστά καταδικών. Τα χαρακτηριστικά αυτά αποτελούν παράγοντες που προσδιορίζουν εκείνο που ο L. Walgrave ονόμασε: «Το ευάλωτο στο στίγμα της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης». Ο ίδιος αναφέρει: «Το ευάλωτο στο στίγμα της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης καθορίζει το βαθμό κατά τον οποίο μια κατηγορία πληθυσμού είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο του ποινικού στίγματος και το βαθμό πιθανότητας που αντιμε-

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Κατηγορία Ηλικίας	Ποσοστό (Μ.Ο. περιόδου 1971 - 1981)
13 - 17 ετών	0,63
18 - 20 ετών	5,36
21 - 24 ετών	7,88
25 - 29 ετών	12,76
30 - 34 ετών	13,38
35 - 44 ετών	22,97
45 - 59 ετών	20,48
Άνω των 60 ετών	6,01
Άγνωστη ηλικία, ανήλικοι υποβληθέντες σε αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα, κ.λ.π.	10,53
Σύνολο	100

τωπίζει ένα άτομο να επιλεγεί από τους μηχανισμούς της επίσημης κοινωνικής αντίδρασης και να στιγματισθεί σαν «εγκληματίας».

Με άλλα λόγια, όσα περισσότερα από τα παραπάνω στοιχεία εμφανίζει κανείς, τόσο πιο ευάλωτος είναι στο στίγμα, δηλαδή τόσο περισσότερες πιθανότητες παρουσιάζει να καταδικαστεί από την ποινική δικαιοσύνη (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ο ρόλος των κοινωνικών φορέων στη δημιουργία και δαιώνιση του στίγματος

Στο κεφάλαιο αυτό θα εκτεθούν στοιχεία που προαναφέρθηκαν ίσως σε προηγούμενο κεφάλαιο με τη διαφορά όμως ότι εδώ αναφέρονται λεπτομερέστερα και δίνεται έμφαση στον τρόπο με τον οποίο οι κοινωνικοί φορείς συμβάλλουν αρνητικά στην αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η ευθύνη των κοινωνικών φορέων στη δημιουργία και δαιώνιση του στίγματος είναι σημαντική αυτό βέβαια είναι κάτι που βαρύνει κατά κύριο λόγο την πολιτεία, η οποία έχει την ευθύνη για τη δημιουργία και τη λειτουργία αυτών των φορέων, χωρίς ωστόσο να φεύγει η ευθύνη από τους ίδιους τους φορείς που δέχονται το συγκεκριμένο τρόπο προσφοράς υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

α. Αστυνομία

Το στίγμα ξεκινά από το φορέα της Αστυνομίας που συλλαμβάνει τον άνομο ανήλικο και τον χαρακτηρίζει σαν ένοχο εγκληματικής πράξης, δηλαδή σαν εγκληματία, πριν ακόμη εκδοθεί καταδικαστική απόφαση από το αρμόδιο δικαστήριο. Στη συνέχεια το δαιωνίζει με την δημιουργία φακέλου - που ισχύει εφ' όρου ζωής - με τον χαρακτηρισμό του σεσημασμένου και την σύλληψη για εξακρίβωση στοιχείων του ανηλίκου, ο οποίος έχει στο ιστορικό

του μια αξιόποινη πράξη, σαν υπεύθυνος για κάθε πράξη που ο δράστης απέφυγε την έπ' αυτοφώρω σύλληψη (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

β. Δικαστήρια Ανηλίκων

Τα Δικαστήρια Ανηλίκων έχουν και αυτά μερίδιο στη διαδικασία στιγματισμού, αφού η κρίση των λειτουργών τους (όπως έχει διατυπωθεί από κοινωνικούς λειτουργούς Σωφρονιστικών Καταστημάτων) απέναντι σε έναν ανήλικο που για πρώτη φορά τους απασχολεί και σ' έναν που τους έχει απασχολήσει και στο παρελθόν κάθε άλλο παρά ισότιμη είναι. Πιο συγκεκριμένα στην πρώτη περίπτωση οι δικαστικοί λειτουργοί είναι επιεικείς ενώ στη δεύτερη πολύ αυστηροί. Έτσι η ιδιαιτερότητα της νεανικής ηλικίας δεν λαμβάνεται υπόψη και ο ανήλικος παραβάτης αντιμετωπίζεται πολλές φορές όπως και κάθε ενήλικος στη θέση του με μόνο γνώμονα το κριτήριο της επανάληψης αξιόποινης πράξης.

Είναι χαρακτηριστική η δήλωση της κ. Κομνηνού κοινωνικής λειτουργού σε Σωφρονιστικό Κατάστημα στο φύλο της «Ελευθεροτυπίας» στις 4 Οκτωβρίου 1984 όπου αναφέρει: «Είναι μερικοί - ευτυχώς όχι όλοι - δικαστικοί επιμελητές, μια φορά βλέπουν την κοπέλα και λένε «τεμπέλα, ψεύτρα, κλέφτρα», 15 κοσμητικά επίθετα» (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

γ. Σχολείο

Έπειτα στο σχολείο, χώρος στον οποίο ο ανήλικος, σύμφωνα με το νόμο, πρέπει να διαπαιδαγωγείται, δυστυχώς τα πράγματα αλλάζουν πολύ αν ο ίδιος ο ανήλικος έχει απασχολήσει έστω και μία φορά την αστυνομία ή το δικαστήριο. Τότε όλα αλλάζουν, τότε ο ανήλικος από μαθητής γίνεται επικίνδυνο στοιχείο για τους υπόλοιπους καλούς και ηθικούς μαθητές. Οι καθηγητές από πρόθυμοι φορείς μετάδοσης γνώσεων και φίλοι γίνονται επιφυλακτικοί, «υπερπροστατευτικοί» και πολύ προσεκτικοί στις εκδηλώσεις

τους. Οι συμμαθητές από στοργικοί φίλοι και συνεργάτες στα παιχνίδια, γίνονται καχύποπτοι και δύσπιστοι αντίπαλοι. Είναι φανερό ότι το στίγμα έχει κάνει και εδώ την εμφάνισή του. Και σαν να μην είναι αρκετή η έντονα απορριπτική συμπεριφορά που εισπράττει ο άνομος μαθητής ανήλικος, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που αναγκάζεται να βιώσει και κάτι ακόμα χειρότερο, την αποβολή από το σχολείο του, γιατί; Η απάντηση είναι εύκολη: «μια αλλαγή περιβάλλοντος θα του κάνει καλό» (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

δ. Σωφρονιστικά Καταστήματα

Στην περίπτωση βέβαια που ο πιθανός ανήλικος δράστης εγκληματικής πράξης αποδειχθεί και ένοχος τότε (ανάλογα με την πράξη και το νόμο) θα επιβληθεί στον ανήλικο η ποινή του ποινικού σωφρονισμού. Εδώ τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα. Θα οδηγηθεί «σε Αναμορφωτήριο» για να αναπλάσει το χαρακτήρα του. Ωστόσο κάθε άλλο παρά αναμορφώνεται. Κι αυτό γιατί οι υπάλληλοι που προσλαμβάνονται σαν αναμορφωτές δεν έχουν τα απαραίτητα προσόντα, δηλαδή την ανάλογη εξειδίκευση, με συνέπεια άμεσα να εκφράζουν την άποψη ότι όλοι οι τυχεροί αναμορφωμένοι «είναι γεννημένοι εγκληματίες».

Η «Ελευθεροτυπία» σε άρθρο της την 01-10-1984 στα πλαίσια της έρευνας με τίτλο «Ανήλικοι με χειροπέδες», αναφέρει σχετικά: «Κάποια μέρα το παιδί που στο μεταξύ θα έχει γίνει άντρας, θα απολαύσει την εφήμερη δημοσιότητα του «κακοποιού» και θα διαβεί ψύχραιμος την πύλη του Κορυδαλλού. Από πίσω του θα κρυφογελάνε οι διάφορες φιλόφρονες κυρίες και οι διάφοροι υπάλληλοι που κάποτε δοκίμασαν να τον φέρουν στον ίσιο δρόμο, αλλά αυτός ήταν παιδί που δεν έπαιρνε από λόγια... Ήταν ατίθασος, και θρασύς... γεννημένος εγκληματίας σου λέω... του λέγαμε εμείς, κοίτα να γίνεις ηθικό στοιχείο και χρήσιμος στην κοινωνία αλλά δεν άκουγε κανένα».

Ωστόσο δεν πρέπει να εννοηθεί ότι η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι το μόνο κριτήριο πρόσληψης των Σωφρονιστικών Υπαλλήλων γιατί δεν είναι αρκετό. Πολύ εύλωτο είναι το παράδειγμα ψυχολόγου υπαλλήλου Σωφρονιστικού Καταστήματος που αναφέρεται στο παραπάνω άρθρο, ο οποίος χαρακτήρισε 17χρονο έγκλειστο για δυόμισι χρόνια στο Σ.Κ.Α που δούλευε λέγοντας: «Αυτός είναι ανώριμος, ψυχοπαθητική προσωπικότητα και θρασύς». Ανάλογη με τον χαρακτηρισμό έκθεση είχε στείλει και στο δικαστήριο ανηλίκων. Το σημαντικό σ' αυτήν την περίπτωση είναι ότι ο συγκεκριμένος ψυχολόγος δεν είχε δει τον έγκλειστο ούτε μία φορά στα δυόμισι χρόνια. Όταν του ζητήθηκε να εξηγήσει πως χαρακτήρισε τον έγκλειστο χωρίς να τον δει απάντησε: «Είναι δικός μου λογαριασμός το πότε θα βλέπω τα παιδιά».

Είναι λοιπόν ευνόητο πως τα κριτήρια εκτός από εξειδίκευσης θα πρέπει να είναι κοινωνικά, ευαισθητοποίησης, ευσυνειδησίας, επαγγελματικής συνέπειας, κ.α. (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

ε. Ο.Α.Ε.Λ.

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί ο Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Λ.) ο μοναδικός φορέας που είναι επιφορτισμένος με την ευθύνη της επαγγελματικής αποκατάστασης και της επαγγελματικής κατάρτισης των αποφυλακιζόμενων. Ο σκοπός είναι πέρα για πέρα σωστός, όμως ο τρόπος που προσπαθεί η πολιτεία μέσω του Ο.Α.Ε.Λ. να τον πραγματώσει συμβάλλει σημαντικά στην διαδικασία στιγματισμού των ατόμων προς τα οποία απευθύνεται. Κατ' αρχήν ο Ο.Α.Ε.Λ. εφαρμόζει κάποια προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης που απευθύνονται σε αποφυλακιζόμενους και μόνο, βάζοντας αυτόματα τα άτομα αυτά σε μια κατηγορία, σε ένα γκέτο, αφού δεν τους εξειδικεύει μέσω των προγραμμάτων που λειτουργούν και για άλλες ομάδες πληθυσμού (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Έπειτα το πρόγραμμα επαγγελματικής αποκατάστασης, σύμφωνα με το οποίο ο Ο.Α.Ε.Λ. καλύπτει το 80% του ημερομισθίου για τους αποφυλακίζομενους που προσλαμβάνονται, ενώ ο εργοδότης πληρώνει μόνο το υπόλοιπο 20%, με το σκεπτικό ότι αυτό θα αποτελέσει κίνητρο για τους εργοδότες, μάλλον αρνητικό αντίκτυπο έχει. Και αυτό γιατί βάζει τον άνεργο αποφυλακιζόμενο στη θέση του αδυνάμου, που ακόμα και στην περίπτωση που τηρεί τις προϋποθέσεις, διαφέρει από τους υπόλοιπους συνανθρώπους του που διεκδικούν την ίδια θέση εργασίας, για αυτόν πρέπει να μεριμνήσει το κράτος. Το βάζει στο περιθώριο, εκεί που μπαίνουν όλες οι ειδικές ομάδες πληθυσμού που τυγχάνουν ιδιαίτερη μεταχείριση από την πολιτεία.

Και εδώ είναι εύλογη η απορία γιατί ο Ο.Α.Ε.Λ. φροντίζει για την επαγγελματική αποκατάσταση των συγκεκριμένων ατόμων στον ιδιωτικό τομέα, τους αποκλείει από θέσεις εργασίας στο δημόσιο τομέα ακόμα και από θέσεις ανειδίκευτων εργατών. Μάλλον εδώ διαπιστώνουμε το στίγμα από το ίδιο το κράτος που από τη μια φροντίζει και από την άλλη ετικετάρει (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

ΜΕΡΟΣ Ε

Νομοθετικές ρυθμίσεις

Το κεφάλαιο αυτό χωρίζεται σε τρεις ενότητες:

Στην πρώτη ενότητα γίνεται αναφορά στις νομοθετικές ρυθμίσεις που ισχύουν για τους ανηλίκους παραβάτες στην Ελλάδα και επιχειρείται μια κριτική θεώρηση αυτών των ρυθμίσεων.

Στη δεύτερη ενότητα αναφέρονται νομοθετικές ρυθμίσεις αλλοδαπών χωρών για το ίδιο θέμα.

Στην τρίτη ενότητα επιχειρείται μια συγκριτική θεώρηση ανάμεσα στις Ελληνικές και αλλοδαπές νομοθετικές ρυθμίσεις (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ελληνικές νομοθετικές ρυθμίσεις

Πρέπει να σημειωθεί ότι η αναφορά στον Ελληνικό Ποινικό Κώδικα για ανηλίκους θα είναι περισσότερο επιγραμματική παρά λεπτομερής και αυτό γιατί το θέμα της μελέτης δεν είναι η αντιμετώπιση της εγκληματικότητας - που είναι ο κύριος σκοπός του Ποινικού Κώδικα - αλλά η διαδικασία σιγματοποίησης του ανηλικού παραβάτη και μέσω του Ποινικού Κώδικα (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Περνώντας στις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα στο άρθρο 121 κεφάλαιο 8 αναφέρεται:

1. Στο κεφάλαιο αυτό με τον όρο ανήλικοι εννοούνται αυτοί που διατρέχουν από το έβδομο έτος της ηλικίας τους έως το δέκατο έβδομο έτος συμπληρωμένο. Από αυτούς όσοι έχουν ηλικία έως το δωδέκατο έτος τους συ-

μπληρωμένο ονομάζονται παιδιά και οι υπόλοιποι έφηβοι (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

2. Οι ανήλικοι υποβάλλονται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή σε ποινικό σκωφρονισμό σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 122, 123 και 127 (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στο άρθρο 122 του Ποινικού Κώδικα, ως αναμορφωτικά μέτρα ορίζονται τα εξής:

1. Η επίπληξη (που ακολουθείται από βμηνη παρακολούθηση του ανηλίκου από επιμελητή ανηλίκων) (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

2. Η θέση του ανηλίκου υπό την υπεύθυνη επιμέλεια των γονέων, επιτρόπων ή κηδεμόνων (και παρακολούθηση του επί ένα χρόνο, από επιμελητή ανηλίκων) (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

3. Η θέση του ανηλίκου υπό την επιμέλεια προστατευτικών εταιριών ή επιμελητών ανηλίκων (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

4. Η τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο Ίδρυμα Αγωγής (κρατικό, κοινωνικό, ιδιωτικό). Επιπλέον, μπορούν να επιβληθούν και πρόσθετες υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής του ανηλίκου ή την διαπαιδαγώγησή του.

Στην περίπτωση μικροπαραβάσεων πταισματικής φύσης, μόνο τα τρία πρώτα αναμορφωτικά μέτρα μπορούν να επιβληθούν.

Θεραπευτικά μέτρα (παραπομπή σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα) αποφασίζονται, μετά από προηγούμενη ιατρική γνωμάτευση, στην περίπτωση που η κατάσταση του ανηλίκου απαιτεί τέτοια μεταχείριση, ιδιαίτερα αν πάσχει από ψυχική ασθένεια ή άλλη νοσηρή διατάραξη των πνευματικών του λειτουργιών, αν είναι τυφλός, κωφάλαλος, επιληπτικός ή εμφανίζει ανάμαλη καθυστέρηση στην πνευματική και ηθική του ανάπτυξη (άρθρο 123).

Ποινικός Σωφρονισμός (περιορισμός σε Σωφρονιστικά Καταστήματα θεωρητικά στασιάζεται αν πρόκειται για ποινή ή για μέτρα ασφάλειας) επιβάλλεται μόνο στους εφήβους και μόνο μετά από δικαστική απόφαση στην περίπτωση που το δικαστήριο κρίνει ότι οι περιστάσεις τέλεσης της πράξης και η προσωπικότητα του ανηλίκου πείθουν ότι, για να συγκροτηθεί από την υποτροπή είναι αναγκαία η λήψη αυτού του μέτρου. Συνήθως αποφασίζεται στην περίπτωση διάπραξης σοβαρού αδικήματος (άρθρο 127) (Φαρσεδάκης, 1986, σελ. 162 - 163) (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Τα παραπάνω μέτρα εφαρμόστηκαν τόσο για την προστασία της κοινωνίας, όσο και του ανηλίκου και στοχεύουν στην αποφυγή της υποτροπής των ανηλίκων παραβατών. Αξιοσημείωτο είναι ότι τα μέτρα αυτά στην ουσία τους είναι περισσότερο κατασταλτικά παρά προληπτικά.

Όσον αφορά τον τομέα της πρόληψης, έχουν ληφθεί μέτρα με βάση το κριτήριο «ηθικός κίνδυνος» αποσκοπώντας στο να βοηθήσει ο ανήλικος να ξεπεράσει τη δυσχερή θέση, στην οποία βρίσκεται και η οποία μπορεί να οδηγήσει μελλοντικά στην παραβατικότητα. Τα μέτρα αυτά είναι:

1. Η ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε ειδικό επιμελητή ανηλίκων και

2. Η εισαγωγή σε Ίδρυμα Αγωγής (Φαρσεδάκης, 1986, σελ. 161).

Τα διαγράμματα 1 και 2 που παραθέτονται (Σπινέλλη - Τρωιάννου, 1987, σελ. 62 - 63) (Πτυχιακή Εργασία, 1991) και τα οποία απεικονίζουν την αντιμετώπιση των ανηλίκων δραστών μέσω δικαστικής οδού (καταστολή) και την αντιμετώπιση της «ηθικής παρεκτροπής» μέσω διοικητικής οδού (πρόληψη), είναι πολύ εύγλωττα. Και στα δύο φαίνεται καθαρά πως ούτε τα μέτρα καταστολής ούτε τα μέτρα πρόληψης εκπληρώνουν το σκοπό τους. Το αποτέλεσμα παραμένει το ίδιο. Ο ανήλικος που θα φτάσει στην οριστική απόλυση (αν φτάσει), θα ξεκινήσει πάλι από την αρχή. Απλώς θα κάνει τον κύκλο, παράβαση ή παρεκτροπή - έκτιση ποινής - απόλυση - παράβαση.

Αναφορικά με την μέριμνα της πολιτείας για την κοινωνική επανένταξη του ανηλίκου, αυτή περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο α) στη διαγραφή των ποινών από το ποινικό μητρώο με τη συμπλήρωση του 17^{ου} έτους της ηλικίας τους, β) στην παροχή ενός χρηματικού βοηθήματος για τα πρώτα τους έξοδα μετά την απόλυση και γ) στην επαγγελματική τους αποκατάσταση σε ιδιώτες εργοδότες, στους οποίους ο Ο.Α.Ε.Λ. καλύπτει το 80% του μισθού (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Τα μέτρα αυτό πέρα απ' το ότι είναι ανεπαρκή, έχουν αμφίβολη αποτελεσματικότητα για τους εξής λόγους: το μεν πρώτο ισχύει μόνο στα χαρτιά, αφού ο φάκελος στην αστυνομία παραμένει, στο δεύτερο είναι πενιχρό, το δε τρίτο εκτός του ότι διαιωνίζει το στίγμα, ανήκει σε ένα πρόγραμμα που για διάφορους λόγους δε λειτουργεί.

Επιχειρώντας σ' αυτό το σημείο μια κριτική θεώρηση του Ποινικού Κώδικα, όπως αυτή διαφαίνεται μέσα από τη σχετική βιβλιογραφία, τα τρωτά σημεία στη θεωρία και ανάμεσα στη θεωρία και στην πράξη, συνοπτικά είναι τα ακόλουθα:

1. Για να είναι αποτελεσματική η απονομή της δικαιοσύνης, αυτή πρέπει να γίνεται με ταχύτητα, έτσι ώστε οι ανήλικοι να αντιληφθούν τις συνέπειες της πράξης τους και να συνδέσουν τη συμπεριφορά τους με την προσπάθεια αντιμετώπισής της. Αυτό σπάνια συμβαίνει στην πραγματικότητα (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

2. Σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 130, παράγραφος 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας), όταν συμμετέχει σε έγκλημα με ενήλικους και ανηλίκου, η δίκη του ανηλίκου γίνεται χωριστά και παρουσία του νόμιμου δικαστή του. Στην πράξη όμως εφαρμόζεται κατά κανόνα η συνεκδίκαση με αποτέλεσμα ο ανήλικος παραβάτης να στερείται του νόμιμου δικαστή και να διακινδυνεύουν τα συμφέροντα και τα δικαιώματα που του δίνονται βάση του ποινικού κώδικα ανηλίκων (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

3. Πολλές φορές στην περίπτωση συνεκδίκασης η άρση αναμορφωτικών μέτρων που έχουν επιβληθεί από τα κοινά ποινικά δικαστήρια, στην πρακτική των δικαστηρίων αυτών επιβάλλεται η ένορκη μαρτυρική κατάθεση του επιμελητή ανηλίκων. Έτσι το νομικά κατοχυρωμένο απόρρητο των προσωπικών στοιχείων του ανηλίκου που γνωρίζει ο επιμελητής, ανακοινώνεται στο κοινό δικαστήριο, παρουσία και του ανηλίκου και ακροατηρίου. Το πρόβλημα οξύνεται ακόμα περισσότερο όταν ο διευθύνοντας τη δημόσια συζήτηση δικαστής διαβάσει τα απόρρητα έγγραφα. Αυτό έχει σαν άμεση συνέπεια τη μείωση της εμπιστοσύνης του ανηλίκου προς τον επιμελητή και τη μείωση της σπουδαιότητας του έργου του τελευταίου (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

4. Πρέπει να αναφερθεί το θέμα του «Ποινικού μητρώου» σχετικό με την μετέπειτα κοινωνική αποκατάσταση του νεαρού παραβάτη. Σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 125, Ποινικού Κώδικα Ανηλίκων) υπάρχει αυτοδίκαιη άρση με την συμπλήρωση του 17^{ου} έτους της ηλικίας τους (Τρωιάννου - Λουλά, 1982, σελ. 382 - 385). Ειδικοί επαγγελματίες που ασχολούνται με θέματα παραβατικότητας ανηλίκων υποστηρίζουν, πάντα μέσα από την εμπειρία τους, ότι ο συγκεκριμένος νόμος δεν έχει ενεργοποιηθεί (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

5. Ο ελληνικός νόμος μιλάει για εισαγωγή σε «κατάλληλο» ίδρυμα, αλλά στην πράξη δεν παρέχεται ευχέρεια επιλογής, γιατί στη χώρα μας ο τύπος των ιδρυμάτων είναι ενιαίος και η διάκριση τους αναφέρεται μόνο σε φύλο και ηλικία. Η δυνατότητα δε εκτελέσεως της αγωγής ανηλίκου σε ίδρυμα περιορίζεται στα τέσσερα κρατικά ιδρύματα που υπάρχουν (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Μπορεί να διερωτηθεί κανένας εύλογα αν τα μέτρα αυτά φέρνουν αποτέλεσμα. Δεν είναι εύκολη η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα. Η αποτελεσματικότητα τους εξαρτάται από πολλούς παράγοντες (προεργασίας, τρόπου χειρισμού κατά την άσκηση τους, συνθήκες εργασίας, σωστή επιλογή βοηθητι-

κών μέσων, ύπαρξη κατάλληλου περιβάλλοντος, καλή συνεργασία κ.α.) αλλά κυρίως από τη δυνατότητα του ίδιου του ανηλίκου να αυτοβοηθηθεί και να δραστηριοποιηθεί (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ακόμα άξια μνείας είναι η κριτική που ασκούν οι ίδιοι οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι για το σωφρονιστικό σύστημα. Η κριτική αυτή επικεντρώνεται στα εξής σημεία:

- Η οργάνωση και η κάλυψη υλικοτεχνικής υποδομής και υπαλληλικών θέσεων. Ενώ η χωρητικότητα των φυλακών που λειτουργούν σήμερα είναι της τάξης των 3.800 ατόμων, οι κρατούμενοι είναι περίπου 4.700 (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

- Όσο για το προσωπικό προβλέπονται 29 γιατροί διαφόρων ειδικοτήτων και υπηρετούν 8, προβλέπονται επίσης 10 εγκληματολόγοι, 7 ψυχολόγοι, 10 κοινωνιολόγοι και από αυτές τις ειδικότητες δεν υπηρετεί κανένας, ενώ από τους 76 κοινωνικούς λειτουργούς που προβλέπονται υπηρετούν οι 43 και από τις 91 θέσεις προσωπικού υγείας - πρόνοιας παραμένουν κενές οι 48 (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

- Ανυπαρξία εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας φυλακών και ιδρυμάτων, σχολής εκπαίδευσης προσωπικού. Στοιχειώδης εσωτερική δομή και λειτουργία φυλακών και ιδρυμάτων, προϊστάμενοι που ασκούν σωφρονιστική διοίκηση από την κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, χωρίς να έχουν καμία πρακτική σχέση με το αντικείμενο (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

- Αδυναμία εφαρμογής των σωφρονιστικών κανόνων λόγω των ελλείψεων των συσσωρευμένων αυτών άλυτων προβλημάτων του σωφρονιστικού συστήματος αλλά και της μη παροχής κονδυλίων.

- Ζητήθηκε να ξεκινήσει η διαδικασία προγραμματισμού και εφαρμογής μέτρων πρόληψης της εγκληματικότητας και αναβάθμισης των ιδρυμάτων αγωγής ώστε να γίνουν αποτελεσματικά και να πάψουν να είναι ο προθάλαμος της φυλακής («Ελευθεροτυπία», 1990, σελ. 12).

Όλα όσα προαναφέρθηκαν οδηγούν σ' ένα συμπέρασμα, τα μέτρα αντιμετώπισης των ανηλίκων παραβατών στην Ελλάδα, είτε αναφέρονται στην πρόληψη είτε στην καταστολή έχουν αποτελεσματικότητα που κυμαίνεται από το ελάχιστο ως την ανυπαρξία, το κύριο αποτέλεσμα τους δεν είναι η κοινωνική αποκατάσταση, αλλά μάλλον η υποτροπή που σύμφωνα με την Σπινέλλη φτάνει το ποσοστό του 70% («Ελευθεροτυπία», 1990, σελ. 12) (Πτυχιακή Εργασία, 1991, σελ. 47).

Η σχέση των παραπάνω με το στιγματισμό είναι φανερή γιατί το στίγμα αποτελεί το κύριο αίτιο της αδυναμίας για κοινωνική αποκατάσταση στην οικογένεια, το σχολείο, την εργασία, την κοινωνία γενικότερα και οδηγεί αναπόφευκτα στην υποτροπή (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ιστορική αναδρομή του θεσμού της αντιμετώπισης της παραβατικότητας ανηλίκων μέσω της δικαστικής οδού σε αλλοδαπές χώρες και στην Ελλάδα.

Σύμφωνα με την Τρωιάννου - Λούλα (1982, σελ. 379) η πρώτη εμφάνιση των δικαστηρίων ανηλίκων τοποθετείται στον αγγλοσαξονικό χώρο (Σικάγο, 1898) (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Για το ίδιο θέμα η Σπινέλλη (1984, σελ. 788) αναφέρει: «Την 1^η Ιουλίου 1898 η Πολιτεία Ιλλινόις των ΗΠΑ ψήφισε έναν νόμο που στην παράγραφο 2 όριζε: «Η φροντίδα, επιμέλεια και πειθαρχία κοριτσιών και αγοριών που χαρακτηρίζονται από τα δικαστήρια σαν παραβάτες, εξαρτημένοι ή εγκαταλελειμμένοι πρέπει να προσομοιάζει όσο το δυνατό περισσότερο με τη μεταχείριση που μπορούν να παράσχουν σ' αυτούς οι γονείς τους...» και συνεχίζει: «με το νομοθέτημα αυτό είδε το φως στο Σικάγο το πρώτο δικαστήριο ανηλίκων» (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ο Φαρσεδάκης (1986, σελ. 142) λέει: «Συνήθως θεωρείται ως πρώτο δικαστήριο ανηλίκων εκείνο του Σικάγο 1899. Φαίνεται, όπως, και πρωτίτερα, τυπικά ή άτυπα είχαν αρχίσει να λειτουργούν παρόμοια σε άλλες χώρες ή είχε αρχίσει κάποια νομιμοπαρασκευαστική κίνηση για την καθιέρωσή τους. Έτσι αναφέρεται η λειτουργία δικαστηρίου ανηλίκων - με άλλη ονομασία - στην Αυστραλία (άτυπα το 1890 και τυπικά από το 1895), στη Νορβηγία (από το 1896) και σχετικά νομοθετικά προσχέδια ορισμένων ελβετικών καντονιών ήδη από το 1893» (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Έκτοτε η σχετική κίνηση επιταχύνθηκε, δημιουργήθηκαν δικαστήρια ανηλίκων στην Αγγλία και Ουγγαρία (1908), στην Πορτογαλία (1911), στο Βέλγιο, Γαλλία, Ελβετία (1912) κ.ο.κ. Το σχετικό ενδιαφέρον - και επιστημονικό - ήταν ιδιαίτερα έντονο. Έτσι ήδη στα 1911 συγκαλείται στο Παρίσι το πρώτο Διεθνές Συνέδριο για τα Δικαστήρια Ανηλίκων.

Στην Ελλάδα το πρώτο δικαστήριο ανηλίκων ιδρύεται αρκετά αργότερα (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Οι Τρωιάννου - Λούλα αναφέρουν ότι μετά το 1922 άρχισε η κίνηση (κάτω από τις συνέπειες του πολέμου) με την ιδιωτική πρωτοβουλία, η οποία προκαλέσει το κρατικό ενδιαφέρον. Τότε ήταν που εκδόθηκαν νόμοι και ανάμεσα τους ήταν και ο πρώτος για τα δικαστήρια ανηλίκων (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Σύμφωνα με τις ίδιες η πρώτη συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε στις 14-03-1940 στην Αθήνα, αλλά τα τότε δικαστήρια τυπικά μόνο ανταποκρίνονταν στην ονομασίας τους.

Ουσιαστικά η μεγάλη τομή έγινε με την σύνταξη των δύο κωδίκων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Οι διατάξεις τους συμπληρώθηκαν και τροποποιήθηκαν από τους ειδικούς νόμους περί ανηλίκων που αποτελούν το ισχύον «δίκαιο ανηλίκων» στην Ελλάδα (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Αλλοδαπές νομοθετικές ρυθμίσεις

Στην ενότητα αυτή γίνεται μια αναφορά στις νομοθετικές ρυθμίσεις που κατά καιρούς έχουν θεσπιστεί σε χώρες του εξωτερικού για το πρόβλημα της νεανικής παραβατικότητας.

Λιαχρονικά, ο τρόπος λειτουργίας των δικαστηρίων ανηλίκων φαίνεται ότι τροποποιήθηκε ως προς τις αρμοδιότητες τους, την προέλευση των μελών που τα συνθέτουν κ.λ.π. (Πίνακας Pagizeau, Φαρσεδάκης, 1986, σελ. 144, Παράρτημα Γ).

Τα δικαστήρια ανηλίκων έχουν διττό ρόλο, εκείνο της πρόληψης κι εκείνο της κοινωνικής επανένταξης του ανηλίκου.

Παράλληλα με τα δικαστήρια ανηλίκων κι άλλες Υπηρεσίες - Ειδικών Επιμελητών Ανηλίκων, κοινωνικών λειτουργών, παιδαγωγών, παιδοψυχολόγων κ.λ.π. εμπλέκονται στη διαδικασία ελέγχου και προστασίας ανηλίκων (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στη Γαλλία, η κοινωνική και δικαστική προστασία των ανηλίκων καθορίζεται από δύο έννοιες: το συμφέρον του παιδιού και το δικαίωμα του στην εκπαίδευση.

Για τους ανήλικους που βρίσκονται σε κίνδυνο, ιδιαίτερες διοικητικές Υπηρεσίες, σε νομαρχιακό επίπεδο, ασκούν προληπτικό έλεγχο στις οικογένειες, χρησιμοποιώντας κοινωνικούς λειτουργούς για τη διαπίστωση ενδεχόμενου κινδύνου φυσικής ψυχικής και ηθικής υγείας και ασφάλισης των παιδιών. Βέβαια τα διάφορα μέτρα που κρίνονται αναγκαία γι' αυτό το σκοπό, πρέπει να γίνουν αποδεκτά από την οικογένεια. Ο Δικαστής Ανηλίκων μπορεί να παρέμβει σε περίπτωση σύγκρουσης οικογένειας και διοικητικών υπηρεσιών καθώς και σε άλλες περιπτώσεις (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Εξάλλου η ποινική ανηλικότητα λήγει στα 18, ενώ κάτω από τα 13, στα παιδιά δεν μπορεί να επιβληθεί καμία ποινή (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Και στις δύο περιπτώσεις (παιδιά σε ηθικό κίνδυνο και παραβατικότητα), ο ίδιος δικαστής ανηλίκων αναλαμβάνει τις υποθέσεις. Η διαδικασία διέπεται από την ίδια πρόνοια για τη διασφάλιση του συμφέροντος του ανηλίκου και τα μέτρα που λαμβάνονται είναι σχεδόν τα ίδια μια και η απαγγελία κάποιας ποινής - αποτελεί κατ' αρχάς την εξαίρεση. Και τα πράγματα συγχέονται ακόμα περισσότερο, μιας κι ο ανήλικος μπορεί να χρειαστεί να τύχει μεταχείρισης και για τους δύο λόγους (και γιατί έχει διαπράξει κάποιο αδίκημα και γιατί βρίσκεται σε ηθικό κίνδυνο). (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στη Λυτική Γερμανία και Ελβετία οι ρυθμίσεις είναι παραπλήσιες.

Στη Λυτική Γερμανία, στην περίπτωση των παραβατικών ανηλίκων, τα προβλεπόμενα μέτρα και διαδικασίες παρουσιάζουν ένα συμβιβασμό μεταξύ μιας καθαρά δικαστικής παρέμβασης και εκείνης της κοινωνικής αρωγής. Ειδικοί υπάλληλοι των υπηρεσιών προστασίας της νεότητας, επικουρούν τους ανηλίκους κατά την εμφάνισή τους στο δικαστήριο. Αποτελούν το συνδετικό κρίκο μεταξύ ανηλίκων και δικαιοσύνης. Δεν έχουν όμως πολλά δικαιώματα. Π.χ. δεν μπορούν να εξετάσουν τους φακέλους, να υποβάλλουν ερωτήσεις κ.λ.π. Το σύστημα κυρώσεων περιλαμβάνει μέτρα παιδευτικά και πειθαρχικά αλλά και ποινές (για τους μεταξύ 14 και 18 ετών). Η τάση είναι να λαμβάνονται μέτρα μη στερητικά της ελευθερίας και ν' αποφεύγεται ο εγκλεισμός σε ιδρύματα, καθώς και η επιβολή βραχυχρόνιων ποινών φυλάκισης. Η ποινή κατά νόμο παραμένει η τελευταία επιλογή, μόνο όταν όλα τ' άλλα μέτρα κρίνονται ατελέσφορα (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στην Ελβετία, η προτεραιότητα, στην περίπτωση παραβατικότητας δίνεται στα παιδευτικά μέτρα μια κι αυτή θεωρείται, πριν απ' όλα, ως ενδεχόμενο σύμπτωμα κοινωνικής απροσαρμοστικότητας. Μόνο, κατ' εξαίρεση και σε έσχατη ανάγκη καταφεύγουν σε επιβολή ποινής. Για την λήψη των μέ-

τρων αποφασίζουν είτε ειδικοί δικαστές ανηλίκων, είτε άλλα δικαστικά όργανα.

Στο Βέλγιο, στην περίπτωση των ανηλίκων που βρίσκονται σε κίνδυνο, είτε εξαιτίας δικής τους συμπεριφοράς, είτε των γονέων τους ή των ατόμων που έχουν την επιμέλεια τους, εφαρμόζονται μέτρα κοινωνικής και δικαστικής προστασίας.

Τα μέτρα κοινωνικής προστασίας αποφασίζονται από έναν αποκλειστικό κοινωνικό οργανισμό - την Επιτροπή Προστασίας της Νεότητας - που με σύμφωνη γνώμη των ενδιαφερομένων μπορεί ν' αποφασίσει μια εξειδικευμένη δράση, κάθε φορά που η ασφάλεια ή η ηθική του ανηλίκου τίθεται σε κίνδυνο.

Αντίθετα τα μέτρα δικαστικής προστασίας αποφασίζονται στην ανάγκη και παρά τη θέληση των ενδιαφερομένων. Τα μέτρα - που δεν είναι ποινές αφορούν - αφορούν τόσο τους ανηλίκους, όσο και τους γονείς τους. Διακρίνονται για τη μεγάλη ποικιλία τους και είναι τα ίδια που προβλέπονται και για την κατηγορία των παραβατικών ανηλίκων. Σύμφωνα με το βελγικό σύστημα, κανείς ανήλικος κάτω των 18 ετών, δεν μπορεί να διαπράξει έγκλημα, ακόμη κι αν όλες οι προϋποθέσεις συγκεντρώνονται. Ο νόμος δημιουργεί ένα πλάσμα δικαίου, σύμφωνα με το οποίο, σε κάθε τέτοια περίπτωση, ο ανήλικος στερείται καταλογισμού. Ελάχιστες εξαιρέσεις προβλέπονται σ' αυτή τη ρύθμιση, στην περίπτωση διάπραξης κακουργήματος. Οι ανήλικοι παραβάτες θεωρούνται ως μία από τις κατηγορίες των ανηλίκων που βρίσκονται σε κίνδυνο. Τα όποια μέτρα αποφασίζονται μετά από κοινωνική έρευνα και ιατροψυχολογική εξέταση (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και η νεώτερη από τις σχετικές αξιολογικές ρυθμίσεις, εκείνη της επαρχίας Κεμπέκ, στον Καναδά (έναρξη ισχύος 01-01-1979). Σύμφωνα με αυτήν, μετά την επισήμανση κάποιας περίπτωσης ανηλίκων, για την οποία παλαιότερα αρμόδιο θα ήταν το δικαστήριο

ανηλίκων, αρμόδιο είναι το Κέντρο Κοινωνικών Υπηρεσιών που συγκροτείται από το Διευθυντή Προστασίας της Νεότητας, την Επιτροπή Προστασίας της Νεότητας και το Δικαστή Ανηλίκων. Η υπόθεση παραπέμπεται στο Διευθυντή Προστασίας της Νεότητας. Αυτός εξετάζει την αναγκαιότητα λήψης κάποιου επείγοντος μέτρου και διατάσσει την διενέργεια κοινωνικής έρευνας. Συγχρόνως παραπέμπει την υπόθεση σε μια διμελή υποεπιτροπή που ασχολείται από έναν κοινωνικό λειτουργό κι έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Η υποεπιτροπή αυτή μπορεί, είτε να θέσει το θέμα στο Αρχείο, είτε να προτείνει τη λήψη κάποιου μέτρου που να γίνει αποδεκτό από τον ανήλικο και τους γονείς του, είτε να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο Ανηλίκων (κατά τις στατιστικές το 22% των περιπτώσεων οδηγούν σε σχετική παραπομπή). Στην περίπτωση που δε συμφωνήσουν μεταξύ τους τα μέλη της υποεπιτροπής, το θέμα παραπέμπεται στην Επιτροπή Προστασίας της Νεότητας που έχει τις ίδιες εναλλακτικές λύσεις στη διάθεσή της. Η παραπομπή στο δικαστήριο ανηλίκων γίνεται σε περίπτωση που ο ανήλικος αποδεχθεί, αρχικά, το μέτρο που του επιβάλλεται, στη συνέχεια όμως, δεν το εκτελεί (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Περισσότερο περίπλοκα είναι και τα συστήματα που εφαρμόζονται στις διάφορες πολιτείες των ΗΠΑ που έχουν μεταξύ τους και σημαντικές διαφορές (Φαρσεδάκης, 1986, σελ. 152 - 154). Σε περισσότερες από δέκα πολιτείες, ο ανήλικος που παραπέμπεται σε ειδικό δικαστή ανηλίκων, μπορεί να ζητήσει, αν το θέλει, να δικαστεί από ορκωτό δικαστήριο (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Αλλά και στη Σοβιετική Ένωση με βάση τη νομοθεσία του 1977, τα αρμόδια όργανα που ασχολούνται με τον έλεγχο των ανηλίκων (ειδικές επιτροπές της νεολαίας, των εργατικών ενώσεων, της Δημόσιας Υγείας, ειδικές επιθεωρήσεις για την προστασία των νέων, Αστυνομία, Δικαστήρια κ.λ.π. κυμαίνονται σε τοπικό επίπεδο, μεταξύ 39 και 40. Τη δράση τους συντονίζει η

Εισαγγελική Αρχή. Έχουν ως στόχο την εξάλειψη των παρεκκλίσεων που παρατηρούνται στο επίπεδο της οικογένειας, του σχολείου, της εργασίας, να οργανώσουν τον ελεύθερο χρόνο, να βοηθήσουν τους ανηλίκους που οι συνθήκες ζωής τους και της εκπαίδευσής τους είναι δυσμενείς (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στην Αγγλία, μετά την καινούργια νομοθεσία του 1969 δεν μπορεί να ασκηθεί ποινική δίωξη κατά παραβατικών παιδιών, κάτω των 14 ετών εκτός κι αν είναι δράστες ανθρωποκτονίας. Ούτε μπορούν να ληφθούν οποιαδήποτε εξαναγκαστικά μέτρα προστασίας, εκτός να συντρέχουν και παραβατική συμπεριφορά και ανάγκη προστασίας. Αλλά και σ' αυτήν την περίπτωση, πρέπει να υπάρχει σύνεση του ανηλίκου αναφορικά με το λαμβανόμενο μέτρο. Στους εφήβους (14 - 17 ετών), σε ορισμένες περιπτώσεις, ασκείται ποινική δίωξη, ή καλύτερα, λαμβάνονται μέτρα και πάλι κατά συναινετικό τρόπο. Τα μέτρα είναι δύο ειδών και η σχετική μέριμνα για τη συμμόρφωση προς αυτά ανατίθεται στην εξουσία των κοινωνικών λειτουργών. Τα μέτρα αποφασίζονται από Δικαστήριο που συγκροτείται από τρεις Δικαστές μη νομικούς και μη αμειβόμενους που έχουν όμως ένα γραμματέα Νομικό. Οι εξουσίες της αστυνομίας, στο αγγλικό σύστημα είναι ιδιαίτερα αυξημένες (ανάμεσα στα άλλα, έχει δικαίωμα να απευθύνει «επίσημη προειδοποίηση» στους ανήλικους) (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στη Σκωτία, μετά το νόμο του 1968 και στη Σουηδία, δεν έχουμε Δικαστήρια Ανηλίκων, όπως τα γνωρίζουμε στις άλλες χώρες, αλλά Λιοικητικές Επιτροπές που αποφασίζουν για τα μέτρα που κρίνονται αναγκαία σε κάθε περίπτωση.

Η επιτροπή Προστασίας της Νεότητας στη Σουηδία, στην περίπτωση των παραβατικών παιδιών μπορεί ν' αποφασίσει ακόμη και την εισαγωγή τους σε ίδρυμα, αλλά αυτό είναι σπάνιο. Γενικά προτιμάται η μη παρέμβαση

και η αποφυγή λήψης μέτρων (παρά την μεγάλη υποτροπή που παρατηρείται), για να μη στιγματισθούν οι ανήλικοι (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Συγκριτική θεώρηση των Νομοθεσιών

Στην ενότητα αυτή επιχειρείται μια συγκριτική θεώρηση των νομοθετικών ρυθμίσεων για τη νεανική παραβατικότητα. Επισημαίνονται τα κοινά σημεία ανάμεσα στις νομοθετικές ρυθμίσεις, παραθέτονται στατιστικά στοιχεία αναφορικά με την αποτελεσματικότητά τους και σκιαγραφείται η παρούσα κατάσταση στην Ελλάδα, (πάντα συγκριτικά με την κατάσταση που επικρατεί στις αλλοδαπές χώρες) συμπεριλαμβανομένου ενός σχεδίου νόμου του 1984, στο οποίο - αν και δεν ψηφίστηκε - είχε καταβληθεί σημαντική προσπάθεια για τη βελτίωση των όρων μεταχείρισης των ανήλικων παραβατών.

Συμπερασματικά, παρατηρώντας τις τελευταίες νομοθετικές κινήσεις, εκείνο που χαρακτηρίζει τις σύγχρονες τάσεις αντιμετώπισης των προβλημάτων των ανηλίκων είναι:

α. Η παρατηρούμενη αύξηση του ορίου ηλικίας στις διάφορες κατηγορίες, πράγμα που έχει ως συνέπεια την αύξηση και των ενδιάμεσων υποκατηγοριών, αλλά και τη δημιουργία κατηγοριών μετεφηβικής ηλικίας.

Έτσι π.χ. καθιερώνονται στην Ελβετία οι κατηγορίες των παιδιών (7 - 15), των εφήβων (15 - 18) και των μετεφήβων (18 - 25), στη Σοβιετική Ένωση, των παιδιών (10 - 13), των εφήβων (14 - 17) και δύο κατηγορίες μετεφήβων (18 - 21 και 22 - 25) κ.ο.κ. (Φαρσεδάκης, 1986, σελ. 156) (Πτυχιακή Εργασία, 1991, σελ. 56).

β. Η παρατηρούμενη κοινή σχεδόν αντιμετώπιση των δύο κατηγοριών ανηλίκων (αυτών που βρίσκονται σε κίνηση και των παραβατικών). Κι αυτό

συμβαίνει, γιατί - πέρα από τις πραγματικές δυσχέρειες διαχωρισμού τους εξαιτίας της ύπαρξης του σκοτεινού αριθμού - οι παράγοντες που δημιουργούν αυτές τις καταστάσεις είναι λίγο - πολύ κοινοί. Είναι θέμα χρόνου η μετάβαση από τη μία κατάσταση στην άλλη. Αλλά και γιατί ο σκοπός των μέτρων - που αποβλέπουν στην σωστή κοινωνικοποίηση και κοινωνική ένταξη των ανηλίκων - είναι κοινός.

γ. Η τάση για αποδικαστικοποίηση των σχετικών διαδικασιών στις υποθέσεις ανηλίκων ή ακόμη και για αποφυγή οποιασδήποτε παρέμβασης. Και αυτό συμβαίνει γιατί τα δικαστικά μέτρα κρίνονται ανελαστικά και για ν' αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες του στιγματισμού και με την πεποίθηση πως έτσι υπάρχουν μεγαλύτερες πιθανότητες κοινωνικής ένταξης των παραβατικών ανηλίκων, αφού η παραβατική τους συμπεριφορά θεωρείται ως επιφανόμενο της κρίσης ανάπτυξης και, ως τέτοια, παροδική (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Πάντως η τάση για εξω-δικαστική παρέμβαση και μεγαλύτερη ανάμιξη της κοινότητας, όπως παρατηρείται λ.χ. στη Σουηδία, στη Σκωτία και σε μικρότερη έκταση στην Αγγλία, στο Κεμπέκ και σ' άλλες χώρες αλλά και ορισμένες άλλες τάσεις, ενέχουν κινδύνους. Λύο είναι οι κυριότεροι λόγοι:

αα. Η επαύξηση του ασκούμενου κοινωνικού ελέγχου, μια και ο κύκλος των ελεγχόμενων πράξεων, αλλά και προσώπων διευρύνεται, αλλά και καθίσταται ευχερέστερη η καταγγελία των παραβατικών συμπεριφορών των ανηλίκων που υποπίπτουν στην αντίληψη των αρχών, απ' αυτές τις τελευταίες που, ενώ πριν - γνωρίζοντας τις ενδεχόμενες δυσαναλογίες προς την παράβαση, ταλαιπωρίες του ανηλίκου - πολλές φορές απέφευγαν να τον διώξουν, τώρα, με την εμφανιζόμενη, θεωρητικά, ευμενέστερη και προς το συμφέρον του ανηλίκου εξωδικαστική μεταχείριση, δεν έχουν πια τέτοιες επιφυλάξεις και παραπέμπουν όλες τις περιπτώσεις παραβάσεων που αντιλαμβάνονται. Η σχετική έρευνα στο Κεμπέκ έδειξε, ότι ενώ πριν από το νέο νόμο

οι αστυνομικοί παρέπεμπαν από τους 100 παραβατικούς ανηλίκους τους 50, τώρα παραπέμπουν και τους 100 στο Διευθυντή Προστασίας της Νεότητας (Φαρσεδάκης, 1986, σελ. 157). Τα τελευταία χρόνια, μέσα στα πλαίσια της προσπάθειας απεμπλοκής των παραβατικών ανηλίκων από τους πολύπλοκους μηχανισμούς του δικαστικού κοινωνικού ελέγχου, εφαρμόζεται ευρύτατα σε ορισμένες χώρες η παραπομπή του σε εξωδιοικητικά, κοινοτικά και άλλα όργανα ελέγχου της συμπεριφοράς τους. Αυτή η αλλαγή κατεύθυνσης είχε γεννήσει πολλές ελπίδες. Φαίνεται, όμως πως - εκτός κι από άλλες κριτικές που θα μπορούσαν να ασκηθούν - καταλήγει απλώς σε επαύξηση του ασκούμενου κοινωνικού ελέγχου και η αντιμετώπιση των παραβατικών ανηλίκων να γίνει πιο ήπια, να μεγεθυνθεί ο αριθμός των συμπεριφορών και των προσώπων που ελέγχονται (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

ββ. Η προσβολή των δικαιωμάτων του ανηλίκου. Εξωδικαστική παρέμβαση σημαίνει και έλλειψη δικονομικών εγγυήσεων, αφού τα πάντα γίνονται «για το καλό» του ανηλίκου. Και στα Δικαστήρια Ανηλίκων βέβαια, υπήρχαν και διατηρούνται ακόμη διαφοροποιήσεις - σε σχέση με τους ενήλικους - αναφορικά με τις δικονομικές εγγυήσεις και τη δυνατότητα άσκησης ειδικών μέσων κ.λ.π. αφού θεωρείται πως ο δικαστής ανηλίκων, «ως καλός πατέρας» φροντίζει για το συμφέρον του ανηλίκου. Όμως η κατάσταση δε συγκρίνεται απ' αυτή την άποψη με ότι συμβαίνει στην περίπτωση που διοικητικές επιτροπές αναλαμβάνουν κι αποφασίζουν (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Εξάλλου, η θρυλούμενη εκούσια του ανηλίκου, κατά τη λήψη κάποιου μέτρου «προστασίας» είναι αμφίβολο αν είναι πράγματι προϊόν της ελεύθερης βούλησης του ανηλίκου. Τις περισσότερες φορές ο ανήλικος συναινεί γιατί δεν μπορεί να κάνει τίποτε άλλο. Ίσως γιατί αυτό αποτελεί το «μη χείρον».

Οι έρευνες επίσης έδειξαν πως υπάρχει πολύ μεγάλη διαφορά στις κρίσεις των κοινωνικών λειτουργιών. Με διαφορετικά κριτήρια αποφασίζει

καθένας τους για την ίδια περίπτωση. Η σχετική «αυθαιρεσία» τους είναι μεγαλύτερη από αυτή που παρατηρείται στις δικαστικές αποφάσεις.

Τέλος, πολλές φορές, οι κοινωνικοί λειτουργοί εμφανίζονται αυστηρότεροι από τους δικαστές έναντι του ανηλίκου. Με όλες τις συνέπειες που αυτό συνεπάγεται.

δ. Αξιοσημείωτο εξάλλου είναι ότι όσο κι αν καταβάλλεται διεθνώς προσπάθεια αποφυγής ή μείωσης στο ελάχιστο του εγκλεισμού των ανηλίκων σε Ιδρύματα Αγωγής, εν τούτοις είναι γεγονός ότι αυτό το μέτρο μεταχείρισης δεν έπαψε κι ούτε θα πάψει απ' ότι φαίνεται να υφίσταται. Κοινό σημείο σ' αυτή τη προσπάθεια, οι αναφορές σε μια ιδεατή ιδρυματική μεταχείριση σ' όλες τις νομοθεσίες των διαφόρων χωρών, εφ' όσον κριθεί πως μια τέτοια αντιμετώπιση έστω και σε εξαιρετικές περιπτώσεις πρέπει να διατηρηθεί (Φαρσεδάκης, 1986, σελ. 159).

Αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των νομοθετικών αυτών ρυθμίσεων, στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης εμφανίζεται μια τάση για αύξηση της παραβατικότητας των εφήβων και των νέων μετεφηβικής ηλικίας.

Έτσι στη Γαλλία οι δικαστικές στατιστικές εμφανίζουν μια σημαντική αύξηση της νεανικής παραβατικότητας μέσα σε δύο δεκαετίες (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στη Γερμανία, επίσης εμφανίζεται σημαντική αύξηση, στην αναλογία συμμετοχής των νέων στην παραβατική συμπεριφορά. Έτσι ενώ το 1960 στο σύνολο εγγραφών της αστυνομίας, οι ανήλικες παραβάτες αντιπροσώπευαν το 11,3%, το 1974 το ποσοστό αυτό ανήλθε στο 20,1%. Ο ίδιος διπλασιασμός, μεταξύ 1952 και 1972 εμφανίζεται να υπάρχει και αναφορικά με τις διαπραχθείσες παραβάσεις (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Πίνακας 1

Αριθμός ανηλίκων κάτω των 18 ετών που καταδικάστηκαν

	1955	1960	1965	1970	1975	1976
Αριθμός ανηλίκων κάτω των 18 ετών που καταδικάστηκαν	13975	26894	43727	46779	58625	56959
Ποσοστό συγκριτικά με το συνολικό πληθυσμό ίδιας ηλικίας (10-18 ετών)	2,86%	4,79%	6,50%	7,07%	8,69%	8,33%

Στην Ελβετία, εμφανίζεται, εμφανίζεται επίσης μεταξύ 1960 και 1970, μια συνεχής αύξηση του απόλυτου αριθμού των εφήβων παραβατών, αγοριών και κοριτσιών. Όμως μεταξύ 1971 και 1975 παρατηρείται μια στοιχειώδης μείωση των καταδικών των εφήβων παραβατών (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Πίνακας 2

Ποσοστό καταδικών σε 0% του γενικού πληθυσμού της ίδιας ηλικίας

Έτος	Αγόρια	Κορίτσια
1968	11,44	1,86
1970	14,02	2,72
1975	8,66	0,98

Στο Βέλγιο, μεταξύ 1930 και 1970, εμφανίζεται μια μείωση του ποσοστού συμμετοχής στις καταδίκες των νέων κάτω των 21 ετών. Από το 11,5% πέφτει στα 8,4% για τους νέους και από 8,96% σε 5,67% για τις νέες.

Στη Σουηδία εμφανίζεται μια αύξηση της τάξεως των 50% στην ηλικία των 15 - 18 ετών και μια σχετική σταθερότητα εκείνων της μετεφηβικής

ηλικίας (18 - 20). Στην πρώτη περίπτωση στα 1965 ανέρχονται σε 8525 και στα 1971 σε 12957, ενώ στη δεύτερη οι απόλυτοι αριθμοί κυμάνθηκαν μεταξύ εννέα και δέκα χιλιάδων (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στην Αγγλία, παρά τη νέα νομοθεσία που οδήγησε σε μια ευρύτατη αποδικαστικοποίηση για τους νέους κάτω των 17 ετών, με συνέπεια πάρα πολλοί να μην διώκονται, αλλά απλώς να προειδοποιούνται ή να επιπλήττονται από την αστυνομία, ή συμμετοχή στις παραβατικές δραστηριότητες δε μειώθηκε (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στις ΗΠΑ περίπου 33% όλων των συλλαμβανομένων παραβατών του νόμου είναι 15 - 20 ετών. Από 352.000 συλλαμβανομένους ανήλικους παραβάτες 11 - 17 ετών για σοβαρά αδικήματα το 1964 περνούμε σε 785.000 το 1977. Έχουμε δηλαδή έναν υπερδιπλασιασμό.

Στην Ελλάδα, για τη δεκαετία 1973 - 1982, η συμμετοχή των ηλικίας 13 - 17 ετών εφήβων σε παραβατικές πράξεις αποδεικνύεται ιδιαίτερα περιορισμένη κι εκείνη των νέων μετεφηβικής ηλικίας αρκετά μικρή (Φαρσεδάκης, 1986, σελ. 21) (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Από άποψη υποτροπής, ωστόσο, φαίνεται πως οι διαφοροποιήσεις προς τα άνω είναι μεγαλύτερες, χρόνο με το χρόνο. Έτσι στην Αγγλία, η αύξηση μεταξύ των ετών 1955 - 1962, κυμαίνεται, ανάλογα με την ομάδα ηλικίας από 65% για τους 8 - 14 ετών, σε 120% για τους 14 - 17 ετών και σε 168% για τους μεταξύ 17 - 21 ετών (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ίσως, βέβαια, οι διαφοροποιήσεις από τους πρωτοπαραβάτες να οφείλονται και στην ευχερέστερη καταδίκη από τα δικαστήρια των ήδη υπότροπων.

Όμως, παρά το φιλελεύθερο πρότυπο από το οποίο εμπνέονται οι επίσημες πολιτικές κοινωνικού ελέγχου και παρ' ότι εμφανίζονται να επιθυμούν, κατά προτεραιότητα την προστασία και ευημερία των νέων και να προσπαθούν να τους παράσχουν την αναγκαία αρωγή κατά τη διαδικασία της κοι-

νωνικοποίησης τους, παρά το ότι νέες νομοθετικές ρυθμίσεις προσπάθησαν να δημιουργήσουν ευρύτατα περιθώρια εξωδικαστικής αντιμετώπισης των νέων παραβατών του νόμου, ο αριθμός των ανηλίκων που είναι αντικείμενο ποινικών μέτρων αυξάνεται στις περισσότερες χώρες. Αυτό είναι φανερό και από τα προαναφερθέντα στοιχεία των στατιστικών. Όμως δεν είναι αυτό μόνο. Ολοένα και περισσότεροι ανήλικοι αντιμετωπίζουν τη στέρηση της ελευθερίας τους, μετά από μια δικαστική ή διοικητική απόφαση.

Έτσι, στη Γαλλία από 7800 το 1970 και 11500 το 1974 περάσαμε στους 17709. Στη Δυτική Γερμανία από 6496 το 1960 στους 7463 το 1976. Στην Αγγλία, παρά τη νέα νομοθεσία από 2475 στους 4451 το 1974 και στους 5388 το 1976 (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Φαίνεται πως μόνο η Σουηδία κατόρθωσε να πετύχει τη φιλελεύθερη εφαρμογή της πολιτικής της για την προστασία της νεότητας. Μεταξύ 1964 και 1974 μειώθηκαν στο μισό οι εισαγόμενοι σε αναμορφωτικά σχολεία ανήλικοι. Στην ηλικιακή ομάδα 15 - 18 αυξήθηκε από 64% το 1965 σε 78% το 1971 των νέων που έτυχαν άφεση ποινής. Ακόμα και οι νέοι μετεφηβικής ηλικίας 18 - 20 ετών σπάνια στερούνται την ελευθερία τους, παρά την αύξηση της παραβατικής τους δραστηριότητας. Αντίθετα, ο αριθμός αυτών που τυχαίνουν εξωδριματικής μεταχείρισης αυξάνει συνεχώς (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Στη χώρα μας, επίσης, εμφανίζεται κάποια σχετική μείωση. Από το δείκτη 4,8 του 1977 - και μετά συνεχή πτώση - φτάσαμε στο δείκτη 3,4 το 1981. Άλλωστε, γενικά και ο απόλυτος αριθμός των τροφίμων των ιδρυμάτων αγωγής, είναι ευτυχώς μικρός (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Είναι γεγονός ότι η Ελλάδα προσπαθεί να παρακολουθήσει τις διεθνείς εξελίξεις. Απαιτούνται όμως να γίνουν μεγάλα και βιαστικά βήματα για να διανυθεί η απόσταση και να καλυφθεί η διαφορά που μας χωρίζει από αρκετές χώρες.

Στον Ελλαδικό χώρο οι φορείς που κατά διαδικαστική ιεραρχία ασχολούνται με τον ανήλικο παραβάτη. Είναι η Αστυνομία, η Εισαγγελία, το Δικαστήριο Ανηλίκων, η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων ή η Εταιρεία Προστασίας Ανηλίκων, τα Ιδρύματα Αγωγής ή Σωφρονιστικά Καταστήματα και αντίστοιχοι επαγγελματίες είναι αστυνομικοί, ανακριτές - εισαγγελείς, δικαστές, δικηγόροι, επιμελητές ανηλίκων, σωφρονιστικοί υπάλληλοι (ψυχίατροι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, εγκληματολόγοι, κοινωνιολόγοι κ.α.).

Ωστόσο, απ' όσα προαναφέρθηκαν, είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι με την κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας, χρειάζεται μια γενναία μεταρρύθμιση στον τομέα αντιμετώπισης των ανηλίκων που βρίσκονται σε κίνδυνο και των παραβατικών ανηλίκων (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

Ιδιαίτερα αξιόλογη ήταν η προσπάθεια μιας ειδικής επιτροπής (με Πρόεδρο τον Π. Παπαδάτο και μέλη τους Κ. Σπινέλλη, Ε. Παλαιοκαστρίτη, Κ. Ζησιμόπουλο, Δ. Κωστόπουλο, Μ. Ιωσαφάτ και Ν. Χατζηπαναγιώτου), η οποία συνέταξε από το 1984 σχέδιο νόμου για την σύσταση «Μονάδων Μέριμνας και Αγωγής της Νεότητας», το οποίο βέβαια ποτέ δε ψηφίστηκε. Η σχετική προσπάθεια κατέτεινε στη βελτίωση των όρων, της ιδρυματικής κυρίως μεταχείρισης (Πτυχιακή Εργασία, 1991).

ΜΕΡΟΣ ΣΤ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο θεσμός της αστυνομίας ως ενιαία κρατική λειτουργία, που ασκεί όλες τις υπηρεσίες δημόσιας ασφάλειας και τάξης ήταν ανύπαρκτος στους αρχαίους λαούς. Η πρώτη μορφή «αστυνομικής αρχής» συστάθηκε τον 5^ο αιώνα π.χ. όταν στην Αθηναϊκή πολιτεία επικράτησε η Δημοκρατία (Χ. Σταμάτης, 1981).

Κύριο μέλημα της ήταν η ευταξία και η ευκοσμία, η υγιεινή και η καθαριότητα, η προστασία των ηθών, η αγορανομική και αγροτική επιτήρηση, ο έλεγχος των οικοδομών, η πρόληψη δημοσίων ατυχημάτων και άλλα. Προϊσταμένη Αρχή ήταν ο Άρειος Πάγος. Βασικά γνωρίσματα ήταν ο κοινωνικός χαρακτήρας και η ανυπαρξία μυστικής αστυνομίας (Χ. Σταμάτης, 1981).

Στην αρχαία Ρώμη, με την εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας, την αστυνομική εξουσία ασκούσαν οι Ύπατο, η Σύγκλητος, οι Τιμηταί και οι Αστυνόμοι (Χ. Σταμάτης, 1981).

Παρόμοια μορφή αστυνόμευσης υπήρχε επί Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Αργότερα, επί αυτοκρατορίας Ιουστινιανού δημιουργήθηκε ο θεσμός του «Έπαρχου της πόλης» ο οποίος ήταν ο ανώτερος άρχοντας μετά τον αυτοκράτορα έχοντας στη δικαιοδοσία του την αστυνόμευση της πρωτεύουσας και την δικαστική εξουσία (Χ. Σταμάτης, 1981).

Με την πτώση του Βυζαντίου και την κατάληψη της Ελλάδας από τους Τούρκους δόθηκε στους υπόδουλους Έλληνες ένα είδος αυτοδιοίκησης.

Έτσι υπήρχε εκ νέου οργανωμένη «μορφή» αστυνόμευσης. Γνωστός είναι ο ρόλος που διαδραμάτισαν οι αρματολοί και οι κλέφτες (Εγκυκλοπαίδεια Υδρία. Σελ. 321).

Με την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης (1821) κύριο μέλημα της Κυβέρνησης ήταν η εμπέδωση κλίματος έννομης τάξης και ασφαλείας στις υπό εξέγερση περιοχές. Με τις πρώτες καταστατικές διατάξεις τα καθήκοντα αστυνόμευσης ανατέθηκαν στην τοπική αυτοδιοίκηση. Με το Σύνταγμα της Παλιγγενεσίας η αστυνόμευση ανατίθεται στην Κεντρική Διοίκηση και ασκείται με υπαλλήλους που διορίζει απευθείας το Εκτελεστικό Σώμα (Κ. Δακούση, Αστυνομική Επιθεώρηση, 1991).

Από τη μελέτη των εγγράφων της Αστυνομίας διαφαίνεται η δημιουργία του πρώτου «Αστυνομικού Οργανισμού» δίνοντας ταυτόχρονα την αντίληψη των πρώτων κυβερνήσεων της Επαναστατημένης Ελλάδος για τα καθήκοντα της Αστυνομίας (Κ. Δακούση, Αστυνομική Επιθεώρηση, 1991).

Στη σύγχρονη Ελλάδα η κυβέρνηση είχε την ευθύνη διοίκησης της τοπικής αστυνομίας με την καθιέρωση του σώματος της χωροφυλακής λίγο αργότερα. Στη συνέχεια έγινε διάκριση σε διοικητική και δικαστική αστυνομία. Το 1893, το έργο της αστυνομίας ανατέθηκε στους αξιωματικούς του στρατεύματος και της χωροφυλακής. Από το 1906 μόνη αρμόδια για το έργο της αστυνομίας είναι η χωροφυλακή. Έτσι από κλάδος του στρατού, η αστυνομία απέκτησε αυτοτέλεια και οργανώθηκε σε υπηρεσία του κράτους. Όλες οι εξουσίες των πολιτικών αρχών που ανάγονται στην τήρηση της τάξης και την αστυνομία, μεταβιβάζονται στις στρατιωτικές αρχές (Εγκυκλοπαίδεια Υδρία. Σελ. 322).

Αποστολή της αστυνομικής ασφάλειας είναι η πρόληψη τέλεσης εγκλημάτων. Για το σκοπό αυτό η αστυνομία λειτουργεί ως βοηθητικό όργανο της εισαγγελικής αρχής (Εγκυκλοπαίδεια Υδρία. Σελ. 322).

Ένας νέος θεσμός που κρίθηκε αναγκαίος λόγω της αλλαγής της δομής της σύγχρονης κοινωνίας είναι η παρουσία γυναικών στην αστυνομία, με στόχο την προστασία των γυναικών, των ανηλίκων αλλά και την καλύτερη καταπολέμηση του κοινού εγκλήματος (Εγκυκλοπαίδεια Υδρία. Σελ. 322).

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Ένα βασικό έργο που η αστυνομία έχει να επιτελέσει στις μέρες μας είναι η δίωξη του εγκλήματος. Η εγκληματικότητα σε παγκόσμιο επίπεδο, παρ' όλες τις προσπάθειες της αστυνομίας, διογκώνεται διαρκώς. Παράλληλα η μορφή του εγκλήματος δεν είναι μία, αλλά πολλές και συνεχώς πολλαπλασιαζόμενες και ο αστυνομικός θα πρέπει να είναι έτοιμος να τις αντιμετωπίσει με επιτυχία όλες.

Ο αστυνομικός όμως δεν είναι ένα ρομπότ, που το μόνο που πρέπει να τον απασχολεί είναι η σύλληψη των εγκληματιών. Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι είναι και αυτός άνθρωπος, με ποικίλες σκέψεις και συναισθήματα και που έρχεται σε άμεση επαφή με την ευρύτερη κοινωνία ίσως περισσότερο από κάθε άλλο υπάλληλο.

Η γνώμη ενός αξιωματικού της αστυνομίας για κάποιο πρόβλημα σίγουρα είναι σεβαστή και αξιοπρόσεκτη. Δεν παύει όμως η άποψη του αυτή να είναι υποκειμενική, βασισμένη σε εξειδικευμένες γνώσεις και σε προσωπικά βιώματα και εμπειρίες. Δεν είναι μια θεμελιωμένη, επιστημονική, αντικειμενική άποψη, όπως αυτή του αστυνομικού κοινωνιολόγου. Γι' αυτό, το βάρος της προσοχής της διοίκησης της αστυνομίας θα πρέπει να πέφτει ιδιαίτερα στις απόψεις του τελευταίου, όταν ετοιμάζεται να πάρει αποφάσεις γι τη λύση σημαντικών προβλημάτων της αστυνομίας.

Η κοινωνιολογία της αστυνομίας θα πρέπει να στέκεται με ιδιαίτερο σκεπτικισμό απέναντι στις όποιες κατευθύνσεις των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας. Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, όπου θα αναφερθώ συνοπτικά παρακάτω, είναι γνωστό ότι πολύ εύκολα μπορούν να επηρεάσουν και να καθοδηγήσουν την κοινή γνώμη με μια έξυπνη στρατηγική και μια συντονισμένη δράση. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι αυτή η καθοδήγηση μεθοδεύεται πά-

ντα για το καλό και το διαφωτισμό της κοινωνίας και με προθέσεις πάντα αγαθές.

Όσον αφορά την εσφαλμένη ενημέρωση από μέρους δημοσιογράφων για την πορεία και την αποτελεσματικότητα του έργου της αστυνομίας, είναι δυνατό να ξεπεραστεί όταν η ίδια η αστυνομία αποφασίσει να δημιουργήσει ένα δραστήριο τμήμα δημοσίων σχέσεων, που θα είναι σε θέση να πληροφορήσει οποιοδήποτε στιγμή τη κοινωνία για τα τεκταινόμενα στο χώρο της αστυνομίας. Δεν πρέπει δηλαδή η αστυνομία να συνεχίσει το παθητικό της ρόλο στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, αλλά θα πρέπει να αναλάβει πρωτοβουλίες για τη σωστή ενημέρωση της αξιοποιώντας όλα τα μέσα δημοσιότητας που τις προσφέρονται ιδιαίτερα σήμερα.

Συμβαίνει σε ορισμένες χώρες. Λόγω ειδικών συνθηκών που υπάρχουν σ' αυτές, ούτε καν να γίνεται λόγος για την συναισθηματική κατάσταση του αστυνομικού. Στην πόλη του Σαν Φραντσέσκο για παράδειγμα, το οργανωμένο έγκλημα είχε φτάσει σε σημείο να σκοτώνει αστυνομικούς, σε συμπλοκές, πριν καλά-καλά οι τελευταίοι προλάβουν να φωνάξουν την λέξη «ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ». Για το λόγο αυτό βγήκε διαταγή από το διοικητή της αστυνομίας, όποιος κρατάει όπλο να εκτελείται αμέσως, χωρίς να είναι απαραίτητη η λεκτική προειδοποίηση «ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ». Αναγκασμένοι δηλαδή από τη δυσμενή κατάσταση, οι αστυνομικοί θα πρέπει να είναι ψυχροί και αποφασιστικοί.

Προβλήματα όπως το παραπάνω καλείται να λύσει η κοινωνιολογία της αστυνομίας, η οποία έχει σαν μοναδικό σκοπό να αυξήσει την επάρκεια και την αποτελεσματικότητα της αστυνομίας. Ειδικότερα, η κοινωνιολογία της αστυνομίας, φιλοδοξεί στο να δημιουργηθούν ειδικοί επιστήμονες για να αντιμετωπίσουν τα σύγχρονα προβλήματα της αστυνομίας. Όμως και οι αξιωματικοί της αστυνομίας πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με κοινωνιολογικές βάσεις και προσανατολισμούς γιατί έτσι οι αποφάσεις τους πραγματικά θα

βοηθήσουν στη βελτίωση της αστυνομίας και στη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ πολιτών και αστυνομίας, προς όφελος όλης της κοινωνίας. Απαραίτητα, θεωρούμε, τα επιμορφωτικά σεμινάρια σε θέματα που καλύπτουν οι τομείς της Εγκληματολογίας και της Αποκλίνουσας Συμπεριφοράς, τομείς που σε Αγγλο-Σαξονικά εκπαιδευτικά συστήματα διδάσκονται σε τμήματα κοινωνιολογίας. Επαγγελματικοποίηση του Σώματος της Αστυνομίας περιλαμβάνει και καλύτερη γνώση των μορφών, των αιτίων και των προσπαθειών εξάλειψης της εγκληματικής και γενικότερα αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Όπως, επίσης, οφείλεται μια ακριβής και ανενδοίαστη προσέγγιση στην ψυχοκοινωνική της υπόσταση, όπως αυτή δημιουργείται από τις εμπειρίες του επαγγέλματος (Πτυχιακή Εργασία, 1992).

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΜΑΖΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η αστυνομία, ως πανάρχαια επιβεβλημένος θεσμός, για να λειτουργήσει αποτελεσματικά υπέρ της προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων πάντα χρειαζόταν τη συναίνεση και την αρωγή της κοινωνίας. Μ' άλλα λόγια θα μπορούσαμε αβίαστα να πούμε ότι η θετική προσφορά υπηρεσιών από την πλευρά της αστυνομίας, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το μέγεθος της κοινωνικής αποδοχής και τη συνδρομή των πολιτών στο δύσκολο έργο της.

Η κοινή γνώμη αποτελεί το αλάθητο κριτήριο για την αξία του έργου που προσφέρει η αστυνομία, γι' αυτό πρέπει να δείχνουμε ιδιαίτερη ευαισθησία για τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης και να επιζητούμε την καταξίωση μας ως κοινωνικών λειτουργών, μέσα από τη συνεχή προσφορά προς το κοινωνικό σύνολο. Είναι, βέβαια, παρατηρημένο ότι η κοινωνία μας αν και ζητά πολλά από τους αστυνομικούς - ακόμα και τη ζωή τους - τους δίνει συχνά ελάχιστα - και το κυριότερο - ούτε καν τη συμπάθεια της.

Από κάθε πλευρά μάλιστα μπορεί πολλές φορές να διαπιστώσει κανείς μια διάθεση αναζήτησης ασθενών σημείων σε κάθε της εκδήλωση και ένα πνεύμα καταλογισμού ευθυνών, είτε αυτές υπάρχουν στην πραγματικότητα είτε είναι δημιούργημα πονηρών διαθέσεων. Η ένταση της είναι μερικές φορές τόσο μεγάλη και ο τόνος της τόσο οξύς, ώστε κάθε αμερόληπτος παρατηρητής να αναρωτιέται για τους λόγους που μπορεί να συμβαίνουν αυτά.

Έτσι ο αστυνομικός είναι αναγκασμένος να λειτουργεί πολλές φορές μέσα σ' ένα δυσάρεστο κλίμα αρνητικών λαϊκών συναισθημάτων που κυμαίνονται από την αποστασιοποίηση και την αμφισβήτηση μέχρι την περιφρόνηση και την έχθρα. Όσο αυτή η κατάσταση δεν αλλάζει, όσο υπάρχει διάσταση ανάμεσα στο ρόλο του αστυνομικού και στην αποδοχή αυτού του ρόλου από την κοινωνία, όσο ο αστυνομικός δε θα αισθάνεται άνετα στον κοινωνικό

περίγυρο, θα είναι και δύσκολο να ανταποκριθεί στους νέους ρόλους που καλείται να παίξει και που έχουν ανάγκη μεγαλύτερης προσφοράς, υπεραυξημένης υπευθυνότητας και προσαρμογής σε δυσχερέστερες συνθήκες εργασίας.

Οι σχέσεις της Αστυνομίας με τους πολίτες έχουν σκοπό να φέρουν σε επικοινωνία τον πολίτη με την Αστυνομία για να μειώσουν σε πρώτο στάδιο με τον ειλικρινή διάλογο τις υφιστάμενες «διαφορές» και να δημιουργήσουν κλίμα αμοιβαίας κατανόησης και καλής θέλησης, στη συνέχεια να κερδίσουν την εκτίμηση, την εμπιστοσύνη, την αγάπη και το σεβασμό του πολίτη με στόχο να εξασφαλίσουν τη συμπαράσταση και τη συνεργασία του.

Όποια και όση κι αν είναι η προσπάθεια της Αστυνομίας, το έργο της δε θα στεφθεί από επιτυχία χωρίς την κατανόηση και την ενεργό συμπαράσταση του πολίτη. Η κοινωνική γαλήνη και η αντιμετώπιση της εγκληματικότητας, βασικοί παράμετροι της ποιότητας ζωής, ενδιαφέρουν άμεσα κάθε πολίτη, γι' αυτό και η συμπαράσταση του και βοήθεια στο έργο της Αστυνομίας αποτελεί όρο για ένα καλύτερο αύριο.

Είναι πασιδηλο ότι τα τελευταία χρόνια η εγκληματικότητα βρίσκεται σε μια πρωτοφανή έξαρση. Αυτό δεν αποτελεί αποκλειστικό φαινόμενο της Ελληνικής κοινωνίας, απλώς η εγκληματικότητα «άνθισε» την τελευταία δεκαετία με ραγδαίους ρυθμούς, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί τεράστια ανησυχία στο κοινωνικό σύνολο και ιδιαίτερα στους πολίτες που ζουν στα μεγάλα αστικά κέντρα. Διαπιστώνεται μάλιστα ο φόβος ότι την επόμενη δεκαετία, η αύξηση της εγκληματικότητας θα είναι ακόμη μεγαλύτερη και τα μεγέθη της μη προβλέψιμα.

Στο κατώφλι του 2000, η κοινωνία μας καλείται να αντιμετωπίσει μια σειρά από προκλήσεις. Ανάμεσα τους και οι νέες σύγχρονες μορφές εγκληματικότητας, που αποτελούν σοβαρή απειλή για τον πολίτη, αγκαλιάζοντας τον ασφυκτικά και εναγώνια σε ένα χώρο επικίνδυνο για την ίδια του τη ζωή.

Όλοι αντιλαμβάνονται την ανάγκη για μια καλύτερη Αστυνομία. Ένας τέτοιος στόχος, όμως, μόνο με την ενεργό συμμετοχή όλων μπορεί να επιτευχθεί. Μια συμμετοχή που δεν πρέπει να περιορισθεί σε μεγαλόσχημες υποσχέσεις αλλά να φθάσει στην ουσία.

Έχοντας η Αστυνομία να αντιμετωπίσει μια τέτοια προοπτική, προσανατολίζεται σε νέες μεθόδους αντιμετώπισης του εγκλήματος, στρεφόμενη περισσότερο από κάθε άλλη φορά στον πολίτη σε μια καθοριστική προσπάθεια ενεργοποίησώς του.

Οι σφυγμομετρήσεις που κατά καιρούς γίνονται αποκαλύπτουν τη γέννηση ενός αισθήματος ανησυχίας του κοινού μπροστά στον αυξανόμενο ρυθμό του εγκλήματος. Η Αστυνομία που απ' τη φύση της έχει επιφορτισθεί με την πρόληψη και την καταστολή της εγκληματικότητας, δεν είναι δυνατόν να αγνοήσει τέτοια φαινόμενα. Γι' αυτό αναζητεί συνεχώς νέους τρόπους και μεθόδους αντιμετώπισης της εγκληματικότητας, οι οποίοι σκοπεύουν αφ' ενός στη βελτίωση των μεθόδων της και της αποδοτικότητάς της, κι αφ' ετέρου στην ευαισθητοποίηση των πολιτών ώστε να συμμετάσχουν ενεργά στη γενικότερη προσπάθεια πρόληψης του εγκλήματος.

Όλοι οι τρόποι όμως που επεξεργάζεται η Αστυνομία και που έχουν ως κύριο μέλημα να της παράσχουν την απαραίτητη βοήθεια για να ανταποκριθεί στο πολύπλοκο έργο της έχουν ως κοινή συνισταμένη την προάσπιση της κοινωνίας. Οι πολίτες που αντιλαμβάνονται την απειλή του εγκλήματος και οραματίζονται να ζήσουν σ' ένα ασφαλές περιβάλλον, αποτελούν μια ανεκτίμητη πηγή βοήθειας στον αγώνα για την πρόληψη του εγκλήματος και πρέπει να αξιοποιείται η συνεισφορά τους στο έπακρο για καλύτερα δυνατά αποτελέσματα. Καλούνται δηλαδή οι πολίτες να αναλάβουν οι ίδιοι ενεργό μέρος στην προάσπιση της κοινωνίας, δηλαδή την αυτοπροστασία τους. Η ενεργοποίηση της κοινωνίας κατά του εγκλήματος αποτελεί πρόκληση τεράστια για την Αστυνομία και εναρμόνιση με τις απαιτήσεις των καιρών.

Παλαιότερα οι προσπάθειες της Αστυνομίας περιορίζονταν στην αντιμετώπιση του εγκλήματος μετά την τέλεση του ή στην απλή καταστολή. Τώρα η γενικότερη προσοχή έχει στραφεί κύρια στην πρόληψη του εγκλήματος μέσα από διάφορα πρωτοποριακά προγράμματα που εκπονούνται, ύστερα από μελέτες που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση και τη συνεργασία των πολιτών.

Σ' όλες τις χώρες του Δυτικού κόσμου που αντιμετωπίζουν ανάλογα προβλήματα εγκληματικότητας αποτελεί κοινή πεποίθηση η ανάγκη πολίτες και αστυνομικοί να εργαστούν από κοινού για τη μείωση της εγκληματικότητας.

Είναι γεγονός ότι κανείς δεν μπορεί να μείνει απαθής απέναντι στα διογκούμενα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας. Όλοι οι πολίτες πρέπει να αντιδράσουν βοηθώντας στο έργο της την αστυνομία και να γίνουν προασπιστές της ασφάλειάς τους. Η μάχη κατά του εγκλήματος είναι κυρίαρχη υπόθεση όχι μόνο της αστυνομίας αλλά προπάντων του πολίτη.

Το μέγεθος της εγκληματικότητας που συνεχώς αυξάνεται έπαυσε πλέον να αποτελεί μοναδικό μέλημα της αστυνομίας. Οι δυνατότητες της αστυνομίας είναι περιορισμένες και χωρίς την αποδοχή, την αγαστή σύμπνοια και συμπόρευση αστυνομίας - πολίτη είναι αδύνατη η αντιμετώπισή της.

Η αστυνομία στοχεύει στην εξασφάλιση των ατομικών ελευθεριών και την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Για να μπορεί να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις των εποχών, εκσυγχρονίζεται και αναδιοργανώνεται ανάλογα.

Σήμερα που το έγκλημα έχει πάρει διεθνείς διαστάσεις και έχει γίνει «ηλεκτρονικό», η αστυνομία βρίσκεται μπροστά σε μια νέα πρόκληση και καλείται να προσφέρει στο κοινωνικό σύνολο αναβαθμισμένες ποιοτικά υπηρεσίες, στην εμπροσθοφυλακή της σταυροφορίας για μια κοινωνία πιο δίκαιη, χωρίς βία και διακρίσεις.

Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, αφοσιωμένο στο κοινωνικό του έργο, ζει από κοντά κάθε δύσκολη στιγμή των πολιτών και πασχίζει με κάθε τρόπο και με υψηλό αίσθημα ευθύνης να διαφυλάξει την ασφάλεια και την γαλήνη τους και να προστρέξει πρώτο, οπουδήποτε η βοήθειά του είναι χρήσιμη. Στην προσπάθεια αυτή, η βοήθεια και η ηθική συμπαράσταση του κοινωνικού συνόλου είναι πραγματικά πολύτιμη. Γι' αυτό η Αστυνομία ζητά τη συνεργασία των πολιτών που θα στηρίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και κατανόηση, ώστε να δημιουργήσουν μαζί μια κοινωνία με λιγότερη βία και έγκλημα.

Συνεπώς, εάν οι πολίτες αποβλέπουν στη δική τους προστασία και γίνονται μια πρόσθετη βοήθεια συμβάλλοντας στην πρόληψη του εγκλήματος και την κοινωνική επανένταξη των εγκληματιών, δε θα βοηθήσουν μόνο τους ίδιους τους εαυτούς τους αλλά θα βελτιώσουν επίσης την ποιότητα της ζωής στο περιβάλλον τους.

Μελλοντικά θα πρέπει να κατευθύνουμε τις προσπάθειες μας προς την πρόληψη του εγκλήματος, χρησιμοποιώντας μια πηγή η οποία είναι εύκολα διαθέσιμη και έχει πολύ δυναμικά αλλά που αγνοείται μέχρι τώρα, δηλαδή τους ανθρώπους. Τώρα πια, θα πρέπει να θεωρούμε τους εαυτούς μας σαν πολίτες και αστυνομικοί που συνεργάζονται στενά για την ανάπτυξη ενδιαφερόντων και αποτελεσματικών μέσων με σκοπό τη μείωση της εγκληματικότητας. Όσον αφορά τους πολίτες η πρόληψη του εγκλήματος πρώτ' απ' όλα σημαίνει σεβασμό στο νόμο και κατόπιν ένα διαρκώς αυξανόμενο προβληματισμό προς χάρη της δικής τους ασφάλειας.

Στη δημοκρατική μας κοινωνία, καθένας γνωρίζει ότι ο λαός καθορίζει, με τους εκλεγμένους αντιπροσώπους του, το ύψος των πιστώσεων που διατίθενται για την αστυνόμευση και την δημόσια ασφάλεια. Είναι αυτά τα ίδια άτομα που, κατά κάποιο τρόπο, έμμεσα καθορίζουν ποιο προσανατολισμό θα πάρει η μάχη κατά τους εγκλήματος. Με την ίδια προοπτική τίθενται

επίσης οι αντικειμενικοί σκοποί μιας αστυνομικής δύναμης από τις πολιτικές αρχές, οι οποίες καθορίζουν στη συνέχεια σε ποιους τομείς δραστηριότητας θα πρέπει να δοθεί έμφαση, με βάση πάντοτε τις συγκεκριμένες δυνατότητες της οικονομίας (Henri Paul Vingola, Μάρτιος 1983, σελ. 168).

Η αμοιβαία λοιπόν βοήθεια και συνεργασία που βασίζεται στην αμοιβαία κατανόηση είναι αυτό για το οποίο θα πρέπει να αγωνισθούν να καθιερώσουν και να διατηρήσουν, τόσο η Αστυνομία όσο και το κοινό.

Ένα Διεθνές Συνέδριο με θέμα την πρόληψη της εγκληματικότητας έλαβε χώρα στην Ottawa του Καναδά. Σκοπός του συνεδρίου ήταν να παράσχει την ευκαιρία στους συνέδρους από χώρες με διαφορετικά συστήματα ποινικής δικαιοσύνης να συζητήσουν διάφορα θέματα. Ένα από τα θέματα του συνεδρίου ήταν και η Αστυνομία και ο ρόλος της στην πρόληψη της Εγκληματικότητας (Αστυνομική Επιθεώρηση, Απρίλιος 1995).

Σύμφωνα με τους Brigitte Koch και Catherine Etter, μια από τις κυριότερες αναφορές του Συνεδρίου ήταν η ανάγκη να αλλάξει η Αστυνομία τη σχέση της και το ρόλο της μέσα στην κοινωνία.

Η ιδέα της πρόληψης του εγκλήματος ως μέρους του αστυνομικού έργου δεν είναι κάτι το νέο. Κατά τη δεκαετία του 1820 ο Sir Robert Peel δήλωσε ότι η βασική αποστολή της Αστυνομίας είναι να προλαμβάνει το έγκλημα και την αταξία και όχι να καταστείλει το έγκλημα με στρατιωτική τακτική. Κατά το πρώτο ήμισυ του εικοστού αιώνα ο ρόλος της Αστυνομίας άλλαξε, κυρίως εξαιτίας της εισβολής της τεχνολογίας (χρησιμοποίηση αυτοκινήτων, ασυρμάτων και πρόσφατα υπολογιστών). Οι εφαρμογές αυτές τείνουν να απομονώσουν την Αστυνομία από την κοινωνία. Η Αστυνομία περιορίστηκε να απαντά στις απαιτήσεις της κοινωνίας αντί να ενεργεί προληπτικά εμπλεκόμενη στις κοινωνικές διαδικασίες για την πρόληψη της εγκληματικότητας (Brigitte Koch, Catherine Etter, Απρίλιος 1995).

Ο Donald Wilson, Υπαρχηγός της Έφιπτης Καναδικής Χωροφυλακής, δήλωσε ότι η Αστυνομία πρέπει να αποδεχτεί την εντολή που απαιτεί μια ισορροπία ανάμεσα στο κατασταλτικό και προληπτικό έργο της. «Η πρόληψη του εγκλήματος», συνέχισε, «πρέπει να αποτελέσει κύριο χαρακτηριστικό των προγραμμάτων αστυνόμευσης αλλά και του ρόλου των αστυνομικών (Αστυνομική Επιθεώρηση, Απρίλιος 1995).

Η πρόληψη της εγκληματικότητας θα πρέπει να αποτελεί μέρος της δραστηριότητας κάθε αστυνομικής Υπηρεσίας. Το να υπάρχει μια εξειδικευμένη Υπηρεσία για την πρόληψη του εγκλήματος δεν είναι πλέον αρκετό. Η πρόληψη της εγκληματικότητας αποτελεί ευθύνη όλων των αστυνομικών. Θα πρέπει λοιπόν να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στον τομέα αυτό κατά την εκπαίδευση των αστυνομικών, ώστε να είναι περισσότερο ενημερωμένοι για την ευθύνη τους αυτή.

Επί πλέον η Αστυνομία θα πρέπει να συνεργασθεί με την κοινωνία στην προσπάθεια της να αντιμετωπίσει προβλήματα εγκληματικότητας, ατομικής και κοινωνικής αταξίας και υποβαθμισμένων γειτονιών. Όπως πιστεύει Υπαρχηγός Wilson η Αστυνομία δε μπορεί πλέον «να το αντιμετωπίσει μόνη της». Η αποτελεσματικότητα στην πρόληψη της εγκληματικότητας απαιτεί συνεργασία ανάμεσα στην Αστυνομία, την κοινωνία και τις διάφορες άλλες Υπηρεσίες. Αυτή η διαδικασία είναι ουσιώδης ειδικά για τον Καναδά και άλλες παρόμοιες χώρες εξαιτίας της μεταναστευτικής πολιτικής και του γεγονότος ότι αποτελούν πολυπολιτισμικές κοινωνίες (Αστυνομική Επιθεώρηση, Απρίλιος 1995).

Θα πρέπει να γίνει καταμερισμός ευθύνης στην περιγραφή των προβλημάτων και στη σχεδίαση λύσεων για την αντιμετώπισή τους, ανεξάρτητα αν τα προβλήματα αυτά συνιστούν ή όχι παραβάσεις του νόμου. Μια συνεργασία ανάμεσα σε πολίτες και Αστυνομία μπορεί να αποδώσει μια αξιοση-

μείωτη μείωση των προβλημάτων εγκληματικότητας, ναρκωτικών, φόβου και υποβάθμισης του αστικού χώρου.

Μια από τις τελικές συστάσεις του Συνεδρίου ήταν ότι ο ρόλος της Αστυνομίας θα πρέπει πρωταρχικά να είναι η παροχή βοήθειας, η πληροφόρηση και η μελέτη των προβλημάτων και δευτερευόντως ο έλεγχος. Σε αυτό το πλαίσιο η Αστυνομία ενημερώνει και βοηθά τις κατά τόπους κοινότητες και Υπηρεσίες στο να αναπτύξουν τις δικές τους προληπτικές δραστηριότητες. Αρχικά η Αστυνομία θα μπορούσε να έχει έναν ηγετικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια εξαιτίας της ιδιαιτερότητας του ρόλου της. Η συνεργασία ανάμεσα στην Αστυνομία και κοινωνία είναι αναγκαία. Σχετικές πολιτικές αλλά και χρηματοδοτούμενα προγράμματα πρέπει να τείνουν στην προώθηση της πρόληψης της εγκληματικότητας αλλά και στο να δώσουν έμφαση ότι αυτή αποτελεί τμήμα της αποστολής της Αστυνομίας και όχι μια επιπρόσθετη υποχρέωση. «Η προληπτική αστυνόμευση είναι ο μόνος δρόμος για το μέλλον» (Αστυνομική Επιθεώρηση, Απρίλιος 1995).

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Αντικείμενο της παρούσης ανακοίνωσης, που έγινε από τον Τάκη Σαλκίτσογλου Δικηγόρος Επιμελητής Δικαστηρίων Ανηλίκων, είναι ο ρόλος και η συμβολή της Εισαγγελίας και κατ' επέκταση των δικαστικών αρχών στην πρόληψη της εγκληματικότητας των ανηλίκων. Ένας ρόλος που εκ πρώτης όψεως έρχεται σε αντίθεση με την παραδεδιγμένη και παραδοσιακή εικόνα που έχουμε όλοι μας για τον Εισαγγελέα και την Αστυνομία, αφού για τους περισσότερους οι υπηρεσίες αυτές ταυτίζονται με την δίωξη, δηλαδή την καταστολή του εγκλήματος. Και αφορμή για την ανακοίνωση είναι το γεγονός ότι τα Αστυνομικά όργανα και ο Εισαγγελέας είναι οι πρώτοι που έρχονται σε επαφή με τον νεαρό παραβάτη του νόμου (Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989).

Πραγματικά η επαφή αυτή είναι μια πολύ σημαντική στιγμή της ζωής του νεαρού παραβάτη που μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες στην μετέπειτα εξέλιξη του. Πιστεύουμε πως αυτή η πρώτη επαφή των ανηλίκων με τη δικαιοσύνη και την Αστυνομία αποτελεί την ιδεωδέστερη στιγμή για την άσκηση ειδικής πρόληψης. Δεν χρειάζεται να τονίσουμε ότι ο ανήλικος παραβάτης που για πρώτη φορά οδηγείται μπροστά στην Αστυνομία ή τον Εισαγγελέα είναι αδύνατο να μην νοιώθει δέος και ανησυχία για την τύχη που τον περιμένει. Άπειρος και άμαθος όπως είναι από δικονομίες, δικαιώματα κατηγορουμένου, προθεσμίες απολογίας κ.λ.π έχει συνήθως των εντύπωση ότι η κύρωση για την πράξη του θα είναι άμεση και βαριά. Έτσι όταν φεύγει σε λίγο με ένα σημείωμα για τον ορισμό της ρητής δικασίμου ή όταν δεν δίνεται καν δικαστική συνέχεια στην παράβασή του, η μόνη εντύπωση που μένει είναι η στάση που τήρησαν απέναντι του τα συγκεκριμένα άτομα που ασχολήθηκαν

μαζί του δηλαδή ο Διοικητής του Αστυνομικού Τμήματος, ή ο Αξιωματικός Υπηρεσίας ή και ο ίδιος ο Εισαγγελέας. Είναι εξάλλου πασίδηλο γεγονός ότι τα πρόσωπα αυτά, που επιλαμβάνονται υπηρεσιακά με την περίπτωση του ανηλίκου, σχεδόν ποτέ δεν αρκούνται στην τυπική διεκπεραίωση της γραφικής και μόνον εργασίας που συνιστά την άσκηση της ποινικής δίωξης. Το θέμα του νεαρού παραβάτη που βρίσκεται για πρώτη φορά στη θέση του κατηγορουμένου είναι φυσικό να διεγείρει μερικές φορές αισθήματα πατρικά και συμβουλευτικά στον Αστυνομικό ή τον Εισαγγελέα, που συγκινημένος και ο ίδιος από την περίπτωση, απασχολείται πέραν των υπηρεσιακών του καθηκόντων με τον ανήλικο και εξαντλεί την επιχειρηματολογία του για να απευθύνει μερικές παραινέσεις και συμβουλές. Βέβαια πολλές φορές αυτές οι παραινέσεις συνοδεύονται στα αστυνομικά τμήματα από συμπεριφορά το λιγότερο άκομψη και αντιπαιδαγωγική. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου γίνονται με τρόπο συμβουλευτικό, έτσι που πολλές φορές βρίσκουν γόνιμο έδαφος και επηρεάζουν βαθιά τον ανήλικο αφήνοντας ανεξίτηλες ίσως εντυπώσεις σ' αυτόν (Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989).

Οι νόμιμες αναμενόμενες ενέργειες τόσο του αστυνομικού οργάνου που συλλαμβάνει τον ανήλικο όσο και του Εισαγγελέα που ασκεί την ποινική δίωξη και συντάσσει το κατηγορητήριο και αποφασίζει την προσωρινή κράτηση του ή όχι, ορίζει ρητή δικάσιμο κ.λ.π., ενώ εξαντλούν την τυπική υποχρέωση τους, δεν είναι πάντα οι μόνες ενέργειες που γίνονται στην πραγματικότητα. Τα διωκτικά όργανα και ο Εισαγγελέας είναι ανθρωπίνως αδύνατον να μη συγκινηθούν από το θέαμα του νεαρού ανηλίκου παραβάτη που είναι το σύμπτωμα μιας σειράς ολόκληρης εγκληματικών παραγόντων, κοινωνικών, οικογενειακών και υποκειμενικών (Τ. Σαλκίτσογλου, Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989).

Η τυπική υποχρέωση του Εισαγγελέα είναι, ως γνωστόν καθιερωμένη από το άρθρο 43 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας σύμφωνα με το οποίο είναι

υποχρεωμένος να ασκήσει την ποινική δίωξη και δεν δικαιούται να αρνηθεί τούτο παρά μόνον όταν η αναφορά ή η μήνυση είναι προφανώς αβάσιμος είτε κατά Νόμο είτε κατ' ουσία. Στην περιπτώσεις αυτές θέτει την μήνυση ή την αναφορά στο αρχείο σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 43 παρ. 1 αρ. 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989).

Έτσι λοιπόν οι περιπτώσεις που μας ενδιαφέρουν και στις οποίες Παρέχεται ευρύ πεδίο για άσκηση πρόληψης από την Εισαγγελία είναι οι εξής:

1. Η μήνυση ή η αναφορά είναι προφανώς αβάσιμες σύμφωνα με το όσα παραπάνω αναφέρθησαν. Ο Εισαγγελέας θέτει την μήνυση στο Αρχείο ενδιαφέρεται όμως στην πράξη για τον ανήλικο γιατί διαπιστώνει ότι είναι ηθικά εγκαταλελειμμένος, τελεί σε ηθικό κίνδυνο κ.λ.π. Ενδιαφέρεται λοιπόν για την τύχη του ανηλίκου ανεξάρτητα από ποινική δίωξη και είτε τον συμβουλεύει και κάνει τις ανάλογες συστάσεις στην οικογένεια του, είτε στις σοβαρότερες περιπτώσεις προωθεί τον ανήλικο για κοινωνική αποκατάσταση μέσω των εταιριών Προστασίας Ανηλίκων, των διαφόρων Κοινωνικών Υπηρεσιών ή της Υπηρεσίας Επιμελητών, όταν διαπιστώνει ότι ανεξάρτητα από τη βασιμότητα της μηνύσεως ή της αναφοράς, ο ανήλικος έχει ανάγκη βοήθειας και συμπαράστασης. Πρώτο ζητούμενο λοιπόν που ανακύπτει εδώ είναι η συνεργασία και ο συντονισμός των Εισαγγελικών ενεργειών με τις υπόλοιπες αυτές Υπηρεσίες.

2. Στις περιπτώσεις που ο Εισαγγελέας κινεί την ποινική δίωξη και παραπέμπει στο Δικαστήριο Ανηλίκων το νεαρό παραβάτη είναι δυνατό να διαπιστώσει επείγοντα και άμεσα προβλήματα του ανηλίκου, τα οποία είναι βέβαιο ότι δεν θα αρχίσουν να λύνονται προτού ληφθεί απόφαση από το Δικαστήριο για την αναμορφωτική μεταχείριση του. Είναι γνωστό όμως ότι μεταξύ ασκήσεως της ποινικής δίωξης και εκδόσεως της αποφάσεως του δικαστηρίου ανηλίκων μεσολαβεί διάστημα που φθάνει από ένα μήνα στις

ταχύτερες και πιο ασήμαντες παραβάσεις μέχρι τα δύο ή τρία και τέσσερα ακόμα χρόνια. Καθ' όλο το διάστημα αυτό όχι μόνον ο ανήλικος παραμένει ανεπίβλεπτος και αβοήθητος αλλά είναι επίσης δυνατόν να χειροτερεύσει σε μεγάλο βαθμό η κατάσταση του, εκτός του ότι και το αναμορφωτικό μέτρο που τίθεται με τόση καθυστέρηση έχει πλέον αμφίβολη απόδοση.

3. Μια άλλη και μάλιστα σοβαρότατη ευκαιρία για την άσκηση πρόληψης από τον Εισαγγελέα είναι η νέα εικόνα που παρουσιάζουν πλέον οι Εισαγγελίες ανηλίκων μετά το Ν. 1329/83. Όπως είναι γνωστό ο νόμος αυτός που αναμόρφωσε το οικογενειακό δίκαιο, έδωσε νέες αρμοδιότητες στον Εισαγγελέα που μπορεί να παρίσταται στα αστικά δικαστήρια και να ζητά την αφαίρεση της γονική μέριμνας και επιμέλειας από ακατάλληλους γονείς κ.λ.π. αναγορεύοντας έτσι τον Εισαγγελέα σε φύλακα και προστάτη της παιδικής ηλικίας. Τούτο είχε σαν συνέπεια να κατακλύζονται οι Εισαγγελίες και ιδιαίτερα η Εισαγγελία Ανηλίκων Αθηνών από πληθώρα αιτήσεων και παραπόνων για την αντιμετώπιση περιστατικών ανηλίκων που είτε κινδυνεύουν οι ίδιοι είτε έχουν αντικοινωνική συμπεριφορά. Παρουσιάσθηκε λοιπόν ένα στάδιο για τα Εισαγγελικά καθήκοντα και μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα προοπτική για την μέσω της Εισαγγελίας ανακάλυψη σοβαρών περιπτώσεων ανηλίκων που έχουν ανάγκη προληπτικής παρέμβασης και που επιβάλλουν τον συντονισμό με άλλες Υπηρεσίες για την επιτυχέστερη αντιμετώπιση τους.

4. Πολλές φορές οι Εισαγγελίες και τα Αστυνομικά Τμήματα σε περιπτώσεις αδικημάτων όπου, θύματα είναι ανήλικοι (π.χ. αδικήματα κατά των ηθών, έκθεση κ.λ.π.) αντιμετωπίζουν το θέμα ανηλίκων που ενώ τυπικά είναι θύματα, όμως έχουν και αυτοί ανάγκη αναμορφωτικής παρέμβασης, τελούν σε ηθικό κίνδυνο κ.λ.π. Επιτακτική λοιπόν είναι η ανάγκη να ασκηθεί πρόληψη και σ' αυτές τις περιπτώσεις.

5. Τέλος υπάρχει και μία άλλη κατηγορία αδικημάτων ανηλίκων που Δε φθάνουν στα ακροατήρια των δικαστηρίων ανηλίκων που η καθημε-

ρινή πρακτική των Εισαγγελιών και ιδιαίτερα των Αστυνομικών Τμημάτων αντιμετωπίζει δίνοντας λύσεις που υπαγορεύουν από επιείκεια ή πνεύμα συμβιβαστικό και προστατευτικό. Πρόκειται για τις περιπτώσεις εκείνες που αν και υπάρχει αδίκημα ποινικώς διωκτέο και μάλιστα πολλές φορές αυτεπαγγέλτως οι διωκτικές αρχές από λόγους ανθρωπισμού, επιείκειας κ.λ.π προτιμούν να μη κινήσουν την ποινική δίωξη και τούτο νομίζουμε πως πρέπει να συμβαίνει περισσότερο όταν ο παραβάτης είναι ανήλικος και η πράξη είναι όχι τόσο σοβαρή, σύμφωνα με τα κριτήρια του διωκτικού οργάνου. Η κρίση αυτή του διωκτικού οργάνου επηρεάζεται από αρκετούς παράγοντες, όπως η μικρή βαρύτητα του αδικήματος, η καλή οικογενειακή και ατομική εικόνα που δίνει ο ανήλικος, η ικανοποίηση του παθόντος και η μη επιμονή του να δοθεί συνέχεια στα δικαστήρια και φυσικά το γεγονός ότι ο ανήλικος απασχολεί για πρώτη φορά τις αστυνομικές αρχές και δεν αποτελεί μέλος ομάδας ανηλίκων (σπείρας). Όλα αυτά αν και δεν είναι τόσο σύμφωνα με το Νόμο συμβαίνουν, αφού αφ' ενός μεν συνιστούν έναν ακόμη παράγοντα αποκλίσεως μεταξύ δήλης και άδηλου εγκληματικότητας αφ' ετέρου Δε σε αρκετές περιπτώσεις αναγράφονται στα βιβλία συμβάντων των αστυνομικών τμημάτων.

Σύμφωνα με την εργασία των GIRAULT και MALEVSKA PEYRE (Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989) μια πρόχειρη έρευνα έδειξε ότι στο Παρίσι τα δύο τρίτα των περιπτώσεων ανηλίκων που προσάγονται στα αστυνομικά τμήματα μπαίνουν στο αρχείο. Οι παράγοντες που συντελούν στην αποφυγή της ποινικοποίησης παραβάσεων τελουμένων από ανηλίκους είναι εκτός από τη μικρή βαρύτητα της πράξεως και την ικανοποίηση του θύματος ή την επιθυμία να μη δοθεί συνέχεια δικαστική και οι εξής:

- Η καλή εικόνα που τυχόν δίνει ο ανήλικος και η οικογένεια του.
- Η προσωπικότητα του διωκτικού οργάνου (αυστηρός ή επιεικής)

- Ο φόρτος εργασίας των δικαστηρίων και των εισαγγελιών που φυσικό είναι να επηρεάζει το έργο της δίωξης, ιδίως όταν γνωρίζει ότι θα καθυστερήσει υπέρμετρα η εκδίκαση της υπόθεσης.
- Τέλος και οι προσωπικές γνωριμίες και σχέσεις, ιδίως στα χωριά και στις μικρές κομοπόλεις συντελούν στην αποφυγή της δικαστικής συνέχειας πολλών παραβάσεων.

Νομίζουμε ότι στις περισσότερες από τις περιπτώσεις αυτές κανένας δε θα μπορούσε να κατηγορήσει τις διοικητικές αρχές για την πρακτική τους αυτή (εκτός βέβαια αν υπερβαίνουν τα κοινώς παραδεκτά όρια) σήμερα μάλλον που ένα ισχυρό ρεύμα αποποινικοποίησης διατρέχει το νεώτερο ποινικό δίκαιο. Βέβαια η απόφαση της ποινικοποίησης ή όχι μιας παράβασης ανηλίκου δε γίνεται μετά από ολοκληρωμένη έρευνα της προσωπικότητας του νεαρού παραβάτη και είναι έτσι αντίθετη με την βασική αρχή του ποινικού δικαίου ανηλίκων, σύμφωνα με την οποία η προσωπικότητα του δράστου και όχι η βαρύτητα της πράξεως είναι αυτή που λαμβάνεται υπ' όψη. Η καθημερινή πρακτική όμως αυτή είναι μια πραγματικότητα που πρέπει να τη λάβουμε σοβαρά υπ' όψη μας και αφού δεν μπορούμε να την καταργήσουμε καλό είναι να την συστηματοποιήσουμε και να της δώσουμε τουλάχιστον μερικές αρχές ενέργειας, που θα βοηθήσουν την εγκληματοπροληπτική πολιτική μας.

Για να αξιοποιηθεί λοιπόν καλύτερα η συγκυρία αυτής της κρίσιμης στιγμής (που συμπίπτει με την έναρξη της ποινικής δίωξης με τη φυσιολογική δεκτικότητα που έχει ο ανήλικος για άσκηση αναμορφωτικού έργου από την ίδια την στιγμή της προσαγωγής του στις δικαστικές αρχές, νομίζουμε ότι θα έπρεπε να θεσμοθετηθεί η λήψη προσωρινών αναμορφωτικών μέτρων προληπτικού χαρακτήρος από το στάδιο της προδικασίας. Η άσκηση προληπτικά του μέτρου της επιμέλειας θα είχε τα εξής κατά τη γνώμη μας αγαθές συνέπειες:

α. Το αναμορφωτικό έργο θα αρχίζει αμέσως, χωρίς την απώλεια πολύτιμου χρόνου. Θα γίνεται λοιπόν έτσι εκμετάλλευση του χρονικού διαστήματος από την τέλεση της πράξεως μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης, η αναμορφωτική παρέμβαση θα αρχίζει σε μικρότερη ηλικία όποτε ο ανήλικος είναι περισσότερο ευάγωγος και θα αποφεύγεται κατά το δυνατόν χειροτέρευση της διαγωγής του ανηλίκου μέχρι την ημέρα της δίκης.

β. Θα γίνεται καλύτερη διάγνωση της προσωπικότητας του ανηλίκου γιατί η κοινωνική έρευνα δεν θα διενεργείται τις τελευταίες μέρες προ της δίκης αλλά θα παρακολουθείται ο ανήλικος καθ' όλο το διάστημα της προδικασίας. Η πληρέστερη αυτή κοινωνική έρευνα θα βοηθά φυσικά και στην ορθότερη λήψη του τελικού αναμορφωτικού μέτρου.

γ. Με τη δυνατότητα λήψης προσωρινών αναμορφωτικών μέτρων προληπτικού χαρακτήρα από την προδικασία θα αποσυμφορηθεί ο φόρτος των υποθέσεων που θα φθάνουν στα ακροατήρια, αν μάλιστα θεσμοθετηθεί η λήψη μέτρων ήπιας μορφής από τον Δικαστή ανηλίκων ευθύς με την προσαγωγή του ανηλίκου, χωρίς τη χρονοβόρα προδικασία και χωρίς καν να φθάνει η υπόθεση στο ακροατήριο όταν πρόκειται βέβαια για παραβάσεις μικρής σημασίας, όπως ακριβώς και στη Γαλλία.

δ. Με τον τρόπο αυτό και αφού θα αποσυμφορηθούν τα πινάκια των Δικαστηρίων Ανηλίκων από τις παραβάσεις μικρής σημασίας τα Δικαστήρια αυτά θα ασχολούνται ενδελεχέστερα με τις σοβαρές περιπτώσεις. Έτσι θα ξεκαθαρίζει και στην Ελλάδα η εικόνα της στατιστικής της εγκληματικότητας των ανηλίκων, στην οποία συμμετέχουν σήμερα κατά ποσοστό 65% οι παραβάσεις του Κ.Ο.Κ.

ε. Τέλος θα περιορισθεί το φαινόμενο που παρατηρείται σήμερα να οδηγούνται στο Δικαστήριο Ανηλίκων έφηβοι 17 και 18 ετών για πράξεις που τελέσαν προ διετίας και τριετίας, όταν άλλη τελείως ήταν η προσωπικό-

τητα τους και αφού βεβαίως έχει χαθεί τόσο πολύτιμος χρόνος αναμορφωτικής παρέμβασης.

Σαν συμπέρασμα μπορούμε να πούμε πως θεωρούμε σαν την καταλληλότερη στιγμή για την έναρξη της αναμορφωτικής παρέμβασης (μιας παρέμβασης που έχει προληπτικό χαρακτήρα), την χρονική στιγμή της συλλήψεως του ανήλικου από το αστυνομικό όργανο και της προσαγωγής του στον Εισαγγελέα. Η μικρή αλλά έντονη αυτή χρονική στιγμή, κατά την οποία ο ανήλικος έρχεται σε πρώτη επαφή με τις διωκτικές αρχές και κατά την οποία το πρόβλημα του εμφανίζεται στην πιο κρίσιμη στιγμή και η συμπτωματολογία του ίδιου και της οικογένειά του βρίσκεται σε έξαρση είναι η καλύτερη στιγμή τόσο για τη διάγνωση της προσωπικότητάς του όσο και για την έναρξη της αναμορφωτικής παρέμβασης με στόχο πάντοτε την ειδική πρόληψη. Και για την αξιοποίηση αυτής της συγκυρίας νομίζουμε ότι οι Εισαγγελίες είναι οι καταλληλότερες υπηρεσίες, καταλλήλως βέβαια στελεχωμένες (Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989).

Τούτο διότι τόσο οι Εισαγγελείς όσο και τα όργανα της Αστυνομίας έχουν το προνόμιο αυτοί να έρχονται πρώτοι σε επαφή με τον νεαρό παραβάτη του Ποινικού Νόμου. Έτσι αυτοί είναι εκείνοι που δέχονται την εικόνα του ανήλικου «ζεστή» την ώρα που του προσάγουν για να του απαγγελθεί κατηγορία, ή τη στιγμή που έχει παρουσιασθεί μαζί με τον κατηγορο και μηνυτή ή που συνοδεύεται από τους διαμαρτυρόμενους γονείς του που επιμένουν να καταθέσουν μήνυση εναντίον του. Ο Εισαγγελέας και η Αστυνομία έχουν το προνόμιο να βλέπουν τον ανήλικο ακριβώς την ώρα της «κρίσης», οπότε το πρόβλημα του ανήλικου και της οικογένειάς του βρίσκονται σε όλη τους την ένταση και προβάλλουν ανάγλυφα και ζωντανά (Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989).

Αλλά για να αξιοποιηθεί το διάστημα της προδικασίας στην προσπάθεια για την επανεκπαίδευση και ένταξη του ανηλίκου χρειάζονται τα εξής:

1. Νομοθετική ρύθμιση της δυνατότητας του Δικαστή ή του Εισαγγελέα για λήψη αναμορφωτικών μέτρων από την ίδια την στιγμή της άσκησης της ποινικής δίωξης.

2. Στελέχωση των Εισαγγελιών με υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων για την υποβοήθηση του Εισαγγελέως στο έργο του αυτό.

3. Συνεργασία και συντονισμός των παράλληλων Κοινωνικών και Δικαστικών υπηρεσιών που ασχολούνται με το παιδί, σε μόνιμα καθορισμένη βάση (π.χ. με μηνιαίες συναντήσεις όπου θα γίνεται από κοινού αντιμετώπιση των σοβαρών περιστατικών). Έτσι θα παύσει το φαινόμενο να ασχολούνται πολλές υπηρεσίες με τα ίδια περιστατικά, με τα γνωστά σε όλους μας προβλήματα (Τ. Σαλκίτσογλου, Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989).

ΜΕΡΟΣ Ζ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΩΣ ΘΕΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Στο τμήμα αυτό του κεφαλαίου θα αναφερθούμε στο θεσμό και το επάγγελμα της Κοινωνικής Εργασίας και θα την συσχετίσουμε στην επόμενη ενότητα με το αστυνομικό επάγγελμα.

Σύμφωνα με τον Δρ. Χ. Μουζακίτη, (Σημειώσεις Α΄ Εξαμήνου) η Κοινωνική Εργασία, επηρεάστηκε πολύ από τις ιδέες της φιλανθρωπίας και της ελεημοσύνης, το νόμο της Ελισάβετ για τους φτωχούς της Αγγλίας, τις κοινωνικές φιλοσοφίες του Comte και του Rousseau, την ανάγκη για αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που δημιούργησε η Βιομηχανική Επανάσταση, τη θεωρία της ψυχανάλυσης και τις κοινωνικές θεωρίες του Merton.

Βασικός στόχος της, προεπαγγελματικά, ήταν η περίθαλψη των φτωχών της βιομηχανικής επανάστασης και των κατατρεγμένων των δύο παγκοσμίων πολέμων.

Οι μεγάλες αλλαγές όμως και ανακατατάξεις που ακολούθησαν διόγκωσαν τα υπάρχοντα προβλήματα και δημιούργησαν και άλλα, σαν συνέπεια της ταχύτατης τεχνολογικής προόδου και του μεγάλου μεταναστευτικού κύματος προς τα αστικά κέντρα. Οι άνθρωποι βρέθηκαν αντιμέτωποι με την ανεργία, τη φτώχεια, την αρρώστια.

Έτσι λοιπόν, η κοινωνική εργασία είχε πολλά να προσφέρει προκειμένου να βοηθήσει τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν τη νέα κατάσταση.

Η Ορ. Εξάρχου («Εκλογή», 1976), αναφέρει πως «παραδοσιακά η κοινωνική εργασία αναπτύχθηκε από ένα βασικό ενδιαφέρον να βοηθάει ο

άνθρωπος να αντιμετωπίζει τα κοινωνικά προβλήματα που αυξάνονται με ταχύ ρυθμό στο περιβάλλον του».

Η κοινωνική εργασία στα πρώτα της βήματα είχε στραφεί αποκλειστικά προς τη βοήθεια του ατόμου χωρίς να ενδιαφέρεται για τα αίτια που δημιούργησαν το πρόβλημα του. Ασκούνται δε, από διάφορα φιλανθρωπικά σωματεία με την πρωτοβουλία είτε της εκκλησίας είτε των κυρίων της αστικής τάξης.

Οι οικονομικές όμως ανακατατάξεις και η βιομηχανική ανάπτυξη δημιούργησαν πλείστα προβλήματα τα οποία η φιλανθρωπία δεν ήταν σε θέση από μόνη της να τα αντιμετωπίσει. Έπαψε πλέον να ισχύει η λεγόμενη «αρχαϊκή οικονομική υπόθεση» κατά την οποία οι φτωχοί είναι υπεύθυνοι για τη δημιουργία των προβλημάτων τους και έγινε αισθητή η ανάγκη για την αναμόρφωση του περιβάλλοντος και της ενεργού ανάμιξης της πολιτείας με μέσα προστασίας.

Δημιουργήθηκε έτσι η Κοινωνική Πρόνοια όπου στα αρχικά στάδια της εξέλιξης της αναφερόταν σε κοινωνικές παροχές που διδάσκονται κυρίως στους φτωχούς και σε άλλες εξαρτημένες περιθωριακές ομάδες όπως ανάπηροι και προβληματικά άτομα, υποστηρίζουν σε άρθρο τους οι Ο. Ζαρνάρη και Μ. Ασημακοπούλου («Εκλογή», Αύγουστος 1984).

Με αυτή όμως τη μορφή δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες και ήταν πλέον αναπόφευκτη η διεύρυνση της αποστολής και του περιεχομένου της. Σ' αυτό επηρεάστηκε πολύ από τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948).

- Το δικαίωμα στην εργασία σε περιβάλλον εξανθρωπισμένο και με ικανοποιητική αμοιβή ανάλογη προς την εργασία.
- Το δικαίωμα σε αξιοπρεπείς συνθήκες στέγασης και υγιεινό περιβάλλον.

- Το δικαίωμα στην απόκτηση οικογένειας και στην συμπαράσταση της κοινωνίας στην αξιοποίηση του οικογενειακού βίου.
- Το δικαίωμα ζωής, ελευθερίας και ασφάλειας.
- Το δικαίωμα πνευματικής ελευθερίας και ελευθερίας στην άσκηση των θρησκευτικών πεποιθήσεων και
- Το δικαίωμα συμμετοχής στον πολιτικό βίο.

Με την αναμόρφωση έτσι της Κοινωνικής Πρόνοιας δημιουργήθηκε ένα σύστημα εξειδικευμένων υπηρεσιών που τις παρείχαν άτομα με πλατειά γνώση της φύσης και των αναγκών του ανθρώπου καθώς και της ατομικής και κοινωνικής του συμπεριφοράς.

Μέσα στο σύστημα αυτό είναι ενταγμένη και η κοινωνική εργασία η οποία μέσω των κοινωνικών λειτουργιών της χρησιμοποιεί τεχνικές και μεθόδους που θα της επιτρέψουν τη σωστή διάγνωση των σχετικών προβλημάτων και τον αποτελεσματικό χειρισμό τους.

Σήμερα, την κοινωνική εργασία κατευθύνουν ανθρωπιστικά και δημοκρατικά ιδεώδη σύμφωνα με την Α. Καλούτση (Σημειώσεις για το μάθημα της Δεοντολογίας). Η δε θεωρία και πρακτική της έχει διαμορφωθεί με τη βοήθεια άλλων κοινωνικών επιστημών. Έχει επηρεασθεί πολύ από την ψυχολογία και την κοινωνιολογία, όμως και άλλες επιστήμες όπως η ανθρωπολογία, δίκαιο, οικονομία, βιολογία κ.λ.π. καταλαμβάνουν όλο και μεγαλύτερη θέση στις απαραίτητες γνώσεις για τον χειρισμό προβλημάτων σε μια πολυσύνθετη κοινωνία.

Σχετικά με την πρακτική της κοινωνικής εργασίας ο Δρ. Δ. Ιατρίδης σε άρθρο του στο περιοδικό «Κοινωνική Εργασία» (1987), αναφέρει πως έχει επηρεαστεί από δύο σχολές σκέψης.

Η πρώτη σχολή υποστηρίζει πως οι αξίες δεν έχουν θέση στην Επιστήμη και εξισώνει την επιστήμη με την αντικειμενικότητα λέγοντας πως οι αξιολογικές κρίσεις πρέπει να απευθύνονται στην τεχνική ικανότητα του

κοινωνικού επιστήμονα και όχι σε εμπειρικές μαρτυρίες. Η απουσία αξιών σημαίνει επίσης πως οι κοινωνικοί επιστήμονες οφείλουν να παραμένουν αδιάφοροι προς τις ηθικές διαστάσεις της εργασίας τους.

Η δεύτερη σχολή σκέψης θεωρεί ανεφάρμοστη, ανεπιθύμητη και αδιανόητη την άποψη πως είναι δυνατόν οι κοινωνικές επιστήμες και η κοινωνική εργασία να υπάρξουν έξω από την ιδεολογία και την αξιολόγηση. Σαν επιχείρημα παρουσιάζει το ότι ο ίδιος ο ορθολογισμός αφ' εαυτού αποτελεί μια επιλογή, πράγμα που σημαίνει ότι δεν εφαρμόζει για τον εαυτό του τα αυστηρά κριτήρια που προτείνει για τις άλλες πηγές γνώσης. Η σχολή αυτή ισχυρίζεται ότι εάν ήταν αναγκαίο να κατανοήσει κανείς και να περιγράψει τον κόσμο χωρίς αξίες προκειμένου να είναι «επιστημονικός» τότε η ίδια η επιστήμη θα ήταν αδύνατη.

Γενικά υποστηρίζεται, όπως μας πληροφορεί ο Δρ. Δ. Ιατρίδης, πως το μοντέλο βασισμένο στον ορθολογισμό λειτουργεί καλά στο να επιλεγεί αποτελεσματικά μέσα για την επίτευξη δεδομένου στόχου, στην πραγματικότητα όμως είναι ανεπαρκές στο να καθορίζει ποιος θα πρέπει να είναι ο στόχος (Ιατρίδης, 1987, σελ. 10 - 13).

Έτσι και η κοινωνική εργασία χρησιμοποιεί το βασισμένο στον ορθολογισμό μοντέλο για να προσαρμόσει τα μέσα στους σκοπούς και τις ιδεολογικές προσεγγίσεις για την επιλογή των στόχων, για τη διατύπωση του προβλήματος και το σχεδιασμό πολιτικής.

Την επαγγελματική της μορφή η κοινωνική εργασία την παρουσιάζει μέσω των μεθόδων της και οι γνώσεις που διαθέτει εκφράζονται με τους χειρισμούς που χρησιμοποιεί εφαρμόζοντας την εργασία με το άτομο, την ομάδα και την κοινότητα.

Και οι τρεις μέθοδοι έχουν κοινούς σκοπούς και κοινή φιλοσοφία και επιδιώκουν την ευημερία και την καλύτερη προσαρμογή του εξυπηρετούμενου προς το περιβάλλον του, είτε πρόκειται για άτομο, ομάδα ατόμων ή κοινότη-

τα (Μαζακίτης, Διδακτικές Σημειώσεις, σελ. 46). Διαφέρουν μόνο σε δεξιότητες και τεχνικές που κάθε μία μέθοδος χρησιμοποιεί για την επίτευξη των σκοπών της.

Η κατά περίπτωση εργασία ενδιαφέρεται για την ευημερία του ατόμου, εξατομικεύοντας την ανθρώπινη ανάγκη και χρησιμοποιώντας την πρόσωπο με πρόσωπο (συνέντευξη) επικοινωνία.

Η εργασία με την ομάδα αποσκοπεί στο να εμπλουτίσει την ανθρώπινη ζωή με εμπειρίες ικανοποιητικών διαπροσωπικών σχέσεων καθώς και να επιλύσει ορισμένα από κοινού προβλήματα.

Η δε εργασία με την κοινότητα, σύμφωνα με τον Ross, δεν αποσκοπεί στην επίλυση ορισμένων κοινοτικών προβλημάτων, όσο σημαντικό και αν είναι αυτό, αλλά πρέπει να επιδιώκεται η ανάπτυξη της ικανότητας της κοινότητας να εργάζεται όχι μόνο για την επίλυση κάποιων προβλημάτων αλλά για την επίλυση κάθε προβλήματος που απασχολεί το σύνολο.

«Μέχρι πρόσφατα η κοινωνική εργασία ήταν έντονα μέθοδο κεντρική με σαφή διαχωρισμό των στοιχείων που συνιστούν κάθε μία από τις τρεις μεθόδους» (Εξάρχου, 1976, σελ. 6).

Σήμερα όμως, η ανάγκη για πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων έδωσε προτεραιότητα στο να γίνει κατανοητό το πρόβλημα στο σύνολο του και να αντιμετωπιστεί ανάλογα με κάποια από τις τρεις μεθόδους ή και με τις τρεις. Επιχειρείται δηλαδή μια διαμεθοδική προσέγγιση των προβλημάτων και εκείνο που αποκτά σημασία δεν είναι η συγκεκριμένη μέθοδος αλλά οι χειρισμοί και οι δεξιότητες του επαγγελματία κοινωνικού λειτουργού είτε και αυτές συνεντεύξεις, είτε κατ' οίκον επισκέψεις κ.λ.π.

Όσον αφορά την κοινωνική εργασία στην Ελλάδα, είναι πολύ καινούργια σαν επαγγελματική δραστηριότητα. Ο Νόμος 40/8 της 11^{ης} Νοεμβρίου 1959 αποτελεί ορόσημο καθώς μ' αυτόν θεσμοθέτησε η κοινωνική εργασία και δημιουργήθηκε το νέο επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού (Α. Καλού-

τη, Διδακτικές Σημειώσεις από το μάθημα της Δεοντολογίας Επαγγέλματος).

Ουσιαστικά, στην Ελλάδα η κοινωνική εργασία προϋπήρχε τουλάχιστον επί μια δεκαετία σαν αποτέλεσμα της ανάγκης να δοκιμαστούν νέοι και αποδοτικότεροι τρόποι εργασίας σαν προνοιακό χώρο, σε μια στιγμή που οι κοινωνικές ανάγκες και τα προβλήματα μεγάλων ομάδων του πληθυσμού όλης της χώρας ήταν εκτεταμένες και εξαιρετικά πιεστικές.

Από τότε μέχρι σήμερα το επάγγελμα εξελίχθηκε υπό την επίδραση πολλών παραγόντων, κατά την Α. Καλούτση, όπως ήταν οι κοινωνικές ανάγκες και τα προβλήματα κάθε περιόδου της ζωής της χώρας, η επικρατούσα κάθε φορά κοινωνική πολιτική όπως αυτή υλοποιείται με τις εφαρμοζόμενες υπηρεσίες και προγράμματα, η επίδραση που είχε η πρόοδος του επαγγέλματος στον διεθνή χώρο όπως αυτή μεταφέρεται εδώ και οι επιδράσεις που είχε η δουλεία των ίδιων των κοινωνικών λειτουργών τόσο σε σχέση με τους εξυπηρετούμενους όσο και με τους εργοδότες των κοινωνικών λειτουργών μέσα στη χώρα.

Σαν σκοπό, η κοινωνική εργασία σύμφωνα με το Δρ. Χρ. Μουζακίτη (Διδακτικές σημειώσεις Α' εξαμήνου) έχει:

- Να βοηθήσει τους ανθρώπους να προάγουν και να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τα δυναμικά τους στην αντιμετώπιση και λύση προβλημάτων.
- Να βοηθήσει τους ανθρώπους να δημιουργούν διασυνδέσεις με ενισχυτικά κοινοτικά ή κοινωνικά συστήματα.
- Να διευκολύνει την επικοινωνία, να αλλάξει ή και να δημιουργήσει νέες σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων και κοινωνικών πόρων.
- Να διευκολύνει την επικοινωνία, να αλλάξει ή να δημιουργήσει σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων μέσα στα κοινωνικά συστήματα ενίσχυσης.

Να συνεισφέρει στην ανάπτυξη και την αλλαγή κοινωνικής πολιτικής.

- Να ενεργοποιείται στην απόδοση υλικών πόρων, μέσω των κοινωνικών συστημάτων.
- Να υπηρετεί, σαν μέσο κοινωνικού ελέγχου ή και κοινωνικής αλλαγής.

Και ερχόμαστε, τέλος, να αναφερθούμε στις αρχές και αξίες του επαγγέλματος της κοινωνικής εργασίας.

Λέγοντας αρχές εννοούμε την φιλοσοφική και ανθρωπιστική βάση, πάνω στην οποία στηρίζεται το επάγγελμα. Ενώ οι αξίες αφορούν την πειθαρχημένη συμπεριφορά και χρησιμοποίηση του εαυτού ως επαγγελματία απέναντι στον άνθρωπο, το κοινωνικό σύνολο και το ίδιο το επάγγελμα. Σύμφωνα με μια ομάδα ειδικών του κεντρικού Συμβουλίου Μόρφωσης και Εκπαίδευσης στην Κοινωνική Εργασία στην Αγγλία, η οποία έδωσε έναν περιγραφικό ορισμό του όρου, οι αξίες προσδιορίζουν τα γενικά standard και ιδεώδη που χρησιμοποιούμε για να κρίνουμε την διαγωγή την δική μας καθώς και των άλλων.

Οι Δρ. Χρ. Μουζακίτη (Διδακτικές σημειώσεις Α΄ εξαμήνου), αναφέρει πως ένας αριθμός αξιών είναι βασικός στην υλοποίηση της κοινωνικής εργασίας στην πράξη. Τέτοιες αξίες είναι:

1. Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στην μοναδικότητα και αξιοπρέπεια του ατόμου.

Είναι αρχή της κοινωνικής εργασίας πως κάθε ανθρώπινο ον είναι μοναδικό όπως και ότι το άτομο λειτουργεί σαν μια βιολογική, ψυχική και κοινωνική οντότητα, που βρίσκεται σε συνεχή αλληλεπίδραση με το περιβάλλον του.

Μπορεί όλοι οι άνθρωποι να έχουν ορισμένες βασικές ανάγκες (τροφή, ασφάλεια, περίθαλψη, πνευματική ανάπτυξη), έχουν όμως και ορι-

σμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που συνθέτουν την προσωπικότητα τους και τους κάνουν να διαφέρουν από τους άλλους ανθρώπους.

Η πνευματική ανάπτυξη επίσης βοηθά το άτομο να επιβληθεί στις ενστικτώδεις παρορμήσεις του, να αναπτύξει την παραγωγικότητα του και να δημιουργήσει ένα κλίμα αξιοπρέπειας γύρω από τον εαυτό του και τους άλλους και το οποίο πρέπει ο κοινωνικός λειτουργός να σεβαστεί.

2. Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στο δικαίωμα της αυτοδιάθεσης του ατόμου.

Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να αποφασίζει ο ίδιος για τον εαυτό του και για όσα τον αφορούν. Ο κοινωνικός λειτουργός από την πλευρά του οφείλει όχι μόνο να το πιστεύει αυτό αλλά και να βοηθά το άτομο, όταν βρίσκεται σε σύγχυση, να αναλάβει τις ευθύνες του ώστε να σκεφθεί τρόπους αντιμετώπισης των προβλημάτων του καθώς και να του παρέχει τις ευκαιρίες εκείνες που θα τον δραστηριοποιήσουν προς όφελος των υποθέσεων του.

3. Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στον αυτοσεβασμό του ατόμου.

Ο κοινωνικός λειτουργός έχει την υποχρέωση να σέβεται τον εσωτερικό κόσμο του ατόμου και να το πληροφορεί σε στιδήποτε το αφορά ζητώντας την συγκατάθεση του εκτός βέβαια από τις περιπτώσεις εκείνες που δεν είναι σε θέση να την εκφράσει είτε λόγω ηλικίας είτε φυσικής ή πνευματικής αναπηρίας είτε για οποιαδήποτε άλλη αιτία.

4. Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στο δικαίωμα να ενεργεί ελεύθερα.

Κάθε άνθρωπος δικαιούται να αναπτύσσει την προσωπικότητα του ελεύθερα και ελεύθερα να συμμετέχει στην πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας. Γεγονός στο οποίο οφείλει να πιστεύει ο κοινωνικός λειτουργός.

5. Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού σε έναν επαρκή και ικανοποιητικό τρόπο ζωής.

Αποτελεί βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, καθένας να αποκτά ένα τρόπο ζωής από τον οποίο θα αντλεί ικανοποιήσεις και η κοινωνία είναι υποχρεωμένη να βοηθά και να διευκολύνει το άτομο σε αυτή του την προσπάθεια.

Ο δε κοινωνικός λειτουργός για να μπορέσει να συνεργαστεί με τον άνθρωπο, οφείλει να πιστεύει και να σέβεται αυτό το δικαίωμα που το επάγγελμά του το ανήγαγε σε αξία.

6. Η πίστη του κοινωνικού λειτουργού στην εμπιστευτικότητα των συνδιαλλαγών του με το άτομο.

Αξία πολύ βασική, χωρίς την οποία ο κοινωνικός λειτουργός δεν μπορεί να υπηρετήσει το επάγγελμά του. Κοινωνικός λειτουργός που βγάζει προς τα έξω τα όσα συζητά με τους ανθρώπους που απευθύνονται σ' αυτόν, δεν τυγχάνει της εκτίμησης και της εμπιστοσύνης τους με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αναπτύξει μια ικανοποιητική σχέση μαζί τους, που θα οδηγήσει στην αντιμετώπιση των δυσκολιών ή προβλημάτων τους. Διότι γνωρίζουμε πολύ καλά ότι η σχέση είναι από τα σημαντικότερα «εργαλεία» που έχει στην διάθεση του ο κοινωνικός λειτουργός, προκειμένου να ανταποκριθεί στα όσα το επάγγελμά του ορίζει.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που έχει νομικό καθήκον (όταν δηλαδή κάποιος νόμος το επιτάσσει) να κάνει γνωστή πιθανή εγκληματική πράξη (άρθρο 371 Π.Κ., περί παραβίασης της επαγγελματικής εχεμύθειας). Αν δηλαδή μάθει πως σχεδιάζεται κάποιο κακούργημα, ακόμα και στην περίπτωση που δεν μπορεί να καταλογισθεί ευθύνη στο δράστη (ανήλικος, ψυχασθενής κ.α.), απειλείται με φυλάκιση ως τρία χρόνια όταν δεν το αναγγείλει έγκαιρα στις αρχές. Επίσης παραβίαση απορρήτου επιβάλλεται σε ορισμένους επαγγελματίες από ειδικούς νόμους, όπως λ.χ. στους γιατρούς η αναγγελία αφροδισίου νοσήματος.

7. Η αντίθεση του κοινωνικού λειτουργού σε διακρίσεις εξαιτίας φυλετικών, κοινωνικών, θρησκευτικών διακρίσεων.

Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να δείξει ενδιαφέρον στην εργασία του με τους ανθρώπους χωρίς διάκριση. Άλλωστε είναι ο επαγγελματίας εκείνος που πρέπει να προσφέρει την βοήθεια του και στα άτομα εκείνα που θεωρούνται ανεπιθύμητα από το κοινωνικό σύνολο. Δεν αμφισβητείται βέβαια το γεγονός πως σαν άνθρωπος με βιάματα και εμπειρίες θα έχει τις δικές του απόψεις στο θέμα των διακρίσεων.

Σαν επαγγελματίας όμως οφείλει να είναι αντικειμενικός και αν βρεθεί σε μια κατάσταση που κινδυνεύει να επηρεαστεί η αντικειμενικότητα του, πρέπει να συμβουλευτεί κάποιον άλλο επαγγελματία της κοινωνικής υπηρεσίας ή να παραπέμψει τον εξυπηρετούμενο σε άλλον συνάδερφο, αναφέρει ο διεθνής κώδικας δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών.

8. Η υποχρέωση - καθήκον του κοινωνικού λειτουργού να βοηθήσει το άτομο να υπερπηδήσει τα προβλήματά του.

Όλοι οι ορισμοί που έχουν γραφεί για την κοινωνική εργασία έχουν σαν επίκεντρο τη βοήθεια προς το άτομο, ομάδα ή κοινότητα με απώτερο σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.

Αποστολή λοιπόν και καθήκον συγχρόνως του κοινωνικού λειτουργού είναι αυτό ακριβώς. Να βοηθήσει τους εξυπηρετούμενους, χρησιμοποιώντας τις γνώσεις και τις τεχνικές που διδάχθηκε, ώστε να υπερπηδήσουν τα προβλήματά τους και να καταστούν ικανοί να λειτουργήσουν από μόνοι στα πλαίσια του περιβάλλοντός τους (οικογενειακό, κοινωνικό, επαγγελματικό κ.α.).

ΣΧΕΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

α. Συσχετισμός των αρχών και αξιών της κοινωνικής εργασίας και αστυνομίας.

Κάτω από αυτόν τον τίτλο έχουμε σαν σκοπό να κάνουμε μια αντιπαραθεση μεταξύ των αξιών και αρχών που διέπουν την κοινωνική εργασία και την αστυνομία καθώς και των τρόπων με τους οποίους προσεγγίζουν τα ανθρώπινα προβλήματα τα δύο αυτά επαγγέλματα.

Η κοινωνική εργασία είναι ένας κοινωνικός θεσμός που έχει σαν σκοπό την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, ενισχύοντας τις αναπτυξιακές ικανότητες των ανθρώπων και φέροντας τους πιο κοντά στις υπηρεσίες εκείνες που θα τους παρέχουν τις δυνατότητες επίλυσης των προβλημάτων τους.

Η Αστυνομία από την άλλη είναι ένας πολιτικός θεσμός ταγμένος από την πολιτεία για την προάσπιση της δημόσιας και κρατικής ασφάλειας.

Έχουμε δηλαδή να κάνουμε με δύο διαφορετικούς θεσμούς (κοινωνικός - πολιτικός) με διαφορετικούς στόχους.

Παρ' όλη όμως τη θεμελιακή αυτή διαφορά τους, υπάρχουν σημεία επαφής που παρέχουν την δυνατότητα συνεργασίας αυτών των δύο θεσμών. Ας δούμε λοιπόν ποια είναι αυτά τα σημεία.

Από την πλευρά της κοινωνικής εργασίας θα παραθέσουμε τις αξίες του επαγγέλματος σύμφωνα με το Δρ. Χ. Μουζακίτη (Σημειώσεις Α' εξαμήνου) και τον διεθνή κώδικα δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών (Ιούλιος 1976). Από την πλευρά της Αστυνομίας θα παραθέσουμε τους κανόνες του κώδικα δεοντολογίας των Αστυνομικών (Σηφάκης, 1981α,β,γ,δ - 1982ε,στ,ζ).

Ενώ και τα δύο επαγγέλματα ασχολούνται με τον άνθρωπο, εντούτοις διαφέρουν ως προς το ότι, η μεν κοινωνική εργασία τον βοηθά επιστρατεύοντας τα μέσα και τις τεχνικές που της υπαγορεύει η επιστήμη της, η δε αστυνομία τον προστατεύει βάσει των νόμων του Κράτους.

Ασφαλώς, οι όροι Βοήθεια και Προστασία δεν είναι αντίθετοι μεταξύ τους, ούτε ο ένας αναιρεί τον άλλον. Η διαφορά έγκειται περισσότερο στον τρόπο με τον οποίο παρέχεται η βοήθεια ή η προστασία, όπως θα δούμε στην επόμενη ενότητα.

Επίσης, ο κοινωνικός λειτουργός πιστεύει στην αυτοδιάθεση του πελάτη, στο δικαίωμα του δηλαδή να αποφασίζει ο ίδιος για τα όσα τον αφορούν συμπεριλαμβανομένης βέβαια και της προσφερόμενης βοήθειας.

Αντίθετα ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος να παρέμβει αυτεπαγγέλτως και να δώσει λύση σε οποιαδήποτε πρόβλημα ή άδικη πράξη πέσει στην αντίληψη του ή του γίνει γνωστή κατόπιν αιτήματος ενός πολίτη.

Η απουσία θρησκευτικών, πολιτικών, κοινωνικών κ.λ.π προκαταλήψεων αποτελεί σημαντικό βήμα στο να είναι η προσφερόμενη εργασία του κοινωνικού λειτουργού αντικειμενική. Δεν έχει το δικαίωμα να κάνει διακρίσεις μεταξύ των πελατών αλλά οφείλει να τους αντιμετωπίζει όλους το ίδιο. Σ' αυτό τον βοηθά και η αυτογνωσία, η οποία είναι ανεπτυγμένη στον κοινωνικό λειτουργό από το στάδιο της εκπαίδευσής του.

Την ίδια αρχή οφείλουν να σέβονται και οι αστυνομικοί, οι οποίοι δεν έχουν το δικαίωμα διακρίσεων μεταξύ των παραβατών ούτε και να τρέφουν αισθήματα εχθρότητας απέναντί τους.

Ο αστυνομικός είναι υποχρεωμένος βάσει του κώδικα δεοντολογίας του, να παρέχει τον εαυτό του ως υπόδειγμα υπακοής στους νόμους.

Κάτι ανάλογο δεν υπάρχει στον κώδικα δεοντολογίας των κοινωνικών λειτουργών ούτε και στις αξίες που έχουμε προαναφέρει για την κοινωνική εργασία. Σαν δημόσιοι υπάλληλοι όμως οφείλουν να υπακούουν στους

νόμους του κράτους και να μην έχουν καμία ανάμειξη σε οποιαδήποτε καταδικαστέα πράξη όπως εγκλήματα κατά των ηθών, απάτη κ.λ.π. Ασφαλώς, κάτι τέτοιο είναι ευνόητο, διότι η παράβαση τέτοιων νόμων θα έχει σαν συνέπεια, όχι μόνο την ανάκληση της αδείας άσκησης επαγγέλματος (άρθρο 2, Ν. 4018/59) αλλά και αρνητικό αντίκτυπο σε όλο το επάγγελμα.

Μια άλλη αρχή που ισχύει τόσο τους κοινωνικούς λειτουργούς όσο και για τους αστυνομικούς αποτελεί το επαγγελματικό απόρρητο.

Ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να τηρήσει την εχεμύθεια στις συνδιαλλαγές του με τον πελάτη, καθώς είναι πλέον σημαντικό να αναπτυχθεί σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ τους (κοινωνικός λειτουργός - πελάτης). Η εμπιστοσύνη είναι η βάση της συνεργασίας τους και δεν επρόκειτο να αναπτυχθεί εάν ο κοινωνικός λειτουργός διαλαλεί τα όσα του λέει ο πελάτης του.

Ο αστυνομικός από την άλλη, εξαιτίας του επαγγέλματος του, λαμβάνει γνώση πολλών πληροφοριών οι οποίες αφορούν θέματα του κράτους ή της υπηρεσίας του, είτε μυστικά των πολιτών. Σαν γνώστης τέτοιων θεμάτων οφείλει να τηρήσει το επαγγελματικό απόρρητο καθώς μια τέτοια αποκάλυψη μπορεί από τη μία να θέσει σε κίνδυνο το κράτος ή την υπηρεσία του και από την άλλη να προδώσει την εμπιστοσύνη του πολίτη.

Ο αστυνομικός επίσης οφείλει να παρακολουθεί τις κοινωνικές εξελίξεις και να προσαρμόζεται σ' αυτές. Παράλληλα όμως, οφείλει να είναι λίγο συντηρητικός, για να ανακόπτει την μεγάλη ταχύτητα με την οποία εξελίσσεται ο σύγχρονος κόσμος, αναφέρει ο δέκατος δεοντολογικός κανόνας του (Σηφάκης 1982, ε).

Όσον αφορά την κοινωνική εργασία, δεν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη αρχή από τις προαναφερόμενες που να αναφέρεται σε κάτι ανάλογο, όμως η ίδια η φύση του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού έχει άμεση σχέση με τις κοινωνικές εξελίξεις καθώς δημιουργήθηκε από την ανάγκη να βοηθή-

σει άτομα, ομάδες και κοινότητες να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες και τα προβλήματα που προκλήθηκαν από τις αλλαγές των συνθηκών ζωής.

Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι μια σημαντική αρχή και για τα δύο επαγγέλματα.

Η κοινωνική εργασία η οποία ασχολείται με τα ανθρώπινα προβλήματα δεν είναι δυνατόν να μην περιλαμβάνει στις αρχές της το σεβασμό τόσο σημαντικών. Έτσι λοιπόν, ο κοινωνικός λειτουργός πιστεύει στο δικαίωμα του ανθρώπου να ενεργεί ελεύθερα ολοκληρώνοντας την προσωπικότητα του (στο βαθμό βέβαια που δεν καταπατά το ίδιο δικαίωμα του άλλου), στην μοναδικότητα και την αξιοπρέπεια του και φυσικά στο δικαίωμα του για έναν επαρκή και ικανοποιητικό τρόπο ζωής.

Από την άλλη, η προστασία των συνταγματικών δικαιωμάτων για ελευθερία, ισότητα, δικαιοσύνη είναι καθοριστική για την αστυνομία διότι η καταπάτηση αυτών των δικαιωμάτων οδηγεί σε εχθρότητα των πολιτών απέναντι της.

Εδώ υπάρχει κάτι το οποίο πρέπει να ειπωθεί. Παρ' όλο που και οι δύο θεσμοί οφείλουν να σέβονται τα δικαιώματα του ανθρώπου για ελευθερία, δικαιοσύνη κ.λ.π., υπάρχει κάποια διαφορά μεταξύ τους.

Η αστυνομία είναι υποχρεωμένη να προστατεύει αυτά τα δικαιώματα. Η δε κοινωνική εργασία πιστεύει σε αυτά. Κάτι άλλο το οποίο πρέπει να αναφερθεί είναι πως παρ' όλο που η αστυνομία οφείλει να προστατεύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα, πολλές φορές εξαιτίας της φύσης της αποστολής τους, αναγκάζεται να έρθει σε σύγκρουση μ' αυτά, όπως συμβαίνει για παράδειγμα σε μια σύλληψη πολίτη. Εκείνη τη στιγμή παραβιάζεται το δικαίωμα του για ελευθερία έστω κι αν προέβη σε κάποια αξιόποινη πράξη που τον οδήγησε στη σύλληψη.

Ολοκληρώνοντας, λέμε πως στόχος μας ήταν μέσα από την αντιπαράθεση αρχών και αξιών, να φανούν τα κοινά σημεία των δύο επαγγελμάτων.

Έτσι παρά τις διαφορές τους, που δεν είναι και λίγες και που θα τονιστούν περισσότερο και στην επόμενη ενότητα, κύριο σημείο επαφής τους αποτελεί ο άνθρωπος. Μπορεί βέβαια να τον αντιμετωπίζουν κάτω από διαφορετικό πρίσμα (εξαιτίας της αποστολής τους) η ψυχολογία του όμως ενδιαφέρει και την κοινωνική εργασία και την αστυνομία.

Επίσης, η αρχή του επαγγελματικού απορρήτου και της έλλειψης διακρίσεων (θρησκευτικών, πολιτικών, κοινωνικών, τοπικιστικών κ.λ.π.) που ισχύουν και για τα δύο επαγγέλματα θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση της αποστολής και του περιεχομένου του ενός από το άλλο.

Ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα είτε μεταφράζεται ως προστασία, είτε ως πίστη είναι ένα άλλο σημείο που δεν πρέπει να αγνοούμε.

β. Συσχετισμός των τρόπων προσέγγισης των ανθρωπίνων προβλημάτων από την κοινωνική εργασία και την αστυνομία

Η κοινωνική εργασία ως εφαρμοσμένη επιστήμη, μέσα από τις επιδράσεις που έχει δεχθεί από τις κοινωνικές επιστήμες και τις μεγάλες εξελίξεις και αλλαγές που έχουν πραγματοποιηθεί στα διάφορα συστήματα της ανθρώπινης κοινωνίας, έχει διαμορφώσει ένα δίκτυο υπηρεσιών, χρησιμοποιώντας μια σειρά μεθοδολογικών προσεγγίσεων ου είναι η κοινωνική εργασία με ομάδες και η κοινωνική εργασία με κοινότητα. Σκοπός αυτών των προσεγγίσεων είναι η βοήθεια προς τον άνθρωπο για την αντιμετώπιση βασικών προβλημάτων του και η προαγωγή της ευημερίας του συνόλου.

Κανάλι της όλης διεργασίας της κοινωνικής εργασίας με τον άνθρωπο αποτελεί η σχέση. Σύμφωνα με τους Compton και Calaway «σχέση είναι μια συνδιαλλαγή, μια αμοιβαία συναισθηματική επικοινωνία, μια στάση, μια δυναμική επικοινωνία, μια αμοιβαία συνεργασία» (Μουζακίτης, Σημειώσεις

Α' εξαμήνου). Επίσης σύμφωνα με τους Pinkus και Minahan «η σχέση μπορεί να χαρακτηρίζεται από μια ατμόσφαιρα διεργασίας, διαπραγμάτευσης και διαμάχης και στοιχεία της αποτελούν ο σκοπός, η εξυπηρέτηση των αναγκών του συστήματος του πελάτη και η αντικειμενικότητα και αυτογνωσία του κοινωνικού λειτουργού» (Μουζακίτης, Σημειώσεις Α' εξαμήνου). Η ποιότητα δε της σχέσης, κατά Luais εξαρτάται από την αμοιβαιότητα, την πραγματικότητα, τα αισθήματα, τη γνώση, το ενδιαφέρον για το άλλο άτομο, το σκοπό, το παρόν και την απουσία κριτικής» (Μουζακίτης, Σημειώσεις Α' εξαμήνου). Όταν ο κοινωνικός λειτουργός δεν μπορεί να αναπτύξει μια σχέση με τον εξυπηρετούμενο που να περιλαμβάνει τα παραπάνω στοιχεία, αδυνατεί να παρέχει ουσιαστική βοήθεια στο πρόβλημα του, ακόμα και όταν γνωρίζει τις τεχνικές και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί το επάγγελμα για την επίτευξη των στόχων του.

Η διεργασία που ακολουθεί ο κοινωνικός λειτουργός προσπαθεί να αποκτήσει μια σαφή αντίληψη των γεγονότων που οδήγησαν στην προβληματική κατάσταση του εξυπηρετούμενου αλλά και να γνωρίσει τον ίδιο τον εξυπηρετούμενο στην σχέση του με το περιβάλλον και την αντίληψη του για τη φύση του προβλήματός του. Η συλλογή πληροφοριών αποτελεί μια συνεχή διαδικασία, γιατί όσο αναπτύσσεται η σχέση μεταξύ κοινωνικού λειτουργού και εξυπηρετούμενου τόσο αυτός εμπιστεύεται στον κοινωνικό λειτουργό περισσότερα στοιχεία και γεγονότα. Στο στάδιο αυτό ο κοινωνικός λειτουργός ταξινομεί μέσα στη σκέψη του τα γεγονότα και τις ανάγκες του εξυπηρετούμενου με βάση τη σειρά προτεραιότητας τους, ώστε να μπορέσει να σκεφθεί μέσα από αυτά και να προχωρήσει στη διάγνωση - εκτίμηση της όλης κατάστασης.

Περνώντας στο δεύτερο στάδιο, λέγοντας διάγνωση εννοούμε την συνειδητή διαδικασία επεξεργασίας των δεδομένων που φέρνει το άτομο, η ομάδα ή η κοινότητα στην οργάνωση, με σκοπό την αναγνώριση του προβλήματος και των χαρακτηριστικών του ατόμου, της ομάδος, ή της κοινότητας σε σχέση

με το σκοπό και τα μέσα της οργάνωσης (Ο. Αλεξοπούλου, από τις παραδόσεις στο μάθημα «Κοινωνική Εργασία με άτομα» Ε' εξαμήνου). Η διάγνωση είναι αναπόσπαστος μέρος της κοινωνικής παρέμβασης που δεν πρέπει να θεωρηθεί σαν μία εργασία που γίνεται σε κάποια φάση της συνεργασίας του ατόμου, ομάδας, κοινότητας και του κοινωνικού λειτουργού και τελειώνει με την διατύπωση μιας διαγνωστικής έκθεσης. Αντιθέτως, έχει σαν στόχο την κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης. Σ' αυτή τη διαδικασία παίζει σπουδαίο ρόλο ο κοινωνικός λειτουργός σαν άτομο. Οι προκαταλήψεις του δεν πρέπει να επηρεάζουν τον τρόπο που χειρίζεται τις πληροφορίες που έχει συγκεντρώσει. Και εκείνο που τον αποτρέπει από έναν τέτοιο επηρεασμό είναι η αυτογνωσία και η ψυχολογική ωριμότητα (Μουζακίτης, Σημειώσεις για το μάθημα της κοινωνικής εργασίας με ομάδες).

Επόμενο βήμα αυτής της διαδικασίας αποτελεί η εφαρμογή του πεδίου δράσης που έχει αποφασιστεί από το προηγούμενο στάδιο κάπως και η παρακολούθηση από την πλευρά του κοινωνικού λειτουργού της πορείας πραγμάτωσης του σχεδίου από το άτομο, ομάδα, κοινότητα. Επίσης, ένα πολύ σημαντικό σημείο του σταδίου αυτού είναι το γεγονός ότι ο κοινωνικός λειτουργός βρίσκεται δίπλα στον εξυπηρετούμενο ώστε εάν αντιμετωπίσει κάποια επιπρόσθετη δυσκολία ή αποτολμήσει μια άλλη ενέργεια, να έχει σαν στήριγμα του κοινωνικού λειτουργού και να μοιράζεται μαζί του κάθε νέα εμπειρία.

Και τα τρία παραπάνω στάδια ακολουθούνται σε γενικές γραμμές από τον κοινωνικό λειτουργό, ανεξάρτητα από τη μέθοδο που θα εφαρμόσει. Για να προσεγγίσει όμως τα ανθρώπινα προβλήματα, σύμφωνα με τον Δρ. Μαζακίτη απαιτούνται.

Γνώσεις πάνω στην ανθρώπινη φύση και συμπεριφορά. Συγκεκριμένα ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να γνωρίζει τους μηχανισμούς άμυνας του α-

τόμου, τις διαφορές μεταξύ κανονικής και μη κανονικής συμπεριφοράς και να έχει γνώσεις ψυχοπαθολογίας.

Γνώσεις των επιδράσεων του κοινωνικού περιβάλλοντος στην ανθρώπινη συμπεριφορά και των δυναμικών επικοινωνίας των ατόμων μεταξύ τους.

Γνώσεις στην δημιουργία και ανάπτυξη επαγγελματικής σχέσης και της τεχνικής της διάγνωσης.

Γνώσεις για το τι είναι η θεραπεία ή θεραπευτικές ενέργειες. Παράλληλα, ο κοινωνικός λειτουργός για να μπορεί να προσεγγίσει καλύτερα το ανθρώπινο πρόβλημα πρέπει να γνωρίζει τους παράγοντες που το συνθέτουν, να έχει δηλαδή γνώσεις της κοινωνικής πραγματικότητας και ευαισθητοποίησης τους σε αυτήν.

Επίσης, σε κάθε συνδιαλλαγή του υποδύεται περισσότερους από ένα ρόλους, ανάλογα με τις καταστάσεις που έχει να αντιμετωπίσει σαν επαγγελματίας. Έτσι, υποκινεί, συμβουλεύει, ενθαρρύνει, ενημερώνει, ερμηνεύει, καθοδηγεί.

Περνάμε τώρα στον τρόπο προσέγγισης των ανθρωπίνων προβλημάτων από την αστυνομία. Είναι σκόπιμο να επαναληφθεί πως η αστυνομία είναι ένας θεσμός με σκοπό και αποστολή διαφορετικά από εκείνα της κοινωνικής εργασίας. Μπορεί βέβαια τα δύο επαγγέλματα να έχουν ορισμένα κοινά σημεία, όπως έχει προαναφερθεί, δεν παύει όμως η αστυνομία να είναι ένας χώρος που δρα κυρίως κατασταλτικά και αυτό συνεπάγεται τον επηρεασμό του τρόπου με τον οποίο προσεγγίζει τα διάφορα ανθρώπινα προβλήματα.

Έτσι, ο αστυνομικός ανακρίνει, ερευνά και παρακολουθεί, προκειμένου να συγκεντρώσει τις απαραίτητες πληροφορίες που θα τον βοηθήσουν να εκτιμήσει μια κατάσταση και να καταστρώσει ένα σχέδιο δράσης. Συγκεκριμένα:

α. Κατά την εκτέλεση του ανακριτικού έργου ο αστυνομικός με σκοπό την ανακάλυψη της αλήθειας, κάνει ερωτήσεις απότομες και κοφτές έχοντας ύφος αυστηρό και χρησιμοποιεί «θεμιτή βία» χωρίς να ενδιαφέρεται για την ψυχολογική κατάσταση του ανακρινόμενου.

β. Με σκοπό τη συλλογή στοιχείων, ενεργεί τόσο σωματικές έρευνες όσο και έρευνες σε καταστήματα, οικίες, γραφεία και οποιουδήποτε άλλους χώρους από τους οποίους μπορεί να συγκεντρώσει πληροφορίες.

γ. Με σκοπό την αποκάλυψη εγκλημάτων, σύμφωνα με τον Αρχιμανδρίτη (1957), η αστυνομία παρακολουθεί άτομα που τα θεωρεί ύποπτα, λόγω του παρελθόντος τους, της διαγωγής τους στην κοινωνία και από πληροφορίες τρίτων ότι τα άτομα αυτά έχουν αναμιχθεί σε παράνομα σχέδια. Σχετικά με τα άτομα που δημιουργούν υποψίες η Τσαλίκογλου σε άρθρο της στην εφημερίδα «Βήμα» στις 14-05-1989 αναφέρει ότι:

«... η ανεργία, η νεαρή ηλικία, η φτώχεια, η αμορφωσιά, κινητοποιούν πιο γρήγορες και πιο έντονες παρεμβάσεις από τις καταδιωκτικές αρχές, κατά το μέτρο που τα χαρακτηριστικά αυτά ανταποκρίνονται στο στερεότυπο του επικίνδυνου εγκληματία».

Γίνεται λοιπόν, φανερό ότι ο αστυνομικός συγκεντρώνει πληροφορίες, κάνει εκτίμηση και καταστρώνει σχέδιο δράσης με έναν τρόπο όμως που διαφέρει ριζικά από αυτόν που ακολουθεί ο κοινωνικός λειτουργός.

Επίσης, μέσα από την εκπαίδευση του ο αστυνομικός μαθαίνει να ακολουθεί μεθοδολογία, για το πως θα συλλάβει έναν δράστη, πως θα κάνει μια παρακολούθηση, πως θα αμυνθεί. Δεν αποκτά όμως ουσιαστική γνώση πάνω στην ψυχολογία και τα ψυχοδυναμικά της ανθρώπινης συμπεριφοράς, ούτε ευαισθητοποιείται πάνω στα κοινωνικά προβλήματα. Η ευαισθητοποίηση έρχεται - όταν έρχεται - μετά, καθώς στην αστυνομία φθάνουν άνθρωποι με έντονα προβλήματα, οι οποίοι δεν είναι απαραίτητα εγκληματίες. Χρειάζονται επομένως βοήθεια την οποία αναγκάζονται κατά κάποιο τρόπο να πα-

ρέχουν οι ίδιοι οι αστυνομικοί. Έτσι βάση αυτού, πολλοί αστυνομικοί υποστηρίζουν ότι κάνουν και έργο κοινωνικού λειτουργού. Σύμφωνα όμως με ένα άρθρο του Παπαγεωργίου (1976, σελ. 8) η λύση του προβλήματος είναι επιφανειακή ενώ τα γενεσιουργά αίτια ούτε εξετάζονται ούτε υφίσταται δυνατότητα θεραπείας αυτών καθώς οι αστυνομικοί ούτε τις γνώσεις διαθέτουν ούτε και τον απαιτούμενο χρόνο αλλά ούτε είναι αυτή η αποστολή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Είναι γεγονός ότι χρόνο με το χρόνο η εγκληματικότητα αυξάνει και μάλιστα με ρυθμούς ιδιαίτερα ανησυχητικούς. Βέβαια ακόμα δε μπορούμε να συγκριθούμε με τις χώρες υψηλού κινδύνου, όπως οι ΗΠΑ, η Ιταλία, η Δ. Γερμανία, η Ιρλανδία κλπ, αλλά τίποτα δεν προεξοφλεί ότι κάποια στιγμή η νέα γενιά κακοποιών πάσης φύσεως δε θα ενσκήψει και στη χώρα μας.

Συνεπώς, η προσοχή και η σκέψη μας πρέπει να επικεντρωθούν στο πως θα προετοιμάσουμε πληρέστερα και αποτελεσματικά το σύγχρονο Έλληνα αστυνομικό, ώστε και ο βαθμός ασφαλείας των πολιτών να αυξηθεί και η αποστολή του να γίνει πιο ακίνδυνη και αποδοτική.

Για να πετύχουμε όμως κάτι τέτοιο, απαιτείται, απαιτείται συνεργασία των πολιτών με τις κατά τόπους αρμόδιες δικωκτικές αρχές ή άλλους φορείς πρόληψης του εγκλήματος. Απαιτείται, κυρίως, αμοιβαία προσέγγιση και κατανόηση αστυνομικού και πολίτη. Και κάτι τέτοιο προϋποθέτει από μεν την πλευρά των αστυνομικών αυξημένο επίπεδο επαγγελματικών γνώσεων και κοινωνικής αγωγής, από δε την πλευρά του κοινού, ευαίσθητους, υπεύθυνους και ενεργούς πολίτες. Δυστυχώς στη χώρα μας και για πολλούς λόγους, πολλές φορές η αστυνομία μετατρέπεται σε απωθημένη παράμετρο στα ελληνικά αδιέξοδα. Και επειδή ή όποια βαθιά αλλαγή στο συσχετισμό κρατικών προτεραιοτήτων υπέρ της αστυνομίας μας, προϋποθέτει συναίνεση λαϊκή, η οποία προς το παρόν δε φαίνεται να υπάρχει, γι' αυτό απαιτείται βελτίωση και αναβάθμιση των σχέσεων αστυνομίας και κοινού, και της εικόνας του Σώματος, ώστε όλοι μαζί να επενδύσουμε από σήμερα για το αύριο, για να ζήσουν οι επερχόμενες γενιές σε καθεστώς τάξεως και ασφαλείας.

Κυρίως ανάγεται σε μας τους ίδιους, να αποφύγουμε την περαιτέρω διάλυση του κοινωνικού μας ιστού και να φθάσουμε κάποτε από το «εγώ» στο «εμείς» του Μακρυγιάννη.

Εάν το κατορθώσουμε αυτό έστω και σε κάποιο μικρό βαθμό, νομίζω ότι θα έχουμε προσφέρει την καλύτερη υπηρεσία στον περιορισμό της εγκληματικότητας γενικά και των ανηλίκων ειδικότερα.

Το ισχύον σύστημα μεταχείρισης του ανήλικου εγκληματία δε συνέβαλε σε τίποτα συγκριτικά με οποιοδήποτε άλλο προηγούμενο σύστημα, στην κατεύθυνση της λυσιτελέστερης αντιμετώπισης των ανηλίκων.

Ανεξάρτητα από ποια μεταχείριση επιφυλάσσεται στον παραβάτη σε κάθε ιστορική στιγμή, οι μηχανισμοί κοινωνικής απόρριψης λειτουργούν απαράλλαχτα.

Αυτό ισχύει λοιπόν και με τον ανήλικο εγκληματία, άσχετα με τον αν θα τον τιμωρήσουμε ή θα τον διαπαιδαγωγήσουμε, αν θα τον πούμε εγκληματία ή αν θα τον πούμε παραβάτη, αν θα του στερήσουμε την ελευθερία σε χώρο που θα τον ονομάσουμε αναμορφωτήριο ή ίδρυμα αγωγής, το αποτέλεσμα είναι ότι θα στιγματιστεί κοινωνικά, έτσι ώστε, στο εξής να αντιμετωπίζεται από την κοινωνία κάτω από το πρίσμα αυτού του στίγματος. Η αντιμετώπιση αυτή του περιορίζει τις δυνατότητες αρμονικής ένταξης στο περιβάλλον του και αυξάνει αντίστοιχα τις πιθανότητες παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς. Έτσι, η κοινωνική αντίδραση και μάλιστα ανεξάρτητα από τη μορφή με την οποία εκδηλώνεται, τον σταθεροποιεί στην εγκληματική καριέρα.

Τα δεδομένα δείχνουν ότι:

1. Η εγκληματικότητα των ανηλίκων σπανίως εκδηλώνεται με σοβαρές πράξεις. Τροχαίες παραβάσεις, μικροκλοπές ή κλοπές χρήσης αυτοκινήτων και συμπλοκές μεταξύ συνομηλίκων αποτελούν τον κύριο κορμό της εγκληματικότητας.

2. Σε πολύ μεγάλη έκταση, η εκδήλωση εγκληματικής συμπεριφοράς από ανηλίκους που δεν ανακαλύφθηκαν και δεν έτυχαν μεταχείρισης, έμεινε ένα μεμονωμένο επεισόδιο χωρίς συνέχεια και μπορεί να εξηγηθεί σαν εκδήλωση της κρίσης εφηβείας.

Εν όψει αυτών, νομίζουμε, ότι μπορεί να γίνει μια μεγάλης έκτασης αποποινικοποίηση συμπεριφορών ανηλίκων χωρίς να τεθεί σε πραγματικό κίνδυνο η δημόσια ασφάλεια. Είναι ο μόνος τρόπος περιορισμού των στιγματικών επιδράσεων της κοινωνικής αντίδρασης και κατασκευής εγκληματιών. Τούτο όμως προϋποθέτει απαλλαγή της κοινωνίας από την κατασταλτική νοοτροπία που τη χαρακτηρίζει.

Για να πετύχουμε τη μείωση, αν όχι την απαλλαγή, του κατασταλτικού χαρακτήρα της κοινωνίας μας, η αστυνομία, που έχει κυρίως κατασταλτικό χαρακτήρα, χρειάζεται τη συνεργασία όλων και υπάρχει επείγουσα ανάγκη για ένα κοινό μέτωπο από ενήμερους και συνεργάσιμους πολίτες, αστυνομικούς προσανατολισμένους στην πρόληψη, υπεύθυνους πολιτικούς που να τους ενδιαφέρουν οι τάσεις του εγκλήματος και ο έλεγχος του σ' όλες τις μορφές, και κυρίως, κοινωνικούς λειτουργούς για να πολεμήσουν αυτή τη δυναμική εγκληματική απειλή στο αστικό μας περιβάλλον.

Η Κοινωνική Υπηρεσία στην Αστυνομία μπορεί να ασχοληθεί με προβλήματα που αφορούν την ένταση των σχέσεων μεταξύ συζύγων, προβλήματα μεταξύ γονέων και παιδιών, φυγή ανηλίκων από το σπίτι, απόπειρες αυτοκτονίας, αλκοολισμό, άτομα με ψυχικές διαταραχές, κακοποιήσεις ανηλίκων και γυναικών κλπ. Ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να προσφέρει πολύπλευρο και σημαντικό έργο στο χώρο της Αστυνομίας μέσα από μια σειρά αλληλοκαλυπτόμενων ρόλων.

Τέτοιοι ρόλοι είναι:

- Ο συμβουλευτικός - κατευθυντικός, ο οποίος συνιστάται στην παροχή συμβουλών, συστάσεων ή γνώμης προς εκείνους που βοηθά.

- Ο μεσολαβητικός, όπου ο Κοινωνικός Λειτουργός μεσολαβεί για τη μείωση των εντάσεων στην προσπάθεια του να φέρει σε επικοινωνία αντιπαλόμενες πλευρές.

- Ο προληπτικός, ο οποίος συνίσταται στην πρόληψη κάποιων καταστάσεων.

- Ο παραπεμπτικός, όπου ο Κοινωνικός Λειτουργός παραπέμπει σε άλλους ειδικούς φορείς και υπηρεσίες, όταν ο ίδιος για διάφορους λόγους αδυνατεί ν' αναλάβει.

- Τέλος, ο ενισχυτικός - υποστηρικτικός, όταν ο Κοινωνικός Λειτουργός ενισχύει τα άτομα να λάβουν μόνα τους αποφάσεις για την επίλυση των προβλημάτων τους, καθώς και στην υποστήριξη σε δύσκολες και επώδυνες στιγμές.

Ακόμη στον προληπτικό ρόλο του Κοινωνικού Λειτουργού, μπορεί να γίνει συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και να στοχεύσει σε Κοινοτικά προγράμματα και παρεμβάσεις με απώτερους σκοπούς την πληροφόρηση - ευαισθητοποίηση και αντιμετώπιση προβλημάτων της κοινότητας.

Παράλληλα, πρόληψη μπορεί και επιβάλλεται να εφαρμόσει η Ελληνική Αστυνομία επιδιώκοντας αλλαγή στάσεων και αντιλήψεων για τη σχέση της με την κοινωνία, τη νεολαία και τα προβλήματα της. Έτσι, μέσα από προγράμματα πρόληψης που θα εφαρμόσει σε συνεργασία με Κοινωνικούς Λειτουργούς και με τη μορφή διαλέξεων συζητήσεων σε Σχολεία, Δήμους, Συλλόγους γονέων, Συνοικιακά Συμβούλια, Αθλητικούς Συλλόγους, για θέματα που αναφέρονται σε ειδικά κοινωνικά προβλήματα όπως είναι η νεανική παραβατικότητα, τα ναρκωτικά κλπ. Θα καλλιεργηθεί και αναδειχθεί ο κοινωνικός ρόλος της Ελληνικής Αστυνομίας και θα προβληθεί το σπουδαίο έργο του αστυνομικού καθώς και οι επιτυχίες της Ελληνικής Αστυνομίας.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι, το προσωπικό του Σώματος της Αστυνομίας θα πρέπει:

α. Να συνειδητοποιήσει την αποστολή του και την κοινωνική του διάσταση.

β. Να αντιληφθεί ότι οι αρμοδιότητες και ο ολικός εξοπλισμός που του παρέχει η πολιτεία, δεν είναι προνόμιο αλλά ευθύνη.

γ. Να αποδεικνύει πάντοτε ότι η δραστηριότητα του αποσκοπεί στη τήρηση της έννομης τάξης και ότι κάθε αστυνομική επέμβαση έχει σαν στόχο να εξυπηρετήσει και να βοηθήσει.

δ. Να κατανοήσει ότι κατά την άσκηση των καθηκόντων του ο ατομικισμός καλύπτεται από τη δημόσια ιδιότητα.

ε. Να παρέχει την οφειλόμενη προς τους πολίτες συνδρομή και προστασία χωρίς καμιά διάκριση και να ενεργεί κατά τρόπο που να αποκτά την εκτίμηση και την εμπιστοσύνη του κοινού.

στ. Να συμπεριφέρεται άψογα, με ευγένεια, καλοσύνη, προσήνεια, προθυμία και να διακρίνεται για την ειλικρίνεια, την εντιμότητα, τη δικαιοσύνη και την αντικειμενικότητά του.

ζ. Να φωτισθούν οι περιοχές που παρουσιάζουν υψηλό βαθμό εκδήλωσης της εγκληματικότητας, καθώς και οι χώροι αποτελούν στόχους εγκληματικών ενεργειών.

η. Να χρησιμοποιηθούν οι συχνότητες των ραδιοταξί για τη δημιουργία ενός συστήματος προειδοποίησης για ύποπτες κινήσεις, κυρίως τις νυχτερινές ώρες.

θ. Να αναλάβουν οι πολίτες εκ περιτροπής τη φύλαξη της γειτονιάς τους, πράγμα που ήδη γίνεται σε κάποιες εύπορες περιοχές με τη μίσθωση ιδιωτικών φρουρών.

ι. Να οργανωθούν στο δήμο υπηρεσίες περίθαλψης των θυμάτων της εγκληματικότητας, αλλά και των δραστών που βρίσκονται στα πρώτα στάδια ποινικής δραστηριότητας.

κ. Να οργανωθεί ένα σύστημα διαρκούς ενημέρωσης για την ασφαλή φύλαξη αντικειμένων, τη θωράκιση των κατοικιών και των καταστημάτων, καθώς και την επιτήρηση των περιοχών υψηλού κινδύνου.

Όλα τα παραπάνω μπορούν να επιτευχθούν μόνο με τη συμμετοχή των Δήμων και του κοινού, στην πρόληψη του εγκλήματος. Ακόμα αυτό που μπορούμε να κάνουμε εμείς οι απλοί πολίτες είναι:

- Να ενημερώνουμε έγκαιρα τις αστυνομικές υπηρεσίες για τα διαπραττόμενα αδικήματα.

- Να παρέχουμε πρόθυμα τη μαρτυρία μας.

- Να παρέχουμε βοήθεια και συμπαράσταση στα θύματα.

- Να προσφέρουμε εθελοντική κοινωνική εργασία σε άτομα που έχουν ανάγκη.

- Να συμμετέχουμε ενεργά στη σχεδίαση και εφαρμογή των μέτρων, που λαμβάνονται για τη δική μας ασφάλεια.

- Να δείχνουμε κατανόηση και συμπαράσταση στο δύσκολο έργο της Αστυνομίας .

- Να συμβάλλουμε στην ποιοτική αναβάθμιση του αστυνομικού έργου με την άσκηση κοινωνικού ελέγχου και κριτικής.

Το Διεθνές Συνέδριο με θέμα την πρόληψη της εγκληματικότητας που έλαβε χώρα στην Ottawa του Καναδά κατέληξε στα εξής συμπεράσματα:

α. Η πρόληψη της εγκληματικότητας πρέπει να κατευθύνεται στις υποκείμενες αιτίες του εγκλήματος και όχι μόνο στις συνέπειές τους.

β. Όπου αυτό απαιτείται θα πρέπει να ευπονούνται εξειδικευμένα προγράμματα για μειονότητες, ιθαγενείς, τρίτη ηλικία και νεολαία. Η εμπλοκή κοινωνικών φορέων, ατόμων του ιδιωτικού παράγοντα και των τοπι-

κών κυβερνήσεων, είναι αποφασιστικής σημασίας. Η επικέντρωση της προσοχής μας στις αιτίες του εγκλήματος αντί της προσπάθειας να ελέγξουμε τις συνέπειες τους, θα πρέπει να είναι ο βασικός στόχος.

γ. Είναι αναγκαίος ο ξεκάθαρος ορισμός της έννοιας «πρόληψη της εγκληματικότητας».

δ. Η Αστυνομία δεν είναι πλέον επαρκής να αναλάβει το έργο της πρόληψης μόνη της. Χρειάζεται οπωσδήποτε τη συνεργασία της κοινωνίας. Η πρόληψη της εγκληματικότητας θα πρέπει να αποτελεί ευθύνη κάθε αστυνομικού προσωπικού, και όχι μόνο μιας συγκεκριμένης Υπηρεσίας. Όταν η κοινωνία αναγνωρίζει τη σοβαρότητα του ρόλου της Αστυνομίας, συνεργάζεται μαζί της και συμμετέχει στις ευθύνες, τότε η συνεργασία αυτή θα αποδειχθεί καρποφόρα στον τομέα πρόληψης του εγκλήματος.

ε. Ουσιώδης είναι η μελέτη και η αποτίμηση των δραστηριοτήτων της πρόληψης της εγκληματικότητας. Η γνώση, η εργασία και οι πρακτικές στον τομέα αυτό, θα πρέπει να ελέγχονται συνεχώς και να βελτιώνονται.

στ. Για να είναι αποτελεσματική η πρόληψη της εγκληματικότητας, είναι αναγκαία μια κοινή προσέγγιση από μέρους των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών. Οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να λύνουν τα προβλήματα που προκύπτουν, λειτουργώντας σα μια ομάδα.

ζ. Η πρόληψη του εγκλήματος πρέπει να σχεδιάζεται ειδικά για κάποια συγκεκριμένη κοινωνία. Η Αστυνομία είναι ένας μονάχα από τους φορείς που ευθύνονται γι' αυτό.

Τέλος, σημαντική θα ήταν η συμβολή μας στον περιορισμό της εγκληματικότητας εάν μπορούσαμε να βοηθήσουμε - όσοι έχουμε το χρόνο και τις γνώσεις - στην οργάνωση κέντρων υποδοχής και αποκατάστασης παραβατών καθώς και στη διοργάνωση σεμιναρίων (π.χ. σε συνεργασία με το ΕΛΚΕΠΑ ή το Υφυπουργείο Νέας Γενιάς), για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση φορέων που σχετίζονται ή που αντιμετωπίζουν (επαγγελματικά ή κοινωνικά)

το πρόβλημα της βίας και της εγκληματικότητας (π.χ. δημοσιογράφοι, αστυνομικοί, κακοποιημένες μητέρες και παιδιά, κλπ).

Με τους παραπάνω τρόπους ο ευαισθητοποιημένος πολίτης θα μπορέσει να προσεγγίσει τα πράγματα με μια πιο ανθρώπινη και ουσιαστική προοπτική, μέσα σε μια κοινωνία με θεσμούς και αξίες.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπερασματικά λοιπόν διαπιστώνουμε ότι τα ισχύοντα μέτρα πρόληψης και καταστολής της παραβατικότητας ανηλίκων είναι ανεπαρκή και μάλλον αναποτελεσματικά. Οι προτάσεις που έχω μετά την εμπειρία της μέλης του προβλήματος της παραβατικότητας των ανηλίκων, είναι:

A. Στον τομέα της πρόληψης

1. Συνεργεία του Δήμου η της Κοινότητας με τον Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας (Ε.Ο.Π.), ο οποίος έχει ξεκινήσει διάφορα προγράμματα για διάφορα διαμερίσματα της χώρας μας. Τα προγράμματα αυτά θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην πρόληψη της αντικοινωνικής και παραβατικής συμπεριφοράς πολλών ανηλίκων.

Μερικά από τα προγράμματα αυτά, τα οποία ήδη λειτουργούν αναφέρουμε παρακάτω:

- Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για τους νέους.
- Ίδρυση Συνοικιακών Κοινωνικών Κέντρων (οργανωμένες μονάδες που αναπτύσσουν δράση προληπτικού και υποστηρικτικού χαρακτήρα) που στόχο έχουν την αντιμετώπιση κοινωνικών αναγκών.

- Παιδοπόλεις, που έχουν κύριο στόχο τη φιλοξενία παιδιών 2,5 έως και 18 ετών, που οι οικογένειές τους αντιμετωπίζουν κοινωνικά, οικονομικά ή άλλα προβλήματα.

(Θεωρούμε πολύ σημαντικό την ίδρυση Παιδοπόλεων σε όλα σχεδόν τα διαμερίσματα της χώρας, για την καλύτερη αντιμετώπιση των παιδιών που προέρχονται από μη συγκροτημένες ή διαλυμένες οικογένειες).

- Ίδρυση Παιδικών Σταθμών (για παιδιά 2,5 έως 5,5 ετών).

- Προγράμματα ημερησίας απασχόλησης για παιδιά σχολικής ηλικίας (6 έως 12 ετών) τα οποία ο Οργανισμός φροντίζει και απασχολεί τις ώρες που δε βρίσκονται στο σχολείο.

- Προγράμματα Ανάδοχος Φροντίδας, σύμφωνα με το οποίο, παιδιά, τοποθετούνται μετά από αυστηρή επιλογή σε μια άλλη οικογένεια, όπου βρίσκεται πιο ισορροπημένο περιβάλλον.

2.α) Ανίχνευση και εντοπισμό των παιδιών που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό και υποστηρικτική παρέμβαση, με σκοπό την πρόληψη (κυρίως παιδιά προσχολικής αλλά και σχολικής ηλικίας).

β) Ο εντοπισμός των παιδιών που είναι κοινωνικά αποκλεισμένα και εκδηλώνουν συχνά αντικοινωνική συμπεριφορά και η υποστηρικτική παρέμβαση με σκοπό την ένταξη μας στο κοινωνικό σύνολο (παιδιά σχολικής αλλά κυρίως εφηβικής ηλικίας).

Σύμφωνα με τα προγράμματα αυτά γίνεται καταγραφή και έρευνα όλων των περιπτώσεων και δημιουργούνται προγράμματα παρέμβασης όπως:

Για παιδιά 6-12 ετών:

- Προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης.
- Προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας.
- Προγράμματα ευαισθητοποίησης δασκάλων.
- Προγράμματα συνεργασίας Οικογένειας - Δασκάλων - Κοινωνικού

Λειτουργού.

Για παιδιά 13-17 ετών:

- Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.
- Προγράμματα προσανατολισμού των παιδιών που διέκοψαν το σχολείο.
- Προγράμματα συμβουλευτικής-ψυχολογικής υποστήριξης παιδιών.
- Προγράμματα ευαισθητοποίησης του πληθυσμού της περιοχής.

-Προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης των νέων (κέντρα νεότητας).

B. Στον τομέα της καταστολής

1. Παράλληλα με τα ισχύοντα αναμορφωτικά μέτρα, να έχουμε συμμετοχή της Κοινότητας στη διαδικασία αναμόρφωσης συμπεριφορών. Δηλαδή, να υπάρχουν θέσεις εργασίας μέσα στην Κοινότητα που θα απευθύνονται σε παραβατικούς ανήλικους στελέχωση κατάλληλων υπηρεσιών στην Τ.Α. που θα αναλάβουν αυτά τα προγράμματα.

2. Εκσυγχρονισμός των Ιδρυμάτων Αγωγής και Σωφρονιστικών Καταστημάτων. Ταξινόμηση-διαχωρισμός των ομάδων (ανάλογα με το αδίκημα που διέπραξαν και το χαρακτήρα).

3. Κοινωνικές Υπηρεσίες σε Δήμους και Κοινότητες. Στελέχωση των σχολείων με κοινωνικές Υπηρεσίες (κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους).

4. Κοινωνικές Υπηρεσίες σε σχολεία.

Για να αξιοποιηθεί λοιπόν καλύτερα η συγκυρία της κρίσιμης στιγμής, που συμπίπτει με την έναρξη της ποινικής δίωξης, με τη φυσιολογική δεκτικότητα που έχει ο ανήλικος για άσκηση αναμορφωτικού έργου από την ίδια τη στιγμή της προσαγωγής του στις διωκτικές αρχές, νομίζουμε ότι θα έπρεπε να θεσμοθετηθεί η λήψη προσωρινών αναμορφωτικών μέτρων, προληπτικού χαρακτήρα, από το στάδιο της προδικασίας. Η άσκηση προληπτικά του μέτρου της επιμέλειας θα είχε τις εξής συνέπειες:

α. Το αναμορφωτικό έργο θα αρχίζει αμέσως, χωρίς την απώλεια πολύτιμου χρόνου. Η αναμορφωτική παρέμβαση θα αρχίζει σε μικρότερη ηλικία, οπότε ο ανήλικος είναι ευάγωγος και θα αποφεύγεται κατά το δυνατόν χειροτέρευση της διαγωγής του, μέχρι την ημέρα της δίκης.

β. Θα γίνεται καλύτερη διάγνωση της προσωπικότητας του ανηλίκου γιατί η κοινωνική έρευνα θα διενεργείται και ο ανήλικος θα παρακολουθείται καθ' όλο το διάστημα της προδικασίας.

γ. Με τη δυνατότητα λήψης προσωρινών αναμορφωτικών μέτρων προληπτικού χαρακτήρα από την προδικασία θα αποσυμφορηθεί ο φόρτος των υποθέσεων.

δ. Με τον τρόπο αυτό τα Δικαστήρια Ανηλίκων θα ασχολούνται ενδελεχέστερα με τις σοβαρές περιπτώσεις.

ε. Τέλος θα περιορισθεί το φαινόμενο που παρατηρείται σήμερα να οδηγούνται στο Δικαστήριο Ανηλίκων έφηβοι 17 και 18 ετών για πράξεις που τέλεσαν προ διετίας και τριετίας, όταν άλλη τελείως ήταν η προσωπικότητα τους και αφού βεβαίως έχει χαθεί τόσο πολύτιμος χρόνος αναμορφωτικής παρέμβασης. (Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989)

Αλλά για να αξιοποιηθεί το διάστημα της προδικασίας στην προσπάθεια για την επανεκπαίδευση και ένταξη του ανήλικου, χρειάζονται τα εξής:

1. Νομοθετική ρύθμιση της δυνατότητας του Δικαστή ή του Εισαγγελέα για λήψη αναμορφωτικών μέτρων από τη στιγμή της άσκησης της ποινικής δίωξης.

2. Στελέχωση των Εισαγγελιών με υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων για την υποβοήθηση του Εισαγγελέως στο έργο αυτό.

3. Συνεργασία και συντονισμός των παράλληλων Κοινωνικών και Δικαστικών υπηρεσιών που ασχολούνται με το παιδί, σε μόνιμα καθορισμένη βάση. (Τ.Σαλικίτσογλου, Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος 1989)

Όσον αφορά, τέλος, τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, την Εκκλησία και την Οικογένεια, θα πρέπει να γίνουν τα εξής:

-Δραστικός περιορισμός ταινιών βίας.

-Θέσπιση κανόνων δεοντολογίας που αφορούν στον επιστημονικότερο τρόπο προσέγγισης από τα Μ.Μ.Ε. εγληματολογικών θεμάτων. Ρυθμίζονται έτσι ζητήματα όπως:

α) Σχέση ώρας εκπομπής και αντιστοιχίας κοινωνικής ομάδας.

β) Αυστηρές ποινές σε κείνα τα Μέσα που προβάλλουν, εμπορεύονται με το χειρότερο τρόπο θέματα, όπως το έγκλημα ή άλλες αξιόποινες πράξεις.

-Ειδική εκπαίδευση στους δημοσιογράφους και τους τεχνικούς που ασχολούνται με την κάλυψη εγληματικών γεγονότων, σχετικά με το σωστό τρόπο κάλυψης τους.

-Παρουσία ειδικών επιστημόνων σε κάθε μέσο, οι οποίοι θα ασχολούνται αποκλειστικά με τις επιπτώσεις που θα έχει η προβολή εγκληματικών θεμάτων σε ομάδες με ροπή στην παραβατικότητα, με σκοπό, ακριβώς, την προστασία τους.

-Θεσμοθετημένη σχέση κοινωνικών φορέων των Μ.Μ.Ε. με σκοπό τη συνεχή ανταλλαγή πληροφοριών, γνώσεων και εμπειριών, σχετικά με τη διαμορφούμενη σχέση Μ.Μ.Ε. και παραβατικότητας ανηλίκων.

-Να ενισχυθεί ο κοινωνικός υποστηρικτικός ρόλος της Εκκλησίας.

-Να γίνει προσπάθεια για την καλύτερη σχέση Εκκλησίας -Κράτους - Κοινωνικών φορέων, με σκοπό τη μεγιστοποίηση της εξωιδρυματικής επιστημονικής υποστήριξης των ανήλικων παραβατών.

-Να συστηματοποιηθούν οι προσπάθειες επιμορφώσεις γονέων και κηδεμόνων ανηλίκων εν ηθικό κινδύνω τελούντες μέσα από εξειδικευμένα εθνικά, περιφερειακά, Ευρωπαϊκά επιχειρησιακά προγράμματα άτυπης συνεχιζόμενης κατάρτισης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α
ΕΡΕΥΝΕΣ

Ηλικία	1980			1981			1982			1983			1984		
	Σύνολο Συμμετ. Συμμετ. 000'000 1μ2	Αναγκασ- τικά 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 000'000 1μ2	Σύνολο Συμμετ. 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 000'000 1μ2	Σύνολο Συμμετ. 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 000'000 1μ2	Σύνολο Συμμετ. 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 000'000 1μ2	Σύνολο Συμμετ. 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 001 1μ2	Αναγκασ- τικά 000'000 1μ2
Σύνολο καταδ/σθέντων	122.828	100,0	1.421	137.577	100,0	1.575	139.433	100,0	1.574	120.991	100,0	1.365	113.988	100,0	1.276
Χρησ. 12 ετών	240	0,2	3	229	0,2	3	253	0,2	3	209	0,2	2	191	0,2	2
17 ετών	5.236	4,3	61	5.225	3,8	60	6.509	4,7	74	7.610	6,3	86	8.338	7,3	93
20 "	8.717	7,1	101	8.710	6,3	100	8.665	6,2	98	8.793	7,3	99	7.665	6,7	85
24 "	10.270	8,3	119	11.919	8,7	136	10.896	7,8	122	10.153	8,4	115	9.701	8,5	108
29 "	15.436	12,6	178	16.976	12,3	194	17.119	12,3	193	13.939	11,5	157	12.161	10,7	136
34 "	16.298	13,3	188	19.338	14,2	224	19.439	13,9	220	15.428	12,7	174	14.577	12,8	163
44 "	29.562	24,1	342	33.808	24,6	387	34.757	24,9	392	28.454	23,5	321	26.803	23,5	300
59 "	28.927	23,5	335	31.871	23,2	366	33.265	23,9	376	29.410	24,3	332	28.058	24,6	314
65 ετών και άνω	7.128	5,8	82	7.393	5,5	87	7.178	5,1	81	6.154	0,7	69	5.909	5,2	66
Άγνωστη	1.014	0,8	12	1.608	1,2	18	1.352	1,0	15	841	0,7	10	582	0,5	6

Πίνακας στον οποίο φαίνεται η κατανομή κατά ηλικία, όσων καταδικάστηκαν κατά την πενταετία 1980-1984 (Ε.Σ.Υ.Ε., Στατιστική της Δικαιοσύνης: 1984, σ. 47)

(παιδαγωγικής μεταχείρισης), πρόβλεψε ειδικές διατάξεις στον Κ.Π.Δ., ενώ θέσπισε μεγάλο αριθμό ειδικών νόμων σχετικών με τη μεταχείρισή τους. Έτσι, ειδικότερα:

Κατά τον ποινικό μας κώδικα ανήλικοι θεωρούνται όσοι περνούν ηλικία από τον 7ο (περιλαμβανόμενο) μέχρι και το 17ο (συμπεριλαμβανο) χρόνο τους. Όσοι έχουν ηλικία 7 έως 12 χρόνων ονομάζονται παιδιάς (αυτοί είναι ανίκανοι για καταλογισμό: άρθρ. 126 Π.Κ.), όσοι έχουν ηλικία 13 μέχρι και 17 χρόνων καλούνται έφηβοι²¹⁹ (άρθρ. 121 παρ. 1 Π.Κ.). Κατά τη νομοτεχνικά περιεργη σύμβαση του ποινικού μας κώδικα, οι έφηβοι είναι «ποινικά ανεύθυνοι» (άρθρ. 126 παρ. 2 Π.Κ.) ή «ποινικά υπεύθυνοι» (άρθρ. 127 Π.Κ.) με κριτήριο την επικινδυνότητά τους (!). Ειδική μεταχείριση προβλέπεται για τους «μετεφηλικής ηλικίας εγκληματίες», δηλ. εκείνους που κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης έχουν συμπληρωμένο τον 17ο αλλ' όχι και τον 21ο χρόνο της ηλικίας τους (άρθρ. 133 Π.Κ.). Τα νήπια ηλικίας 6 χρόνων και κάτω είναι αδιάφορα για το ποινικό δίκαιο.

Όπως προαναφέρθηκε²²⁰, στην περίπτωση των ανηλίκων η πρωταρχικότητα δεν είναι αρκετά ώριμη για την γυμνοκρατική λειτουργία των κοινωνικών αναστολών, γεγονός που έχει ως συνέπεια την αδράνεια τους. Γι' αυτό το λόγο στις περιπτώσεις των ανηλίκων που εγκληματούν προβλέπονται μόνον:

1. Για παιδιάς και έφηβους «ποινικά ανεύθυνους»: αναμορφωτικά μέτρα [κατά σειρά βαρύτητας: αα) επίρληξη του ανηλίκου· ββ) θέση

Αντί άλλων βλ. Κ. Γαρόλια. Οι ανήλικοι εγκληματίες. Πανούρ. Α' (1951), σ. 212 επ., 4. Άραγκα. Οι επικίνδυνοι ανήλικοι (έφηβοι). Δημοσίευμα Ε.Π.Α.Θ., Θεσσαλονίκη 1949, του ίδιου. Προβλήματα της εγκληματολογικής πολιτικής ως προς τους ανήλικους. Μνημόσυνο Β. Καρατζά (άρθρ. 19 δημοσίευμα Ε.Π.Α.Θ.), Θεσσαλονίκη 1959, σ. 1 επ., Κ. Βασιλοπούλου. Το εν Ελλάδι ισχύον επί ανηλίκων ουσιαστικών και δικονομικών ποινικών δικαίων, Θεσσαλονίκη-Αθήνα 1969, του ίδιου Περιεχόμενα nouvelles en Grèce sur les faits de la délinquance juvenile et le traitement des jeunes auteurs d'infractions, στα Cahiers Déf. Soc. 1983, σ. 53 επ., Γ. Παπαδόπουλος. Οι ανήλικοι εγκληματίες, Α' Β', Αθήνα 1932, 1934, 4. Πιπινέλη-Ποταμιάνου. Η εγκληματικότητα των ανηλίκων ως ψυχολογικών και παιδαγωγικών πρόβλημα, Αθήνα 1956-άρθρ. Ε. Ανδριανόπουλου. Η επίδραση της ηλικίας στην εγκληματική παρεκτροπή, Α' Β', Αθήνα 1982.

219. Βλ. Χωροφύλαξ. Ποινικών δικαίων, έκδ. 9η, σ. 386. αντίθετα, για τον προσδιορισμό της ηλικίας, Μανωλάκης. Γενική θεωρία, β, σ. 213, σημ. 349.

220. Πιο πάνω Μέρ. Α', Κεφ. Α', § 2 β', II 4α.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
Γεν. Αστυν. Δ/νση Αττικής
Δ/νση Ασφάλειας Αττικής
Υποδ/νση Δημόσιας Ασφάλειας
3ο Τμήμα Ανηλίκων

ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
ΤΟΥ 3ου ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

1993

Χριστίνα ΝΟΒΑ-ΚΑΛΤΣΟΥΝΗ

Αθήνα, Ιούλιος 1995

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Σύμφωνα με τα στοιχεία που τηρεί το Τμήμα Ανηλίκων, το 1993 παρατηρείται σημαντική αύξηση της παραβατικότητας των ανηλίκων στην περιοχή της Αττικής. Οι ανήλικοι, οι οποίοι κατηγορήθηκαν για τη διάπραξη κάποιου αδικήματος το 1993 στην Αττική και με τους οποίους ασχολήθηκε το Τ.Α., ανέρχονται σε 1002, έναντι 561 του 1992. Παρατηρείται δηλαδή, σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, μια αύξηση 78,5% των φερομένων ως δραστών ανηλίκων. Από τους 1002 αυτούς ανηλικούς οι 598 ήταν Αλβανοί υπήκοοι. Τα αδικήματα, τα οποία φέρεται να έχουν διαπράξει οι 1002 ανήλικοι, ανέρχονται συνολικά σε 877 έναντι 535 του 1992. Παρατηρείται δηλαδή και στα αδικήματα μία σημαντική αύξηση που ανέρχεται σε ποσοστό 63,3%.

Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των αδικημάτων αυτών αφορά περιπτώσεις επαιτείας και αλητείας, αδικήματα που έχουν διαπράξει στην πλειονότητά τους ανήλικοι Αλβανοί.

Σε βάρος των 1002 ανηλίκων συντάχθηκαν συνολικά 417 δικογραφίες.

Όπως και τα δύο προηγούμενα χρόνια, έτσι και το 1993 το Τμήμα Ανηλίκων, λόγω έλλειψης υποδομής, δεν ασχολήθηκε -στο βαθμό που θα έπρεπε- με θέματα πρόληψης όπως και με περιπτώσεις, όπου ο ανήλικος είναι θύμα πράξεων ή παραλείψεων των ενηλίκων.

Η Τμηματάρχης
του Τμήματος Ανηλίκων

ΙΩΑΝΝΑ ΜΠΕΚΙΑΡΗ
Αστυνομός Β'

Πίνακας 2: Μεταίτη της εγγραμματοκρίτας κατά ομάδες ηλικιών
(1983-1993)

η λ ι κ τ α ο ρ α ο τ ώ ν

χρόνος	7-12	13-17	18-20	άνω των 20	άγν. ηλικ.	Σύνολο
1983	182	13.588	29.528	355.655	86	399.039
1984	373	11.984	25.670	314.098	192	352.317
1985	206	11.250	23.700	244.166	133	279.455
1986	162	10.611	22.508	245.651	134	279.066
1987	128	10.217	21.541	253.132	179	285.197
1988	196	8.864	20.670	259.560	1.340	290.630
1989	177	8.308	18.142	238.469	1.004	266.100
1990	366	14.932	24.718	269.177	1.376	310.569
1991	307	18.228	27.399	284.726	1.689	332.349
1992	316	20.016	29.864	306.530	1.512	358.238
1993	401	18.481	27.065	284.509	1.696	332.152
μεταβολή 1983-1993	+120*	+36*	-8,3*	-20*	-	-16,8*
μεταβολή 1992-1993	+26,9*	-7,7*	-9,4*	-7,2*	-	-7,2*

* Όπως προκύπτει από τους πίνακες 1 και 2, το σύνολο των περσμένων ως θροστών ανηλικών αυξάνει αισθητά κατά τα έτη 1990-1992 και μειώνεται στη συνέχεια κατά το 1993. Η μείωση αυτή ανέρχεται το 1993 σε ποσοστό 16,8* σε σχέση με το 1983 και 7,2*

..... των σε σχέση με το 1983 και σε ποσοστό 26,9% σε σχέση με το 1992. Αντίθετα, στις υπόλοιπες ομάδες παρατηρείται το 1993 σε σχέση με το 1992 μείωση, η οποία κυμαίνεται από 7 έως 9%.

1.2 Παραβατικότητα ανηλίκων κατά ομάδες ηλικιών και κατηγορίες αδικημάτων (1983-1993)

Παρακολουθώντας αναλυτικότερα την εξέλιξη της παραβατικότητας των ανηλίκων στα αδικήματα που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη συχνότητα, (αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας, σωματικές βλάβες, παραβάσεις ειδικών νόμων) παρατηρούμε, ότι οι έφηβοι (13-17) και οι μετέφηβοι (18-20) διατηρούν κυρίως παραβάσεις των ειδικών ποινικών νόμων. Αντίθετα, στα παιδιά (7-12) δεν είναι εύκολο να αποφανθεί κανείς, ποιά από τις τρεις αυτές γενικές κατηγορίες αδικημάτων χαρακτηρίζει την παραβατικότητά τους, αφού παρατηρείται μια εναλλαγή στην πρώτη θέση μεταξύ παραβάσεων των ειδ. ποιν. νόμων και των αδικημάτων κατά της ιδιοκτησίας. Στις εφτά στην τρίτη θέση βρίσκονται οι σωματικές βλάβες, τόσο στους εφήβους και μετέφηβους όσο και στα παιδιά (πίνακας 3).

Πίνακας 3: Εξέλιξη της παραβατικότητας αηγάτων κατά ομόδες ηλικιών και κυριότερες κατηγορίες αδικημάτων (1983-1993)

χρόνος ηλικιών	σύνολο αηγάτων κατά ηλικία	κατηγορίες διαπραχθέντων αδικημάτων						
		απειρη. *	απειρη. **	κατά της ιδιοκτησίας πολ. νόμοι	ειδικό			
1983	7-12	182	15	8,2	111	60,9	41	22,5
	13-17	13.588	699	5,1	1.820	13,4	10.769	79,3
	18-20	29.528	2.089	7,0	1.400	4,7	25.354	85,1
1984	7-12	373	35	9,4	153	41,0	168	45,0
	13-17	11.984	649	5,4	1.502	12,5	9.576	79,3
	18-20	25.670	2.023	7,8	1.365	5,3	21.610	84,2
1985	7-12	206	13	6,3	84	40,8	94	45,6
	13-17	11.250	726	6,5	1.052	9,3	9.266	82,3
	18-20	23.700	2.361	9,9	1.176	4,6	19.591	82,6
1986	7-12	162	21	12,4	89	54,3	25	15,4
	13-17	10.611	565	5,3	1.183	11,1	8.658	81,6
	18-20	22.508	2.016	8,9	1.578	7,0	18.227	80,4
1987	7-12	128	25	13,5	43	33,6	48	37,5
	13-17	10.217	573	5,6	1.002	9,8	8.461	82,3
	18-20	21.541	2.088	9,6	1.327	6,2	17.400	80,8
1988	7-12	196	23	11,7	53	27,0	102	52,0
	13-17	8.864	618	6,9	741	8,4	7.352	82,3
	18-20	20.670	2.124	10,3	1.580	7,6	16.140	73,0
1989	7-12	177	40	22,6	87	49,2	46	25,4
	13-17	8.308	696	8,4	754	9,1	6.705	80,7
	18-20	18.142	2.263	12,5	1.333	7,3	13.926	76,8
1990	7-12	366	37	10,1	59	16,1	264	72,1
	13-17	14.932	727	4,9	804	5,3	13.220	88,5
	18-20	24.718	2.132	8,6	1.723	7,0	20.183	81,6
1991	7-12	307	45	14,6	66	21,5	182	59,3
	13-17	18.228	770	4,2	1.167	6,4	16.107	88,4
	18-20	27.399	2.253	8,2	2.046	7,5	22.446	81,3

	7-12	316	54	17,0	109	34,5	136	43,0
1992	13-17	20.016	819	4,0	1.480	7,3	17.544	87,6
	18-20	29.864	2.621	8,8	2.312	7,7	24.145	80,3
	7-12	401	38	9,5	123	30,6	226	56,4
1993	13-17	18.481	737	3,9	1.407	7,6	16.111	87,2
	18-20	27.065	2.295	8,5	2.575	9,5	21.353	78,9

2. Παραβατικότητα ανηλίκων κατά γεωγραφικό διαμέρισμα

Πίνακας 4.: Διαπραχθέντες αδικήματα κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και ομάδες ηλικιών (1993)

Ο Μ Δ Β Ε Σ Η Λ Ι Κ Ι Ω Ν

Γεωγραφικό Διαμέρισμα	7-12	13-17	18-20	άνω των 20	άγνωστη ηλικία	σύνολο
Αττική	208	3.497	8.284	90.063	1.142	103.194
Δομή Στε- ped/Eυβοία	13	803	1.551	18.717	33	21.117
Πελοπόννησ.	23	1.850	2.491	26.942	8	31.314
Νησ. Ιονίου	1	427	628	4.935	15	6.006
Ήμερος	4	471	748	6.436	11	7.670
Θεσσαλία	30	1.141	1.148	13.003	5	15.327
Μακεδονία	70	5.080	6.876	78.265	268	90.559
Θράκη	12	1.355	927	7.516	4	9.814
Νησ. Αιγαίου	25	1.312	1.425	15.428	181	18.371
Κρήτη	15	2.545	2.987	23.204	29	28.780
σύνολο	401	18.481	27.065	284.509	1.696	332.152

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 5, στο χρονικό διάστημα 1983-1992, παρατηρείται στην εγχειρησιακή περιοχή της Αττικής -όπως επισημάνθηκε και στα προηγούμενα τεύχη της Ε.Ε.- μια καθοδική πορεία, η οποία άρχισε το 1984 και συνεχίστηκε μέχρι και το 1989.

Αντίθετα, το 1990 παρατηρήθηκε μια σημαντική αύξηση στους εφήβους κατά 81% και στους μετεφήβους κατά 35,5% σε σχέση με το 1989, ενώ στα παιδιά σημειώθηκε στο ίδιο διάστημα μια μείωση κατά 88%. Το 1991 παρουσιάζεται αύξηση όλων των φερομένων ως θραστών, η δε συνολική αύξηση σε σχέση με το 1990 ανέρχεται σε 3,6%. Το 1993 η αύξηση αυτή είναι ακόμη μεγαλύτερη και ανέρχεται (για το διάστημα 1983-1993) στα παιδιά (7-12 χρόνων) σε ποσοστό 1873,7% και στους εφήβους (13-17 χρόνων) σε ποσοστό 36,7%. Αντίθετα, παρατηρείται στους ενήλικες σημαντική μείωση (πίνακας 5).

Πίνακας 5: Εξέλιξη της εγκληματικότητας στην περιοχή Αττικής κατά ομάδες ηλικιών (1983-1993)

Ο μ έ σ ε ς η λ ι κ ι ώ ν

χρόνος	ομάδες ηλικιών			σύνολο
	7-12	13-17	18-20	
1983	12	2.558	8.379	127.262
1984	65	2.342	7.239	110.152
1985	52	2.247	6.813	71.851
1986	1	2.435	6.304	68.121
1987	9	1.986	5.859	74.897
1988	26	1.788	5.319	78.476
1989	18	1.564	5.353	72.708
				650
				80.293

Πίνακας 1: Γενικές κατηγορίες αδικημάτων

κατηγορίες αδικημάτων	αριθμός	%
σχετικά με το νόμιμο	1	0,1
σχετικά με τα υπονήματα	1	0,1
κοινώς επικλίνδυνα	2	0,2
κατά της ζωής	1	0,1
σωματικές βλάβες	5	0,6
κατά της γενετήσ. ελευθερίας	2	0,2
κατά της ιδιοκτησίας	413	47,1
κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων	1	0,1
αλητεία/επαιτεία	368	42,0
ειδικό ποινικό νόμοι	82	9,4
αδικήματα Σ.Π.Κ. και αρμοδιότητας Στρατοδικείου	1	0,1
σύνολο	877	100,0

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 1, τα αδικήματα που απασχόλησαν το ΤΑ το 1993 ήταν -όπως και τα προηγούμενα χρόνια- κυρίως αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας (47,1%) και της επατείας/αλητείας (42%). Θα πρέπει στο σημείο αυτό να σημειωθεί, πως το 1993 παρατηρείται μια πολύ σημαντική αύξηση των αδικημάτων της επατείας/αλητείας, η οποία ανέρχεται σε ποσοστό 138% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο. Πρόκειται για αδικήματα με τα οποία έχουν κατηγορηθεί κυρίως ανήλικοι άδελφοί.

Ειδικότερα, τα 368 αδικήματα της επατείας/αλητείας διέπραξαν:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

1. Ο ανήλικος ως θρόσσης

1.1 Το βελγία

α. Διαπραχθέντα αδικήματα

Το έτος 1993 το Τμήμα Ανήλικων απασχόλησαν 877 περιπτώσεις αδικημάτων, τα οποία φέρεται να διαπράχθηκαν από 1002 ανήλικους. Από τους ανήλικους αυτούς οι 598 ήταν άβγαυοί υπήκοοι. Σε βάρος των ανήλικων που κατηγορήθηκαν για τη δίδραξη κήπου αδικήματος συντάχθηκαν συνολικά 417 δικουργίες.

Από τα 877 αδικήματα, τα 52 τα ομολόγησαν οι ανήλικοι μετά τη σύλληψη τους για κήποιο άλλο αδικήμα ή γιατί θεωρήθηκαν ύποπτοι δίδραξης κήπου αδικήματος. Πρόκειται δηλαδή σε αυτές τις περιπτώσεις για εξιχνιάσεις αδικημάτων που είχαν τελεσθεί το 1992 ή το 1993.

Υπ' όψη παίρνονται εδώ, όπως και κάθε χρόνο, αδικήματα για τα οποία υπάρχει σαφής περιγραφή για τον φερόμενο ως θρόσση ανήλικο, για τον τόπο και χρόνο τέλεξης τους και δεν αναφέρονται μόνο αριθμητικά (π.χ. "ομολόγησε δέκα κλοπές" ή "διέπραξε σωρεία κλοπών").

Για πρώτη φορά φέτος γίνεται διάκριση μεταξύ τελεσθέντων αδικημάτων και αθίσεως. Έτσι, από τα 877 αδικήματα τα 68 ήταν αθίσεις και τα 809 τελεσθέντα. Σε περιπτώσεις σωροής αδικημάτων, υπ' όψη παίρνεται εκείνο που επισύρει τη μεγαλύτερη ποινή. Ο πίνακας 1 μας δίνει τις γενικές κατηγορίες αδικημάτων που απασχόλησαν το Τμήμα Ανήλικων το έτος 1993.

51
52
55
55
58

51
52
55
55
58

51
52
55
55
58

1 ΒΕΛΤΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ (1983-1993)

1.1 Σύγκριση ανηλικών-ενηλικών (1983-1993) *

Πίνακας 1.

έτος	Ο Μ Δ Θ Ε Σ Η Λ Υ Κ Ι Δ Ν			
	7-20	άνω των 20	άγνωστη ηλικ.	σύνολο
1983	43.298	355.655	86	399.039
1984	38.027	314.098	192	352.317
1985	35.156	244.166	133	279.455
1986	33.281	245.651	134	279.066
1987	31.886	253.132	179	285.197
1988	29.730	259.560	1.340	290.630
1989	26.627	238.469	1.004	266.100
1990	40.016	269.177	1.376	310.569
1991	45.934	284.726	1.689	332.349
1992	50.196	306.530	1.512	358.238
1993	45.947	284.509	1.696	332.152
μεταβολή 1983-1993	+ 6,1%	- 20%	-	- 16,8%
μεταβολή 1992-1993	- 8,5%	- 7,2%	-	- 7,3%

Πηγή: Οι υπολογισμοί στους πίνακες 1-6 έγιναν με βάση δημογραφικά στοιχεία και αριθμοδείκτες του Κτηματολογίου της Εγκληματολογικής Στατιστικής του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

* τα στοιχεία αναφέρονται σε όλη την Ελλάδα

1	634	72,5
2	174	19,9
3	46	5,3
4	13	1,5
5	5	0,6
6	1	0,1
7	1	0,1
σύνολο	874	100,0

έγκυρες περιπτώσεις 874 χωρίς ένδειξη 3

Σε ό,τι αφορά την ηλικία των ανηλικών που έχουν διαπράξει τα αδικήματα με συνέργους, παρατηρούμε ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία (96,6%) αυτοί είναι μόνο ανήλικοι, σε ποσοστό 1,7% ανήλικοι και ενήλικες. Επίσης σε ποσοστό 1,7% οι ανήλικοι έχουν συμπράξει στη διπράξη των αδικημάτων μόνο με ενήλικες (μεγαλύτερων των 17 χρόνων).

Πίνακας 27.: Αδικήματα και δράστες (κατανομή με βάση τα αδικήματα)

ηλικία συνεργών	αριθ. αδικ	%
ανήλικοι	232	96,6
ανήλικοι + ενήλικες	4	1,7
μόνο ενήλικες	4	1,7
σύνολο	240	100,0

επαιτεία/αδητεία

135

51,5

ειδικοί ποιν. νόμοι

3

1,1

σύνολο

262

100,0

έγκυρες περιπτώσεις

262

χωρίς ένδειξη

0

Πίνακας 18β.: Δοκίμια αηλικών 13-17 χρόνων

αδικήματα	αριθμ.	%
σχετικά με το νόμιμο	2	0,3
σχετικά με τα υπονήματα	1	0,1
κονώς επικίνδυνα	3	0,4
αμαρτικές βλάβες	6	0,8
κατά της γενεής. ελευθερίας	5	0,7
κατά της ιδιοκτησίας	402	54,6
κατά των περιουσ. δικαιωμ.	1	0,1
επαιτεία/αδητεία	233	31,7
ειδικοί ποινικοί νόμοι	83	11,3
σύνολο	736	100,0

έγκυρες περιπτώσεις 736

0

1.5: Περιοχή κατοικίας του αηλικού

Ο προσδιορισμός του τόπου κατοικίας των αηλικών έγινε με βάση τα αστυνομικά τηλέματα, στα οποία υπάρχει η περιοχή κατοικίας τους. Στις περιπτώσεις των αηλικών λαβανών δεν υπάρχει ένδειξη μόνιμης κατοικίας (πίνακες 19, 20).

Αμφίθεα	7	0,7
Α' Περίοιά (κέντρο)	6	0,6
Β' Περίοιά (κέντρο)	16	1,6
Ζ' Περίοιά (Μοσχάτο)	17	1,7
Η' Περίοιά (Καμίνια)	5	0,5
Πέρισμα	5	0,5
Αγ. Παροικευή	10	1,0
Μαρούσι	8	0,8
Αργυρούπολη	7	0,7
Γλυφίδα	19	1,9
Κηφισιά	6	0,6
Κορωπί	7	0,7
Ν. Φιλαδέλφεια	19	1,9
Οαυμ. Στάδιο	46	4,6
Παπάγου	8	0,8
Τεργιθέα	7	0,7
Φιλοθέη	13	1,3
Χαλάνδρι	24	2,4
Αγ. Ανδρυσσοί	12	1,2
Αγ. Σπυρίδωνας (Αιγάλεω)	5	0,5
Αιγάλεω	9	0,9
Άνω Λιόσια	8	0,8
Αχαρνές	7	0,7
Νέα Δημοσία	8	0,8
Νέα Λιόσια	9	0,9
Περιστέρι	7	0,7

έγκυρες περιπτώσεις 991 χωρίς ένδειξη 11

1.7 Τρόπος θρόσης των ανηλίκων

Σε 637 (72,6%) από τις 877 περιπτώσεις αδελφών οι ανήλικοι έθρασαν μόνοι τους χωρίς συγγενούς και σε 240 (27,4%) με συγγενούς (πίνακας 25).

Πίνακας 25.: τρόπος δράσης των ανηλίκων (κατανομή με βάση τα αδικήματα)

Συνεργοί	αριθμ.	%
ναι	240	27,4
όχι	637	72,6
σύνολο	877	100,0

έγκυρες περιπτώσεις 877 χωρίς ένδειξη 0

Αν η κατανομή γίνει με βάση τους ανηλίκους, παρατηρούμε ότι από τους 1002 ανηλίκους οι 620 (61,95) έδρασαν μόνοι τους και οι 382 (38,1%) παρέα με κάποιον άλλο ανήλικο ή ενήλικα (πίνακας 25α).

Πίνακας 25α: Συνεργοί ανηλίκων (κατανομή με βάση τους ανηλίκους)

συνεργοί	αριθμ.	%
ναι	382	38,1
όχι	620	61,9
σύνολο	1002	100,0

Παρατηρώντας κανείς τον αριθμό των ανηλίκων δραστών κατά αδίκημα, διαπιστώνει ότι σε ποσοστό 72,5% τα αδικήματα διαπράττονται από έναν μόνο ανήλικο, σε ποσοστό 19,9% από δύο ανήλικους, ενώ περισσότεροι από δύο ανηλίκους φέρεται να συνέπραξαν στη διάπραξη 7,6% των αδικημάτων. Αυτό σημαίνει ότι ο ανήλικος διαπράττει τα αδικήματα μόνος του ή παρέα με κάποιον συνομήλικό του και σπάνια με παρέα περισσότερων ατόμων (πίνακας 26).

Πίνακας 26.: Αριθμός ανηλίκων δραστών κατά αδίκημα (κατανομή με βάση τα αδικήματα)

αριθμ. ανηλίκων	αριθμ. αδικημ.	%
1	634	72,5
2	174	19,9
3	46	5,3
4	13	1,5
5	5	0,6
6	1	0,1
7	1	0,1
σύνολο	874	100,0

έγκυρες περιπτώσεις 874 χωρίς ένδειξη 3

Σε ό,τι αφορά την ηλικία των ανηλίκων που έχουν διαπράξει τα αδικήματα με συνεργούς, παρατηρούμε ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία (96,6%) αυτοί είναι μόνο ανήλικοι, σε ποσοστό 1,7% ενήλικοι και ενήλικες. Επίσης σε ποσοστό 1,7% οι ανήλικοι έχουν συμπράξει στη διάπραξη των αδικημάτων μόνο με ενήλικες (μεγαλύτερων των 17 χρόνων).

Πίνακας 27.: Αδικήματα και δράστες (κατανομή με βάση τα αδικήματα)

ηλικία συνεργών	αριθ. αδικ	%
ανήλικοι	232	96,6
ανήλικοι + ενήλικες	4	1,7
μόνο ενήλικες	4	1,7
σύνολο	240	100,0

1.8 Ανηλικοί τρόφιμοι Ιδρυμάτων

Οι από τους 1002 ανηλίκους, με τους οποίους ασχολήθηκε το Τμήμα Ανηλίκων το 1993, οι 35 ήταν τρόφιμοι των Ιδρυμάτων Αγωγής. Στους ανηλίκους αυτούς δεν συμπεριλαμβάνονται οι ανηλικοί Αλβανοί, τους οποίους το Ίδρυμα Αγωγής Αρρένων Κορυθαλλού φιλοξενούσε για βραχύ χρονικό διάστημα μέχρι την μεταγωγή τους στην Αλβανία.

1.9 Τόπος διδραχμής αδικημάτων και τόπος κατοικίας ανηλίκων

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων, από τους ανηλίκους των οποίων μας είναι γνωστή η περιοχή κατοικίας τους, οι 126 (31,3%) φέρεται να κατοικούν στην ίδια περιοχή που διαπράττεται το αδίκημα. Είτον υπολογισμό αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται οι ανηλικοί Αλβανοί, για τους οποίους υπάρχει μόνο η ένδειξη "στερείται μονίμου καταλύματος".

Όμως και στις περιπτώσεις, όπου δεν συμπληρείται ο τόπος κατοικίας των ανηλίκων με τον τόπο διδραχμής του αδικήματος, αυτοί κατοικούν σε γειτονικές περιοχές και σε λίγες περιπτώσεις απομακρύνονται πολύ από τον τόπο κατοικίας τους για να διαπράξουν κάποιο αδίκημα.

1.10 Θύματα αδικημάτων των ανηλίκων

α. Φύλο θύματος

Στις 393 περιπτώσεις αδικημάτων, όπου υπάρχουν θύματα ή πληροφορίες για το φύλο του θύματος, οι 325 (82,7%) ήταν άνδρες και οι 68 (17,3%) γυναίκες (πίνακας 28).

Πίνακας 28.: Φύλο θύματος

φύλο	αριθμ.	%
άνδρας	325	82,7
γυναίκα	68	17,3
σύνολο	393	100,0

έγκυρες περιπτώσεις 393 χωρίς ένδειξη 484

β. σχέση ανηλίκου με θύμα

Για τον προσδιορισμό της σχέσης του ανηλίκου με το θύμα λήφθηκαν υπόψη μόνο οι περιπτώσεις, στις οποίες προέκυπτε με σαφήνεια η σχέση αυτή. Σύμφωνα με τα στοιχεία, σε πολύ λίγες περιπτώσεις (6,1%) ο ανήλικος έχει κάποια σχέση συγγένειας ή γνωριμίας με το θύμα (πίνακας 29).

Πίνακας 29.: Σχέση ανηλίκου με θύμα

σχέση ανηλίκου με θύμα	αριθμ. ανηλίκων	%
συγγενής	2	0,4
γνωστός	30	5,7
άγνωστος	492	93,9
σύνολο	524	100,0

έγκυρες περιπτώσεις 524 χωρίς ένδειξη 478

1.11. Διεκπεραίωση των υποθέσεων

Μετά την ίδρυση του Τμήματος Ανηλίκων (Π.Δ. 95/1987) τα κατά τόπους αστυνομικά τμήματα υποχρεούνται να ενημερώνουν το ειδικό αυτό τμήμα, αμέσως μετά τη σύλληψη κάποιου ανήλικου για κάθε αδίκημα που αυτός έχει διαπράξει, εκτός των τροχαίων παραβάσεων. Το Τμήμα Ανηλίκων παραλαμβάνει τον ανήλικο με αυτοκίνητο που φέρει συμβατικούς αριθμούς και αστυνομικό υπάλληλο χωρίς στολή και τον μεταφέρει στους χώρους του (Λ. Αλεξάνδρας 173).

Μετά τη μεταφορά του στο ΤΑ και την κατάθεση του ανήλικου (χωρίς όρκο) συντάσσεται δικογραφία, η οποία στη συνέχεια αποστέλλεται στον Εισαγγελέα. Πριν την ολοκλήρωση της προανακριτικής διαδικασίας, ενημερώνεται ο Εισαγγελέας, ο οποίος συνεκτιμώντας τα περιστατικά δίνει εντολή, είτε να αφεθεί ο ανήλικος ελεύθερος και να προσέλθει την επομένη με τους γονείς του, είτε να προσαχθεί την ίδια μέρα στην Εισαγγελία, είτε να κρατηθεί προσωρινά και να προσαχθεί την επομένη (ιδιαίτερα όταν ο ανήλικος έχει συλληφθεί μη εργάσιμες μέρες), είτε τέλος να εγκλεισθεί στο Ίδρυμα Αγωγής ή το Σοφρωνιστικό Κατάστημα Ανηλίκων (ιδιαίτερα όταν ο ανήλικος έχει διαφύγει από το Ίδρυμα Αγωγής, εκκρεμούν εντάλματα σύλληψής του κλπ.).

Στις περιπτώσεις των ανηλίκων Αλβανών παρατηρούμε ότι αυτοί σπάνια προσάγονται στον Εισαγγελέα. Μέχρι τις αρχές του 1993 δινόταν εντολή εισαγωγής τους στο Ίδρυμα Αγωγής Αρρένων Κορυθαλλού. Το μέτρο όμως αποδείχθηκε αναποτελεσματικό, αφού λόγω της ημιελεύθερης διαβίωσης στο Ίδρυμα αυτό, οι ανήλικοι Αλβανοί

διέγ
δεκί
πραγ
στις
κραν
τους
Σύμγ
και
προσ
ημέρ
Εισα
Ανηλ
Εισα
Μετα
επισ
'Ιδρ
στις
τους
σταμέ
μεταφ
χώρου

Πίνακ
ενέρμ
κρατ
αφέθ

διέφευγαν σχεδόν την ίδια στιγμή. Με την άρνηση του Ιδρύματος να δεχθεί τους ανηλίκους αυτούς, άρνηση που οφειλόταν και στην πραγματική του αδυναμία να ανταποκριθεί λόγω έλλειψης υποδομής, στις ανάγκες μεγάλου αριθμού τροφίμων, οι ανήλικοι αυτοί κρατούνται στους χώρους του Τμήματος Ανηλίκων μέχρι τη μεταγωγή τους στην Αλβανία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία το 1993 μετά την προανακριτική διαδικασία και τη σύνταξη της δικογραφίας 244 (24,5) ανήλικοι αφέθηκαν προσωρινά ελεύθεροι για να προσέλθουν την επομένη (εργάσιμη ημέρα) στον Εισαγγελέα, 381 (38,2%) οδηγήθηκαν με εντολή του Εισαγγελέα στο Ίδρυμα Αγωγής ή το Σοφρωνιστικό Κατάστημα Ανηλίκων Κορυθαλλού, 119 (11,9%) οδηγήθηκαν την ίδια μέρα στον Εισαγγελέα και 147 (14,7%) ανήλικοι Αλβανοί οδηγήθηκαν στο Τμήμα Μεταγωγών προκειμένου να απελαθούν. Πρέπει στο σημείο αυτό να επισημανθεί ότι, από τους 381 ανηλίκους που οδηγήθηκαν στο Ίδρυμα Αγωγής οι περισσότεροι είναι Αλβανοί, οι οποίοι ακόμη στις αρχές του 1993 φιλοξενούνταν στο Ίδρυμα μέχρι την απέλασή τους. Λόγω όμως των προβλημάτων που προαναφέρθηκαν, το Ίδρυμα σταμάτησε να δέχεται τους ανηλίκους αυτούς, με αποτέλεσμα αυτοί να μεταφέρονται στο Τμήμα Μεταγωγών ή να κρατούνται προσωρινά στους χώρους του Τμήματος Ανηλίκων μέχρι να απελαθούν.

Πίνακας 30.: Ενέργειες μετά την προανάκριση

ενέργειες	αριθμ.	%
κρατήθηκε προσωρινά	25	2,5
αφέθηκε προσωρινά ελεύθερος	244	24,5

οδηγήθηκε στο ΙΑ ή το ΣΚΑ	381	38,2
οδηγήθηκε στον Εισαγγελέα	119	11,9
οδηγήθηκε στον Εισαγγελέα και στη συνέχεια στο Ίδρυμα	55	5,5
οχηματίσθηκε μόνο δικογραφία	8	0,8
οδηγήθηκε στο Μεταγωγών (απέλαση)	147	14,7
αφέθηκε ελεύθερος λόγω παρέλευσης αυτοφώρου	18	1,8
σύνολο	997	100,0

έγκυρες περιπτώσεις 997 χωρίς ένδειξη 5

Αναλυτικότερα τις ενέργειες μετά την προανάκριση που αφορούν ανηλίκους Αλβανούς μας δίνει ο πίνακας 31.

Πίνακας 31.: Ενέργειες που αναφέρονται σε ανηλίκους Αλβανούς

ενέργειες	αριθμ.	%
κρατήθηκε προσωρινά	15	2,5
αφέθηκε προσωρινά ελεύθερος	31	5,2
οδηγήθηκε στο ΙΑΑΚ ή το ΣΚΑ	347	58,0
οδηγήθηκε στον Εισαγγελέα	27	4,5
οδηγήθηκε στον Εισαγγελέα και στη συνέχεια στο ΙΑΑΚ	31	5,2
οδηγήθηκε στο Μεταγωγών (απέλαση)	147	24,6
σύνολο	598	100,0

έγκυρες περιπτώσεις 598 χωρίς ένδειξη 0

2. Ο ανήλικος ως θύμα αδικήματος

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, τα τελευταία χρόνια το Τμήμα Ανηλίκων δεν ασχολείται σχεδόν καθόλου με περιπτώσεις, όπου ο ανήλικος είναι θύμα άδικης πράξης ή παράλλειψης ενηλίκων. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην επιβάρυνση του Τμήματος Ανηλίκων με υποθέσεις παραβατικών ανηλίκων, για τη διεκπεραίωση των οποίων μόλις και επαρκεί η υποδομή του Τμήματος.

3. Λοιπές δραστηριότητες του Τμήματος Ανηλίκων

1. Μεταγωγές

Ένα σημαντικό μέρος των δραστηριοτήτων του Τμήματος Ανηλίκων αποτελούν οι "μεταγωγές" των ανηλίκων. Πρόκειται για μεταφορά των ανηλίκων από τα κατά τόπους αστυνομικά τμήματα μετά τη σύλληψή τους για τη διάπραξη κάποιου αδικήματος, την προσαγωγή τους στον Εισαγγελέα Ανηλίκων, τη μεταφορά τους στα Ιδρύματα Αγωγής Ανηλίκων ή τη μεταφορά ανηλίκων Αλβανών στο Τμήμα Μεταγωγών, όταν πρόκειται να απελαθούν.

Το 1993 το Τμήμα Ανηλίκων πραγματοποίησε συνολικά 89 τέτοιες μεταγωγές.

2. Περιπολίες - έλεγχοι

Το 1993 διενεργήθηκαν 28 έλεγχοι σε οδικούς κόμβους για τη σύλληψη ανηλίκων που επαιτούν.

Επίσης, στα πλαίσια του προληπτικού του έργου το ΤΑ διενεργεί σε τακτά χρονικά διαστήματα ελέγχους σε χώρους όπου συχνάζουν ανήλικοι. Πρόκειται για ελέγχους σε πλατείες,

αίθουσες ηλεκτρονικών παιχνιδιών ή αίθουσες κινηματογράφων, αργυραμοιβεία κλπ. Το 1993 ελέγχθηκαν συνολικά 102 αίθουσες ηλεκτρονικών παιχνιδιών και κινηματογράφων και υποβλήθηκαν 8 μηνύσεις για παράνομη είσοδο ανηλίκων σ'αυτές.

3. Αναζητήσεις διαφυγόντων - διωκομένων

Σε περιπτώσεις εξαφάνισης ανηλίκων ή σήματος από τμήματα ασφάλειας ότι αυτός διώκεται ή τέλος διαφυγής του από 'Ιδρυμα Αγωγής, το ΤΑ μόνο του ή παρέκοντας τη συνδρομή του σε αρμόδια τμήματα ασφάλειας ξεκινάει τη διαδικασία αναζήτησης του ανηλίκου, η οποία διαρκεί μέχρι να ανευρεθεί ο ανήλικος.

Στη διάρκεια του 1993 το Τμήμα Ανηλίκων είχε προβεί στην αναζήτηση διαφυγόντων ανηλίκων από τα Ιδρύματα Αγωγής ή την αναζήτηση ανηλίκων σε βάρος των οποίων εκρεμούσαν εντάλματα σύλληψής τους.

Συνολικά αναζητήθηκαν 23 ανήλικοι και ανευρέθησαν από τις αναζητήσεις αυτές 18 διαφυγόντες των Ιδρυμάτων Αγωγής.

4. Εισαγγελικές παραγγελίες

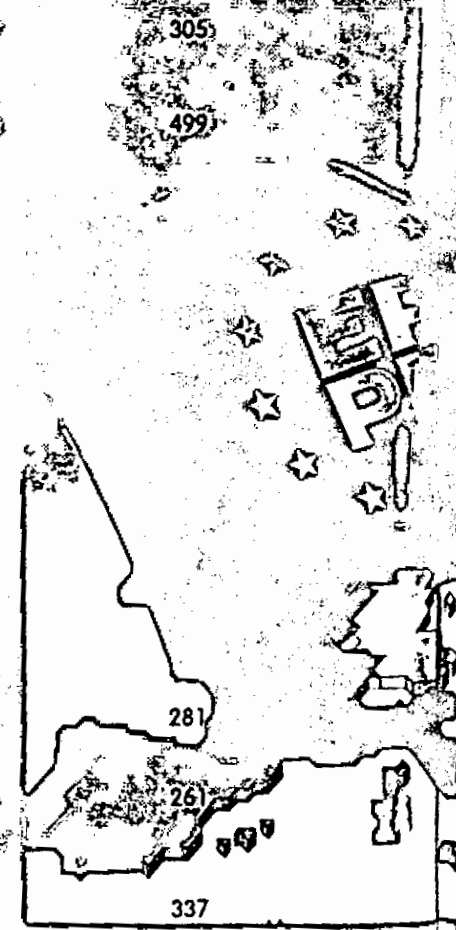
Οι υποθέσεις με τις οποίες το Τμήμα Ανηλίκων στα πλαίσια του προληπτικού του έργου ασκολήθηκε το 1993 ανέρχονται σε 71, 18 από τις οποίες αφορούν κοινωνικές έρευνες για τη διακρίβωση των συνθηκών διαβίωσης ανηλίκων. Οι υπόλοιπες αφορούν υποθέσεις όπως ενδοοικογενειακές διαφορές με θύματα τον ανήλικο, προβλήματα που μπορεί να δημιουργεί ο ανήλικος στην οικογένεια, φυγές ανηλίκων κλπ.

5. Προσαγωγές

Ιδιαίτερα αυξημένες σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια παρουσιάζονται οι προσαγωγές των ανηλίκων για εξακρίβωση στοιχείων, οι οποίες ανέρχονται σε 96.

ΟΙ ΚΥΡΙΕΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΧΩΡΑ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (εκατομμύρια)	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΝΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ
ΒΕΛΓΙΟ (B)	Χωροφυλακή (G) (Gendarmerie)	15.647		
	Δημοτική Αστυνομία (PC) (Police Communale)	15.704		
	Δικαστική Αστυνομία (PJ) (Police Judiciaire)	21.340		
Γενικό Σύνολο		32.691	9,97	305
ΔΑΝΙΑ (DN)	Εθνική Αστυνομική Δύναμη (Rigspolitiet)	10.300	5,14	499
ΓΑΛΛΙΑ (F)	Εθνική Αστυνομία (PN) (Police Nationale)	116.300		
	Εθνική Χωροφυλακή (GN) (Gendarmerie Nationale)	96.313		
	Δημοτική Αστυνομία (PM) (Police Municipale)	15.000		
Γενικό Σύνολο		227.613	56,18	
ΓΕΡΜΑΝΙΑ (D)	Τοπικές Αστυνομικές Δυνάμεις (Landespolizeien)	255.047		
	Ομοσπονδιακή Αστυνομία (Bundpolizei)	27.700		
	Γενικό Σύνολο	282.747	72,50	
ΕΛΛΑΔΑ (GR)	Ελληνική Αστυνομία	138.783	10,14	
ΙΡΛΑΝΔΙΑ (IR)	Φυλακές της Ειρήνης (Garda Síochána)	10.500	8,54	
ΙΤΑΛΙΑ (I)	Χωροφυλακή (AC) (Arma dei Carabinieri)	104.211		
	Κρατική Αστυνομία (PS) (Polizei de Stato)	96.178		
	Οικονομική Αστυνομία (GF) (Guardia di Finanza)	57.181		
	Αγρηννοί Πολίτες (VU) (Vigili Urbani)	25.922		
	Λοιποί	18.000		
	Γενικό Σύνολο	301.492	57,60	191

ΧΩΡΑ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (εκατομμύρια)	ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΝΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ
------	-------------------	---------------------	-------------------------	-------------------------

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ (L)	Εθνική Αστυνομία (National Police)	500		
	Χωροφυλακή (Gendarmerie)	600		
Γενικό Σύνολο		1.100	0,39	355

ΚΑΤΩ ΧΩΡΕΣ (N)	25 Περιφερειακές και 1 Κεντρική Δύναμη	49.500	14,89	301
----------------	--	--------	-------	-----

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ (P)	Αστυνομία Δημόσιας Ασφάλειας (Polícia de Segurança Pública)	18.641		
	Αστυνομία Εθνικής Ασφάλειας (Guarda Nacional Republica)	17.212		
	Οικονομική Αστυνομία (Guarda Fiscal)	7.795		
	Δικαστική Αστυνομία (Polícia Judiciária)	1.921		
	Λιμενική Αστυνομία (Polícia Marítima)	500		
	Αστυνομία Αλλοδαπών (Aliens Police)	700		
	Γενικό Σύνολο		46.769	10,30

ΙΣΠΑΝΙΑ (S)	Σώμα Εθνικής Αστυνομίας (Cuerpo Nacional de Policía)	51.109		
	Πολιτοφυλακή (Guardia Civil)	75.346		
	Αστυνομία Αυτών. Περιφερειών (Polícia Autonómica)	15.000		
	Δημοτική Αστυνομία (Polícia Municipal)	40.000		
Γενικό Σύνολο		181.455	38,96	215

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ (UK)	52 Ημιαυτόνομες Δυνάμεις	154.738	57,60	372
-----------------------	--------------------------	---------	-------	-----

ΕΥΡΩΠ. ΕΝΩΣΗ		1.337.688	344,21	257
---------------------	--	------------------	---------------	------------

*Τα στοιχεία είναι του έτους 1992, από το βιβλίο Police Co-operation in Europe - an investigation των John Bennett, Lunne Tutu bull, Andrew Wells, Rachel Woodward, Adrian Beck, έκδοση του University of Leicester (UK) Centre for the study of public order (GSPOL), Νοέμβριος 1993.

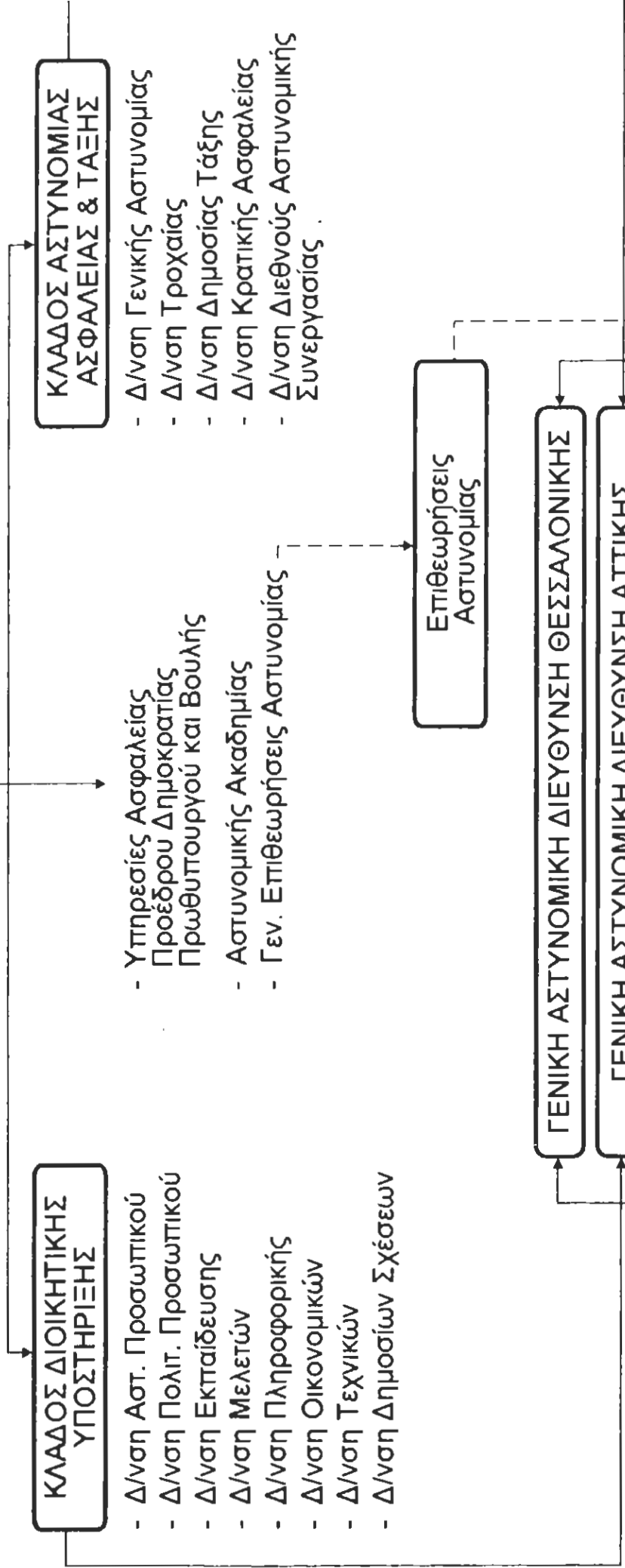
ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ
<ul style="list-style-type: none">◆ Βοήθεια του ατόμου να υπερπηδήσει δυσκολίες και προβλήματα	<ul style="list-style-type: none">◆ Προστασία του πολίτη από εγκλήματα και ενοχλήσεις με βάση τους νόμους του κράτους
<ul style="list-style-type: none">◆ Αυτοδιάθεση του πελάτη	<ul style="list-style-type: none">◆ Αυτεπάγγελτη παρέμβαση
<ul style="list-style-type: none">◆ Αντίθεση σε διακρίσεις, πολιτικές, θρησκευτικές, κοινωνικές (παραδοχή)	<ul style="list-style-type: none">◆ Απουσία προκαταλήψεων και αισθημάτων εχθρότητας
<ul style="list-style-type: none">◆ Πίστη στην εμπιστευτικότητα των συνδιαλλαγών	<ul style="list-style-type: none">◆ Σεβασμός της στολής
<ul style="list-style-type: none">◆ Πίστη στο δικαίωμα του ατόμου να ενεργεί ελεύθερα	<ul style="list-style-type: none">◆ Διασφάλιση του απορρήτου
<ul style="list-style-type: none">◆ Πίστη στην μοναδικότητα και αξιοπρέπεια του πελάτη	<ul style="list-style-type: none">◆ Παρακολούθηση των κοινωνικών εξελίξεων
<ul style="list-style-type: none">◆ Πίστη στον αυτοσεβασμό του πελάτη	<ul style="list-style-type: none">◆ Υπομονή στην αχαριστία και τις προκλήσεις
<ul style="list-style-type: none">◆ Πίστη σ' ένα επαρκή και ικανοποιητικό τρόπο ζωής του πελάτη	<ul style="list-style-type: none">◆ Προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για ελευθερία, ισότητα, δικαιοσύνη

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΡΧΗΓΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΚΛΑΔΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

- Δ/νση Αστ. Προσωπικού
- Δ/νση Πολιτ. Προσωπικού
- Δ/νση Εκπαίδευσης
- Δ/νση Μελετών
- Δ/νση Πληροφορικής
- Δ/νση Οικονομικών
- Δ/νση Τεχνικών
- Δ/νση Δημοσίων Σχέσεων

ΚΛΑΔΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ & ΤΑΞΗΣ

- Υπηρεσίες Ασφαλείας Προέδρου Δημοκρατίας Πρωθυπουργού και Βουλής
- Αστυνομικής Ακαδημίας
- Γεν. Επιθεωρήσεις Αστυνομίας
- Δ/νση Γενικής Αστυνομίας
- Δ/νση Τροχαίας
- Δ/νση Δημοσίας Τάξης
- Δ/νση Κρατικής Ασφαλείας
- Δ/νση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας

Επιθεωρήσεις Αστυνομίας

ΓΕΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

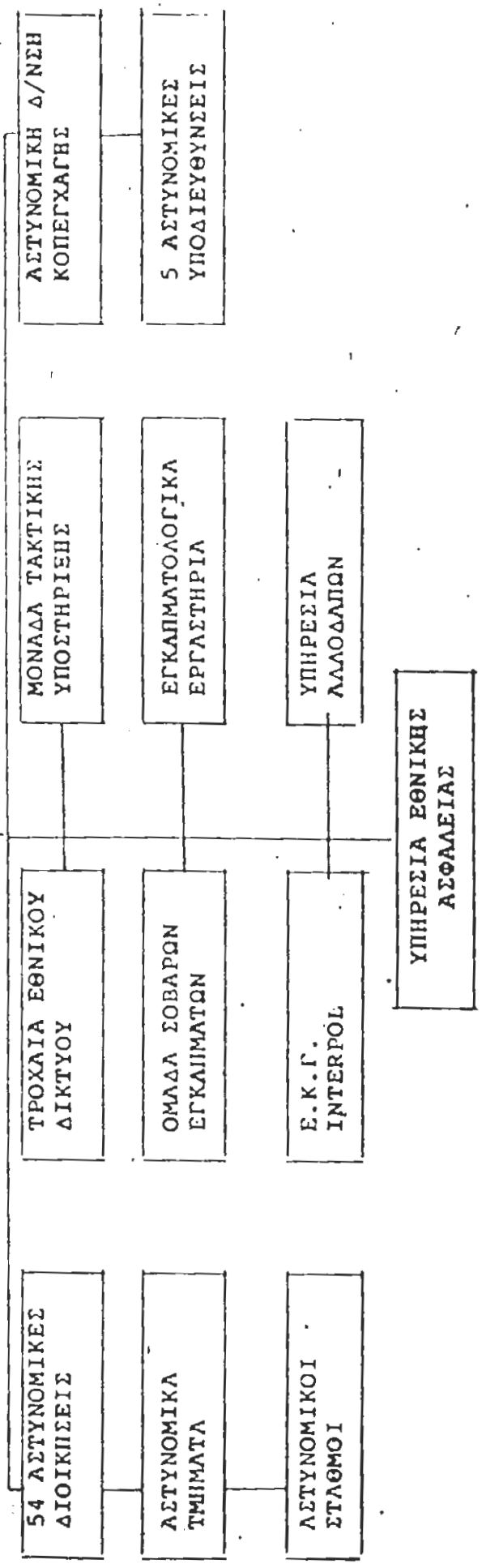
ΓΕΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΝΟΜΩΝ

Συνέχεια παραθέτουμε τα οργανογράμματα της Δανικής και της
Εδικής Αστυνομίας με σκοπό να γίνουν συγκρίσεις της Ελληνι-
κής Αστυνομίας με τις παραπάνω αναφερόμενες.

7
6
3
2
21
10
10
26
61-
710
700
707
1702

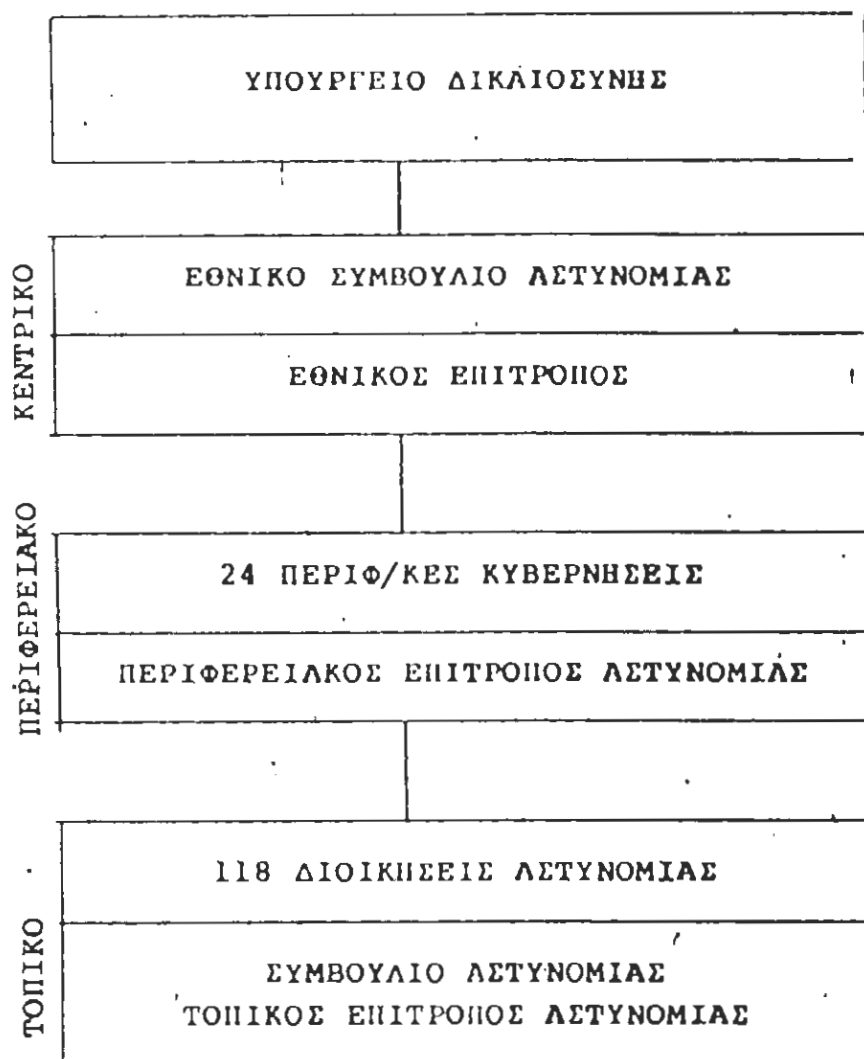
ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

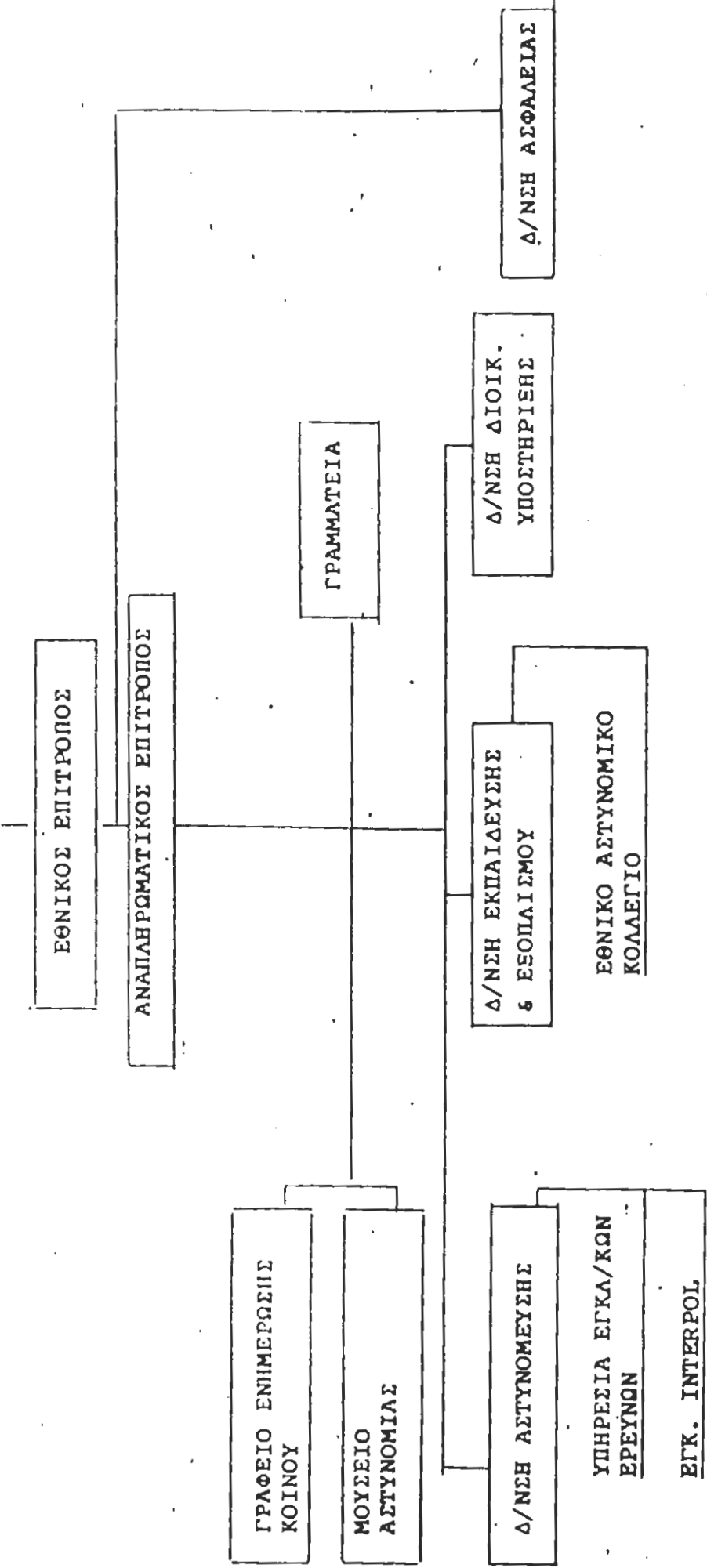
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΕΘΥΗΔΙΚΗΣ ΛΕΤΥΝΟΜΙΑΣ

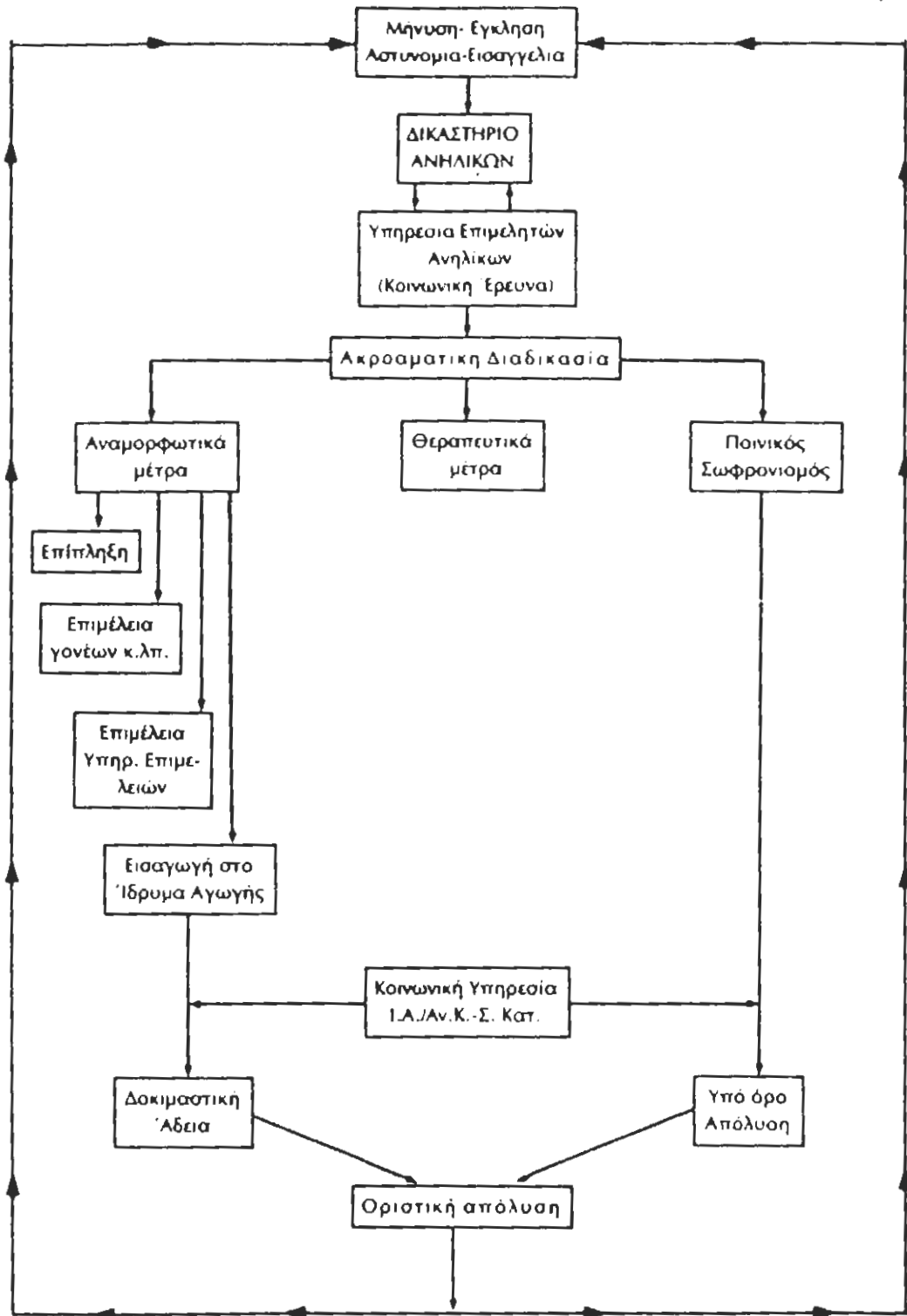
- ΕΘΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ
- ΑΝΑΠΛΗΡ. ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ
- 6 ΜΕΛΗ (ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ)
- 2 ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΑΣΤ. ΣΩΜΑΤΟΣ

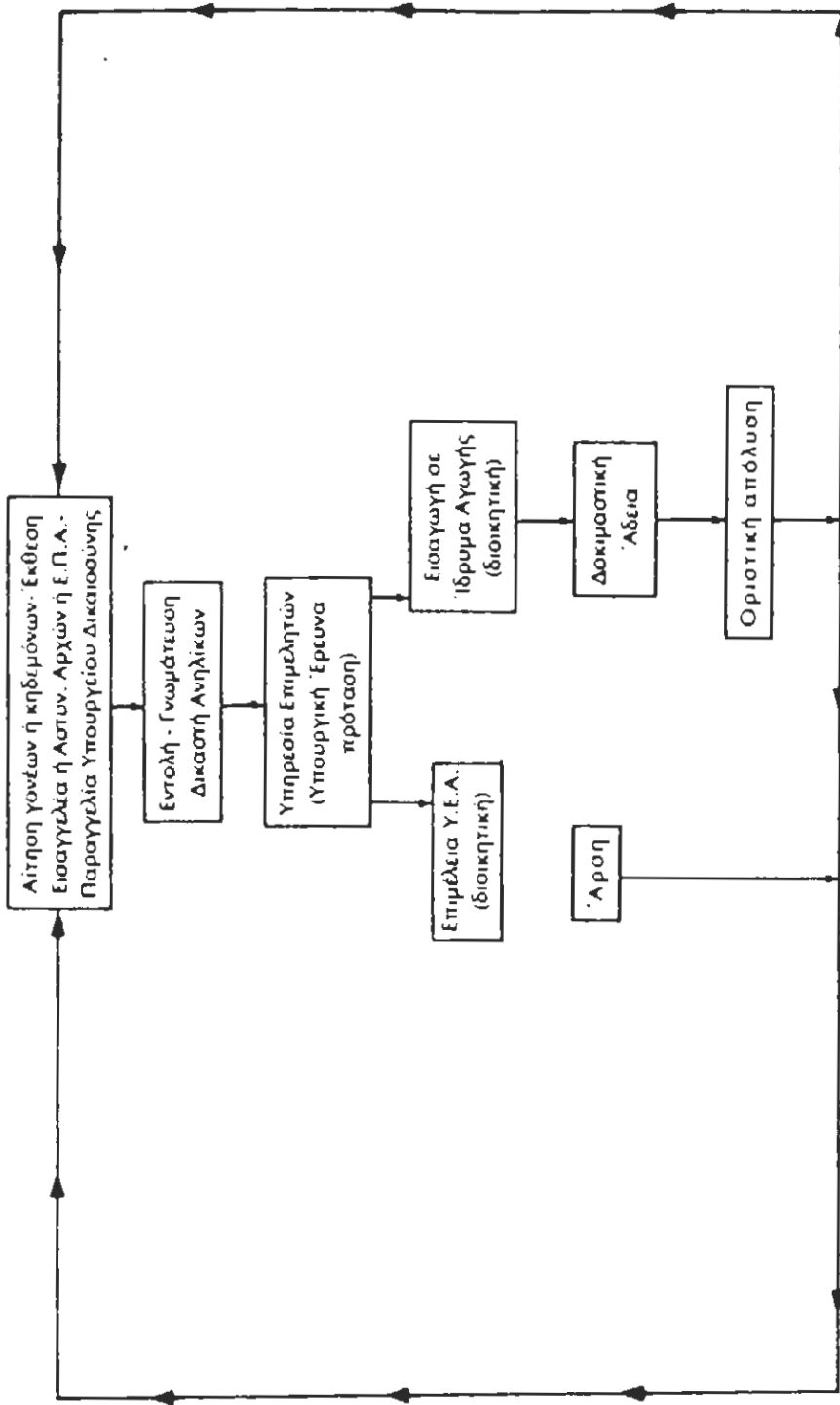
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΕΠΙΛΕΔΟΥ ΣΟΥΒΑΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

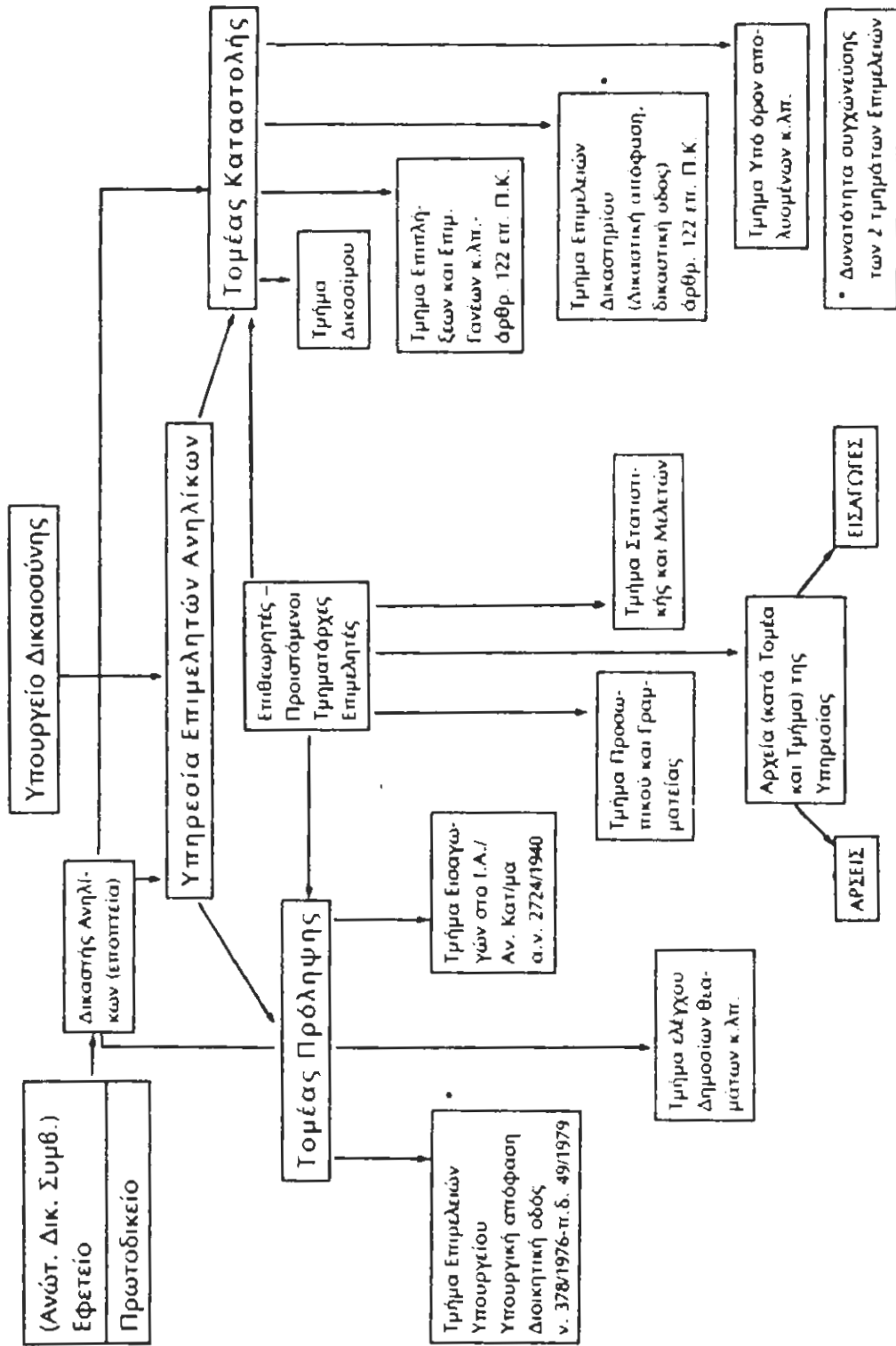
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120

Διάγραμμα 3.1α Αντιμετώπιση ανηλικών δραστών (Καταστολή) (Δικαστική οδός-Π.Κ.)

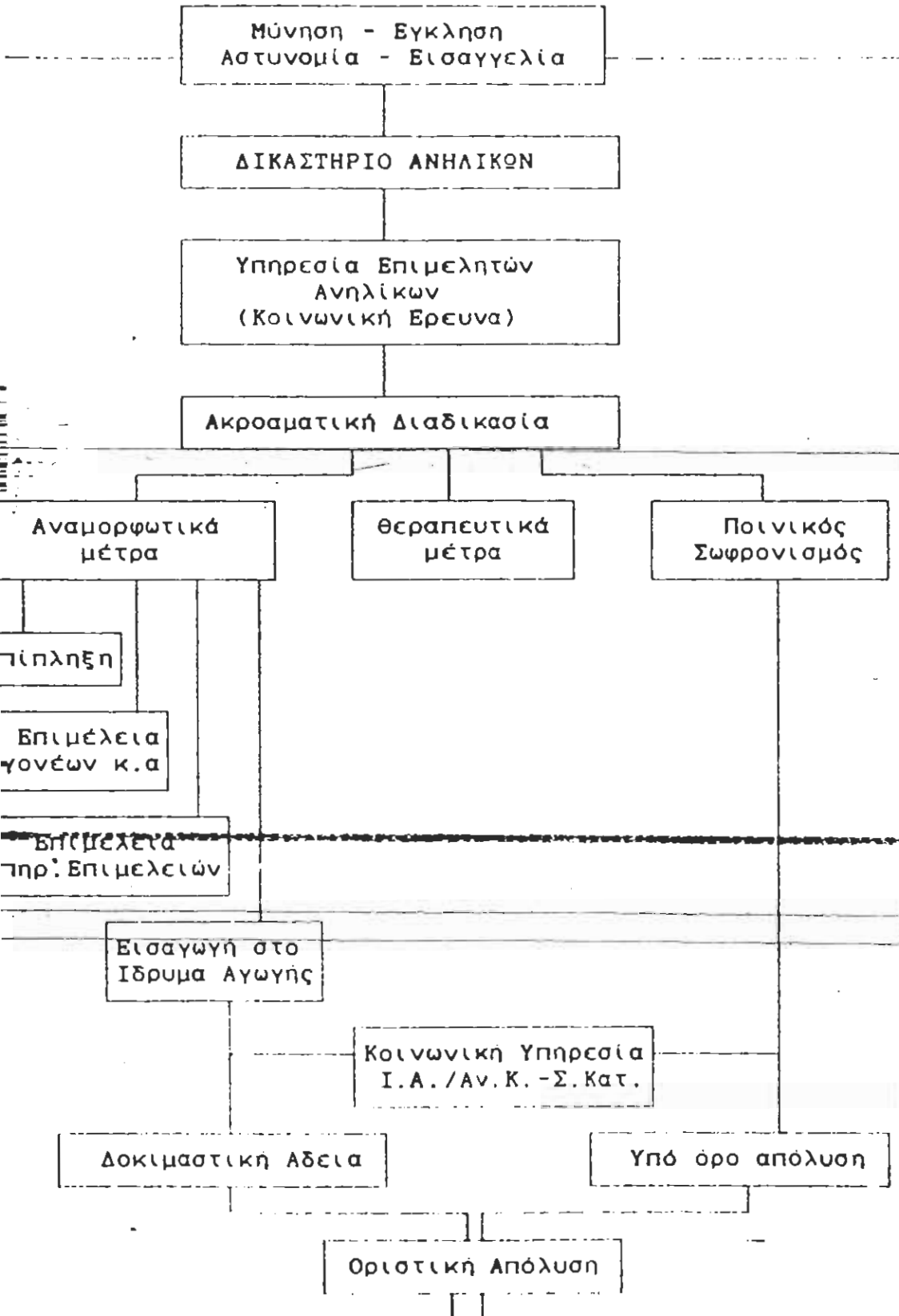

(Διοικητική οδός - Ειδικοί νόμοι)
Απόφαση Υπουργείου Δικαιοσύνης

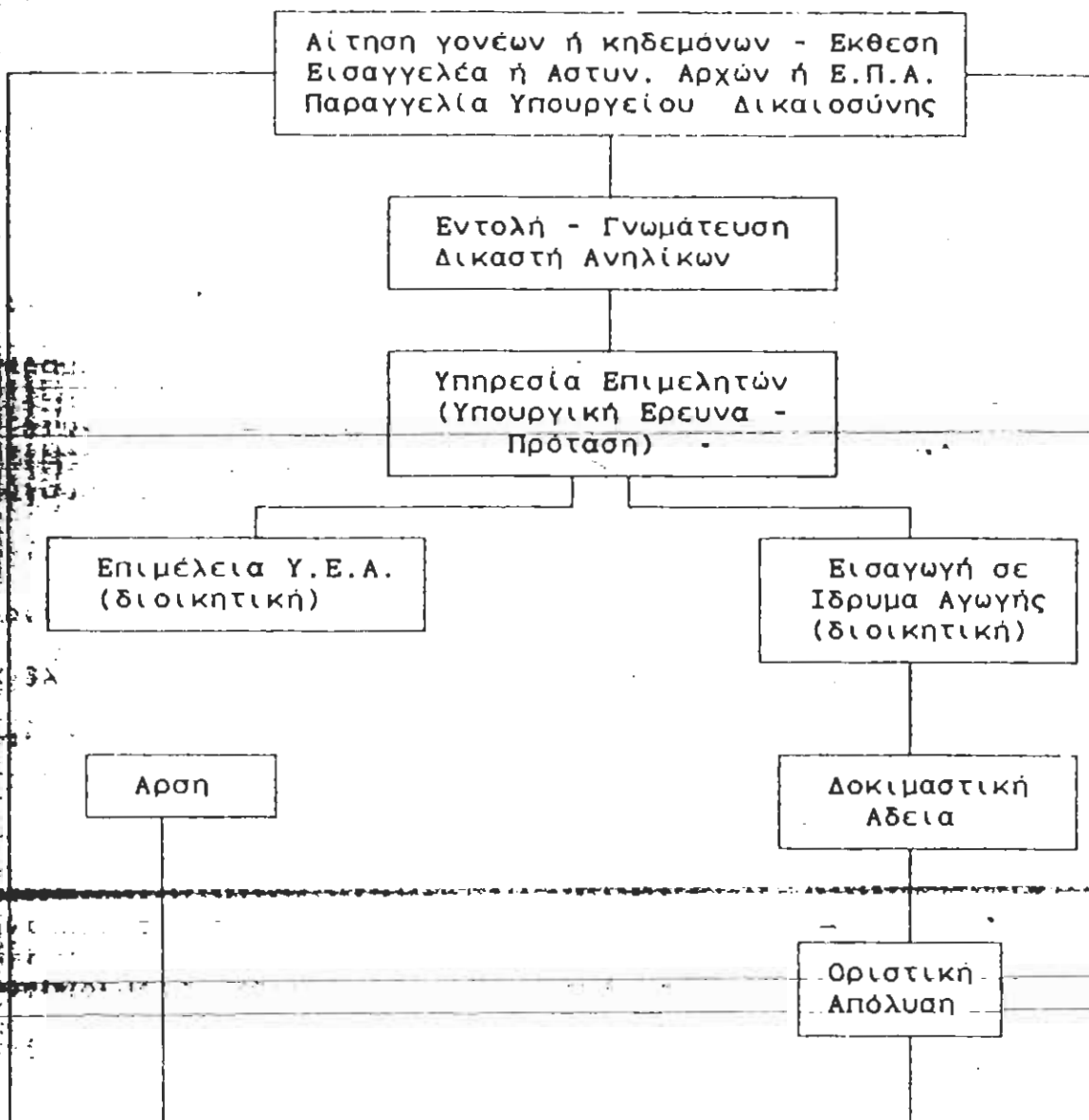

Διάγραμμα 1.
Αντιμετώπιση ανηλικών δραστών
(καταστολή) (Δικαστική οδός - Π.Κ.)

Διάγραμμα 2
 Αντιμετώπιση "ηθικής παρεκτροπής" ανηλίκων
 (Πρόληψη) (Διοικητική οδός - Ειδικοί Νόμοι)
 Απόφαση Υπουργείου Δικαιοσύνης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ο νόμος : 1481/1984

«Οργανισμός
Υπουργείου
Δημόσιας
Τάξης»

ΚΡΑΤΗΣΤΕ
ΑΥΤΟ
ΤΟ ΕΓΧΕΙΔ

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Ο ΝΟΜΟΣ ΣΤΑ ΕΞΗΝΤΑ ΤΡΙΑ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ

Ι ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ανήλικοι εγκληματίες

Ορισμοί

Άρθρο 121.— 1. Στο κεφάλαιο αυτό με τον όρο ανήλικοι εννοούνται αυτοί που διατρέχουν από το 7ο έτος της ηλικίας τους έως το 17ο έτος συμπληρωμένο. Από αυτούς όσοι έχουν ηλικία έως το 12ο έτος τους συμπληρωμένο ονομάζονται παιδιά, και οι υπόλοιποι έφηβοι.

2. Οι ανήλικοι υποβάλλονται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή σε ποινικό σωφρονιστικό σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

Αναμορφωτικά μέτρα

Άρθρο 122.— 1. Αναμορφωτικά μέτρα είναι: α) η επιπλήξη του ανηλίκου· β) η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς, τους επιτρόπους, ή τους κηδεμόνες του· γ) η ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανηλίκων ή σε ειδικούς επιμελητές ανηλίκων· δ) η τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, κοινοτικό ή και ιδιωτικό κατάστημα αγωγής.

2. Σε κάθε περίπτωση ως πρόσθετο αναμορφωτικό μέτρο μπορούν να επιβληθούν και πρόσθετες υποχρεώσεις που αφορούν τον τρόπο ζωής του ανηλίκου ή τη διαπαιδαγώγησή του.

Θεραπευτικά μέτρα

Άρθρο 123.— 1. Αν η κατάσταση του ανηλίκου απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν πάσχει από ψυχική ασθένεια ή άλλη νοσηρή διατάραξη των πνευματικών του λειτουργιών, ή είναι τυφλός, κωφάλαλος, επιληπτικός, ή του έχει γίνει έξη η χρήση οινόπνευματοδών ποτών ή εμφανίζει ανώμαλη καθυστέρηση στη πνευματική και την ηθική του ανάπτυξη, το δικαστήριο διατάσσει την παραπομπή του σε θεραπευτικό ή άλλο κατάλληλο κατάστημα.

2. Τα θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται ύστερα από προηγούμενη γνωμοδότηση ειδικού γιατρού.

Μεταβολή ή άρση μέτρων

Άρθρο 124.— 1. Το δικαστήριο που δίκασε μπορεί οποτεδήποτε να αντικαταστήσει τα αναμορφωτικά μέτρα που επέβαλε με άλλα, αν το κρίνει αναγκαίο· αν τα μέτρα εκπλήρωσαν το σκοπό τους, τα αίρει.

2. Το ίδιο μπορεί να πράξει και για τα θεραπευτικά μέτρα, ύστερα από προηγούμενη γνωμοδότηση ειδικού γιατρού.

3. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 4 εφαρμόζεται και σ' αυτό το άρθρο.

Διάρκεια μέτρων

Άρθρο 125.— Τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα που επέβαλε το δικαστήριο παύουν αυτοδικαίως όταν ο ανήλικος συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας.

Ανήλικοι ποινικά ανεύθινοι

Άρθρο 126.— 1. Η αξιόποινη πράξη που τελέστηκε από παιδί δεν καταλογίζεται σ' αυτό· εφαρμόζονται μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.

2. Ο έφηβος που τέλεσε αξιόποινη πράξη υποβάλλεται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, αν δεν υπάρχει περίπτωση να υποβληθεί σε κοινικό σωφρονισμό κατά τις διατάξεις του επόμενου άρθρου.

Ανηλικοί ποινικά υπεύθυνοι

Άρθρο 127.— 1. Αν το δικαστήριο ερευνώντας τις περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε η πράξη και την όλη προσωπικότητα του δράστη κρίνει ότι είναι αναγκαίος ο ποινικός σωφρονισμός του εφήβου για να συγκρατηθεί από την τελεστή ~~από~~ βελοποιώνων πράξεων, τον καταδικάζει σε περιορισμό σε ~~αμφρονοστικό~~ κατάστημα.

2. Στην απόφαση του δικαστηρίου ορίζεται το ελάχιστο και το μέγιστο όριο της παραμονής του εφήβου στο κατάστημα μέσα στα όρια που προβλέπει το άρθρο 54.

3. Για την απόλυση του καταδικασμένου από το σωφρονιστικό κατάστημα, αφού λήξει το ελάχιστο όριο που καθορίζεται στην απόφαση και προτού λήξει το ανώτατο όριο, αποφασίζει το δικαστήριο με αίτηση της διεύθυνσης του καταστήματος ή με αίτηση του εισαγγελέα και αφού πάντοτε ακούσει και τη γνώμη της διεύθυνσης του καταστήματος.

Πταίσματα ανηλίκων

Άρθρο 128.— Αν η πράξη που τέλεσε ο ανήλικος συνιστά πταίσμα, εφαρμόζονται μόνο τα αναμορφωτικά μέτρα του άρθρου 122, εκτός από την τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο κατάστημα αγωγής.

Απόλυση υπό όρο

Άρθρο 129.— 1. Το δικαστήριο μπορεί με πρόταση της διεύθυνσης του καταστήματος ή του εισαγγελέα, να απολύει υπό όρο τον καταδικασμένο με σκοπό τη δοκιμασία του. Η απόλυση γίνεται πριν λήξει το ελάχιστο όριο που καθόρισε η απόφαση, αλλά πάντως αφού περάσουν τουλάχιστον έξι μήνες διαμονής στο κατάστημα και, αν έχει επιβληθεί περιορισμός τριών ετών και πάνω, αφού περάσει τουλάχιστον ένα έτος διαμονής.

2. Στην απόφαση για την απόλυση υπό όρο ορίζεται ο χρόνος της δοκιμασίας, που δεν μπορεί να είναι ούτε κατώτερος από δύο ούτε ανώτερος από πέντε έτη.

3. Στον καταδικασμένο μπορούν να επιβληθούν κατά τη διάρκεια του χρόνου της δοκιμασίας του οι υποχρεώσεις του άρθρου 122 παρ. 2.

4. Αν ο απολυμένος δείχνει κατά το χρόνο της δοκιμασίας του κακή διαγωγή, το δικαστήριο με πρόταση της διεύθυνσης του καταστήματος, του εισαγγελέα ή αυτών που έχουν από το νόμο την επιμέλεια του ανηλίκου μπορεί να ανακαλέσει την υπό όρο απόλυση ή να παρατείνει το χρόνο της δοκιμασίας του έως πέντε έτη, αν ο χρόνος που είχε οριστεί ήταν μικρότερης διάρκειας. Σε περίπτωση ανάκλησης, ο χρόνος που διανύθηκε ελεύθερα έξω από το κατάστημα δεν υπολογίζεται στη διάρκεια της ποινής.

5. Αν μετά την απόλυση περάσει ο χρόνος δοκιμασίας και όρισε η απόφαση χωρίς να γίνει ανάκληση, η κοινή θεωρείται ότι εκτίθηκα.

6. Αρμόδιο να αποφασίζει την απόλυση του καταδικασμένου βάσει αυτού του άρθρου, καθώς επίσης και βάσει της παρ. 3 του άρθρου 127, είναι το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων στα ελημμελειοδικείο του τόπου όπου εκτίεται ο περιορισμός.

Ανηλικοί που δικάζονται μετά την συμπλήρωση του 17ου έτους

Άρθρο 130.— 1. Όταν ένας ανήλικος που βρισκόταν στην εφηβική ηλικία όταν τέλεσε την πράξη εισάγεται σε δίκη μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους, το δικαστήριο μπορεί αντί για περιορισμό σε σωφρονιστικό κατάστημα να επιβάλει την κοινή που προβλέπεται για την πράξη που τελέστηκε ελαττωμένη σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 83· τούτο γίνεται αν το δικαστήριο κρίνει ότι αν και ο ποινικός σωφρονισμός του ανηλίκου είναι αναγκαίος, δεν είναι όμως για σκόπιμος ο περιορισμός του σε σωφρονιστικό κατάστημα.

2. Οι ποινές στέρησης της ελευθερίας που επιβλήθηκαν σύμφωνα με τα παραπάνω δεν συνεπάγονται σε καμιά περίπτωση τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων ή την παραπομπή σε κατάστημα εργασίας.

3. Κατά γενικό κανόνα οι καταδικοί αυτοί κρατούνται χωριστά

Άρθρο 469.— Οι κοινές στέρησης της ελευθερίας που έχουν επιβληθεί αμετακλήτως σε ανηλίκους που δεν είχαν συμπληρώσει το 17ο έτος της ηλικίας τους όταν τελέστηκε η πράξη θεωρούνται από την έναρξη της ισχύος του Ποινικού Κώδικα κοινή περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα· για τον περιορισμό αυτόν μέγιστο όριο είναι η διάρκεια της ποινής που καθορίζει η απόφαση και ελάχιστο όριο το μισό αυτού του χρόνου με εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 127 και των διατάξεων των άρθρων 129 και 132 του Κώδικα. Αν η κοινή που επιβλήθηκε είναι θάνατος ή ισόβια δεσμά, η κοινή αυτή μετατρέπεται αυτοδικαίως σε κοινή περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα· μέγιστο όριο του περιορισμού αυτού είναι είκοσι έτη και ελάχιστο δέκα έτη.

ΠΙΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Δικαστήρια ανηλίκων

Άρθρο 7.—1. Το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων συγκροτείται από έναν πρωτοδικη σε κάθε πρωτοδικείο, ο οποίος ορίζεται μαζί με έναν ανακληρωτή για δύο χρόνια, με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου και μετά πρόταση του Υπουργού της Δικαιοσύνης προτιμώνται όσοι έχουν ειδικές γνώσεις και γνωρίζουν, αν είναι δυνατό, μία από τις γλώσσες αγγλική, γαλλική, γερμανική ή ιταλική.

2. Η θητεία των δικαστών ανηλίκων μπορεί να ανανεώνεται με τον ίδιο τρόπο, πάντοτε όμως με τη συναίνεσή τους. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους επιτρέπεται η αντικατάστασή τους με τον ίδιο κάλι τρόπο, μετά όμως σύμφωνη και ειδικά αιτιολογημένη γνώμη του προέδρου και του εισαγγελέα εφετών.

3. Το τριμελές δικαστήριο ανηλίκων συγκροτείται από το δικαστή ανηλίκων που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και από δύο κλημμελειοδικείς, που ορίζονται από τον πρόεδρο πρωτοδικών. Στο δικαστήριο αυτό προεδρεύει, αν είναι δυνατό, ο δικαστής ανηλίκων. Το εφετείο ανηλίκων συγκροτείται από έναν εφέτη και έναν ανακληρωτή του, που ορίζονται σε κάθε εφετείο σύμφωνα με όσα αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού, και από δύο άλλους εφέτες, που ορίζονται ως δικαστές ανηλίκων από τον πρόεδρο των εφετών¹⁾. Στο δικαστήριο αυτό προεδρεύει, αν είναι δυνατό, ο εφέτης δικαστής ανηλίκων. Η παράγραφος 2 του άρθρου 9 εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή.

4. Η δικαιοδοσία των δικαστηρίων ανηλίκων ορίζεται στο άρθρο 113.

Άσκηση της ποινικής δίωξης

Άρθρο 27.—1. Την κοινή δίωξη την ασκεί στο όνομα της Πολιτείας ο εισαγγελέας των κλημμελειοδικών (άρθρ. 43). Στα πρωτοδικεία Αθηνών, Πειραιώς, Θεσ/νίκης και Πατρών ο εισαγγελέας εφετών ορίζει ειδικά για την άσκηση της ποινικής δίωξης κατά ανηλίκων έναν αντεισαγγελέα και έναν ανακληρωτή του. Όταν το μονομελές κλημμελειοδικείο συνεδριάζει εκτός έδρας του πρωτοδικείου και ο εισαγγελέας κλημμελειοδικών έχει κάλυμα και δεν υπάρχει αντεισαγγελέας να τον ανακληρώσει, μπορεί να ασκεί χρέη εισαγγελέα εφηνοδικής ή πταισματοδικής, που ορίζονται από τον εισαγγελέα.

2. Τη ποινική δίωξη στα πταισματοδικεία την ασκεί ο δημόσιος κατηγορός, που ορίζεται για το σκοπό αυτόν. Είναι δυνατό όμως η άσκηση της ποινικής δίωξης να ανατεθεί στον πταισματοδίκη, οπότε το πταισματοδικείο συγκροτείται χωρίς να παρίσταται δημόσιος κατηγορός. Η ανάθεση της ποινικής δίωξης στον πταισματοδίκη γίνεται με προεδρικό διάταγμα που προκαλεί ο Υπουργός Δικαιοσύνης μετά πρόταση του αρμόδιου εισαγγελέα κλημμελειοδικών.

3. Κατηγορούσα αρχή είναι ο εισαγγελέας κάθε δικαστηρίου ή ο δημόσιος κατηγορός, όπου υπάρχει.

Έναρξη εκτέλεσης της απόφασης μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους

Άρθρο 131.— 1. Αν ο καταδικασμένος σε περιορισμό σε σωφρονιστικό κατάστημα συμπλήρωσε το 17ο έτος της ηλικίας του πριν αρχίσει η εκτέλεσή της απόφασης, το δικαστήριο που δίκασε μπορεί, αν κρίνει ότι ο περιορισμός σε σωφρονιστικό κατάστημα δεν είναι πια σκόπιμος, να τον αντικαταστήσει με την κοινή του προηγούμενου άρθρου.

2. Αν ο καταδικασμένος συμπλήρωσε το 21ο έτος της ηλικίας του, η αντικατάσταση του περιορισμού κατά την παράγραφο 1 είναι υποχρεωτική.

3. Οι παράγραφοι 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου ισχύουν και στις περιπτώσεις του άρθρου αυτού.

Συρροή

Άρθρο 132.— 1. Αν ο κρατούμενος σε σωφρονιστικό κατάστημα διαπράξει αξιόποινη πράξη πριν συμπληρώσει το 17ο έτος της ηλικίας του, ή αν συντρέξει άλλη περίπτωση συρροής κατά το άρθρο 97, το δικαστήριο επαυξάνει το ελάχιστο και το μέγιστο όριο παραμονής του ανηλίκου στο κατάστημα, που τα είχε καθορίσει στην προηγούμενη απόφασή του.

2. Αν ο κρατούμενος σε σωφρονιστικό κατάστημα διαπράξει αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους της ηλικίας του: α) αν η κοινή που προσδιορίστηκε για την πράξη αυτή είναι πρόσκαιρη κάθειρξη, το δικαστήριο επιβάλλει συνολική κοινή κάθειρξης επαυξημένη· η επαύξηση της κάθειρξης δεν μπορεί να είναι κατώτερη από το μισό του κατώτατου ορίου του περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα που καθόρισε η απόφαση του δικαστηρίου· κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 94 παρ. 1· β) αν η κοινή που επιβλήθηκε για τη νέα πράξη είναι ηπιότερη από την πρόσκαιρη κάθειρξη το δικαστήριο επαυξάνει το κατώτατο και ανώτατο όριο του περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα που καθορίστηκε στην προηγούμενη απόφαση, όχι όμως πέρα από το ανώτατο όριο περιορισμού το οποίο ορίζεται στο άρθρο 54.

Εγκληματίες μετεφηβικής ηλικίας

Άρθρο 133.— Αν κάποιος κατά το χρόνο που τελέστηκε η πράξη έχει συμπληρωμένο το 17ο, όχι όμως και το 21ο έτος της ηλικίας του, το δικαστήριο μπορεί να του επιβάλει κοινή ελαττωμένη (άρθρο 83). Σε μια τέτοια περίπτωση εφαρμόζονται και εδώ οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 130.

Παραμέληση της εποπτείας ανηλίκου

Άρθρο 360.— 1. Όποιος, ενώ έχει υποχρέωση εποπτείας ανηλίκου νεότερου από δεκαεπτά ετών, παραλείπει να τον παρεμποδίσει από την τέλεση αξιόποινης πράξης ή από το να επιδιδεται στην κορντία, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους, αν δεν συντρέχει περίπτωση να τιμωρηθεί αυστηρότερα με άλλη διάταξη.

2. Όποιος από αμέλεια γίνεται υπαίτιος της παράλειψης της προηγούμενης παραγράφου τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών μηνών.

3. Η κοινή της παρ. 1 επιτίθεται σε φυλάκιση μέχρι δύο ετών και της παρ. 2 σε φυλάκιση μέχρι έξι μηνών, αν υπαίτιοι της παράλειψης έγιναν γονείς, επίτροποι ή κηδεμόνες υπό την υπεύθυνη επιμέλεια των οποίων έχει τεθεί ο ανήλικος σύμφωνα με το άρθρο 122 αυτού του Κώδικα.

4. Αν η πράξη που τέλεσε ο ανήλικος είναι πταίσμα, το δικαστήριο μπορεί να απαλλάξει από κάθε κοινή τον υπαίτιο της παράλειψης των παρ. 1, 2, 3.

Άρθρο 113. —1. Τα δικαστήρια ανήλικων δικάζουν τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανήλικους ηλικίας από δώδεκα έως και δεκαεπτά ετών, με τις παρακάτω διακρίσεις.

Α. Το μονομελές δικαστήριο ανήλικων δικάζει: α) τις πράξεις που τελούνται από ανήλικους, εκτός από εκείνες που δικάζονται από το τριμελές δικαστήριο ανήλικων¹⁾ β) τα πταίσματα που τελούνται από ανήλικους²⁾ στην έδρα του πρωτοδικείου και γ) τις εφέσεις³⁾ κατά των αποφάσεων του πταισματοδικείου για ανήλικους. Το μονομελές δικαστήριο ανήλικων επιβάλλει επίσης τα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα που ορίζονται από τον ποινικό κώδικα εναντίον των παιδιών που τελούν αξιόποινες πράξεις.

Β. Το τριμελές δικαστήριο ανήλικων δικάζει τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανήλικους, για τις οποίες η κοινή περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα που πρέπει να επιβληθεί σύμφωνα με τον ποινικό κώδικα είναι τουλάχιστον πέντε ετών.

Γ. Το εφετείο ανήλικων δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των τριμελών⁴⁾ δικαστηρίων ανήλικων που λειτουργούν στα πλημμελειοδικεία.

Η παρ. 2 του άρθρου 9 εφαρμόζεται και εδώ.

2. Το άρθρο 119 εφαρμόζεται ανάλογα στις περιπτώσεις των εδαφίων Α και Β της προηγούμενης παραγράφου.

Αρμοδιότητα σε περίπτωση συμμετοχής

Άρθρο 130. —1. Στην περίπτωση που συμμετέχουν περισσότεροι στο έγκλημα, αρμόδιο δικαστήριο για όλους είναι εκείνο που είναι αρμόδιο για εκείνον από τους συμμετόχους ο οποίος επισείσει τη βαρύτερη ποινή. Αν οι συμμετοχοί υπάγονται σε δικαστήριο σαφότερου βαθμού (αρθ. 111 αριθ. 6 και αρθ. 112 αριθ. 2), αρμόδιο δικαστήριο για όλους είναι το ανώτερο. Το μεικτό ορκωτό δικαστήριο θεωρείται στην περίπτωση αυτή ανώτερο από τα άλλα.

2. Το δικαστήριο ή το δικαστικό συμβούλιο μπορεί για ιδιαίτερους λόγους που αφορούν την ασφαλέστερη διάγνωση της αλήθειας ή την ταχύτερη εκδίκαση της υπόθεσης να διατάξει το χωρισμό της απόφασης ή και της συζήτησης στο ακροατήριο.

3. Αν κάποιος από αυτούς που συμμετείχαν στο έγκλημα είναι ανήλικος, η κοινή δίωξη γι' αυτόν χωρίζεται, και ο ανήλικος δικάζεται από το δικαστήριο ανήλικων. Στα πλημμελήματα, αν ο εισαγγελέας στην περίπτωση της εισαγωγής με απευθείας κλήση και αιτιολογημένη απόφασή του που μνημονεύει τους συγκεκριμένους λόγους ή το δικαστικό συμβούλιο κρίνουν ότι δεν ενδείκνυται ο χωρισμός για λόγους που αφορούν το συμφέρον της δικαιοσύνης, την υπόθεση τη δικάζει το κατά την παρ. 1 αρμόδιο δικαστήριο, στο οποίο μετέχει αν είναι δυνατό σε κάθε βαθμό ο ειδικός δικαστής ανήλικων. Δεν εμποδίζεται πάντως το δικαστήριο να διατάξει το χωρισμό.

4. Όσα ορίζονται στην παρ. 3 ισχύουν και στην περίπτωση του αγροτικού ή αγρονομικού πταίσματος. Στα άλλα πταίσματα η κοινή δίωξη για τον ανήλικο χωρίζεται πάντοτε¹⁾.

5. Οι διατάξεις του στρατιωτικού ποινικού κώδικα για τη συνάφεια και τη συναιτιότητα εξακολουθούν να ισχύουν.

Σκοπός της ανάκρισης

239. —1. Σκοπός της ανάκρισης είναι η συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων για να βεβαιωθεί η τέλεση εγκλήματος αποφασιστεί αν πρέπει να εισαχθεί κάποιος σε δίκη γι'

την ανάκριση γίνεται καθέτι που μπορεί να βοηθήσει την αλήθεια, εξετάζεται και βεβαιώνεται αυτεπαγγέλτως ενόχη, αλλά και η αθωότητα του κατηγορουμένου, καθώς το ποινικό που αφορά την προσωπικότητά του και επηρεάζει την ποινή. Αν ο κατηγορούμενος είναι ανήλικος, γίνεται έρευνα για την υγιεινή, την ηθική και τη διανοητική του για την προηγούμενη ζωή του, για τις οικογενειακές συνθήκες για το περιβάλλον του. Γι' αυτό το σκοπό όποιος ανάκριση μπορεί να αναθέσει τη συλλογή των απαιτούμενων σε έναν από τους επιμελητές που υπηρετούν στην υπηρεσία προστασίας ανήλικων.

β) Από τον κατηγορούμενο και τον εισαγγελέα

Άρθρο 489. —1. Εκείνος που καταδικάστηκε και ο εισαγγελέας ή ο δημόσιος κατηγορός έχουν δικαίωμα να ασκήσουν έφεση: α) κατά

δ) κατά της απόφασης του μονομελούς και τριμελούς δικαστηρίου ανήλικων, με την οποία καταδικάστηκε ο ανήλικος σε περιορισμό σε σωφρονιστήριο που το ελάχιστο όριο του είναι πάνω από ένα έτος ε) κατά της απόφασης του μονομελούς ή τριμελούς δικαστηρίου ανήλικων με την οποία καταδικάστηκε κατά το άρθρο 130 του ποινικού κώδικα σε κοινή στέρηση της ελευθερίας μεγαλύτερη από τρεις μήνες ανήλικος ο οποίος κατά την τέλεση της πράξης ήταν έφηβος, δικάστηκε όμως μετά τη συμπλήρωση του 17ου έτους. Με την ίδια προϋπόθεση, έφεση επιτρέπεται και στις περιπτώσεις του αρθ. 131 του ποινικού κώδικα στ).

Ἀναγκ. Νόμος ὑπ' ἀριθ. 2724)1940

Περὶ ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας ἀναμορφωτικῶν καταστημάτων ἀνηλίκων

Ἄρθρον 1.

Προορισμὸς τῶν ἀναμορφωτικῶν καταστημάτων.

Τὰ Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα Ἀνηλίκων, ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ἰπουργείου Δικαιοσύνης, προορίζονται διὰ τοὺς ἀνηλίκους τοὺς ὑπερβάντας τὸ ἓν ἔτος τῆς ἡλικίας των, οἵτινες λόγῳ κακῶν ἔξεων, τὰς ὁποίας ἀπέκτησαν ἕνεκα τῆς ἐγκαταλείψεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται ἢ ἕνεκα ἄλλων λόγων, δίδουσιν ἀποδείξεις ἠθικῆς παρεκτροπῆς ἢ ὑπέπεσαν εἰς ἀξιοποίνους πράξεις καὶ ἐμφανίζονται οὕτω ἔχοντες ἀνάγκην εἰδικῆς ἀγωγῆς πρὸς βελτίωσιν.

Ἄρθρον 2.

Εἰσαγωγή εἰς Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα.

1. Περὶ τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰ Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα ἀποφασίζει :

α) Τὸ Ἰπουργεῖον Δικαιοσύνης μετὰ συμβούλευσιν τοῦ δικαστοῦ ἀνηλίκων, εἰς τὴν ὁποίαν οὗτος προβαίνει κατόπιν εἰδικῆς ἐρεῦνης τῶν συνθηκῶν, κίτινες ἐπιβάλλουσι τὴν ἐνέργειαν ταύτην, εἴτε αὐτοπαγγέλτως εἴτε μετὰ ἐκθεσίων τοῦ Εἰσαγγελέως ἢ τῶν Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν ἢ Ἐταιρειῶν Προστασίας ἀνηλίκων, εἴτε τῆ αἰτήσῃ γονέων, κηδεμόνων ἢ Φιλανθρωπικῶν Σωματείων εἴτε παραγγεῖλια τοῦ Ἰπουργείου Δικαιοσύνης. *Εἰδικὰ εἰσαγωγικά...*

2. Εἰς τὰ Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα δὲν εἰσάγονται :

α) Οἱ συμπληρώσαντες τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

β) Οἱ ἀκάπηροι σωματικῶς ἢ ψυχικῶς εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ παρεμποδίσεται τὸ ἔργον τῆς ἀναμορφώσεως καὶ

γ) Οἱ πάσχοντες ἐκ μεταδοτικῶν νόσων, δι' ἃς δὲν λειτουργοῦσιν εἰδικὰ Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα ἢ Τμήματα κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ παρόντος Νόμου.

3. Ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἀνηλίκου εἰς τὸ Ἀναμορφωτικὸν Κατάστημα καὶ μέχρι τῆς ἀπολύσεώς του, ἀρροῦσι τὰ δικαιώματα τοῦ ἀσκούντος τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν ἢ τὴν Ἐπιτροπείαν, ὅσων ἀρροῦν τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἢτις ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Καταστήματος.

* (Τὸ ἐδάφιον β' τῆς παρ. 1 θεωρεῖται καταργηθὲν μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ νέου Π.Κ. [ἴδε ἄρθρον 473])

Ἄρθρον 3.

1. Ἡ ἀναμόρφωσις ἔρχεται διὰ τῆς διαπιστώσεως τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνηλίκου καὶ πραγματοποιεῖται διὰ τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς, διὰ τῆς σώφρονος παιδαγωγίας, διὰ τοῦ Σχολείου, διὰ τῆς καλλιτεχνικῆς ἠθικοπονησκευτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἰδεωδῶν καὶ διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς κατάρτιώς του, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ τῶν Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων ὁρισθησόμενα. Δέον προσέτι νὰ ἐξασφαλίσεται ἡ ἐθνικὴ ἀγωγή τῶν ἀνηλίκων.

Ἄρθρον 4.

Προσαρμογὴ τῶν μέσων ἀναμορφώσεως εἰς τὴν προσωπικότητα τῶν ἀνηλίκων.

1. Τὰ μέσα τῆς ἀναμορφώσεως δέον νὰ προσαρμοζῶνται εἰς τὰς φυσικὰς, καὶ κοινωνικὰς συνθήκας τῶν ἀνηλίκων.

2. Τὰ ἀναμορφωτικὰ καταστήματα ἔχουσιν εἰδικότητα ἀναλόγως τῆς ἐπικρατούσης ἐν αὐτοῖς στοιχειώδους ἢ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

3. Οἱ ἀνήλικοι κατανέμονται εἰς ομάδας ὁμοιογενεῖς, συμφώνως μὲ τὴν ἡλικίαν, τὴν φυσικὴν καὶ ψυχικὴν ἀνάπτυξιν, τὴν αἰτίαν τῆς εἰς τὸ Ἀναμορφωτικὸν Κατάστημα εἰσαγωγῆς καὶ τὴν γενικὴν καὶ ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν των.

4. Ἰδιαιτέρα Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα ἢ εἰδικὰ κειχωρισμένα τμήματα θέλουσι λειτουργῆσαι διὰ τοὺς ἀνηλίκους :

α) Συφιλικούς.

β) Φυματικούς.

γ) Τραυματικούς.

δ) Ἀνωμάλους ψυχικῶς.

ε) Νεάνιδας ἐγκυμονούσας καὶ

στ) Καθ' ἑξὶν ἀπειθάρχους.

Άρθρον 5.

Ειδικά Τμήματα ή Καταστήματα Παρατηρήσεων.

1. Παρ' έκαστω Αναμορφωτικῷ Καταστήματι λειτουργεῖ «Τμήμα Παρατηρήσεων», εἰς τὸ ὁποῖον κρατοῦνται :

α) Οἱ νεοεισερχόμενοι ἀνήλικαι μέχρις ἐξακριβώσεως τῆς προσωπικότητος αὐτῶν, καὶ

β) Οἱ συλλαμβανόμενοι διὰ λόγους δημοσίας ἀσφαλείας ἢ κρατούμενοι ἐν ἀναμονῇ ἀποφάσεως Ποινικοῦ Δικαστηρίου ἢ εἰσαγωγῆς εἰς Ἀναμορφωτικὸν Κατάστημα ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξετάσεως αὐτῶν καὶ τῆς διαπιστώσεως τῆς πραγματικῆς των προσωπικότητος πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν μᾶλλον καταλλήλων μέσων διὰ τὴν ἐπέκδοσιν αὐτῶν εἰς τὴν Κοινωνίαν.

Περὶ τῆς κατὰ τὰς περιπτώσεις ταύτας προσωρινῆς εἰσαγωγῆς ἀποφασίζει τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, μετὰ πρότασιν τοῦ Εἰσαγγελέως ἢ τοῦ Δικαστοῦ ἀνηλίκων.

2. Διὰ τοὺς κατὰ τὸ ἐδάσιον β' τῆς προηγουμένης παρ. σκοποὺς δύναται νὰ λειτουργήσῃ καὶ εἰδικὸν Ἀναμορφωτικὸν Κατάστημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Κέντρον Παρατηρήσεων Ἀνηλίκων».

Άρθρον 6.

Ψυχοβιολογικὸν Δελτίον.

1. Διὰ πάντα ἀνήλικον καταρτίζεται ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ Ψυχοβιολογικῶν δελτίον, ἐν τῷ ὁποίῳ συγκεντροῦνται αἱ πληροφορίες αἱ συναγόμεναι ἐκ τοῦ προηγουμένου βίου τοῦ ἀνηλίκου, ἐκ τῶν πράξεων αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Καταστήματος.

2. Τὸ Ψυχοβιολογικὸν δελτίον καταρτίζεται εὐθὺς ἅμα τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἀνηλίκου εἰς τὸ Κατάστημα καὶ ἐνημεροῦται τὸ βραδύτερον καθ' ἑξαμηνίαν ἢ καὶ προηγουμένως ἐν περιπτώσει μεταγωγῆς του.

Άρθρον 7.

Ἐλεγχος ἐπὶ τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων τοῦ ἔργου τῆς ἀναμορφώσεως. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου σχολικοῦ ἔτους ἢ καὶ διαρκούντος τούτου, κατόπιν παραγγελίας τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Καταστήματος ὑποβάλλει πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης (Σωφρονιστικὴν Διοίκησιν) δι' ἐκθέσεώς του, εἰδικῆς καὶ ἀκριβεῆς πληροφορίας περὶ τῆς διαγωγῆς ἐκάστου τῶν ἀνηλίκων, τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ σχολείου, τοῦ ἐπιδειχθέντος σεβασμοῦ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους, περὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀνηλίκων μετὰ τῆς οἰκογενείας των καὶ τῶν συντρόφων των, καθὼς καὶ περὶ τῶν μεμονωμένων ἐπεισοδίων, ἅτινα ἀποκαλύπτουσι τὴν ἐπιβουασα μεταβολὴν ἢ ἀντιθέτως τὴν ἐμμονὴν εἰς τὰς συνθηκὰς, αἰτίνας συνετέλεσαν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ ἀνηλίκου εἰς τὸ κατάστημα.

Άρθρον 8.

Ἀπόλυσις τῶν ἀνηλίκων.

1. Ἡ ἀπόλυσις ἐκ τῶν Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων διατάσσεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης εἴτε ὑπὸ τοῦ Δικαστηρίου εἰς ἅς περιπτώσεις ὑφίσταται αὐτῷ ἀρμοδιότης, ὅταν διαπιστωθῇ ὅτι ὁ ἀνήλικος δὲν ἔχει πλέον ἀνάγκην βελτιώσεως, μετὰ ἐκθεσιν περὶ τούτου τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Καταστήματος.

2. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ ἀπόλυσις διατάσσεται ἅμα τῇ συμπληρώσει τοῦ 21ου ἔτους τῆς ἡλικίας ἢ ὅταν ὁ ἀνήλικος κληθῇ εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ ἢ τέλους ἐὰν ἤθελε πάθει βραδείαν ψυχικὴν ἢ σωματικὴν ἀνικτηρίαν ἢ χρονίαν νόσον, παρεμποδίζουσαν τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου τῆς ἀναμορφώσεως.

Ἐἰς τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον προστέθη παρὰ γρ. 3 ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Ν.Δ. 3555/56 ἣτις ἔχει ὡς ἀκολουθοῦσιν :

3. Εἰς ἀνηλίκους τῶν Ἀναμ. Κατ/των εἰσαχθέντας εἰς αὐτὰ εἴτε διὰ δικαστικῆς εἴτε διὰ διοικητικῆς ἀποφάσεως, δύναται νὰ χορηγηθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου μετ' ἠτιολογημένην πρότασιν τοῦ Δ/ντοῦ τοῦ Κατ/τος καὶ ἐν ὄψει τῆς ἰριστικῆς ἀπολύσεως, ἄδεια δοκιμασίας, διαρκείας μέχρις 6 μηνῶν δυναμένη νὰ παραταθῇ ἐπὶ ἢ εἰσέτι μῆνας. Δι' ὁμοίως ἀποφάσεως, μετὰ πρότασιν τοῦ Δ/ντοῦ καὶ ἠτιολογημένην ἐκθεσιν τοῦ ἱατροῦ τοῦ Κατ/τος δύναται νὰ χορηγηθῇ εἰς ἀνηλίκους ἔχοντες λόγους ὑγείας, ἄδεια κατ' οἶκον νοσηλείας μέχρι 3 μηνῶν.

Ὁ Δ/ντὴς τοῦ Ἀναμ. Κατ/τος, μετ' ἐγκρίσιν τοῦ Ὑπουργείου, δύναται νὰ παρέχῃ εἰς ἀνηλίκους ἰδίας ἰπουσίας ἐκ τοῦ Κατ/τος κατὰ τὰς μεγάλας θρησκευτικὰς ἐορτὰς, ἢ δι' ἐκτάκτους οἰκηγενειακὰς ἀνάγκας ἢ προπαρασκευὴν τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀποκαταστάσεώς των 1 ἕως 4 ἡμερῶν.

Ἀναστολή ἀπολύσεως. Τμήματα Κοινωνικῆς Ἀρωγῆς.

1. Εἰς ἄς περιπτώσεις ἡ ἀπόλυσις διατάσσεται πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 21 ἔτους τῆς ἡλικίας, τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης, πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ ἀπολύσεως διαταγῆς του, διαπιστώνει, ἐὰν ὁ ἀνήλικος δύναται νὰ τύχη ἐπαρκoῦς μερίμνης παρὰ τῆς οἰκογενείας του ἢ παρὰ τῶν Ἑταιρειῶν καὶ Σωματείων τῶν ἀσχολουμένων μετὰ τὴν προστασίαν τῶν ἀνηλίκων. Μέχρι διαπιστώσεως τοῦ γεγονότος τούτου ἀναστῆλκει τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἀνηλίκου.

2. Οἱ ὑπὸ ἀναστολὴν ἀπολύσεως τελοῦντες ἀνήλικοι εἰσάγονται εἰς τὰ λειτουργοῦντα παρὰ τοῖς Ἀναμορφωτικοῖς Καταστήμασι εἰδικὰ τμήματα «Κοινωνικῆς Ἀρωγῆς». Ἡ ὀργάνωσις τῶν τμημάτων τούτων σκοπὸν ἔχει νὰ διευκολύη τὴν τοποθέτησιν τῶν ἀνηλίκων εἰς ἐργασίας ἐκτὸς τοῦ Καταστήματος καὶ δὴ εἰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, λειτουργούσας ἐν τῇ πόλει, ἐνθα ἐδρεύει τὸ Ἀναμορφωτικὸν Κατάστημα.

3. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Καταστήματος διαπιστώνει περιοδικῶς παρὰ τῶν ἐργοδοτῶν τὴν διαγωγὴν τῶν ἀνηλίκων καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἐργασίας των καὶ ὑποβάλλει σχετικὰς ἐκθέσεις πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης τὸ βραδύτερον καθ' ἑξαμηνίαν.

Ἄρθρον 10.

Πληροφορίαι περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἀπολυθέντων.

1. Μετὰ πάροδον ἔτους ἀπὸ τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἀνηλίκου ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀναμορφωτικοῦ Καταστήματος προβαίνει εἰς ἔρευναν πρὸς ἐξακριβωσιν τῆς ἐπιδειχθείσης μετὰ τὴν ἀπόλυσιν του διαγωγῆς, ἵνα διαπιστωθῶσι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἔργου τῆς ἀναμορφώσεως. Ἡ ἔρευνα αὕτη ἐνεργεῖται κατὰ τρόπον μὴ παραβιάζοντα τὴν κοινωνικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀνηλίκου, οὐδὲ θίγοντα τὴν φιλοτιμίαν αὐτοῦ.

2. Αἱ ἀνωτέρω ἔρευναι ἐπαναλαμβάνονται κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ μίαν τριτίην, οὐχὶ δὲ πέραν τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ ἀπολυθέντος. Τὸ ἀποτέλεσμα τούτων ἀνακοινοῦται ἐκάστοτε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης.

Ἄρθρον 12.

Ἑταιρεῖαι Προστασίας Ἀνηλίκων.

1. Ἐν τῇ ἔδρᾳ ἐκάστου Πρωτοδικείου συνιστᾶται Ἑταιρεία Προστασίας Ἀνηλίκων ἔχουσα νομικὴν προσωπικότητα. Αἱ Ἑταιρεῖαι αὗται τελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ τὸν ἐλεγχον τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Γενικῆς Ἑταιρείας Φυλακῶν καὶ Ἀντιλήψεως τοῦ Ἐγκλήματος.

2. Αἱ Ἑταιρεῖαι Προστασίας Ἀνηλίκων ἔχουσιν ὡς σκοπὸν τὴν ὑποβοήθησιν τοῦ ἔργου τῶν Δικαστηρίων ἀνηλίκων : α) Διὰ τῆς διενεργείας κοινωνικῆς καὶ ψυχοβιολογικῆς ἐρεύνης περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀντικοινωνικῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀδικοπραγούντων ἀνηλίκων, β) Διὰ τῆς παροχῆς δικαστικῆς συνδρομῆς εἰς τοὺς κατηγορουμένους ἀνηλίκους. γ) Διὰ τῆς παροχῆς προστασίας καὶ ἐπιβλέψεως τῶν ἀπαλλασσομένων πάσης ποινῆς ἢ τυχόντων ἀναστολῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐπιβληθείσης ποινῆς ἀνηλίκων. δ) Διὰ τῆς διενεργείας κοινωνικῆς καὶ ψυχοβιολογικῆς ἐρεύνης περὶ εἰσαγωγῆς εἰς τὰ Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα τῶν ἐν ἡθικῶν κινδύνῳ διττελούντων ἀνηλίκων, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ παρόντος Νόμου.

(Ἡ ἀρμοδιότης τῶν Ἑταιρειῶν Προστασίας Ἀνηλίκων ὡς πρὸς τὴν διενέργειαν κοινωνικῶν ἐρευνῶν ἀνήκει ἤδη εἰς τὴν Ὑπηρεσίαν Ἐπιμελητῶν).

3. Ὡσαύτως αἱ ἐν λόγῳ Ἑταιρεῖαι, καλούμεναι, γνωματεύουσι περὶ τῆς ὑφ' ὄρον ἀπολύσεως τῶν καταδικασθέντων ἀνηλίκων καὶ μεριμνῶσι διὰ τὴν κοινωνικὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀπολυομένων ἐκ τῶν Σωφρονιστικῶν καὶ Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων, συνεργαζόμεναι πρὸς τοῦτο μετὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν Ἑταιρειῶν Προστασίας Ἀποφυλακισομένων.

4. Ἡ παραγρ. 4 τοῦ ἄρθρου τούτου μετὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν. 2330)53 καὶ τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ Ν. 2793)1954 διεμορφώθη ὡς ἑξῆς :

Ἐκάστη Ἑταιρεία Προστασίας Ἀνηλίκων διοικεῖται ὑπὸ Συμβουλίου, ἐνδεκαμελοῦς μὲν διὰ τὰς πόλεις Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης, ἐνεαμελοῦς δὲ διὰ τὰς λοιπὰς, διοριζομένου παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης. Τοῦ Συμβουλίου τούτου μετέχουσι :

α) Ὁ Δικαστὴς Ἀνηλίκων ἢ ὁ Εἰσαγγελεὺς Ἀνηλίκων ἢ ὁ Εἰσαγγελεὺς Πρωτοδικῶν.

β) Ὁ Διευθύνων τὸ Σωφρονιστικὸν ἢ Ἀναμορφωτικὸν Κατάστημα ἐφ' ὅσον λειτουργεῖ τοιοῦτον ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἑταιρείας.

γ) Ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος ἢ ὁ Προϊστάμενος Παιδικῆς Προστασίας τοῦ Κέντρου Κοινωνικῆς Προνοίας.

δ) Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐφορείας Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται τοιαύτη ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἑταιρείας.

ε) Ἀντιπρόσωπος τοῦ Σώματος Ἑλλήνων Προσκόπων, διοριζόμενος ὑπὸ τῷ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ καὶ

στ) Ἀντιπρόσωπος ἐκ τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου, διοριζόμενος ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου.

Τὰ λοιπὰ μέλη ἐπιλέγονται ἐξ ἐκκλησιαστικῶν καὶ βραβευτικῶν λειτουργῶν δημοτικῶν ἢ κοινότηκῶν ἀρχόντων τῆς περιφέρειας καὶ ἐξ ἰδιωτῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, διακρινομένων διὰ τὴν εἰδικὴν αὐτῶν μόρφωσιν ἢ τὴν κοινωφελῆ των δρασιν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὀρίζονται παρ' ἐκάστη Ἑταιρεία καὶ τρία ἀκαπληρωματικὰ μέλη.

Εἰς τὰς Ἑταιρείας Προστασίας ἀποφυλακιστέων καὶ ἀνηλίκων, δύναται ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης νὰ ὀρίσῃ δι' ἀποφάσεώς του ὡς Ἐπίτιμον Πρόεδρον πρόσωπον παρασχόν ἐπὶ μακρὸν ἀξιολόγους ὑπηρεσίας εἰς τὸν προστατευτικὸν τομέα. Εἰς αἷς Ἑταιρείας Προστασίας Ἀνηλίκων τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εἶναι ἑνδεκαμελές, ὀρίζεται καὶ δεύτερος Ἀντιπρόεδρος.

5. Αἱ Ἑταιρεῖαι Προστασίας Ἀνηλίκων συνιστῶσιν ἐπιτροπὰς εἰς τοὺς ἐκτὸς τῆς ἑδρας αὐτῶν Δήμους καὶ Κοινότητας, αἵτινες ἐπιδιώκουν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν. Αἱ ἐπιτροπαὶ ἀποτελοῦνται ἐκ τοῦ Εἰρηνοδίκου, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἑδρας Εἰρηνοδικείου, τοῦ Δημάρχου ἢ Προέδρου τῆς Κοινότητος, τοῦ Προϊσταμένου τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς, ἐνὸς ἐκπαιδευτικοῦ λειτουργοῦ καὶ δύο ἢ πλείονων κατὰ τὰς περὶ τούτου ἀποφάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας.

6. Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐκάστης Ἑταιρείας Προστασίας Ἀνηλίκων προβίνει εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐγγραφὴν τῶν κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν φύλων ὡς μελῶν τῆς Ἑταιρείας. Τὰ μέλη, πλην τῆς καταβολῆς ἐτησίας συνδρομῆς, ἥς τὸ ποσὸν καθορίζεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, συντρέχουσι τὸ ἔργον τῆς Ἑταιρείας, οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἐνεργούν τὴν κοινωνικὴν ἐρευναν διὰ τοὺς ὑποδίκους καὶ τοὺς ἐν ἠθικῶ κινδύνῳ διατελοῦντας ἀνηλίκους καὶ μεριμνοῦν διὰ τὴν παροχὴν αὐτοῖς τῆς δεούσης προστασίας.

7. Αἱ Ἑταιρεῖαι Προστασίας Ἀνηλίκων ἔχουσιν ἰδίαν περιουσίαν προερχομένην ἐκ συνδρομῶν τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας, ἐξ ἐράνων, δωρεῶν, κληροδοτημάτων καὶ ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους, τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων καὶ τῆς Γενικῆς Ἑταιρείας Φυλακῶν καὶ Ἀντιλήψεως τοῦ ἐγκλήματος.

8. Διὰ Β. Διατάγματος, προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, θέλει ὀρισθῆ πᾶν ὅτι ἀφορᾷ εἰς τὴν λεπτομερεστέραν ὀργάνωσιν, τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν οικονομικὴν διαχείρισιν τῶν Ἑταιρειῶν Προστασίας Ἀνηλίκων.

9. Παρὰ τῇ Γεν. Ἑταιρείᾳ Φυλακῶν καὶ Ἀντιλήψεως τοῦ ἐγκλήματος συνιστᾶται τέταρτον Τμήμα Προστασίας Ἀνηλίκων. Σκοπὸς τούτου εἶναι ἡ μελέτη καὶ ὑπόδειξις τῶν ἀναγκαίων μέτρων διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ἐγκληματικότητος τῶν ἀνηλίκων καὶ ἡ ἐποπτεία τῶν Ἑταιρειῶν Προστασίας Ἀνηλίκων.

Ἄρθρον 13.

Συντήρησις Ἀνηλίκων.

1. Αἱ δαπάναι συντηρήσεως τῶν ἀνηλίκων καὶ τῆς ἐν γένει λειτουργίας τῶν Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ Κράτους.

2. Εἰς τοὺς ἀνηλίκους παρέχεται ἐκπαίδευσις, ἐπαρκὴς καὶ ὑγιεινὴ τροφή, νοσηλεία, ἱματισμός, ὑπόδυσις, κλινοστρωμνὴ, εἶδη καθαριότητος καὶ ἐν γένει πᾶν ὅτι ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ὑγιεινὴν συντήρησιν καὶ ἐκπαίδευσιν αὐτῶν, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ ὀρισθησόμενα.

3. Δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης ὀρίζεται ἡ μερὶς τοῦ ἄρτου καὶ τὸ ἀναγκαῖον χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὸ συσσίτιον ἐκάστου ἀνηλίκου καὶ διὰ τὴν παρεσκευὴν αὐτοῦ. Ἀντὶ τοῦ καθορισμοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ διὰ τὸ συσσίτιον δύναται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης νὰ κατάρτισθῃ διαιτολόγιον, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ καθορίζωνται αἱ ἐξ ἐκάστου εἶδους τροφίμων ἀναγκαῖοι ποσότητες δι' ἑαστον ἀνήλικον καθὼς καὶ ἡ καύσιμος ὕλη. Διὰ τὴν παρεσκευὴν τοῦ ἄρτου ἔχουσιν ἐφαρμογὴν τὰ ἰσχύοντα διὰ τὰ Σωφρονιστικὰ Καταστήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἰδρυσις, Κατάργησις καὶ Διάκρισις Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων

Ἄρθρον 14.

Ἰδρυσις καὶ Κατάργησις.

1. Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα Ἀρρένων ἢ Θηλέων ἱδρύονται διὰ Βασ. Διατάγματος προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Δικαιοσύνης καὶ Οἰκονομικῶν.

2. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται νὰ καταργηθῶσι λειτουργοῦντα Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα ἢ καὶ νὰ συγχωνευθῶσι δύο ἢ πλείονα. Ἐν τῇ περιπτώσει ὁμοῦ ταύτῃ τὸ ὑπηρετοῦν προσωπικὸν διατηρεῖται ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὀργανικῶν θέσεων, τοποθετούμενον εἰς τὰ λειτουργοῦντα Ἀναμορφωτικὰ Καταστήματα καὶ καταλαμβάνει τὰς πρώτας κενώθεισας ἰσοβάθμους θέσεις.

3. Ἀπαγορεύεται ἡ συγχώνεσις Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων ἀρρένων καὶ θηλέων.

Άρθρον 15.

Ειδικότης Αναμορφωτικῶν Καταστημάτων.

1. Διὰ τοῦ περὶ ιδρύσεως τοῦ Αναμορφωτικοῦ Καταστήματος Βιο. Διατάγματος καθορίζεται ἡ εἰδικότης αὐτοῦ συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ παρόντος Νόμου, ἀναλόγως τῆς ἐπικρατούσης ἐν αὐτῷ στοιχειώδους ἢ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἀνηλίκων, ἢ τῶν περιπτώσεων τῆς παραγράφου 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσίς δύναται νὰ εἶναι βιομηχανικῆς ἀγροτικῆς ἢ ἄλλης μορφῆς.

2. Δὲν ἀποκλείεται τὸ αὐτὸ Αναμορφωτικὸν Κατάστημα νὰ προορισθῇ διὰ πλείονας τῆς μιᾶς εἰδικότητος. ἐν τῇ περιπτώσει ὁμως τυχῆ ἐκάστη τούτων δέον νὰ ἀποτελέσῃ ἰδιαίτερον τμήμα τοῦ Αναμορφωτικοῦ Καταστήματος.

Άρθρον 16.

Τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον κατηργήθη διὰ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ Ν. 2229/1952 «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Νομ. Δ/τος τῆς 28ης Σεπτεμβρίου 1935 «περὶ ὀργανώσεως σωφρονιστικοῦ προσωπικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων» Φ.Ε.Κ. Α' 278.

ΚΣΦΑΛΛΙΟΝ Γ'.

Σχολικὴ Ἐκπαίδευσίς.

Άρθρον 17.

Σκοπὸς τῆς Διδασκαλίας.

Τὰ λειτουργοῦντα εἰς τὰ Αναμορφωτικὰ Καταστήματα Σχολεῖα δέον νὰ διδάξωσιν εἰς τὸν ἀνηλικόν, ὅποια ὑπῆρξεν ἢ πλάτῃ τῆς ἐγκυκλοπαιδείας ὑπ' αὐτοῦ τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ κατὰ ποῖον τρόπον αὐτός δύναται νὰ ἐπανεέλθῃ μεταξὺ τῶν χρηστῶν πολιτῶν.

Άρθρον 18.

Στοιχειώδης Ἐκπαίδευσίς.

Εἰς τὰ Αναμορφωτικὰ Καταστήματα ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσίς εἶναι ὑποχρεωτικὴ, παρέχεται δὲ εἰς τοὺς ἀνηλικούς διὰ τῶν λειτουργούντων ἐν αὐτοῖς δημοτικῶν Σχολείων καὶ συμφώνως πρὸς τὰ ἐγκεκριμένα προγράμματα τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

Άρθρον 19.

Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσίς.

1. Ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσίς εἰς τοὺς ἀνηλικούς τῶν Αναμορφωτικῶν Καταστημάτων Ἀρρένων παρέχεται διὰ τῆς ὀργανώσεως εἰδικῶν Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν βιομηχανικῶν ἢ βιοτεχνικῶν ἢ ἀγροτικῶν ἢ ἄλλων ἐπαγγελμάτων πρὸς θεωρητικὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν καθὼς καὶ ἐργαστηρίων ἢ ἀγροκτημάτων ἢ ἄλλων ἐγκαταστάσεων διὰ τὴν πρακτικὴν ἄσκησιν των.

2. Εἰς τὰ Αναμορφωτικὰ Καταστήματα Θηλέων ἡ ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσίς ἀποβλέπει κυρίως εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ραπτικῆς, τοῦ κεντήματος, τῆς μηχανοκινήσεως, τῆς πλύσεως καὶ ἐν γένει τῶν οἰκιακῶν ἐργασιῶν, διὰ τῆς ὀργανώσεως εἰδικῶν ἐργαστηρίων καὶ τῆς τοποθετήσεως τῶν ἀνηλικῶν ἐναλλαχῆ εἰς τὰς διαφόρους ἐργασίας τοῦ Καταστήματος.

3. Εἰς τὰ Αναμορφωτικὰ Καταστήματα Θηλέων δύναται νὰ ἰδρυθῶσιν Οἰκοκυριακὰ Σχολαῖ διὰ τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν τῶν μάλλον εὐδωχιμούντων ἀνηλικῶν.

Άρθρον 20.

Πιστοποιητικὰ Σπουδῶν.

Τὰ λειτουργοῦντα εἰς τὰ Αναμορφωτικὰ Καταστήματα Σχολεῖα δημοτικὰ καὶ ἐπαγγελματικὰ εἶναι ἰσότιμα πρὸς τὰ ἀντίστοιχα δημόσια σχολεῖα παρέχονται εἰς τοὺς τροφίμους τῶν τίτλους ἰσοδυνάμους πρὸς τοὺς τῶν Δημοσίων Σχολείων, ἐκδιδομένους ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου.

Άρθρον 21.

1. Περὶ ἐκάστου Αναμορφωτικοῦ Καταστήματος συνιστᾶται «Ταμεῖον ἔραγωγῆς καὶ ψυχαγωγίας ἀνηλικῶν». Πῆροί τοῦ Ταμεῖου εἶναι:

- α) Ποσοστὸν ἐκ τοῦ ἡμερομισθοῦ τῶν ἐργαζομένων ἀνηλικῶν.
- β) Αἱ εἰσπράξεις ἐκ τῶν μουσικῶν ἢ ἄλλων ἐορτῶν τοῦ Καταστήματος
- γ) Τὸ τυχόν χρημάτιον ἐκ τῆς ἐργασίας θανόντος ἀνηλικοῦ τοῦ Καταστήματος.

δ) Αἱ πρὸς τὸ Αναμορφωτικὸν Κατάστημα δωρεαὶ ἢ κληροδοτήματα.

2. Τὰ τῆς λειτουργίας καὶ διαχειρίσεως τοῦ Ταμεῖου Ἄραγωγῆς καὶ Ψυχαγωγίας ὀρισθῆσονται ὑπὸ τοῦ Ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ.

Αναμορφωτικά Καταστήματα Νομικῶν Προσώπων δημοσίου
ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου.

ἄρθρον 22.

Δι' ἀπορρίψεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης δύναται νὰ ἐπιτραπῇ εἰς νομικά πρόσωπα δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἢ καὶ εἰς ἰδιώτας ἢ ἰδρυταί καὶ ἡ λειτουργία Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων, ἐφ' ὅσον θέλωσι λειτουργῆσαι συμφώνως πρὸς τὰς κατευθύνσεις τοῦ παρόντος Νόμου. Τὸ καταστατικὸν καὶ ὁ Ἐσωτερικὸς Κανονισμὸς τῶν ἰδρυμάτων τούτων ἐγκρίνονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ λειτουργία τῶν ἰδρυμάτων τούτων.

ἄρθρον 23.

Διέξεις προσωπικοῦ.

Τὸ μόνιμον προσωπικὸν τῶν Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων, ἀνεκλόγως τῶν διεξέσεων κλάδων τῆς ὑπηρεσίας διαιρέσεται εἰς προσωπικὸν Α' Διοικήσεως καὶ Ἐκπαιδευσεως, Β' Βοηθητικόν, καὶ Γ' Ὑπηρετικόν.

- Α) Τὸ προσωπικὸν Διοικήσεως καὶ Ἐκπαιδευσεως ἰποτελοῦν οἱ :
- 1) Διευθυνταί.
 - 2) Ὑποδιευθυνταί.
 - 3) Ἐπιμεληταί.
 - 4) Δημοδιδασκάλους.
 - 5) Καθηγηταί καὶ Διδάσκαλοι ἐπιγγελματικῆς καὶ οἰκοκυριακῆς ἐκπαιδευσεως φυσικῆς γλωσσῆς καὶ μουσικῆς.
 - 6) Ἴατροι.
 - 7)
- Β) Τὸ Βοηθητικὸν προσωπικὸν ἰποτελοῦσιν οἱ :
- 1)
 - 2) Λογισταί.
 - 3) Δοκίμοι.
 - 4) Ἐργολογῆται ἢ Βοηθοὶ διδασκάλων Ἐπιγγελματικῆς Ἐκπαιδευσεως.
 - 5) Νοσοκόμοι.
 - ο) Τεχνιτοφύλακες.
 - 7) Ριπταί.
- Γ) Τὸ Ὑπηρετικὸν προσωπικὸν ἰποτελοῦσιν οἱ :
- 1) Μίσητοι.
 - 2)
 - 3) Θυρωροί.
 - 4) Ὑπηρεταί.

ἄρθρον 24.

(Διδακτικὸν προσωπικὸν εἰδικῶν μαθημάτων).

1. Ἡ διδασκαλία εἰδικῶν μαθημάτων προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κανονισμοῦ, ἢ ἅποια αὐτὴ εἶναι δυνατὴ ν' ἀνατεθῇ εἰς τὸ κατὰ τὸ προηγουμένον εἶδος ὑπηρετικῶν προσωπικῶν, δύναται νὰ ἀνατεθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης εἰς προσωπικὰ αὐτῆς τῆς ὑπηρεσίας, τὰ ἅποια κέντηται τὰ ἐπαγγελματικὰ κερσόντα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς σχετικῆς ἕλης.
2. Ὁμοίως δύναται ν' ἀνατίθεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης εἰς εἰδικούς ἰατροὺς ἰδιώτας ἢ δημοσίους ὑπαλλήλους ἢ στρατιωτικούς ὑπαλλήλους ἢ δι' ἐπισιπέσεων εἰδικὴ θεραπεία τῶν ἀγγλικῶν τῶν πασχόντων τοὺς ὀφθαλμούς τὰ ὡτα. τοὺς ὀδόντας ἢ εἰς ἄλλων εἰδικῶν νόσων.
3. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰς προηγουμένας περιγραφὰς καθηγητῶν ἢ διδασκάλων καὶ ἰατρῶν καθὼς καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἀμοιβῆς αὐτῶν καθορίζεται διὰ κοινῆς ἀποράσεως τῶν Ὑπουργῶν Δικαιοσύνης καὶ Οἰκονομικῶν.

ἄρθρον 25.

Προσωπικὸν Ἀναμορφωτικῶν Καταστημάτων Θελέων.

1. Εἰς τὰ Ἀναμορφωτικά Καταστήματα Θελέων τὸ προσωπικὸν ἀποτελεῖται μόνον ἐκ γυναικῶν ὑπαλλήλων, προτιμωμένων τῶν Μοναχῶν. Κατ' ἐξίρεσιν ὁ διευθύνων ἰατρός καὶ ὁ θυρωρός δύναται νὰ εἶναι ἄρρενες.
2. Ἐν περιπτώσει ὑπηρεσιακῆς ἀνάγκης δύναται ν' ἀνατεθῇ προσωρινῶς ἢ ἀνωτέρω διευθύνσις Ἀναμορφωτικοῦ Καταστήματος Θελέων εἰς Διευθυντὴν ἢ Ὑποδιευθυντὴν Ἀναμορφωτικοῦ Καταστήματος ἄρρένων.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΑΠΟΣΤΟΛΗ — ΔΙΑΦΘΩΡΩΣΗ — ΦΥΣΗ —
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α'.

Γενικά.

Άρθρο 1.

Αποστολή Υπουργείου.

Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, σύμφωνα με τις παρτίδες του συντάγματος και των νόμων, έχει ως αποστολή:

1. Να κατοχυρώνει και να διατηρεί τη δημόσια τάξη.
2. Να προστατεύει τη δημόσια και κρατική ασφάλεια.
3. Να εξασφαλίζει την πολιτική ήμυνα της χώρας.
4. Να συμπράττει στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας και συνεργάζει με τις ένοπλες δυνάμεις.

Άρθρο 2.

Γενική διαφθωρωση.

Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διενεργούνται σε κεντρικές και περιφερειακές.

1. Κεντρικές υπηρεσίες είναι οι ακόλουθες:
 - α. Τα γραφεία του Υπουργού και του Γενικού Γραμματέα.
 - β. Το γραφείο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.
 - γ. Ο κλάδος αστυνομίας τάξης.
 - δ. Ο κλάδος αστυνομίας ασφαλείας.
 - ε. Ο κλάδος πολιτικής ήμυνας.
 - στ. Ο κλάδος δικαστικής υποστήριξης.

2. Στις κεντρικές υπηρεσίες πύχουν επίσης:
 - α. Το γραφείο εκθέσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
 - β. Το γραφείο κοινού συμβούλου της Διοίκησης.
 - γ. Η υπηρεσία ανταλλαγών εξόδων.
 - δ. Η υπηρεσία στατιστικής της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας Ελλάδας (Ε.Σ.Υ.Ε.).

3. Περιφερειακές υπηρεσίες είναι οι αποκεντρωμένες διευθύνσεις και οι υπηρεσίες που υπάρχουν σε αυτές.

4. Αποκεντρωμένες υπηρεσίες ονομάζονται όσες από τις κεντρικές ή περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης είναι αρμόδιες για τη γενική αστυνόμευση, την τροχαία, τη δημόσια και την κρατική ασφάλεια και την πολιτική κινή υποίτητη.

5. Το είδος των αποκεντρωμένων υπηρεσιών, των υπηρεσιών δικαστικής υποστήριξης και το γραφείο του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας φέρουν τον τίτλο «Ελληνική Αστυνομία».

Η Ελληνική Αστυνομία είναι Σώμα Ασφάλειας, για το οποίο ισχύει και η διάταξη του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 23 του Συντάγματος. Η ποινή της απομόνωσης κτείνεται σε όλη την επικράτεια, εκτός από τους χώρους για τους οποίους ειδικές διατάξεις προβλέπουν αρμοδιότητα του φιανικού Σώματος.

Άρθρο 3.

Χαρακτήρας υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας.

1. Η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο Σώμα. Λειτουργεί με τους δικούς της οργανικούς νόμους και εν εφαρμόζονται για το προσωπικό της οι διατάξεις που αφορούν τους δημόσιους πολιτικούς υπαλλήλους. Από τη θέση της αποστολής της είναι στρατιωτικά οργανωμένη και εφοδιάζεται με τα αναγκαία μέσα και οπλισμό για την εκτέλεση των καθηκόντων της.

Το αστυνομικό προσωπικό έχει στρατιωτική παράχρη και παύση.

2. Όλες οι υπηρεσίες και το προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης τελούν σε διαρκή ετοιμότητα για την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος, την περιφρούρηση του δημοκρατικού πολιτεύματος και της έννομης τάξης και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, πάντοτε σύμφωνα με τους νόμους και τις εντολές της εκλεγμένης από το λαό κυβέρνησης. Το προσωπικό θεωρείται ότι θρύκεται σε διατεταγμένη υπηρεσία σε κάθε περίπτωση που καθίσταται αναγκαία η παρέμβασή του.

3. Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας εκπαιδεύεται στη χρήση όπλων και ειδικών μέσων και μηχανημάτων και είναι κατά την άσκηση των καθηκόντων του σύγχρονο οπλισμό.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης το αστυνομικό προσωπικό εκπαιδεύεται και στις σχολές και τα κέντρα εκπαίδευσης των ενόπλων δυνάμεων.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Κεντρικές Υπηρεσίες.

Άρθρο 4.

Κλάδος αστυνομίας τάξης.

1. Ο κλάδος αστυνομίας τάξης έχει ως ειδικότερη αποστολή να εξασφαλίζει τη δημόσια ειρήνη και ευταξία και την απρόσκοπτη κοινωνική διαβίωση των πολιτών.

2. Ο κλάδος αστυνομίας τάξης περιλαμβάνει τις ακόλουθες διευθύνσεις:

1. Διεύθυνση γενικής αστυνόμευσης.
2. Διεύθυνση τροχαίας.

3. Στην άσκηση της αστυνομίας γενικής αστυνόμευσης περιλαμβάνονται:

- α. Η προστασία των στοιχείων ελευθεριών του πολίτη.
- β. Η τήρηση της τάξης στους δημόσιους χώρους, στις δημόσιες συγκοινωνίες και συναθροίσεις.
- γ. Η φροντίδα για την τήρηση των νόμων με τους οποίους ανατίθενται στην Ελληνική Αστυνομία καθήκοντα σύμφωνα με την αποστολή του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

3. Ο έλεγχος της λειτουργίας δημόσιων κέντρων, διαμνημάτων και καταστημάτων.

α. Η παράταση στις συνεδριάσεις των δικαστηρίων και η εκτέλεση των μεταγωγών των κρατουμένων.

στ. Η μέριμνα για την εφαρμογή της τουριστικής νομοθεσίας.

ζ. Η φροντίδα για την εφαρμογή των αγορονομικών διατάξεων.

η. Ο έλεγχος των τιμών των προϊόντων, της καταλληλότητας των τροφίμων και η δίωξη της νοθείας.

δ. Η εξασφάλιση της αγροτικής ασφαλείας και ειδικότερα η προώθηση των αγροτικών κτημάτων, η προώθηση για τα αγροτικά εδικήματα και η δίωξη και εκδίκαση των αγροτικών εδικήματων σε βαθμό κτείσματος.

4. Στην άσκηση της αστυνομίας τροχαίας περιλαμβάνονται:

α. Η ρύθμιση της κυκλοφορίας οχημάτων και οχημάτων στους δημόσιους και στους λοιπούς δημόσιους χώρους.

6. Η φροντίδα για την εφαρμογή του κώδικα ειδικής κυκλοφορίας και των λοιπών διατάξεων.

γ. Η διενέργεια προσηυρισίων για τα τροχαία ατυχήματα.

Άρθρο 5.

Κλάδος αστυνομίας ασφαλείας.

1. Ο κλάδος της αστυνομίας ασφαλείας έχει ως ειδικότερη αποστολή την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος και την προστασία του κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος, στα πλαίσια της συνταγματικής τάξης.

2. Ο κλάδος της αστυνομίας ασφαλείας περιλαμβάνει τις ακόλουθες διευθύνσεις:

- α. Διεύθυνση θηρότητας ασφαλείας.
- β. Διεύθυνση κρατικής ασφαλείας.
- γ. Διεύθυνση διεθνούς αστυνομικής συνεργασίας.

3. Στα πλαίσια του κλάδου ασφαλείας λειτουργούν τμήματα με τις εξής αρμοδιότητες και οι ακόλουθες αυτοτελείς υπηρεσίες, υπαγόμενες απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας:

- α. Υπηρεσία ασφαλείας Προέδρου Δημοκρατίας.
- β. Υπηρεσία ασφαλείας Βουλής των Ελλήνων.
- γ. Υπηρεσία ασφαλείας Προέδρου της Κυβέρνησης.

4. Στην άσκηση της αστυνομίας θηρότητας ασφαλείας περιλαμβάνονται:

α. Η φροντίδα για την πρόληψη και την καταστολή του κοινού εγκλήματος.

β. Ο έλεγχος και η δίωξη της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών.

γ. Η δίωξη του λαθρεμπορίου και της αρχαιοκαπηλείας.

δ. Η φροντίδα για την εφαρμογή των διατάξεων περί λυσών, παγίων και τρώων.

ε. Η εκτέλεση και ο έλεγχος των τόπων όπου ταχίζονται οι σκοποί διαπραξής κοινών εγκλημάτων.

στ. Η αναζήτηση, διωκομένων ή εξεστρατιζόμενων προσώπων και κλεμμένων αντικειμένων.

ζ. Η αναζήτηση και σύλληψη των ληστών και των πτωπύκτων.

η. Η αντιμετώπιση των κρίσεων διας και προνομίας.

θ. Η προστασία του εθνικού νομισματός και συναλλάγματός.

ι. Η χρησιμοποίηση επιστημονικών και τεχνικών μεθόδων διαλεύκανσης των εγκλημάτων.

ια. Η συνεργασία με διεθνείς αστυνομικούς οργανισμούς και τις αστυνομίες ξένων χωρών.

5. Στην άσκηση της αστυνομίας κρατικής ασφαλείας περιλαμβάνονται:

α. Η προστασία των επίσημων προσώπων, ελλήνων και αλλοδαπών, που διαμένουν στη χώρα.

β. Η παρακολούθηση και ο έλεγχος της διακίνησης, παραμονής και εργασίας των αλλοδαπών στη χώρα.

γ. Η προστασία, σύμφωνα με το Σύνταγμα, του Κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος από κάθε υπονομευτική ενέργεια.

Άρθρο 6.

Κλάδος πολιτικής άμυνας.

1. Ο κλάδος πολιτικής άμυνας έχει ως ειδικότερη αποστολή να αντιμετωπίζει, σε συνεργασία με τις συναρμόδιες αρχές και υπηρεσίες, κάθε έκτακτη ανάγκη που προκύπτει από θεομηνίες και ατυχήματα ή άλλες καταστροφές σε περίοδο ειρήνης ή πολέμου.

2. Ο κλάδος πολιτικής άμυνας περιλαμβάνει:

α. Το Πυροσβεστικό Σώμα.

β. Τη Διεύθυνση πολιτικής κινητοποίησης.

3. Η οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών εθελούσιου Σώματος διέπεται από τις διατάξεις α κριν από την έναρξη εφαρμογής αυτού του νόμου.

4. Στην πολιτική κινητοποίηση, περιλαμβάνονται:

α. Η οργάνωση, σε συνεργασία με τους οργανισμούς κοινωφελούς, ομάδων αυτοπροστασίας στους δήμους κοινότητες και η εκπαίδευση των ομάδων αυτών τριμηνιαία τμημάτων και λοιπών καταπολεμών.

β. Η εγκατάσταση, η συντήρηση και η λειτουργία των εγκαταστάσεων προετοιμασίας (συναγερμού) του σε περιπτώσεις έκτακτων περιπτώσεων.

γ. Η τήρηση ενημερωμένων καταλόγων των μέσων οδικών που χρησιμοποιούν στην αντιμετώπιση έκτακτων και η διενέργεια εκπαίδξεων, όταν προκύπτει η

δ. Η υποδείξη των οργανισμών τοπικής αυτοδυναμίας για την εξύληση ή κατασκευή κατά ανάγκη καταφυγών σταθίων του πληθυσμού σε έκτακτες ανάγκες.

ε. Η εκπόνηση σχεδίων εκκένωσης περιοχών και μη πληθυσμού, υπηρεσιών και ζωικής σφαλαίας σταθίων.

στ. Η κατάρτιση και η εφαρμογή σχεδίων πολιτικής τοποίησης σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς.

Άρθρο 7.

Κλάδος διοικητικής υποστήριξης.

1. Ο κλάδος διοικητικής υποστήριξης περιλαμβάνει τις ακόλουθες διευθύνσεις:

α. Διεύθυνση προσωπικού.

β. Διεύθυνση μελετών.

γ. Διεύθυνση πληροφορικής.

δ. Διεύθυνση εκπαίδευσης.

ε. Διεύθυνση οικονομικών.

στ. Διεύθυνση τεχνικών.

ζ. Διεύθυνση δημόσιων σχέσεων.

2. Οι ακόλουθες υπηρεσίες του Υπουργείου Δημοσίας Ήης υπάγονται στις παραπάνω διευθύνσεις ως εξής:

α. Η υγειονομική υπηρεσία στη Διεύθυνση προσωπικού.

β. Η αστυνομική ακαδημία, οι σχολές εκπαίδευσης του προσωπικού του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης και τα παραρτήματά τους, καθώς και το μυστήριο στη Διεύθυνση εκπαίδευσης.

γ. Το ελεγκτήριο λαπών και η υπηρεσία παραθετικών διευθύνση οικονομικών.

δ. Το τυπογραφείο και τα συνεργεία σφηνάτων στη Διεύθυνση τεχνικών.

ε. Το τμήμα μουσικής στη Διεύθυνση δημόσιων σχέσεων.

3. Ο κλάδος διοικητικής υποστήριξης είναι αρμόδιος για την υποστήριξη του Πυροσβεστικού Σώματος. Στις ρυθμίσεις αυτού του κλάδου υπηρετεί και πυροσβεστικό προσωπικό, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου του παρόντος.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περιφερειακές υπηρεσίες.

Άρθρο 8.

Αστυνομικές διευθύνσεις.

1. Σε κάθε νομό λειτουργεί μια αστυνομική διεύθυνση έχει ως αποστολή να ασκεί μέσα στα όρια του νομού τις

των αστυνομικών αρμοδιοτήτων, δηλαδή τη γενική αστυνομία, την τροχία, τη δημόσια ασφάλεια, την κρατική ασφάλεια και την πολιτική κινητικότητα, όπως προσδιορίζονται στα άρθρα 4, 5 και 6. Ειδικά στο κομμάτι Αιτωλοακαρνανίας μπορεί να λειτουργούν δύο αστυνομικές διευθύνσεις.

2. Η αστυνομική διεύθυνση περιλαμβάνει υπηρεσίες, τμήματα και γραφεία που καθορίζονται με τον εσωτερικό κανονισμό. Όλες οι υπηρεσίες, τα τμήματα και γραφεία που λειτουργούν στην έδρα της αστυνομικής διεύθυνσης αποτελούν μια ενιαία υπηρεσία με την αστυνομική διεύθυνση, διοικητής της οποίας είναι ο αστυνομικός διευθυντής του νομού.

3. Το έργο των αστυνομικών διευθύνσεων συντονίζεται και ελέγχεται από εννέα περιφερειακούς επιθεωρητές. Η έδρα και η τοπική αρμοδιότητα τους καθορίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό.

4. Ειδικά στους νομούς Αιτικής και Θεσσαλονίκης ιδρύονται και λειτουργούν από μία γενική αστυνομική διεύθυνση. Κάθε γενική αστυνομική διεύθυνση περιλαμβάνει διευθύνσεις τάξης, ασφάλειας, τροχίας, διοικητικής υποστήριξης και αστυνομικά τμήματα τάξης, ασφάλειας, τροχίας και ασφαλείας.

5. Ο αριθμός και η τοπική αρμοδιότητα όλων των αστυνομικών υπηρεσιών καθορίζονται από τον πίνακα χωρογραφικής κατανομής των υπηρεσιών του Γενικού Διευρητικού Τάξεως.

**Άρθρο 9.
Κοινοτικοί φύλακες.**

1. Οι κοινοτικοί φύλακες τίθενται στη διάθεση της αστυνομικής διεύθυνσης του νομού και υπηρετούν σε δήμους και κοινότητες, σύμφωνα με όσα ορίζει ο εσωτερικός κανονισμός.

2. Στα όρια του δήμου ή της κοινότητας που υπηρετούν οι κοινοτικοί φύλακες έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Ασκούν τα καθήκοντα που ορίζονται για τον γραφέλλη στο Ν.Δ. 3030/1954 (ΦΕΚ Α 244), όπως τροποποιήθηκε ή συμπληρώθηκε μεταγενέστερα. Ο κριτής άσκησης των καθηκόντων αυτών καθορίζεται με τον εσωτερικό κανονισμό.

β. Τίθονται επικεφαλής των ομάδων αστυνομικής πολιτικής άμυνας του δήμου ή της κοινότητας, κάτω από τις οδηγίες του διοικητή του οικείου αστυνομικού τμήματος σε συνεργασία με τον οικείο δήμαρχο ή πρόεδρο κοινότητας, ο οποίος προδίδεται σε περίπτωση απουσίας του διοικητή.

γ. Εκτελούν κάθε άλλο έργο που τους ανατίθεται με απόφαση του Γενικού Διευρητικού Τάξεως μέσα στα πλαίσια αυτού του νόμου.

3. Με κοινή απόφαση των Γενικών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξεως είναι δυνατή η ανάθεση στους κοινοτικούς φύλακες και έργων εξουδετέρωσης των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων δημόσιων υπηρεσιών.

Άρθρο 10.

Ναυαρχική αστυνομική επιτροπή.

1. Στην έδρα κάθε νομού, εκτός από το κομμάτι Αιτικής, λειτουργεί ναυαρχική αστυνομική επιτροπή, που προεδρεύει από το ναυαρχικό ως πρόεδρος, έναν εκπαιδευτικό της τοπικής ένωσης δήμων και κοινοτήτων, που εκδιπλώνει από τα μέλη της διοικούσα επιτροπή της, τον αστυνομικό διευθυντή και ένα εκπαιδευτικό της έδρας του νομού, που ορίζεται από τον οικείο Πρόεδρο Πρωτοδικών, ως μέλη και σε περίπτωση έλλειψης, προσωπίας ή κωλύσεως από τους νόμιμους τακτικούς τους. Οι εκπαιδευτικοί επικρατεί η γνώμη του Προέδρου της Επι-

τροπής. Όταν η επιτροπή συγκαθίσταται θεμάτων αρμοδιότητας Πρωτοδικαικού Σώματος, ειδικείται σε αυτή ο κριτής τάξης της οικείας πρωτοδικαικής υπηρεσίας. Με απόφαση του ναυαρχικού καθορίζονται ο κριτής λειτουργίας και η γραμματειακή εξουσιοδότηση της επιτροπής.

2. Η ναυαρχική αστυνομική επιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Απεραρτίζει για τα μέτρα που κρίνει να ληφθούν σε διάφορα σημαντικούς περιπτώσεις κινδύνου διατάξεως ή προληπτικής διατάξεως της δημόσιας τάξης από συγκυρίες, ταραχές, εξαιρετικών των αμαγών πολιτικών συγκυριών των υπαρκτών πολιτικών κομμάτων, κομμάτι, καταστροφές ή άλλες έκτακτες ανάγκες στο κομμάτι της.

β. Αποφασίζει για κάθε άλλο θέμα στα πλαίσια αυτού του νόμου που της ανατίθεται με προεδρικό διάταγμα του εκδίδεται με πρόταση του Γενικού Διευρητικού Τάξεως.

γ. Ειδικείται στο Γενικό Διευρητικό Τάξεως τη λήψη μέτρων για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία των υπηρεσιών του στο κομμάτι. Για το σκοπό αυτόν η ειδική γίνεται και εξετάζει αναφορές από όλα τα ναυαρχικά κέντρα ή άλλους υπαρκτούς συλλογικούς φορείς του νομού.

Άρθρο 11.

Οργάνωση και λειτουργία υπηρεσιών—Εσωτερικός κανονισμός.

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Γενικού Διευρητικού Τάξεως, ρυθμίζονται μέσα στα πλαίσια των διατάξεων αυτού του νόμου η οργάνωση, η λειτουργία, η έδρα και οι ειδικότερες αρμοδιότητες των υπηρεσιών και περιφερειακών υπηρεσιών και η ανταλλαγή μεταξύ αυτών των υπηρεσιών. Με όμοια διατάγματα μπορούν να αναδιοργανωθούν ή να καταργούνται οι τακτικές υπηρεσίες ή να δημιουργούνται νέες και να συζητούνται ή να μετεωρίζονται οργανικές θέσεις όλων των κατηγοριών προσωπικού του Γενικού. Όταν με τα διατάγματα αυτά συνιστώνται νέες θέσεις, συναρμολογείται για την πρόταση έκδοσής τους είναι και ο Γενικός Οργανισμός.

2. Όταν κριθεί νέα υπηρεσία, αξιολογείται κατά δημόσιο το προσωπικό του Γενικού σε αριθμό ίσο με την οργανική δύναμη της υπηρεσίας και κριθείται.

3. Τα προεδρικά διατάγματα της προηγούμενης παραγράφου κωδικοποιούνται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Γενικού Διευρητικού Τάξεως, και παραρτούν τον εσωτερικό κανονισμό του Γενικού Διευρητικού Τάξεως.

4. Με έσοδη τη διάρθρωση των αστυνομικών υπηρεσιών και τηρίζεται ο πίνακας χωρογραφικής κατανομής τους, ο οποίος κινώνεται με απόφαση του Γενικού Διευρητικού Τάξεως, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Με απόφαση του Γενικού Διευρητικού Τάξεως, ύστερα από πρόταση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, είναι δυνατή η σύσταση προσωρινών τμήματων τάξης, χωρίς αντίστοιχη αξιολογική δέσμευση, τα οποία καταργούνται, όταν κλιμακωθούν οι λόγοι ίδρύσεώς τους.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Ειδικές αρμοδιότητες.

Άρθρο 12.

Έκδοση προεδρικών διαταγμάτων και αστυνομικών διατάξεων και αδειών.

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση,

Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν:

1. Τον έλεγχο της λειτουργίας δημόσιων κέντρων, κέντρων γυναικών, δημόσιων θεαμάτων και καταστημάτων, των οποίων οι θέσεις λειτουργίας εκδίδονται από τις αστυνομικές υπηρεσίες.

2. Τις προϋποθέσεις χορήγησης ιδίων λειτουργιών ιδιωτών επιχειρήσεων πληροφοριών (νταντάκις) καθώς και τη σύνταξη και τις υποχρεώσεις των διευθυντών και των υπαλλήλων αυτών των επιχειρήσεων.

3. Την προστασία των γυναικών και των ανηλίκων.

4. Οι παραβάτες των διατάξεων των προεδρικών διαταγών της παραγράφου 1 τιμωρούνται με τις ποινές του άρθρου του Π.Κ., εάν η παράβαση δεν τιμωρείται βαρύτερα σύμφωνα με άλλη διάταξη.

5. Με αστυνομικές διατάξεις μπορεί να ρυθμίζονται τα ακόλουθα θέματα:

α. Πρόληψη του εγκλήματος.

β. Τήρηση της κοινής ηθικής.

γ. Προστασία των σπηλιών.

δ. Λήψη μέτρων τουριστικού ενδιαφέροντος.

6. Οι αστυνομικές διατάξεις εκδίδονται από τους διευθυντές αστυνομικών διευθύνσεων και ισχύουν για όλο το νομό ή για ορισμένο μέρος του.

7. Οι αστυνομικές διατάξεις εγκρίνονται από τον οικείο νομό και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Διαφωνεί ο νομάρχης, η αστυνομική διάταξη υποβάλλεται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης, ο οποίος αποφασίζει οριστικά.

8. Ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας μπορεί να εκδίδει αστυνομικές διατάξεις για ένα από τα θέματα της παραγράφου 3, που έχουν ισχύ για όλη την επικράτεια ή μέρος της εγκρίνονται από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

9. Οι παραβάτες των αστυνομικών διατάξεων τιμωρούνται σύμφωνα με το άρθρο 14.

10. Σε όλες τις περιπτώσεις που χρειάζονται αστυνομικές διατάξεις, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, χορηγούνται και εκδίδονται από τους προϊστάμενους αστυνομικών υπηρεσιών, σύμφωνα με το εσωτερικό κανονισμό.

11. Οι άδειες για την άσκηση επαγγελματιών σε όλα τα σημεία κοινόχρηστων χώρων χορηγούνται από τους οικείους τοπικούς αυτοδιοικητικούς ύψιστους από γυναικείας αρχής, η οποία θεσπίζει ότι δεν διαπραχθεί για τέλη ή ασφαλεία. Κατά των πράξεων που χορηγούνται ή απορρίπτονται το σχετικό αίτημα επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής στην οικεία νομαρχιακή αστυνομική επιθεώρηση οποιοδήποτε έχει έννομο συμφέρον μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών. Για το νομό Αττικής η προφυγή απευθύνεται στον αρμόδιο από το νομάρχη Αττικής, το οποίο της διευθύνσεως τάξης της γενικής αστυνομικής της Αττικής και τον πρόεδρο της τοπικής ένωσης δήμων κοινότητων ή τους νόμιμους αντιπροσώπους τους. Διαδικασία προκύπτει από την άσκηση των προαναφερθέντων επιλύονται από την οικεία νομαρχιακή αστυνομική επιθεώρηση.

12. Τα καταστήματα και υποκαταστήματα τραπεζών, κέντρα υπηρεσιών, οι υπηρεσίες νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου του δημόσιου τομέα, που λόγω της δραστηριοποίησής τους ασκούν μπορούν να αποστέλλονται στην Ελληνική Αστυνομία, πρέπει να τηρούν μέτρα ασφαλείας.

13. Αυτοί καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και τη σχετική άδεια χορηγείται η οικεία αστυνομική επιθεώρηση.

Άρθρο 13.

1. Ασκήσει καθήκοντων προνομιαστών και δημόσιου κατήγορου.

2. Καθίσκονται γενικών πολιτικών υπαλλήλων ασκήσει αστυνομικό προσωπικό, σύμφωνα με το άρθρο 33 του κώδικα ποινικής δικονομίας.

3. Τα καθήκοντα των ειδικών αστυνομικών υπαλλήλων, που ασκούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 3030/1954 το προσωπικό της Αστυνομίας, ασκούν πολιτικοί υπάλληλοι του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, τουλάχιστον απόφοιτοι λύκειου ή άλλης ισότιμης σχολής, που ορίζονται για κάθε υπηρεσία ή διεύθυνση με διαταγή του αστυνομικού διευθυντή.

4. Οι κοινοτικοί φύλακες ασκούν καθήκοντα αστυνομικών υπαλλήλων για θέματα που αφορούν τη σύνταξη εκθέσεων προφορικών μηνυμάτων ή εκθέσεων γχειρίτης ανύστασης ή σύνταξη εκθέσεων ειδικώσεως πειραμάτων.

5. Καθίσκονται δημόσιοι κατήγοροι ασκήσει πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, που κατέχει πτυχίο ανώτατης σχολής της ημεδαπής ή αλλοδαπής και εξιωματικοί από τη βαθμίδα υπαπτινόμενου και άνω.

6. Σε κάθε αστυνομική διεύθυνση ή αστυνομικό τμήμα εκτός της έδρας της, όπου λειτουργεί περιφερειακό πταιματοδικείο, με απόφαση του αστυνομικού διευθυντή του νομού ορίζεται ένας ή περισσότεροι από τους παραπάνω για την άσκηση των καθηκόντων του δημόσιου κατήγορου.

7. Όπου εδρεύουν πταιματοδικεία και στις αστυνομικές υπηρεσίες δεν υπάρχουν υπάλληλοι ΑΤ κατηγορίας ή εξιωματικοί, καθώς και σε περιοχές που μεταβάλλονται περιοδικά ειρηνοδίκης ή πταιματοδίκης για εκδίκαση ποινικών υποθέσεων, καθίσκονται δημόσιοι κατήγοροι μπορεί να ανατίθενται και σε αρχιφύλακες.

8. Τα καθήκοντα δημόσιου κατήγορου για τα αγροτικά εγκλήματα, που ασκούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 3030/1954 το προσωπικό της Αστυνομίας, ασκούν μόνιμοι πολιτικοί υπάλληλοι του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, πτυχιούχοι ανώτατης σχολής ή βαθμωφόροι της Ελληνικής Αστυνομίας, που ορίζονται για κάθε αστυνομική διεύθυνση, με διαταγή του αστυνομικού διευθυντή.

9. Η εκδίκαση των αγροτικών εγκλημάτων σε βαθμό πταιματοδικού, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, γίνεται μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου από βαθμωφόρους της Ελληνικής Αστυνομίας και πολιτικό προσωπικό του γλάφυ ΑΤ1 Διοικήσεως του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, όπως ειδικότερα καθορίζεται από τον εσωτερικό κανονισμό.

Άρθρο 14.

Ενέργεια επί πταισματικών παραβάσεων.

1. Προκειμένου για πταισματικές παραβάσεις που βαρύνονται από τους υφιστάμενους τους, οι διευθυντές ή διοικητές υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, μετά από προηγούμενη απόφαση του αρμόδιου, μπορούν να κάνουν δεκτές τις επιτηρήσεις του και να θέτουν την υπόθεση στο αρχείο, με πράξη που συντάσσεται επί του εγγράφου, με το οποίο έχει βεβαιωθεί η παράβαση.

Άρθρο 15.

Φρούρηση κρατουμένων.

1. Η εξωτερική φρούρηση των φυλακών και σωφρονιστικών καταστημάτων και η επίβλεψη από την Ελληνική Αστυνομία των λοιπών αποκτολών, που διαλαμβάνονται στο Ν.Δ.

1335/1973 (ΦΕΚ Α' 22), έχει κρατητικό χαρακτήρα και διαρκεί έως ότου τα έργα αυτά αναληφθούν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Τα καθήκοντα της Χωροφυλακής, που προβλέπονται από το Ν.Δ. 1335/1973, αναλαμβάνονται από την Ελληνική Αστυνομία. Ο τρόπος ανάλυσης των καθόντων αυτών και κάθε σχετικό θέμα ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης.

2. Σε περίπτωση απέλπισης θανατικής ποινής η Ελληνική Αστυνομία ευθύνεται μόνο για τη λήψη μέτρων τάξεως και μετ'επιτυχίας των κρατουμένων, στον τόπο της εκτέλεσης. Αστυνομικό προσωπικό σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιείται ως όργανο εκτέλεσης θανατικής ποινής.

Άρθρο 16.

Δημόσιοι υπόλογοι.

1. Όσοι από το προσωπικό του Υπουργείου εκτελούν με οικοδομήσιμους τρόπο καθήκοντα εκκαθαριστή αποδοχών ή εξασθενών ή διαχειριστή χρημάτων ή άλλων αξιών ή υλικού είναι δημόσιοι υπόλογοι και λογοδοτούν σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου για το δημόσιο λογιστικό, που δύνανται τους δημόσιους υπόλογους.

2. Τα έσοδα, χρήματα κραταιωνής αντιστάσεως, τα είδη και υλικά των κρατηρίων και λεισχών και οι εισπράξεις τους θεωρούνται κατά τη διαχείρισή τους ότι ανήκουν στο Δημόσιο και όσοι τα διαχειρίζονται είναι δημόσιοι υπόλογοι.

Άρθρο 17.

Στρατονομικά αποσπάσματα — Φρουράρχοι.

1. Στρατονομικά αποσπάσματα είναι δυνατό να συγκεντρώνονται κατά τη διάρκεια πολέμου από αστυνομικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Εθνικής Άμυνας. Με την απόφαση ορίζεται η σύνθεσή τους και η στρατιωτική μονάδα υπό την οποία υπάγονται.

2. Τα καθήκοντα των στρατονομικών αποσπασμάτων ανάγονται σε ζητήματα ασφαλείας, τάξεως και άκρητης προανακριτικών έργων, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζονται στην απόφαση της προηγούμενης παραγράφου.

3. Οι αξιωματικοί των στρατονομικών αποσπασμάτων, που εκτελούν στρατονομικά καθήκοντα, έχουν τη δικαστική εξουσία που προβλέπεται για την περίπτωση αυτή οι οικείες διατάξεις του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα.

4. Σε πόλεις όπου δεν εδρεύει μόνιμα στρατιωτική μονάδα μπορεί να ανατίθενται καθήκοντα φρουράρχου σε αξιωματικό της Ελληνικής Αστυνομίας με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Σχέση με τις δικαστικές και άλλες αρχές.

Άρθρο 18.

1. Το προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης έχει υποχρέωση να εκτελεί τις δικαστικές αποφάσεις και να συμμορφώνεται στις σχετικές εντολές των αρμόδιων δικαστών. Οι σχέσεις του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με τις δικαστικές αρχές, όταν ασκεί καθήκοντα ανακριτικού υπαλλήλου και δημόσιου κατηγορούμενου, ρυθμίζονται από τον οργανισμό δικαστηρίων και τον κώδικα ποινικής δικονομίας.

2. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης εκτελούν μόνο τα έργα που σχετίζονται με την αποστολή του όπως την καθορίζει ο νόμος και ο συντακτικός κανονισμός.

3. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης δεν επιδίδουν διαβήματα αστικών υποθέσεων. Τα έγγραφα ποινικής διαδικασίας που αφορούν αστυνομικό ή κυρωσεστικό προσωπικό επιδίδονται με διαταγή του διευθυντή της αστυνομικής διεύθυνσης ή αντίστοιχης υπηρεσίας στη δύναμη της οποίας ανήκει ο κλητευόμενος.

4. Οι σχέσεις των υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με τις υπηρεσίες του Λιμενικού Σώματος ρυθμίζονται από το Ν.Δ. 444/1970 (ΦΕΚ Α' 39).

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας καθορίζεται η διαδικασία άσκησης καθ' ύλην αρμοδιότητων της Ελληνικής Αστυνομίας μέσα στα όρια της τοπικής αρμοδιότητας του Λιμενικού Σώματος.

6. Οι δημόσιες υπηρεσίες, οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, τα ν.π.δ.δ. και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης παρέχουν στις υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης κάθε πληροφορία για ζητήματα δημόσιας και κρατικής ασφαλείας.

7. Σχεδία νόμων, προεδρικά διατάγματα ή αποφάσεις με τις οποίες ανατίθενται οικιακήματα έργα ή καθήκοντα στην Ελληνική Αστυνομία, πρέπει να προτυπογράφονται και από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

8. Οι δυνάμεις της Ελληνικής Αστυνομίας μετέχουν ενεργά στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας σε συνεργασία με τις λοιπές ένοπλες δυνάμεις και σε περίπτωση κήρυξης πολέμου το σύνολο ή τμήμα τους τίθεται κάτω από ενιαία διοίκηση με το στρατό Ήτράς.

9. Σε περίπτωση που η χώρα ή τμήμα της κηρύσσεται σε κατάσταση πολιορκίας, όπως ορίζει το Σύνταγμα, οι κατά τόπους αστυνομικές υπηρεσίες υπάγονται στους στρατιωτικούς διοικητές σύμφωνα με το νόμο για την κατάσταση πολιορκίας.

ΤΜΗΜΑ ΣΤ'.

Δαπάνες και μέσο λειτουργίας.

Άρθρο 19.

Οικονομική διαχείριση.

1. Η οικονομική διαχείριση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διαξέχεται από τις υπηρεσίες που ορίζει ο συντακτικός κανονισμός και οι δαπάνες πραγματοποιούνται, ελέγχονται και δικαιολογούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του δημόσιου λογιστικού.

2. Οι δαπάνες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και των υπηρεσιών του ελέγχονται και εκκαθαρίζονται από το ελεγκτήριο δαπανών της διεύθυνσης οικονομικών του κλάδου διοικητικής υποστήριξης. Το ελεγκτήριο δαπανών έχει επίσης και τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α. Εκδίδει εντολές πληρωμής των παραπάνω δαπανών.

β. Παρακολουθεί από λογιστική άποψη το υλικό των υπηρεσιών του Υπουργείου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό του Υπουργείου.

Άρθρο 20.

Κατηγορίες δαπανών.

1. Στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης

γράφονται κάθε χρόνο πιστώσεις για την αντιμετώπιση των μεγάλων λειτουργιών των υπηρεσιών του.

Ο προϋπολογισμός καλύπτει δαπάνες για:

α. αγορά, μίσθωση, εκπαυτή και συντήρηση υπ. πλοίου, μηχανοκίνητων, τηλεπικοινωνιακών και ηλεκτρονικών μέσων, μηχανών, οργάνων, εργαλείων, ανταλλακτικών, εφοδίων και υλικών και προμήθεια και συντήρηση αστυνομικών οχημάτων.

β. συντήρηση και εκπαυτή των οχημάτων του Δημοσίου, οι οποίοι στεγάζονται υπηρεσίες του Υπουργείου, και καταβολή μισθωμάτων για τα οχήματα που δίνονται στο Δημόσιο.

γ. λειτουργία των σχολών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης των παραρτημάτων τους για την εκπαίδευση ή μετακπαίδευση ή εκμόρφωση του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται και η προμήθεια εποπτικών μέσων διδασκαλίας και συγγρημάτων ή άλλων εκπαιδευτικών βοηθημάτων, η προμήθεια υλικού, λιπολάς και ειδών καθαριότητας των θάλαμων απορρυπαντικών κυροβατικών και κοινοτικών φύλακων και η αποθήκευση των εκπαδωμένων, των μετακπιδικωμένων, των διδασκόντων και αυτών που μετέχουν σε εξιτατικές επιτροπές κτών ή προφορικών δοκιμασιών ή εξετάσεων.

δ. εκπαίδευση ή εκμόρφωση του προσωπικού στην αλλοδαπή την ημεδαπή, εκτός των σχολών του Υπουργείου και των παραρτημάτων τους. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται: οι δαπάνες εκπαίδευσης των μαθητών της στρατιωτικής λής τωμάτων που προερίζονται για την Ελληνική Αστυνομία.

ε. αποδοχές του προσωπικού γενικά.

στ. πραγματοποίηση εκπαιδευτικών ταξιδιών στην αλλοδαπή, εκτέλεση υπηρεσίας στην αλλοδαπή.

ζ. ταξιδιές, διεξιώσεις, συμμετοχή σε εκθέσεις και συνέδρια ημεδαπή ή την αλλοδαπή, εθλοδότηση εσθλών ή εργασιών πραγματοποιήσεως εθλοδότησεων που φέρουν τις διατάξεις του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και των υπηρεσιών του.

η. προμήθεια χάρτου για την εκτύπωση βιβλίων ή εντύπων, μορφής, κενοντισμών, κωδικοποιήσεων της νομοθεσίας, κλιών διαταγών, της έκδοσης πιστοποιημένων και του περιεχομένου του Υπουργείου.

θ. λειτουργία των κάθε μορφής συνεργείων και του τυπογραφείου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

ι. προμήθεια συγγρημάτων και βιβλίων για τις βιβλιοθήκες του Υπουργείου και των υπηρεσιών του.

ια. προμήθεια ειδών εξάρτησης, απορρυπαντικών, αστυνομικών και άλλων υλικών που είναι απαραίτητα στις υπηρεσίες για την εκτέλεση της υπηρεσίας τους.

ιβ. προμήθεια οφθαλμικών οσολών, ραφής υφασμάτων και κρηλοικών ειδών υακτισμού, κληροστρωματών και υπόδησης.

ιγ. προμήθεια πολιτικών ενδμασιών, όπως και: ειδών και προστασίας ή μεταμπίστης, για τον εφοδισμό του προσωπικού που υπηρετεί σε ειδικές υπηρεσίες.

ιδ. έρμησης και προμήθεια ειδών καθαριότητας και γραλλής.

ιε. την αντιμετώπιση των αναγκών αυτών είναι δυνατότητα: μηνιαίο και' αποκατάσταση βοηθημάτων υπηρεσιών υργείας από τις πιστώσεις που έχουν εγγραφεί για το χρόνο, το όφους του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

ισ. φόρτωσι, μεταφορές και εκφόρτωσι, υλικών.

ιστ. οδοπορικά έξοδα και άλλες συναφείς αποζημιώσεις.

ιζ. κριθείς που προκηρύσσονται για τη σύλληψη ή αποκάλυψη εγκλημάτων εξιόποιων πράξεων.

ια. υγειονομική (νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή) περίθαλψη του προσωπικού.

ιβ. έξοδα κηδείας προσωπικού.

2. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης είναι δυνατό να εγγραφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης δαπάνες πέρα από εκείνες που διαλαμβάνονται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού, οι οποίες είναι αναγκαίες για τη λειτουργία των υπηρεσιών του.

3. Στον προϋπολογισμό Δημόσιας Τάξης προβλέπονται οι πιστώσεις για την ανέγερση, κτήριον και τον εξοπλισμό υπηρεσιών του Υπουργείου.

4. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης μπορεί με δαπάνες του Δημοσίου να εγκαταστήσει δικό του δίκτυο ασύρματης ή ασύρματης επικοινωνίας σε όλη τη χώρα ή τμήμα της, ύστερα από προκηρυσμένη έγκριση του Υπουργείου Συγκοινωνιών.

Άρθρο 21.

Λίσχες -- κρατήρια.

1. Όπου οι υπηρεσιακές ανάγκες το επιβάλλουν, μπορεί με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας να ιδρύονται λίσχες για το προσωπικό σε οχήματα που μισθώνονται από το Δημόσιο για το σκοπό αυτόν ή σε οχήματα στα οποία στεγάζονται υπηρεσίες του Υπουργείου. Η οργάνωση και η λειτουργία των λισχών και: κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με την απόφαση ίδρυσής τους. Οι δαπάνες πραγματοποίησης των ειδών εξοπλισμού των λισχών βαρύνουν το Δημόσιο.

2. Οι λίσχες χρησιμοποιούνται ως αποθήκη και κέντρα φυλαγωγίας του προσωπικού, δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα και απαλλάσσονται από τους φόρους και: τα κάθε είδους τέλη.

3. Στις λίσχες είναι δυνατό να λειτουργεί και κρατήριο ειδών—τροφίμων που είναι απαραίτητα για τις ανάγκες του προσωπικού.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

ΤΜΗΜΑ Α'

Κατηγορίες -- βαθμοί -- θέσεις.

Άρθρο 22.

Κατηγορίες και κατανομή προσωπικού.

1. Το προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διακρίνεται στις εξής κατηγορίες:

- α. αστυνομικό προσωπικό,
- β. κοινοτικό φύλακες,
- γ. πολιτικό προσωπικό,
- δ. κυροβατικό προσωπικό.

2. Το αστυνομικό και το κυροβατικό προσωπικό διακρίνεται σε προσωπικό γενικών καθηκόντων και σε προσωπικό ειδικών καθηκόντων, ανάλογα με την προέλευσή τους.

3. Η κατανομή του αστυνομικού και του κυροβατικού προσωπικού γενικών και ειδικών καθηκόντων στις επιμέρους

υπηρεσίες γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξεως. Η κατανομή του υγειονομικού προσωπικού σε ειδικότητες γίνεται με την ίδια απόφαση.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξεως μπορεί να διατίθεται προσωπικό των ενόπλων δυνάμεων για την επάνδρωση ορισμένων θέσεων του κλάδου πολιτικής άμυνας.

Άρθρο 23.

Οργανικές θέσεις αστυνομικού προσωπικού.

1. Οι οργανικές θέσεις του αστυνομικού προσωπικού των γενικών καθηκόντων της Ελληνικής Αστυνομίας έχουν ως εξής:

αντιστράτηγος	5
υποστράτηγος	21
αστυνομικοί διευθυντές	125
αστυνομικοί υποδιευθυντές	250
αστυνόμοι α'	450
αστυνόμοι β'	802
υπαστυνόμοι	1.623
ανθυπαστυνόμοι -- αρχιφύλακες	6.800
αστυφύλακες	27.966

2. Προσωρινά και για όσο χρόνο θα υπηρετούν στην Ελληνική Αστυνομία οι αξιωματικοί που απέκτησαν ή θα αποκτήσουν το βαθμό τους σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 649/1970 (ΦΕΚ Α' 176) συνιστώνται και οι ανδλουθες θέσεις αξιωματικών γενικών καθηκόντων, οι οποίες μετά την αποχώρησή τους προστίθενται στις θέσεις του προσωπικού των αντιστοιχών βαθμών της προϋποβληθείσας παραγράφου:

αστυνόμοι α'	2
αστυνόμοι β'	62
υπαστυνόμοι	376

3. Από τις οργανικές θέσεις των αστυφύλακων και αρχιφύλακων της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου ποσοστό μέχρι 10% μπορεί να καταλαμβάνεται από γυναίκες.

Το ποσοστό αυτό ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξεως.

4. Οι οργανικές θέσεις του αστυνομικού προσωπικού των ειδικών καθηκόντων έχουν ως εξής:

υγειονομικοί:	
υποστράτηγος	2
αστυνομικοί διευθυντές ή υποδιευθυντές ή αστυνόμοι α'	54
αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	19
χημικοί:	
αστυνομικοί διευθυντές ή υποδιευθυντές	1
αστυνόμοι α' ή αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	2
πολυτεχνίστες:	
αστυνομικοί διευθυντές	11
αστυνομικοί υποδιευθυντές ή αστυνόμοι α'	20
αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	1
ιερείς:	
αστυνομικοί υποδιευθυντές ή αστυνόμοι α' ή αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	1
μουσικοί:	
αστυνομικοί υποδιευθυντές ή αστυνόμοι α'	3
αστυνόμοι β' ή υπαστυνόμοι	3
ανθυπαστυνόμοι -- αρχιφύλακες	45
αστυφύλακες	15

Άρθρο 24.

Ιεραρχική κλίμακα.

1. Η κλίμακα της ιεραρχίας των βαθμών του αστυνομικού προσωπικού έχει ως εξής:

αντιστράτηγος αστυνομίας, υποστράτηγος αστυνομίας, επανομηκός διευθυντής, αστυνομικός υποδιευθυντής, αστυνόμος α', αστυνόμος β', υπαστυνόμος, αρχιφύλακας, αστυφύλακας, 3ός κλάδος αστυφύλακας. Ένας από τους αντιστράτηγους είναι Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας.

2. Αξιωματικοί είναι όσοι κατέχουν βαθμό υπαστυνόμου και άνω.

Άρθρο 25.

Όριο ηλικίας κατά βαθμούς.

1. Το όριο ηλικίας μέχρι το οποίο το αστυνομικό προσωπικό επιτρέπεται να υπηρετεί είναι κατά βαθμούς το εξής:

αντιστράτηγος -- Αρχηγός	62ο έτος
αντιστράτηγος	61ο έτος
υποστράτηγος	60½ έτος
αστυνομικός διευθυντής	58ο έτος
αστυνομικός υποδιευθυντής	58ο έτος
αστυνόμος α'	57ο έτος
αστυνόμος β' και κατώτεροί του μέχρι και του αστυφύλακα	55ο έτος

2. Το όριο ηλικίας μέχρι το οποίο μπορούν να υπηρετούν οι καινοεικί φύλακες είναι το 65ο έτος.

3. Προσωρινά και για όσο χρόνο θα εξακολουθούν να υπηρετούν στην Ελληνική Αστυνομία όσοι ενταχθούν σε αυτή από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων, το όριο ηλικίας για τους βαθμούς από αστυνόμο β' και κάτω καθορίζεται ως εξής:

αστυνόμος β'	55ο έτος
υπαστυνόμος	54ο έτος
ανθυπαστυνόμος	52ο έτος
αρχιφύλακας	51ο έτος
αστυφύλακας	51ο έτος

Με τη δήλωση ένταξης στην Ελληνική Αστυνομία οι χωροφυλακες, αστυφύλακες, υπερωματάρχες, υπεραρχιφύλακες, ανωμοτάρχες, αρχιφύλακες, ανθυκαταστασιείς και ανθυπαστυνόμοι μπορούν να ζητήσουν την υπαγωγή τους στη ρύθμιση της παραγράφου 1 αυτού του άρθρου. Η υπαγωγή τους ή όχι αποφασίζεται ύστερα από κρίση του συμβουλίου του άρθρου 47, που συνεκτιμά και τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 48.

4. Το όριο ηλικίας του αστυνομικού προσωπικού των ειδικών καθηκόντων είναι κατά βαθμούς αυξημένο κατά δύο έτη από το όριο που ορίζεται στις παραγράφους 1 και 3 του άρθρου αυτού. Όριο ηλικίας του υποστράτηγου υγειονομικού ορίζεται το 61ο έτος. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής πάλιν να ισχύουν, όταν εξέλθουν από την Ελληνική Αστυνομία όσοι ενταχθούν σ' αυτή από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων.

5. Το όριο ηλικίας των παραγράφων 1—4 του άρθρου αυτού ισχύει για όλο το αστυνομικό προσωπικό, ανεξάρτητα από την ειδικότερη υπηρεσιακή κατάσταση στην οποία διατελεί.

6. Όπου απαιτείται προσδιορισμός της ηλικίας του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξεως ή των ομοφώνων για κατάταξη στην Ελληνική Αστυνομία, ο προσδιορισμός

ται με βάση τη χρονολογία γέννησης. Ειδικά για την ηλικία από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας ως χρονολογία της λαμβάνεται η 31η Δεκεμβρίου του έτους γέννησης.

Άρθρο 26.

Πολιτικό προσωπικό και κοινοτικοί φύλακες.

Το πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διακρίνεται σε μόνιμο προσωπικό και προσωπικό με σχέση σύμβασης ιδιωτικού δικαίου.

Οι θέσεις του μόνιμου πολιτικού προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης διακρίνονται κατά κλάδους και βαθμούς ως εξής:

Κλάδος ΑΤ1 Διοικητικού:

βαθμός 3ο-2ο	45
βαθμός 5ο-4ο	105
βαθμός 8ο-6ο	270

Κλάδος ΑΤ2 Ιατρικού:

βαθμός 6ο-2ο	4
--------------	---

Κλάδος ΑΤ3 Τεχνικού:

βαθμός 3ο-2ο	1
βαθμός 6ο-4ο	3

Κλάδος ΑΡ1 Διοικητικού:

βαθμός 3ο-2ο	2
βαθμός 5ο-4ο	6
βαθμός 9ο-6ο	18

Κλάδος ΑΡ2 Τεχνικού:

βαθμός 3ο-2ο	1
βαθμός 5ο-4ο	2
βαθμός 9ο-6ο	5

Κλάδος ΜΕ1 Διοικητικού:

βαθμός 5ο-4ο	310
βαθμός 10ο-6ο	1241

Κλάδος ΜΕ2 Νοσηλευτικού:

βαθμός 5ο-4ο	1
βαθμός 10ο-6ο	2

Κλάδος ΜΕ3 Χημικών Μηχανών Η.Υ.:

βαθμός 5ο-4ο	6
βαθμός 9ο-6ο	26

Κλάδος ΜΕ4 Εμπνηστιαίων Τεχνολογικών Μηχανημάτων:

βαθμός 10ο-4ο	2
---------------	---

Κλάδος ΣΕ1 Κλητήρων:

βαθμός 12ο-7ο	18
---------------	----

Θέσεις του προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ανήκουν ως εξής:

Θέσεις ειδικών συμβούλων και επιστημονικών συνεργατών με το Ν. 1320/1983 (ΦΕΚ Α' 6).

Θέσεις ειδικών συνεργατών του κλάδου στελέχων ή ασπίδου χρόνου, σύμφωνα με το Ν.Π.Δ. 3/1973 (294).

Θέσεις επιστημόνων, που κατέχουν τουλάχιστον πτυχίο σχολής, ειδικών στην εσωτερική βοήθεια ηλεκτρονικών ή στα λειτουργικά προγράμματα ηλεκτρονικών

υπολογιστών ή στα δίκτυα επικοινωνιών ηλεκτρονικών υπολογιστών ή στην επιχειρησιακή έρευνα με σύμβαση ενός έτους που μπορεί να ανανεώνεται.

2. Θέσεις βοηθητικού προσωπικού.

2α. 32 θέσεις ημερομίσθιων εργατών με σύμβαση αορίστου χρόνου.

2β. 100 θέσεις ημερομίσθιων εργατοτεχνιτών με σύμβαση αορίστου χρόνου.

2γ. 207 θέσεις ημερομίσθιων τεχνιτών με σύμβαση αορίστου χρόνου.

2δ. 50 θέσεις οδγητών αυτοκινήτων με σύμβαση αορίστου ή ορισμένου χρόνου.

3. 1043 θέσεις ωρεομίσθιων καθυστερημένων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης είναι δυνατό να αυξομειώνονται οι θέσεις καθυστερημένων και να καθορίζεται ο χρόνος απασχόλησής τους. Οι καθυστερημένες προσλαμβάνονται με απόφαση του προϊστάμενου της οικείας υπηρεσίας. Σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας που διαρκεί τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες επιτρέπεται να προσλαμβάνονται αναπληρωτές τους χωρίς καμία διατύπωση. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις που δίδουν τις καθυστερημένες των λοιπών δημόσιων υπηρεσιών.

4. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, μπορεί να συνιστώνται θέσεις μαγείρων και βοηθών μαγείρων, παρατετακίων και λοιπού βοηθητικού προσωπικού, με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου, για να καλύπτονται τις ανάγκες λειτουργίας των μαγειρείων και εστιατορίων των σχολών του Υπουργείου και των παραρτημάτων τους, καθώς και τις ανάγκες λειτουργίας των υπηρεσιών που έχουν λέσχες ή κερματοθήκες κ.λπ. Με τα ίδια διατάγματα είναι δυνατό να εδρύνονται και θέσεις κωφών με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου για την κάλυψη των αναγκών των λειψών, των τυφλών και των παραρτημάτων τους.

5. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, μπορεί να συνιστώνται νέες κλάδοι μόνιμου πολιτικού προσωπικού, να συγχωνεύονται ή να καταργούνται οι υπάρχοντες, να αναδιαρθρώνονται οι θέσεις του προσωπικού αυτού κατά κλάδους και βαθμούς και να καθορίζονται τα ειδικά τυπικά προσόντα που απαιτούνται για διορισμό στους εισπραγματούμενους κλάδους ή τους κλάδους διατάγματα καταρτίζονται κατά ειδικότητα οι θέσεις του πολιτικού προσωπικού με σχέση ιδιωτικού δικαίου και καθορίζονται τα ειδικά τυπικά προσόντα που απαιτούνται για διορισμό στις θέσεις αυτές.

6. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης όλες οι θέσεις του πολιτικού προσωπικού καταρτίζονται στις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

7. Για την άσκηση αρμοδιοτήτων που αφορούν το πολιτικό προσωπικό, σύμφωνα με τον υπαλληλικό κώδικα και τους λοιπούς συναφείς νόμους τυπώνονται τα ακόλουθα υπηρεσιακά προσόντα:

α. Πενταμελής υπηρεσιακό συμβούλιο για τους υπαλλήλους με βαθμό 5ο και άνω, που συγκροτείται από το Γενικό Γραμματέα ως πρόεδρο και μέλη το διευθυντή προσωπικού του κλάδου διοικητικής επιστήμης, ένα κομμάτι σύμβουλο ή πρόεδρο διοίκησης και δύο υπαλλήλους του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με βαθμό 2ο ή 3ο, οι οποίοι δεν υπάρχουν τέτοιοι με βαθμό 4ο ή 5ο.

6. Τριμιάς υπηρεσιακό συμβούλιο για τους υπαλλήλους με βαθμό 2ο και κάτω που συντίθεται από το διεθνοτή προσωπικό του κλάδου διοικητικής υποστήριξης, έναν κέρεδρο ή δικαστικό αντιπρόσωπο της διοίκησης και έναν υπάλληλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με βαθμό 2ο ή 3ο και, αν δεν υπάρχει, με βαθμό 4ο ή 5ο.

γ. Τριμιάς υπηρεσιακό συμβούλιο για τους κοινοτικούς φύλακες, που συγκροτείται από έναν ετυμολογικό διεθνοτή, έναν κέρεδρο ή δικαστικό αντιπρόσωπο της διοίκησης και έναν υπάλληλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με βαθμό 2ο ή 3ο και, αν δεν υπάρχει, με βαθμό 4ο ή 5ο.

Η συγκρότηση των παραπάνω συμβουλίων γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται, ύστερα από πρόταση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, εκείνοι που εκτελούν χρέη εισηγητή και γραμματέα των συμβουλίων.

8. Οι τοποθετήσεις, προαγωγές, μεταθέσεις, εντάξεις, μετατάξεις, αποσπάσεις και απολύσεις του μόνιμου πολιτικού προσωπικού γίνονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μετά από κρίση του οικείου υπηρεσιακού συμβουλίου.

9. Οι κινίες θέσεις του τακτικού πολιτικού προσωπικού πληρούνται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται οι θέσεις που πρέπει να πληρωθούν, η διαδικασία επιλογής, τα προσόντα των υποψηφίων, η συγκρότηση της εξειδικευμένης επιτροπής και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

10. Ο κανονισμός προσωπικού μπορεί να ορίζει για το πολιτικό προσωπικό, λόγω της αποστολής που υπηρετεί, υποχρεώσεις και περιορισμούς δικαιωμάτων έναντι εκείνων που προβλέπει ο υπαλληλικός κώδικας. Οι διατάξεις περί όρων των υπαλλήλων διέπουν το πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου ε' όλα τα θέματα, εκτός από εκείνα που ρυθμίζονται διαφορετικά στον παρόντα νόμο ή στις πράξεις που εκδίδονται για την εφαρμογή του.

11. Όταν κενώνονται θέσεις υπαλλήλων κλάδου ΜΕ, είναι δυνατό να προσλαμβάνονται στις θέσεις αυτές προσωποεικνώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με μεταφορά κενόθετων θέσεων κλάδου ΜΕ στον κλάδο ΑΤ.

12. Οι οργανικές θέσεις των κοινοτικών φύλακων με βαθμό 120—100 είναι 7.840. Ως κοινοτικοί φύλακες θεωρούνται έλληνες πολίτες, που έχουν ανδραγικό τουλάχιστον τρίτης τάξης εξετάξιου γυμνασίου ή άλλης αναγνωρισμένης εθνικής σχολής και τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που ορίζει ο κανονισμός προσωπικού. Για την πλήρωση θέσης κοινοτικού φύλακα, σε περίπτωση ίσων όρων, προτιμάται όποιος κατάγεται ή διαμένει μόνιμα στην περιφέρεια του όρους ή της κοινότητας, όπου υπάρχει η κινία θέση, ή αν δεν υπάρχει τέτοιος υποψήφιος, προτιμάται όποιος κατάγεται ή διαμένει μόνιμα στην περιφέρεια του νομού. Για τα λοιπά θέματα προσωπικού των κοινοτικών φύλακων εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 8. Ο νόμος 10 αυτού του άρθρου.

ΤΜΗΜΑ Β'

Προέλευση αστυνομικού προσωπικού.

Άρθρο 27.

Προέλευση αστυφυλάκων και αρχιφυλάκων.

1. Ως ζόκιμοι αστυφυλάκες γενικών και ειδικών καθηκόντων κατατάσσονται άνδρες και γυναίκες έλληνες πολίτες ή υιοθετημένοι από τη Βόρεια Ήπειρο, την Κύπρο, την

Τουρκία, ηλικίας 18—26 ετών, απόφοιτοι λυκείου ή εξετάξιου γυμνασίου ή άλλης αναγνωρισμένης εθνικής σχολής. Από τους κατατασσόμενους μέχρι γύλιος για κάθε χρόνο μπορεί να είναι αστράτες και οι υπόλοιποι να εκπαιδευτούν στις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή να έχουν απαλλαγεί νόμιμα. Ο παραπάνω αριθμός μπορεί να αυξάνεται με απόφαση του ΚΥΣΕΑ.

2. Οι αστυφυλάκες μετά την εθόκιμη απορρίπτονται από τη σχολή υπηρετούν για δύο χρόνια σε περιφερειακές υπηρεσίες. Κατά τη διάρκεια της φοίτησης ο ζόκιμος αστυφυλάκας απολύεται οποιαδήποτε με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, αν χάσει κάποιο από τα προς επίταξη προσόντα ή για παθητικούς λόγους. Οι προυκείμενοι και η διαδικασία απόλυσης καθορίζονται με τον κανονισμό προσωπικού. Μετά τη συμπλήρωση δύο ετών δοκιμαστικής υπηρεσίας, στην οποία δεν περιλαμβάνεται ο χρόνος φοίτησης τους στη σχολή, οι αστυφυλάκες υποβάλλονται σε γραπτές εξετάσεις κάτω τα πρακτικά θέματα. Στη συνέχεια το αρμόδιο συμβούλιο κρίνει για την εφαρμογή τους στην Ελληνική Αστυνομία με το βαθμό του αστυφυλάκα ή την απόλυσή τους. Η κρίση του συμβουλίου βασίζεται στις προτάσεις των προϊσταμένων του ζόκιμου, στην εκτίμησή του στη σχολή και στα αποτελέσματα των εξετάσεων. Ο τρόπος διανομής των εξετάσεων, η εξισοτιμία ύλης, η βαθμολογία, η διαδικασία των κρίσεων και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού. Για όσους ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου αυτού.

3. Οι άνδρες και γυναίκες αρχιφυλάκες γενικών καθηκόντων προέρχονται από αστυφυλάκες γενικών καθηκόντων, ύστερα από προαγωγικές εξετάσεις για κλίση, επιπέδων κινών οργανικών θέσεων. Τα λοιπά προσόντα των υποψηφίων και η διαδικασία διενέργειας των εξετάσεων, τα θέματα των εξετάσεων, η βαθμολογία και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται από τον κανονισμό προσωπικού. Διευκρίνιση συμμετοχής στις προαγωγικές εξετάσεις για το βαθμό του αρχιφυλάκα έχουν οι αστυφυλάκες που συμπληρώνουν μέχρι τη χρονολογία προκήρυξης των εξετάσεων τρία χρόνια πραγματικής εθόκιμης υπηρεσίας. Στην περίπτωση αυτή δεν υπολογίζεται ο χρόνος της διετούς δοκιμαστικής υπηρεσίας. Ο χρονικός αυτός περιορισμός δεν ισχύει για όσους ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων, για τους οποίους εφαρμόζονται οι διατάξεις που ίσχυαν κατά το χρόνο έναρξης εφαρμογής του νόμου αυτού. Ο αριθμός των κινών θέσεων για τις οποίες εφαρμόζονται οι εξετάσεις καθορίζεται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 41 παράγραφος 8 του νόμου αυτού.

4. Οι αστυφυλάκες του τμήματος μουσικής προέρχονται από ζόκιμους που έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις ή έχουν απαλλαγεί νόμιμα και έχουν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, που ορίζονται στον κανονισμό προσωπικού. Οι αρχιφυλάκες του τμήματος μουσικής προέρχονται από αστυφυλάκες του τμήματος μουσικής ύστερα από προαγωγικές εξετάσεις. Τα προσόντα των υποψηφίων και οι λεπτομέρειες διενέργειας των εξετάσεων ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού.

5. Ο χρόνος υπηρεσίας στην Ελληνική Αστυνομία, για όσους κατατάσσονται σε αυτή πριν εκπληρώσουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις, θεωρείται χρόνος εκπληρωμένης στρατιωτικής υπηρεσίας. Σε περίπτωση απόλυσης ή απολύ-

πό την Ελληνική Αστυνομία ενήλικων που δεν έχουν
πλήσει το χρόνο στρατιωτικές υπηρεσίες πριν από την
αυτή εκταξικούς πραγματικές υπηρεσίες. η υποχρέω-
ση εκπληρώνεται στο στέφανο στις ένοπλες δυνάμεις.

Άρθρο 28.

Προώθηση ανθυποστράτηγων.

Οι άνδρες και γυναίκες ανθυποστράτηγοι γενικών κα-
των προέρχονται από αρχιφύλακες γενικών καθηκόντων,
από προαγωγικές εξετάσεις. Διακρίνεται συμμετοχής
προαγωγικές εξετάσεις για το βαθμό του ανθυποστρά-
τηγων οι αρχιφύλακες που συμπληρώνουν, μέχρι τη
στιγμή προκήρυξης των εξετάσεων, 5 χρόνια ενδοστρα-
τιωτικής υπηρεσίας στο βαθμό αρχιφύλακα.

Για τους αντιστράτους και αρχιφύλακες προαγωγικών
του θα ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία ως αρ-
μοσ εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν πριν από
την ισχύος αυτού του νόμου. Τα ίδια εφαρμό-
ζονται για τους χωροφύλακες και αστυφύλακες που θα
ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία και θα εξελιχθούν
στο βαθμό του αρχιφύλακα με προαγωγικές εξετάσεις.

Οι ανθυποστράτηγοι του τμήματος μουσικής προέρχονται
από αρχιφύλακες του τμήματος μουσικής, ύστερα από προ-
αγωγικές εξετάσεις.

Οι ειδικότερα πρόσωπα των υποφθγγίων, η διαδικασία
προαγωγικών εξετάσεων και κάθε άλλη σχετική λεπτο-
μερεια ρυθμίζονται από τον κανονισμό προσωπικού.

Άρθρο 29.

Βαθμολογική εξέλιξη ανθυποστράτηγων.

Οι ανθυποστράτηγοι και ανθυποστράτηγοι που θα
ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία ως ανθυποστράτηγοι εν-
τάσσονται: οι διατάξεις του Ν.Α. 649/1970, όπως τροπο-
ποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 15 του Ν. 1339/
ΦΕΚ Α' 36), με τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

Οι ανθυποστράτηγοι εντάσσονται από τη σχολή μετακατασκευής
ανθυποστράτηγων προάγονται μετά συμπλήρωσης τριών ετών από
την εισαγωγή τους στην σχολή στο βαθμό του ανθυποστράτηγου. Με-
ταγενέστερα τους αυτή εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.
7 (ΦΕΚ Α' 236), όπως τροποποιήθηκε ή συμπλη-
ρωμένη.

Οι ανθυποστράτηγοι εφαρμόζονται και για τους αντιστράτους
αρχιφύλακες, χωροφύλακες και αστυφύλακες που θα
ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία και θα εξελιχθούν στο
βαθμό ανθυποστράτηγου.

Οι ανθυποστράτηγοι του άρθρου αυτού, που δεν εισέρχονται
στη μετακατασκευή ή δεν αποφοιτούν ενδοστρατιωτικά από
αυτή, μόνο μεθολογικά.

Άρθρο 30.

Προώθηση αξιωματικών γενικών καθηκόντων.

Οι ανθυποστράτηγοι και ανθυποστράτηγοι είναι οι άνδρες και οι
γυναίκες που προέρχονται από το τμήμα ανθυποστράτηγων της σχολής
της Ελληνικής Αστυνομίας. Στο τμήμα
αυτού ύστερα από εξετάσεις:

Οι ανθυποστράτηγοι και αρχιφύλακες γενικών καθηκόντων
35 ετών κατά το χρόνο διενέργειας των εξετά-

σεων, που έχουν τουλάχιστον απολυτήριο λυκαίου ή εξετάσεων
γυμνασίου ή άλλης αναγνωρισμένης ισότητας σχολής.

2. Αρχιφύλακες ηλικίας μέχρι 35 ετών κατά το χρόνο δι-
ενέργειας των εξετάσεων, που είναι τυχεροί υποψηφιοί
ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος, και ιδίως ηλικίας μέ-
χρι 28 ετών κατά το χρόνο διενέργειας των εξετάσεων, που έ-
χουν πτυχίο νομικών ή πολιτικών ή οικονομικών επιστημών ή
κοινωνιολογίας ελληνικό ή σόβιετο αλλοδαπού ανώτατου εκ-
παιδευτικού ιδρύματος.

Άρθρο 31.

Προώθηση αξιωματικών ειδικών καθηκόντων.

1. Οι υπαξιωματικοί αξιωματικοί προέρχονται από ιδιώτες
που προσλαμβάνονται ύστερα από επιλογή με τον έλεγχο του
υπεστηνόμενου υπηρεσιακού.

Τα πρόσωπα, η διαδικασία εξετάσεων και κάθε άλλη
σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπι-
κού. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 671/
1977, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέ-
στερα.

2. Η προώθηση του κλάδου υποστράτηγου, τα εισοδήματα και
το προσωπικό του προόντα και ο τρόπος επιλογής του καθορίζονται
με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

3. Οι υπαξιωματικοί του τμήματος μουσικής προέρχονται από
ανθυποστράτηγους, ύστερα από προαγωγικές εξετάσεις για κά-
θε ειδικότητα κενών οργανικών θέσεων. Τα λοιπά προ-
όντα των υποφθγγίων και η διαδικασία διενέργειας των εξε-
τάσεων, το αντικείμενο των εξετάσεων, η βαθμολογία και κά-
θε άλλη σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με τον κανονισμό
προσωπικού.

4. Όσοι από τους ανθυποστράτηγους, αρχιφύλακες ή ανθυποστρά-
τηγους αποκτούν το πτυχίο, που ορίζεται ως τοπικό πρόσωπο για
την κατάληξη θέσης υπαξιωματικού μιας κατηγορίας προσωπικού
ειδικών καθηκόντων της Ελληνικής Αστυνομίας, προέρχονται
στο βαθμό του ανθυποστράτηγου με προαιρετικό διάταγμα, που εκ-
δίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και εντάσσονται
στο προσωπικό της συγκεκριμένης κατηγορίας. Αν δεν
υπάρχει κενή οργανική θέση, διατηρούνται ως υπεραριθμοί μέ-
χρι να καταλάβουν οργανική θέση. Το ίδιο εφαρμόζεται και
στους αξιωματικούς, οι οποίοι όμως εντάσσονται με το βαθμό
που φέρουν. Οι αξιωματικοί αυτοί εντάσσονται κατά σειρά αρ-
χιότητας, ύστερα από τους υπάρχοντες αρμοδιότητες τους της
ίδιας κατηγορίας κατά την ημερομηνία ένταξης τους.

5. Για την προώθηση των ανθυποστράτηγων εφαρμόζονται
οι σχετικές διατάξεις που ισχύουν για τους ανθυποστράτηγους
της Αστυνομίας Πόλεων.

ΤΜΗΜΑ Γ.

Διοίκηση υπηρεσιών.

Άρθρο 32.

Διοίκηση.

1. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης προέταται όλων των
υπηρεσιών του Υπουργείου και κατευθύνει, συντονίζει, επο-
πίζει και ελέγχει τη δράση τους. Ο Αρχηγός ασκεί τη διοί-
κτηση της Ελληνικής Αστυνομίας και είναι άμεσα υπεύθυνος
πέναντι στον Υπουργό για την άσκηση των καθηκόντων του.
Ο Αρχηγός του Περιφερειακού Σώματος ασκεί τη διοίκτη-

ση του Πρωθυπουργικού Σώματος και είναι άμεσα υπεύθυνοι απέναντι στον Υπουργό για την άσκηση των καθηκόντων του.

2. Με απόφαση του ο Υπουργός μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες λήψης αποφάσεων ή εξουσία υπογραφής εγγράφων στο Γενικό Γραμματέα, στον Αρχηγό, στους προϊστάμενους των κλάδων και στους διευθυντές κεντρικών ή περιφερειακών υπηρεσιών. Την ίδια δυνατότητα μεταβίβασης εξουσιών σε υφισταμένους τους, εκτός από εκείνους που τους μεταβίβασε ο Υπουργός, έχουν ο Αρχηγός και οι προϊστάμενοι των κλάδων ύστερα από έγκριση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Τα θέματα για τα οποία επιτρέπεται μεταβίβαση αρμοδιοτήτων ή εξουσίας υπογραφής ορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό.

3. Πειθαρχική δικαιοδοσία πάνω στο προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πρωθυπουργικού Σώματος έχει μόνο ο Υπουργός, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και οι αρμόδιοι έπαρχοι της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πρωθυπουργικού Σώματος, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις οικείες διατάξεις αυτού του νόμου και του κεφαλαίου περί πειθαρχίας του κανονισμού προσωπικού.

Άρθρο 33.

Βαθμοί διοικούντων.

1. Ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας είναι αντιστράτηγος αστυνομίας. Το βαθμό του αντιστρατήγου αστυνομίας έχουν επίσης και οι προϊστάμενοι των τεσσάρων κλάδων, στους οποίους διαρθρώνεται η Ελληνική Αστυνομία, σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτού του νόμου. Οι προϊστάμενοι των κλάδων έχουν τον τίτλο του υπαρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Η τοποθέτησή τους επί κεφαλής του κλάδου γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μετά από πρόταση του Αρχηγού και είναι ανεξάρτητη από τη σειρά αρχιότητας τους.

2. Υποστράτηγος της Ελληνικής Αστυνομίας καταλαμβάνουν θέσεις περιφερειακών επιθεωρητών, γενικών διευθυντών, διευθυντών διεύθυνσεων της γενικής διεύθυνσης Αστικής και Διεθνών Διεύθυνσεων κεντρικών υπηρεσιών.

3. Οι διευθυντές των αστυνομικών διεύθυνσεων των νομών έχουν βαθμό αστυνομικού διευθυντή ή αστυνομικού υπεφρουρητή. Τον ίδιο βαθμό έχουν επίσης:

α. Οι διευθυντές των διεύθυνσεων και υποδιευθύνσεων των κλάδων.

β. Οι διευθυντές των διεύθυνσεων και υποδιευθύνσεων των γενικών αστυνομικών διεύθυνσεων Αστικής και Θεσσαλονίκης.

γ. Οι προϊστάμενοι των υπηρεσιών ασφαλείας του Προέδρου της Δημοκρατίας, της Βουλής των Ελλήνων και του Προέδρου της Κολύμπιας.

4. Οι διοικητές των αστυνομικών τμημάτων έχουν βαθμό αστυνομικού υποδιευθυντή ή αστυνομικού α' ή αστυνομικού β' ή αστυνομικού.

Τον ίδιο βαθμό έχουν επίσης:

α. Οι προϊστάμενοι των τμημάτων των διεύθυνσεων και υποδιευθύνσεων των κλάδων.

β. Οι προϊστάμενοι των τμημάτων των διεύθυνσεων και υποδιευθύνσεων των γενικών αστυνομικών διεύθυνσεων Αστικής και Θεσσαλονίκης.

5. Σε θέσεις προϊσταμένων διεύθυνσεων και τμημάτων του κλάδου διοικητικής υποστήριξης του Υπουργείου μπορεί να τοποθετούνται και πολιτικοί υπάλληλοι σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό.

6. Τα ειδικότερα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες καθώς και η ανασπλήρωση των διοικούντων υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ρυθμίζονται με τον εσωτερικό κανονισμό.

Με τον ίδιο κανονισμό καθορίζονται και τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του λοιπού προσωπικού των υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Καθήκοντα — Δικαιώματα προσωπικού

Άρθρο 34.

Ειδικές υποχρεώσεις προσωπικού.

1. Το αστυνομικό προσωπικό και οι κοινωνικοί φύλακες έχουν απολή, που ο τύπος της καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

2. Η διεκονή του αστυνομικού προσωπικού στα οικήματα των υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας είναι κροαιρατική. Οι προποθέσεις διεκονής καθορίζονται από τον κανονισμό προσωπικού.

3. Για την τέλεση γάμου αστυνομικού και πολιτικού προσωπικού με πρόσωπο αλλοδαπής υπηκοότητας απαιτείται προηγούμενη έγκριση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία χορηγείται ύστερα από εκτίμηση των ιδιαιτέρων συνθηκών που παρουσιάζει κάθε περίπτωση. Οι προποθέσεις μετάταξης ή διορισμού εγγάμων με πρόσωπα που έχουν αλλοδαπή υπηκοότητα ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού.

Άρθρο 35.

Υπηρεωτική υπηρεσία.

1. Οι αποφοιτούντες από τις σχολές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης υποχρεούνται να υπηρετήσουν στην Ελληνική Αστυνομία επί ορισμένο χρονικό διάστημα, χωρίς δικαίωμα παραιτήσης, ως εξής:

α. Οι αστυνάλτες εκτώ έτη από την κατάταξη τους, περιλαμβανομένου του χρόνου εκπαίδευσης και του χρόνου θητείας.

β. Οι υπαστυνόμοι έκα έτη από τότε που αποφοιτούν από τη σχολή αξιωματικών.

2. Με τον κανονισμό προσωπικού είναι δυνατό να προβλεπεται χρονικό διάστημα υποχρεωτικής υπηρεσίας για όσους υπό το αστυνομικό προσωπικό:

α. Μετακαταβάνονται στις σχολές του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

β. Εκπαιδεύονται ή μετακαταβάνονται στο εξωτερικό ή στο εσωτερικό εκτός των σχολών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

γ. Εισέρχονται στα σώματα της Ελληνικής Αστυνομίας ως αξιωματικοί ειδικών υπηρεσιών.

3. Το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας δικαιοται να ζητήσει την άεσό του από την υπηρεσία και πριν λήξει ο χρόνος υποχρεωτικής υπηρεσίας, εάν η παραμονή του στην υπηρεσία αποβίνει ιδιαίτερα εσχαθής για την επαγγελματική του σταδιοδρομία σε άλλους τομείς ή παρακωθεί την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, εφόσον έχει διπύσει τα 2/3 του χρόνου υποχρεωτικής υπηρεσίας. Για τη γνώμη ή όχι των λόγων αυτών αποφαιεται οριστικά το κατά περίπτωση αρμόδιο συμβόλιο των άρθρων 45 και 47.

Άρθρο 36.

Αποδοχές προσωπικού

Οι αποδοχές του αστυνομικού προσωπικού καθορίζονται το νόμο για το μισθολόγιο των στρατιωτικών.

Η μισθολογική αντιστοιχία του αστυνομικού προσωπικού στους στρατιωτικούς του στρατού ξηράς έχει ως εξής:

αστυνομικό προσωπικό:

- αντιστράτηγος — Αρχηγός
- αντιστράτηγος αστυνομίας
- υποστράτηγος αστυνομίας
- αστυνομικός διευθυντής
- αστυνομικός υποδιευθυντής
- αστυνόμος α'
- αστυνόμος β'
- υπαστυνόμος
- ανθοπαστυνόμος
- αρχιφύλακας
- αστοφύλακας

προσωπικό στρατού ξηράς:

- αντιστράτηγος — Αρχηγός ΓΕΣ
- αντιστράτηγος
- υποστράτηγος
- συνταγματάρχης
- αντισυνταγματάρχης
- επιμητάρχης
- λοχαγός
- υπολοχαγός
- ανθυπολοχαγός
- αρχιλοχίας
- λοχίας

Οι αποδοχές του αστυνομικού προσωπικού υπόκεινται και παραπάνω κρατήσεις και μειώσεις:

Α λόγω παράνομης απουσίας από την υπηρεσία, 100% των αποδοχών που αντιστοιχούν στο χρόνο απουσίας.

Α λόγω προφυλάκισης, 50% του συνόλου των αποδοχών χρόνου προφυλάκισης. Το ποσό αυτό εκστρέφεται σε πρώτη ανώτατης ή παλλαγής ή με παραπομπές στο κράτος.

Α λόγω καταλόγου, 50% του συνόλου των αποδοχών του δικαστηρίου έκτασης της ποινής.

Α λόγω λήξης κανονικής ή της πρώτης της διακοπής, 50% του συνόλου των αποδοχών του ανάλογου χρόνου.

Α λόγω έκδοσης ποινής προστίμου για ποινικό αδίκημα.

Α λόγω ποινής πργίας με πρόσκληση, ποινή, 20% του συνόλου των αποδοχών του ανάλογου χρόνου.

Α λόγω ποινής πργίας με απόλυση, 25% του συνόλου των αποδοχών του ανάλογου χρόνου.

Υπό των λουχών του προσωπικού του σώματος, πλην με όσα ορίζονται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

Α λόγω διαθεσιμότητας, εκτός εκείνης για λόγους ποινής, 10% του συνόλου των αποδοχών του ανάλογου χρόνου.

Τα ποσά των παραπάνω κρατήσεων περιέρχονται στην φορέα προέλευσης.

Οι αποδοχές των δόκιμων αστυνόμων κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους ορίζονται από τις διατάξεις που κληρονομήθηκαν από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου και δεν γίνονται σε καμία περίπτωση.

Οι δόκιμοι υπαστυνόμοι, που προέρχονται από πτυχιούχους των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους λαμβάνουν τις αποδοχές ανθυποστράτηγου.

6. Οι εκπαιδευόμενοι και μεταεξετασθέντες στην αστυνομική ακαδημία, με εξείριση τους δοκίμους, λαμβάνουν εκπαιδευτική αποζημίωση. Το ύψος της αποζημίωσης αυτής καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

7. Οι αποδοχές του προσωπικού του ελαφίου γ' της παρ. 3 του άρθρου 26 καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 37.

Υποποινικά έξοδα — επίδομα ειδικών συνθηκών.

1. Το αστυνομικό προσωπικό δικαιούται οδοιπορικά έξοδα και τις συναφείς αποζημιώσεις, όταν μετακινηθεί ή εκτελεί υπηρεσία εκτός έδρας σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Ν. 617/1977 (ΦΕΚ 166) για το προσωπικό της Χωροφυλακής με αντίστοιχο βαθμό.

2. Οι δόκιμοι αξιωματικοί και οι δόκιμοι αστυνόμοι για τα οδοιπορικά έξοδα και τις αποζημιώσεις λογίζονται ότι έχουν το βαθμό για τον οποίο εκπαιδεύονται.

3. Κυρώνεται και ισχύει από τότε που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως η 108918/315/25.9.86 (ΦΕΚ 1018/1986 τ. Β') κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

Το καθοριζόμενο με την απόφαση αυτή χρηματικό ποσό μπορεί να συμπροσημοζείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 38.

Υγειονομική περίθαλψη.

1. Η ιατρική και οδοντιατρική περίθαλψη του προσωπικού της ελληνικής αστυνομίας γίνεται από τους υγειονομικούς αξιωματικούς της. Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία παροχής της περίθαλψης αυτής και κάθε σχετική λεπτομέρεια ορίζονται στον κανονισμό προσωπικού.

2. Όπου δεν υπάρχουν υγειονομικοί αξιωματικοί, ιατροί και οδοντιατρική περίθαλψη γίνεται από τους υγειονομικούς αξιωματικούς των ενόπλων δυνάμεων και, όπου δεν υπάρχουν, από ιατρούς δημόσιου επάγγελμα ή ιδιώτες σύμφωνα με όσα ισχύουν για τους δημόσιους υπάλληλους.

3. Για τη νοσοκομειακή και φαρμακευτική περίθαλψη του αστυνομικού προσωπικού που είναι στην ενέργεια ή έχει συνταχθεί και των μελών των οικογενειών τους εφαρμόζεται ό,τι ισχύει για τους πολιτικούς υπάλληλους.

υπό τους υπάλληλους. Το αστυνομικό προσωπικό νοσηλεύεται κατά προτίμηση στα στρατιωτικά νοσοκομεία.

4. Η εξέταση της επαγγελματικής ικανότητας του προσωπικού γίνεται από τις υγειονομικές επιτροπές της Ελληνικής Αστυνομίας. Όπου δεν λειτουργούν υγειονομικές επιτροπές με υγειονομικούς αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας, η εξέταση αυτή γίνεται από υγειονομικές επιτροπές του στρατού Ήθρας.

5. Το αστυνομικό προσωπικό, που εξέρχεται από την υπηρεσία λόγω σοβαρών τραυματικών ή άλλων παθήσεων χωρίς να συνταξιοδοτείται, νοσηλεύεται για μια διετία σε δημόσιο νοσοκομείο με δαπάνες του δημοσίου. Εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμες κλίνες σε νοσοκομεία, καταβάλλεται για ίσο χρόνο επίδομα νοσηλείας σε έθρος του δημοσίου. το ύψος του οποίου καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Δημόσιας Τάξης.

6. Για τη νοσοκομειακή και εξωνοσοκομειακή περίθαλψη των κοινοτικών φυλάκων εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν κατά την φήμηξη αυτού του νόμου για το προσωπικό της αγροφυλακής. Με απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Υγείας και Πρόνοιας μπορεί να καθορίζονται διαφορετικά τα θέματα νοσοκομειακής και εξωνοσοκομειακής περίθαλψης των κοινοτικών φυλάκων.

7. Όταν ύστερα από γνωμάτευση της αρμόδιας υγειονομικής υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας επιβάλλεται η θεραπεία στην αλλοδαπή αστυνομικού που είναι στην ενέργεια ή σε σύνταξη, η άγκυρα, θεραπείας ενεργείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Υγείας και Πρόνοιας.

8. Οι προϋποθέσεις και ο τρόπος χορήγησης στρατιωτικών αδειών νοσηλείας και αδειών ελεύθερου υπηρέτησης δια λόγους ασθενείας, όπως και οι υποχρεώσεις του προσωπικού που βρίσκεται στις καταστάσεις αυτές, ρυθμίζονται με τον κανονισμό προσωπικού.

Άρθρο 39.

Υλικές και ηθικές αμοιβές.

1. Στο προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης είναι δυνατή η χορήγηση ηθικής ή υλικής αμοιβής για εξαιρετική δραστηριότητα ή προσφοράς.

2. Οι ηθικές αμοιβές καθορίζονται και αποδίδονται σύμφωνα με τον κανονισμό προσωπικού.

3. Την υλική αμοιβή απονέμει με απόφασή του ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης. Το ύψος της υλικής αμοιβής δεν υπερβαίνει τους δύο μηνιαίους μισθούς. Για σοβαρά τραύματα ή θλάσεις ή ιδιαίτερα εξαιρετική δραστηριότητα ή πράξη μπορεί να απονέμονται υλική αμοιβή μέχρι πέντε μηνιαίους μισθούς.

4. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μπορεί να χορηγείται αποζημίωση στο αστυνομικό προσωπικό και στους κοινοτικούς φυλάκους για ελαφρά τραύματα ή θλάσεις ή φθορές ή απώλειες ενδυμάτων ή αντικειμένων κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

5. Οι υλικές αμοιβές και αποζημιώσεις καταβάλλονται σε έθρος του προϋπολογισμού εξόδων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, στον οποίο εγγράφεται ειδική πίστωση.

6. Αστυνομικοί που εξέρχονται από την υπηρεσία μετά τη συμπλήρωση 12ετούς υπηρεσίας και δεν συνταξιοδοτούνται δικαιούνται να λάβουν αποζημίωση από το δημόσιο ίση με εκείνη που λαμβάνουν οι στρατιωτικοί που εξέρχονται με τον

αυτόν τον έαθμό. Το τελευταίο έτος λογίζεται πλήρες αν είχαν συμπληρωθεί 6 τουλάχιστον μήνες από αυτό. Την αποζημίωση αυτή δεν δικαιούνται όσοι στερώνται τον δικαίωμα της σύνταξης, σύμφωνα με τις διατάξεις του συνταξιοδοτικού κώδικα, καθώς και όσοι εξέρχονται ύστερα από κοινή καταδίκα ή απόφαση εξαιτίας καταδίκα. Η αποζημίωση αυτή σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου καταβάλλεται στην οικογένειά του. Ο χρόνος πηλοδικής υπηρεσίας υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις που ρυθμίζουν τον υπολογισμό του χρόνου υπηρεσίας για προαγωγή.

Άρθρο 40.

Δωδεκικά αστυνομικού προσωπικού.

1. Για την εκδίκαση ποινικών αδικημάτων που διαπράττονται από το αστυνομικό προσωπικό αρμόδια είναι τα κοινά κοινοτικά δικαστήρια σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ποινικής δικαιοσύνης.

2. Οι αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας έχουν τη ειδική Δωδεκικά που προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 111 και 112 του κώδικα ποινικής δικαιοσύνης.

ΤΜΗΜΑ Ε'

Εκπαίδευση προσωπικού

Άρθρο 41.

Αστυνομική εκπαίδευση.

1. Για την αποτελεσματική εκτέλεση της αποστολής του το προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης εκπαιδεύεται, μετακαταδίδεται και επιμορφώνεται στην αστυνομική εκπαίδευση, σύμφωνα με όσα ερίζονται στον κανονισμό εκπαίδευσης.

2. Η αστυνομική εκπαίδευση αποτελεί υπηρεσία της διεύθυνσης εκπαίδευσης του κλάδου διοικητικής υποστήριξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και αποτελείται από τις ακόλουθες σχολές:

α. Σχολή αστυφυλάκων, για την εκπαίδευση, μετακαταδευση και επιμόρφωση των αστυφυλάκων. Σε ειδικά τμήματα της σχολής αυτής μετακαταδευονται και επιμορφώνονται οι αρχιφυλάκες και οι ανθυκατανόμοι.

β. Σχολή αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας, που σπαρτίζεται από το τμήμα υπαστυνόμων για την εκπαίδευση και επιμόρφωση των υπαστυνόμων και το τμήμα μετακαταδευσης αξιωματικών, για τη μετακαταδευση και επιμόρφωση των αξιωματικών όλων των βαθμών.

γ. Σχολή ξένων γλωσσών, για τη διεκκή εκπαίδευση, επιμόρφωση και εξάσκηση του προσωπικού του Υπουργείου στις ξένες γλώσσες.

δ. Σχολή εκπαιδευτών Ελληνικής Αστυνομίας, για την ειδική εκπαίδευση και επιμόρφωση των αξιωματικών, υπαξιωματικών και ιδιωτών που εργάζονται ως διδακτικό προσωπικό ή εκπαιδευτές στην αστυνομική εκπαίδευση.

3. Με τον κανονισμό εκπαίδευσης προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης μπορεί να ορίζεται η λειτουργία και άλλων σχολών ή τμημάτων ή παρατηρημάτων των σχολών, μετά στα πλαίσια της αστυνομικής εκπαίδευσης.

4. Η σχολή αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας είναι ισοτόμη με τις σχολές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας.

5. Η φοίτηση των δόκιμων αστυφυλάκων διεκκή ένα εκπαιδευτικό έτος.

6. Η φοίτηση των δόκιμων αξιωματικών διεκκή τρία έτη.

α και χωρίζεται σε τρία εκπαιδευτικά έτη διάρκειας μέχρι και μίας το καθένα. Ειδικά για την κατηγορία των δοκιμών θεωρητικών, που είναι υπαχθέντες πρώτατος εκπαιδευτικού έτους, η διάρκεια της εκπαίδευσης ορίζεται σε δεκαεπτά (3) μήνες τουλάχιστον.

7. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μπορεί να εκδόεται η εκπαίδευση και η μετακπαίδευση στην αστυνομική ακαδημία ή να συνδυάζεται η διάρκεια της, όταν κατά την κρίση του υπαρχόντος λόγω δημόσιας υπηρεσίας.

8. Ο αριθμός των δοκιμών, που εισάγονται κάθε φορά για εκπαίδευση στην οικεία σχολή της αστυνομικής ακαδημίας, καθορίζεται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, με βάση τα κενά που υπάρχουν στους αντίστοιχους βαθμούς κατά τη χρονολογία της απορρίψεώς τους. Η απόφαση τίθεται υποχρεωτικά πριν από την προκήρυξη του διαγωνισμού ή την κατάταξη. Αξίτητη του αριθμού των εισακτέων απορρίπτεται μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων. (Ο αριθμός των γυναικών που εισάγονται ως δόκιμοι υπαρχόντες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του συνόλου των εισακτέων. Κατόν καθορισμό του αριθμού που εισάγονται στο ποσοστό όσον αφορά τα κληματατικά υπόλοιπα δεν λαμβάνονται υπόψη.

9. Οι εργαζόμενοι ως καθηγητές ή εκπαιδευτές στην αστυνομική ακαδημία τυχόν να μια από τις εξής κατηγορίες:

α. Αστυνομικό προσωπικό και παρατετατικό προσωπικό του οργανισμού Δημόσιας Τάξης, που ορίζεται με απόφαση του υπαρχόντος του κλάδου διοικητικής υποστήριξης.

β. Δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι, υπάλληλοι κ.π.δ., ο.π.α. και στρατιωτικοί, που υπηρετούν στην αστυνομική ακαδημία με απόφαση ή γνώση των καθόντων.

γ. Διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό των ανώτερων και αντιστοίχων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της χώρας, με γνώση των καθόντων.

δ. Ημεδαποί ή αλλοδαποί ιδιώτες επιστήμονες, τεχνικοί, κ.ο.κ. και καθηγητές ξένων γλωσσών, που προκηρύσσονται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου ή με σύμβαση έργου.

10. Ο διορισμός του διδακτικού προσωπικού της αστυνομικής ακαδημίας γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Η προκήρυξη, που καταβάλλεται στο διδακτικό προσωπικό για κάθε ώρα διδασκαλίας, προσορισμών ή υπηρεσιών άλλων ή άλλης απασχόλησης, καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ρυθμίζονται: α) όλα τα κληματατικά υπόλοιπα αυτού ή οργάνωσής, η λειτουργία της αστυνομικής ακαδημίας, η διοίκηση όλων των θέσεων διδακτικού και τεχνικού προσωπικού, οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα μέσων, οι εξετάσεις και οι λοιποί τρόποι εξέτασης της ε. ή φοίτησης και η απορρίπτεση από τις σχολές και γενική λειτουργία.

Τα προεδρικά διατάγματα της προηγούμενης παραγράφου εκδίδονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και στην τον κενονισμό εκπαιδευτές προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 42.

Υποψήφιοι: ειδικών κατηγοριών.

Ο αριθμός των δοκιμών, που εισάγονται στην οικεία σχολή, μέχρι 10% συνολικά καλύπτεται από τις

παρακάτω κατηγορίες υποψηφίων, με βάση τη σειρά επιτυχίας τους στο διαγωνισμό:

α. Πολύτικνοι και τέκνα τους.

β. Τέκνα αναπήρων και θυμάτων πολέμου καθώς και αναπήρων ή θυμάτων εν ενεργεία ή εν συντάξει αστυνομικού προσωπικού ειρηνικής περιόδου.

γ. Τέκνα παγκοσμιωμένων έθελων της καλύτερης ηλικίας νομοθεσίας ως αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης.

δ. Τέκνα ή εν χρεία σύζυγοι αστυνομικού προσωπικού που πέθαναν κατά την εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας ή εξ υπαίτιας της υπηρεσίας.

9. Κατά τον καθορισμό του αριθμού που εισάγονται στο ποσοστό της προηγούμενης παραγράφου δεν λαμβάνονται υπόψη τα κληματατικά υπόλοιπα. Εάν το ποσοστό δεν καλύπτεται, ο αριθμός που υπολείπεται συμπληρώνεται από υποψηφίους της γενικής κατηγορίας.

3. Η χρήση του δικαιώματος για εισαγωγή στις σχολές της αστυνομικής ακαδημίας, από αυτούς που υπάγονται σε μια από τις κατηγορίες της παραγράφου 1, γίνεται για μία μόνο από τις σχολές αυτές. Αν κάποιος εισχθεί με το δικαίωμα κατά τη μία σχολή, δεν δικαιούται να κάνει χρήση του ίδιου δικαιώματος σε άλλη σχολή.

Άρθρο 43.

Ειδικές εκπαίδευσης.

1. Το αστυνομικό προσωπικό είναι δυνατό να εκπαιδευτεί ή μεταεκπαιδευτεί και εκτός της αστυνομικής ακαδημίας, είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, με έγκριση του ίδιου ή του Δημοσίου. Στην τελευταία περίπτωση καταβάλλεται η αποζημίωση που προβλέπεται και για τους λοιπούς δημόσιους υπάλληλους.

2. Ειδικά στο αστυνομικό προσωπικό που κατέχει άτυχιο πρώτατος εκπαιδευτικός έτους, εφόσον έχει πανταχό το δυνατό πραγματική υπηρεσία και δεν έχει υπερβεί το 40ο έτος της ηλικίας του, μπορεί να χορηγηθεί εκπαιδευτική άδεια μέχρι τρία χρόνια για την παιδεία ή την αλλοδαπή.

3. Τα προσόντα, η διαδικασία επιλογής, η διάρκεια της ειδικής εκπαίδευσης ή μεταεκπαίδευσης ή της εκπαιδευτικής άδειας, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του προσωπικού αυτού και όλα τα σχετικά θέματα ρυθμίζονται από τον κενονισμό προσηλικού.

4. Στο αστυνομικό προσωπικό μπορεί να χορηγηθεί σπηριακή άδεια εκμνηστεύσε οδηγών αυτοκινήτων, η οποία ισχύει αποκλειστικά για την εκπαίδευση των υποδήλων οδηγών υπηρεσιακών οχημάτων. Οι άδειες αυτές καλούν να ισχύουν, όταν οι κάτοχοί τους εξέλθουν από την υπηρεσία για οικογενειακό λόγο. Οι αρμόδιοι για τη χορήγηση της άδειας, οι προϋποθέσεις, η διαδικασία χορήγησης και κάθε σχετική λεπτομέρεια ρυθμίζονται με απόφαση του προϊστάμενου του κλάδου διοικητικής υποστήριξης.

ΓΜΗΜΑ ΣΤ'.

Μεταβολές υπηρεσιών και καταστάσεως.

Άρθρο 44.

Επιλογή Αρχηγού και αντιστρατήγων.

1. Ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας επιλέγεται μεταξύ των αντιστρατήγων και υποστρατήγων της γενικών καθόντων ανεξάρτητα από το χρόνο παραμόνης τους στο έθνος. Όταν κινωθεί η θέση του Αρχηγού, ο Υπουργός Δι-

κα
το
κα
γεν
παι
στη
Εθν
τους
από
δυσ
νεζε
σύνδ
του
λο
β.
επιτ
από
τακτ
επτα
μερ
επισ
επιτ
7.
στρα
Το π
β' κα
2.
στρα
μέσο
θραυ
Χυρο
πορο

της Τάξης αποστέλλει στο Κλιμακτικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής και Εθνικής Άμυνας (ΚΥ.Σ.Ε.Α.) πίνακων αντιστρατήγων και υποστρατήγων με τους ατομικούς τίτλους τους. Το ΚΥ.Σ.Ε.Α. επιλέγει τον Αρχηγό με άμεση διακριτική ευχέρεια χωρίς να τον συγκρίνει με τυχόν θαλασπόμενους και συντάσσει σχετικό πρακτικό. Αν επιλεγεί αντιστρατηγός, προάγεται στο βαθμό του αντιστρατήγου. Οι ανώτεροι αυτού που επιλέγονται ως Αρχηγός αποστρατεύονται απεπάργγελα. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης μπορεί να υποβάλει οποιαδήποτε στο ΚΥ.Σ.Ε.Α. πρόταση αποστρατείας του Αρχηγού.

2. Οι αντιστρατήγοι, ανεξάρτητα από το χρόνο παραμονής τους στο βαθμό, κρίνονται κατά τις τακτικές κρίσεις το συμβούλιο το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και αποτελείται από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας και δύο αντιστρατήγους του στρατού Ήκρας, που ορίζονται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας. Κατά τις κρίσεις αυτές οι αντιστρατήγοι κρίνονται ως διατηρήσιμοι ή αποστρατευσιμοί. Όσοι κρίνονται αποστρατευσιμοί δεν έχουν δικαίωμα προσφυγής για επανένταξη.

3. Οι αντιστρατήγοι της Ελληνικής Αστυνομίας επιλέγονται μεταξύ των υποστρατήγων γενικών καθηκόντων ανεξάρτητα από το χρόνο παραμονής τους στο βαθμό. Όσοι υποστρατήγοι παραλείπονται από τις προηγούμενες αποστρατεύονται ως αυθόρμητα περματιζόμενοι τη σταδιοδρομία τους.

Άρθρο 45.

Τακτικές και έκτακτες κρίσεις αξιωματικών.

1. Για τις τακτικές και έκτακτες κρίσεις των αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας συγκροτούνται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης τα ακόλουθα συμβούλια:

α. Ανώτατο συμβούλιο κρίσεων: Αποτελείται από τον Αρχηγό ως πρόεδρο, 2 αντιστρατήγους και 2 υποστρατήγους γενικών καθηκόντων ως μέλη. Εάν δεν υπάρχουν αντιστρατηγός της Ελληνικής Αστυνομίας, στο συμβούλιο μετέχουν αντιστρατήγοι του στρατού Ήκρας, που ορίζονται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας. Το συμβούλιο αυτό κρίνει σε πρώτο βαθμό τους υποστρατήγους και σε δεύτερο βαθμό τους αξιωματικούς από το βαθμό του ατυνόμου α' μέχρι και του αστυνομικού διευθυντή. Όταν κρίνονται υποστρατήγοι, το συμβούλιο συνεδριάζει χωρίς τη συμμετοχή υποστρατήγων, με τριμελή σύνθεση. Αρμόδια για την επανένταξη των υποστρατήγων, που παραλείπονται κατά τις προηγούμενες, ορίζεται το συμβούλιο της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου.

β. Ανώτερο συμβούλιο κρίσεων: Αποτελείται από έναν αντιστρατήγο ως πρόεδρο και 4 υποστρατήγους γενικών καθηκόντων ως μέλη. Το συμβούλιο αυτό κρίνει σε πρώτο βαθμό τακτικά ή έκτακτα τους αξιωματικούς από το βαθμό του ατυνόμου α' μέχρι και του αστυνομικού διευθυντή και σε δεύτερο βαθμό τους ατυνόμους β' και υπατυνόμους. Συντάσσει επίσης και τους πίνακες των αξιωματικών που κρίνονται ή παραλείπονται από τις τακτικές κρίσεις.

γ. Κάτωτερο συμβούλιο κρίσεων: Αποτελείται από 5 υποστρατήγους γενικών καθηκόντων με πρόεδρο τον αρχαιότερο. Το συμβούλιο αυτό κρίνει σε πρώτο βαθμό τους ατυνόμους β' και υπατυνόμους.

2. Για τα λοιπά θέματα κρίσεων, προηγίων και αποστρατείας των αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 671/1977, έως τροποποιηθείσαν μεταγενέστερα, που ισχύουν για το προσωπικό της Χωροφυλακής των αντίστοιχων βαθμών, με τις εξής διαφοροποιήσεις:

α. Ο Αρχηγός, οι αντιστρατήγοι και οι υποστρατήγοι δεν κρίνονται λόγω συμπλήρωσης 35ατούς πραγματικής υπηρεσίας.

β. Οι υποστρατήγοι γενικών καθηκόντων αποστρατεύονται απεπάργγελα κατά τις τακτικές κρίσεις σε ποσοστό ίσο προς το 1/3 τουλάχιστον των οργανικών τους θέσεων.

γ. Οι αστυνομικοί διευθυντές, όταν εξέρχονται από την υπηρεσία για οποιαδήποτε λόγο, εκτός των περιπτώσεων καταδίκης ή απόταξης ύστερα από ποινική καταδίκη, προάγονται στο βαθμό του υποστρατήγου, παραμένουν ε' αυτήν ένα μήνα και στη συνέχεια αποστρατεύονται απεπάργγελα.

δ. Τακτικές ή έκτακτες εκθέσεις ικανότητας συντάσσονται και για τους αντιστρατήγους από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας. Χρονολογία σύνταξης των τακτικών εκθέσεων όλων των αξιωματικών ορίζεται η 20ή Μαρτίου.

3. Η παράγραφος 1 του άρθρου 20 του Ν. 671/1977 τροποποιείται ως εξής:

α1. Οι αξιωματικοί κρίνονται τακτικά και έκτακτα. Η τακτική κρίση ενεργείται το μήνα Απρίλιο κάθε έτους και δεν μπορεί να παραταθεί πέραν του τέλους του μηνός Μαΐου του ίδιου έτους. Η έκτακτη κρίση ενεργείται, όταν συντρέχει μία από τις περιπτώσεις που ορίζονται στα άρθρα 9 παράγραφοι 2 και 3, 10 παράγραφος 2, 19 παράγραφος 3, 25 παράγραφος 3, 27 παράγραφος 8, 33, 34 και 39 αυτού του νόμου.

4. Η παράγραφος 3 του άρθρου 27 του Ν. 671/1977 αντικαθίσταται ως εξής:

α3. Σε περίπτωση ταυτόχρονης προαγωγής οι κατ' εκλογήν προηγούμενοι προηγούνται στη σειρά αρχαιότητας των κατ' αρχαιότητα προηγούμενων ανεξάρτητα από τη σειρά αρχαιότητας που είχαν πριν από την προαγωγή τους.

5. Στους αξιωματικούς των βαθμών αστυνομικού διευθυντή, αστυνομικού υποδιευθυντή, ατυνόμου α', ατυνόμου β' και υπατυνόμου για τον υπολογισμό της πραγματικής υπηρεσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του Ν. 671/1977, δεν προσμετρώνται η υπηρεσία που παρεσχέθη προς εκπλήρωση στρατιωτικής υποχρέωσης κληρωτού ή ιερέου. Η υπηρεσία αυτή πληρωρίζεται μόνο ως συντάξιμη. Η διατάξη αυτή ισχύει για το αστυνομικό προσωπικό της Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων που θα υπαχθεί ή θα εξελιχθεί ύστερα από την έναρξη του τριτού βαθμού αυτού.

Άρθρο 46.

Τρόπος κρίσης αξιωματικών.

Κατά τις κρίσεις για προαγωγές οι αξιωματικοί κρίνονται ως εξής:

1. Προκατά: κατ' εκλογήν οι αξιωματικοί των βαθμών ατυνόμου β' και ατυνόμου α' οι οποίοι δεν συμπληρώνουν 35ατή πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία ή το όριο ηλικίας, δεν διπλώνουν τον τελευταίο βαθμό εξέλιξης, έχουν αποφοιτήσει με άριστα από τις σχολές μετακατασκευής, εκτός αν δεν φοίτησαν ε' αυτές χωρίς δική τους υπαιτιότητα εξ υπηρεσιακών λόγων και κατά την κρίση του συμβουλίου συγκατατίθενται σε μεγάλο βαθμό τα προσόντα που απαιτούνται, ώστε να ανταποκρίνονται απόλυτα στην άσκηση των καθηκόντων του πρώτου βαθμού.

2. Προκατά: κατ' αρχαιότητα οι αξιωματικοί των βαθμών υπατυνόμου, ατυνόμου β' και ατυνόμου α', οι οποίοι κατά την κρίση του συμβουλίου συγκατατίθενται σε τουλάχιστον επαρκή βαθμό τα προσόντα που απαιτούνται, ώστε να ανταποκρίνονται ικανοποιητικά στην άσκηση των καθηκόντων του πρώτου βαθμού.

3. Παρεχόμενες στον ίδιο βαθμό οι αξιωματικοί των βαθμών υποστύλιου, αστυνόμου β', αστυνόμου α' και πτυχιματικού υποδιευθυντή, οι οποίοι δεν συμπληρώνουν 35ετή πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία ή το όριο ηλικίας, δεν έχουν φοιτήσει με δική τους πρωτοβουλία ή δεν έχουν αποφοιτήσει από τις σχολές μεταπτυχιακής και κατά την κρίση του συμβουλίου συγκατεθέντων σε επαρκή βαθμό τα προόντα για την άσκηση των καθηκόντων του βαθμού που κατέχουν, αλλά δεν θεωρούνται ικανοί για άσκηση καθηκόντων ανώτερου βαθμού.

4. Αποστρατεύονται οι αξιωματικοί όλων των βαθμών οι οποίοι:

α) κατά την κρίση του συμβουλίου δεν συγκατεθέντων λόγω ουσιωδών ελλείψεων τα προόντα σε επαρκή βαθμό, ώστε να θεωρούνται κατάλληλοι για την άσκηση των καθηκόντων του βαθμού τους ή

β) συμπληρώνουν 35ετή πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία ή το όριο ηλικίας, αλλά κατά την κρίση του συμβουλίου δεν συγκατεθέντων σε επαρκή βαθμό τα προόντα για προαγωγή τους στην ενέργεια στον επόμενο βαθμό ή

γ) κρίνονται παρεχόμενες για τρίτη φορά στον ίδιο βαθμό οι αξιωματικοί των βαθμών υποστύλιου και αστυνόμου β', δεύτερη φορά στον ίδιο βαθμό οι αξιωματικοί των βαθμών αστυνόμου α' και αστυνομικό υποδιευθυντή ή τρίτη φορά σε άλλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους από τις οποίες μια φορά στον κατεχόμενο βαθμό.

5. Διατηρητέοι οι αξιωματικοί των βαθμών αστυνομικό υποδιευθυντή, αστυνομικό διευθυντή, υποστράτηγου και αντιπρυταγέου, οι οποίοι κατά την κρίση του συμβουλίου συγκατεθέντων από τουλάχιστον επαρκή μέχρι απόλυτο βαθμό τα προόντα που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του βαθμού που κατέχουν. Από τους αξιωματικούς αυτούς, βάσει με τις κινίες οργανικές θέσεις που προκύπτουν κάθε φορά στον ανώτερο βαθμό, επιλέγονται για προαγωγή εκείνοι που θεωρούνται ότι συγκατεθέντων σε απόλυτο βαθμό τα προόντα για την άσκηση των καθηκόντων του βαθμού στον οποίο προάγονται.

6. Ευλόγως τερματίζοντας τη σταδιοδρομία τους:

α. Οι αξιωματικοί που συμπληρώνουν 35ετή πραγματική και συντάξιμη υπηρεσία, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν επί βαθμό ή το όριο ηλικίας και που κατά την κρίση του συμβουλίου συγκατεθέντων προόντα σε επαρκή βαθμό τα προόντα που απαιτούνται για την άσκηση των καθηκόντων του βαθμού που κατέχουν. Από τους αξιωματικούς αυτούς, βάσει με τις κινίες οργανικές θέσεις που προκύπτουν κάθε φορά στον ανώτερο βαθμό, επιλέγονται για προαγωγή εκείνοι που θεωρούνται ότι συγκατεθέντων σε απόλυτο βαθμό τα προόντα για την άσκηση των καθηκόντων του βαθμού στον οποίο προάγονται.

β. Οι αστυνομικοί διευθυντές, υποστράτηγοι και αντιπρυταγέοι που κρίθηκαν διατηρητέοι, αλλά παραλείπονται λόγω προαγωγής ανώτερου τους σε πρώτου βαθμού. Για τους αστυνομικούς υποδιευθυντές εφαρμόζεται η παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 1339/1983.

γ. Οι αστυνομικοί διευθυντές, υποστράτηγοι και αντιπρυταγέοι που κατά την κρίση του συμβουλίου θεωρούνται ότι κατά άσκηση των καθηκόντων τους απέδωσαν ένα μαρτύριο σε βάρος και η παραμονή τους στην υπηρεσία δεν κρίνεται αναγκαία ή δεν κρίνεται να υπηρετήσουν τα συμφέροντα.

δ. Οι υποστράτηγοι που αποστρατεύονται σύμφωνα με το αρθρο 6 της παρ. 2 του άρθρου 45.

ε. Οι αξιωματικοί που κρίνονται ως ευλόγως τερματίζοντας τη σταδιοδρομία τους, πλην των υποστράτηγων που αποστρατεύονται με τον ίδιο βαθμό, προάγονται στην ενέργεια οργανικών θέσεων στον επόμενο βαθμό και ύστερα από ορισμένες ημέρες αποστρατεύονται με το βαθμό στον οποίο προήλθαν.

Αστυνομικοί διευθυντές που δεν συμπληρώνουν 30ετή πραγματική υπηρεσία στο Σώμα, εάν κρίνεται διατηρητέοι.

αποστρατεύονται ως ευλόγως τερματίζοντας τη σταδιοδρομία τους, εάν κατά την κρίση τους για προαγωγή παραλείψουν σε δύο συνεχείς τακτικές κρίσεις.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται μόνο για όσους υπαχθούν στην Ελληνική Αστυνομία από τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων.

Άρθρο 47.

Συμβούλια κρίσης αστυφυλάκων, αρχιφυλάκων και ανθυποστύλιων.

1. Το πρωτοβάθμιο συμβούλιο κρίσης για την παραμονή των αστυφυλάκων στο σώμα συγκροτείται με απόφαση του Αρχηγού από έναν αστυνομικό διευθυντή ως πρόεδρο και δύο αστυνομικούς υποδιευθυντές ως μέλη.

Πρωτοβάθμιο συμβούλιο είναι δυνατό να συγκροτηθεί και στη Θεσσαλονίκη.

2. Το δευτεροβάθμιο συμβούλιο κρίσης για την παραμονή των αστυφυλάκων στο σώμα λειτουργεί στην Αθήνα και συγκροτείται με απόφαση του Αρχηγού από 3 υποστράτηγους, ο αρχαιότερος των οποίων σπασί καθήκοντα πρόεδρου.

3. Τα συμβούλια των παραγράφων 1 και 2 είναι αρμόδια να κρίνουν για τις βαθμολογικές ή μισθολογικές προαγωγές αστυφυλάκων, αρχιφυλάκων και ανθυποστύλιων.

Άρθρο 48.

Ειδικές περιπτώσεις προαγωγών.

1. Οι αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας, που προέρχονται από ανθυποστύλιους, εφόσον συμπληρώνουν το συνολικό χρόνο αξιωματικού των υποπαράγραφων 15 και 17 του άρθρου 1 του Ν. 988/1979, στον οποίο υπολογίζεται και ο χρόνος ανθυποστύλιου, υπαξιωματικού και αστυφύλακα, πέρα από τα 13 χρόνια, παίρνουν οικονομική προαγωγή αστυνόμου Α' ή αστυνομικού υποδιευθυντή αντίστοιχα.

2. Οι ανθυποστύλιμοι, που εξομοιώνονται βάσει του άρθρου 2 του Ν. 988/1979 με αστυνόμο β', εφόσον συμπληρώνουν παραμονή 16 ετών στο βαθμό του ανθυποστύλιου ή συνολική πραγματική υπηρεσία αστυφύλακα, υπαξιωματικού και ανθυποστύλιου 28 ετών, παίρνουν οικονομική προαγωγή αστυνόμου α'.

3. Ο χρόνος που αναγνωρίζεται με τις παραγράφους 1 και 2 για τη λήψη οικονομικής προαγωγής, δεν συμπεριλαμβάνεται στην πραγματική προαγωγή σε κανένα βαθμό ούτε δικαιώματα λήξης αποδοχών αναδρομικά, αλλά υπολογίζεται μόνο ως συνολικός χρόνος για τις οικονομικές προαγωγές σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 988/1979 και του Ν. 1135/1981.

4. Για τους αξιωματικούς της παραγράφου 1 δεν έχει εφαρμογή η παράγραφος 2 του άρθρου 1 του Ν. 988/1979, εκτός από αυτούς που συμπληρώνουν 35ετή ή το όριο ηλικίας του βαθμού τους. Για τους αστυνόμους β' ειδικά που αποστρατεύονται με αίτησή τους και παίρνουν οικονομική προαγωγή αστυνόμου α' ή αστυνομικού υποδιευθυντή, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1, η παράγραφος 2 του άρθρου 1 του Ν. 988/1979 εφαρμόζεται για προαγωγή μόνο στο βαθμό του αστυνόμου α'.

5. Όσοι εμπέδον στις διατάξεις των παραγράφων 1—4 δεν είναι δυνατό από την εφαρμογή τους να παίρνουν συνολικές αποδοχές λιγότερες από αυτές που παίρνουν. Τυχόν διαφορές που θα προκύπτει θα χορηγείται την προωρισμένη επίδομα, που θα κλιμακώνεται από βαθμολογική ή μισθολογική προαγωγή.

3. Αρχιφύλακες που συμπληρώνουν 18 χρόνια υπηρεσίας στην κατάταξή τους, στην οποία προμηθεύεται και η προώθησή τους στη Χωροφυλακή και στην Αστυνομία Πόλεων. Ισχύουν ύστερα από κρίση στο βαθμό του αρχιφύλακα. Όταν προάγονται σύμφωνα με τη διάταξη αυτή δεν εκτελούν καθήκοντα υπαλλήλων υπαλλήλων, κατέχουν οριστική θέση αρχιφύλακα, εκτελούν τα προηγούμενα καθήκοντά τους και δεν εξελίσσονται βαθμολογικά εκτός αν επιτύχουν σε προαγωγικές ή εισαγωγικές εξετάσεις.

7. Για τη μυθολογική προαγωγή και τις λοιπές οικονομικές παροχές, την αποστρατεία και απόλυση των αποφυλάκων, αρχιφύλακων και ανθυποστυνόμενων εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για το προσωπικό της Χωροφυλακής αντίστοιχο βαθμό, με τις εξής διαφοροποιήσεις:

α. Οι ανθυποστύνομοι προάγονται μυθολογικά σύμφωνα τις διατάξεις του Ν. 988/1979 (ΦΕΚ Α' 258).

β. Οι αρχιφύλακες προάγονται μυθολογικά στο βαθμό του υποστυνόμενου, όταν συμπληρώνουν 26 χρόνια πραγματικής υπηρεσίας και στο βαθμό του στυνόμενου δ', όταν συμπληρώσουν 28 χρόνια πραγματικής υπηρεσίας.

γ. Όπου στο Ν. 1135/1981 (ΦΕΚ Α' 60) αναφέρεται μυθολογικές προαγωγές στους βαθμούς οικονομολόγου και ανθυποοικονομολόγου, για τις προαγωγές αυτές λαμβάνονται στο εξής υπόψη, αντίστοιχως οι βαθμοί του εκπολιτή και ανθυποεκπολιτή του στρατού Ήλης.

δ. Όπου στο Ν. 1135/1981 η μυθολογική προαγωγή των αρχιφύλακων συναρτάται προς τον ελάχιστο χρόνο παραμονής τους στο βαθμό για προαγωγή, ο χρόνος αυτός ορίζεται σε 6 έτη.

8. Οι μυθολογικές προαγωγές και προαυξήσεις που προβλέπονται από διατάξεις νόμου, χρησιμοποιούνται ύστερα από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου που είναι αρμόδιο για τη βαθμολογική προαγωγή του δικηγόρου. Κατά την εκτίμηση των προϋποθέσεων για τη χορήγηση των μυθολογικών προαγωγών και προαυξήσεων λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η κατάσταση της υγείας καθώς και η συνήθης απορία από την υπηρεσία για λόγους σθένους, που εσθριάζουν την υπηρεσιακή απόδοση του προσωπικού.

Κατά της πορριπτικής απόφασης δεν εκτιμάται προαγωγή, η υπόθεση όμως εξετάζεται και πάλι ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου, όταν συμπληρώνεται εξάμηνο από τη χρονολογία της τελευταίας πορριπτικής απόφασης.

Δεν απαιτείται απόφαση συμβουλίου για μυθολογική προαγωγή εκείνων που έχουν εγγραφεί σε πίνακα προακτών ή διατηρητών.

9. Όταν από το προσωπικό των Σωματίων Ασφαλείας που είναι στην ενέργεια, ανακηρύσσονται ολυμπιονίκες σε επίσημους ολυμπιακούς αγώνες, προάγονται κατά ένα βαθμό. Όσοι καταλαμβάνουν την πρώτη θέση του αθλήματος προάγονται κατά δύο βαθμούς. Η ανακήρυξη των ολυμπιακών διακρίσεων γίνεται με επίσημο έγγραφο της εθνικής δημοσίας υπηρεσίας αθλητισμού. Η προαγωγή των ολυμπιακών στους βαθμούς αρχιφύλακα, αρχιφυλακίστη, ανθυποστυνόμενου και υποστυνόμενου γίνεται με απόφαση του οικείου Αρχηγού και στους βαθμούς των αξιωματικών με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Ο χρόνος προαγωγής σε αυτές τις περιπτώσεις αντρείβει την ημέρα της ανακήρυξης των προηγούμενων ως ολυμπιονικών.

10. Το εστιακικό τεχνικό προσωπικό που θα αντιστοιχίσει

στην Ελληνική Αστυνομία από τη Χωροφυλακή, εφόσον διατίθεται σε υπηρεσίες της διεύθυνσης τεχνικών του κλάδου διοικητικής υποστήριξης, για τις αποδοχές και τη βαθμολογική του εξέλιξη διέπεται από τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη εφαρμογής αυτού του νόμου. Οι οργανικές τους θέσεις διατηρούνται μέχρι να εξέλθουν από την υπηρεσία και κατόπιν από αυτές που κινώνεται προστίθεται στις θέσεις του εστιακικού προσωπικού των γενικών κλάδων.

Άρθρο 49.

Μεταθέσεις.

1. Οι τοποθετήσεις και μεταθέσεις των προϊσταμένων των κλάδων ενεργούνται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, μετά από εισήγηση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι τοποθετήσεις και μεταθέσεις των υποστρατηγών ενεργούνται με απόφαση συμβουλίου που απαρτίζεται από τον αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας και τους 4 αντιστρατήγους της.

2. Για τις τοποθετήσεις του λοιπού αστυνομικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας εφαρμόζονται οι διατάξεις των Ν. 671/1977 και Ν.Δ. 974/1971 (ΦΕΚ Α 189), όπως τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα, που θέτουν το θέμα επί για το προσωπικό της Χωροφυλακής του αντίστοιχου βαθμού, με τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

α. Τις μεταθέσεις των αποφυλάκων, αρχιφύλακων και ανθυποστυνόμενων εκτός του νομού ενεργεί συμβούλιο που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Το συμβούλιο αυτό αποτελείται από δύο υποστρατήγους και το διεθυντή προσωπικού. Ο αρχαιότερος ασπί καθήκοντα προέδρου. Οι μεταθέσεις των κομοτικών φυλάκων εκτός του νομού γίνονται μόνο κιοβαίε ή για λόγους κιοβαρίας.

β. Οι μεταθέσεις των αξιωματικών εκτός νομού ή εντός του νομού ενεργούνται από συμβούλιο, που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, με πρόεδρο τον Αρχηγό και μέλη τους προϊσταμένους των κλάδων.

Οι μεταθέσεις των αξιωματικών κοινοποιούνται με διαταγή του Αρχηγού και των λοικών με διαταγή του προϊσταμένου του κλάδου διοικητικής υποστήριξης.

Άρθρο 50.

Αποσπάσεις — μετακινήσεις.

1. Απόσπαση οποιουδήποτε αξιωματικού, υπαξιωματικού και αποφυλάκα της Ελληνικής Αστυνομίας σε υπηρεσίες εκτός αυτής, όταν προβλέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις, ενεργείται μόνο με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, εκτός από τις περιπτώσεις των αποσπάσεων για τις οποίες συγκεκριμένη διάταξη προβλέπει σύμφραξη και άλλων Υπουργών.

2. Αποσπάσεις σε υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας επιτρέπονται να ενεργούνται για τους ακόλουθους λόγους:

α. συμπλήρωση κωλύσμενου βαθμολόγου που διακεί αυτοτελή υπηρεσία.

β. επίσημη υπηρεσία για αντιμετώπιση επιχειρημάτων μαζικών.

γ. εκτέλεση των έργων που διαλαμβάνονται στο Ν.Δ. 1335/1973.

δ. συγκεκριμένη ειδικής ομάδας δίωξης εγκληματίων του οποίου ενδιαφέροντος (μεταξέπικό απόσπασμα).

ε. εκπαιδευση του προσωπικού.

Οι αποστάσεις αυτές γίνονται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Αποστάσεις παζαρωματικών και φυλάκων στην περιφέρεια του ίδιου νομού ενεργούνται με απόφαση του περιφερειακού διευθυντή του νομού.

3. Οι παραπάνω αποστάσεις διαρκούν για τις περιπτώσεις α, β, γ και δ μέχρι ένα μήνα, για την περίπτωση γ προδίδεται από το Ν.Δ. 1335/1973 και για την περίπτωση ε έσο διαρκεί η εκπαίδευση.

4. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης μπορεί αποσπαστεί προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης υπαχθείας του Ελληνικού Κράτους στο εξωτερικό ή σε ορισμένες διεθνών οργανισμών στο εξωτερικό, στους οποίους έχει και η Ελλάδα. Προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ύστερα από απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, μπορεί να ταμειωθεί σε ειδικές αποστολές στο εξωτερικό αρμοδιότητας του Υπουργείου Εξωτερικών, σύμφωνα με διατάξεις του Ν. 419/1976 (ΦΕΚ Α 231). Τα ανωτέρω καθήκοντα, η διοικητική υπαγωγή, οι αποδοχές, ωράριο εργασίας, η διάρκεια απόστασης στο εξωτερικό σχέσεις με τους λοιπούς άλλους υπάλληλους και όλα θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή της διάταξης ή ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης.

5. Για την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών και των αναγκών τάξης και ασφαλείας επιτρέπεται με διαταγή του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας ή προκειμένου μετακίνηση, μετά στα όρια του νομού, με διαταγή του περιφερειακού διευθυντή του νομού, του γνωστοποιείται στη δύναμη προσωπικού του κλάδου διοικητικής υποστήριξης προσωρινή μετακίνηση του προσωπικού προσωπικού, ή σε κατά περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί τους 6 μήνες.

6. Όσοι υπηρετούν στην Ελληνική Αστυνομία είναι δυνατό να μετακινούνται προσωρινά σε μία από τις προϊστάμενες θέσεις τους, όταν ενεργείται σε έλλογους ανάγκες για από τριτοβάθμιο αξίωμα ή περιφερειακό αξίωμα και για χρόνο διαρκεί η ανάθεση.

Άρθρο 51.

Ανάκληση από την εφεδρεία.

Όσοι από το προσωπικό προσωπικό ανεξάρτητα από βαθμό τους είναι γραμμένοι στα στελέχη της εφεδρείας ή να ανακαλούνται στην ενέργεια σε καιρό πρήξης, γαλήνιας επιστροφής ή κλήσης, με απόφαση του Αρχηγού Δημόσιας Τάξης, για την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών.

Όσοι από τους ανακαλούμενους είχαν κατά την απελευθέρωση τους προταχθεί στον ανώτερο βαθμό καλούνται με βαθμό αυτόν, εν κατά το χρόνο της ανάκλησης έχει προνομιώτερος τους. Διαφορετικά καλούνται με το βαθμό εφάν όταν ήταν στην ενέργεια.

Για την ανάκληση αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας στην ενέργεια από την εφεδρεία εφαρμόζονται οι διατάξεις παραγράφων 7 του άρθρου 10 και των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 13 του Ν. 1339/1983.

Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης ρυθμίζονται θέματα εφαρμογής στα στελέχη (επίλοια) της εφεδρείας και κάθε άλλη λεπτομέρεια, που αφορά την εφαρμογή παραγράφων 1 και 2 του άρθρου αυτού.

ΤΜΗΜΑ Ζ'.

Πειθαρχικό δίκαιο.

Άρθρο 52.

Πειθαρχικές ποινές.

1. Στο πειθαρχικό προσωπικό και τους κοινοτικούς φύλακες επιβάλλονται οι ακόλουθες πειθαρχικές ποινές, οι οποίες καταχωρούνται στα στοιχεία τους έγγραφα:

- α. παρατήρηση,
- β. επίπληξη,
- γ. πρότιμο μέχρι ένα έτος μισό του ταμωμένου,
- δ. αργία με πρόσκαιρη παύση,
- ε. αργία με απόλυση,
- στ. απόταξη.

2. Η παρατήρηση η επίπληξη και το πρότιμο είναι κατώτερες πειθαρχικές ποινές. Οι αργίες και η απόταξη είναι ανώτερες πειθαρχικές ποινές.

3. Τα παραπτώματα, τα αρμόδια όργανα και η σχετική διαδικασία για την επιβολή των κατώτερων ποινών καθορίζονται με τον κανονισμό προσωπικού. Τα χρηματικά ποσά των ποινών προτίμου περιέρχονται στο ταμείο ασφαλείας στο οποίο ανήκει ο ταμωμένος.

4. Για τα παραπτώματα που επισύρουν ανώτερες πειθαρχικές ποινές και τη διαδικασία έδωσής τους και επιδίκασης τους εφαρμόζονται οι διατάξεις των Ν.Δ. 343/1969 (ΦΕΚ Α 238) και 935/1971 (ΦΕΚ Α 149), όπως τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα, που αφορούν το προσωπικό της Χωροφυλακής με αντίστοιχο βαθμό, με τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

α. Ένορκη διοικητική εξέταση για τη βεβαίωση του παραπτώματος είναι δυνατό να διαπισπών ο Υπουργός και ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ο Αρχηγός και οι προϊστάμενοι των κλάδων της Ελληνικής Αστυνομίας, ο περιφερειακός διευθυντής του νομού και ο διευθυντής προϊστάμενος διεύθυνσης για οποιονδήποτε από τους υπαχθέντες τους.

6. Τα πειθαρχικά (πειθαρχικά) πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια συμβούλια συνιστούνται για ένα έτος και λειτουργούν στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Τα συμβούλια συγκροτούνται από αξιωματικούς με απόφαση του Υπουργού, εν παραπέμπεται αξιωματικός και του Αρχηγού για τους λοιπούς. Αν ο παραπεμπόμενος είναι αξιωματικός, τα μέλη του συμβουλίου πρέπει να είναι ανώτεροί του, διαφορετικά γίνεται αναπροσαρμογή. Αν πρόκειται για παραπομπή υπεργραμμένου, το συμβούλιο είναι τριμελές και συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού από τον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας και δύο αντιπροσώπους των ενόπλων δυνάμεων, που ορίζονται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας. Στην περίπτωση αυτή δεν επιτρέπεται δευτεροβάθμια κρίση.

5. Τα πειθαρχικά παραπτώματα, που επισύρουν κατώτερη πειθαρχική ποινή, παραγράφονται μετά ένα έτος από τότε που διαπράχθηκαν. Αυτά που επισύρουν ανώτερη πειθαρχική ποινή παραγράφονται μετά πέντε έτη από τότε που διαπράχθηκαν. Ο χρόνος ανώτατος και επιδίκασης του παραπτώματος διακόπτεται την παραγραφή το πολύ για 6 μήνες.

6. Κατά τα λοιπά ως προς την υπηρεσιακή κατάσταση του πειθαρχικού προσωπικού εφαρμόζονται τα ερμηνεία στα Ν.Δ. 113/1969 και 935/1971, όπως τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα.

Όταν από το συνταγματικό πρωταρχικό αποφασιζόμαστε πώς ή με αγγλική τίθενται στην κατάσταση της αυταρχικής διακυβέρνησης με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

Το συμβούλιο του εδαφίου γ της παραγράφου 7 του άρθρου 26 είναι και το τακτικό συμβούλιο για τα κεντρικά κλιμάκια των κοινοτικών φυλάκων που υπάγονται πρώτα κεντρικά και μετά το διοικητικό συμβούλιο για τα κεντρικά παραρτήματα των κοινοτικών φυλάκων που υπάγονται από έναν υπαρχηγό, ένα κοινό τμήμα ή παράρτημα της διοίκησης και έναν υπάλληλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με άρθρο 26 της Κ.Α.Κ. που δεν υπάγεται με άρθρο 40 ή 50, οι οποίοι πρέπει να είναι αρχαιότεροι εκείνων που τακτοποιούνται κατά την πρωτεύουσα κοινότητα. Κατά τα λοιπά για τα κεντρικά παραρτήματα των κοινοτικών φυλάκων εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτού του άρθρου της παραγράφου 6 του άρθρου 26 αυτού του νόμου και οι διατάξεις του Ν.Δ. 935/1971.

Άρθρο 53.

Κεντρικός προσωπικός Υπουργός Δημόσιας Τάξης.

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται μέσα στα πλαίσια αυτού του νόμου, τα ειδικότερα θέματα που καθορίζονται στην προέλευση και τα προόντα του προσωπικού του Υπουργείου, την εξέλιξη του, τον έλεγχο και τη διαδρομή της απόδοσής του, τις μεταβολές της υπηρεσιακής του κατάστασης και τη διακρίση των κρίσεων, της υποχώρησης και τα δικαιώματά του, το κεντρικό δικαίωμά και την αποχώρησή του από την υπηρεσία. Όταν με τα διατάγματα αυτά ρυθμίζονται θέματα που έχουν μισθολογικής ή ασφαλιστικής φύσεως, συμπληρωματικοί για την πρόταση έκδοσής τους είναι και οι Υπουργοί Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

2. Τα προεδρικά διατάγματα της προηγούμενης παραγράφου κωδικοποιούνται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και περιέχουν τον κεντρικό προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 54.

Κατάργηση Σωματίων και Υπηρεσιών.

1. Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται τα σώματα Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων καθώς και η Διεύθυνση Αγροφυλακής με τις υπηρεσίες τους σε όλη τη χώρα και με ταυτόχρονη κατάργηση των οργανικών θέσεων του προσωπικού τους. Καταργούνται επίσης το συνταγματικό επιτελείο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, η Υπηρεσία Εθνικής Ασφάλειας (ΥΠ.Ε.Α.), η Διεύθυνση Εγκληματολογικών Υπηρεσιών (Δ.Ε.Υ.) και η Υπηρεσία Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α.).

2. Οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας Π.Σ.Ε.Α. περιέρχονται στον κλάδο πολιτικής άμυνας της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Εθνικής Ασφάλειας και της Διεύθυνσης Εγκληματολογικών Υπηρεσιών περιέρχονται στον κλάδο ασφαλείας της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αγροφυλακής και των υπηρεσιών της περιέρχονται στον κλάδο αστυνομίας τάξης της Ελληνικής Αστυνομίας. Ο τρόπος άσκησης και η κατανομή των αρμοδιοτή-

των στα επιμέρους όργανα καθορίζεται με τον ισχυρισμό κεντρικό.

3. Τα καταργούμενα σώματα και υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης εξακολουθούν να λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, μέχρι την ανάληψη των αρμοδιοτήτων του από τις υπηρεσίες που προέβλεπε ο νόμος αυτός. Οι νέες υπηρεσίες συνιστώνται και αρχίζουν να λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11. Το προσωπικό των σωμάτων και των υπηρεσιών που καταργούνται, μέχρι να ενταχθεί στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του και να δίδεται από τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Το προσωπικό εξακολουθεί να φέρει τη στολή που έφερε πριν από την έναρξη ισχύος Ελληνική Αστυνομία, μέχρις ότου εφοδιασθεί με νέα στολή.

4. Τα κλιμάκια, τα μέσα, οοπλισμός και το κάθε μέρος ή μέρος που κατέχεται από τα σώματα και τις υπηρεσίες της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού περιέρχονται στην κυριότητα της Ελληνικής Αστυνομίας.

5. Οι επιμέρους προϋπολογισμοί των καταργούμενων σωμάτων και υπηρεσιών και του Παραρτηματικού Σώματος, που βρίσκονται σε εκτέλεση, αποσπώνται σε ειδικό προϋπολογισμό, ο οποίος εκτελείται ως προϋπολογισμός του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Οι λιποταξίαιες εφαρμογές αυτής της παραγράφου ρυθμίζονται με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης.

6. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, κωδικοποιούνται και ενσωματώνονται σε ειδικό κείμενο με τίτλο «Οργανικός Υπουργός Δημόσιας Τάξης» οι διατάξεις του νόμου αυτού, οι διατάξεις των Ν. 671/1977, Ν. 988/1979, Ν.Δ. 974/1971, Ν.Δ. 935/1971, Ν. 617/1977, Ν. 1135/1981, Ν. 1145/1981, Ν. 1234/1982 (ΦΕΚ Α 23) και Ν. 1339/1983, έως προσηγορεύθηκαν μεταγενέστερα, καθώς και όλες οι διατάξεις νόμων που ισχύουν για τη Χωροφυλακή και την Αστυνομία Πόλεων μέχρι την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου και δεν καταργούνται με το νόμο αυτόν. Όπου από τις διατάξεις αυτές προκύπτει διαφορετική ρύθμιση για τα ίδια θέματα, ισχύουν οι μεταγενέστερες διατάξεις για το προσωπικό και τους πολίτες, οι οποίες και περιλαμβάνονται στην κωδικοποίηση. Κατά την κωδικοποίηση, αυτή επιτρέπεται η αλλαγή της σειράς των άρθρων, η κατάργηση διατάξεων που δεν εναρμονίζονται στις ρυθμίσεις αυτού του νόμου, καθώς και η προσαρμογή της ορολογίας στα πλαίσια αυτού του νόμου.

Άρθρο 55.

Ένταξη προσωπικού.

1. Το συνταγματικό και πολιτικό προσωπικό των καταργούμενων με το νόμο αυτόν σωμάτων Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων και της Αγροφυλακής εντάσσεται σε θέσεις του αντίστοιχου βαθμού του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, εφόσον μέσα σε μεταρρυθμική προθεσμία 20 μηνών από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου, δηλώσει έγγραφως στην υπηρεσία στην οποία ανήκει οργανικά ή υπηρεσιακά ότι εισέρχεται την ένταξή του. Όσοι δηλώνουν ότι δεν εισέρχονται την ένταξή τους, με την επισύλαξη της παραγράφου 7 και για όσους παύσει άπρακτη η παραπάνω προθεσμία λογίζεται ότι έχουν υποβάλει αίτηση, εξόδου από την υπηρεσία από την οποία εξέρχονται σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Οι κατέχοντες το έδαφος του συνταγματικού ή αστυνομικού διευθυντή α' και άνω πρέπει να υποβάλουν τη σχετική δήλωση εντός πέντε μηνών από

2. Κατά την πρώτη εφαρμογή αυτού του νόμου, διατηρούνται δύο αρχικοί για χρονικό διάστημα, που δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι μήνες, οι οποίοι καταλαμβάνουν τις δύο από τις γενικές θέσεις υποστρατηγών. Τα καθήκοντα που αφορούν άμεσα από τους αρχικούς καθορίζονται με απόφαση του υπουργού Δημόσιας Τάξης.

Μετά την υποβολή της δήλωσης ότι επιθυμούν να ανταλλάξουν στο προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης:

α. Τις λοιπές τρεις θέσεις υποστρατηγών καταλαμβάνουν με επιλογή αξιωματικοί που έφεραν πριν από την έναρξη τους βαθμό υποστρατήγου - παραρχηγού ή ταξίαρχου - γενικού συνταγματικού διευθυντή ύστερα από προαγωγή τους με επιλογή, από τις θέσεις αυτές δύο καταλαμβάνονται από αξιωματικούς που προέρχονται από τη Χωροφυλακή και μία από αξιωματικό που προέρχεται από την Αστυνομία Πόλεων.

β. Τις θέσεις των 21 υποστρατηγών καταλαμβάνουν με επιλογή αξιωματικοί που έφεραν πριν από την έναρξη τους βαθμό υποστρατήγου - παραρχηγού ή ταξίαρχου - γενικού συνταγματικού διευθυντή ή συνταγματάρχη - αστυνομικού διευθυντή ύστερα από προαγωγή τους με επιλογή. Από τις θέσεις αυτές οι 15 καταλαμβάνονται από αξιωματικούς που προέρχονται από τη Χωροφυλακή και οι 6 από αξιωματικούς που προέρχονται από την Αστυνομία Πόλεων.

γ. Τις θέσεις των 125 αστυνομικών διευθυντών καταλαμβάνουν αξιωματικοί που έφεραν πριν από την έναρξη τους το βαθμό συνταγματάρχη - αστυνομικού διευθυντή α' ή το βαθμό συνταγματάρχη - αστυνομικού διευθυντή β' ύστερα από προαγωγή τους με επιλογή. Από τις θέσεις αυτές οι 51 καταλαμβάνονται από αξιωματικούς που προέρχονται από τη Χωροφυλακή και οι 34 από αξιωματικούς που προέρχονται από την Αστυνομία Πόλεων.

Τις θέσεις των αστυνομικών υποδιευθυντών και κτηνώδη καταλαμβάνουν, χωρίς προαγωγή κριση, κατά αντίστοιχους βαθμούς συνταγματάρχης - αστυνομικοί διευθυντές και κτηνώδη αυτών.

Οι ανθυποδιευθυντές και υποστυνόμοι β' προέρχονται αυθόρμητα, χωρίς κριση στον επόμενο βαθμό και ανήκουν στο προσωπικό.

Οι υπνωμοτάρχες και υπαρχιφύλακες προέρχονται αυθόρμητα, χωρίς κριση στον επόμενο βαθμό και ανήκουν στο προσωπικό.

Οι αρχιφύλακες ανήκουν σε 3 θέσεις κομματικών φυλάκων και οι αρχιφύλακες Αρμενολογίας σε 3 θέσεις πολιτικού κλάδου ΜΕΙ διοικητικού.

Οι υγειονομικοί αξιωματικοί ανήκουν σε θέσεις αστυνομικών αξιωματικών.

Ο προσωπικό των ειδικών υπηρεσιών, που καταργούνται με αυτόν τον νόμο, ανήκουν σε θέσεις αντίστοιχου βαθμού του από των γενικών υπηρεσιών.

μόνιμο πολιτικό προσωπικό της Χωροφυλακής, της Αστυνομίας Πόλεων, του Πυροσβεστικού και της Αρμενολογίας σε θέσεις μόνιμο πολιτικού προσωπικού αντίστοιχου κλάδου και βαθμού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, το προσωπικό που υπηρετεί κατά τη δημοσίευση του νόμου στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, τα Αρμενολογίας και την Αρμενολογία με σχέση εργασίας

ειδικού δικτύου ορισμένου ή ορισμένου χρόνου, εκτός των μαγείρων, βοηθών μαγείρων, τραπεζοκόμων και κοσμητών, ανήκουν και μεταμορφούνται σε θέσεις μόνιμο πολιτικού προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σε κλάδο και βαθμό ανάλογο με τα τοπικά πρότυπα και τη χρόνια υπηρεσία που διατέλεσαν. Οι διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 1476 (ΦΕΚ Α 136) έχουν ανάλογη εφαρμογή και για το παραπάνω προσωπικό.

Καταξίεται, οι υπηρετούντες σε θέσεις ειδικών τμημάτων, ειδικών συνεργατών της Υ.Π.Ε.Α., βοηθητικού προσωπικού και καθαριστριών αντίστοιχα, αντίστοιχα σε θέσεις των βαθμών α. β. γ και δ της παραγράφου 3 του άρθρου 26 του παρόντος και εξαιρούνται να ξιπώνται από τις διατάξεις, που ίσχυαν πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

4. Αν κατά την έναρξη του προσωπικού των Σωματίων Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και του πολιτικού προσωπικού του Πυροσβεστικού Σώματος και της Αρμενολογίας στο προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης προκύψουν κενές θέσεις σε κάποιον βαθμό, καταλαμβάνουν προσωρινές θέσεις. Το προσωπικό αυτό καταλαμβάνει τις πρώτες οργανικές θέσεις του κλάδου και του βαθμού του που θα κινωθούν και οι προσωρινές τους θέσεις καταργούνται.

5. Το προσωπικό που ανήκει στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης εξαιρούνται να διατεταχθεί από το συνταξιοδοτικό θύλακο που ίσχυε κατά το χρόνο της έναρξης του.

6. Κατά την πρώτη εφαρμογή αυτού του νόμου, για τις προαγωγές που θα γίνουν για την κατάληξη των θέσεων των βαθμών α. β και γ της παραγράφου 2 δεν απαιτείται χρόνος παρακλιση στον απαιτούμενο βαθμό.

7. Οι υπάλληλοι ΑΤ της Αρμενολογίας, που δεν θα ζητήσουν την έναρξη τους στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου, μπορούν να ζητήσουν μετά στην αναρτητική προκήρυξη των είκοσι (20) ημερών της παραγράφου 1 τη μετάταξή τους στα Υπουργεία Εσωτερικών και Γεωργίας. Η μετάταξη είναι υποχρεωτική για τη διοίκηση και ενεργείται με κοινή απόφαση των συνεργαζόμενων Υπουργών σε υπάρχουσες κενές θέσεις ή σε προσωρινές θέσεις αντίστοιχου κλάδου και προτύπων, που συνίστανται με την απόφαση αυτή.

Άρθρο 56.

Καθορισμός αρχαιότητας.

1. Η αρχαιότητα για τους αξιωματικούς καθορίζεται με βάση το ημερολογιακό έτος προαγωγής τους στο βαθμό που έφεραν πριν από την έναρξη τους.

2. Μεταξύ ομοβαθμών αξιωματικών, που προήχθησαν το ίδιο ημερολογιακό έτος, η αρχαιότητα υπολογίζεται με βάση τον ακόλουθο μαθηματικό τύπο:

Νέα σειρά ίσον Ν επί ανοίγει παρίνδειξη, κλάσμα Ν επί Ψ, κλάσμα γ, παρίνδειξη, στην Κ δύναμη.

ΧΚ

$$\text{Νέα σειρά} = \text{Ν} \cdot \left(\frac{\gamma}{\Psi} \right)^{\text{Κ}}$$

Όπου Ν η σειρά που έχει ο αξιωματικός στο σώμα από το οποίο προέρχεται μεταξύ των ομοβαθμών του που προήχθησαν στο βαθμό που κατέχουν κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος, Χ το σύνολο των αξιωματικών Χωροφυλακής, που προήχθησαν στο βαθμό που κατέχουν το ίδιο ημερολογιακό έτος, Ψ το σύνολο των αξιωματικών της Αστυνομίας Πόλεων που προήχθησαν στο βαθμό που κατέχουν κατά το ίδιο ημερολογιακό έτος και Κ ίσο με το μηδέν (0), έτσι αρκείται για

ξηλωματικούς Χωροφυλακής και στο με ένα (1), όταν προ-
κειται για αξιωματικούς της Αστυνομίας Πόλεων.

Μεταξύ δύο αξιωματικών αρχιότητας λογίζεται εκείνος
ο οποίος είναι υψηλότερου βαθμού. Σε περίπτωση ίσων
βαθμών είναι υψηλότερος λογίζεται ο αξιωματικός της
Χωροφυλακής. Ειδικότερα για τους βαθμούς αστυνομικού διευ-
θυντή και άνω αρχιότητες λογίζεται εκείνος που προήχθη
το βαθμό που έφτασε πριν από την έναρξη ένα τρίμηνο τουλάχιστον
νωρίτερα.

3. Από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου η σειρά αρχιό-
τητας των αξιωματικών από το τάγμα υπαξιωματικών της σχε-
τικής αξιωματικής Ελληνικής Αστυνομίας καθορίζεται με βάση
τη σειρά εξόδου από τη σχολή, -στη διάρκεια από το σώμα
προέλευσής τους.

4. Οι προτιμήσεις για κάλυψη κινών οργανικών θέσεων, με-
τά την έναρξη και τη διαμόρφωση της σειράς αρχιότητας
παραρτ. με το άρθρο αυτό, ενεργούνται κατά τις διατάξεις
του Ν. 671/1977, όπως ισχύουν για τη Χωροφυλακή, σι-
μωμένη από το σώμα προέλευσής των αξιωματικών.

5. Η αρχιότητα των αξιωματικών του Ν.Δ. 649/1970,
των υπουπαξιωματικών, των αρχιφυλάκων και των υπαρχιφυλάκων
καθορίζεται βάσει της παραγράφου 1 και 2 του παρόντος άρθρου.

6. Η αρχιότητα του πολιτικού προσωπικού που θα ενταχθεί
στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης θα καθορίζεται με προεδρικό
διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Παιδείας
της Κυβέρνησης και Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 57.

Αντιστοιχία ένταξης.

1. Για την ένταξη, του προσωπικού της Χωροφυλακής και
της Αστυνομίας Πόλεων στο αστυνομικό προσωπικό της Ελ-
ληνικής Αστυνομίας, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, λαμ-
βάνεται υπόψη η εξής βαθμολογική αντιστοιχία:

Χωροφυλακή:	Αστυνομία Πόλεων:	Ελληνική Αστυνομία:
αντιστράτηγος	Αρχηγός	αντιστράτηγος αστυνομίας
υποστράτηγος	παραρχηγός	υποστράτηγος αστυνομίας
επιτελεστικός αρχηγός	αστυνομικός διευθυντής α'	αστυνομικός διευθυντής
επιτελεστικός αρχηγός	αστυνομικός διευθυντής β'	αστυνομικός υποδιευθυντής
επιτελεστικός αρχηγός	αστυνομικός α'	αστυνομικός α'
υποεπιτελεστικός	αστυνομικός β'	αστυνομικός β'
επιτελεστικός	υπαξιωματικός α'	υπαξιωματικός
επιτελεστικός	υπουπαξιωματικός	υπουπαξιωματικός
χωροφύλακας	αρχιφύλακας	αρχιφύλακας
	υπαρχιφύλακας	υπαρχιφύλακας

2. Όπου στην ισχύουσα νομοθεσία αναφέρονται βαθμοί ή
βαθμοφόροι της Χωροφυλακής και της Αστυνομίας Πόλεων,
η αναφορά νοείται ότι γίνεται στους αντίστοιχους βαθμούς ή
βαθμοφόρους της Ελληνικής Αστυνομίας, με βάση την αντισ-
τοιχία που καθορίζεται στο νόμο αυτόν. Όπου αναφέρονται
οι βαθμοί υπερωκεοφόρου, υπουπαρχιφύλακου, ταξίαρχου και ο

αντίστοιχοι τους νοούνται αντίστοιχα οι βαθμοί αρχιφύλακα,
υπαρχιφύλακου και υποστρατήγου της Ελληνικής Αστυνομίας.
Τα ειδικότερα θέματα της αντιστοιχίας προσωπικού και σπη-
ρμαίων ρυθμίζονται με τον κενονομικό προσωπικό.

Άρθρο 58.

Επιλογή ηγεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας.

1. Αν οι αρχηγοί Χωροφυλακής και Αστυνομίας Πόλεων
δεν δηλώσουν ένταξη στην Ελληνική Αστυνομία ή εξέλθουν
από την υπηρεσία, για οποιοδήποτε λόγο, κατά τη διάρκεια
της μεταβατικής περιόδου της παρ. 9 του άρθρου 55, η πλή-
ρωση της κενής ή των κενών θέσεων γίνεται, όπως ορίζει η
παρ. 1 του άρθρου 44. Εάν το ΚΥ.Σ.Ε.Α. κρίνει σκόπιμη τη
διατήρηση δύο αρχηγών, η μία θέση καταλαμβάνεται από
αξιωματικό προερχόμενο από τη Χωροφυλακή και η άλλη
από αξιωματικό προερχόμενο από την Αστυνομία Πόλεων και
η αρχιότητα του επικρατούμενου έχει συνέπεια μόνο για τους
αξιωματικούς που προέρχονται από το ίδιο σώμα.

2. Μετά την επιλογή των αρχηγών, για την επιλογή των
αξιωματικών που θα καταλάβουν τις θέσεις των αντιστρα-
τήγων και υποστρατήγων ακολουθείται η εξής διαδικασία:

α. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης με απόφαση του υπαγο-
ρεί τριμελές συμβούλιο με μέλη δύο αντιστρατήγους του Στρα-
τού Ήφρας, που ορίζονται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας
και τον Αρχηγό που προέρχεται από τη Χωροφυλακή ή τον
Αρχηγό που προέρχεται από την Αστυνομία Πόλεων, αμέσως
με την προέλευση των επικρατούμενων αξιωματικών. Καθήκοντα
Προέδρου σκεί ο αρχιότερος.

β. Το συμβούλιο κρίνει εκτάκτως όλους τους υποστρατή-
γους Χωροφυλακής και τους υπαρχηγούς της Αστυνομίας Πό-
λεων, τους ταξίαρχους Χωροφυλακής και τους γενικούς α-
στυνομικούς διευθυντές, ανεξάρτητα από το χρόνο προώθη-
σής στο βαθμό και επιλέγει αυτούς που κρίνονται κατάλληλοι
για την πλήρωση των θέσεων αντιστρατήγων και υποστρα-
τήγων.

γ. Οι υποστρατήγοι Χωροφυλακής και οι υπαρχηγοί Ασ-
τυνομίας Πόλεων που δεν επιλέγονται για το βαθμό του αντισ-
τρατήγου ή παραλείπονται λόγω προώθησης νωτέρω τους,
υποστρατεύονται καταπραγματούτως και θεωρούνται ότι παρα-
μένουν στην υπηρεσία.

2. Οι ταξίαρχοι και οι γενικοί αστυνομικοί διευθυντές, εάν
επιλεγούν για το βαθμό του υποστρατήγου, προήχονται πρώ-
τως στο βαθμό αυτόν. Εάν επιλεγούν για το βαθμό του αντισ-
τρατήγου, προήχονται πρώτως στο βαθμό του υποστρατήγου,
καθίστανται αρχιότεροι των λοιπών ομοβαθμών τους και

τα ένα μήνα από την προαγωγή τους πηγή προάγονται χω-
ς άλλη κρίση στο βαθμό του αντιστρατήγου.

3. Εάν κατά τις κρίσεις της προηγούμενης παραγράφου δεν
πρωθούν όλες οι θέσεις των υποστρατηγών, μπορεί να γί-
ναι κρίση των συνταγματάρχων και αστυνομικών διευθυντών
κατά την οποία κρίνονται από το συμβούλιο αυτού του
βαθμού ανεξάρτητα από το χρόνο παραμονής τους στο βαθμό.

4. Όσοι από τους ταξίαρχους και τους γενικούς αστυ-
νομικούς διευθυντές δεν επιλεγούν για προαγωγή προάγονται
στος οργανικών θέσεων στο βαθμό του υποστρατήγου και
τά ένα μήνα αποστρατεύονται αυτεπάγγελτα. Θεωρούνται
επιλεγμένοι αν λάβουν τη σταθιζομενία τους. Με την επι-
πλέον της παραγράφου 3 του άρθρου 46 του παρόντος, οι
υποστρατηγάρχες και αστυνομικοί διευθυντές α' και παραλί-
πυρην λόγω προαγωγής κατωτέρου τους στο βαθμό του υπο-
στρατήγου, προάγονται στο βαθμό αυτόν και μετά ένα μήνα
αποστρατεύονται αυτεπάγγελτα. Όσοι από τους συνταγματάρ-
χες και τους αστυνομικούς διευθυντές α' δεν παραλείπονται
κατά τις προαγωγές για το βαθμό του υποστρατήγου κατα-
λαμβάνουν αυτοδικαίως κενές οργανικές θέσεις του βαθμού
συγκριτικού διευθυντή.

5. Η επιλογή των αντισυνταγματάρχων και αστυνομικών
διευθυντών β' για τις θέσεις αστυνομικού διευθυντή, που θα
εργάζονται κενές μετά την έναρξη των συνταγματάρχων -
αστυνομικών διευθυντών α', γίνεται από συμβούλιο που προ-
εδρεύεται από έναν αντιστρατήγη ως πρόεδρο και δύο υποστρα-
τηγούς ως μέλη, προερχόμενους από τη Χωροφυλακή ή την
Αστυνομία Πόλεων, ανάλογα με την προέλευση των επιλεγ-
μένων αξιωματικών.

Άρθρο 59.

Ειδικές περιπτώσεις μεταθέσεων.

1. Για μια γενική από την έναρξη ισχύος αυτού του νό-
μου, όσοι ενταχθούν στην Ελληνική Αστυνομία από την Αστυνο-
μία Πόλεων με το βαθμό του αστυφύλακα μέχρι και το βαθμό
αστυνόμου α' δεν μετατίθενται σε υπηρεσίες εκτός των
των Αθηνών, Παισίων, Πατρών και Κέρκυρας, εκτός
το ζητήσουν με αίτησή τους ή τιμωρηθούν για πειθαρχι-
κή λόγους. Κατεξάρχεται, για μεταθέσεις του παραπάνω
νομικού προσωπικού εντός του νομού Αττικής ο περιορι-
σμός ισχύει για δύο έτη από τη δημοσίευση του νόμου αυτού.

Τις μεταθέσεις της προηγούμενης παραγράφου ενεργούν
το συμβούλιο που προβλέπεται το άρθρο 49 του νόμου αυτού. Το
δύο τρίτα από επιβολή πειθαρχικής ποινής αποκλει-
στικό, που απαρτίζεται από τον Αρχηγό της Ελληνι-
κής Αστυνομίας ως Πρόεδρο και μέλη τον προϊστάμενο της
αυτού κλάδου και το διευθυντή της διεύθυνσης προσωπικού
λάθου διοικητικής υποστήριξης. Κατά το χρονικό διά-
στημα που θα υπάρχουν δύο αρχηγοί, στο παραπάνω συμβού-
λιο πηγή και οι δύο.

Για ένα χρόνο από την έναρξη εφαρμογής αυτού του
νόμου οι τοποθετήσεις και μεταθέσεις των υποστρατηγών
γίνονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης,
από πρόταση του Αρχηγού ή των Αρχηγών της Ελ-
ληνικής Αστυνομίας.

Άρθρο 60.

Ασφάλιση προσωπικού.

ο αστυνομικό προσωπικό που θα ενταχθεί στην Ελλη-
νική Αστυνομία εξαιρουμένη να ασφαλιζόταν στους φορείς
της, στους οποίους ασφαλιζόταν πριν από την έναρξη

του. Στους ίδιους φορείς ασφαλιζόταν και το στρατιωτικό προ-
σωπικό που εισέρχεται στην Ελληνική Αστυνομία μετά την
έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου.

2. Η κατανομή στα υπάρχοντα ταμεία των κοινωνικών πό-
ρων, που προβλέπονται από την πρώτη νομοθεσία και η
ασφάλιση του προσωπικού που εισέρχεται στην Ελληνική
Αστυνομία μετά την έναρξη της ισχύος αυτού του νόμου σε
υπάρχοντες φορείς ασφάλισης του προσωπικού των οικισμών
και υπηρεσιών, που καταργούνται με το νόμο αυτόν, ρυθμι-
ζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση
των Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Κοινωνικών Ασφαλίσεων
και Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 61.

Διαχείριση εκκρεμών υποθέσεων.

1. Εκκρεμείς υποθέσεις κατά το χρόνο έναρξης της ισχύος
αυτού του νόμου, που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση του
ει ενεργεία προσωπικού Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων
και Αγροφυλακής, εξακολουθούν να διέπονται μέχρι την ορι-
στικοποίηση, τους από το δικαίω που ισχύει πριν από το χρόνο
έναρξης ισχύος του νόμου αυτού, εφόσον οικίως τον οποίο
αφορά η εκκρεμότητα δεν εντάσσεται στην Ελληνική Αστυ-
νομία.

2. Εκκρεμείς υποθέσεις κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του
νόμου αυτού, που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση του προ-
σωπικού Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων και Αγροφυλα-
κής, που έχει εξέλθει από την υπηρεσία, εξακολουθούν να
διέπονται από το δικαίω που διέκει τα καταργούμενα σώματα
και υπηρεσίες.

3. Οι υποθέσεις των παραγράφων 1 και 2 αυτού του άρ-
θρου κρίνονται κατά βαθμό και περίπτωση από το συμβούλιο
που προβλέπεται από αυτόν το νόμο.

4. Για τις εκκρεμείς υποθέσεις που αφορούν την υπηρεσια-
κή κατάσταση του προσωπικού που εντάσσεται στην Ελληνι-
κή Αστυνομία, εφαρμόζονται τόσο για τα ουσιαστικά όσο και
για τα διαδικαστικά θέματα οι διατάξεις αυτού του νόμου.

5. Υποθέσεις εναντίον προσωπικού της Χωροφυλακής που
εκκρεμούν στα στρατοδικεία, καθώς και αυτές για τις οποίες
ενεργείται προανάκριση κατά την έναρξη της ισχύος του νό-
μου αυτού, διεκδικούνται στα τακτικά δικαστήρια, εφόσον ο-
κίως τον οποίο αφορά η εκκρεμότητα εντάσσεται στην Ελλη-
νική Αστυνομία.

Άρθρο 62.

Καταργούμενες και διατηρούμενες διατάξεις.

1. Από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού καταρ-
γούνται τα άρθρα 11 και 18 παράγρ. 4 του Ν. 671/1977.

2. Επίσης καταργείται κάθε γενική ή ειδική διαταγή
που αντίκειται στις διατάξεις αυτού του νόμου.

3. Θέματα που αφορούν το Πρωτοδικείο Σώμα και το
προσωπικό του, τα οποία δεν ρυθμίζονται από αυτόν το νόμο,
εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν
πριν από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου.

4. Μέχρι να εκδοθούν τα διατάγματα, οι κανονισμοί, οι α-
στυνομικές διατάξεις και οι αποφάσεις που προβλέπονται από
το νόμο αυτόν εξακολουθούν να εφαρμόζονται: οι ισχύουσες
σχετικές διατάξεις που ρυθμίζουν τα συναφή θέματα.

5. Κάθε γενική ή ειδική διαταγή που επιβάλλει τη χρήση
σώλων καταργείται. Η χρήση αστυνομικών σώλων επιτρέ-

ται μόνο για τον εντοπισμό και δίωξη ναρκωτικών και την
επικάλυψη εκρηκτικών υλών.

Άρθρο 63.

Έναρξη ισχύος.

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην
Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΕΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

Δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 122 Α' της 21 Ιουλίου 1994 ο νόμος 2226/94, που αφορά την εισαγωγή, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας. Το πλήρες κείμενο του νόμου έχει ως εξής:

Άρθρο 1

Προϋποθέσεις εισαγωγής στις Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών

1. Η εισαγωγή σπουδαστών στη Σχολή Αστυφυλάκων και στη Σχολή Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας γίνεται με το σύστημα των γενικών εξετάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του Ν. 1351/83 (Φ.Ε.Κ. 56 Α') "Εισαγωγή στην τρίτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις", όπως έχουν τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με τα μεταγενέστερα και ισχύουν κάθε φορά και με τις ειδικότερες ρυθμίσεις που αναφέρονται στις ακόλουθες παραγράφους του παρόντος άρθρου.

2α. Ο αριθμός των εισαγομένων σε υφιστάμενες κατά το χρόνο της αποφοίτησής τους κενές θέσεις σε καθεμιά από τις παραπάνω Σχολές καθορίζεται κατ'έτος με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Άμυνας και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με βάση κάθε φορά τις ανάγκες της Ελληνικής Αστυνομίας. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το ποσοστό από το συνολικό αριθμό εισακτέων των εισαγομένων γυναικών, που δεν μπορεί να υπερβεί το 20% για τη Σχολή Αστυφυλάκων και το 15% για τη Σχολή Αξιωματικών. Κατά τον καθορισμό του αριθμού που αντιστοιχεί στο ποσοστό αυτό, το κλασματικά υπόλοιπο δεν λαμβάνονται υπόψη. Από τον αριθμό των εισακτέων που καθορίζεται για τη Σχολή Αξιωματικών, ποσοστό 50% πράττεται υποχρεωτικά, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, από Ανθυπαστυνόμους, Αρχιφύλακες και Αστυφύλακες, οι οποίοι εισάγονται στο Γ' εξάμηνο. Το ανωτέρω ποσοστό μειώνεται κατά 5% κατ'έτος και μέχρι να φθάσει τελικό το 20%.

β. Οι διατάξεις του άρθρου 42 του Ν.

1481/1984 (Φ.Ε.Κ. 152 Α') για την κατάταξη ειδικών κατηγοριών προσώπων στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας εξακολουθούν να ισχύουν.

γ. Στη Σχολή Αξιωματικών εισάγονται καθ' υπέρβαση και χωρίς εξετάσεις οι πέντε πρώτοι κατά σειρά εξόδου από τη Σχολή Αστυφυλάκων, όπως καθορίζεται από τον οικείο κανονισμό, που εισάγονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και αποφοιτούν κατ'ο αμέσως προηγούμενο της εισαγωγής εκπαιδευτικό έτος.

δ. Στη Σχολή Αξιωματικών εισάγονται κατ'έτος και καθ' υπέρβαση μέχρι δέκα Αστυφύλακες, Αρχιφύλακες και Ανθυπαστυνόμοι, πιτυχιούχοι Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ύστερα από κατατακτήριες εξετάσεις που διενεργούνται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, εφόσον συγκεντρώσουν και τα λοιπά προβλεπόμενα από τον οικείο κανονισμό προσόντα. Τα μαθήματα στα οποία εξετάζονται και η διαδικασία των εξετάσεων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

ε. Στη Σχολή Αστυφυλάκων του παρόντος νόμου εισάγονται χωρίς εξετάσεις και καθ' υπέρβαση του εκάστοτε οριζόμενου αριθμού μέχρι δέκα αθλητές, οι οποίοι έχουν επιτύχει διάκριση εκ των αναφερομένων στα άρθρα 22 και 23 του Ν. 2009/1992 (Φ.Ε.Κ. 18 Α'), εφόσον έχουν τα προσόντα που απαιτούνται για τους λοιπούς υποψηφίους Αστυφύλακες. Σε περίπτωση που οι υποψήφιοι υπερβαίνουν τον ως άνω αριθμό, προηγούνται όσοι επιτυχάνουν διάκριση κατά σειρά σε διοργανώσεις Ολυμπιακών, Παγκόσμιων ή Πανευρωπαϊκών Αγώνων ή καταρρίπτουν ή ισοφαρίζουν παγκόσμια ή πανευρωπαϊκή επίδοση και ακολουθούν κατά σειρά όσοι επιτυγχάνουν διάκριση σε διοργάνωση Μεσογειακών ή Βολκανικών Αγώνων ή κα-

ταρρίπτουν ή ισοφαρίζουν πανελλήνια επίδοση. Εάν οι υποψήφιοι έχουν επιτύχει διάκριση σε κάποια διοργάνωση, προηγούνται εκείνοι που καταλαμβάνουν την καλύτερη θέση και μεταξύ αυτών που έχουν την ίδια θέση, όσοι έχουν υψηλότερο βαθμό απολυτηρίου Λυκείου. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος εδαφίου ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 25 του Ν. 2009/1992.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται οι δέσμες στις οποίες εντάσσονται οι Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας, το ποσοστό εισαγομένων από κάθε δέσμη και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Οι υποψήφιοι για τις Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας πρέπει να έχουν τα προβλεπόμενα προσόντα, που καθορίζονται από τις διατάξεις του νόμου και τους οικείους κανονισμούς.

5. Οι υποψήφιοι ιδιώτες υποβαλλονται επιπλέον σε "Προκαταρκτικές εξετάσεις" (αθλητικές, υγειονομικές και ψυχοτεχνικές δοκιμασίες), που γίνονται με μέριμνα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και σύμφωνα με όσα καθορίζονται από τις οικείες διατάξεις του νόμου και τους κανονισμούς. Στις εξετάσεις αυτές ο υποψήφιος πρέπει να κριθεί ικανός κατά το είδος υποβολής της υποψηφιότητας για να έχει δικαίωμα συμμετοχής στην επιλογή. Οι αστυνομικοί υποψήφιοι υποβάλλονται μόνο σε υγειονομικές εξετάσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του οικείου κανονισμού.

6. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 29 του Ν. 2009/1992 (Φ.Ε.Κ. 18 Α') εφαρμόζονται ανάλογα και για τις Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών.

7. Κενές θέσεις, που είναι πιθανό να προκύψουν μετά την εισαγωγή των σπουδαστών στις Σχολές, επιτρέπε-

ται να συμπληρώνονται από υποψηφίους, που είχαν δηλώσει τη συγκεκριμένη Σχολή κατά φθίνουσα βαθμολογική σειρά και σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του παρόντος. Η συμπλήρωση των κενών θέσεων γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, με βάση σχετικούς πίνακες επιλαχόντων που αποστέλλονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Άρθρο 2 - Σχολή Αστυφυλάκων

1. Η φοίτηση στη Σχολή Αστυφυλάκων διαρκεί πέντε εξάμηνα.
2. Η κατανομή των εισαγομένων στα Παραρτήματα της Σχολής Αστυφυλάκων, που λειτουργούν σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ενεργείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, με βάση τη σειρά προτίμησης για καθένα που δηλώνεται μετά την επιλογή αυτών στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σε συνδυασμό με τη συνολική τους βαθμολογία. Σε περίπτωση ισοβαθμίας διενεργείται κλήρωση με μέριμνα της ίδιας Διεύθυνσης.
3. Οι απόφοιτοι της Σχολής του παρόντος άρθρου είναι ανακριτικοί υπάλληλοι κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 33 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.
4. Με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τον Οργανισμό της Σχολής, το πρόγραμμα, το εκπαιδευτικό προσωπικό, τα διδασκόμενα μαθήματα, τη διεξαγωγή των εξετάσεων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 3 Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας

1. Η φοίτηση στη Σχολή Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας διαρκεί οκτώ εξάμηνα.
2. Κατά το πρώτο έτος εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου εισάγονται στη Σχολή Αξιωματικών μόνο ιδιώτες.
3. Οι δόκιμοι Υπαστυνόμοι, που προέρχονται από ιδιώτες, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, λαμβάνουν τις αποδοχές του μη εκπληρωσάντος τις στρατιωτικές υποχρεώσεις αστυφύλακα.

4. Οι διατάξεις της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλογα και για τη Σχολή Αξιωματικών.

Άρθρο 5 Μετεκπαίδευση στελεχών

1. Ιδρύεται Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, η οποία έχει ως σκοπό την μετεκπαίδευση και επιμόρφωση των ανωτέρων στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη στρατηγική και την πολιτική εθνικής ασφάλειας.
2. Στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας μπαρεί να φοιτούν και Αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων, του Λιμενικού και Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς και πολιτικοί υπάλληλοι υπουργείων και υπηρεσιών του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
3. Ιδρύεται Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης, η οποία έχει ως αποστολή τη διαρκή μετεκπαίδευση και εξειδίκευση του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας σε συγκεκριμένα και ειδικά αντικείμενα και στις νέες επιστημονικές μεθόδους που σχετίζονται με την εκτέλεση της αποστολής τους.
4. Με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται τα θέματα που αφορούν τον Οργανισμό των Σχολών του παρόντος άρθρου, την έδρα, τη διάρκεια φοίτησης, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία εισαγωγής, φοίτησης και αποφοίτησης, τα διδασκόμενα γνωστικά αντικείμενα, το διδακτικό προσωπικό και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 6 - Ειδικές υποχρεώσεις

1. Για όσους κατατάσσονται στις Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας και δεν έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 27 του Ν. 1481/1984. Οι ανωτέρω μετά την επιλογή και κατάταξή τους, υποβάλλονται στη βασική εκπαίδευση νεοσυλλέκτων στις Σχολές Αστυνομίας. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, η διάρκεια αυτής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.
2. Οι μαθητές που διαγράφονται α-

πό τις Σχολές λόγω αποβολής, απολύσεως ή παραίτησής τους, υποχρεώνονται να εκπληρώσουν όλες τις στρατιωτικές υποχρεώσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1763/1988 "Στρατολογία των Ελλήνων".

Άρθρο 7 Τελικές και μεταβατικές διατάξεις

1. Η Σχολή Αρχιφυλάκων καταργείται μετά το πέρας της εκπαίδευσης όσων φοιτούν σε αυτή κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.
2. Οι Αρχιφυλάκες γενικών καθηκόντων προέρχονται από Αστυφύλακες γενικών καθηκόντων, ύστερα από προαγωγικές εξετάσεις για κάλυψη υφιστάμενων κενών οργανικών θέσεων. Οι κενές θέσεις καθορίζονται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι προαγόμενοι με αυτόν τον τρόπο ασκούν ανακριτικό καθήκοντα. Οι προϋποθέσεις, τα δικαιολογητικά, η διαδικασία διεξαγωγής των εξετάσεων, τα εξεταζόμενα μαθήματα και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με Προεδρικό Διάταγμα, που εκδίδεται με πράταση του Υπουργού Δημ. Τάξης.
3. Μέχρι ένα έτος μετά την εισαγωγή της πρώτης σειράς εκπαιδευμένων στη Σχολή Αστυφυλάκων του παρόντος νόμου, επιτρέπεται η κατάταξη Αστυφυλάκων προς κάλυψη κενών οργανικών θέσεων αστυνομικού προσωπικού, σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 496/1987 (Φ.Ε.Κ. 229 Α'). Η εκπαίδευση αυτών γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Π.Δ. 585/1985 (Φ.Ε.Κ. 205 Α').

4. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, που αναφέρονται στη διάρκεια φοίτησης στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας εφαρμόζονται για όσους εισάγονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

5. Η εισαγωγή απουδαστών στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, θα αρχίσει από το ακαδημαϊκό έτος 1995-1996.

Άρθρο 10 - Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του.

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Του Νικολάου Μακρή Δικηγόρου
(Συνέχεια)

Όπως και στο προηγούμενο τεύχος η αρίθμηση και η κατάταξη των δικαιωμάτων είναι ενδεικτική και απλουστευμένη και αποσκοπεί να συμβάλει στη δημιουργία σχέσεων αμοιβαίας εμπιστοσύνης, κατανόησης και συνεργασίας ανάμεσα στα κρατικά όργανα και τους πολίτες μέσα από την ενημέρωση για τις αμοιβαίες υποχρεώσεις και δικαιωμά τους έναντι του κράτους.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

Τις ιδιότητες του κατηγορουμένου την αποκτά εκείνος, εναντίον του οποίου ο εισαγγελέας άσκησε ρητά ποινική δίωξη ή εκείνος στον οποίο αποδίδεται σε οποιοδήποτε στάδιο της ανάκρισης ή αξιόποινη πράξη και εκείνος που αναφέρεται στην μήνυση, στην έγκληση, στην αίτηση ή στην έκθεση για αξιόποινη πράξη (72 Κ. Ποιν. Δικ.).

Διαρκεί η ιδιότητα αυτή, ωσότου εκδοθεί αμετάκλητο απαλλακτικό βούλευμα ή αμετάκλητη καταδικαστική ή αθωωτική απόφαση (73 Κ. Ποιν. Δικ.).

Ετσι κατά πάσα στιγμή, ο καθένας μας μπορεί εύκολα να αποκτήσει την ιδιότητα του κατηγορουμένου, με τις εντεύθεν γνωστές συνέπειες.

Αλλά η δική μας περιπλάνηση αφορά τα δικαιώματα του κατηγορουμένου, που θα προσπαθήσουμε να αναφέρουμε περιληπτικά και περιπτωσιακά.

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ

Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα με έγγραφη η προφορική του δήλωση να διορίζει συνήγορο του, στον οποίο παρέχει την εξουσία να τον εκπροσωπεί σε όλες τις διαδικαστικές πράξεις που αφορούν τη συγκεκριμένη ποινική υπόθεση, αλλά αν το θελήσει και κάθε υπόθεση του (96 Κ. Ποιν. Δικ.).

Ο αριθμός των συνηγόρων ορίζεται σε δύο συνηγόρους κατά την προδικασία και τρεις στο ακροατήριο.

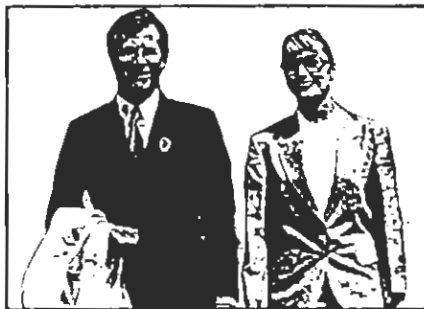
Έχει δικαίωμα ταυτόχρονα, να παύει ή να καταργεί αυτούς και να διορίζει άλλους της αρεσκείας του, με κανένα περιορισμό σε βάρος του.

Εάν θελήσει να διορίζει και άλλον και ο αριθμός είναι εξαντλημένος, μπορεί εφόσον καταργήσει κάποιον προηγούμενο διορισθέντα.

Κάθε συνήγορός του, αντλεί τα δικαιώματά του από τον ίδιο τον κατηγορούμενο και σε περίπτωση διαφωνίας τους,

επικρατεί η άποψη του κατηγορουμένου.

Κανένα αυτοτελές δικαίωμα δεν έχει ο συνήγορος και ακόμα οποιοδήποτε ένδικο μέσο και αν έχει ασκήσει, μπορεί με αντίθετη δήλωση του, ο κατηγορούμενος να το ματαιώσει, εκτός από την μοναδική ΕΞΑΙΡΕΣΗ που προβλέπεται με την παρ. Ζ του αρθρ. 466 Κ. Ποιν. Δικ. όπου, οποιαδήποτε δήλωση του κατηγορουμένου για παραίτησή του ενδίκου μέσου που έχει ασκήσει ο συνήγορος του για λογαριασμό του είναι ανίσχυρη, όταν, έχει προοβληθεί απόφαση που

έχει επιβάλλει στον κατηγορούμενο την ποινή του θανάτου.

ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Σε κάθε ανακριτική πράξη μπορεί να παρίσταται και ο συνήγορος του κατηγορουμένου, εκτός κατά την εξέταση των μαρτύρων με εξαίρεση (97 Κ. Ποιν. Δικ.) αν πρόκειται για μάρτυρα που δεν θα μπορέσει να εξετασθεί στο ακροατήριο. (π.χ. ετοιμοθάνατος μάρτυρας).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Δικαιούνται να απευθύνουν ερωτήσεις και υποβάλλουν παρατηρήσεις, που θα καταχωρηθούν στα πρακτικά, σε κάθε διαδικαστική πράξη (99 Κ. Ποιν. Δικ.).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΣΥΝΗΓΟΡΟ

Σε κάθε εξέταση του κατηγορουμένου έστω και κατ' αντιπαράσταση δικαιούται να παρίσταται και ο συνήγορός του.

Θα προσκληθεί 24 ώρες πριν από κάθε ανακριτική ενέργεια (100 Κ. Ποιν. Δικ.).

Αν ο κατηγορούμενος στερείται συνήγορου του αν το ζητήσει ο ανακριτής έχει ρητή υποχρέωση να διορίσει αυτόπαγγελα συνηγόρό του.

ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Μόλις εμφανισθεί ο κατηγορούμενος ή οδηγηθεί στον ανακριτή για να απολογηθεί, ο ανακριτής έχει υποχρέωση να του ανακοινώσει το περιεχόμενο όλων των εγγράφων της ανάκρισης.

Δικαιούται να τα μελετήσει ο ίδιος ή ο συνήγορος του και να χορηγούνται αντίγραφα της δαπάνης του.

Τα ίδια ισχύουν και για την τυχόν συμπληρωματική απολογία (101 Κ.Ποιν. Δικ.).

ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ

Έχει δικαίωμα να ζητήσει προθεσμία μέχρι 48 ωρών και δεν έχει υποχρέωση να απολογηθεί προ της παρελεύσεώς της.

Μπορεί να ζητήσει και άλλη και ο ανακριτής να την παρατείνει ύστερα από αίτησή του (102 Κ. Ποιν. Δικ.).

ΣΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ

Τα ίδια δικαιώματα έχει ο κατηγορούμενος και στην προανακρίση. Απολογία με παρουσία του συνηγόρου του, γνώση και λήψη εγγράφων, προθεσμία και εξήγηση των δικαιωμάτων του.

ΑΥΤΟΦΩΡΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Στις περιπτώσεις του αυτόφωρου εγκλήματος, για το οποίο ενεργείται προανάκριση χωρίς παραγγελία του εισαγγελέα, ο κατηγορούμενος μπορεί να στερηθεί (πάντοτε στερείται στην πράξη) των παραπάνω δικαιωμάτων του, εκτός αν να παρίσταται με συνήγορο και η στέρηση αυτή, γίνεται πριν κατά την κρίση εκείνου που ενεργεί προανάκριση βλάπτεται το έργο της ανάκρισης, για την ανακάλυψη της αλήθειας (105 Κ. Ποιν. Δικ.)

ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Στα εγκλήματα της ανθρωποκτονίας με πρόθεση, της ηθεσίας και της εκβίασης μπορεί με απόφαση του Δικαστηρίου Συμβουλίου ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα, να στερηθεί ο κατηγορούμενος των δικαιωμάτων του (γνώση και λήψη εγγράφων, προθεσμία, εξήγηση των δικαιωμάτων του, ερωτήσεις και παρατηρήσεις) εκτός από το να παρίσταται με το συνηγόρό του. (106 Κ. Ποιν. Δικ.).

Τα ίδια ισχύουν, με έγκριση του αρμοδίου αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, στα εγκλήματα -αυτόφωρα- του αντιπροσωποκρατικού νόμου (916/1990) και το δικαίωμα του κατηγορούμενου σε περίπτωση αυτόφωρου, που διαρκεί ΠΕΝΤΕ ΜΕΡΕΣ !!! πλην ενός λεπτού, να επικοινωνεί ελεύθερα με τον συνήγορο του και να επικοινωνεί μαζί του περιορίζεται για τον χρόνο ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Αν ο κατηγορούμενος αμφισβητήσει την ταυτότητά του, πρέπει να βεβαιωθεί από το Δικαστήριο και με το όνομα του και με άλλα χαρακτηριστικά του, χωρίς να εμποδίζεται η εξέλιξη της ποινικής δίκης (75 Κ. Ποιν. Δικ.). Αν αναφέρθηκε με ψεύτικο όνομα ή ψευδείς ιδιότητες, διατάσσεται η διάρρηση σύμφωνα με τα άρθρα 564 παρ.2 και 145 Κ. Ποιν. Δικ. σε οποιοδήποτε στάδιο της δίκης ή και κατά την εκτέλεση.

ΑΠΟΚΡΟΥΣΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ

Μπορεί ο κατηγορούμενος να αποδεχθεί την κατηγορία (ομολογήσει πλήρως τα πραγματικά περιστατικά τα οποία την θεμελιώνουν αντικειμενικά, αλλά και να αμφισβητήσει την υποκειμενική της θεμελίωση, επικαλούμενος λόγους άρσεως του αξιοποιήσιμου ή ακόμα να ζητήσει μόνο ελαφρυντικά. Έχει δικαίωμα να απκρούσει την κατηγορία και να επικαλεσθεί τα μέσα για την θεμελίωση των ισχυρισμών του, που πρέπει να εξετασθούν από την ανακριτική αρχή, η οποία επιδιώκει όχι μόνο τη συγκέντρωση του υλικού της τέλεσης αξιόποινης πράξης αλλά και τη εξεύρεση της αλήθειας.

ΤΟ ΑΛΛΟΘΙ

Το "άλλοθι" του κατηγορουμένου επικαλούνται για κάποια πράξη και προσδιορίζουν επακριβώς τον τόπο και τον χρόνο που ευρίσκετο ο φερόμενος ως δράστης, προκειμένου να αποδείξει την αθωότητά του.

Ο χαρακτήρας του "άλλοθι" είναι επισφαλής και η ανυπαρξία του δεν σημαίνει ενοχή.

ΗΛΙΚΙΑ

Ο Ποινικός Κώδικας έχει ιδιαίτερη κατηγορία για τους ανήλικους εγκληματίες και η ηλικία είναι από τα βασικότερα στοιχεία για την ποινική κύρωση του δράστη.

Προβλεπονται ιδιαίτερες ποινές ως και αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα (121, 122, 123 Π.Κ.) και αρμόδια Δικαστήρια ανηλίκων.

ΤΟΞΙΚΟΜΑΝΙΑ

Ο χρήστης ναρκωτικών ουσιών, που έχει την ιδιότητα του τοξικομανή, έχει ιδιαίτερη μεταχείριση, για την παράβαση της νομοθεσίας περί ναρκωτικών (Ν. 1729/1987) και επεικέστερη μεταχείριση.

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ

Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να μην ασκούνται σε βάρος του βασανιστήρια, σωματικές κακώσεις, βλάβη της υγείας του ή ψυχολογική βία και γενικά να μην προσβάλλεται η ανθρώπινη αξιοπρέπεια του (άρθρ. 137 α, 138 β, 137 γ, 138 δ του Π.Κ., όπως προστέθηκαν με το Ν. 1500/1984) και σε αντίθετη περίπτωση προβλέπονται ποινές.

ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΔΙΚΗΣ

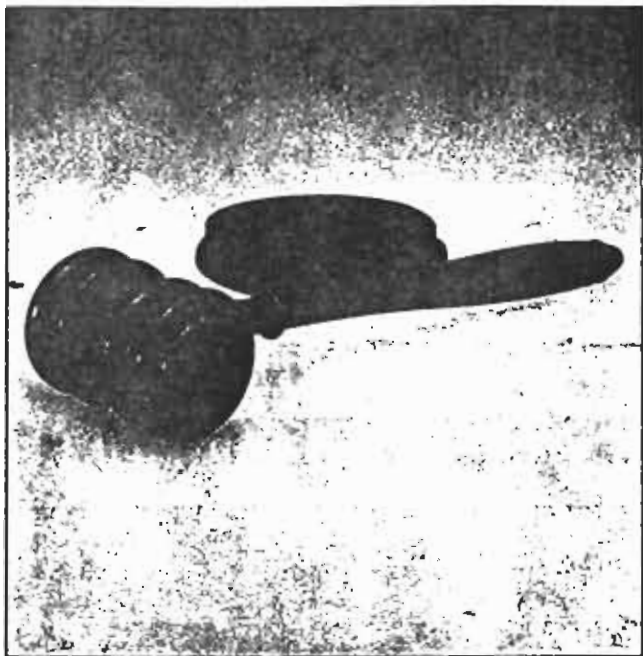
Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να γίνει η δίκη του δημόσια και η απόφαση του Δικαστηρίου να είναι ειδικά αιτιολογημένη και εμπεριστατωμένη και να απαγγελθεί σε δημόσια συνεδρίαση του (93 Συντ., 139 και 329 Κ. Ποιν. Δικ.).

Σε περίπτωση αντίθετη, η απόφαση είναι αναιρετέα (510 Κ. Ποιν. Δικ.) και θα διαταχθεί νέα δίκη, με δικαστές άλλους από εκείνους που τον δίκασαν (519 Κ. Ποιν. Δικ.).

ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΑΠΟ ΔΙΚΑΣΤΗ

Ο κατηγορούμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει αποζημίωση

από δικαστικό λειτουργό με αγωγή κακοδικίας (99 Συντ. και Ν. 693/1977) όταν κατά την άσκηση των αναγομένων εις την δικαστικήν λειτουργίαν καθηκόντων του, ΜΟΝΟ ένεκα δόλου, βαρείας αμελείας ή αρνησιδικίας εφόσον εκ τούτων προέκυψεν ζημία εις τον ενάγοντα.

Υπάρχει Ειδικό Δικαστήριο Κακοδικίας, που εδρεύει στο Σ.τ.Ε.

Δεν χρειάζεται καμιά άδεια προηγουμένως και η παραγραφή είναι εξάμηνη.

Λειτουργεί από το 1929 και μόνο 2 αποφάσεις του είναι καταδικαστικές.

Η ΣΥΝΘΕΣΗ

ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ο κατηγορούμενος δικαιούται να λάβει γνώση της συνθέσεως του Δικαστικού Συμβουλίου, όταν υποβληθεί η πρόταση του εισαγγελέα, για να ασκήσει τυχόν το δικαίωμα της εξαιρέσεως (Α.Π. 230/1963).

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ

Δικαιούται να υποβάλλει αίτηση εξαιρέσεως κατά το στάδιο της ανάκρισης, στο Δικαστικό Συμβούλιο και στο ακροατήριο (16 Κ. Ποιν. Δικ.) ακόμα και μέχρι την έκδοξη της αποφάσεως εάν ο λόγος της εξαιρέσεως δημιουργήθηκε ή έγινε γνωστός μεταγενέστερα.

Οι λόγοι είναι γνωστοί του αποκλεισμού (αρθ. 14 Κ. Ποιν. Δικ.) ως ακόμα εάν προκάλεσαν ή προκαλούν υπόνοιες μεροληψίας δηλ. να υπάρχουν γεγονότα που μπορούν να δικαιολογήσουν εμφανώς δυσπιστία για την αμεροληψία του, ακόμα και από τον τρόπο που διευθύνουν τη συζήτηση ή την υποβολή ερωτήσεων στους μάρτυρες (15 Κ. Ποιν. Δικ.).

ΓΝΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

Έχει το δικαίωμα να γνωστοποιήσει και προφορικά στον εισαγγελέα και πριν καταρτίσει, την πρότασή του, ότι επιθυ-

μεί να γνωρίσει το περιεχόμενό της και τότε ο εισαγγελέας ειδοποιεί τον κατηγορούμενο ή το συνήγορό του -όταν δεν κατοικεί στην ίδια πόλη- να προσέλθει και να λάβει γνώση της προτάσεώς του μέσα σε 24 ώρες (308 παρ. 2 Κ. Ποιν. Δικ.).

ΑΠΟΛΟΓΙΑ - ΣΙΩΠΗ

Η διασφάλιση της ελευθερίας του κατηγορουμένου να αποφασίζει ελεύθερα για το πως θα κάνει την καταθέσή του, απηχεί τις σύγχρονες δικαιοκρατικές αντιλήψεις αλλά συμβαδίζει με την δυνατότητα της άσκησης των με ενεργητική ή παθητική συμμετοχή.

Το δικαίωμα της σιωπής του είναι κατοχυρωμένο ως αυτοτελές (273 παρ. 2 Κ. Ποιν. Δικ.) και δικαιούται να αρνηθεί να απαντήσει.

Υποχρέωση έχει να εμφανισθεί στον ανακρίνοντα, αλλά δεν έχει να καταθέσει, διότι υφίσταται το τεκμήριο της αθωότητάς του.

ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Με βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών, αίρεται το απόρρητο του παντός είδους καταθέσεων του κατηγορουμένου, εάν με την άρση αυτή μπορεί να αποδειχθεί η τέλεση εγκλήματος.

Στα εγκλήματα του Ν. 1916/1990 (αντιπρομοκρατικού όπικως συνήθως αποκαλείται) ο αρμόδιος ανακρίτης αίρει το απόρρητο, με δική του διάταξη και προβαίνει στη δέσμευση των καταθέσεων.

Κατά την προανάκριση χρειάζεται και η σύμφωνη γνώμη του αρμοδίου αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου, όπου εποπτεύει των ανακρίσεων και έχει ορισθεί με απόφαση του ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, για μια διετία.

ΕΤΕΡΟΔΙΚΙΑ

Με το 2 άρθρο Κ. Ποιν. Δικ. ορίζονται τα πρόσωπα που δεν εμπίπτουν στην δικαιοδοσία των Ελληνικών Ποινικών Δικαστηρίων.

Ο δικαιούμενος δεν χρειάζεται να επικαλεσθεί το δικαίωμα αυτό, ούτε μπορεί να παραπληθεί.

Είναι αρνητική δικονομική προϋπόθεση και ερευνάνται αυτεπάγγελτα.

Η ετεροδικία αποτελεί δικονομικό κώλυμα που εμποδίζει την κίνηση της ποινικής διώξεως (Α.Π. 19/1988).

ΑΣΚΗΣΗ ΕΝΔΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Ο κατηγορούμενος τόσο στην ενδιάμεση διαδικασία όσο και στην κυρία, έχει δικαίωμα να ασκήσει οποιοδήποτε ένδικο μέσο είτε τακτικό είτε έκτακτο.

ΑΙΤΗΣΕΙΣ

Ο κατηγορούμενος ως και ο κατάδικος μπορεί να υποβάλει αιτήσεις, που θεμελιώνονται στο Σύνταγμα, στις Διεθνείς Συμβάσεις, στον Ποινικό Κώδικα, στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, στον Σωφρονιστικό Κώδικα (Ν. 1851/1989) και στον Οργανισμό των Δικαστηρίων (Ν. 1756/1988) που ο αριθμός τους υπερβαίνει τους διακοσίους και είναι αδύνατο ούτε καν να αναφερθούν, στην σημερινή παρουσίαση, αλλά αποτελούν δικαιώμα του, που πρέπει να το γνωρίζει ή άλλως το μαθαίνει και από τον συνήγορο του, όταν αντιμετωπίσει το αντίστοιχο θέμα.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 122

21 Ιουλίου 1994

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2226

Εισαγωγή, εκπαίδευση και μετεκπαίδευση στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας και στο Τμήμα Ανθυποπυραγών της Πυροσβεστικής Ακαδημίας και άλλες διατάξεις.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Προϋποθέσεις εισαγωγής στις Σχολές
Αστυφυλάκων και Αξιωματικών

1. Η εισαγωγή σπουδαστών στη Σχολή Αστυφυλάκων και στη Σχολή Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας γίνεται με το σύστημα των γενικών εξετάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 1351/1983 (ΦΕΚ 56 Α') "Εισαγωγή σπουδαστών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις", όπως έχουν τροποποιηθεί και συμπληρωθεί μεταγενέστερα και ισχύουν κάθε φορά και με τις ειδικότερες ρυθμίσεις που αναφέρονται στις ακόλουθες παραγράφους του παρόντος άρθρου.

2.α. Ο αριθμός των εισαγομένων σε υφιστάμενες κατά το χρόνο αποφοίτησής τους κενές θέσεις σε καθεμία από τις παραπάνω Σχολές καθορίζεται κατ' έτος με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Εθνικής Άμυνας και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με βάση τις ανάγκες κάθε φορά της Ελληνικής Αστυνομίας. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το ποσοστό από το συνολικό αριθμό εισακτέων των εισαγομένων γυναικών, που δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% για τη Σχολή Αστυφυλάκων και το 15% για τη Σχολή Αξιωματικών. Κατά το καθορισμό του αριθμού που αντιστοιχεί στο ποσοστό αυτό, τα κλασματικά υπόλοιπα δεν λαμβάνονται υπόψη. Από τον αριθμό των εισακτέων που καθορίζεται για τη Σχολή Αξιωματικών, ποσοστό 50% προέρχεται υποχρεωτικά, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, από Ανθυπασιονόμους, Αρχιφυλάκες και Αστυφύλακες, οι οποίοι εισάγονται στο Γ' εξάμηνο. Το ανωτέρω ποσοστό μειώνεται κατά 5% κατ' έτος και μέχρι να φθάσει τελικά στο 20%.

β. Οι διατάξεις του άρθρου 42 του ν. 1481/1984 (ΦΕΚ 152 Α') για την κατάταξη ειδικών κατηγοριών προσώπων

στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας εξακολουθούν να ισχύουν.

γ. Στη Σχολή Αξιωματικών εισάγονται κατ' υπέρβαση και χωρίς εξετάσεις οι πέντε (5) πρώτοι κατά σειρά εξόδου από τη Σχολή Αστυφυλάκων, όπως καθορίζεται από τον οικείο κανονισμό, που εισάγονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και αποφοιτούν κατά το αμέσως προηγούμενο της εισαγωγής εκπαιδευτικό έτος.

δ. Στη Σχολή Αξιωματικών εισάγονται κατ' έτος και κατ' υπέρβαση μέχρι δέκα (10) Αστυφύλακες, Αρχιφύλακες και Ανθυπασιονόμοι, πτυχιούχοι Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, ύστερα από κατατακτήριες εξετάσεις που διενεργούνται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, εφόσον συγκεντρώνουν και τα λοιπά προβλεπόμενα από τον οικείο κανονισμό προσόντα. Τα μαθήματα στα οποία εξετάζονται και η διαδικασία των εξετάσεων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

ε. Στη Σχολή Αστυφυλάκων του παρόντος νόμου εισάγονται χωρίς εξετάσεις και κατ' υπέρβαση του εκάστοτε οριζόμενου αριθμού μέχρι δέκα (10) αθλητές, οι οποίοι έχουν πετύχει διάκριση εκ των αναφερομένων στα άρθρα 22 και 23 του ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 Α'), εφόσον έχουν και τα προσόντα που απαιτούνται για τους λοιπούς υποψήφιους Αστυφύλακες. Σε περίπτωση που οι υποψήφιοι υπερβαίνουν τον ως άνω αριθμό, προηγούνται όσοι επιτυγχάνουν διάκριση κατά σειρά σε διοργανώσεις Ολυμπιακών, Παγκόσμιων ή Πανευρωπαϊκών αγώνων ή καταρρίπτουν ή ισοφαρίζουν παγκόσμια ή πανευρωπαϊκή επίδοση και ακολουθούν κατά σειρά όσοι επιτυγχάνουν διάκριση σε διοργάνωση Μεσογειακών ή Βαλκανικών αγώνων ή καταρρίπτουν ή ισοφαρίζουν πανελλήνια επίδοση. Εάν οι υποψήφιοι έχουν πετύχει διάκριση σε ίδια διοργάνωση, προηγούνται εκείνοι που καταλαμβάνουν την καλύτερη θέση και μεταξύ αυτών που έχουν την ίδια θέση, όσοι έχουν υψηλότερο βαθμό απολυτηρίου Λυκείου. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος εδαφίου ισχύουν ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 25 του ν. 2009/1992.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται

οι δέσμες, στις οποίες εντάσσονται οι Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας, το ποσοστό εισαγομένων από κάθε δέσμη και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Οι υποψήφιοι για τις Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας πρέπει να έχουν τα προβλεπόμενα προσόντα, που καθορίζονται από τις διατάξεις του νόμου και τους οικείους κανονισμούς.

5. Οι υποψήφιοι ιδιώτες υποβάλλονται επιπλέον σε "Προκαταρκτικές εξετάσεις" (αθλητικές, υγειονομικές και ψυχοτεχνικές δοκιμασίες), που γίνονται με μέριμνα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και σύμφωνα με όσα καθορίζονται από τις οικείες διατάξεις του νόμου και τους κανονισμούς. Στις εξετάσεις αυτές ο υποψήφιος πρέπει να κριθεί ικανός κατά το έτος υποβολής της υποψηφιότητας για να έχει δικαίωμα συμμετοχής στην επιλογή. Οι αστυνομικοί υποψήφιοι υποβάλλονται μόνο σε υγειονομικές εξετάσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του οικείου κανονισμού.

6. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 29 του ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18 Α') εφαρμόζονται ανάλογα και για τις Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών.

7. Κενές θέσεις, που είναι πιθανό να προκύπτουν μετά την εισαγωγή των σπουδαστών στις Σχολές, επιτρέπεται να συμπληρώνονται από υποψηφίους, που είχαν δηλώσει τη συγκεκριμένη Σχολή κατά φθίνουσα βαθμολογική σειρά και σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του παρόντος. Η συμπλήρωση των κενών θέσεων γίνεται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, με βάση σχετικού πίνακα επιλαχόντων που αποστέλλονται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Άρθρο 2

Σχολή Αστυφυλάκων

1. Η φοίτηση στη Σχολή Αστυφυλάκων διαρκεί πέντε (5) εξάμηνα.

2. Η κατανομή των εισαγομένων στα Παραρτήματα της Σχολής Αστυφυλάκων, που λειτουργούν σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ενεργείται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, με βάση τη σειρά προτίμησης για καθένα που δηλώνεται μετά την επιλογή αυτών στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, σε συνδυασμό με τη συνολική τους βαθμολογία. Σε περίπτωση ισοβαθμίας διενεργείται κλήρωση με μέριμνα της ίδιας Διεύθυνσης.

3. Οι απόφοιτοι της Σχολής του παρόντος άρθρου είναι ανακριτικοί υπάλληλοι κατά την έννοια της παρ. 1 του άρθρου 33 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τον Οργανισμό της Σχολής, το πρόγραμμα, το εκπαιδευτικό προσωπικό, τα διδασκόμενα μαθήματα, τη διεξαγωγή των εξετάσεων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 3

Σχολή Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας

1. Η φοίτηση στη Σχολή Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας διαρκεί οκτώ (8) εξάμηνα.

2. Κατά το πρώτο έτος εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου εισάγονται στη Σχολή Αξιωματικών μόνο ιδιώτες.

3. Οι δόκιμοι Υπαστυνόμοι, που προέρχονται απ' ιδιώτες, κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, λαμβάνουν τις αποδοχές του μη εκπληρωσάντος τις στρατιωτικές υποχρεώσεις αστυφύλακα.

4. Οι διατάξεις της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και για τη Σχολή Αξιωματικών.

Άρθρο 4

Εισαγωγή σπουδαστών στο Τμήμα

Ανθυποπυραγών της Πυροσβεστικής Ακαδημίας

1. α. Στο Τμήμα Ανθυποπυραγών της Πυροσβεστικής Ακαδημίας εισάγονται Πυρονόμοι, Αρχιπυροσβέστες και Πυροσβέστες, σε ποσοστό 50% των θέσεων που προκηρύσσονται με το σύστημα των γενικών εξετάσεων σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του ν. 1351/1993 (ΦΕΚ 56 Α'), όπως έχουν τροποποιηθεί και συμπληρωθεί μεταγενέστερα και ισχύουν κάθε φορά. Το υπόλοιπο 50% των θέσεων που προκηρύσσονται για το ίδιο Τμήμα καλύπτεται με εισαγωγή πτυχιούχων Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του π.δ. 365/1990 (ΦΕΚ 14 Α'). Αν ο αριθμός των εισοκτών δεν καλύπτεται απ' τη μια κατηγορία, συμπληρώνεται από την άλλη.

β. Ο αριθμός των εισαγομένων καθορίζεται κατ' έτος με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και είναι ίσος με τις κενές οργανικές θέσεις που υπάρχουν κατά τη προκήρυξη των εξετάσεων, καθώς και με εκείνες που πρόκειται να κενωθούν μέχρι τέλους του επόμενου έτους.

γ. Οι διατάξεις του άρθρου 2 του π.δ. 53/1989 (ΦΕΚ 26 Α') για την κατάταξη ειδικών κατηγοριών προσώπων στα Τμήματα της Πυροσβεστικής Ακαδημίας εξακολουθούν να ισχύουν.

δ. Στο Τμήμα Ανθυποπυραγών εισάγονται κατ' έτος και καθ' υπέρβαση Πυροσβέστες, Αρχιπυροσβέστες και Πυρονόμοι, πτυχιούχοι Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων σε ποσοστό 20% των προκηρυσσόμενων θέσεων με το σύστημα των γενικών εξετάσεων, ύστερα από κατά κτήριες εξετάσεις που διενεργούνται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, εφόσον συγκεντρώνουν και τα λοιπά προβλεπόμενα από τον οικείο κανονισμό προσόντα.

Τα μαθήματα στα οποία εξετάζονται και η διαδικασία των εξετάσεων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 3, 4, 6 και 7 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου εφαρμόζονται ανάλογα και για το Τμήμα Ανθυποπυραγών.

3. Η φοίτηση στο Τμήμα Ανθυποπυραγών διαρκεί οκτώ (8) εξάμηνα, με εξαίρεση όσων εισάγονται σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 365/1990 (ΦΕΚ 144 Α').

4. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 56 του π.δ. 174/1983 (ΦΕΚ 68 Α') εξακολουθούν να ισχύουν.

Άρθρο 5

Μετεκπαίδευση στελεχών

1. Ιδρύεται Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, η οποία έχει ως σκοπό την μετεκπαίδευση και επιμόρφωση των ανώτερων στελεχών της Ελληνικής Αστυνομίας σε όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη στρατηγική και τη πολιτική εθνικής ασφάλειας.

2. Στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας μπορεί να φοιτούν

και Αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων, του Λιμενικού και Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς και πολιτικοί υπάλληλοι υπουργείων και υπηρεσιών του ευρύτερου δημοσίου τομέα.

3. Ιδρύεται Σχολή Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης, η οποία έχει ως αποστολή τη διαρκή μετεκπαίδευση και εξειδίκευση του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας σε συγκεκριμένα και ειδικά αντικείμενα και στις νέες επιστημονικές μεθόδους που σχετίζονται με την εκτέλεση της αποστολής του.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται τα θέματα που αφορούν τον Οργανισμό των Σχολών του παρόντος άρθρου, την έδρα, τη διάρκεια φοίτησης, τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία εισαγωγής, φοίτησης και αποφοίτησης, τα διδασκόμενα γνωστικά αντικείμενα, το διδακτικό προσωπικό και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 6 Ειδικές υποχρεώσεις

1. Για όσους κατατάσσονται στις Σχολές Αστυφυλάκων και Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας και δεν έχουν εκπληρώσει τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 27 του ν. 1481/1984. Οι ανωτέρω, μετά την επιλογή και κατάταξή τους, υποβάλλονται στη βασική εκπαίδευση νεοσυλλέκτων στις Σχολές Αστυνομίας. Με απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται το περιεχόμενο της εκπαίδευσης, η διάρκεια αυτής και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

2. Οι μαθητές που διαγράφονται από τις Σχολές λόγω αποβολής, απολύσεως ή παραιτήσεώς τους υποχρεώνονται να εκπληρώσουν όλες τις στρατιωτικές υποχρεώσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1763/1988 "Στρατολογία των Ελλήνων".

Άρθρο 7 Τελικές και μεταβατικές διατάξεις

1. Η Σχολή Αρχιφυλάκων καταργείται μετά το πέρας της εκπαίδευσης όσων φοιτούν σε αυτή κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

2. Οι Αρχιφύλακες γενικών καθηκόντων προέρχονται από Αστυφύλακες γενικών καθηκόντων, ύστερα από προαγωγικές εξετάσεις για κάλυψη υφιστάμενων κενών οργανικών θέσεων. Οι κενές θέσεις καθορίζονται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι προαγόμενοι με αυτόν τον τρόπο ασκούν ανακριτικά καθήκοντα. Οι προϋποθέσεις, τα δικαιολογητικά, η διαδικασία διεξαγωγής των εξετάσεων, τα εξεταζόμενα μαθήματα και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

3. Μέχρι ένα (1) έτος μετά την εισαγωγή της πρώτης σειράς εκπαιδευόμενων στη Σχολή Αστυφυλάκων του

παρόντος νόμου επιτρέπεται η κατάταξη Αστυφυλάκων προς κάλυψη κενών οργανικών θέσεων αστυνομικού προσωπικού, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 496/1987 (ΦΕΚ 229 Α'). Η εκπαίδευση αυτών γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 585/1985 (ΦΕΚ 205 Α').

4. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, που αναφέρονται στη διάρκεια φοίτησης στις Σχολές της Αστυνομικής Ακαδημίας και στο Τμήμα Ανθυποπυραγών της Πυροσβεστικής Ακαδημίας εφαρμόζονται για όσους εισάγονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

5. Η εισαγωγή σπουδαστών στις Σχολές της Αστυνομικής και Πυροσβεστικής Ακαδημίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, θα αρχίσει από το ακαδημαϊκό έτος 1995-1996.

Άρθρο 8

1. Το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Παιγνίων, που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 2 του β.δ. 29/1971 (άρθρο 9 του α.ν. 258/1936, άρθρο 2 του α.ν. 19/1967 και 2/29/9κ.δ. από 10.7.1967 κοινή υπουργική απόφαση), συγκροτείται ως εξής:

α. Από τους Προϊσταμένους των Κλάδων Διοικητικής Υποστήριξης και Αστυνομίας Ασφάλειας - Τάξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ο αρχαιότερος των οποίων εκτελεί χρέη Προέδρου:

β. Από το Νομικό Σύμβουλο στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και

γ. Από δύο δημοσίους υπαλλήλους πανεπιστημιακής εκπαίδευσης των Υπουργείων Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ή Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, με ειδικότητα ηλεκτρονικού ή ηλεκτρολόγου μηχανολόγου - μηχανικού ή αξιωματικούς του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με ανάλογη ειδικότητα, που ορίζονται για ένα ημερολογιακό έτος, μαζί με τους ανπληρωτες τους, με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ύστερα από πρόταση των συναρμόδιων υπουργών, ως μέλη.

2. Χρέη Γραμματέα του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Παιγνίων εκτελεί αξιωματικός της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με βαθμό Αστυνόμου Α' ή Β', που ορίζεται με την ίδια απόφαση.

3. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διαδικασία, ο τρόπος και ο χώρος εξέτασης των προς χαρακτηρισμό παιγνίων, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και οι υποχρεώσεις των ενδιαφερομένων, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

Άρθρο 9

Αρχιφύλακες που προήχθησαν στο βαθμό τους με βάση τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 2 του ν. 1590/1986 προάγονται στο βαθμό του Ανθυπαστυνόμου από της συμπλήρωσεως δεκαοκτώ (18) ετών αστυνομικής υπηρεσίας από την κατάταξή τους. Οι κατά τα ανωτέρω προαγόμενοι δεν δικαιούνται αψαδορικών αποδοχών.

Άρθρο 10
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις του.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Μύκονος, 18 Ιουλίου 1994

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ
Γ. ΑΡΣΕΝΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
ΣΤ.-ΑΓΓ. ΠΑΠΑΘΕΜΕΛΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 20 Ιουλίου 1994

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Γ. ΚΟΥΒΕΛΑΚΗΣ

10 Οκτωβρίου 1995

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 378

Αναδιάρθρωση Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής και άλλες διατάξεις

Ο Π Ρ Ο Ε Δ Ρ Ο Σ

Τ Η Σ Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Η Σ Δ Η Μ Ο Κ Ρ Α Τ Ι Α Σ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου ΙΙ παρ. Ι εδάφ. α', β' του Ν. 1481/1984 "Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης" (Α. 152), όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο Ι παρ. Ι του Ν. 1590/1986 (Α. 49).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558 "Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα" (Α. 137), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α. 154)
3. Τις διατάξεις του Π.Δ. 82/1993 "Περιορισμός συναρμοδιότητας κατά την έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων και αποφάσεων σε θέματα αρμοδιότητας των Υπουργείων Προεδρίας της Κυβέρνησης και Δημόσιας Τάξης" (Α. 36).
4. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού.
5. Την 539/1995 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, αποφασίζουμε:

Ά ρ θ ρ ο Ι

Διάρθρωση Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής

Η παρ. 3 του άρθρου 8 του Π.Δ. 95/1987 (Α-56), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο Ι του Π.Δ. 454/1988 (Α-206), αντικαθίσταται ως εξής:

- Η Διεύθυνση Ασφάλειας διαρθρώνεται εσωτερικά στις ακόλουθες Υποδιευθύνσεις:

- α. Κρατικής Ασφάλειας.
- β. Δίωξης Εγκλημάτων κατά Ζωής και Ιδιοκτησίας.
- γ. Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων και Εγκλημάτων Αρχαιοκαπηλίας και Ηθών.
- δ. Δίωξης Ναρκωτικών.
- ε. Προστασίας Ανηλίκων.
- στ. Προστασίας Επισήμων.
- ζ. Εσωτερικών Λειτουργιών.

Ά ρ θ ρ ο 2

Υποδιεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας

1. Η Υποδιεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας διαρθρώνεται εσωτερικά στα ακόλουθα Τμήματα:
 - α. Τμήμα 1ο Συντονισμού
 - β. Τμήμα 2ο Ενημέρωσης
 - γ. Τμήμα 3ο Όπλων και Εκρηκτικών
 - δ. Τμήμα 4ο Προστασίας της Ασφάλειας του Κράτους και του Πολιτεύματος.
 - ε. Τμήμα 5ο Εξουδετέρωσης Εκρηκτικών Μηχανισμών και Αυτοσχεδίων Βομβών.
 - στ. Τμήμα 6ο Διοικητικών Μέτρων-Αλλοδαπών.
2. Τα Τμήματα Συντονισμού, Όπλων και Εκρηκτικών και Προστασίας της Ασφάλειας του Κράτους και του Πολιτεύματος έχουν αντίστοιχα τις αρμοδιότητες των εδαφίων β' δ' και στ' της παρ. 8 του άρθρου 8 του Π.Δ. 95/1987

3. Το Τμήμα Ενημέρωσης έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από το ε. της παρ. 8 του άρθρου 7 του Π.Δ. 161/1988 (Α-74).
4. Το Τμήμα Εξουδετέρωσης Εγκληματικών Μηχανισμών και Αυτοσχεδίων Βομβ έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από το άρθρο Ι του Π.Δ. 357 (Α-157).
5. Το Τμήμα Διοικητικών Μέτρων Αλλοδαπών συντονίζει και εποπτεύει τα των αστυνομικών υπηρεσιών για θέματα αλλοδαπών, χειρίζεται θέματα χής πολιτικού ασύλου και απελάσεων και μεριμνά για την εκτέλεση κών δικαστικών αποφάσεων και κάθε άλλης διοικητικής πράξης που αα αλλοδαπούς.

Ά ρ θ ρ ο 3

Υποδιεύθυνση Δίωξης Εγκλημάτων κατά Ζωής και Ιδιοκτησίας

1. Η Υποδιεύθυνση Δίωξης Εγκλημάτων κατά Ζωής και Ιδιοκτησίας διαρθρωσωτερικιά στα ακόλουθα Τμήματα:
 - α. Τμήμα 1ο Εγκλημάτων κατά της Ζωής.
 - β. Τμήμα 2ο Εγκλημάτων κατά Ιδιοκτησίας.
 - γ. Τμήμα 3ο Δίωξης Εκβιαστών.
 - δ. Τμήμα 4ο Αναζητήσεων.
2. Τα Τμήματα Εγκλημάτων κατά της Ζωής και Ιδιοκτησίας έχουν τις αρτητες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 80 του Π.Δ. 58 (Α-208) όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. Ι του άρθρου 6 του Π.Δ. (Α-206).
3. Το Τμήμα Δίωξης Εκβιαστών έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται παρ. 9 του άρθρου 8 του Π.Δ. 95/1987, όπως προστέθηκε με το άρθρο Π.Δ. 325/1992 (Α-162).
4. Το Τμήμα Αναζητήσεων έχει τις αρμοδιότητες του δευτέρου εδαφίου παρ. 5 του άρθρου 80 του Π.Δ. 582/1984.

Ά ρ θ ρ ο 4

Υποδιεύθυνση Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων και Εγκλημάτων Αρχαίας και Ηθών.

1. Η Υποδιεύθυνση Δίωξης Οικονομικών Εγκλημάτων και Εγκλημάτων Αρχιλίας και Ηθών διαρθρώνεται εσωτερικά στα ακόλουθα Τμήματα:
 - α. Τμήμα 1ο Οικονομικών Εγκλημάτων
 - β. Τμήμα 2ο Αρχαιοκαπηλίας
 - γ. Τμήμα 3ο Ηθών
 - δ. Τμήμα 4ο Παιγνίων.
2. Το Τμήμα Οικονομικών Εγκλημάτων έχει τις αρμοδιότητες του δευτου τρίτου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 80 του Π.Δ. 582/
3. Τα Τμήματα Αρχαιοκαπηλίας και Ηθών έχουν τις αρμοδιότητες που πονται από την παρ. 4 του άρθρου 80 του Π.Δ. 582/1984.
4. Το Τμήμα Παιγνίων έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 80 του Π.Δ. 582/1984.

Ά ρ θ ρ ο 5

Υποδιεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών

1. Η Υποδιεύθυνση Δίωξης Ναρκωτικών διαρθρώνεται εσωτερικά στα α Τμήματα και Γραφεία:
 - α. Τμήμα 1ο Γενικών Υποθέσεων
 - β. Τμήμα 2ο Άμεσης Επέμβασης
 - γ. Τμήμα 3ο Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης Πληροφοριών.

2. Το Τμήμα Γενικών Υποθέσεων χειρίζεται τις σοβαρές, κατά την κρίση του προϊσταμένου της Υποδιεύθυνσης, υποθέσεις δίωξης ναρκωτικών και ιδίως αυτές που έχουν διεθνείς προεκτάσεις και συνδράμει τις αρμόδιες αστυνομικές Υπηρεσίες και σε άλλες περιοχές της επικράτειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. Ι του άρθρου 8 του Π.Δ. 95/1987.
3. Το Τμήμα Άμεσης Επέμβασης λειτουργεί σε 24ωρη βάση, χειρίζεται το κέντρο ραδιοτηλεπικοινωνίας (R/T) της Υποδιεύθυνσης, ενεργεί περιπολίες με κατάλληλα οχήματα, επεμβαίνει άμεσα σε περιστατικά αρμοδιότητας της Υποδιεύθυνσης και ενημερώνει έγκαιρα το αρμόδιο Τμήμα Δίωξης Ναρκωτικών για τον περαιτέρω χειρισμό της υπόθεσης.
4. Το Τμήμα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης Πληροφοριών συγκεντρώνει, αναλύει, επεξεργάζεται, εκτιμά και ταξινομεί κάθε σχετική πληροφορία, που αφορά στην πρόληψη και καταστολή της διάδοσης των ναρκωτικών και εισηγείται την αξιοποίησή τους από τις αρμόδιες Υπηρεσίες.
5. Τα Τμήματα Δίωξης Ναρκωτικών είναι αρμόδια, για τον έλεγχο και τη δίωξη της παράνομης παραγωγής, κατοχής και διακίνησης ναρκωτικών ουσιών και φαρμάκων, την παρακολούθηση των μέσων και μεθόδων δράσης των παραβατών της σχετικής νομοθεσίας με σκοπό την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή τους και τη μελέτη, εισήγηση και λήψη των αναγκαίων μέτρων που αποβλέπουν στην πρόληψη και καταστολή της διάδοσης των ναρκωτικών. Για την εκπλήρωση της ανωτέρω αποστολής τους τα Τμήματα Δίωξης Ναρκωτικών συνεργάζονται με τις συναρμόδιες υπηρεσίες και φορείς.
6. Το Γραφείο Γραμματείας εκτελεί τη γραμματειακή εργασία της Υποδιεύθυνσης, χειρίζεται τα θέματα τεχνικής υποστήριξης αυτής, καθώς και τα θέματα απασχόλησης των συνοδών των αστυνομικών σκύλων δίωξης ναρκωτικών και τηρεί τα καθοριζόμενα υπηρεσιακά βιβλία και το ειδικό αρχείο καρτελών.
7. Κατά τα λοιπά ισχύει η 7001/2/225 από 26-10-1987 απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης (B-562).

Ά ρ θ ρ ο 6

Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων

1. Η Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων διαρθρώνεται εσωτερικά στα ακόλουθα Τμήματα:
 - α. Τμήμα 1ο Προστασίας Ανηλίκων
 - β. Τμήμα 2ο Ειδικής Μεταχείρισης Ανηλίκων
2. Το Τμήμα Προστασίας Ανηλίκων είναι αρμόδιο για τη μελέτη των κοινωνικών αιτιών των εγκλημάτων που διαπράττονται από τους ανήλικους, τη συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς, για την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας των ανηλίκων και την επεξεργασία των σχετικών στατιστικών στοιχείων. Επίσης συνεργάζεται με το Τμήμα Αναζητήσεων για την αναζήτηση εξαφανισθέντων ανηλίκων.
3. Το Τμήμα Ειδικής Μεταχείρισης Ανηλίκων είναι αρμόδιο για τη μεταχείριση (κράτηση, μεταγωγή κ.λ.π.) των ποινικών παραβατών ανηλίκων κατά τη διάρκεια παραμονής τους στις Αστυνομικές Υπηρεσίες, σε συνεργασία με τις δικαστικές αρχές ανηλίκων και την παροχή συνδρομής στις λοιπές αστυνομικές υπηρεσίες κατά την έρευνα αξιοποιώντας πράξεις στις οποίες εμπλέκονται ανήλικοι.

Ά ρ θ ρ ο 7

Υποδιεύθυνση Προστασίας Επισήμων

1. Η Υποδιεύθυνση Προστασίας Επισήμων διαρθρώνεται εσωτερικά στα ακόλουθα Τμήματα:
 - α. Τμήμα 1ο Προστασίας Μελών Κυβέρνησης και Βουλευτών.
 - β. Τμήμα 2ο Προστασίας Προσώπων Ειδικών Κατηγοριών.
 - γ. Τμήμα 3ο Προστασίας Ξένων Επισήμων.

2. Το Τμήμα Προστασίας Μελών Κυβέρνησης και Βουλευτών λαμβάνει τα μέτρα για την ασφάλεια των μελών της Κυβέρνησης και των Βουλευτών.
3. Το Τμήμα Προστασίας Προσώπων Ειδικών Κατηγοριών λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την ασφάλεια ημεδαπών, επισήμων ή μη, προσώπων που λόγω θέσης ή της ιδιότητάς τους ενδέχεται να αποτελέσουν στόχο εγκληματικής ενέργειας.
4. Το Τμήμα Προστασίας Ξένων Επισήμων λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, ασφάλεια των ξένων επισήμων κατά τη διάρκεια παραμονής τους στην Ελλάδα.

Ά ρ θ ρ ο 8

Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Λειτουργιών

- I. Η Υποδιεύθυνση Εσωτερικών Λειτουργιών διαρθρώνεται εσωτερικά σε ακόλουθα Τμήματα:
 - α. Τμήμα 1ο Προσωπικού
 - β. Τμήμα 2ο Διαχείρισης Υλικού-Χρηματικού
 - γ. Τμήμα 3ο Διεκπεραίωσης
 - δ. Τμήμα 4ο Ευρετηρίων και Αρχείων
 - ε. Τμήμα 5ο Ταυτοτήτων.
2. Το Τμήμα Προσωπικού έχει ως προς τις υπηρεσίες και το προσωπικό Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής τις αρμοδιότητες που καθορίζονται στα εδάφια β', γ', ζ' και η' της παρ.2 και της παρ.3 του άρθρου 73 του Π.Δ. 582/1984.
3. Το Τμήμα Διαχείρισης Υλικού-Χρηματικού έχει ως προς τις υπηρεσίες και το προσωπικό της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής, τις αρμοδιότητες που καθορίζονται από την παραγρ.4 του άρθρου 73 του Π.Δ. 582/1984.
4. Το Τμήμα Διεκπεραίωσης έχει τις αρμοδιότητες που καθορίζονται στο άρθρο 2 του παραγράφου 2 του άρθρου 73 και στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 83 του Π.Δ. 582/1984.
5. Το Τμήμα Ευρετηρίων και Αρχείων έχει τις αρμοδιότητες που καθορίζονται από το δεύτερο, τρίτο και τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 83 του Π.Δ. 582/1984.
6. Το Τμήμα Ταυτοτήτων είναι αρμόδιο για την παραλαβή, τον έλεγχο, πρωτοκόλληση, την επικύρωση και την ενσωμάτωση των δελτίων αστυνομικών ταυτοτήτων, καθώς και την αρχειοθέτηση και την τήρηση του αρχείου των ταυτοτήτων.

Ά ρ θ ρ ο 9

Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας

- I. Η Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας που προβλέπεται από τις διατάξεις του Π.Δ. 454/1988, όπως αυτές τροποποιήθηκαν συμπληρώθηκαν από τις διατάξεις του Π.Δ. 191/1991 (Α-74), του Π.Δ. 439/1991 (Α-159) και του Π.Δ. 124/92 προάγεται σε Διεύθυνση, λειτουργώντας στα πλαίσια του Κλάδου Ασφάλειας και Τάξης του Υπουργείου Δημόσιας Ασφάλειας και υπάγεται απευθείας στον Αρχηγό της Ελληνικής Αστυνομίας.
2. Η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας έχει ως αποκλειστική αρμοδιότητα εκείνη της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής, και εσωτερικά στα ακόλουθα Τμήματα:
 - α. Τμήμα 1ο Συντονισμού
 - β. Τμήμα 2ο Εξακριβώσεων
 - γ. Τμήμα 3ο Ερευνών
 - δ. Τμήμα 4ο Επιχειρήσεων
 - ε. Τμήμα 5ο Πληροφοριών
 - στ. Τμήμα 6ο Εσωτερικών Λειτουργιών.
3. Το Τμήμα Συντονισμού έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπεται στο άρθρο 2 του Π.Δ. 191/1991 (Α-74).

4. Το Τμήμα Εξακριβώσεων έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 2 του Π.Δ. 191/1991, όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 2 του άρθρου Ι του Π.Δ. 124/1992 (Α-56).
5. Το Τμήμα Ερευνών ενεργεί για την πρόληψη και καταστολή ενεργειών που στρέφονται στη χρήση βίας και τρομοκρατικών μέσων, γενικά, κατά της ασφάλειας του Κράτους και του Δημοκρατικού Πολιτεύματος και κατά προσώπων και πραγμάτων.
6. Το Τμήμα Επιχειρήσεων:
 - α. Μεριμνά για τη λειτουργία Κέντρου Επιχειρήσεων, σε 24ωρη βάση και δέχεται πληροφορίες που σχετίζονται με την αποστολή της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας, τις οποίες αμελλητί διαβιβάζει αρμοδίως ή αξιοποιεί καταλλήλως, κατά περίπτωση.
 - β. Εξασφαλίζει τη διαρκή επικοινωνία της Διεύθυνσης με το προσωπικό της και ενημερώνει σχετικά με τη διάταξη της υπηρεσίας.
 - γ. Τηρεί μνημόνια των σχεδίων της Διεύθυνσης και προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες, όταν συντρέχει περίπτωση και μέχρι να επιληφθούν οι αρμόδιοι αξιωματικοί αυτής.
 - δ. Σε περίπτωση εκδήλωσης τρομοκρατικής ενέργειας ή όταν διαταχθεί από το διευθυντή της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας και βάσει των οικείων σχεδίων ενεργειών:
 - (1) Μεριμνά για την άμεση κινητοποίηση των Τμημάτων της Διεύθυνσης, του προσωπικού και των μέσων αυτών, με σκοπό την έγκαιρη και αποτελεσματική επέμβασή τους σε συμβάντα της αρμοδιότητάς της.
 - (2) Καθοδηγεί, κατευθύνει και συντονίζει τη δράση των Τμημάτων και του προσωπικού της Διεύθυνσης και την κίνηση των οχημάτων αυτής, εξασφαλίζει την ομαλή επικοινωνία αυτών με το Κέντρο Επιχειρήσεων και διαβιβάζει τις αναγκαίες διαταγές και οδηγίες.
 - (3) Ενημερώνει αμέσως το διευθυντή της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας και τις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ζητεί τη συνδρομή της Ειδικής Κατασταλτικής Αντιτρομοκρατικής Μονάδας και αναφέρει κάθε εκδήλωση τρομοκρατικής ενέργειας ή την εξέλιξη των επιχειρήσεων.
 - (4) Εξασφαλίζει τη συνεργασία και αποτελεί το σύνδεσμο επικοινωνίας της Διεύθυνσης με τις λοιπές εμπλεκόμενες αστυνομικές Υπηρεσίες και τα αντίστοιχα Κέντρα Επιχειρήσεων, με σκοπό το συντονισμό των ενεργειών, την παροχή συνδρομής και την επιτυχή διεξαγωγή των επιχειρήσεων.
 - (5) Εκτελεί κάθε άλλη αποστολή που του ανατίθεται από το διευθυντή της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας.
7. Το Τμήμα Πληροφοριών έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από την παρ. 6 του άρθρου 2 του Π.Δ. 191/1991, όπως αυτή προστέθηκε με την παράγραφο 3 του άρθρου Ι του Π.Δ. 124/1992.
8. Το Τμήμα Εσωτερικών Λειτουργιών έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 73 του Π.Δ. 582/1984 και τη διαχείριση θεμάτων τεχνικών μέσων. Σε περίπτωση συστέγασης της Διεύθυνσης αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας, οι αρμοδιότητες των εδαφίων δ', ε' και στ' της παρ. 2 του άρθρου 73 του Π.Δ. 582/1984 ασκούνται από την Υπηρεσία με την οποία συστεγάζεται.
9. Οι δραστηριότητες των ανωτέρω Τμημάτων ασκούνται εντός των ορίων των διατάξεων του Συντάγματος και των συναδόντων προς αυτά νόμων περί προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων.
10. Η δραστηριότητα της Διεύθυνσης, σε θέματα της αρμοδιότητάς της επεκτείνεται και πέραν της περιοχής της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής, ύστερα από έγκριση του αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας. Οι κατά τόπους αστυνομικές Υπηρεσίες υποχρεούνται να τη συνδράμουν στο έργο της, όταν παρίσταται ανάγκη.

- II. Οι Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις Αττικής και Θεσσαλονίκης και Αστυνομικές Διευθύνσεις Νομών, καθώς και οι υφιστάμενες αυτών Υπηρεσίες συνεργάζονται στενά με τη Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας, ανταλλάσσουν απευθείας πληροφορίες και αλληλοβοηθούν για την πρόληψη και καταστολή των ενεργειών που σχετίζονται με την αποστολή της. Ειδικότερα, η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής και οι υφιστάμενες Υπηρεσίες της υποχρεούνται να παρέχουν στη Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας, αμέσως και κατά απόλυτη προτεραιότητα, κάθε συνδρομή που απαιτείται απευθείας από αυτές.
12. Οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας υποχρεούνται αμελλητί να προσκομίσουν στη Διεύθυνση αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας με κοινή απόφαση στις ιεραρχικά προϊστάμενες ενδιαμέσες Υπηρεσίες, κάθε στοιχείο και πληροφορία που σχετίζονται με την αποστολή της.
- Διαταγές των Κεντρικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, απευθύνονται στην ανωτέρω Διεύθυνση, εφόσον κρίνεται σκόπιμο, και κοινοποιούνται και στις άλλες Υπηρεσίες ασφαλείας.
13. Το προσωπικό της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του, έχει δικαίωμα πρόσβασης στα αρχεία των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, ύστερα από ενημέρωση των προϊσταμένων των Υπηρεσιών αυτών. Επίσης μπορεί να ζητεί πληροφορία σχετικά με τα στοιχεία που σχετίζονται με την αποστολή της εν λόγω Διεύθυνσης και σκοπό την υποβοήθηση του έργου της, από άλλες κρατικές αρχές, υπηρεσίες και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, Ν.Π.Δ.Δ. και οργανισμούς κοινωνικής αυτοδιοίκησης, που οφείλουν να παρέχουν τα στοιχεία αυτά (άρθρο 18 παρ. 6 του Ν.1481/1984).
14. Ο Διευθυντής της Διεύθυνσης Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας είναι Ταξίαρχος ή Αστυνομικός Διευθυντής. Η Διεύθυνση αυτή εφοδιάζεται με τα απαιτούμενα για την εκπλήρωση της αποστολής της, σύγχρονα μηχανήματα, τεχνικά και υλικά μέσα.
15. Με τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν θίγονται οι αρμοδιότητες που έχουν, από τις υφιστάμενες διατάξεις, οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, σχετικά με τη διαχείριση θεμάτων αντιμετώπισης των ειδών εγκλημάτων βίας (τρομοκρατικών ενεργειών).
16. Όπου στις κείμενες διατάξεις αναφέρεται Υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας νοείται η Διεύθυνση Αντιμετώπισης Ειδικών Εγκλημάτων Βίας.

Ά ρ θ ρ ο 10

Καταργούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάγματος καταργούνται οι διατάξεις των παραγράφων 4,5,6,7 και 8 εδαφ. α', γ', ε' και ζ' του άρθρου Π.Δ.95/1987, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 2 του Π.Δ. 454/1988 και I παρ. 4 του Π.Δ. 191/1991.

Ά ρ θ ρ ο 11

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος διατάγματος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος .-

Αθήνα, 25 Σεπτεμβρίου 1991

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΙΧ. ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΚΥΨΑΝΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Χ. ΑΠΟΦΑΣΗ

Ποιό μέτρο επιβλήθηκε

Μεταβολή ή άρση του μέτρου

ΧΙ. ΕΞΕΛΙΞΗ

ΥΠΙ. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΥΠΙ. ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ημερομηνία εισαγωγής και αιτία :

Ποιός ζήτησε την εισαγωγή του :

Ημερομηνία εξόδου του ανηλίκου και αποκατάστασής του (να σημειωθεί αν αποδόθηκε στους γονείς του και αν αποκαταστάθηκε επαγγελματικά με δοκιμαστική άδεια ή οριστική απόλυση).

Συμπεριφορά ανηλίκου μετά την έξοδό του από το αναμορφωτικό κατάστημα.

ΑΛΛΟ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΠΟΥ ΙΣΩΣ ΛΗΦΘΗΚΕ

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Ή ΑΛΛΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ

Ποιός ο χρόνος παραμονής του ανηλίκου σε Σωφρονιστικό κατάστημα και ποία η μετασωφρονιστική του συμπεριφορά).

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ

Φοίτηση σε τεχνική σχολή :

Πρακτικές τεχνικές γνώσεις :

Επαγγελματική επίδοση :

Αλλαγή θέσεων ή επαγγελμάτων : Σημειώστε το χρόνο κατά τον οποίο εργάστηκε για πρώτη φορά ο ανήλικος).

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Απολαυές από εργασία (πώς τις διαθέτει)

Άλλα περιουσιακά στοιχεία (ιδιοκτησία, κληρονομικά δικαιώματα, εισοδήματα, σύνταξη, οφειλές κτλ.) :

Ένδιαφέροντα τοῦ ἀνηλίκου (εἶδος ψυχαγωγίας, ἀναγνώσματα, ἀθλητισμός, κινηματογράφος).

Θρησκευτικόν συναίσθημα :

Χαρακτήρ (κοινωνικός, ἐργατικός, φιλότιμος, εὐέξαπτος, ἐγώιστής, φιλόδοξος, ἐπιπόλαιος, εὐφάνταστος κλπ.)

ΥΙ. ΒΑΘΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Τάξις καὶ Σχολεῖον (ἡμερήσιον ἢ νυκτερινόν, δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν) :

Φοίτησις ἐν τῷ σχολείῳ (τακτικὴ ἢ μὴ, ἐπιτυχὴς ἢ μὴ καὶ διατί) :

Εἰς ποίαν ἡλικίαν ἤρχωζεν ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις καὶ εἰς ποίαν ἐπερατώθη :

Ἐπίδοσις κατὰ τὴν σχολικὴν περίοδον :

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥ :

Έξελιξις ἀνηλικού κατά τήν νήπιακήν ηλικίαν (φυσιολογική ή μη ανάπτυξις κλπ.) :

Συμπεριφορά πρὸς τήν οἰκογένειαν :

Συμπεριφορά ἐκτὸς τῆς οἰκογενείας (σχολεῖον, ἐργασία, συνοικία) :

Κακαὶ ἔξεις (χρῆσις οἰνοπνευματωδῶν, καπνοῦ κλπ.) :

Συναναστροφαι (σχέσεις μετὰ συμμαθητῶν καὶ φίλων ἐν γένει) :

Ίδιαι κλίσεις ἢ ἀσχολίαι κατά τὰς ἐλευθέραις ὥραις :

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Σώμα : ύψος βάρος

Κορμός (άσμετρία, τριχωτός) :

*Ανω και κάτω άκρα (άλικόν μήκος, άσμετρία) :

*Οργανικά μειονεκτικότητες (μυωπία, βαρυκοία, ραχίτις, άτροφία, άριστεροχειρία, στραβισμός, τραυλισμός, κλπ.)¹

¹Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Στίγματα έκφυλιστικά. Διαστίξεις.

Μορφολογικός τύπος (άθλητικός ή λεπτόσωμος ή πυκνικός ή δυσπλαστικός)

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

Νοσήματα (λαιμώδη και μή, σπασμοί, γαγγλιακά διηθήσεις, έπιληψία, μηνιγγίτις, τύφος) :

Πλευρίτις, φυματίωσης, άφροδισία νοσήματα, τραυματισμοί, έτερα σοβαρά νοσήματα.

*Ορασις :

*Άλκοολισμός, χρήση νικοτίνης ή άλλων τοξικών ουσιών :

Γεννητήσιον ένοπτικον (άυνανισμός, γεννητήσιοι σχέσεις, διαστροφά) :

Ειδικώς επί θηλέων : (παρθ. ύμην, έμμηνος ρύσις, τοκετοί, άποβολαί, έκτρώσεις).

Πόρισμα Ιατρικής εξέτασεως :

IV. ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Είδος κατοικίας (περιγραφή αυτής, αριθμός δωματίων κλπ.) :

Ιδιόκτητος - επί ενοικίω (προςόν ενοικίου) - κατά παράκληση :

Άτομα κατά δωμάτιον :

Άτομα κατά κλίνη (Ιδίς διά τόν ἀνήλικον) :

Κατάσταση εσωτερικοῦ τῆς κατοικίας (τάξις, καθαριότης, επίπλωσις).

Υγιεινή κατάσταση κατοικίας :

V. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Νόμιμον, ἐξώγαμον, υιοθετηθέν κλπ.

Περίοδος κυοφορίας, γέννησις καὶ στάσις τῶν γονέων πρὸς τὸ νήπιον.

Ἐμφάνισις ἡβης καὶ ἐπίδρασις ἐπ' αὐτοῦ. Σχέσις-μετὰ τοῦ ἐτέρου φύλου κλπ.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΑΥΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩ. ΑΝΕΤΡΑΦΗ Ο ΑΝΗΛΙΚΟΣ

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΛΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Σωματική υγεία

Ψυχοδιαφοητική υγεία

Χαρακτήρ

ΕΚΤΑΚΤΑ ΣΟΒΑΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Θάνατοι, διάστασις γονέων, πτώχευσις, κάταστροφαί, άνεργία κ.λ.π.

Ἄριθ.

Δικάσιμος

ΑΤΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

I. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ

Ὄνοματεπώνυμον Ὄνομα πατρός

Ψευδώνυμον ἢ παρώνυμον

Ἡμερομηνία γεννήσεως Τόπος γεννήσεως

Θρησκεία Ἐθνικότης Ἐπάγγελμα (ιδιότης)

Διεύθυνσις : Πόλις ὁδός Ἄριθ. Ἄστυν. Τμήμα

Συνοικία

II. ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ

Πράξις δι' ἣν κατηγορεῖται (χαρακτηρισμός αὐτῆς)

Χρόνος καὶ τόπος τελέσεως τῆς πράξεως

Ὑπαρξίς συνενόχων

Δέχεται ὅτι ἐτέλεσε τὴν πράξιν ;

Περιγραφή τῆς πράξεως ὑπὸ τοῦ ἰδίου

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

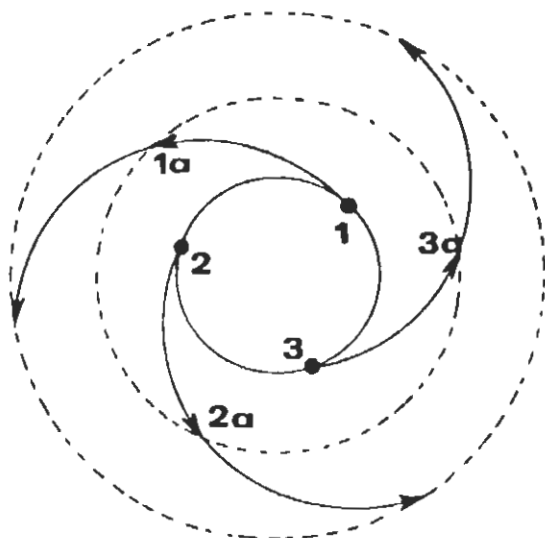
Αριθ. _____

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ

ΑΤΟΜΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ
ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

Ο φαύλος κύκλος της εγκληματικότητας

Του κ. Jaques LEAUTÉ
Καθηγ. Εγκληματολογίας
του Παν/μίου Παρισιού

I. Η Παγκοσμιοποίηση του φαινομένου ενός τριχρονου κύκλου εγκληματικότητας.

Υπάρχει πάντα ένας κύκλος εγκληματικότητας με τρεις χρόνους σ' όλες τις χώρες. Αυτός ο κύκλος επιταχύνεται στις μοντέρνες βιομηχανικές κοινωνίες, για αιτίες που περιγράφουμε παρακάτω:

1η φάση: Η κατάρτιση ποινικών νόμων.

Σ' όλες τις κοινωνίες και σ' όλες τις εποχές, απ' ωριμμένο βαθμό ανάπτυξης, οι κοινωνίες ορχίζονται να επιβάλουν κανόνες συμπεριφοράς, των οποίων για παράδειγμα ο Δεκάλογος είναι ένα δείγμα (-Ου φονεύσεις-, -ου ψευδομαρτυρήσεις-, -ου κλέψεις-, κ.λ.π.). Οι οπόλοι αυτοί κανόνες συνοδεύονται από την απειλή ποινής για κείνους που τους παραβιάζουν και αν κάποιος πάει σ' άλλα μέρη του κόσμου, σε πρωτογενείς ακόμη κοινωνίες, διαπιστώνει ότι ωρισμένες μορφές συμπεριφοράς είναι οπαγορευμένες από ταμπού και συνήθειες και τιμωρούνται απ' τον κοινωνικό περίγυρο. Το φαινόμενο της καθιέρωσης κανόνων συμπεριφοράς των ατόμων φαίνεται παγκόσμιο. Η μελέτη των ανωτέρων ζωικών κοινωνιών αποκαλύπτει κι εκεί την ύπαρξη κανόνων κι έχουν γίνει πολλές εργασίες πάνω στους τρόπους της φυσικής ζωής των πιθήκων. Φαίνεται καθαρά πως η δομή των ζωικών κοινωνιών καθώς και η δομή των ανθρώπινων κοινωνιών προκαλούν πανταύ το ίδιο φαινόμενο: την καθιέρωση κανόνων υποχρεωτικής συμπεριφοράς.

Η πρώτη αυτή φάση του φαινομένου, που παρουσιάζει θεμελιώδεις διαφορές στις ανθρώπινες κοινωνίες, οι οποίες θεωρητικά είναι η αιτία της καθιέρωσης κανόνων συμπεριφοράς κι όχι πλέον το ένστικτο της αυτοσυντήρησης, συνοδεύεται από ένα δεύτερο παγκόσμιο φαινόμενο: την παρέκκλιση, την εγκληματικότητα.

2η φάση: Η εγκληματικότητα.

Σ' όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες, σε κάθε περίπτωση βρίσκονται ωρισμένα μέλη τους που δεν υπακούουν στους κανόνες που θέσπισε η ίδια η κοινωνία, όπως το έχει διαγνώσει ο μεγάλος γάλλος εγκληματολόγος *Durkheim*: Η εγκληματικότητα είναι ένα φυσιολογικό φαινόμενο σε μια φυσιολογική κοινωνία, όταν το βλέπει κανείς απλά κάτω απ' το πρίσμα της Κοινωνιολογίας και της δομής των κοινωνιών. Το έγκλημα, η παρέκκλιση γενικά είναι φαινόμενο παγκόσμιο. Κάθε κοινωνία που θεσπίζει κανόνες αντιμετωπίζει το πρόβλημα, κάποια μερίδα, μια μειοψηφία της να τους παραβιάζει. Γιατί όμως η Κοινωνία βρίσκεται μπροστά σ' αυτή την κατάσταση; Νομίζω πως η δεύτερη φάση του φαινομένου μπορεί βασικά να εξηγηθεί με τον παρακάτω συλλογισμό.

Ο κανόνος που θεσπίστηκε, όποιος κι αν είναι αυτός, είναι κανόνας που ισχύει για όλους. Είναι ένας κανόνος απρόσωπος. Μερικές φορές είναι κανόνας που ισχύει μόνο για μια εθνότητα, κάτι που συνέβαινε συχνά στην αρχαιότητα. Ολα όμως τα άτομα που έχουν τα ίδια χαρακτηριστικά, στις μέρες μας υπάγονται στην ίδια νομοθεσία, υποκείμενοι στη δημοκρατική αρχή της ισότητας, η οποία επιβάλει την ίση νομοθετική αντιμετώπιση για όλους. Η κοινωνία όμως είναι ετερογενής: υπάρχουν κάθε είδους πολιτισμοί και ιδιοσυγκρασίες. Το αποτέλεσμα είναι, ότι η ανομοιομορφία των μελών που συνθέτουν τις ανθρώπινες κοινωνίες εμποδίζει τον εννιαίο νόμο να ικανοποιηθεί όλο τον κόσμο: υπάρχει πάντα μια μερίδα που βλέπεται απ' την ύπαρξη του κανόνα και η οποία αρνείται την εφαρμογή του. Αλλά, όπως είπε ο *Pascal*, ο νόμος καθιερώνει πάντα την ομοιομορφία, πράγμα ασυμβίβαστο με την ανθρώπινη πολυμορφία. Προφανώς η αντίθεση αυτή καθιστά αναπόφευκτη τη δεύτερη φάση του φαινομένου, πράγμα που εξηγεί, ότι από ένα σημείο κι ύστερα κάθε κοινωνία περιλαμβάνει στους κόλπους της εγκληματίες, κι όχι μόνο εγκληματίες αλλά γενικά πρόσωπα περιθωριακά που δεν συμβιβάζονται με τον γενικό κανόνα.

3η φάση:

Σ' όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες η εγκληματικότητα και η παρέκκλιση προκαλούν την αντίδραση του κοινωνικού συνόλου. Η αντίδραση αυτή εκδηλώνεται άμεσα με τρόπο αυθόρμητο. Οι σκηνές λυντσαρίσματος ωρισμένων ατόμων απ' το πλήθος που όρμησε πάνω τους άμεσα μετά από ένα έγκλημα, είναι σκηνές μη ελεγχόμενης κοινωνικής αντίδρασης. Στις αναπτυσσόμενες όμως κοινωνίες η κοινωνική αντίδραση χωρίζεται στα δυο και συνίσταται, απ' τη μια μεριά στη δίκη για ν' αποδειχθεί αν το άτομο είναι υπεύθυνο για την πράξη που του ομοιδείται κι απ' την άλλη στην ποινική τιμωρία σε περίπτωση ενοχής. Κι όσο διαπιστώνεται πως υπάρχουν περισσότερες πορεκκλίσεις, τόσο αυστηρότεροι νόμοι θεσπίζονται για την κοινωνική άμυνα.

Οι τρεις αυτοί χρόνοι του φαινομένου έχουν άμεση αλληλεξάρτηση γιατί η ίδια η κοινωνική άμυνα προκαλεί τη θέσπιση νέων νόμων. Μόνο η έντονη έλλειψη επαρκών φυλακών αναγκάζει στην τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα και της Δικονομίας (Χρηματικές ποινές, αναστολή κ.λ.π.). Το φαινόμενο συνεχίζεται χωρίς διακοπή. Η κοινωνική αντίδραση προκαλεί τη θέσπιση νέων ποινικών νόμων: οι νόμοι αυτοί συνεχίζουν να προκαλούν νέες παρεκκλίσεις και καινούργιους εγκληματίες για ν' ακολουθήσει νέα κοινωνική αντίδραση.

Σε παγκόσμια κλίμακα λοιπόν, διακρίνονται τρεις φάσεις στον κύκλο της εγκληματικότητας. Θ' αποδείξω παρακάτω πως και γιατί το φαινόμενο αυτό επιταχύνεται στις βιομηχανικές κοινωνίες.

II. Η επιτάχυνση του φαινομένου στις βιομηχανικές κοινωνίες.

Το φαινόμενο επιταχύνεται στις βιομηχανικές κοινωνίες γιατί οι τρεις φάσεις του είναι αυτές καθ' αυτές αντικείμενο επιτάχυνσης. Στις βιομηχανικές Κοινωνίες είναι διαπιστωμένο ότι η εγκληματικότητα αυξάνεται. Αυτό που θέλω ν' αποδείξω εδώ συμπληρωματικά είναι ότι η αύξηση εμφανίζεται τόσο στην

πρώτη, όσο και στην τρίτη φάση κι έτσι τελικά η εγκληματικότητα γενικά αυξάνεται.

Ο πρώτος λόγος είναι η υπεραφθονία νόμων και κανονισμών στις βιομηχανικές κοινωνίες. Ήταν αδύνατο να υπογράψουμε ακάλυπτες επιταγές πριν κάμποσα χρόνια, γιατί δεν υπήρχαν σαν θεσμός. Όσο πιο πολλοί νόμοι θεσπίζονται, τόσο ευρύτερες προοπτικές δημιουργούμε για την αύξηση της εγκληματικότητας. Κι όσο αναπόφευκτα επεκτείνεται ο κρατικός παρεμβατισμός τόσο περισσότερο είναι αναγκασμένο το κράτος να νομοθετεί σε ευρύτερο πεδίο. Για να καταδειχθεί σαφέστερα με απλό τρόπο το φαινόμενο αυτό ας φανταστούμε το κράτος της παλιάς εποχής.

Τα κράτος είχε ωρισμένες δημόσιες υπηρεσίες όπως για παράδειγμα τη δικαιοσύνη και το στρατό. Όλοι οι βασιλείς και οι αρχηγοί θεωρούσαν ότι η δικαιοσύνη και οι ένοπλες δυνάμεις ήταν δυο θεμελιακοί τομείς τους οποίους έπρεπε να προσέχουν ιδιαίτερα. Πολύ πρόσφατα όμως διαπιστώθηκε ότι είχαν λησμονήσει τα οικονομικά. Κατά τον 19ο αιώνα οι νόμοι που υπήρχαν δεν αφορούσαν παρά τις παρεμβάσεις του Κράτους (στο εσωτερικό και το εξωτερικό), ενώ στο τελευταίο τρίτο του αιώνα μας προστίθενται δυο τεράστιοι τομείς. Ο ένας είναι ο οικονομικός τομέας. Το κράτος παρεμβαίνει στην οικονομική ζωή και η νομοθεσία σ' αυτόν τον τομέα διογκώνεται. Ο άλλος μεγάλος τομέας είναι εκείνος της κοινωνικής δραστηριότητας. Στον τομέα αυτό οι κοινωνικές ασφάλειες, οι ρυθμίσεις σχετικά με την υγεία, μια ολόκληρη σειρά δραστηριοτήτων για την πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων κ.λ.π. πολλαπλασιάζουν τις νομοθετικές και κανονιστικές παρεμβάσεις στον κοινωνικό τομέα.

Σαν να μη φτάνουν τα παραπάνω προστίθεται κι ένας άλλος παράγοντας. Είναι η έννοια του σκανδάλου. Στο βαθμό που αποκαλύπτονται τα σκάνδαλα, ψηφίζονται νέοι νόμοι για να εμποδίσουν την επανάληψή τους. Εμφανίζεται λοιπόν μια νομοθετική έκρηξη κι όσο οι νόμοι πολλαπλασιάζονται, τόσο οι παραβάσεις αυξάνονται.

Ο δεύτερος λόγος αναφέρεται στην κοινωνική αντίδραση. Έχουμε ήδη μιλήσει για την αύξηση της δραστηριότητας της δικαιοσύνης. Υπάρχει όμως και μια σύξηση των ποινών. Αν πάρουμε για παράδειγμα τις φυλακίσεις, διαπιστώνουμε ότι ο αριθμός των καταδικών που επιβάλλονται ουξάνεται σημαντικά.

Οι ποινές γίνονται άλο και πιο αυστηρές σήμερα απ' ότι στο παρελθόν. Κι όσο πιο αυστηρές είναι οι ποινές τόσο περισσότερος κόσμος βρίσκεται στις φυλακές. Όπως δείχνουν οι στατιστικές ένας στους δυο εγκληματίες είναι υπότροπος, που σημαίνει ότι όσα περισσότερους καταδικάζουμε, τόσο πιο πολλούς εγκληματίες προετοιμάζουμε και στη συνέχεια τόσο περισσότεροι νόμοι θα χρειαστούν για την κοινωνική άμυνα. Έτσι δημιουργείται ο φαύλος κύκλος της αυξανόμενης εγκληματικότητας.

Απόδοση στην Ελληνική:
Γιάννης Σελίνης

ΜΑΤΙΕΣ ΕΔΩ ΚΙ ΕΚΕΙ...

Τσάντες – τσάντες – τσάντες

Οι τσάντες έχουν γίνει ένα με τη ζωή μας. Γυναίκες τσάντες, περασμένες στον ώμο, τσάντες στα χέρια, μαθητικές τσάντες στην πλάτη, τσάντες με ψώνια, με «γράμματα σπουδάματα», με «του Θεού τα πράματα».

Θα 'ρθει στιγμή που θα ρωτάς -πες μου τι τσάντα κρατάς για να σου πω παιδί είσαι-. Απ' τα καταστήματα όλοι βγαίνουν κρατώντας μια τσάντα γεμάτη με ψώνια. Στους δρόμους, στα ουγκοινωνιακά μέσα όλοι με μια τσάντα στο χέρι. Αυτές τις ίδιες, όταν θα πάνε σπίτι τους θα τις ξαναγεμίσουν με σκουπίδια. Και οι τσάντες με τα σκουπίδια είναι πιο πολλές απ' τις τσάντες με τα ψώνια.

Βλέπεις να τις πετάνε στο πεζοδρόμιο, απ' όπου θα περάσει το αυτοκίνητο του Δήμου για να τις μαζέψει, με μια ευχαρίστηση που δεν περιγράφεται.

Η αιτία αυτής της εκδίκησης;

Επειδή, ίσως, τους «έκοψαν» τα χέρια απ' το βάρος τους όταν ήταν γεμάτες ψώνια. Εκεί μαζεύονται οι γάτες και δείχνουν κι αυτές την... εκδίκηση τους ακίζοντάς τες με τα νύχια.

Το όνομα των «τοαντάκηδων» συνδέεται στενά με τις τσάντες. Είναι ο τρόμος και ο φόβος των γυναικών τσαντών. Βέβαια η δουλειά τους δεν είναι και τόσο προσοδοφόρα όταν μάλιστα βρίσκουν μέσα σ'αυτές, που αρπάζουν, φραγκοδίφραγκα. Η τσάντα όμως είναι και άριστο μέσο άμυνας του «ασθενούς φύλου». Πολλές φορές λέμε «αυτός έφαγε τσαντιά στο κεφάλι». Καλά θα κάνουν να το έχουν υπόψη τους αυτό οι «τοαντάκηδες»...

Αναπόσπαστο συμπλήρωμα της γυναικείας αμφίσεσης η τσάντα. Κρατιέται με πολύ νάζι ή κρεμιέται στον ώμο με πολύ ακέρτσο. Έχει το ίδιο χρώμα με τα παπούτσια ή τις μπότες.

...Τι είναι αυτά που λες αντρούλη μου. Αυτή τη τσάντα την αγόρασα πριν από δυο μήνες. Θεε να με δει η Αντιγόνη του αποκάτω διαμερίσματος και να με πει χωριάτσοα; Το «συνολάκι» αυτό μόνο με μαύρη τσάντα ταιριάζει.

Κατακλύζονται λοιπόν τα καταστήματα από γυναικόκοσμο και αρχίζει το ψάξιμο για να βρει τη τσάντα των ονείρων του. Άλλες είναι «εισαγωγής», άλλες εγχώριες, ινδιάνικες, φτιαγμένες από δέρματα φιδιού ή κροκόδειλου, άλλες από «κατσικάκι» και άλλες πλαστικές. Οι πιο πολλές είναι ακριβές και οι άλλες φτηνότερες. Δεν έχει όμως και τόσο μεγάλη σημασία η ποιότητα αφού η εμφάνιση ικανοποιεί και την πιο απαιτητική γυναίκα.

Τσάντες τετραγώνες, κυκλικές, ημικυκλικές, σε σχήμα περιοδικού, φάκελλου, πορτοφολιού, τσάντες πολύχρωμες, τσάντες για όλα τα γούστα και τα «λούσα».

Μια μικρή παραλλαγή της τσάντας είναι το αντρικό τσαντάκι. Έχει μεγάλη κυκλοφορία στα αντρικά χέρια και είναι πολύ εξυμνητικό. Στην αρχή υπήρξε κάποιος δισταγμός στην «κατάκτηση» αυτή, επειδή τσάντες κρατούσαν μόνο οι γυναίκες. Αργότερα όμως ξεπεράστηκαν όλοι οι φόβοι και κυκλοφόρησε με... καρμπόν.

Πάντως η μόδα της γυναικείας τσάντας αρχίζει σιγά-σιγά να... ξεθωριάζει. Σ' ένα ταγάρι ριγμένο στον ώμο σακουλιάζει κάθε γυναίκα ό,τι δεν μπορούσε να χωρέσει η κλασική τσάντα και ακόμα μερικά απ'τα καθημερινά της ψώνια.

Το «ισχυρό φύλλο» -τη βρίσκει- με το γυλιό, κι' αυτόν ριγμένο στη πλάτη. Τσουβαλιάζει μέσα όσα παίρνει ένα ολόκληρο ζεμπίλι.

Ξενική μόδα θα πείς.

Όμως έχουν κάπαια πρακτικότητα.

Για τον παντρεμένο σύζυγο «χαράς ευαγγελία» όταν η συμβία του συνηθίζει με ένα ταγάρι και δεν του ζητάει κάθε εποχή και με κάθε αμφίσηση της αγοράσει διαφορετική τσάντα.

Άνθρωποι πάνε κι' έρχονται.

Άνθρωποι φορτωμένοι τις έγνοιες και τα προβλήματα της καθημερινότητας... Άνθρωποι που έχουν ξεπεράσει τους προβληματισμούς και τις καθημερινότητες... με «το δισάκι τους στον ώμο για το δρόμο... για το δρόμο...».

Δημήτρης Λυκοπορότης

Νίκος Παναγιωτόπουλος

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΗΣ* ΚΑΙ
ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»: ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΝΩ
Σ' ΕΝΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Αισθάνονται εξάλλου ότι αυτή η επιστήμη διασκορπισμένη πάνω σε μια καλλιέργημένη κοινωνία δεν συγκροτεί αληθινά μια σοφή πολιτεία (...). Τιποτα δεν της δίνει μια συνοχή. Δεν έχει άλλη συνοχή παρά το καλό κόστος και την αποδοχή του διπλανού. Είναι ένα πρόσχημα για συζήτηση το βράδυ και στο σαλόνι».

«...Είμαστε υποχρεωμένοι να θεωρήσουμε όλη την ψεύτικη επιστήμη η οποία συνθλίβει την αληθινή, όλη την ψεύτικη επιστήμη ενάντια στην οποία ακριβώς το πραγματικό επιστημονικό πνεύμα οφείλει να συγκροτηθεί. Συμπερασματικά, η προεπιστημονική σκέψη είναι "μέσα στον πόντο"».

G. BACHELARD¹

La formation de l'esprit scientifique Contribution a une psychanalyse de la connaissance objective
1938

Εάν έπρεπε να ορίσουμε το υπόδειγμα με το οποίο μοιάζει η εγκληματολογία δεν θα μπορούσαμε, αναμφίβολα, να βρούμε καλύτερο παράδειγμα από αυτό

Ευχαριστούμε το ΕΚΚΕ που έκανε δυνατή τη συμμετοχή μας στο συνέδριο αυτό που πραγματοποιήθηκε στη Λουνζαι από τις 27-30 Σεπτεμβρίου 1989.

* Θα μπορούσαμε, ίσως, να μεταφράζαμε ως κοινωνικό δράστη τον όρο *acteur social*, πράγμα που μπορεί, ίσως, να δικαιολογηθεί εάν αναφερθούμε στην αρχαία λόγια λέξη δράστης (< δρά) και στην κοινωνιολογική λογοτεχνία της «δρασιολογίας» (βλ. παρ.), πέρα από το γεγονός ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν μια ένδειξη του πρώτου βαθμού της επιστημολογικής τομής με τα προσπασκευασμένα αντικείμενα της «αυθόρμητης κοινωνιολογίας». Είναι δυνατό όμως να γίνει δεκτό και το «πρωταγωνιστής», ιδίως όταν αναφερόμαστε στη θεατρικότητα της κοινωνικής πρακτικής, όπως αυτή παρουσιάζεται λ.χ. στις αναλύσεις της συμβολικής αλληλόδρασης (βλ. τις εργασίες του E. Goffman για παράδειγμα).

1. Ο σκοπός των αναφορών αυτών στον Bachelard, ο οποίος μελετώντας την επιστημονική κοινότητα και τα μύθους της φυσικής του 18ου αιώνα μας καλεί να αμυνθούμε ενάντια στη σαγήνη των εμπειριών *galva*, δεν μπορεί να παραερμηνευθεί παρά από αυτούς που αρνούνται, περισσότερο ασυνείδητα, να κάνουν την επιστημολογική εγρήγορη ένα θεσμό του κοινωνιολογικού πεδίου.

του «διεπιστημονικού συνεδρίου», χώρος εικονικής και αφηρημένης συνάντησης όπου συγκεντρώνονται για κάποιο χρόνο, γύρω από τον ίδιο τομέα του πραγματικού ή ενός κοινωνικού προβλήματος, αντιληπτό και δηλωμένο σαν τέτοιο από την κοινή συνείδηση, ειδικοί από διάφορες επιστήμες. Όλα τείνουν να πείσουν ότι η εγκληματολογία περιοριζόταν (εγκλεισμένη μέσα) στις συζητήσεις και την αντιπαράθεση που αφορούν τον ίδιο τον ορισμό του πεδίου εφαρμογής της, θέτοντας συχνά, με όρους που δεν απέχουν πολύ από αυτούς του δικαίου, την ερώτηση των σχέσεών της με τις άλλες επιστήμες —ερώτηση που ανάγεται στην ερώτηση της διαχείρισης των ζωνών επιρροής— ή, ακόμη, αξίωνε να θεμελιωθεί πάνω στη θέληση για σύνθεση των διαφόρων επιστημών του εγκλήματος, λύση που δεν είναι χωρίς δεσμό με τη λογική που διέπει τις σχέσεις μεταξύ των κρατών και η οποία υπενθυμίζει, μέσω του ουτοπικού του χαρακτήρα και της ιδεολογίας που της είναι υποκείμενη, τις προσπάθειες των διεθνών οργανισμών για να συμβιβάσουν προφορικά (δηλαδή να εξαλείψουν τεχνητά τις διαφορές) τα πιο ετερόκλητα συμφέροντα.²

Επιλέγοντας τη «διεπιστημονικότητα» σαν το κύριο χαρακτηριστικό της έρευνας πάνω στο ποινικό σύστημα, το διεθνές συνέδριο του καθολικού πανεπιστημίου της Λουβαιν με θέμα «Κοινωνικός πρωταγωνιστής και παραβατικότητα, ένας τρόπος προσέγγισης του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης», έβαλε σκοπό, συγκεντρώνοντας εγκληματολόγους, κοινωνιολόγους, ψυχολόγους, φιλοσόφους, κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνικούς ψυχολόγους, βιολόγους, δικαστές, νομικούς κ.ά., να συγκροτήσει τους «χώρους της συνέργειας».³

Η συγκρότηση αυτού του «εγκληματολογικού θέματος» βρίσκει την αρχή της στην πρόταση για (ανα)κατασκευή της έννοιας του κοινωνικού υποκειμένου με την προοπτική «του κοινωνικού πρωταγωνιστή» και του τρόπου με τον οποίο η έννοια αυτή μπορεί να φανεί χρήσιμη στις έρευνες του εγκληματολογικού πεδίου και του ποινικού δικαίου, και ειδικότερα στα επίπεδα της προβληματικής που τις δομούν (και που αντιστοιχούν σε διαδικασίες κατασκευής του εγκληματικού φαινομένου ως αντικειμένου επιστημονικής μελέτης), δηλαδή στο επίπεδο της δημιουργίας και τήρησης του νόμου, το επίπεδο της εφαρμογής του νόμου και το επίπεδο της παράβασης του νόμου —

2. Η εγκληματολογία θα οριζόταν, όπως η οικτανογραφία, «από την παράθεση διαφόρων επιστημονικών κλάδων εφαρμοσμένων στο ίδιο τομέα του πραγματικού» βλ. P. Bourdieu, J.-C. Chamboredon, J.-C. Passeron, *Le Metier du sociologue*, Mouton, 1968, σ. 51.

3. F. Tulkens, C. Debuyss, F. Digneffe, «Les recherches de robotique criminelle au département de Criminologie et de Droit Penal de l'Université catholique de Louvain. Acteur social et delinquance: une grille de lecture du système de justice penale», *Archives de Politique Criminelle*, 1989, αρ. 11, σ. 137-150, 139.

επίπεδα που ενότητες.

Παρουσ Debuyss και της ενός «παιχνιδιού τ αουτηρά αυ άπονης που τη δική του δραστηριότη τη χρησιμότη στο χώρο τα θεωρία της

Μη έχο περιγραφική θα αρκεστού χης τάσης θεωρίας της συνέδρους.

Είτε πρ και κοινωνι νετερμινισ και της ανα Houchon (π γνωρίζοντα του διαζεύτ

4. Ο F. ... σης, τις θεωσ στους «περιθ Dubet, D. L Suisse de So της δράσης» La voix et le dieu. «Une s

5. Ρίχνω λυσης στο «γανωμένη δε Grozier, E. I σχέσεων συσ αλληλοδράσ αυτών» (P. B dieu. «Avent

επίπεδα που μετασχηματίστηκαν στο κλαίσιό του συνεδρίου σε θεματικές ενότητες.

Παρουσιάζοντας την προβληματική του θέματος του συνεδρίου ο C. Debuyst καλεί τους συνέδρους να σκεφτούν πάνω στη δυνατότητα σύλληψης ενός «υποκειμένου του οποίου η συμπεριφορά δεν είναι το προϊόν του παιχνιδιού των ντετερμινισμών», χωρίς, παράλληλα, να το ταυτίζουν με ένα αυστηρά αυτοπροσδιοριζόμενο υποκείμενο δεδομένου ότι είναι φανερό πως η άποψη που εξαρτάται από τη θέση που κατέχει στο κοινωνικό πλαίσιο από τη δική του ιστορία και των σχεδίων του γύρω από τα οποία ασκούνται τη δραστηριότητά του» ή καλύτερα «τη σύλληψη ενός ενεργού υποκειμένου και τη χρησιμότητά του στη μελέτη των διαντιδράσεων που λαμβάνουν χώρα στο χώρο του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης», κοντιλολογία και στη θεωρία της κοινωνικής πρακτικής.

Μη έχοντας σκοπό, και τη δυνατότητα εδώ, να εισέλθουμε μέσα μιας περιγραφικής έκθεσης της κάθε παρουσίας στα ειδικά θέματα που τέθηκαν, θα αρκεστούμε να φανερώσουμε εν συντομία την ειδική λογική της κυρίαρχης τάσης της σύλληψης του κοινωνικού υποκειμένου (και αδιακρίτως της θεωρίας της πρακτικής που εμπλέκει άρρητα) που παρουσιάστηκε από τους συνέδρους.

Είτε πρόκειται για τον F. Dubet (κοινωνικοποίηση των πρωταγωνιστών και κοινωνικό υποκείμενο), ο οποίος μας «καλεί» να σκεφτούμε όχι μόνο τον ντετερμινισμό αλλά και τις δυνατότητες της αυτονομίας, της πρωτοβουλίας και της ανασκόπησης πρακτικής του υποκειμένου,⁴ είτε πρόκειται για τον G. Houchon (πρωταγωνιστής του ποινικού, ιεραρχίες ή δίκτυα), ο οποίος, αναγνωρίζοντας τη διχοτόμηση μικρο-μακροκοινωνιολογία, προτείνει σαν λύση του διαζεύγματος τον «μεθοδολογικό καταστασιασμό»,⁵ είτε για την F. Di-

4. Ο F. Dubet, ο οποίος παρουσιάζει σ' έναν άλλο λόγο, αυτόν της φιλοσοφίας της γνώσης, τις θεωρητικές αρχές του ποινικού δρασιασμού, βασίζεται στις έρευνές του πάνω στους «περιθωριακούς νέους» βλ. F. Dubet, *La galère, Jeunes en survie*, Fayard, 1987 και F. Dubet, D. Lapeyronnie, «Du gang à la galère... Les conduites marginales des jeunes», *Revue Suisse de Sociologie*, 2, 1985, 309-322. Για μια κριτική των αξιομάτων της κοινωνιολογίας της δράσης του Touraine βλ. μεταξύ άλλων A. Touraine (*Sociologie de l'Action*, Seuil, 1965, *La voix et le regard*, Seuil, 1978, *Pour la Sociologie*, Seuil, 1974), βλ. J.-B. Reyraud, P. Bourdieu, «Une sociologie de l'action est-elle possible?», *R. Franc. Sociol.*, VII, 1966, 310-317.

5. Ριχνοντας το βάρος της επιληματολογικής και γενικότερα της κοινωνιολογικής ανάλυσης στο «τοπικό» όπου πραγματοποιούνται οι κανονικότητες των συμπεριφορών, η εοργανωμένη δράση των ανθρώπων όπως θα έλεγε στην ίδια προοπτική, ο M. Grosset (βλ. M. Grosset, E. Friedberg, *L'autisme et le système*, Seuil, Point 1977) ξεχνά πως είναι η θέση των σχέσεων συστατικές του χώρου των κειμένων που καθορίζει τη μορφή των θετικών σχέσεων της αλληλοδράσης και το ίδιο το περιεχόμενο της εμπειρίας που οι φορείς κινούνται να βρουν γι' αυτές» (P. Bourdieu, *Leçon sur la leçon*, Mispuit, 1982, σ. 42, βλ. ακόμη μεταξύ άλλων P. Bourdieu, «Avenir de classe et causalité de probabilité», *R. Franc. Sociol.*, XI, 1, 1974, 142).

gnesse, η οποία, όπως και ο Dubet, μα πιο άμεσα, διερωτάται πάνω στο ιστορικό νόημα των δράσεων, ή ακόμη για τον P. Lascoumes, ο οποίος, υπερτονίζοντας την «πραξολογική προσέγγιση» — χωρίς να την ορίσει — μελετά τον «πλουραλισμό των υποκειμένων και των δράσεων», στη διαδικασία της δημιουργίας του νόμου μέσω μιας ανάλυσης των «στρατηγικών, των ορθολογικοτήτων των εμπλεκόμενων υποκειμένων», οι αναλύσεις τους είχαν βασικό πυρήνα αναφοράς⁶ τη «δυνατότητα της συγκεκριμένης πρωτοβουλίας του υποκειμένου» («πράγμα που τον διαχωρίζει από το απλό γεγονός ότι ανήκει σε μια ομάδα»), χωρίς όμως να φτάνουν να μη συμβάλλουν στην αναπαραγωγή του «δυνατισμού» που ήθελαν, ρητά ή άρητα, να ξεπεράσουν.⁷

Για άλλη μια φορά η κοινωνιολογία της εγκληματολογίας ή η κοινωνιολογία της κοινωνιολογίας της παρέκκλισης δεν αναγνωρίζεται σαν μια από τις πρώτες συνθήκες μιας επιστημονικής κοινωνιολογίας της παρέκκλισης. Καλεσμένοι να σκεφτούν πάνω στην πρακτική των κοινωνικών υποκειμένων, παραλείπουν να υποβάλλουν την επιστημονική πρακτική σε μια θεωρία της πρακτικής, δηλαδή ξεχνούν⁸ να προβούν σε μια ανάλυση της ειδικής λο-

6. Αν εξαιρέσουμε τις εισηγήσεις των F. Ost και M. Van de Kerchove, οι οποίοι βασίστηκαν στις αρχές της θεωρίας του νομικού πεδίου που παρουσίασε ο P. Bourdieu (P. Bourdieu, «Η δύναμη του δικαίου, Στοιχεία για μια κοινωνιολογία του νομικού πεδίου», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 72, 1989, 3-43, μτφ. Μ. Δημητρακόπουλος, Ν. Παναγιωτόπουλος), τις ερωτήσεις του A. Baratta, και τον R. Castel, και από το χώρο των εργασιών κυρίως τον R. Hebbetecht (ο οποίος προτείνει τη στρουκτουραλιστική και τη νεο-γκραμισιακή προσέγγιση για τη μελέτη της εγκληματοποίησης και την απεγκληματοποίηση των σεξουαλικών συμπεριφορών), οι αναφορές στη «δράση της δομής», «του συστήματος» και στην επίδρασή τους ήταν περιορισμένες.

7. Οι διάφορες παρανοήσεις που δημιουργήθηκαν σ' αυτό το συνέδριο — πράγμα που συμβαίνει συχνά στην περίπτωση των διεπιστημονικών συνεδρίων των επιστημών του ανθρώπου — αποκαλύπτουν πως οι συνομιλητές εγκλείονται μέσα στο λόγο τους γιατί ξεχνούν πως τα συστήματα έκφρασης είναι παράλληλα σχήματα αντίληψης και σκέψης τα οποία δημιουργούν τα αντικείμενα για τα οποία αξίζει να ομιλούμε. Παρ' όλα αυτά, οι συζητήσεις μεταξύ ειδικών διαφορετικών επιστημονικών κλάδων μπορεί να συγκροτήσουν την καλύτερη μέτρηση της παραδοσοκρατίας του επιστημονικού πεδίου, δηλαδή το βαθμό στον οποίο αποκλείονται απυνείδητα από τη συνήθη συζήτηση τα προακταιόμενα που κάνουν δυνατή αυτή τη συζήτηση, P. Bourdieu, J.C. Chamboredon, J.C. Passeron, *Le Metier...*, ό.π., σ. 105.

8. Το κυριότερο εμπόδιο στην κατασκευή μιας πραγματικής επιστήμης της πρακτικής (δηλαδή μιας θεωρίας που συγκροτεί την πρακτική σαν πρακτική — σε αντίθεση τόσο με τις θεωρίες, ρητές ή άρητες, που τη μεταχειρίζονται σαν αντικείμενο ανάλυσης ή παρατήρησης όσο και μ' αυτές που την περιστελλούν σε μια «βιωμένη εμπειρία» ικανή να συλληφθεί μέσω ανασκοπικής επιστροφής) εδράζεται στο γεγονός ότι η αλληλεγγύη που ενώνει τους επιστήμονες με την επιστήμη τους (και με το κοινωνικό πρόνομο που την κάνει δυνατή) τους προδιαθέτει περισσότερο να υπερεκτιμήσουν την ανωτερότητα της γνώσης τους και ακόμα να βρουν μέσα σ' αυτή την ανωτερότητα μια δικαιολογία του προνομίου τους, παρά να παράγουν μια επιστημονική γνώση του πρακτικού τρόπου γνώσης και των ορίων που η επιστημονική γνώση οφείλει στο γεγονός ότι βασίζεται πάνω σ' αυτό το πρόνομο. P. Bourdieu, *Le Sens Pratique*, Minuit, 1980, σ. 48. βλ. F. Nietzsche, *La généalogie de la Morale*, Gallimard 1971.

γικής και γνώσης τι την κοινα δράση, τη νευτικό δ πραγματο μαζί με τους γνώ κοινωνικά με την επ σης». ¹⁰ Πι λάθους στ τικείμενο ι μένου στη στον κοινο

Εάν π και του υπ τον άνθρω της επιστή νισμό ή το μεγάλη η ο αντικείμεν ποιήσουν ν αντικείμεν

9. Αυτό λουθώντας μ τίας του '80 ο λισμό ο οποί αναζητηθεί σ διου. Δεν κρ επιβολή των Scientific Re θούμε στην τ των κοινωνικ λογικής αντί

10. Ο P. θρώπου είναι τολισμό, μια ρου με μια θ transcendant

11. P. B

γικής και των κοινωνικών συνθηκών της δυνατότητας της επιστημονικής γνώσης της πρακτικής. Για να ξεπεραστεί ο ανταγωνισμός που αντιπαράθετα την κοινωνική φαινομενολογία (ή σε επίπεδο σχολών τη συμβολική αλληλόδραση, την εθνομεθοδολογία)⁹ και την κοινωνική φυσική (κυρίως τον ερμηνευτικό δομισμό), και που οι εργασίες του συνεδρίου δεν κατάφεραν να πραγματοποιήσουν, ξεχνούν πως πρέπει, όπως το υποδεικνύει ο P. Bourdieu, μαζί με τον Husserl και τον Bachelard, να υποβάλουμε τους δύο αυτούς τρόπους γνώσης σε μια κριτική αντικειμενοποίηση των επιστημολογικών και κοινωνικών συνθηκών που τους καθιστούν δυνατούς, δηλαδή να υποβάλουμε την επιστημονική πρακτική σε μια γνώση του «υποκειμένου της γνώσης».¹⁰ Πιο απλά, όλα φαίνονται να πείθουν ότι μια από τις κύριες αιτίες του λάθους στην εγκληματολογία εδράζεται στη μη ελεγχόμενη σχέση με το αντικείμενο ή ακριβέστερα στην άγνοια του ότι οφείλει η θεώρηση του αντικείμενου στην άποψη, δηλαδή στη θέση που κατέχει ο εγκληματολόγος μέσα στον κοινωνικό χώρο και το επιστημονικό πεδίο.

Εάν η αρχή και το διακύβευμα της πάλης μεταξύ του αντικειμενισμού και του υποκειμενισμού είναι η ιδέα που η επιστήμη του ανθρώπου έχει για τον άνθρωπο, δηλαδή για το αντικείμενο αλλά επίσης και για το υποκείμενο της επιστήμης (και η οποία διαφοροποιείται αναμφίβολα προς τον αντικειμενισμό ή τον υποκειμενισμό ανάλογα με το εάν είναι λιγότερο ή περισσότερο μεγάλη η αντικειμενική και υποκειμενική απόσταση του υποκειμένου με το αντικείμενο της επιστήμης),¹¹ τότε πρέπει οι εγκληματολόγοι να αντικειμενοποιήσουν τη σχέση τους με το αντικείμενο με τρόπο ώστε ο λόγος πάνω στο αντικείμενο να μην είναι μια απλή προβολή μιας ασυνειδητής σχέσης με το

9. Αυτός ο τρόπος γνώσης που αρχίζει να κυριαρχεί στο εγκληματολογικό πεδίο (ακολουθώντας μια γενικότερη τάση που αρχίζει να εμφανίζεται από τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '80 στις κοινωνικές επιστήμες, και ειδικότερα στη Γαλλία) εκφράζει έναν προσανατολισμό ο οποίος προκύπτει από ένα ορισμένο στάδιο ανάπτυξης της επιστήμης που πρέπει να αναζητηθεί στην κοινωνική θέση των κοινωνιολόγων και τη δομή του εγκληματολογικού πεδίου. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως οι επιστημολογικές αντιθέσεις είναι επίσης αγώνες για την επιβολή των ορισμών των κοινωνικών συνθηκών της παραγωγής της γνώσης (βλ. R. Bhaskar, *Scientific Realism and Human Emancipation*, Λονδίνο, Verso, 1986). Μπορούμε ν' αναφερθούμε στην κοινωνική πάλη μεταξύ πανεπιστημιακών εγκληματολόγων και των ερευνητών των κοινωνικών προβλημάτων η οποία πήρε τη μορφή, στη δεκαετία '65-'75, μιας επιστημολογικής αντίθεσης μεταξύ ρασιοναλισμού και εμπειρισμού.

10. Ο P. Bourdieu, *Le Sens...*, ό.π., σ. 43-50. Για τον Husserl, ακόμη οι επιστήμες του ανθρώπου είναι απαραίτητα «επιστήμες έχοντας μια θεματική με δικιά συνεπαγωγικό προσανατολισμό, μια θεματική συνδέοντας με συνεπαγωγικό τρόπο τη θεωρία του επιστημονικού χώρου με μια θεωρία της γνώσης αυτής της θεωρίας», E. Husserl, *Logique formelle et logique transcendantale*, PUF, 1965, σ. 52.

11. P. Bourdieu, *Le Sens...*, ό.π., σ. 72.

αντικείμενο, και να γνωρίσουν έτσι τι σημαίνει να είσαι παρατηρητής ή φορέας, να γνωρίσουν με μια λέξη το τι σημαίνει πρακτική.¹²

12. Η θεωρία της πρακτικής που προτείνει ο P. Bourdieu ξεπερνά τις τεχνητές διχοτομήσεις της κοινωνιολογίας. Βλ. κυρίως P. Bourdieu, *Esquisse d'une théorie de la pratique, précédé de trois études d'ethnologie Kabyle*, Droz, 1972, P. Bourdieu, *Le Sens...*, ό.π. Όλα τείνουν να πείσουν ότι σήμερα ακόμη δεν μπορεί η βιασμένη εμπειρία να μεταδώσει αμέσως όλα τα νοήματα που περιλαμβάνει χωρίς μια επιστροφή μέσω της αντικειμενοποίησης, όπως και η αντικειμενοποίηση δεν μπορεί να μη λάβει υπόψη της την υποκειμενικότητα της καθημερινής εμπειρίας.

Λίτσα Νικο

Νέοι θεσμοί
Εκδόσεις Π

Η ευρεία θεμ
νολογίας έχ
—συγκριτικά
ωνικούς επι
χα κινήσει τα
θεωρητικές
προφανείς κα
καθυστέρηση
κές επιστήμη
ιδιαίτερα τα
νολογίας :
νη ύλη για :
προγραμματι
γές στο πρακ
πως αυτή της
θηγήτριας της
τη Βιομηχανι
κτούν ιδιαίτερ

Η έκδοση
Σχέσεις — 2
πρέπει να αν
γωνίες: πρώτ
κής που καλύ
πο με τον οπα
την προβλημ
από τη «χωρι
αναλύεται.

Η θεματι
τή είναι πολύ
τι οι σχετικέ
στην ελληνικί
ριορισμένες, ε
εγγίζουν συχν
θέματος στο κ
σιογραφικής π
πικής, αυστηρ
μελιωμένης π
λουκόν, η θεμ
ενδιαφέρουσα
αφού ως ένα σ
σκαλία του ε
ΑΒΣΠ.

Η μελέτη α
ρουσιάζει, να

1821 - 1827:

Τα καθήκοντα της πρώτης Ελληνικής Αστυνομίας

Του Υπαστυνόμου Β' Κώστα Δανούση

Αμέσως μετά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης έγιναν σοβαρές προσπάθειες για την εμπέδωση κλίματος τάξης και ασφάλειας στις υπό εξέγερση περιοχές. Με τις πρώτες καταστατικές διατάξεις της Πελοποννησιακής Γερουσίας, της Γερουσίας της Δυτικής Ελλάδος και τη Νομική Διάταξη της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος (Άρειος Πάγος) τα καθήκοντα αστυνόμευσης ανατέθηκαν στην τοπική αυτοδιοίκηση (Εφόρους, Προεστώτες). Με τα πρώτα όμως Συντάγματα της Παλιγγενεσίας

Λάμπρος Νίκος, πρώτος Υπουργός Αστυνομίας στην επαναστατημένη Ελλάδα.

η αστυνόμευση ανατίθεται στην Κεντρική Διοίκηση (ουνοστάται Υπουργείο της Αστυνομίας) και ασκείται με υπαλλήλους (Γενικούς Αστυνόμους), που διορίζει απευθείας το Εκτελεστικό Σώμα.

Βέβαια η έκρυθμη κατάσταση της εποχής, οι πολεμικές επιχειρήσεις και ο εμφύλιος δεν ήταν δυνατόν να επιτρέψουν την ύπαρξη κάποιας υποδειγματικής Αστυνομίας. Έγιναν όμως σημαντικές προσπάθειες να εμφα-

νισθεί η επαναστατημένη Ελλάδα, σαν χώρα όπου η τάξη ήταν το κύριο μέλημα της Κυβέρνησης.

Ποια όμως ήσαν τα καθήκοντα της πρώτης εκείνης Αστυνομίας; Αυτό προκύπτει από τα ακόλουθα ανέκδοτα πιστεύουμε- έγγραφα, που αναδηψάσαμε από την αρχαική ενότητα "Μινιστέριο της Αστυνομίας" των Γενικών Αρχείων του Κράτους¹. Το πρώτο έγγραφο αποτελεί σχέδιο "Αστυνομικού Οργανισμού", το οποίο υπεβλήθη (16 Μαΐου 1823) από το Υπουργείο της Αστυνομίας μέσω του Εκτελεστικού στο Βουλευτικό Σώμα². Φαίνεται όμως ότι η επεξεργασία καθυστερούσε και το Υπουργείο επανήλθε³ (10 Ιουλίου 1823) τονίζοντας την αναγκαιότητα του Οργανισμού "...για να μην ακολουθώι άτοπα, καταχρήσεις και αναβολή των αστυνομικών υποθέσεων...". Τελικά το σχέδιο αυτό δεν επικυρώθηκε και έτσι στις 24 Σεπτεμβρίου 1825 ο Υπουργός Αστυνομίας Δημήτριος Δεσύλλας εξέδωσε την 2233 διαταγή του, ορίζοντας τα καθήκοντα των Γενικών Αστυνόμων.

Από τα έγγραφα αυτά, άσχετα από αν ίσχυσαν (πού και πόσο), διαφαίνεται η αντίληψη των πρώτων κυβερνήσεων της επαναστατημένης Ελλάδας για τα καθήκοντα της Αστυνομίας, αντίληψη που θα πρέπει να κριθεί κάτω από το πρίσμα των δυσχερειών της εποχής εκείνης⁴.

- 1 -

Χρέη Αστυνομίας

Ήτοι προσωριναί ερμηνείαι αυτής.

Ο Γενικός Αστυνόμος χρεωστεί κατά γράμμα να εκτελή τας διαταγάς του Υπουργείου τούτου και άλλα σχετικά εις το υπόρρημά του.

Χρεωστεί να συνεννοείται μετά του Επαρχου φαινόμενος πρόθυμος συνεργός εις τα νόμιμά του καθήκοντα.

Να διορίση συμφώνως μετά του Επαρχου Αστυνόμους εις τας κωμοπόλεις και επιστάτας αστυνομικούς εις τα χωρία, οίτινες χρεωστούν να συνεννοούνται μετά του Γενικού Αστυνόμου φαινόμενοι πρόθυμοι συνεργοί εις τας διαταγάς των και εις τα νόμιμά των καθήκοντα.

Να καταγράψη όλας τας οικίας και τους κατοίκους της Επαρχίας του, την ποσότητα, τα ονόματα και το επάγγελμα. Το ίδιον χρεωστούν να πράξωσιν και οι εις τας κωμοπόλεις και επιστάται των εις τα χωρία διορισθέντας Αστυνόμοι.

Να φροντίζει την δικαίαν πώλησιν εις την τιμήν, ζυγίας και μετρητών πραγμάτων, τας τιμάς των οφωνίων κατά τον ορθόν λογαριασμόν των φροντιστών της οικονομίας και του Επάρχου.

Να επαγρυπνή εις την εσωτερικήν ευταξίαν της πόλεως δημοσίως και μερικώς, ερευνών όλας τας διαφοράς όσαι συμβαίνουν εις την αγοράν. Θεωρεί υποθέσεις αγοραίας μέχρι πενήκοντα γρασίων.

Τας εγκληματικές υποθέσεις όσον φόνους, κλοπάς, δημογεροσίας, επιβουλάς, κατασκόπους, παραχαράκτας, νομισματοκόπους κ.λ.π. θέλει αναφέρει ακριβώς και ως τάχιστα δι' ιδεάσεως του Επάρχου, πέμπων και τον εγκληματίαν ευθύς εις το Υπουργείον, οι δε τας κωμολόγεις και χωρία Αστυνόμοι εις τον γενικόν Αστυνόμον.

Έχει έναν Γραμματέα, όστις προσυπογράφεται μετά τον Γενικόν Αστυνόμον εις όλα τα έγγραφα, οι δε εις τας κωμολόγεις και χωρία ουχί. Κρατεί τέσσερα πρωτόκολλα, εν των διδομένων ασφαλιστικών, εν των Αστυνομικών δικαιολογιών και των πρακτικών, εν των διαβατηρίων, εν των επιβατών και τα εκείνων των πλοίων. Το των διαβατηρίων των πλοίων είναι διπλούν, το εν μέρος περιέχον τακτικώς τον αριθμόν των εξερχομένων διαβατηρίων, με το όνομα και επάγγελμα των υποκειμένων, και το άλλο των εισερχομένων και επιθεωρουμένων διαβατηρίων, το ίδιον και δι' εκείνο των πλοίων.

Πάσα Αστυνομία διαδοχικώς χρεωστέι να επιθεωρή υπογράφουσα όπισθεν τα διαβατήρια άνευ πληρωμής, όύτω ανεμποδίστως να διέλθη εις δείνα μέρος ο Γενικός Αστυνόμος κ.λ.π.

Κάθε διαβατήριον διδόμενον να έλθη από νήσον εις νήσον πληρώνεται προς δέκα παράδες, εντός ζηράς όμοίως δέκα, από την ζηράν δια την θάλασσαν και από την θάλασσαν το διπλούν. Τα διαβατήρια πρέπει να είναι σημειωμένα με αριθμόν και υπογεγραμμένα από τον Γ. Αστυνόμον και Γραμματέα.

Τα διαβατήρια των πλοίων, τα οποία παίρνουν οι караβοκύριοι είναι μεγαλύτερα από τα άλλα και διαλαμβάνουν το όνομα του κυβερνήτου, το όνομα του πλοίου, την χωρητικότητα, το φορτίον αν έχη, τον αριθμόν και τα ονόματα των ναυτικών και των επιβατών, τα

οποία πληρώνονται προς είκοσι παράδες από νήσον εις νήσον και το διπλούν δια την ζηράν. Οι μη Έλληνες πληρώνουν το διπλούν καθ' όλας τας περιστάσεις. Εις τους εν δουλεύσει και εις τους ενδεείς δίδονται δωρεάν, επισημειωόμενον τούτο εις το διαβατήριον.

Κανέν διαβατήριον χωρίς τον αριθμόν, τας αναγκαίας

Ανδρέας Μεταξάς, Υπουργός Αστυνομίας στα χρόνια της Επανάστασης, από τους πιο συνετούς πολιτικούς της εποχής του

υπογραφάς και σφραγίδα δεν έχει κύρος.

Εις κάθε δύο μήνας χρεωστέι ο Γενικός Αστυνόμος να διδη τακτικόν λογαριασμόν εις το Υπουργείον, οι δε υπ' αυτόν προς αυτόν καθ' έκαστον μήνα.

Κάθε υποκείμενον φθάνουν εις εν μέρος χρεωστέι εντός δώδεκα ωρών να παρρησιάζεται εις την Αστυνομίαν να εξετάζεται ακριβώς και με τρόπον, ώστε

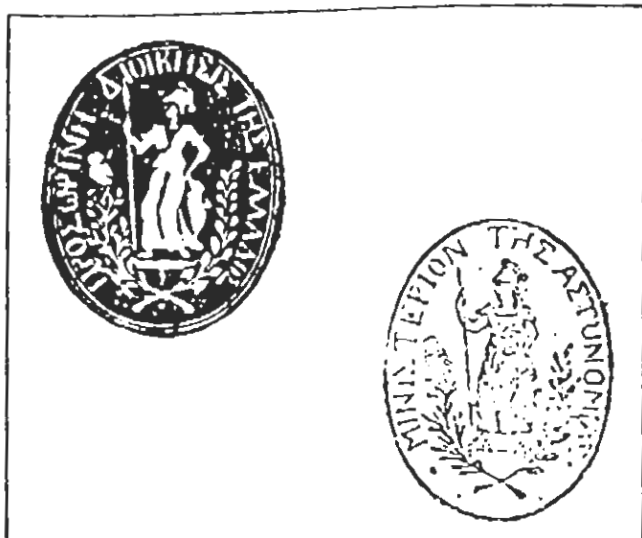
Αστυνομία
Αιτωλίας

Αστυνομία
Ναυπλίου

Αστυνομία
Πρασού

να πληροφορείται η Αστυνομία οποίον υποκείμενον είναι.

Όταν παρρησιασθή του κρατείται το διαβατήριον και του δίδεται έγγραφον διαμονής δι' όσον καιρόν κριθή δικαίως αναγκαίον και του αποδίδεται πάλιν το διαβατήριον, όταν αναχωρήσῃ.

Τα ασφαλιστικά πληρώνονται προς δέκα παράδες. Είναι ωσαύτως σημειωμένα με αριθμόν, υπογεγραμμένα τακτικώς και εσφραγισμένα.

Ο λογαριασμός αυτών δίδεται καθώς και των διαβατηρίων. Είναι αυστηρώς απαγορευμένη πάσα κατάχρησις και ο φωραθείς παιδεύεται.

Ειδήσεις γειτονικών ή ξένων μερών, ανακαλύψεις συνωμοσιών και παν συμβαίνουν άξιον της προσοχής της Διοικήσεως, χωρίς αναβολήν να αναγγέλλη εις το Υπουργείον δια του Επάρχου και άμέσως μάλιστα ως η χρεία το καλεί, οι δε υπό τον Γεν. Αστυνόμον εις αυτόν. Εις εκπλήρωσιν των χρεών του λαμβάνει τους αναγκαίους στρατιώτας παρά του Επάρχου.

Χρεωστέι να φροντίζη μεγάλως δια την υγείαν του τόπου προφυλάττων αυτόν από τους εισερχομένους από μεμολοσιμένα μέρη, διορίζων αυτούς, τας πραγματείας και τα πλοία εις ξεχωριστόν τόπον κάθαρσιν δια ικανάς ημέρας.

Όλοι οι εισερχόμενοι εις κάθαρσιν πρέπει να πληρώνωσιν όσον κριθή παρά του Επάρχου και της Τοπικής Διοικήσεως.

Οι ενδεείς δια πολλές περιστάσεις όχι, μάλιστα να τρέφονται.

Οι αθλιέστατοι μάλιστα και ομογενείς μάλιστα, δεν πρέπει να αμελώνται εκτιθέμενοι εις τας οδούς, το οποίον ιδιαιτέρως υποχρεούται ο Αστυνόμος να προσέχη, να παρατηρή και να εμποδίζη, χορηγών μέρος εις την κατοίκησιν. Εκ ταύτης της αμελείας προέκυψε τόση ζημία εις το Έθνος και τόσαι ασθένειαι, αλλ' επειδή τούτο προέρχεται από την πλεονεξίαν των κατοίκων εις τα ενοίκια, χρεωστέι η κατά τόπον Διοίκησις, ενεργεία του Αστυνόμου να ελαττώσῃ αυτά, ώστε να δύναται να οικούν, γνωρίζουσα ότι χρέος της είναι η πραγματική ευτυχία και αύξησις του έθνους.

Να επαγρυπνή την φύλαξιν της πόλεως από πυρκαϊας και προσέχων και διατάττων να έχη κάθε οικοδοσότης πύθον νερού έτοιμον εις ανάγκην, να έχη αποταμιευμένα εργαλεία χρήσιμα εις σβύσιμον.

Να μη συγχωρή τον ενταφιασμόν ούτε εντός ούτε πλησιέστατα της χώρας και να μην ενταφιάζεται ο νεκρός άνευ άδειας της Αστυνομίας, ήτις πρέπει να λαμβάνη πληροφορίας περί της ασθενείας του.

Να μη συγχωρή να σφάζωσιν τα σφακτά εντός ή πλησιέστατα της χώρας. Να μη συγχωρή να πωλώνται εις βρώσιν τα άωρα ή σάπια (ο)πωρικά και άλλα και τα διεφθαρμένα ποτά από τους καπήλους.

Να προσέχη την συχνήν κάθαρσιν των οδών, υποχρεώνων καθ' ένα να καθαρίζη το μέρος του, αν δε απειθήσῃ έως τρίτην φοράν, να τον καταδικάζη εις ακαθαρσίας ζημίαν, όπερ εστιν η τριπλασία ποσότης των απαιτουμένων προς καθαρισμόν του μέρους εξόδων.

Να λαμβάνη παρά των ιερέων των ενοριών δια του Αρχιερέως την είδησιν της γεννήσεως αρσενικού ή θηλυκού.

Έχει το δικαίωμα ο Αστυνόμος να κρατήσῃ δια αιτίας ευλογοφανείς προσδιορισμένους εις φύλαξιν και να φυλακώσῃ ή μετρίως ή αν ανάγκη το καλή, οποιονδήποτε υποκείμενον. Εντός 24 ωρών, πρέπει να ειδοποιήσῃ εις τον Έπαρχον το υποκείμενον και τας αιτίας.

Τριών ειδών φυλακαί, η μία επιταγήν της τοπικής Διοικήσεως, η δευτέρα δι' αγωγής πολίτου, η τρίτη εκ κατηγορίας των Αστυνομιών δι' αταξίας εις δημόσιον ή μερικόν μέρος.

Εις την πρώτην περίστασιν ακολουθεί ακριβώς την επιταγήν της Διοικήσεως, εις την Βαν οδηγείται επί τας υποδείξεις και μαρτυρίας καθαράς, εις την Γην οδηγείται από το μέγεθος και είδος της αταξίας.

Έχει το δικαίωμα να κρατήσῃ υπό φύλαξιν και όποιον δήποτε πολιτικόν, ή πολεμικόν ή αξιωματικόν, όταν σημαντικώς ατακτήσῃ, αλλ' εντός 24 ωρών χρεωστέι να τον πέμψῃ εις τον αρχηγόν του εκθέτων ακριβώς τας πράξεις του, αν δε εγκληματικώς φωραθή, ημπορεί και να τον φυλακώσῃ, αναφερόμενος έως ανωτέρας διαταγής. Αν ο ενάγων εις φύλαξιν τινά δεν παραστήσῃ τας αιτίας εντός 24 ωρών, ο υπό φύλαξιν ελευθερούται.

Αν ο υπό φύλαξιν δώσῃ έγγραφον και αξιοτίμητον εγγύησιν δι' ην πάσαν αναζητήσῃ, ελευθερούται.

Ο φυλαττόμενος (ή φυλακώμενος) δια του ενάγοντος ων ενδετής, τρέφεται παρ' αυτού καθ' όλον τούτο το διάστημα και αποδίδει τα έξοδα αν αποδειχθή αδικών.

Επειδή η τοιαύτη φυλάκωσις δεν είναι ποινή αλλά διαρκεστέρα φύλαξις δια τούτο χρεωστέι ο Αστυνόμος να προσέχη εις την παντελή καθαριότητα και περιποίησην της φυλακής ταύτης.

Δεν θεωρεί διαφοράς πολεμικών, εκτός πολεμικών προς ιδιώτας και δια ζητήσεως προς τον αρχηγόν καλεί πολεμικόν εις την Αστυνομίαν δια να αποδειχθή ή εξετασθή καμμία υπόθεσις.

Ο Αστυνόμος πρέπει να ευκολύνῃ και το του κα-

ταλυματία χρέος.

Όταν θέλη να απέλθη τις ζένος από επαρχίαν εις επαρχίαν μεμακρυσμένην, πρέπει να παρρησιάζεται εις την Αστυνομίαν προ 12 ωρών, δια να το κηρύττη εγγράφως μήπως έχει δοσοληψίαν προς κανένα κάτοικον ή άξιον υπό θέσιν. Δι' αυτήν την κηρύξιν χρεωστέι να πληρώνη παρ. 15. Χρεωστέι κάθε οικοδεσπότης ή ξενοδόχος εντός 24 ωρών να ειδοποιή εις την Αστυνομίαν δια ξενιζόμενον υποκείμενον.

Κανενός στρατιωτικού δεν δίδει διαβατήριον εις ουδέν μέρος άνευ εγγράφου αδείας του κατά τόπον αρχηγού προς την Αστυνομίαν.

Χρεωστέι να περιέρχεται ουχνά ο ίδιος δια νυκτός με τας φυλακάς την αγοράν και τα παράμερα μέρη όπου ως επί το πλείστον, εκτελούνται αι κακουργίαι και να παρατηρή αν οι επιστάται και φύλακες εκτελούν τα χρέη των.

- 2 -

Περίοδος Γ'
Αριθ. 2233

Προσωρινή Διοίκησις της Ελλάδος

Προσωρινά καθήκοντα των Γενικών Αστυνομών
Έκαστος των διορισθησομένων Γενικών Αστυνομών οφείλει μετά τρεις ημέρας, αφού λάβη το δίπλωμά του, να απέλθη εις εκείνην την επαρχίαν, καθ' ην διορίσθη.

Αφού φθάση εις την πρωτεύουσαν της επαρχίας χρεωστέι να παρρησιασθη εις τον Έπαρχον και Επιστατοδιμογέροντες, να τους δείξη το δίπλωμά του και να αναλάβη τα χρέη του.

Δια να εκπληρή δε με την απαιτουμένην εμπειρίαν και δραστηριότητα τα χρέη του, πρέπει να φυλάττη με την μεγαλυτέραν προσοχήν και ακρίβειαν τα εφεξής.

Λον. Να παρατηρήση, αφού αναλάβη τα χρέη του, τας ανάγκας τας οποίας έχει η Γεν. Αστυνομία, δηλ. αν έχει χρείαν Γραμματέως, υπογραμματέως, υπαστυνόμων, φυλάκων, κ.τ.λ. και περί αυτών να αναφερθή εις το Υπουργείον της Αστυνομίας δια να λάβη την

ανάλογον προμήθειαν. Αν όμως χωρίς την άδειαν του Υπουργείου λάβη Γραμματέα, υπογραμματέα, κ.τ.λ. αι μισθοί τούτων είναι απαράδεκτοι παρά τη Διοίκησει.

Βον. Να επαγρυπνή με την προσήκουσαν ακρίβειαν δια την ευτασίαν και ευνομίαν της επαρχίας και δια την ασφάλειαν της ζωής, της τιμής και της ιδιοκτησίας εκάστου πολίτου.

Γον. Να βάση εις ενέργειαν τας διαταγάς της Διοικήσεως και των Υπουργείων και να εκτελή, καθ' όσον ανήκει εις τον κλάδον τούτον, τας αποφάσεις των κριτηρίων.

Δον. Να βάση εις πράξιν τας νομίμους προσκλήσεις των Αστυνομιών της Επικρατείας και όταν λαμβάνει χρείαν να προσκαλή και αυτός αυτάς.

Εον. Να ειδοποιή τακτικώς το Υπουργείον της Αστυνομίας τα διατρέχοντα εις την επαρχίαν, την ευπειθειαν ή απειθειαν του λαού εις τας διαταγάς της Διοικήσεως και κάθε άλλο αφορόν τα Ελληνικά πράγματα.

ΣΤον. Να προσπαθή όσον δύναται εις την εκρίζωσιν των φατριών, των οποίων τα αποτελέσματα είναι πάντοτε απευκταία, να παρατηρή ποίοι των κατοίκων παρεκτρέπονται των χρεών των και ζητούν να σχηματίζουν φατρίας και να αναφέρεται εις το Υπουργείον της Αστυνομίας δια να λαμβάνονται εγκαίρως τα αναγκαία μέτρα.

Ζον. Να προσπαθή εις την κάθαρσιν της πόλεως, εμποδίζων με τούτο ασθeneίας, αίτινες εκ της ακαθαρσίας δύνανται να συμβώσι.

Ηον. Να παρατηρή όλους τους εισερχομένους και να λαμβάνη το διαβατήριόν των και να κώμη προς αυτούς τας αναγκαίας εξετάσεις.

Θον. Να δίδη εις όλους τους ζένους και παροίκους Έλληνας, οίτινες θέλουσιν να χρονοτριβήσωσι εις την Επαρχίαν ή πόλιν, το ανήκον έγγραφον της διαμονής των, αφού λάβη ακριβείς πληροφορίας της διαγωγής των ή εγγύησιν τινός των κατοίκων ή τινός των ευποληπτών παροίκων ή ζένων, και να αποβάλλη της Επαρχίας όλους, όσοι δεν έχουν να δώσωσι εγγύησιν και των οποίων η διαγωγή είναι άγνωστος εις την Γενικήν Αστυνομίαν.

Αστυν. και Λιμεναρχία
Βοστίτσας

Αστυνομία
Μονεμβασίας

Αστυνομία
Μεγάρων

Αστυνομία
Κέας

Asτυνομία
Αθήνας

Ιον. Να δίδη εις όλους τους εξερχομένους διαβατήριον και εις όσους το έχουν να το θεωρή και να το επιγράφη κατά την τάξιν.

ΙΑον. Να καταστρώνη τους λογαριασμούς της Γεν. Asτυνομίας και ανά κάθε τρεις μήνας να τους αποστέλλη εις το Υπουργείον της Asτυνομίας δια να ενεργώνται τα εικότα.

ΙΒον. Να ανοίγη τα γράμματα όλων εκείνων, εις τους οποίους έχει υποψίας τινάς αμυδράς και να τα αναγιγνώσκη και ευρών αυτά εκτός υποψίας να τα σφραγίζη και να τα διευθύνη εις τους κυρίους αυτών, εκτός των της Διοικήσεως γραμμάτων, αφού δε λάβη διδόμενον προδοσίας εις τινα, να τον συλλαμβάνη και να τον καθυποβάλλη εις φύλαξιν και να αναφέρεται περί αυτού προς το Υπουργείον και να τον αποστέλλη ασφαλώς εις αυτό.

ΙΓον. Να συλλαμβάνη όλους τους αποδεδειγμένους φονείς και ληστές, να τους βάξη υπό φύλαξιν και να αναφέρεται περί αυτών εις το Υπουργείον της Asτυνομίας και να περιμένη την περίουτών διαταγήν, να εξεποστέλλη δε ευθέως εις το Υπουργείον μετά την συλλαβήν όλους εκείνους, εκ της φυλακώσεως των οποίων προβλέπει ότι δύναται να συμβη κανέν εναντίον.

ΙΔον. Δια να εκτελή δραστηρίων και με την απαιτουμένην αυστηρότητα τα εις τον ιβ' και ιγ' παράγραφον διαλαμβανόμενα, να ζητή παρά του Επάρχου την ανάλογον εκτελεστικήν δύναμιν, όστις κατά τον ιβ' περί Επαρχιών οργανικόν νόμον είναι υπόχρεως να σοι δόση αυτήν.

ΙΕον. Να εκτιμή τα κατά την αγοράν πωλούμενα είδη εκ των οποίων τα μεν τρόφιμα να είναι καθαρά και αβλαβή εις την υγείαν, να προσέχη εις το να είναι σωστά τα ζύγια και να εκπληροί όλα τα χρέη του αγορανόμου εις έλλειψιν αυτού.

Εν Ναυπλίω 24 Σεπτεμβρίου 1825

Ο Υπουργός της Asτυνομίας
Δ. Δεούλλας
Ο Γ. Γραμματεύς
Σπυρίδων Αλεξόπουλος

- 3 -

Οδηγίαι του βοηθού της Asτυνομίας, ως Φροντιστού του Πολέμου

Αον. Ο φροντιστής του πολέμου οφείλει να εκτελή όλες τας διδομένας διαταγάς παρά του μινιστρού της Asτυνομίας, καθώς διορίζει ο φροντιστής της Asτυνομίας.

Βον. Ο φροντιστής του πολέμου οφείλει να είναι ουβοηθός και συνεργός του φροντιστού της Asτυνομίας, δι' όσον ανήκει εις την ευταξίαν της επαρχίας και εις την εκπλήρωσιν των διαταγών του φροντιστού δια των στρατιωτών του.

Γον. Ο φροντιστής του πολέμου οφείλει να προσέχη περί της ευταξίας των στρατιωτών, να προβλέπη δια να εκπληρούν τα χρέη των ακριβώς και να πληρώνη εις αυτούς τον διορισθέντα μισθόν, λαμβάνοντάς τον παρά του φροντιστού της οικονομίας.

Δον. Όταν κανείς των στρατιωτών ήθελε λείψη από τα χρέη του, θέλει τον παιδεύση αυστηρώς, ευγάζοντάς τον από το επέγγελμά του.

Εον. Εάν ήτον ανάγκη να βαλθή εις την τάξιν κανέν μέρος της Επαρχίας ο φροντιστής του πολέμου δια προσταγής του επάρχου πρέπει να πηγαίνη με τους στρατιώτας και να εκπληροί τας διαταγάς του.

ΣΤον. Εάν δε κατά περίστασιν ήθελε γίνη καμμία έφοδος εχθρών εις κανέν μέρος της Επαρχίας, ο φροντιστής του πολέμου οφείλει δια προσταγής του επάρχου να ορμά κατ' αυτών με όσους δύναται να οπλίση δια να ματαιώση το επιχείρημά των.

Ζον. Εάν η τοπική διοίκησις ήθελεν έχη πολεμικά εφόδια, να τα λάβη εις την εξουσίαν του ο φροντιστής του πολέμου και να τα μεταχειρίζεται εις τας ανάγκας της Επαρχίας.

Ηον. Όσαι υποθέσεις αντιδιορίζονται με αναφοράν από τον επάρχον εις τον φροντιστήν του πολέμου, πρέπει να ενεργώνται από τον ίδιον κατά την αντιδιόρισιν του επάρχου, όταν δε είναι εναντία εις τας παρούσας οδηγίας.

Σημειώσεις

1: Το πρώτο έγγραφο απόκειται στον φάκελλο 7, το δεύτερο στον φάκελλο 38 και το τρίτο στον φάκελλο 47.

2: Βλέπε έγγραφο 671 της 20ής Μαΐου 1823 του Εκτελεστικού προς το Υπουργείο της Asτυνομίας (φάκελλος 5).

3: Βλέπε 22 από 10 Ιουλίου 1823 αναφορά του Υπουργείου Asτυνομίας προς το Εκτελεστικό Σώμα (φάκελλος 7).

4: Σχετικά με τη βιβλιογραφία πάνω στην Asτυνομία στα χρόνια της Επανάστασης βλέπε στο άρθρο μας "Ανάκριση ανθρωποκτονίας στο Άργος του 1824" στο περιοδικό μας (τόμος 1990, σσ. 729 - 731).

Με τη συμμετοχή εκπροσώπων 31 χωρών πραγματοποιήθηκε πρόσφατα στην Μεσσήνη και στη Ρώμη, η 4η Διεθνής Εκπαιδευτική Σειρά Ανωτέρας Εξειδικεύσεως Αστυνομικών, που οργανώθηκε από το Διεθνές Κέντρο Κοινωνιολογικών, Ποινικών και Σωφρονιστικών Έρευνών, το οποίο έδρευε στη Μεσσήνη της Ιταλίας. Στή συνάντηση μετείχαν αξιωματικοί, καθηγητές εγκληματολογίας και εκπρόσωποι της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιμάτων του Συμβουλίου Ευρώπης, καθώς επίσης δικαστές και εισαγγελείς της Ιταλίας. Τη Χωροφυλακή εκπροσώπησε ο συντάκτης του παρακάτω κειμένου ο ταγματάρχης κ. Νικόλαος Φωτεινόπουλος, Τμηματάρχης του Ε.Κ.Γ./Ιντερπόλ - Ελλάδος. Θέμα της 4ης Διεθνούς Εκπαιδευτικής Σειράς ήταν «Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ 1980 - ΘΕΜΑΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ, ΝΟΜΙΚΑ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ». Τα κυριότερα απ' όσα εινώθηκαν και που χωρίς άλλο μπορούν να χαρακτηριστούν ως σημαντικά, καθώς και οι σπουδαιότερες διαπιστώσεις των συμμετεσχόντων, παρουσιάζονται σ' αυτό το τεύχος απ' την «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΗΣ», με την πίστη πως αποτελούν κάποια προσφορά στο αναγνωστικό της κοινό - συνάδελφος και πολίτες - για την, σε γενικές γραμμές, γνώση του θέματος.

Ε.Χ.

Ο ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΣ ΓΗΣ 10ΕΤΙΑΣ ΤΟΥ 80

Του κ. Νικ. ΦΩΤΕΙΝΟΠΟΥΛΟΥ
Ταγματάρχου

ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΘΕΩΡΗΣΗ...

Τό άν είναι έπαρκής ή καταστολή σάν άπάντηση στην άποκλίνοσα συμπεριφορά, τό πώς ή έγκληματολόγος αναλύει τό ποινικό ούστημα και ποιές οι κυρώσεις πού επιβάλλονται μέχρι σήμερα, τό άν θά πρέπει νά όποποιικοποιηθούν μερικές «ιδιόζουσσες» συμπεριφορές και τί μέτρα θά πρέπει νά ληφθούν σάν ύποκατάστατα, τό ποιά είναι τό όρια τής παρεμβάσεως του ποινικού νόμου στην έγκληματολογία και αντίστροφως, καθώς και ποιός θά 'ναι ή ό ρλος πού θά πρέπει ν' αναλάβουν οι άστυνομικές όυνάμεις γιά τή χάραξη μιάς πολιτικής ένάντια στό έγκλημα, ήταν μερικά όπ' τό έγκληματολογικά θέματα πού συζητήθηκαν στην 4η Διεθνή Έκπαιδευτική Σειρά.

Έπίσης συζητήθηκαν στόν κύκλο τών νομικών θεμάτων οι νέοι προσανατολισμοί του ποινικού νόμου, τό άν ή ανάγκη γιά καταστολή σέ άρκεταούς νέους τομείς όδηγεϊ στην πολυμέρεια, ή στην έξιδίκευση του άστυνομικού, τό όν ή επανέντοξη του νεαρού παραβάτη στό κοινωνικά δεδομένα όπαιτεί νά έγγυώνται τό νέα ποινικά μέτρα τήν πραγματοποίηση μέτρων πού 'χουν σχέση μ' αυτόν, καθώς και τό ποιός είναι ή θά πρέπει νά 'ναι ή ό ρλος του άστυνομικού σχετικά με τήν έγγύηση τής επανένταξης στην κοινωνία.

Τέλος άντικείμενο ιδιαιτέρου ένδιαφέροντος ύπήρξαν παράλληλα και τεχνολογικά θέματα, όπως ή έπιστημονική έρευνα και ή όστυνομία, τά εργαστήρια, τά τεχνολογικά συστήματα και ή έξέλιξη τής άστυνόμησης σέ πολλές προηγμένες χώρες, καθώς και οι άρμοδιότητες τής άστυνομίας στην έρευνα και τήν άνάκριση.

Οι 97 εκπρόσωποι τών 31 χωρών πού πήρον μέρος στις συζητήσεις, έξέτασαν σέ τρεις φάσεις τό παραπάνω θέματα, άνάπτυξαν τις όπόψεις τους και προχώρησαν σέ πλήρη άλληλοενημέρωση σχετικά με τά δεδομένα τών χωρών πού εκπροσωπούσαν.

Υπήρξε κοινή διαπίστωση κι έγινε άπ' όλες δεκτη ή ανάγκη συνεργασίας 'Αστυνομίας και κοινού. Πάνω σ' αυτά, αναφέρθηκε χαρακτηριστικά πώς στη Ν. 'Αφρική έχει δημιουργηθεί ένα έθελοντικό 'Αστυνομικό Σώμα, τό όποιο προσφέρει τις ύπηρεσίες του στην όστυνόμηση τής χώρας.

Έπίσης κοινή ύπήρξε ή παραδοχή πώς οι άνόγκες όστυνομεύσεως τής μελλοντικής κοινωνίας, ή όποια βαδίζει πρós μιά διαφοροποίηση, επηρεασμένη όπό τό φεμινιστικό κίνημα και τό οικονομικά προβλήματα, θά ένταθούν και θ' αναγκαστούν οι Κυβερνήσεις τών Κρατών νά στρέψουν τήν προσοχή τους πρós τή δυνατότητα τής 'Αστυνομίας νά καταστείλει τά προβλήματα πού θ' ανακύψουν.

Γι' αυτό όκριθώς τό λόγο είν' άναγκαία ή στρατολόγηση άστυνομικού προσωπικού ύψηλού μορφωτικού επιπέδου. Τό τελευταίο αυτό θά επιτευχθεί άν βελτιωθούν οι άμοιβές και οι συνθήκες εργασίας τών 'Αστυνομικών, πού ή νέα άντίληψη «περί ήθικής» τους κυριαρχείται πιά άπ' τό σεβασμό του άτόμου. Είναι γεγονός άλλωστε πώς ή 'Αστυνομία είναι κατ' έξοχήν δημόσια ύπηρεσία ή όποια επεμβαίνει στη ζωή του ανθρώπου, είναι δε ύποχρεωμένη άφ' ενός μόν νά διατηρεί τήν έννομη τάξη και άφ' έτέρου νά μήν παραβιάζει με τις ένέργειές της τ' ανθρώπινα δικαιώματα. Όμως αυτά τά δικαιώματα θά πρέπει ταυτόχρονα ν' αναγνωρίζονται και στό κοινωνικό σύνολο γιά τήν άποτελεσματική προστοσία του άπ' τήν κακοποιό δρόση τών εγκλημάτων. Αυτό τό τελευταίο έγινε αίτια, γιά τόν εκπρόσωπο τής Έπιτροπής 'Ανθρωπίνων Δικαιώματων του Συμβαουλίου τής Εύρώπης νά δηλώσει πώς ή Έπιτροπή με όπόφαση τής έκανε άποδεκτη τήν επί 4ήμερο κράτηση του ότόμου σ' άστυνομικά κρατητήρια όταν υπάρχουν βάσιμες ένδείξεις ένοχής.

Σχετικό με τ' ανθρώπινα δικαιώματα είναι και τό θέμα τών δακτυλικών άποτυπωμάτων στα δελτία ταυτότητας τών Έλλήνων πολιτών, γιατί ύποστηρίχτηκε όπό εκπροσώπους μερικών Εύρωποιών χωρών ότι ούτό παραβιάζει τά δικαιώματα του άτόμου και όποτελεί άπροκαλυπτη άστυνόμηση του πολίτη.

Η έλληνική άντιπροσωπεία ύποστήριξε πώς αυτό άποβάλλει στη διασφάλιση τής ταυτοπροσωπίας και τής αύθεντικότητας του δελτίου ταυτότητας πράγμα τό όποιο δέν πετυχαίνεται μόνο με τή φωτογραφία, επειδή άλλωθώνονται, με τήν πάροδο του χρόνου, τό χαρακτηριστικά του προσώπου. Η όποψη τής έλληνικής άντιπροσωπείας έγινε άπ' όλους δεκτη, συμπεριλαμβανομένου και του εκπροσώπου τής Έπιτροπής 'Ανθρωπίνων Δικαιώματων, άφού κρίθηκε ότι δέν προσβάλλονται τ' ανθρώπινα δικαιώματα με τήν έπίθεση του δακτυλικού άποτυπώματος στό δελτίο ταυτότητας.

Άλλά, δικαιώματα ανθρώπινα, αναγνωρίζονται ή θά πρέπει ν' αναγνωρίζονται και στους άστυνομικούς. Ο εκπρόσωπος του Συμβαουλίου τής Εύρώπης, μιλώντας γι' αυτά, αναφέρθηκε στη διοικητική μέριμνα, στη δημιουργία συνθηκών καλής διαβίωσης, στη βελτίωση τών συνθηκών εργασίας, στην προστοσία όπό δικές καταγγελλές και στην καθύρωση του 'Αστυνομικού επαγγέλματος.

Συμπερόματα τών όλων συζητήσεων ήταν πώς ή ποιότητα μιάς 'Αστυνομίας θρίσκειται σέ άμεση σχέση με τήν ποιότητα τής κοινωνίας όπό τήν όποια προέρχεται και στην όποια ζει. Όταν τό μέσο μορφωτικό επίπεδο μιάς Κοινωνίας είναι ύψηλό, τότε δημιουργούνται προύποθέσεις στρατολόγιας άστυνομικού προσωπικού ύψηλοτέρου μορφωτικού επιπέδου ή και αντίστροφως. Όταν ή κοινωνία είναι θίαη και διεφθαρμένη, τότε και ή 'Αστυνομία θά είναι θίαη και διεφθαρμένη. Όταν οι ρίζες του δένδρου, πού θρίσκονται μέσα στην Κοινωνία είναι ύγιείς, τότε και τό δένδρο θά είναι ύγιές. Πρέπει νά ύπάρχει άναλογία πνευματικού επιπέδου του κοινού και προσάντων του άστυνομικού.

Σχετικά με τά δικαιώματα του άστυνομικού ύποστηρίχτηκε ή όποψη πώς θά πρέπει ν' αναγνωριστεί τούς 'Αστυνομικούς τό δικαίωμα τής όπεργίας, με τήν προύπόθεση έξασφαλίσεως μιάς έλαχίστης λειτουργίας τών 'Αστυνομικών 'Υπηρεσιών.

ΓΙΑ ΣΩΣΤΟΤΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ

Η διαμόρφωση ενός νέου κοινωνικού δεδομένου, επιβάλλει τήν άποποιικοποίηση πρδξων πού χαρακτηρίζονται σήμερα ως εγκλήματα. Άπό πολλούς εκπροσώπους ύποστηρίχτηκε ότι περιπτώσεις «όπακλίνουσας συμπεριφοράς», όπως ή έπαιτεία, ή άλητειο, ή άμβλωση, ή μοιχεία, τό συνάλλαγμα, ή όμοφυλοφιλοία και ή πορνεία, θά πρέπει ν' άποποιικοποιηθούν, γιατί ό έγκλεισμός στις φυλακές, με τό τόσα δυσμενή έπακόλουθα θά πρέπει νά 'ναι τό έσχατο μέσο άμύνης μιάς κοινωνίας. Σχετικές αναφορές έγιναν και γιά τις πτοιοματικές παραβάσεις, φέρνοντας γι' αυτό ως παράδειγμα τή Γερμανία, όπου τιμωρούνται μόνο με τήν έπιβολή προστίμου. Επίσης έγιναν σχετικές αναφορές γιά τήν εφαρμογή «ήπιων μέσων τιμωρίας» κατά τό όποια

ακολουθείται ή τακτική τής «ύφ» όρους άπολύσεως- τή Σοθβατοκύριακα, τής ένδιάμεσης άπόλυσης, τής ύποχρεωτικής έργασίας με άντιμοιθία τήν όποία θά εισπράτει τό θύμα και τής βοθητικής έργασίας σέ ύπηρεσίες κοινής ώφέλειας.

Παράλληλα διαπιστώθηκε ταύτιση άπόψεων σχετικά με τήν άνάγκη τής ποινικοποίησης νέων περιπτώσεων, ώς συνέπεια μεταβολής τών συνθηκών διαβίωσης, όπως ή μόλυνση τού περιβάλλοντος, τό κάπνισμα σέ δημόσιους χώρους, ή παρεμπόδιση άπό τό δικαίωμα τής άπεργίας.

Ένα άκόμα σημαντικό θέμα ήταν ή συμμετοχή τής Άστυνομίας στόν καθορισμό τής άντιεγκληματικής πολιτικής τών Κρατών.

Υποστηρίχτηκε άπ' όλους τούς εκπροσώπους ότι ή Άστυνομία με τήν έμπειρία τήν όποία έχει στήν καταπολέμηση τού έγκλήματος, θά ήταν δυνατό νά συνέβαλε θετικά στόν καθορισμό τής άντιεγκληματικής πολιτικής τών Κρατών, θέτουσα τήν έμπειρία τής στή διάθεση τών νομοθετικών όργάνων. Θεωρήθηκε άναγκαίο ότι δέν θά πρέπει νά θεσπίζονται - κα' άν όνε ς δικαίου -

τήν έφαρμογή τών όποιων θά έπιφορτισθεί ή Άστυνομία, χωρίς προηγουμένως αύτή νά έχει μετάσχει στή σύνταξη τού κείμενου. Στό 'Ηνωμένο Βασίλειο κάθε Άστυνομική Διεύθυνση, έχει και τήν ύποχρέωση νά ύποδεικνύει στόν άρμόδιο Υπουργό τίς ποροτηρήσεις τής, γιά τήν κατάργηση ή θέσπιση νέων διατάξεων, ώς και γιά τά αίτια τής έγκληματικής έξάρσεως.

Στόν καθορισμό τής άντιεγκληματικής πολιτικής είναι δυνατό νά συμβάλει τά μέγιστα και ή στατιστική, άρκεί νά γίνεται σωστή έρμηνεία τών άριθμών.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ 609/1979

A' Επαγγελματική δεοντολογία.

1. 'Ο άστυνομικός θά πρέπει νά εκπληρώνει τά καθήκοντά του πού τού αναθέτει ό Νόμος προστατεύοντας τούς πολίτες και τήν πολιτεία άπό πράξεις βίας, άρπαγής ή άλλης ζημιόγόνου δροστηριότητας, όπως καθορίζεται άπό τόν Νόμο.
2. 'Ο άστυνομικός θά πρέπει νά ενεργεί με άκεραιότητα, άμεροληψία και άξιοπρέπεια. 'Ιδιαίτερα νά απέχει και θά πρέπει νά άντιτίθεται δραστήρια στίς πράξεις διαφθοράς.
3. Συνοπτικές εκτελέσεις, βασανιστήρια ή άλλου είδους άπάνθρωπη, ή έξευτελιστική συμπεριφορά, άπαγορεύονται σέ όλες τίς περιπτώσεις. 'Ο άστυνομικός έχει ύποχρέωση ν' άγνοήσει ή νά μη ύπακούσει κάθε διαταγή πού σχετίζεται με τέτοια μέτρα.
4. 'Ο άστυνομικός θά πρέπει νά εκτελεί διαταγές πού έχουν έκδοσθεί κανονικά άπό τόν Ιεραρχικά άνώτερό του, αλλά θά πρέπει ν' απέχει άπό τήν έκτέλεση κάθε διαταγής πού γνωρίζει ή όφείλει νά γνωρίζει ότι είναι παράνομη.
5. 'Ο άστυνομικός θά πρέπει νά άντιτίθεται στίς παραβάσεις τής Νομοθεσίας. 'Αν οι παραβάσεις αυτές είναι τής φύσεως πού προκαλούν άμεση ή άνεπανόρθωτη και οσοβαρή θλάβη, ό άστυνομικός όφείλει νά επέμβει άμεσα γιά τήν παρεμπόδιση τους πρós τήν καλύτερη πιθανότητα.
6. 'Αν δέν άπειλείται άμεση ή άνεπανόρθωτη και οσοβαρή θλάβη ό άστυνομικός θά πρέπει νά προσπαθήσει ν' άποτρέψει τίς συνέπειες τής παραβάσεως αύτής, ή τήν επανάληψή τής, αναφέροντας τήν ύπόθεση στούς άνωτέρους του. 'Αν δέν έπιτυγχάνονται άποτελέσματα κατ' αυτόν τόν τρόπο θά πρέπει ν' άναφερθεί σέ άνώτερη άρχή.
7. Δέν πρόκειται νά ληφθούν ποινικά ή πειθαρχικά μέτρα σέ θάρος άστυνομικού πού έχει άρνηθεί νά εκτελέσει μία παράνομη διαταγή.
8. 'Ο άστυνομικός δέν πρέπει νά συνεργαστεί στήν ανακάλυψη, σύλληψη, φρούρηση ή μεταφορά άτόμων, έφόσον δέν είναι ύποπτοι διαπράξεως παράνομου ενεργείας, πού αναζητούνται, κρατούνται ή κατηγορούνται, λόγω τών φυλετικών, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων.

9. 'Ο άστυνομικός θά πρέπει νά είναι ύπεύθυνος προσωπικά γιά τίς πράξεις του και γιά πράξεις ή παραλείψεις τίς όποιες διάταξε και οι όποιες ήσαν παράνομες.
10. Θά πρέπει νά ύπάρχει μία σαφής σειρά διαταγών. Πρέπει πάντοτε νά ύπάρχει ή δυνατότητα νά καθοριστεί ποιός άνώτερος μπορεί νά είναι σέ τελευταία άνάλυση ύπεύθυνος γιά τίς ενέργειες ή παραλείψεις ένός άστυνομικού.
11. 'Η Νομοθεσία πρέπει νά προβλέπει ένα ούστημα νομικών έγγυήσεων και άποκαταστάσεως κάθε ζημιάς πού προκύπτει άπό τίς δροστηριότητες τής άστυνομίας.
12. Κατά τήν έκπλήρωση τών καθηκόντων του ό άστυνομικός θά πρέπει νά χρησιμοποιεί όλες τίς απαραίτητες άποφάσεις πρós έπιτυχία ένός σκοπού πού προβλέπεται ή έπιτρέπεται άπό τό νόμο, αλλά ποτέ δέν πρέπει νά χρησιμοποιεί περισσότερο θία άπ' όση είναι λογική.
13. Οι άστυνομικοί θά πρέπει νά πάρουν σαφείς και άκριβείς οδηγίες ως πρós τόν τρόπο και τίς περιστάσεις κατά τίς όποιες θά πρέπει νά κάνουν χρήση όπλων.
14. 'Ο άστυνομικός πού έχει υπό κράτηση άτομο πού χρειάζεται Ιατρική παρακολούθηση θά πρέπει νά έξασφαλίζει τήν παρακολούθηση άπό Ιατρικό προσωπικό και αν είναι άπαραίτητο θά πρέπει νά λάβει μέτρα γιά τήν έξασφάλιση τής ζωής και τής ύγείας αύτου τού άτόμου. Θά πρέπει ν' ακολουθήσει τίς οδηγίες τών Ιατρών και άλλων άρμοσθών Ιατρικών ύπαλλήλων, όταν θέτουν Έναν κρατούμενο υπό Ιατρική μέριμνα.
15. 'Ο άστυνομικός θά πρέπει νά κρατάει μυστικά όλα τά γεγονότα έμπιστευτικής φύσεως, τά όποία ύποπίπτουν στήν άντίληψή του, έκτός αν ή έκπλήρωση τών καθηκόντων ή νομικές διατάξεις απαιτούν άλλως.
16. 'Ο άστυνομικός πού ενεργεί σύμφωνα με τούς όρους αύτής τής Διακηρύξεως δικαιούται τής ήθικής και ύλικής ύποστηρίξεως τής πολιτείας πού ύπηρετεί.

B' Κοινωνική θέση:

1. Οι άστυνομικές δυνάμεις είναι δημόσιες ύπηρεσίες πού δημιουργούνται άπό τό νόμο, οι όποιες θά έχουν τήν εύθύνη γιά τήν τήρηση και έφαρμογή τού Νόμου.
2. Κάθε πολίτης μπορεί νά καταταγεί στίς άστυνομικές ύπηρεσίες αν έκπληροί τίς σχετικές προϋποθέσεις.

Ιδιαίτερως θα πρέπει να προσεχθούν τα αίτια προκλήσεως του εγκλήματος ώστε να γίνει σωστή και αποτελεσματική αντιμετώπιση. Υποστηρίχθηκε ότι θα πρέπει να καταρτίζονται στατιστικές για κάθε 10ετία και για κάθε γεωγραφική περιοχή για τη λήψη αναλόγων μέτρων. Επισημάνθηκε ιδιαίτερως ότι για να έχουμε μέτρο συγκρίσεως της όρθης επιβολής του νόμου από πλευράς Αστυνομίας θα πρέπει να κοινοποιούνται στατιστικές, οι οποίες να καταδεικνύουν από το σύνολο των μηνύσεων, (τι ποσοστό επί τοις εκατό εισήχθη προς εκδί-

καση, τι ποσοστό επί τοις εκατό απηλλάγη με Βούλευμα ή έτέθη στο αρχείο χωρίς να άσκηθεί ποινική δίωξη και από τις εισαγγελίες προς εκδίκαση μηνύσεις τι ποσοστό επί τοις εκατό των δραστών καταδικάστηκε ή άθωώθηκε).

Παρατηρήθηκε επίσης ότι οι αστυνομικές υπηρεσίες άσπεύγουν να άναφέρουν όλες τις εγκληματικές περιπτώσεις από φόβο να μη καταλογιστούν σε θάρος τους γὰ τὸ ὅτι δὲν ἐξηνάσθησαν. Ἀντιθέτως ἡ ὀρθὴ ἀντιεγκληματικὴ πολιτικὴ ἐνδιαφέρεται γιὰ τοὺς «σκοτεινοὺς ὀριθμοὺς» (DARK FIGURES)

των εγκλημάτων, δηλαδή, για τὰ εγκλήματα ἐκεῖνα ποὺ διαπράττονται καὶ εἶναι γνωστὰ στὴν Ἀστυνομία, ἀλλὰ ἀπὸ ἀντικειμενικὲς ἀδυναμίες δὲν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀστυνομία ἢ ἀναφέρονται μὲν τὰ εγκλήματα, ἀλλὰ «πνίγονται» ἀπὸ τὴν Ἀστυνομία ἢ δὲν ἀναφέρονται καθόλου. Ὑποστηρίχθηκε ὅτι ἐάν ἡ Ἀστυνομία διέθετε στοιχεῖα γιὰ τοὺς «σκοτεινοὺς αὐτοὺς ὀριθμοὺς» οἱ ὁποῖοι ἐκφράζουν καὶ τὴν πραγματικὴ εγκληματικότητα, θὰ μπορούσε νὰ ἀπατηθεῖ ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση, μέσα, προσωπικῶς, ἐκπαίδευση κ.λ.π. καὶ νὰ ὑποδείξει

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

3. Ὁ αστυνομικός θα πρέπει να διέλθει πλήρη γενική ἐκπαίδευση, ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευση καὶ ἐκπαίδευση μέσα στὴν ὑπηρεσία, καθὼς ἐπίσης θὰ πρέπει νὰ λάβει κατάλληλες ὁδηγίες γιὰ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα, τὶς δημοκρατικὲς ἐλευθερίες, τ' ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ κυρίως γιὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Σύμβαση περὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.
4. Οἱ ἐπαγγελματικὲς, ψυχολογικὲς καὶ ὑλικὲς συνθηκες κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ὁ αστυνομικός θὰ πρέπει νὰ ἐκπληρώνει τὰ καθήκοντά του, θὰ πρέπει νὰ εἶναι τέτοιες, οὕτως ὥστε νὰ ὑπερασπίζεται τὴν ἀκεραιότητά του, τὴν ἀμεροληψία καὶ ἀξιοπρέπεια.
5. Ὁ αστυνομικός δικαιούται δίκαιη ἀποζημίωση καὶ θὰ πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπόψη εἰδικὸι παράγοντες, ὅπως οἱ μεγάλαι κίνδυνοι καὶ οἱ εὐθύνες, καθὼς καὶ τὸ μὴ κανονικὸ πρόγραμμα ἐργασίας.
6. Οἱ αστυνομικοὶ θὰ πρέπει νὰ ἔχουν δικαίωμα ἐπιλογῆς, περὶ τοῦ ἀν θὰ ἰδρύσουν ἐπαγγελματικὲς ὀργανώσεις, νὰ ἐνταχθοῦν σ' αὐτὲς καὶ νὰ διαδραματίζουν ἐνεργὸ ρόλο μέσα στὶς ὀργανώσεις αὐτὲς. Θὰ μπορούν ἐπίσης οἱ αστυνομικοὶ νὰ ποῖζουν ἐνεργὸ ρόλο καὶ σὲ ἄλλες ὀργανώσεις.
7. Μία ἐπαγγελματικὴ αστυνομικὴ ὀργάνωση, ὑπὸ τὸν ὄρο νὰ εἶναι ἀντιπροσωπευτικὴ, θὰ πρέπει νὰ ἔχει τὸ δικαίωμα:
 - νὰ λαμβάνει μέρος σὲ διαπραγματεύσεις ποὺ ἀφοροῦν στὴν ἐπαγγελματικὴ κατάσταση τῶν αστυνομικῶν.
 - νὰ μπορεῖ νὰ δίνει συμβουλὲς γιὰ τὴν διοικητικὴ μέριμνα τῶν αστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν.
 - ν' ἀναλαμβάνει τὴν πρωτοβουλία νομίμων διαδικασιῶν πρὸς ὄφελος ὁμάδος αστυνομικῶν ἢ γιὰ λογαριασμὸ ἐνὸς συγκεκριμένου αστυνομικοῦ.
8. Τὸ νὰ ἔχει κάποιος τὴν ἰδιότητα τοῦ μέλους ἐπαγγελματικῆς αστυνομικῆς ὀργανώσεως καὶ νὰ διαδραματίζει ἐνεργὸ ρόλο, δὲ θὰ ἀποβαίνει σὲ θάρος κανενὸς αστυνομικοῦ ὄργανου.
9. Σὲ περίπτωση πειθαρχικῆς ἢ ποινικῆς διαδικασίας σὲ θάρος του, ὁ αστυνομικός ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συμβουλευεταὶ καὶ νὰ ὑπερασπίζεται ἀπὸ δικηγόρο. Ἡ ἀπόφαση θὰ λαμβάνεται μέσα σὲ λογικὸ χρόνο. Ἐπίσης μπορεῖ ὁ αστυνομικός νὰ ἐπωφεληθεῖ τῆς συνδρομῆς τῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως στὴν ὁποία ἀνήκει.
10. Ὁ αστυνομικός ἐναντίον τοῦ ὁποίου ἔχουν ληφθεῖ πειθαρχικὰ μέτρα ἢ ἔχουν ἐπιβληθεῖ ποινικὲς κυρώσεις θὰ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κάνει ἐφεση σ' ἓνα ἀνεξάρτητο καὶ ἀμερόληπτο σῶμα ἢ δικαστήριον.
11. Τὰ δικαιώματα τοῦ αστυνομικοῦ ἐνώπιον τῶν δι-

καστηρίων θὰ εἶναι τὰ ἴδια, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν.

Γ' Πόλεμος καὶ ἄλλες καταστάσεις ἐπάκτου ὀνόγκης. Κατάληψη ἀπὸ ξένες δυνάμεις.

1. Ὁ αστυνομικός θὰ συνεχίσει τὴν ἐκτέλεση τῶν καθηκόντων του προστατεύοντας τὰ ἄτομα καὶ τὴν ἰδιοκτησία κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου καὶ τῆς κατοχῆς ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ πρὸς ὄφελος τοῦ πληθυσμοῦ. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο ὁ αστυνομικός δὲ θὰ ἔχει τὴν ἰδιότητα τοῦ «πολεμιστοῦ» καὶ δὲ θὰ ἔχουν ἐφαρμογὴ οἱ διατάξεις τῆς τρίτης Συμβάσεως ποὺ ὑπεγράφη στὴ Γενεύη τὴν 12 Αὐγούστου 1949, σχετικὰ μὲ τὴ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους πολέμου.
2. Οἱ διατάξεις τῆς Τετάρτης Συμβάσεως Γενεύης τῆς 12 Αὐγούστου 1949, σχετικὰ μὲ τὴν προστασία τῶν πολιτῶν σὲ καιρὸ πολέμου, ἔχουν ἐφαρμογὴ στὴν πολιτικὴ αστυνομία.
3. Οἱ δυνάμεις κατοχῆς δὲν θὰ διατάζουν τοὺς αστυνομικούς νὰ ἐκτελοῦν καθήκοντα ἄλλα ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἀναφέρονται στὸ ἄρθρο I τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ.
4. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς κατοχῆς ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ ὁ αστυνομικός:
 - Δὲ θὰ συμμετάσχει σὲ μέτρο ἐναντίον τῶν μελῶν τῶν ἀντιστασιακῶν κινήματων.
 - Δὲ λαμβάνει μέρος στὴν ἐφαρμογὴ μέτρων ποὺ ἔχουν σχεδιαστεῖ γιὰ τὴν ἀσασφάλεια τοῦ πληθυσμοῦ γιὰ στρατιωτικοὺς σκοποὺς καὶ γιὰ φρούρηση στρατιωτικῶν ἐγκαταστάσεων.
5. Ἄν ἓνας αστυνομικός παραιτηθεῖ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς κατοχῆς ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ ἐπειδὴ πιέστηκε νὰ ἐκτελέσει παράνομες διαταγὲς τῶν δυνάμεων κατοχῆς, ποὺ εἶναι ἀντίθετες μὲ τὰ συμφέροντα τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πολιτῶν, ὅπως αὐτὰ ποὺ μνημονεύονται ἀνωτέρω, καὶ ἐπειδὴ δὲ θλῆπει ἄλλη διέξοδος, θὰ πρέπει νὰ ἐπανέλθει στὴν αστυνομία μόλις τελειώσει ἡ κατοχὴ χωρὶς νὰ χάσει κανένα ἀπὸ τὰ δικαιώματά του καὶ τὰ πλεονεκτήματά του, ποὺ θὰ ἀπολάμβανε ἂν παρέμενε στὴν Ἀστυνομία.
6. Οὔτε κατὰ τὴ διάρκεια, οὔτε μετὰ τὴν κατοχὴ, εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιβληθεῖ ποινικὴ ἢ πειθαρχικὴ κύρωση σ' ἓναν αστυνομικὸ, ἐπειδὴ «καλὴ τὴ πίστι» ἐξετέλεσε μία διαταγὴ ἀρχῆς ποὺ ἐθεωρεῖτο ὡς ὀρθοδία, ὅταν ἡ ἐκτέλεση μιᾶς τέτοιας διαταγῆς ἦταν κανονικὸς τὸ καθῆκον τῆς Ἀστυνομίας.
7. Οἱ δυνάμεις κατοχῆς δὲ θὰ πάρουν κανένα πειθαρχικὸ ἢ δικαστικὸ μέτρο σὲ θάρος αστυνομικῶν λόγων ἐκτελέσεως, πρὶν τὴν κατοχὴ, διαταγῶν ποὺ δόθηκαν ἀπὸ τὶς ἀρμόδιες ἀρχές.

την δρθή αντιμεγληματική πολιτική. Διαπιστώθηκε επίσης ότι μόνο τó 50% τών εγκλημάτων αναφέρεται από τούς παλίτες στην Άστυνομία.

ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΗ ΔΙΩΞΗ

Η όντιμετώπιση τής τρομοκρατίας άπαιτεί χρήση μέσων ύψηλής και έξειδικευμένης τεχνολογίας ώς και έξειδικευμένους και ύψηλού επιπέδου εκπαιδευόμενους και ύψηλού επιπέδου εκπαιδευόμενους με άνεπτυγμένη τήν επαγγελματική συνείδηση. Όσον άφορά τήν διαφορά τής τρομοκρατίας από τόν άπελευθερωτικό άγώνα, διατυπώθηκε ή άποψη ότι τρομοκρατία είναι ή ένέργεια ή όποια δέν άκολουθείται από πολιτική, ήθική και κοινωνική ύποστήριξη.

Υπάρχουν διαφορές για τήν παιδική εγκληματικότητα στη νομοθεσία διαφόρων Χωρών ώς προς τήν ήλικία τών χαρακτηριζόμενων ώς άνηλικων εγκληματιών πού κυμαίνεται από 12 - 18. Γενικά είναι ή διαπίστωση ότι ή παιδική εγκληματικότητα παρουσιάζει έξαρση διεθνώς παρά τά λαμβανόμενα μέτρα, ιδιαίτερα στις Η.Π.Α. παρά τó γεγονός, ότι διατίθενται δισεκατομμύρια για τήν καταπολέμησή της.

Κρίθηκε άναγκαία ή τήρηση στατιστικών σε άγροτικές και όστικές περιοχές για τή μέτρηση τού δείκτη τής εγκληματικότητας τών άνηλικων και τή λήψη άναλόγων μέτρων.

Επισημάνθηκε ότι τó 75% τών εγκλημάτων διοπράττονται από άνηλικούς, πλην όμως τονίσθηκε ότι τó 75% τών άνηλικων δέν είναι εγκληματίες.

Γενικά για τήν δίωξη εγκλημάτων έγινε από διαφόρους εκπροσώπους ανάπτυξη τού νομικού συστήματος επί τής διώξεως τών εγκλημάτων τών Χωρών των. Διαπιστώθηκε ότι στις χώρες τής ήπειρωτικής Εύρώπης άκολουθείται κατά βάση τó ίδιο σύστημα. Διαφορά παρουσιάζει τó Βρετανικό σύστημα, σύμφωνο με τά όποια για μέν τά μικρά εγκλήματα (άπελευκόμενη φυλάκιση μέχρι 6 μηνών), τήν παρακολούθηση τής ποινικής διώξεως και τήν ύποστήριξη ένώνπιον τού δικαστηρίου τήν άναλαμβάνει ή Άστυνομία, για δέ τά μεγαλύτερα οι δικηγόροι πού διορίζονται για τó σκοπό αυτό από τήν Άστυνομία.

Η μέθοδος έρευνας τών τρόπων ένέργειας τών κακοποιών δέν είναι δυνατό να έξυμνηθεί στη διαλεκτική τού εγκλήματος, γιατί έχει παρατηρηθεί ότι οι κακοποιοί συνεχώς αλλάζουν στόχους και μεθόδους. Η διαφοροποίηση έχει έπέλθει στη διάπραξη εγκλημάτων από κακοποιούς με -λευκό- και -μπλε- κολάρο-. Ός προς τήν άστυνόμευση έγινε γενικά άποδεκτό ότι ή άστυνόμευση δια πεζού άστυνομικού, σε συνδυασμό με τά περιπολικά όχήματα είναι ή πιο άποτελεσματική. Μεγαλύτερη θαρύτητα πρέπει να δίδεται στην πρόληψη τού εγκλήματος, στην όποια κατά μέγιστο μέρος μπορεί να συμβάλει ή συνεργασία με τó κοινό. Πρέπει να συναφθεί -κατά τήν έκφραση Βρετανού Αξιωματικού- ένα -Κοινωνικό Συμβόλαιο- μεταξύ Άστυνομίας και Κοινού, για τήν προστασία τής Κοινωνίας από τήν κακοποίηση δραστηριότητα τών εγκληματιών. Διαπιστώθηκε ή

ανάγκη στενής συνεργασίας τών Άστυνομιών τών Χωρών στην πρόληψη και κατοστολή τού εγκλήματος, λόγω τής διεθνοποίησης τού εγκλήματος και εκτιμήθηκε ότι ό Διεθνής Όργανισμός τής Διεθνούς Άστυνομίας INTERPOL καλύπτει πλήρως τόν τομέα τής διεθνούς άστυνομικής συνεργασίας. Τονίσθηκε ότι πολλές φορές ή Άστυνομία έχει τά μέσα, άλλα όχι και τ' άποδεικτικά στοιχεία και άντιτίροφα. Υποστηρίχθηκε ότι ό άστυνομικός τόν περισσότερο χρόνο τής ύπηρεσίας του τόν διοθέτει για να συλλέξει τά άποδεικτικά στοιχεία ώστε να στηρίξει τήν κατηγορία και λιγότερο για τó παράσχει έξυμνηρήση στάν πολιτή.

ΠΟΙΟ ΘΑ 'ΝΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ;

Πρέπει ή όχι ό άστυνομικός να θεωρείται -επαγγελματίας-. Αυτό τó έρώτημα συγκέντρωσε γύρω του ένα πλήθος από ένδιαφερόμενες άπόψεις, για να ύποστηριχτεί τελικά ή άποψη ότι ό χαρακτηρισμός -επαγγελματίας- θα έξαρτηθεί από τόν αριθμό τών επαγγελματιών βιβλίων πού διαβάσει ό άστυνομικός κάθε χρόνο για τήν παραγωγή τού άστυνομικού του έργου.

Τονίσθηκε δηλαδή, ότι δέν πρέπει να ζητούμε μόνον -μίνιμουμ- φυσικών και ήθικών προσόντων, άλλα και πνευματικών, γιατί ό σημερινός άστυνομικός θα είναι και ό άστυνομικός τού 2010.

Οι εκπρόσωποι τών προηγμένων χωρών ύποστήριξαν για τó θέμα τής μεταθεσεως, τήν άποψη ότι οι άστυνομικοί μετρίθενται μέν, άλλα μόνο με τή συγκάτθεσή τους ή για σοβαρή ύπηρεσιακή αίτλια και ότι τοποθετούνται να ύπηρετήσουν σε περιοχές όπου έχουν κοινά ένδιαφέροντα με τούς πολίτες και είναι πρόθυμοι να κατανοήσουν τά προβλήματα τού τόπου και να ύπηρετήσουν τόν πολίτη.

Έχει παγιωθεί ή άντίληψη ότι -άποδί- δει κανείς περισσότερο όταν ύπηρετεί τó χώρο στάν όποιο άνήκει-.

Ός προς τά θέμα τής έμφθοράς τού άστυνομικού, λόγω -έντοπιότητας- ύποστηρίχθηκε και ή άποψη ότι διαφθορά γενικά ύπήρχε και θα ύπόρχε, άλλοτε σε μεγαλύτερα και άλλοτε σε μικρότερο βαθμό και έξαρτήθηκε πάντοτε από τó πνεύμα τής χρηστής Διοικήσεως. Η ιδέα ότι με τήν -έντοπιότητα- θα έξουδετερωνόταν ή διαφθορά, είναι σαν να ύποστήριξαν οι γιατροί ότι θα καταργούσαν τics άσθενείες. Όταν τó μεγαλύτερο ποσοστό τών δημοσίων ύπαλλήλων δωροδοκείται και οι άστυνομικοί θα δωροδοκηθούν. Τονίσθηκε ακόμα ότι, όταν τó -φιλοδωρήμα- έχει γίνει καθημερινότητα και άξίωμα στις συναλλαγές τής Δημοσίας Διοικήσεως και τών -προνομίουχων τάξεων- τότε και ό άστυνομικός όπου δήποτε και άν ύπηρετεί, θα δωροδοκηθεί. Όταν τó μορφωτικό επίπεδο τών άστυνομικών είναι χαμηλότερο από εκείνο τού μέσου πολιτή πού ύπηρετεί και όταν ή ήμερήσια όποζημίωση τού άστυνομικού διαφέρει σημαντικά από τó ήμερήσιο κόστος ζωής τότε άσφαλώς θα ύπόρχουν σοβαρά κρούσματα διαφθοράς.

Για τήν Άστυνομία τής έπερχόμενης δεκαετίας 1990 - 1990, οι όμιλητές από τις προηγμένες κυρίως χώρες ακιαγράφησαν ένα ζοφερό μέλλον, τόσο για τήν Κοινωνία όσο και για τήν Άστυνομία. Υποστηρίχθηκε ότι δέν ύπάρχει έλπιδοφόρα ένδειξη ότι θα έλαττωθεί στά μέλλον τó εγκλημα και ή κοινωνική άναταραχή.

Τά καθήκοντα πού θα έχει να αντιμετώπισει στά μέλλον ή Άστυνομία θα γίνονται όλοένα δυσκολότερα και πολυπλοκότερα. Θα ύπάρξει ή άνάγκη μεγαλύτερης και καλύτερης εκπαιδευσεως τών άστυνομικών σε όλους τούς βαθμούς, όχι μόνο για να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τή νέο τεχνολογία, άλλα ακόμα περισσότερο για να αντιμετώπισουν τή νέα μορφή τής Κοινωνίας ή όποια θα προκύψει από τήν τεχνολογία αυτή. Δυστυχώς όμως, τονίσθηκε με έμφαση ή μεγαλύτερη προσπάθεια πού άπαιτείται είναι να πείσει κανείς τήν -Άστυνομία- σαν κρατικό μηχανισμό, να δεχθεί τics -άλλαγές- πού ήδη έχουν έπέλθει διεθνώς και γενικότερα στά δημόσιο και ιδιωτικό τομέα (όπως πχ. μηχανογράφηση, ώραρια έργασίας, συνδικαλισμό, εκπαίδευση, άστυνομική τακτική κ.λπ.). Ο Άστυνομικός τού μέλλοντος δέν θα έχει πιά τή σημερινή παραδοσιακή εικόνα, άλλα θα χρειασθεί να είναι περισσότερο τεχνοκράτης και κοινωνιολόγος.

Υποστηρίχθηκε έμφατικά, ότι θρικόμαστε σ' ένα σταυροδρόμι, σε μία καμπή τής Ιστορίας μπροστά σε μία τεχνολογική -έκρηξη- πού όπαιτεί τεράστια προσοχή. Θα χρειασθεί να προγραμματίσουμε ένα κόσμο καλύτερο άπ' αυτόν πού ζούμε, γιατί άλλως μας περιμένει ίσως τó χάος, ή πυρηνική, ή οικολογική, ή κοινωνική και βιολογική καταστροφή.

Η Άστυνομία θα πρέπει να προηγηθεί τών κοινωνικών άνακατατάξεων και να έπεξεργαστεί ένα σχέδιο νομικού καθεστώτος, πού θα έξασφαλίζει τήν ειρήνη μεταξύ τών πολιτών, βασισμένο όμως σ' ένα κόσμο άπερίοριστα φορτωμένο τεχνολογικά. Υποστηρίχθηκε τέλος ότι άν θέλουμε, να κάνουμε για τó μέλλον μία σωστή έπιλογή πού δέν θα είναι καταστροφική πρέπει να αξιολογήσουμε όλα τά δεδομένα πού προκύπτουν από:

- Μία άνάλυση τών σημερινών τοπικών και διεθνών καταστάσεων με τics τυχόν έξελίξεις τους.
- Μία κριτική τών αίτιών τής σημερινής κρίσεως και τών προτάσεων για τó πώς θα μπορούσαν να ξεπεραστούν.
- Μία διερεύνηση τών δυνατών και εύκταίων λύσεων για τó 2.000.
- Μία μελέτη τής σύγχρονης άστυνομικής στρατηγικής, τών θεσμών τών όξίων και τής συμπεριφοράς, ώστε να προβλεφθούν οι άρνητικές έξελίξεις και να προωθηθούν οι θετικές.

Άν δέν προβληματιστούμε πάνω στά άναφερθέντα, έπισημάνθηκε, ότι είναι σαν να βαθίζουμε με τά μάτια δεμένα, τρέχοντας προς ένα μέλλον πού δέν έξομε ποθ θα μάς όδηγήσει.

Δέν μπορούμε πιά, τονίσθηκε με έμφαση, να επιτρέψουμε στάν έαυτό μας τήν πολυτέλεια να μη προγραμματίζουμε τó μέλλον, και μάλιστα τó μέλλον τής Άστυνομίας.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΑΝ ΤΟ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ

ΝΤΟΥΦΤ - ΜΠΑΣΣΕΝΑΟΥΕΡ: 20 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Δύο «πεινασμένοι λύκοι» του Βορρά, άφησαν τα χιονισμένα λημέρια τους στην παγωμένη Γερμανία και φθάνοντας στην πατρίδα μας το Μάρτη του 1969 άρχισαν το αποτρόπαιο έργο τους. Με μια σειρά εγκλημάτων που συγκλόνισαν κυριολεκτικά το Πανελλήνιο, «κτύπησαν» σε διάφορα μέρη με διαφορετικά πάντα θύματα, σκοτώνοντας ψυχρά και απάνθρωπα το κάθε «θήραμα» που εντόπιζαν. Ο τρόπος εκτέλεσης των θυμάτων, από την πρώτη στιγμή έδειξε ότι οι δράστες ήταν «ξενόφερτοι», αδίστακτοι, και με μεγάλη πείρα. Αρχικός στόχος πρέπει να ήταν η ληστεία. Όμως γρήγορα αποδείχθηκε ότι το ενδιαφέρον των δολοφόνων στράφηκε στην ικανοποίηση των άγριων ενστίκτων και των «αιμοχαρών» διαθέσεών τους. Γιατί στα αλήθεια, ποιο ήταν το χρηματικό ποσό που προσδοκούσαν,

όταν ψυχροί και ανελέητοι εκτελούσαν τον στρατιώτη Κώστα Κούλη;

Η αυλαία των φρικιαστικών ποραστάσεων άνοιξε την νύχτα της 5ης του Μάρτη, για να κλείσει άδοξα σε ένα μήνα με τη σύλληψή τους, στις 12 του Απρίλη.

Ας δούμε όμως την απάνθρωπη δραστηριότητα των δύο Γερμανών σεσημασμένων κακοποιών, Χέρμαν Ντουφτ και Χανς Μπασσενάουερ.

Όπως προέκυψε από τα διαβατήριά τους οι δύο Γερμανοί εκτελεστές, «μπήκαν» στην χώρα μας, στις 17 Φεβρουαρίου και εξήλθαν στις 26 του ίδιου μήνα κάνοντας πιθανά μια πρώτη «αναγνωριστική» επίσκεψη. Την 1η Μαρτίου 1969, προσγειώθηκαν στον αερολιμένα του Ελληνικού μ' ένα μπόιγκ της LUFTHANSA, Προερχόμενοι, από την Δ. Γερμανία,

έτοιμοι για εγκατάσταση και «δουλειά». Με την σκέψη ότι «ο χρόνος είναι χρήμα» δεν άφησαν τις μέρες να φύγουν χαμένες.

Τη νύχτα της 5ης Μαρτίου άρχισαν την «δραστηριότητα» τους, κλέβοντας από το πάρκινγκ του Αεροδρομίου ένα πολυτελές VOLVO με ξένους αριθμούς κυκλοφορίας. Έμπειροι καθώς ήταν, αποφάσισαν να «κτυπήσουν» στόχο που ν' αποφέρει κέρδος. Για τις επιδώξεις τους προσφέρονταν ένα πρατήριο βενζίνας, το οποίο και χρήμα θα είχε μαζέψει από τις πωλήσεις και με υγρά καύσιμα θα εφοδίαζε το πολυδάπανο αυτοκίνητό τους.

Πήραν τον Εθνικό δρόμο Αθήνας - Λαμίας και πριν τη Θήβα, εντόπισαν τον πρώτο στόχο τους, που δεν ήταν άλλος από το πρατήριο βενζίνης του Γκίκα. Το κλεμένο VOLVO φρέναρε μπροστά στην αντλία καθώς το ρο-

λδί έδειχνε 4 το πρωί και ο οδηγός ζήτησε να του γεμίσουν το ρεζερβουάρ. Την ώρα εκείνη στο προαύλιο του πρατηρίου εκτός από τον υπάλληλο του Βενζινάδικου Νίκο Κανάρη, ήταν ακόμη ο στρατιώτης Κώστας Κούλης, που γύριζε στη μονάδα του και προσπαθούσε να βρει μεταφορικό μέσο. Καθώς ο Κανόρης «φούλαρε» το VOLVO και ακινητοποίησε την αντλία, ένοιωσε στο οβέρκο του την κρύα κάννη του πολεμικού όπλου Γουίντσεστερ που πρότεινε ο Ντουφτ, ο οποίος με την απειλή και την βοήθεια του «συνέταιρου», του, οδήγησαν και τον άτυχο στρατιώτη μέσα στο πρατήριο. Δυο φορές πάτησε την σκανδάλη και οι δύο Έλληνες έπεσαν νεκροί. Ο ψυχρός εκτελεστής έβγαλε στην συνέχεια ένα μαχαίρι, με το οποίο τους έδωσε τη χαριστική βολή. Σοβαρά τραυματίστηκε και ο Τάσος Γκιζίνος, υπάλληλος κι αυτός του πρατηρίου, που πετάχθηκε από τον ύπνο, από το βάθος του δωματίου που κοιμότανε.

Ο Μπασσενάουερ άρπαξε το ουρτάρι του γραφείου με τις εισπράξεις - εννέα χιλιάδες περίπου - και μπαίνοντας στο VOLVO με τον Ντουφτ χάθηκαν στο σκοτάδι.

Η «συγκομιδή» όμως της πρώτης τους ληστείας δεν ήταν πιθανά η αναμενόμενη και έτσι το χρήμα τέλειωσε γρήγορα. Οι δύο εκτελεστές είχαν εντοπίσει ήδη το επόμενο θύμα τους. Είχαν παρακολουθήσει τις κινήσεις του Ελληνοαμερικάνου Παντελή Αθηναίου και είχαν πεισθεί, ότι το «κόλλο» ίσως έλυσε τα οικονομικά τους προβλήματα για πάντα, αφού το υποψήφιο θύμα τους κυκλοφόρησε με Μπουίκ και κατοικούσε σε μια πολυτελή βίλα στη Βούλα. Κατά τις 11 το θράδυ της 13 Μαρτίου κλείδωσαν μια Μερσεντές που κυκλοφορούσαν με ξένους αριθμούς κοντά στο ξενοδοχείο «ΑΣΤΗΡ» της Βούλας και πεζοί έφθασαν στο σπίτι του Αθηναίου. Διέρρηξαν ένα παράθυρο και βρέθηκαν προεκπληξέων αφού η εξωνυχιστική έρευνα που έκαναν παντού δεν απέδωσε καρπούς. Αποφάσισαν τότε να στήσουν «ενέδρα» περιμένοντας το θύμα, αλλά και να αλλάξουν το τρόπο εκτέλεσης. Για να μην έχει ομοιότητα το έγκλημά τους αυτό, με το προηγούμενο στην Εθνική Οδό ξαναζώστηκαν τα φονικά τους όπλα, και πήραν απόφαση να εκτελέσουν το θύμα τους πολτοποιώντας το κεφάλι του με ξύλο. Στις 1 περίπου μετά τα μεσάνυχτα

γύρισε ο ιδιοκτήτης, ο οποίος ανοίγοντας την πόρτα του σπιτιού του, βρέθηκε αντιμέτωπος με την κάννη του Γουίντσεστερ του Ντουφτ, που με τα χέρια σηκωμένα τον οδήγησε στην κουζίνα που περίμενε ο Μπασσενάουερ. Αυτός με δύο δυνατά κτυπήματα που του κατάφερε στο κεφάλι με ένα ξύλο που είχε οπλιστεί ξάπλωσε νεκρό τον Αθηναίου. Αφού έψαξαν τις τσέπες του και πήραν 11 χιλιάδες δραχμές, 3 χιλιάδες δολάρια και τα κλειδιά της Μπουίκ, πέταξαν το πτώμα στην μπανιέρα του λουτρού και χάθηκαν ξανά στο σκοτάδι οδηγώντας το πολυτελές αυτοκίνητο του νέου θύματός τους.

Η νέα δολοφονική τους πράξη και ο εθισμός τους με το αίμα τους αποκτηνώνει τελείως. Σαν να είχαν καταληφθεί από αμόκ ξεχύθηκαν ξανά στον Εθνικό δρόμο για νέα ληστεία σε Πρατήριο Βενζίνας. Κοντά στον τόπο που πριν μια εβδομάδα περίπου είχαν αρχίσει τον κύκλο του αίματος αντίκρυσαν ένα περιπολικό της Χωροφύλακής. Η θέα του Νόμου, αλλάζει αμέσως την ψυχική τους κατάσταση και κάτω από το αίσθημα του φόβου αναγκάζονται να γυρίσουν πίσω άπρακτοι, εγκαταλείποντας την Μπουίκ στη Βούλα και παίρνοντας την Μερσεντές τους εξαφανίστηκαν.

Οι παροπέρα ενέργειες τους γίνονται προσεκτικά και μελετημένα «επαγγελματίες» όπως είναι και για να «θολώσουν» τα νερά, προκειμένου να χαθούν για ένα διάστημα τα ίχνη τους, αποφασίζουν ένα σύντομο ταξίδι στην «γενέτειρά» τους Γερμανία. Από Πάτρα μέσω Ιταλίας, ταξίδεψαν στις 22 του Μάρτη για να επανέλθουν με ανανεωμένο «ηθικό» στις 31 του ίδιου μήνα από την Κέρκυρα. Το ρευστό που απεκδόμιασαν από τις άνομες πράξεις τους γρήγορα εξανεμίστηκε, γι' αυτό στον οίκο MILLER της Φραγκφούρτης, ο Ντουφτ εξαργύρωσε για 300 δολάρια το θαρύτιμο δακτυλίδι που είχε πάρει από την δολοφονία του Αθηναίου.

Γρήγορα ξαναρχίζουν τις δραστηριότητές τους, και απορρίπτοντος φόβους και προφυλάξεις αποφασίζουν να κτυπήσουν. Το επόμενο θύμα τους έμελλε να είναι ένας βιοπαλαιστής οδηγός ταξί, ο Γιάννης Φραγκιαδάκης.

Ήταν 7 Απριλίου όταν περίπου στις 11 το θράδυ, πάρκαραν την Μερσεντές κοντά στο Χίλτον και οπλισμένοι με το Γουίντσεστερ και

δύο μαχαίρια, «στήθηκαν» για να βρουν ταξί. Στο δρόμο τους βρέθηκε ο άτυχος Φραγκιαδάκης. Κάθισαν στο πίσω κάθισμα και ζήτησαν τη μεταφορά τους στο «Αστήρ Μπιτς» της Βουλιαγμένης. Φθάνοντας, και με την απειλή του όπλου, εξαναγκάζουν τον οδηγό να μπει σ' ένα πευκόφυτο χωματόδρομο προς 'Αι - Γιώργη. Υποχρεώνουν το θύμα τους να πέσει μπρούμυτα και ο Μπασσενάουερ του καταφέρνει δύο μαχαιριές στην πλάτη. Τη χαριστική βολή έδωσε ο Ντουφτ για πιο θετικό αποτέλεσμα. Άδειασαν τις τσέπες του νεκρού Φραγκιαδάκη, καθώς και τα λίγα κέρματα από ένα μεταλλικό κουτί, πέταξαν το πτώμα μέσα στους θάμνους και οδηγώντας το ταξί γύρισαν στη περιοχή του Χίλτον όπου το εγκατέλειψαν. Πήραν το αυτοκίνητό τους και πήγαν στο διαμέρισμα που στο μεταξύ είχαν νοικιάσει στην οδό Σκουφά 11 στο Κολωνάκι.

Πελαγωμένοι και σε οικονομικό αδιέξοδο, αποφασίζουν να «χτυπήσουν» ξανά, με την ελπίδα να φανούν πιο τυχεροί.

Με στόχο τους ξανά κάποιο βενζινάδικο ξεκίνησαν για περιπολία στην εθνική οδό. Στο 41 χιλιόμετρο πριν από τα διόδια Σχηματαρίου τη νύχτα της 9 Απριλίου εντόπισαν ένα πρατήριο της MOBIL. Άραξαν την Μερσεντές σ' ένα αγροτικό δρόμο και πεζοί έφθασαν στο πρατήριο. Περιμένοντας να φύγει το Ι.Χ. που «γέμιζε» εκείνη τη στιγμή, κρύφτηκαν πίσω από μια νταλικά. Το ραντεβού με το θάνατο έφθασε για τον οικογενειάρχη υπάλληλο του βενζινάδικου Γιάννη Τσουτσάνη, μόλις απόμεινε μόνος. Ο Ντουφτ με την απειλή του μαχαριού και του Γουίντσεστερ τον οδηγεί πίσω από την νταλικά που θρόκεται ο «συνέταιρός» του ο Μπασσενάουερ τον οδηγεί προς τα χωράφια και ο Ντουφτ αδειάζει τις 4.000 δραχμές που είχε το Ταμείο. Περίπου 150 μέτρα μακριά από το πρατήριο, μέσα στα χωράφια, είναι ο τόπος μαρτυρίου του Τσουτσάνη.

Ψυχροί και ασυγκίνητοι από τις παρακλήσεις του θύματός τους, πέφτουν απάνω του και με δώδεκα μαχαιριές εκτονώνουν τη θηριωδία τους. Ύστερα ήρμαιοι, οδηγώντας την Μερσεντές παίρνουν το δρόμο της επιστροφής.

Τα παραπάνω ειδηχθή εγκλήματα και ο θηριώδης τρόπος εκτέλεσής τους, έχουν προκαλέσει πραγματικό

σάλο. Στο μεταξύ, οι Αστυνομικές Αρχές, έχουν σημάνει γενικό συναγερμό προκειμένου να συλληφθούν οι φοβεροί εγκληματίες. Στην Ασφάλεια καθημερινά προσάγεται όλος ο «υπόκοσμος», σε μια τιτάνια προσπάθεια να ανευρεθεί τελικά ο «μίτος» που θα οδηγήσει στην σύλληψη των «φαντομάδων» δολοφόνων και θέβαια στην λύτρωση της αναστατωμένης κοινής γνώμης. Η Ελληνική Χωροφυλακή, στην τοπική αρμοδιότητα της οποίας διαπράττονταν τα εγκλήματα, βρισκόταν σε μια συνεχή ετοι-

μότητα, χτενίζοντας κυριολεκτικά το εθνικό δίκτυο με τις πυκνές και σε εικοσιτετράωρη βάση περιπολίες των τροχοφόρων της. Γεγονός είναι, ότι οι καταδικωτικές αρχές είχαν μπει σε σωστό δρόμο, εξ αιτίας της μαρτυρίας του μοναδικού διασωθέντα μάρτυρα Τάσου Γκιζίνου, και των λιγοστών χαρακτηριστικών που μπόρεσε να συγκρατήσει. Με θεβαιότητα και πεποίθηση η Αστυνομία γνώριζε, ότι οι δολοφόνοι ήταν αλλοδαποί, ότι κινούνταν με αυτοκίνητα με ξένες πινακίδες και ότι από στιγμή σε στιγμή θα ξανακτυπού-

σαν.

Από την πλευρά τους οι «δύο πεινασμένοι λύκοι» ξέρον να «δουλεύουν» επαγγελματικά. Για να μπερδέψουν ακόμη περισσότερο τα πράγματα, αποφασίζουν μια ληστεία αστραπή προς την Πάτρα, με την ελπίδα να αποπροσανατολίσουν τις έρευνες των Αστυνομικών Αρχών, αφού κατά τους υπολογισμούς τους θα παγιδεύονταν ρίχνοντας την προσοχή τους προς την Πελοπόννησο. Δεν μπορούσαν να δώσουν τέρμα στις απάνθρωπες πράξεις

τους, αν και γνώριζαν ότι με μαθηματική ακρίβεια θάδιζαν στην αυτοκαταστροφή, πνιγμένοι στο αίμα των αθών θυμάτων τους.

Το απομεσημερο της 11ης Απριλίου ξεκίνησαν για την Πάτρα. Περύπου στις επτά, πέρασαν τον Ισθμό και προχώρησαν προσπαθώντας να εντοπίσουν τον επόμενο στόχο τους. Ένα τυχαίο γεγονός τους αναγκάζει να αλλάξουν το σχέδιό τους. Σαράντα περίπου χιλιόμετρα από τον Ισθμό, στο δρόμο τους για την Πάτρα, διασταυρώθηκαν με ένα μεγάλο φορτηγό από το οποίο έφυγε ένα δέμα, που έπεσε στο μπροστινό αριστερό φανάρι της Μερσεντές με αποτέλεσμα να το σπάσει. Ο οδηγός κατέθηκε να μαζέψει το δέμα και ο Ντουφτ βγήκε να τον «καθαρίσει». Υπαναχώρησε όμως, υπακούοντας στον πιο ψύχραιμο Μπασσενάουερ, που στην ακαταλαβίστικη για τον φορτηγατζή γλώσσα τους, του υπενθύμισε την «αποστολή» τους.

Είναι φανερό πως δεν μπορούν να συνεχίσουν χωρίς φώτα για Πάτρα, γι' αυτό αποφασίζουν να πάρουν το δρόμο της επιστροφής για την Αθήνα. Καθώς αρχίζει να νυχτώνει, παρακαλούν τον οδηγό του υπ' αριθ. Α.Ζ. 607 Ι.Χ.Ε. αυτοκινήτου Γιώργο Παπαγεωργίου, να ανακόψει ταχύτητα ώστε να μπορέσουν να τον ακολουθήσουν, αφού το δικό τους αυτοκίνητο δεν είχε επαρκή φωτισμό. Η εξωτερική εμφάνιση του άτυχου Παπαγεωργίου και το ακριβό αυτοκίνητό του μάρκας Β.Μ.Υ., γίνεται πρόκληση για τους ληστές, και πέρνουν την απόφαση να τον σκοτώσουν. Σε μια στροφή της Κακιάς Σκάλας ακινητοποιούν την Μερσεντές και σβήνουν τελείως τα λιγοστά φώτα που είχε. Ο προπορευόμενος Παπαγεωργίου που επιθυμούσε να τους εξυπηρετήσει, ανίδεος επιστρέφει να βοηθήσει στην υποτιθέμενη θλάβη. Πλήρωσε όμως με την ζωή του την ανθρωπιστική αυτή πράξη του, αφού καθώς ήταν σκυμένος και έλεγχε το ηλεκτρικό σύστημα της Μερσεντές δέχτηκε δυο σφαίρες στον αυχένα, από ισάριθμα πατήματα της σκανδάλης του Γουίντσεστερ που κρατούσε ο Μπασσενάουερ.

Από τις τοέπες του πήραν 600 δρχ. και 100 μάρκα και «φορτώνοντας τον στο πορτ - μπαγκάζ της Μερσεντές συνέχισαν την πορεία τους για την Αθήνα, οδηγώντας ο Μπασσενάουερ το αυτοκίνητο «νεκρο-

φόρα», ο Ντουφτ την Μπε - μβε.

Στο Χαϊδάρι και στην οδό Πάρνηθος, εγκαταλείπουν το «κτυπημένο» αυτοκίνητό τους και μεταφορτώνοντας το πτώμα στην Μπε - μβε, ξεκινούν ξανά για την Πάτρα.

Στην Περιοχή «Καμίνια» των Πατρών θα «ξεφορτωθούν» το πτώμα πετώντας το σε μια αγροτική περιοχή και αμέριμνοι, σαν να μην είχε συμβεί τίποτε, θα γυρίσουν στην Αθήνα. Ο Ντουφτ κατεβαίνει στο Χαϊδάρι για να πάρει την Μερσεντές και ο Μπασσενάουερ συνεχίζει, για να εγκαταλείψει την Β.Μ.Υ. σε μια πάροδο της Λ. Αλεξάνδρας. Στο διαμέρισμα της οδού Σκουφά 11, θα πάει πια πεζός.

Η Ελληνική Αστυνομία όπως προαναφέρθηκε, σε Πανελλήνια κινητοποίηση, είχε εντείνει τις προσπάθειές της, και με όλες τις διαθέσιμες δυνάμεις της και κάθε τράπο και μέθοδο, αγωνιζόταν να δώσει τέλος στον «εφιάλη».

Η «μεγάλη» στιγμή, δεν άργησε να φθάσει. Ήταν 12 Απριλίου, όταν η ματωμένη Μερσεντές, κίνησε τις υποψίες στον πολύτη Παναγιώτη Ταμπουράκη, που χωρίς καθυστέρηση ειδοποίησε την Άμεση Επέμβαση. Σε χρόνο μηδέν η περιοχή είχε «ζωστεί» και ειδικοί αστυνομικοί εξέταζαν το αυτοκίνητο. Μη μπορώντας να θρουν λύση και με την πιθανότητα να είναι το αυτοκίνητο των δολοφόνων, έστησαν ενέδρα περιμένοντας τον «ιδιοκτήτη». Στις τέσσερις και μισή περίπου το απόγευμα, ο Ντουφτ ερχόμενος να πάρει το «αυτοκίνητό» του, έπεσε στην ενέδρα. Ο ένας από τους «άγριους λύκους» είχε πιαστεί στο δόκανο του Νόμου. Μαζί με την Μερσεντές οδηγήθηκε στο Αστυνομικό Τμήμα Χαϊδαρίου. Στη έρευνα που θα ακολουθήσει, θα βρεθούν πολλά ίχνη αίματος από το έγκλημα της περασμένης νύχτας και μέσα στο πορτ - μπαγκάζ, ένα πολεμικό όπλο «Μάουζερ» γεμάτο και οπλισμένο, ένα μαχαίρι, ένα ηλεκτρικό καψούλι δυναμίτιδας και πολλά διαρρηκτικά εργαλεία.

Η ανάκριση που θα ακολουθήσει στην Υποδ/νση Ασφαλείας Προστίων Πρωτεύουσας που στο μεταξύ είχε προσαχθεί ο Ντουφτ, δεν θα αποφέρει αμέσως τα αναμενόμενα αποτελέσματα, γιατί σαν έμπειρος επαγγελματίας κακοποιός, μπορεί και ξεφεύγει από τις «κακοτοπιές». Η ανάκριση όμως γίνεται πιο εξαντλητική και ο «σκληρός» Χέρμαν

Ντουφτ τελικά θα «σπάσει». Ομολόγησε ότι διαμένει στο Ξενοδοχείο «ΑΣΤΟΡ» και ότι το ίδιο εκείνο βράδυ κατά τις 8, θα συναντιόταν με κάποιο πρόσωπο ονόματι «Μπιλ». Ο «Μπιλ» δεν θα έρθει ποτέ στο εστιατόριο του Ξενοδοχείου, αφού ήταν ανύπαρκτο πρόσωπο, και οι έμπειροι αστυνομικοί θα ελέγξουν το βιβλίο πελατών. Από το βιβλίο αυτό θα προκύψει ότι ο Χέρμαν Ντουφτ είχε διανυκτερεύσει εκεί από 19 μέχρι 22 Φεβρουαρίου καθώς και την 6 και 7 Μαρτίου μαζί με τον συμπατριώτη του Χανς Μπασσενάουερ. Οι υπάλληλοι του Ξενοδοχείου μάλιστα, περιέγραψαν ακριβώς και με λεπτομέρειες τα χαρακτηριστικά τους. Αυτό το νέο στοιχείο διαβιβάστηκε τηλεφωνικά στους αξιωματικούς της ανάκρισης. Σε μια στιγμή «αδυναμίας» του ανακρινόμενου, μπήκε ξαφνικά ένας από τους ανακριτές του και ανέφερε το όνομα του Χανς Μπασσενάουερ, δίνοντας με έξυπνο τρόπο την εντύπωση, ότι και αυτός είχε ήδη συλληφθεί.

Ο Ντουφτ κατέρρευσε. Έγινε ένα παιχνίδι στα χέρια της Αστυνομίας και από «σκληρός» γίνεται «άκακο αρνί» και άκρωσ αποκαλυπτικός.

Λίγες ώρες αργότερα, περίπου στις δέκα και μισή το ίδιο βράδυ, πιάνονταν στο δόκανο ο συνεργάτης του και απαίσιος φονιάς Χανς Μπασσενάουερ, καθώς χωρίς την παραμικρή αντίσταση, παραδίνονταν μέσα στο «άντρο» τους, στην οδό Σκουφά 11 στο Κολωνάκι. Από την έρευνα στο διαμέρισμα θρέθηκαν και κατασχέθηκαν γεμάτο το όπλο των φόνων, το Γουίντσεστερ 30 - 30 και τέσσερα σιλιέττα.

Με την σύλληψή τους, έκλεισε και ο κύκλος του αίματος που είχαν αρχίσει με την ψυχρή και απάνθρωπη δραστηριότητά τους, από τη στιγμή που ήρθαν στη χώρα μας.

Αξίζει εδώ να αναφερθεί η συμβολή των πολιτών στο δύσκολο έργο της Αστυνομίας. Μια πραγματικότητα που αποδεικνύει ότι η συνεργασία αστυνομίας - πολίτη έχει πάντα καλά αποτελέσματα, αφού η Αστυνομία μοχθεί και εργάζεται με μοναδικό στόχο την προστασία και το γενικότερο συμφέρον του κοινωνικού συνόλου.

Οι δύο Γερμανοί ψυχροί δολοφόνοι, παροπέμφθηκαν στην Ελληνική Δικαιοσύνη, η οποία τους αντιμετώπισε όπως αρμόζει σ' αυτές τις σπάνιες περιπτώσεις και τους καταδίκασε στην εσχάτη των ποινών.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

του Γιώργου Χονδρομοτίδη

Κεφάλια επικηρυγμένων λησταρχών, πειστήρια εγκλημάτων, πολύχρωμα τατουάζ και εκμαγεία τα οποία με την πρώτη ματιά προκαλούν τρόμο, αποτελούν ένα ανεκτίμητο υλικό τεράστιας εγκληματολογικής και επιστημονικής αξίας. Η μεγάλη ιστορία του εγκλήματος μέσα σε μια μικρή αίθουσα.

Το Εγκληματολογικό Μουσείο ιδρύθηκε την περίοδο του μεσοπολέμου και εγκαταστάθηκε αρχικά σε κάποια αίθουσα του σημερινού Χημείου, στην οδό Σόλωνος. Στη συνέχεια μεταφέρθηκε μαζί με το νεκροτομείο στο γνωστό κτίριο της Μασσαλίας κι από το 1971, φιλοξενείται στο Εργαστήριο Τοξικολογίας και Ιατροδικαστικής του Παν/μίου Αθηνών, στο Γουδί. Ένα μικρό δωμάτιο, 12 μόλις τετραγωνικών μέτρων, κλείνει μέσα του την πολύχρονη ιστορία του ελληνικού εγκλήματος.

Οι σοβαρότερες προσπάθειες για τον εμπλουτισμό του Μουσείου ανήκουν στον Καθηγητή Ιατροδικαστικής του Παν/μίου Αθηνών κ. Ιωάννη Γεωργιάδη, που με πρωτοβουλία και οικονομική συμβολή του ιδίου αγοράστηκαν τα περισσότερα εκθέματα ή συγκεντρώθηκαν από το νεκροτομείο.

ΤΑ ΕΠΙΚΗΡΥΓΜΕΝΑ ΚΕΦΑΛΙΑ ΤΩΝ ΛΗΣΤΑΡΧΩΝ

Το πρώτο πράγμα που σοκάρει έντονα και προκαλεί δέος μπαίνοντας μέσα είναι τα πραγματικά κεφάλια -συντηρημένα βέβαια- των λησταρχών της δεύτερης

περιόδου της ληστοκρατίας στην Ελλάδα (Καραντώνης, Γιαγκούλας, Ζάμπουρας, Γκαραβέλης, Μπελάρης κ.λπ.).

Πίσω από κάθε βαλοσαμωμένο κεφάλι κρύβεται μια ολόκληρη ιστορία εγληματικής δράσης. Ολόκληρες περιοχές έτρεμαν στο πέρασμά τους. Τα αποσπάσματα της εποχής εκείνης έδωσαν μάχες και χύθηκε πολύ αίμα μέχρι να εξοντώσουν τις συμμορίες που λυμάνονταν πόλεις και χωριά της Ελλάδος. Το 1923 ο Γιαγκούλας είχε επικηρυχθεί με το ποσό των 20.000 δρχ. για όποιον φέρει το κεφάλι του. Αργότερα και μετά την απόδρασή του, έφθασε στο υπέρογκο ποσό, για την εποχή εκείνη, των 600.000 δραχμών. Οι υπάλληλοι λησταρχοί είχαν κι αυτοί υψηλό τίμημα, δ-

πως π.χ. ο Μπαμπάνης, ο οποίος είχε επικηρυχθεί με 300.000 δρχ. Σήμερα, όλα σχεδόν τα κεφάλια βρίσκονται σε καλή κατάσταση ενώ στο πρόσωπό τους υπάρχει η έντονη εκφραστικότητα των χαρακτηριστικών και είναι αποτυπωμένη η αγριάδα.

ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Ο χώρος είναι γεμάτος όπλα, άλλα από αυτά βρίσκονται εκεί λόγω της συλλεκτικής τους αξίας και άλλα επειδή απετέλεσαν κάποτε "πεισιτήρια" εγκλημάτων. Υπάρχουν όλων των ειδών τα όπλα, όπως πιστόλια, περίστροφα, αυτόματα, καραμπίνες, δίκανα, καριοφίλια, μαχαίρια διαφόρων τύπων με υπέροχες οκαλισμένες χειρολαβές, πραγματικά έργα τέχνης, μαχαίρια αραβικά κ.λπ.

ΤΟ "ΛΙΘΟΠΑΙΔΙΟΝ"

Συγκλονιστικό είναι το γεγονός για το "Λιθοπαίδιον", που μας αφηγήθηκε ο Επίκουρος Καθηγητής Ιατροδικαστικής του Παν/μίου Αθηνών κ. Δημήτριος Μουρτζίνης, ο οποίος και μας ξενάγησε στο χώρο του Μουσείου με μεγάλη προθυμία και ευγένεια. Το σπάνιο και επιστημονικά ανεκτίμητο αυτό εύρημα του νεογνού, αποτελεί μέρος των εκθεμάτων του Εγκληματολογικού Μουσείου.

Η στάση που έχει το βρέφος, είναι παρόμοια με αυτή του διπλωμένου εμβρύου μέσα στην κοιλιά της μητέρας του (στάση εμβρυϊκή κεκαμμένη). Το βρέφος δεν πρόλαβε να συνειδητοποιήσει την ύπαρξή του και κάποιο άσπλαχνο χέρι - ίσως και της ίδιας της μητέρας - το έριξε στη θάλασσα μόλις γεννήθηκε ή λίγο αργότερα. Η φύση όμως δεν θέλησε να εξαφανίσει τα ίχνη αυτής της αποτρόπαιης πράξης. Μετά από πολλά χρόνια πιάστηκε στα δίχτυα μιας τράτας σε κάποιο νησί και ούρθηκε στην οστεριά.

Υπάρχουν παραλλαγές της σήψης, συνέχισε ο Καθηγητής. Η σήψη όμως μπορεί να ανασταλεί ανάλογα με τις συνθήκες του περιβάλλοντος. Όσο πιο βαθιά στο νερό πάει, τόσο το καλλίτερο για την αναστολή της διαδικασίας, πρόσθεσε. Μετά από χρόνια επέρχεται η "σαπωνοποίηση" ή η "μουμιοποίηση". Ένα τέτοιο περιστατικό είναι και το "Λιθοπαίδιον".

ΟΙ ΑΥΤΟΧΕΙΡΕΣ

Σε μια ντουλάπα, μπαίνοντας δεξιά, βρίσκονται μια σειρά από θηλιές που η κάθε μία δείχνει ξεχωριστά τη "φαντασία" του αυτόχειρα. Ακριβώς στην απέναντι γωνιά του δωματίου, ο επισκέπτης βλέπει ένα καλάθι με δύο μεγάλες πέτρες μέσα. Αναρωπιέται, βέβαια, για ποιό λόγο να βρίσκεται εκεί. Το 1965 μια κοπέλα 37 ετών, πάνω στην απόγνωση της, έδεσε με σχοινί το καλάθι στον λαιμό της και έπεσε στο νερό. Ο θάνατός της επήλθε από στραγγαλισμό και πνιγμό.

ΕΚΜΑΓΕΙΑ ΑΠΟ ΚΕΡΙ

Πραγματικά αριστουργήματα θεωρούνται και τα εκμαγεία που φιλοτέχνησε ο Γ. Μητρόπουλος. Είναι καταπληκτική η προσέγγιση του εκμαγείου με την πραγματικότητα. Η δεξιότητα του καλλιτέχνη είναι

τόσο καλή, που στην αρχή δίνει την αίσθηση στον επισκέπτη ότι είναι αληθινά. Τα θέματά του πηγάζουν από πραγματικά περιστατικά και περιλαμβάνουν κακώσεις κυρίως στο κεφάλι από δολοφονίες, αυτόχειρες από πτώσεις, παραμορφώσεις από αφροδίσια νοσήματα, ερμαφροδιτισμούς, κ.λπ.

Η ΤΕΧΝΗ ΤΩΝ ΤΑΤΟΥΑΖ

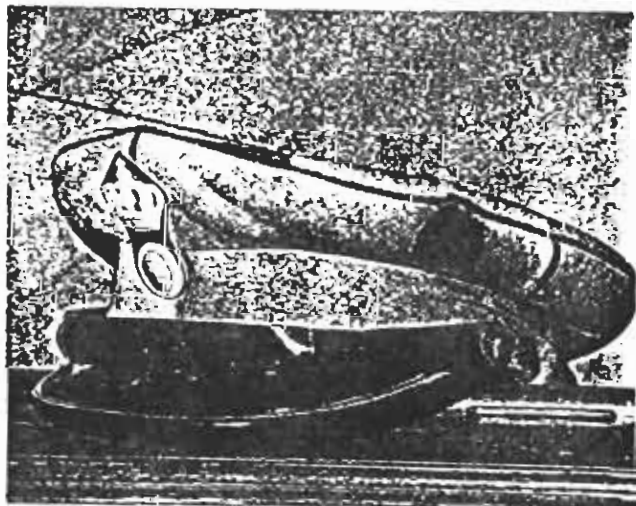
Το αίσθημα της ανατριχίλας, που προκαλείται από την θέα των εκτεθειμένων μεγάλων και μικρών κομματιών ανθρώπινου δέρματος, μετριάζεται κάπως, μόλις αντικρίσει κανείς από κοντά τα "κεντημένα" σχέδια πάνω στο ανθρώπινο δέρμα. Στα δείγματα, που είδαμε, παρμένα από διάφορα σημεία του σώματος - κυρίως από το στήθος και την πλάτη - θαυμάζει κανείς όχι μόνο τα χρώματα και τα εκπληκτικά σχέδια των τατουάζ από το χέρι του έμπειρου τεχνίτη αλλά

και την υπομονή του πελάτη, ειδικότερα όταν η τέχνη του τατουάζ ασκείται σε ευαίσθητα σημεία του ανθρώπινου σώματος. Γιατί είναι γνωστό ότι το τατουάζ, δερματοοτιξία, όπως λέγεται στα ελληνικά, γίνεται κατά κανόνα με βελόνα που πρέπει να εισάγει τη χρωστική ουσία κάτω από την επιδερμίδα, και το σφυράκι, με το οποίο κτυπούν τη βελόνα για να τρυπήσει το δέρμα. Παλαιότερα, σε πολλές κοινωνίες, θεωρούσαν το τατουάζ προνόμιο μόνο μερικών κοινωνικών τάξεων. Σήμερα, βέβαια, έχει κυρίως εγκληματολογικό ενδιαφέρον, όπου σύμφωνα με κάποιες εγκληματολογικές θεωρίες, το άτομο που αφήνεται σ' αυτή τη διαδικασία διακατέχεται από μία ουγκινησιακή αστάθεια.

ΤΟ ΚΕΡΑΥΝΟΠΛΗΚΤΟ ΠΛΗΗΚΙΟ

Αν έχεις τύχη διάβαινε, λέει μια ελληνική λαϊκή παροιμία. Το γεγονός φαίνεται απίστευτο και όμως, είναι αληθινό. Η τρύπα στο καπέλο της φωτογραφίας δεν προέρχεται, βέβαια, από σφαίρα αλλά από κεραυνό. Ας αφήσουμε όμως τον κ. Καθηγητή να μας αφηγηθεί το περιστατικό ο ίδιος.

*Ήταν το 1970 ή το 1971, δεν ενθυμούμαι ακριβώς,

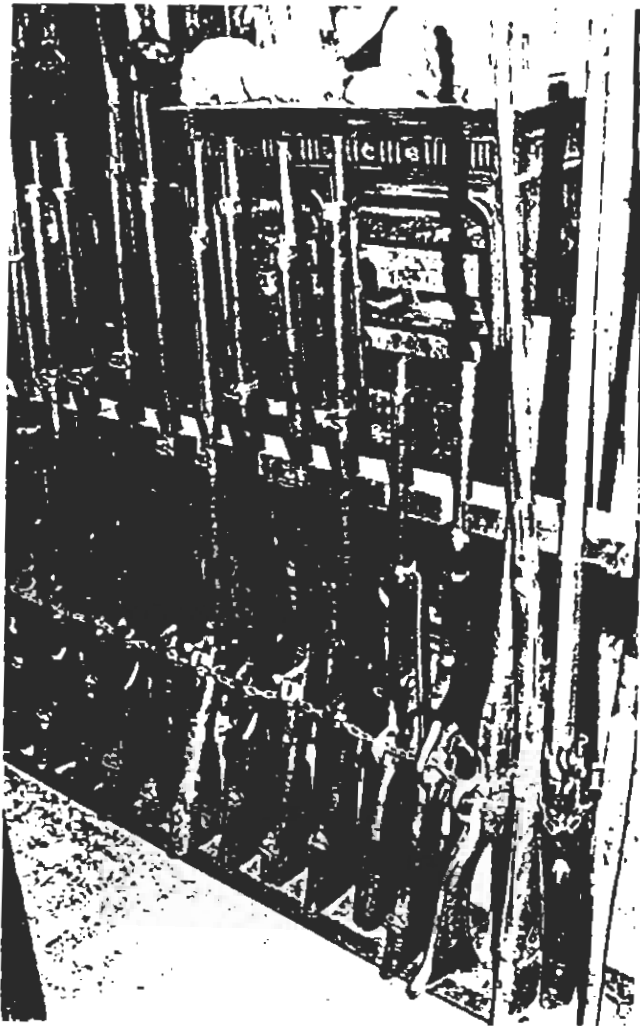
όταν ήρθε και με βρήκε ένας υπαξιωματικός της τότε Χωροφυλακής. Στα χέρια του κρατούσε μια καφέ πλαστική σακκούλα από την οποία έβγαλε και μου έδωσε αυτό το πηλήκιο. Σώθηκα από θαύμα, μου είπε. Μια μέρα με καταρρακτώδη βροχή, άνοιξα το παράθυρο του θαλάμου όπου βρισκόμουν, για να δω έξω και, εκείνη τη στιγμή, το μεταλλικό έλασμα που εξέχει από το γείσο του πηληκίου μου τράβηξε έναν κεραυνό..."

Το πραγματικό αυτό περιστατικό προκαλεί, πράγματι, αίσθηση κι είναι από τα σπάνια γεγονότα του είδους του, που έχουν καταγραφεί στον ελλαδικό χώρο.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Δυστυχώς, όλο αυτό το πλουσιότατο και ανεκτίμητο υλικό δεν έχει εκτεθεί με κατάλληλο τρόπο, αλλά απλά φυλάσσεται εκεί προσωρινά. Κι αυτό γιατί το Μουσείο δεν αναπτύχθηκε σε μεγαλύτερες αίθουσες και αντιμετωπίζει έντονο πρόβλημα έλλειψης χώρων.

Η έλλειψη χώρων και κατάλληλου προσωπικού, που θα ασχολείται αποκλειστικά με την φροντίδα και την φύλαξη του, είναι η βασική αιτία που δεν επιτρέπεται, προς το παρόν, η προοπέλαση του κοινού προς τα διάφορα εκθέματα. Η διάσωση όλου αυτού του "πλούτου" στηρίζεται στη καλή θέληση κάποιων ανθρώπων και στη πίστη τους πως αυτό το υλικό έχει

κάποια αξία για τις σημερινές και μελλοντικές γενιές. Οι διάφορες μετακομίσεις έγιναν αιτία να χαθεί μεγάλο μέρος του και κατά την περίοδο του εμφυλίου πολέμου εκλάπησαν πολλά όπλα από την συλλογή -ιδίως τα πιο σύγχρονα. Επίσης χάθηκε μεγάλο υλικό που προερχόταν από εργασίες κρατουμένων μέσα στις φυλακές.

Κάθε έκθεμα, που υπάρχει, έχει τη δική του μοναδική ιστορία που θα μπορούσε να γίνει γνωστή στους νεότερους μέσα από ένα γραπτό κείμενο αλλά δυστυχώς δεν υπάρχει σχετική βιβλιογραφία μέχρι σήμερα. Ετσι, θα δινόταν το ερέθισμα στους ενδιαφερόμενους να ασχοληθούν μ' αυτό το, μεγάλης επιστημονικής σημασίας, υλικό. Θα ήταν ευχής έργο εάν κάποτε όλο αυτό το υλικό έβρισκε τον κατάλληλο χώρο, που του αξίζει πραγματικά και που θα εμπλουτιζόταν συνεχώς με καινούργια εκθέματα ανάλογης επιστημονικής αξίας.

Σκέψεις και συναισθήματα ενός αστυνομικού της ομάδας "Ζ", στην προσπάθειά του να νικήσει το χρόνο και το έγκλημα.

Η εξομολόγηση ενός "ΖΗΤΑ"

Τώρα όμως νομίζω πως μπορώ να δώσω τα συναισθήματα κάποιου άλλου στυλοβάτη της Ελληνικής Αστυνομίας, κάποιου που όταν πέφτει η ζελατίνη του κράτους, κλείνεται σε έναν άλλο κόσμο, στον κόσμο ενός "ΖΗΤΑ".

Στον κόσμο της σιωπής, του ασυρμάτου και των εκατό αλόγων.

Στο δικό του κόσμο, το αυτί τόσο στον ασύρματο όσο και μέσα στη μηχανή, πλάι στον εκκεντροφόρο, το χέρι τόσο στο γκάζι όσο και έτοιμο να τραβήξει το περίστροφο, το πόδι ρυθμιστής της ιπποδύναμης, να ανεβοκατεβάξει τις ταχύτητες αλλά και συγχρόνως να τρέξει έτοιμο, όταν χρειαστεί.

Χειμωνιάτικο βράδυ, περίπου σαράντα άτομα παίρνουν τις τελευταίες οδηγίες για έξω, εκεί που παραδοκεί ο αλήτης, ο νταβαντζής, ο ηρωϊνομανής, ο μάγκας που θέλει να πουλήσει μαγκιά στη φίλη του, λέγοντας το σλόγκαν πιά: "να ένας μπάτσος".

-Εσύ, Νίκο, θα δουλέψεις πρώτο-δεύτερο με τον Z-500.

-Εσύ, Γιώργο, με τον Z-550.

Όλα σου θυμίζουν ιεροτελεστία, τα ονόματα ακούγονται και οι συνάδελφοι κοιτιούνται και παίρνουν θάρρος για το άγνωστο "έξω".

**ΣΕ ΚΑΛΥΠΤΩ, ΦΙΛΕ,
ΝΑ ΤΟ ΞΕΡΕΙΣ, ΠΑΝΤΑ...**

Ακούω τη σειρά μου, τον τόμα μου, το ταίρι μου, του κλείνω το μάτι και βγαίνουμε από την αίθουσα, μ' ένα χαμόγελο σαν να πηγαίνουμε εκδρομή.

Ποτέ δεν κατάλαβα αυτό το χαμόγελο, ήξερα πως όλοι μας γνωρίζαμε για το πέσιμο του τάδε ή του δείνα συναδέλφου

...Ισως κάποτε
μου δώσει η ευκαιρία
να γράψω ένα βιβλίο
Ένα βιβλίο
που να μιλάει
για τα συναισθήματα
ενός αστυνομικού
ενός ανθρώπου
που η Πολιτεία
τον έχει εξουσιοδοτήσει
να καταπολεμά
τόσο το πταίσμα
όσο και το κακούργημα.
Για το πως νιώθει
μπροστά στο έγκλημα
και πως αντιδρά
στις φάσεις
της κάθε έκνομης πράξης
της κάθε πράξης
που συναντά
μπροστά του.
Όλα αυτά
μπορεί να τα γράψω
κάποτε
όταν θα είμαι έτοιμος

μας, του φίλου μας και όμως ακόμη και μετά τρία πεσίματα στο ενεργητικό, πάντα χαμογελούσα, αγνοώντας τα λάδια, τα νερά, τον "μούλη" που του είχε η μαμά του να πηγαίνει με τριάντα χιλιόμετρα και αριστερά, τον ταξιτζή που σταματάει όπου θέλει, αλλά ακόμη και την πρόκα που παραδοκεί να γράψει ακόμη ένα θύμα στο καρνέ της.

Δεν με πείραζαν τόσο τα παραξένα σήματα, τα κλεφτρόνια, οι αναρχικοί, όσο η στραβοτιμονιά αυτού που βρισκόταν μέσα σ' ένα κουτί, με αναμένο το καλοριφέρ, ακούγοντας μουσική.

-Κώστα, θα δουλέψεις τρίτο-τέταρτο με το Χρήστο, πές μου τη μηχανή σου.

-1715, και οι δύο πρόθυμοι. Αυτός ο διάλογος με ξεκινούσε, κάθε ημέρα, επί τρία χρόνια σχεδόν.

Ταίρι μου ο Χρήστος, τρελλός και αθεράπευτα ρομαντικός, τόσο με τις μηχανές, όσο και με τη δουλειά του. Ήταν αυτός που κάποτε μου είχε πει: "Πήγαινε Κώστα όπου θέλεις, πάντα να ξέρεις, ότι και να γίνει, πως θα σ' ακολουθώ".

Κάποτε αρχίζουμε να βγαίνουμε. Σαράντα μηχανές ξεοταίνονται στο υπόγειο. Σαράντα καρδιές κτυπάνε σε διαφορετικούς ρυθμούς αλλά με ένα σκοπό:

**ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ
ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟΙ ΜΑΣ**

Τα κράνη κλείνουν, τα μουφών κουμπώνουν, έλεγχος στα περίστροφα, στα κλόμπ και μετά, το πάτημα της μίζας, ο επιβλητικός θόρυβος των εκατό αλόγων που ξεχύνεται στο μολό σου.

“Κούμπωνε” η πρώτη και αφήναμε το υπόγειο για έναν άλλο κόσμο. Τον κόσμο που για ένα πεντάωρο μας περιμένει ο ύπνος, ο ηρώινομανής, ο εμπόρακος, ο αλήτης, τον κόσμο που έπρεπε να υπεραοπιστείς οαν μαύρος τιμωρός σε άσπρο άλογο.

Στην αρχή πηγαίναμε για καύσιμα. Ευκαιρία να ζεσταθεί το “αστέρι”, να ξεμουδιάσουν τα άλογα, να ανέβει λίγο η αδρεναλίνη, να καταλάβει το σκοτάδι ότι βγήκαν οι ΖΗΤΑΔΕΣ.

Και αμέσως μετά δυάδες στους τομείς, στο φρούριο που θα πέφταμε αν χρειαζόταν, στο φρούριο που θα δίναμε και το αίμα μας. Και όμως δεν φοβόμασταν, ήμασταν ο ΝΟΜΟΣ και το γνωρίζαμε πολύ καλά αυτό.

Και το πανηγύρι άρχιζε.

21.15': Συναγερμός σε χρυσοχοείο. Μητροπόλεως 47. Ζ-350 και Ζ-213 σπεύσατε.

21.30': Παράκονα Αθηνάς 28

22.15': Μαυρομιχάλη 9. Φωτιά σε ακατοίκητο κτίσμα.

-Ολα καλώς, Κέντρο, και συνεχίζουμε.

22.18': Υποκτα άτομα επεξεργάζονται οχημα. Με προσοχή Ζ-350 και Ζ-213.

-Χρήστο εγώ θα πάω κατά μέτωπο και εσύ από πίσω

-Πάμε και ό,τι γίνει

Είναι οι μόνες λέξεις που προλαβαίνεις να πεις, δεν υπάρχει άλλη ευκαιρία για κουβέντες, είσαι έτοιμος για όλα.

Συλλαμβάνονται τα άτομα και μεταφέρονται στο Α' Αστυνομικό Τμήμα με περιπολικό που έσπευσε να μας συνδράμει

Η νύχτα συνεχίζεται με ελέγχους, βεβαιώσεις παραβάσεων και κάθε λογής σήματα. Ωσπου το μεγάλο μπαμ ακούγεται:

-Από τα Μέγαρα έρχεται περιπολικό με παιδάκι σε άσχημη κατάσταση. Ανοίξτε όλους τους δρόμους, πάση θυσία. Επαναλαμβάνω, ζήτημα ζωής και θανάτου. Ζ-350 και Ζ-213 να το

περιμένετε στο Δαφνί και να τεθείτε προκοπή μέχρι το Νοσοκομείο Παιδων

Από εκείνη τη στιγμή το αίμα ανεβαίνει, το πάση θυσία γίνεται βίωμα, η ίδια η μηχανή νιώθει ότι έγινε άνθρωπος, ξέρει τον σκοπό της: Πρέπει να σωθεί το παιδάκι.

Περιμένουμε με τον Χρήστο στο Δαφνί. Από μακριά βλέπουμε τα φώτα του περιπολικού να έρχεται και ειδοποιούμε το Κέντρο για την παραλαβή και κατεύθυνση προς Νοσοκομείο Παιδων.

Η κίνηση είναι αυξημένη λόγω επιστροφής των Αθηναίων από κάποια μικρή εκδρομή. Από τον ασύρματο ακούω ότι τα φανάρια ανοίγουν το ένα μετά το άλλο με συνδρομή άλλων σταθμών “ΖΗΤΑ”, που έχουν διαταχθεί από το Κέντρο.

Ανοίγω τη σειρήνα, τα μπλε φώτα και ξεκινάω.

Προσπαθώ να σώσω μια ζωή και αυτό με τρομάζει, πολεμώ το χρόνο και το ξέρω. Σπάω τις ταχύτητες και ξεχύνομαι, κοιτάω τους καθρέπτες και βλέπω την αγωνία του οδηγού, τα ίδια συναισθήματα ζωγραφισμένα: Πρέπει να νικήσω το χρόνο.

Βγαίνουμε στο αντίθετο ρεύ-

μα, κινδυνεύουμε, αλλά τίποτα δεν μας σταματάει. Ωσπου το θαύμα αρχίζει να γίνεται πραγματικότητα.

Μπαίνουμε σε ζώνη ευθύνης άλλων σταθμών, τα φανάρια είναι ανοικτά, οι δρόμοι πιο καθαροί, μπαίνουν κι άλλες μηχανές στο κυνήγι του χρόνου. Και εδώ τα ίδια συναισθήματα: **νίκη του χρόνου.**

Το χέρι στο γκάζι, το άλλο στο συμπλέκτη και ο αγώνας συνεχίζεται. Το αποτέλεσμα δεν αργεί να έρθει. Σώθηκε χάρη στην “ΟΜΑΔΑ ΖΗΤΑ”.

Και εκείνο το “ευχαριστώ” από τη μάνα, αντανακλά στα πρόσωπά μας σαν επισφράγιση στο σκοπό μας: να γυρνάμε τα βράδια και να χαμογελάμε βλέποντας τους άλλους να κοιμούνται ήσυχα.

Γιατί κάπου θα υπάρχει κάποιος “ΖΗΤΑΣ” να τους φυλάει.

-Εντάξει, Χρήστο, πάμε τώρα στην πλατεία Βάθης για καφέ και κρύψε εκείνο το δάκρυ, από εδώ τελειώσαμε.

Κατεβάζουμε τα κράνη και η μηχανή πρόθυμη ποθει καινούργια δουλειά.

Ποιός ξέρει τι άλλο μας επιφυλάσσει η βραδιά.

Αρχ/κας Κων/νος Παχύς

ΙΚΑΝΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ

Στο Νομοσχέδιο του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως για τα "όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες, εκρηκτικοί μηχανισμοί και άλλες διατάξεις", που κατέθεσε στη Βουλή ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως κ. Νικόλαος Γκελεστάθης και το οποίο ψηφίστηκε την 7 Ιουλίου 1993 στη Διαρκή Κοινοβουλευτική Επιτροπή και θα εισαχθεί στην Ολομέλεια του Τμήματος Διακοπών της Βουλής για ψήφιση, συμπεριέλαβε και τις παρακάτω Διατάξεις, οι οποίες ψηφίστηκαν ως άρθρα του Νομοσχεδίου και με τις οποίες βρίσκουν επιτέλους τη λύση τους πολλά μακροχρόνια αιτήματα των Αστυνομικών και οι οποίες έχουν ως εξής:

Ταμείο Αλληλοβοηθείας Αστυνομικών Άρθρο 31

Ειδικός Λογαριασμός Αρωγής Αστυνομικού και Πολιτικού Προσωπικού

1. Στο Ίδρυμα "Εξοχές Ελληνικής Αστυνομίας" συστατάται Ειδικός Λογαριασμός για την παροχή εφ' άπαξ οικονομικής ενισχύσεως στους κατά τα κατωτέρω δικαιούχους, με την επωνυμία "Ειδικός Λογαριασμός Αρωγής αστυνομικού και πολιτικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας". Μέτοχοι του λογαριασμού είναι υποχρεωτικώς όλοι οι εν ενεργεία αστυνομικοί και πολιτικοί υπάλληλοι της Ελληνικής Αστυνομίας, οι οποίοι παραμένουν μέτοχοι και μετά την έξοδό τους από την Υπηρεσία εφ' όσον το επιθυμούν.

2. Πόρους του Λογαριασμού αποτελούν:

- Μηνιαία υποχρεωτική εισφορά των μελών σε ποσοστό 0,5% επί του βασικού μισθού του Αστυνομικού Β'.
- Δωρεές, κληρονομίες ή άλλες χαριστικές παροχές υπέρ του σκοπού του Λογαριασμού.
- Εσοδα από καλλιτεχνικές ή αθλητικές εκδηλώσεις.
- Τόκοι καταθέσεων.
- Εσοδα από επενδύσεις κεφαλαίων ή προσόδους ακινήτων.

3. Δικαιούχοι εφ' άπαξ οικονομικής ενισχύσεως από το Λογαριασμό αυτό είναι, κατά σειρά προτεραιότητας, οι κατωτέρω:

- Ο ίδιος ο μέτοχος.
 - Ο σύζυγος και τα άγαμα και άνεργα τέκνα του μετόχου.
 - Οι γονείς και τα άγαμα ανήλικα αδέρφια του μετόχου.
4. Η οικονομική ενίσχυση παρέχεται στους ανωτέρω προς αντιμετώπιση ιδιαίτερων οικονομικών δυσχερειών, που οφείλονται:
- Σε θάνατο του μετόχου.
 - Σε ανικανότητα λόγω τραυματισμού ή πάθησης του μετόχου.
 - Σε βαριά νόσο του ίδιου ή μέλους της οικογενείας του, για τη θεραπεία της οποίας απαιτείται μεταφορά στο εξωτερικό ή η αντιμετώπισή της απαιτεί πρόσθετες δαπάνες, πέραν εκείνων που καλύπτονται από τους ασφαλιστικούς φορείς.
 - Σε θεομηνίες, σεισμούς ή άλλο σοβαρό ατύχημα.

5. Το ύψος της χορηγούμενης εφ' άπαξ οικονομικής ενισχύσεως δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία εκατομμύρια (3.000.000) δραχμές για περίπτωση θανάτου και τα δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές για κάθε άλλη περίπτωση.

6. Το ποσό της προηγούμενης παραγράφου δύναται να αυξομειώνεται αναλόγως της οικονομικής καταστάσεως του λογαριασμού με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, ύστερα από πρόταση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ίδρυματος. Η απόφαση αυτή ισχύει από την πρώτη του επομένου της εκδόσεως της έτους.

7. Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφασίζει για την παροχή ή όχι οικονομικής ενισχύσεως, το ύψος αυτής και την κατανομή της στα δικαιούμενα πρόσωπα, λαμβάνοντας υπόψη την υπάρχουσα ανάγκη

και την οικονομική κατάσταση του αιτούντος με βάση τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά, ύστερα από πρόταση του Διευθυντού της Διευθύνσεως Οικονομικών του Υπουργείου Δημοσίας Τάξεως.

8. Τα θέματα που αφορούν την τήρηση και τον έλεγχο του Ειδικού Λογαριασμού, τη διαδικασία εισπράξεως των πόρων, τη διαχείριση, τη διαδικασία χορήγησης της οικονομικής ενισχύσεως, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, ρυθμίζονται με απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας.

9. Η κίνηση του Ειδικού Λογαριασμού υπόκειται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

10. Για τη δημιουργία αποθεματικού επιβάλλεται εφ' άπαξ εισφορά ύψους χιλίων (1.000) δραχμών σε ένα έκαστο των εν ενεργεία μετόχων. Στην ίδια εισφορά υπόκειται και οι μετά τη δημοσίευση του παρόντος εγγραφόμενοι μέτοχοι του Λογαριασμού. Η κράτηση της εφ' άπαξ εισφοράς γίνεται τον επόμενο μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος ή από την εγγραφή του νέου μετόχου. Από τον ίδιο χρόνο αρχίζει και η κράτηση της μηνιαίας εισφοράς.

11. Η χορήγηση οικονομικής ενισχύσεως αρχίζει μετά την παρέλευση ολοκλήρου του τρίτου μηνός από τη δημοσίευση του παρόντος.

Κατάταξη των τέκνων του προσωπικού των Σωμ. Ασφαλείας Άρθρο 32

Κατά την κατάταξη ιδιωτών στην Ελληνική Αστυνομία, στο Πυροσβεστικό Σώμα και στην Υπηρεσία της Αγροφυλακής, ποσοστό 12% του εκάστοτε καθοριζόμενου αριθμού κατατασσόμενων λαμβάνεται από τα τέκνα των εν ενεργεία, ουντάξει ή θανόντων αστυνομικών, πυροσβεστικών υπαλλήλων και υπαλλήλων Αγροφυλής αντίστοιχα, κατά σειράν επιτυχίας από τον πίνακα επιτυχόντων.

Ενταξη τεχνικών και μουσικών στο προσωπικό Γενικών Καθηκόντων Άρθρο 33

1. Οι οργανικές θέσεις του αστυνομικού τεχνικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, που προβλέπονται από το άρθρο 3ε δόθια στ' - ια' του Ν.Δ. 3365/1955 (Α' - 257) και το άρθρο 5, παρ. 2 - 5 του Ν.Δ. 127/1990 (Α' - 51), και του Αστυνομικού προσωπικού μουσικής, που προβλέπονται από το άρθρο 23 παρ. 4 του Ν. 1481/1984 (α' - 152), καταργούνται και αυξάνονται ισοάριθμα οι οργανικές θέσεις του αστυνομικού προσωπικού γενικών καθηκόντων, στις οποίες εντάσσεται το προσωπικό που κατέχει τις καταργούμενες θέσεις με διαπιστωτική απόφαση του Αρχηγού της Ελληνικής Αστυνομίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις επόμενες παραγράφους. Η κατά βαθμούς αύξηση των θέσεων του προσωπικού

γενικών καθηκόντων είναι ίση με τον αριθμό των εντασσόμενων σε κάθε βαθμό.

2. Η ένταξη των τεχνικών γίνεται ως ακολούθως:

α. Οι Αρχιτεχνίτες και οι Τεχνίτες Α' Τάξεως, που είναι απόφοιτοι της Σχολής Αρχιφυλάκων, εντάσσονται στην επετηρίδα των Ανθυπαστυνόμων και Αρχιφυλάκων, αντίστοιχα, με βάση την ημερομηνία και τη σειρά αποφοίτησής τους από τη Σχολή αυτή, και διέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τους ομοιοβάθμους τους που προέρχονται από την ίδια Σχολή.

β. Οι Αρχιτεχνίτες και Τεχνίτες Α' Τάξεως, που δεν προέρχονται από τη Σχολή Αρχιφυλάκων, εντάσσονται στο τέλος της επετηρίδας των Ανθυπαστυνόμων και Αρχιφυλάκων, αντίστοιχα, και η μεταξύ τους σειρά καθορίζεται με βάση την ημερομηνία προαγωγής στο βαθμό τους. Οι ως άνω εντασσόμενοι δεν ασκούν ανακριτικά καθήκοντα και δεν δικαιούνται περαιτέρω βαθμολογικής προαγωγής, εκτός εάν εισαχθούν σε παραγωγική Σχολή. Εξ αυτών οι Ανθυπαστυνόμοι δεν δικαιούνται να φοιτήσουν στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Ανθ/μων.

γ. Οι Τεχνίτες Β' Τάξεως εντάσσονται στο τέλος της επετηρίδας των Αρχιφυλάκων, μετά τους Τεχνίτες Α' Τάξεως, προαγόμενοι αυτοδίκαια στο βαθμό του Αρχιφύλακα. Η μεταξύ τους σειρά καθορίζεται με βάση την ημερομηνία προαγωγής τους στο βαθμό του Τεχνίτη Β' Τάξεως. Οι ως άνω εντασσόμενοι δεν ασκούν ανακριτικά καθήκοντα και δεν δικαιούνται περαιτέρω βαθμολογικής προαγωγής, εκτός εάν εισαχθούν σε παραγωγική σχολή.

δ. Οι τεχνίτες Γ' Τάξεως εντάσσονται στη επετηρίδα των Αστυφυλάκων, με βάση την ημερομηνία και τη σειρά αποφοίτησής τους από την οικεία Σχολή.

3. Η ένταξη των μουσικών γίνεται ως ακολούθως:

α. Οι αξιωματικοί εντάσσονται στην επετηρίδα των αξιωματικών της παρ. 2 του άρθρου 23 του Ν. 1481/1984, με βάση την ημερομηνία προαγωγής στο βαθμό τους. Οσοι από αυτούς δεν έχουν αποφοιτήσει από παραγωγική σχολή δεν ασκούν ανακριτικά καθήκοντα.

β. Οι Ανθυπαστυνόμοι και Αρχιφύλακες, που είναι απόφοιτοι της Σχολής Αρχιφυλάκων, εντάσσονται στην επετηρίδα των Ανθυπαστυνόμων και Αρχιφυλάκων, αντίστοιχα, με βάση την ημερομηνία και τη σειρά αποφοίτησής τους από τη Σχολή αυτή και διέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τους ομοιοβάθμους τους που προέρχονται από την ίδια Σχολή.

γ. Οι Ανθυπαστυνόμοι και Αρχιφύλακες, που δεν προέρχονται από τη Σχολή Αρχιφυλάκων, εντάσσονται στο τέλος της επετηρίδας των Ανθυπαστυνόμων και Αρχιφυλάκων, αντίστοιχα, και η μεταξύ τους σειρά καθορίζεται με βάση την ημερομηνία προαγωγής στο βαθμό τους. Οι ως άνω εντασσόμενοι δεν ασκούν ανακριτικά καθήκοντα και δεν δικαιούνται περαιτέρω βαθμολογικής προαγωγής, εκτός εάν εισαχθούν σε παραγωγική Σχολή. Εξ αυτών οι Ανθυπαστυνόμοι δεν δικαιούνται να φοιτήσουν στη Σχολή Μετεκπαίδευσης Ανθ/μων.

δ. Οι Αστυφύλακες εντάσσονται στην επετηρίδα των Αστυφυλάκων, με βάση την ημερομηνία και τη σειρά αποφοίτησής τους από την οικεία Σχολή. Αν δεν έχουν φοιτήσει στη Σχολή Αστυφυλάκων, η ένταξή τους γίνεται με βάση την ημερομηνία κατάταξής τους.

Απαλλαγή της Αστυνομίας από έργα ξένα προς την αποστολή της

Άρθρο 34

1. Η παράγραφος 7 του άρθρου 18 του Ν. 1481/1984 (Α' - 152) αντικαθίσταται ως εξής:

"7. Η Ελληνική Αστυνομία εκτελεί μόνο τα έργα που προβλέπονται από διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων, τα σχέδια των οποίων έχουν προσυπογραφεί από τον Υπουργό Δημοσίας Τάξεως".

2. Έργα που ανατέθηκαν στην Ελληνική Αστυνομία έστω και προσωρινά με διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων ή υπουργικών αποφάσεων, τα σχέδια των οποίων δεν έχουν προσυπογραφεί από τον Υπουργό Δημοσίας Τάξεως δεν εκτελούνται, εφ' όσον δεν διατηρηθούν σε ισχύ με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, οι οποίες εκδίδονται, εφ' άπαξ, εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός (1) έτους από της δημοσίευσής του παρόντος νόμου. Η ανωτέρω προθεσμία δύναται να παραταθεί μέχρι τρεις (3) μήνες, εφ' άπαξ, με απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως.

Τοποθέτηση αξιωματικών ως προϊσταμένων στα Ασφαλ. Ταμεία

Άρθρο 35

Στα ασφαλιστικά ταμεία του προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας (Τ.Α.Α.Χ. - Τ.Α.Ο.Χ.) τοποθετούνται ως Διευθυντές και Υποδιευθυντές αυτών ανώτεροι αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας, οριζόμενοι με απόφαση του Υπουργού Δημοσίας Τάξεως. Με ίδια απόφαση ορίζονται ως Γραμματείς στα ανωτέρω ταμεία κατώτεροι αξιωματικοί ή Ανθυπαστυνόμοι της Ελληνικής Αστυνομίας.

τρόπο παραλαβή χρημάτων από αυτά, να αποκλείεται πριν την πάροδο ορισμένου χρόνου. Η τήρηση του όρου αυτού μπορεί να εφαρμόζεται ανάλογα και για τα ταμεία των Τραπεζών κατά την κρίση της Επιτροπής του άρθρου 3 της παρούσης απόφασης, λαμβανομένων υπ' όψη των συνθηκών των συναλλαγών και των συνθηκών λειτουργίας του συγκεκριμένου καταστήματος. Η υπαρξη των ανωτέρω χρηματοκιβωτίων και συστημάτων ασφάλισης των χρηματοκιβωτίων να γίνεται γνωστή με την τοποθέτηση σε εμφωνη σήμια του τραπεζικού καταστήματος αναλόγων ανακοινώσεων (πινακιδών) καθώς και με αυτόματη ηχητική ανακοίνωση σε περίπτωση ενεργοποίησής του συστήματος.

γ) Εγκατάσταση αλεξίσφαιρων υαλοπινάκων, προστατευτικών των χώρων των Ταμείων (γιατά).

δ) Εγκατάσταση και λειτουργία σύγχρονου συστήματος συναγερμού, που να συνδέεται με την αρμόδια επιτόπια Αστυνομική Αρχή και που να μην μπορεί να εξουδετερωθεί από οποιαδήποτε αιτία.

ε) Εγκατάσταση σε κατάλληλη θέση φωτογραφικού συστήματος η βιντεοκάμερας συνεχούς ροής όλες τις ώρες λειτουργίας των τραπεζικών καταστημάτων για τη λήψη φωτογραφιών η ταινιών VΙDΕΟ σε περιπτώσεις πορυσίας και δράσεως κακοποιών (ληστών) εντός του καταστήματος.

στ) Εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης σε κεντρικά η και άλλα καταστήματα, όπου προσφέρεται η λήψη του μέτρου αυτού

ζ) Τέλος, κάθε κατάστημα και υποκατάστημα που διέπεται από την παρούσα απόφαση και πρόκειται να ιδρυθεί μετά την έναρξη ισχύος αυτής, θα οριζόμαστε σε κεντρικό σημείο, εφ' όσον πρόκειται περί αστικού κέντρου, η δε λειτουργία του σε ό,τι κυρίως αφορά τις συναλλαγές, θα περιορίζεται σε ισόγειους χώρους.

η) Συνεχώς και στην κατάλληλη θέση παρουσία προσωπικού ασφαλείας, που προσελήφθη η πρόκειται να προσληφθεί συμφωνο με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 1339/1983 (Α' - 35), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 1590/1986 (Α' - 49) και αποκλειστική απασχόληση στα καθήκοντά του και μόνο, όπως αυτά καθορίζονται στην με αριθμό 18746Φ509 51/23α/19-10-1984 απόφαση μας (8' - 744).

3. Επι πλέον, οι Διοικητές των Τραπεζών και οι Διευθυντές των τραπεζικών καταστημάτων μεριμνούν για την εγκατάσταση, τη συντήρηση των συστημάτων ασφαλείας, την αποφυγή άσκοπης χρήσης αυτών και την προστασία του απορρητού των μέτρων ασφαλείας και των σχετικών διαδικασιών λειτουργίας τους. Επίσης, μεριμνούν για την παροχή οδηγιών προς τη χρηστών ασφαλισμάτων ασφαλείας και τη συμπεριφορά των υπαλλήλων κατά το χρόνο που διαπράττεται ληστεία ή άλλη παράνομη πράξη και αμέσως μετά από αυτή.

Άρθρο 3

Συγκρότηση Επιτροπών

1. Η διαπίστωση τήρησης των όρων ασφαλείας που προβλέπονται από το προηγούμενο άρθρο, γίνεται από πενταμελή Επιτροπή η οποία συγκροτείται με απόφαση του Διευθυντού της οικείας Αστυνομικής Διεύθυνσης ή Διεύθυνσης Αστυνομίας και αποτελείται από τρεις (3) Αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας, ένα (1) εκπρόσωπο της Τράπεζας στην οποία ανήκει το κατάστημα και υποδεικνύεται από τη Διοίκηση ή τον Περιφερειακό Διευθυντή ή

Επιθεωρητή ή το Διευθυντή του καταστήματος και ένα (1) εκπρόσωπο της Ομοσπονδίας Τραπεζουπαλλήλικων Οργανώσεων Ελλάδος (Ο.Τ.Ο.Ε.), που υποδεικνύεται από τα Διοικητικά της Συμβουλία. Με την ίδια απόφαση ορίζονται και ισόριθμοι αναπληρωτές των παραπάνω μελών της Επιτροπής που υποδεικνύονται όπως και τα τακτικά μέλη της. Οι παραπάνω εκπρόσωποι των Τραπεζών και της Ο.Τ.Ο.Ε. θα υποδειχθούν εγγράφως στις Αστυνομικές Διευθύνσεις όπου λειτουργούν καταστήματά τους εντός τριάντα (30) ημερών από της δημοσίευσης της παρούσας στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ο ανώτερος κατά βαθμό και επιμοιοβάθμων αρχαιότερος Αξιωματικός ασκεί καθήκοντα Προέδρου. Χρή Γραμματέα ασκεί βαθμοφόρος του οικείου Αστυνομικού Τμήματος.

2. Η Επιτροπή, ύστερα από σχετική αυτοψία των χώρων εγκαταστάσεων και των συνθηκών γενικά ασφαλείας του κατά περίπτωση καταστήματος ή υποκαταστήματος, συντάσσει πρακτικό, στο οποίο αποφαιίνεται κατά πλειοψηφία περί του αν πληρούνται ή όχι οι καθοριζόμενοι από την παρούσα απόφαση όροι ασφαλείας

3. Κατ' εξαίρεση, η Επιτροπή μπορεί να αποφανθεί καταφατικά, εστω κι αν δεν καλύπτεται κάποιος από τους όρους της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου για τα ήδη λειτουργούντα καταστήματα Τραπεζών, αρκεί να αιτιολογείται τούτο επαρκώς στο συντάσσόμενο πρακτικό

4. Η Επιτροπή υποβάλλει το Πρακτικό στην αρμόδια Αστυνομική Διεύθυνση, ο Διευθυντής της οποίας εφ' όσον στο Πρακτικό αναφέρεται ότι τηρούνται οι όροι ασφαλείας, εκδίδει τη σχετική διαπιστωτική πράξη, εάν όμως το Πρακτικό αναφέρεται ότι δεν τηρούνται οι όροι ασφαλείας, σύμφωνα με τα ανωτέρω, τότε εφαρμόζει τις διατάξεις του άρθρου 59 του Ν. 2145/93 (Α' - 88)

5. Η ανωτέρω Επιτροπή είναι αρμόδια να εξετάζει την τήρηση ή μη των όρων ασφαλείας, οποτεδήποτε τούτο κρίνεται σκόπιμο από το Διευθυντή της οικείας Αστυνομικής Διεύθυνσης ή Διευθυντής Αστυνομίας

Άρθρο 4

1. Η τήρηση των καθοριζόμενων υπό του άρθρου 2, παρ. 2 της παρούσας όρων ασφαλείας είναι υποχρεωτική για όλα τα καταστήματα και υποκαταστήματα Τραπεζών και η μη συμμόρφωση συνεπάγεται τις κυρώσεις, που προβλέπονται από τις διατάξεις του παραπάνω Νόμου, για λόγους δημόσιας τάξης, ασφαλείας και δημόσιου συμφεροντος

2. Για τα καταστήματα και υποκαταστήματα Τραπεζών που ήδη λειτουργούν και δεν πληρούν όλους τους όρους ασφαλείας, η Επιτροπή μπορεί να παρέχει προθεσμία μέχρι δύο (2) ακόμη μηνών περαν της προβλεπόμενης από το επόμενο άρθρο προθεσμίας για τη συμπλήρωσή τους.

Άρθρο 5

Για τη συμμόρφωση προς τους όρους ασφαλείας που καθορίζονται στο άρθρο 2 της προαναφερμένης απόφασης, όπως τροποποιείται και συμπληρώνεται με την παρούσα, παρέχεται προθεσμία δύο (2) μηνών από τη δημοσίευση της παρούσας απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Ιουλίου 1993

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝ. ΓΚΕΛΕΣΤΑΘΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Chazal Gean* «Η παιδική εγκληματικότητα» (μετάφραση Πολέκης Αρχιμήδης), εκδόσεις Ζαχαρόπουλου, Αθήνα 1967.
- Αλεξιάδης Στέργιος* «Εγκληματολογία», Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη 1989, έκδοση 5^η.
- Γαρδίκας Κ.* «Αι ειδικαί των εγκληματιών κατηγορίαι και η μεταχείρισις αυτών (κεφ. Γ΄)», Εκδοτικός Οίκος ΤΟ Νομικών Νικ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα 1951
- Γαρδίκας Κ.* «Εγκληματολογία τόμος 4, Τα γενικά και τα ατομικά αίτια των εγκλημάτων» Εκδοτικός Οίκος Δημ. Ν. Τζάκα, Σ. Δελαγραμμάτικα, Αθήνα 1959.
- Γκίκας Σωκράτης* «Κοινωνικά Προβλήματα», Εκδόσεις Σαββάλα, Αθήνα 1976.
- Δημοσιεύματα εταιρείας προστασίας Αποφυλακισμένων Θεσσαλονίκης.* «Ο Δικαστής Ανηλίκων και αι παρ' αυτό βοηθητικάί υπηρεσίαι του ιατρού του επιμελητού και του παιδαγωγού, υπό Κωνσταντίνου Ν. Βουγιούκα», Θεσσαλονίκη 1962 Τιμής Ένεκεν.
- Εταιρεία Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων* «Νεανική παραβατικότητα και επαγγελματική ένταξη», Συγκριτική μελέτη για τις αναπτυσσόμενες πολιτικές στην Ελλάδα και Βρετανία, «ΑΡΣΙΣ», εκδόσεις «ΑΛΦΑ».
- Εταιρεία Κοινωνικής Αγωγής Εφήβων,* Δημοσιεύματα κέντρου ερεύνης των προβλημάτων των ανηλίκων. «Η εγκληματικότητα των ανηλίκων εν Θεσσαλονίκη από το 1958 μέχρι το 1965», Θεσσαλονίκη 1966. Τιμής Ένεκεν.
- Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών* «Έκθεση ομάδας Εργασίας Κοινωνικής Πρόνοιας, Πρόγραμμα Αναπτύξεως 1976-80», Αθήνα 1976
- Κόνγκερ Τζων* «Η εφηβική ηλικία, μια καταπιεσμένη γενιά», Ο κύκλος της Ζωής, Εκδόσεις Αθ. Ψυχολογίας, σελ. 107.
- Κωνσταντίνος Ν. Βουγιούκας,* «Εγκληματούντες και Ανώμαλοι Ανήλικοι», Θεσσαλονίκη 1962. Τιμής Ένεκεν.
- Κωνσταντίνος Ν. Βουγιούκας,* «Η αστυνομία ως παράγων προλήψεως της εγκληματικότητας των Ανηλίκων», Θεσσαλονίκη 1966. Τιμής Ένεκεν.
- Κωνσταντίνος Ν. Βουγιούκας,* Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, «Προς Ενοποίησην των Ευρωπαϊκών Ποινικών Δικαίων των Ανηλίκων», Θεσσαλονίκη, 1968. Τιμής Ένεκεν.

Κωνσταντίνος Ν. Βουγιούκας, Δημοσιεύματα Εταιρείας Προστασίας Αποφυλακισόμενων Θεσσαλονίκης, «Συγκριτική έρευνα επί του Ποινικού Δικαίου των Ανηλικών», Θεσσαλονίκη 1956. Τιμής Ένεκεν.

Μπέρτ Ρεϊκόν-Ριβιέ «Η κοινωνική ανάπτυξη του εφήβου», Εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα 1989.

Παζινός Σπύρος «Έγκλημα, κοινωνία, αστυνομία» εκδόσεις Σαλιβέρου, Αθήνα 1990, σελ., 5 - 68.

Τασιόπουλος Α. «Σχέσεις αστυνομίας και κοινού» εκδόσεις Υπουργείου Εσωτερικών, Αθήνα 1962, σελ. 15 - 27, 83 - 111, 148 - 158.

- . -

Brigitte Koch και Catherine Elter «Μία νέα προσέγγιση στην πρόληψη του εγκλήματος», Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Απρίλιος 1995, σελ. 210.

Cliff Colerand «Η αυτεπίγνωση του αστυνομικού κατά την εφαρμογή του νόμου» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Σεπτέμβριος 1993, σελ. 571.

Gery Edwards «Τι είναι ο αστυνομικός» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιούνιος 1994, σελ. 359.

Henri Paul Vignola «Πολίτες και Αστυνομία ενωμένοι κατά του εγκλήματος» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάρτιος 1983, σελ. 168.

Jaques Ceaute «Ο φαύλος κύκλος της εγκληματικότητας», Αστυνομική Επιθεώρηση Νοέμβριος 1982, σελ. 778.

Kent G. Landlaw «Μια ανθρώπινη πλευρά του αστυνομικού έργου» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Αύγουστος 1992, σελ. 562.

R. S. Dempsey «Πρόληψη του εγκλήματος μια ουμανιστική προσέγγιση», Αστυνομική Επιθεώρηση Νοέμβριος 1982, σελ. 790.

Αγγέλης Εμμ. Ιωάννης «Η συνδρομή της αστυνομίας κατά την εκτέλεση αποφάσεων και πολιτικών (αστικών) δικαστηρίων» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιούνιος 1994, σελ. 344.

Ανδριανάκης Εμμανουήλ «Η θεματολογία και η πρόληψη του εγκλήματος με τη μη θεματοποίηση» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιούλιος 1994, σελ. 414.

- Αντωνάκης Νικόλαος, Καραβίδας Δημήτριος, «Οικονομική ανάλυση του εγκλήματος στην Ελλάδα», σελ. 15, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών 74, 1989, έκδοση Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.
- Αρτόπουλος Ελισσαίος «Ανήλικοι Σκλάβοι» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάιος 1991, σελ. 294.
- Αρτόπουλος Ελισσαίος «Αυτοπροστασία» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Νοέμβριος 1990, σελ. 723.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Η συμμετοχή Δήμων και Κοινού στην πρόληψη του εγκλήματος» τεύχος Μάρτιος 1992, σελ. 152.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Εγκλήματα που συγκλόνισαν το πανελλήνιο» τεύχος Απρίλιος 1990, σελ. 221.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Έκθεση απολογισμού έργου ελληνικής αστυνομίας 1985 - 1989» τεύχος Αύγουστος 1992, σελ. 494.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Η εξομολόγηση ενός Ζητά» τεύχος Αύγουστος 1991, σελ. 496.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Η συμμετοχή του κοινού στην πρόληψη του εγκλήματος» τεύχος Αύγουστος 1993, σελ. 492.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Κλέφτες Πορτοφολιών» τεύχος Φεβρουάριος 1993, σελ. 85.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Ο αστυνομικός μπροστά στα σύγχρονα προβλήματα. Ο ρόλος της εκκλησίας στη στήριξη του» τεύχος Δεκέμβριος 1992, σελ. 754.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Ο ρόλος της αστυνομίας στην κακοποίηση και παραμέληση των παιδιών» τεύχος Αύγουστος 1990, σελ. 504.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Οι κοινωνικές αναπαραστάσεις των αστυνομικών για το εγκληματικό φαινόμενο» τεύχος Σεπτέμβριος 1994, σελ. 548.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Οι κύριες αστυνομικές δυνάμεις στην ευρωπαϊκή ένωση» τεύχος Σεπτέμβριος 1994, σελ. 550.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Προβλήματα αστυνόμευσης στις χώρες της Ευρώπης» τεύχος Σεπτέμβριος 1992, σελ. 555.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Συμφωνία Ελλάδας - Βουλγαρίας για την αντιμετώπιση αστυνομικών θεμάτων» τεύχος Αύγουστος 1991 σελ. 489.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Συστάσεις του συμβουλίου της Ευρώπης - Η οργάνωση της πρόληψης του εγκλήματος» τεύχος Φεβρουάριος 1994, σελ. 94.
- Αστυνομική Επιθεώρηση «Το γονίδιο της Βίας» τεύχος Νοέμβριος 1994, σελ. 700.

- Γαλάνης Ν. Γιώργος «Εγκληματικότητα και μέσα μαζικής επικοινωνίας» Κοινωνική Εργασία, τεύχος 16^ο, 1989.
- Γαρνέλης Νικόλαος «Οι δημόσιες σχέσεις στην αστυνομία» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιανουάριος 1991, σελ. 36.
- Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου Αλίκη «Οικονομικός Παράγοντας και εγκληματικότητα» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάρτιος 1983, σελ. 172.
- Δανούσης Κωνσταντίνος «Η αστυνομία της Ολλανδίας» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιούνιος 1987, σελ. 471.
- Δανούσης Κωνσταντίνος «Τα καθήκοντα της πρώτης Ελληνικής Αστυνομίας 1821 - 1827» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάρτιος 1991, σελ. 150.
- Δανούσης Κωνσταντίνος «Τα καθήκοντα της πρώτης Ελληνικής Αστυνομίας» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάρτιος 1991, σελ. 150.
- Δασκαλάκης Ηλίας «Η μεταχείριση του ανηλίκου εγκληματία» Εκλογή Δεκέμβριος 1979, Αρ. 50, σελ. 3.
- Δασκαλάκης Ηλίας «Το στίγμα της εγκληματικότητας και οι συνέπειες του» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιούνιος 1987, σελ. 461.
- Εξάρχου Ο. «Νέοι προσανατολισμοί στην κοινωνική εργασία» Εκλογή Τεύχος Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 1976,
- Ζαχαράκης Κωνσταντίνος «Ληστείες η μάστιγα της εποχής μας» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Απρίλιος 1993, σελ. 266.
- Καραγιάννης Κωνσταντίνος «Η σωστή συμπεριφορά του αστυνομικού απέναντι στον πολίτη» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάρτιος 1992, σελ. 140.
- Καραπανάγος Ιωάννης «Επικοινωνία και Δημόσιες Σχέσεις στην Ελληνική Αστυνομία» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Αύγουστος 1990, σελ. 485.
- Κουράκης Νέστορας Ε. «Η εξέλιξη της εγκληματικότητας στην σημερινή Ελλάδα» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Σεπτέμβριος 1993, σελ. 562.
- Κουράκης Νέστορας «Η εξέλιξη της εγκληματικότητας στη σημερινή Ελλάδα» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Οκτώβριος 1993, σελ. 626.
- Κούρος Κωνσταντίνος «Αστυνομικά και μέσα μαζικής ενημέρωσης» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Απρίλιος 1994, σελ. 208.
- Κούρος Κωνσταντίνος, «Μέσα μαζικής επικοινωνίας και εγκληματικότητα», σελ. 280, Αστυνομική Επιθεώρηση Μάιος 1994.

- Κυριακοπούλου Μαρία «Η διεθνής αστυνομική συνεργασία στα πλαίσια της Ε.Ο.Κ.» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάιος 1993, σελ. 283.
- Κυριακοπούλου Π. Μαρία «Η άσκηση αστυνομικής εξουσίας στα πλαίσια της ευρωπαϊκής σύμβασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Νοέμβριος 1993, σελ. 702.
- Λαγγάρης Παναγιώτης «Ένοπλες συγκρούσεις (β΄) κακοποιών - αστυνομικών» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Δεκέμβριος 1990, σελ. 757.
- Λαλαούνης Κωνσταντίνος «Παραστρατήματα Ανηλίκων», Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Απρίλιος 1995, σελ. 246.
- Λάππα Όλγα «Κοινωνικές Υπηρεσίες στον Καναδά» Εκλογή, Απρίλιος 1985 τεύχος 6, σελ. 41.
- Λούση Ζωή «Η παραβατικότητα των ανηλίκων και η αντιμετώπιση της από το δικαστήριο ανηλίκων Αθηνών» Κοινωνική Εργασία, τεύχος 7^ο, 1987.
- Λύρα Μάντι «Εκπαίδευση και Εγκληματικότητα», Κοινωνική Εργασία, τεύχος 7^ο, 1987.
- Μαγκάκου Ασπασία «Οι ρίζες της παιδικής εγκληματικότητας» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Οκτώβριος 1993, σελ. 624.
- Μακρής Ν. Κ. «Υποχρεώσεις πολιτών απέναντι στο κράτος» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Οκτώβριος 1993, σελ. 638.
- Μακρής Νικόλαος «Τα δικαιώματα των πολιτών» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Νοέμβριος 1993, σελ. 705.
- Μαρκοπούλου Χριστίνα «Η εξέλιξη της κοινωνικής πρόνοιας στη Σουηδία» Εκλογή, τεύχος 43, Αύγουστος 1977, σελ. 44.
- Μηλάνης Αθ. Νικόλαος «Η αστυνομική συνεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Αύγουστος 1995, σελ. 484.
- Μηλιόπουλος Ανέστης «Ο ρόλος της αστυνομίας στις παραβάσεις ανηλίκων στη Μεγάλη Βρετανία», Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιανουάριος 1995, σελ. 8.
- Μπλιάγκας Γιάννης (Στ΄ Εξάμηνο) «Ιστορική προσέγγιση της γένεσης και εξέλιξης του εγκλήματος και της τιμώρησής του» Κοινωνική Εργασία, Διεύθυνση Αστυνομίας, Πάτρα.
- Νικολαΐδης Παύλος «Αστυνομία και μέσα μαζικής ενημέρωσης» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Σεπτέμβριος 1990, σελ. 550.

- Νικολαΐδης Παύλος* «Αστυνομία και μέσα μαζικής ενημέρωσης» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Αύγουστος 1990, σελ. 480.
- Ξεπερόγλου Αφροδίτη* «Η προσφορά του Ινστιτούτου Κοινωνικών Ερευνών στην κρατική κοινωνική πολιτική της Δανίας» Εκλογή, τεύχος 44, Δεκέμβριος 1977, σελ. 47.
- Παλάντζας Νικόλαος* «Η μεθοδολογία της εφαρμοσμένης εγκληματολογίας» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Δεκέμβριος 1991, σελ. 775.
- Παναγιωτόπουλος Νίκος* «Κοινωνικός πρωταγωνιστής και Εγκληματικότητα». Σημειώσεις πάνω σ' ένα εγκληματολογικό συνέδριο, σελ. 171, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών 74, 1989, έκδοση Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.
- Παναγόπουλος Σ. Παναγιώτης* «Η έννοια του υπόπτου» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Σεπτέμβριος 1990, σελ. 562.
- Πανούσης Απ. Γιάννης* «Κοινωνικό δηλητήριο δια του τύπου διοχετευόμενο», σελ. 72, Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών 74, 1989, έκδοση Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών.
- Πανούσης Γιάννης* «Προβλήματα στην ψυχική ισορροπία των παιδιών και εγκληματογέννεση» Κοινωνική Εργασία, τεύχος 7^ο, 1987.
- Παπαγεωργίου Ιωάννης* «Κοινωνική Εργασία και Αστυνομία» Αστυνομικά Χρονικά, τόμος ΚΛ, τεύχος 482 - 483.
- Παπανικολάου Π. Αναστάσιος* «Το Μοντέλο Parsons» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Σεπτέμβριος 1992, σελ. 564.
- Παπανίκος Θ. Γρηγόρης* «Ποσοτική ανάλυση της επίδρασης της ανεργίας στην εγκληματικότητα» Εκλογή τόμος 4, 1994 σελ. 277.
- Περδίκης Αθανάσιος* «Η διανοητική προετοιμασία του αστυνομικού στην αντιμετώπιση των κινδύνων», Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιανουάριος 1993, σελ. 12.
- Πίσχου Μαρία* «Η διαδικασία της προκαταρκτικής έρευνας», Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Φεβρουάριος 1992, σελ. 700.
- Πίσχου Μαρία* «Συμμορίες νεαρών» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Νοέμβριος 1990, σελ. 713.
- Πίσχου Μαρία* «Το στρες του Αστυνομικού. Ο κρυφός εχθρός» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Δεκέμβριος 1990, σελ. 752.
- Πολύμερος Νικόλαος* «Παιδί και τηλεοπτική βία» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Απρίλιος 1991, σελ. 223.

- Πολύμερος Νικόλας «Το 97% των νέων απηφούν το νόμο» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Νοέμβριος 1993, σελ. 712.
- Σαλκίτσογλου Τάκης «Ο ρόλος της Αστυνομίας και της Εισαγγελίας στην πρόληψη της εγκληματικότητας των ανηλίκων» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιανουάριος 1989, σελ. 33.
- Σμοκοβίτης Δ. «Κοινωνιολογία της Αστυνομίας» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Απρίλιος 1991, σελ. 216.
- Σπινέλλη Δ. Καλλιόπη «Κοινωνική ή εξωποινική πρόληψη των εγκλημάτων» Κοινωνική Εργασία, τεύχος 7^ο, 1987.
- Σπινέλλη Κ. Δ. - Αποσπόρη Ελένη «Εργαζόμενη Μητέρα και παραβατικότητα συμπεριφοράς ανηλίκων, Μύθος ή Πραγματικότητα;», περιοδικό Εκλογή τόμος 4 1994, σελ. 260
- Τσουραμάνης Χρήστος «Η Υπεξαίρεση» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάρτιος 1991, σελ. 145.
- Τσουραμάνης Χρήστος «Το έγκλημα σε παιδικά comics» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιανουάριος 1989, σελ. 10.
- Φραντζεσκάκης Ιωάννης «Διεθνής αστυνομική αρωγή» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Μάιος 1991, σελ. 276.
- Φωτεινόπουλος Νίκος «Ο αστυνομικός της δεκαετίας του '80», Αστυνομική Επιθεώρηση Μάρτιος 1982, σελ. 189.
- Χαράλαμπος Ζανίκας «Προτεραιότητας και ευθύνες στην αντιμετώπιση του εγκλήματος» Αστυνομική Επιθεώρηση τεύχος Ιούνιος 1993, σελ. 553.

- - -

- Γενική Ελληνική και Παγκόσμιος Υδρόγειος Εκδόσεις Δοκμική, Γκούμας - Καστόπουλος, Αθήνα τόμος 3, σελ. 802 - 803.
- Εγκυκλοπαίδεια «Βασικά Θέματα Κοινωνιολογίας και Κοινωνιολογικό Λεξικό». Εκδόσεις Καστανιώτη, Επίκαιρα, Αθήνα 1982, σελ. 65.
- Εγκυκλοπαίδεια «Επιστήμη και Ζωή» Εκδοτικές και Εμπορικές Επιχειρήσεις Χατζηιακώβου Α.Ε. Αθήνα τόμος 9^{ος} σελ. 323 - 324 και 6^{ος} σελ. 20.
- Εγκυκλοπαίδεια Junior Χάρη Πάτση τόμος 4, Copyright by Harry Patsis, Athens σελ. 129 - 130.

Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος - Λαρούς Γενική Παγκόσμιος Εγκυκλοπαίδεια, Επιστημονική Εταιρεία των Ελληνικών Γραμμάτων ΠΑΠΥΡΟΣ, Αθήνα τόμος 3^{ος} σελ. 802 - 803.

Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα Τόμος 12 σελ. 87 - 99, Εκδοτικός Οργανισμός Πάπυρος.

Εγκυκλοπαίδεια Υδρία Γενική Σχολική Εγκυκλοπαίδεια στη Δημοτική Γλώσσα Εκδόσεις Τ. Αξιωτέλλης και ΣΙΑ Ε.Π.Ε. τόμος 2^{ος}, σελ. 547.

Εγκυκλοπαίδεια Υδρία Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων Αθήνα Α.Ε. τόμος 11 σελ. 321 - 325.

Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό «Πάμισος», Συλλογή διευθυνόμενη υπό Χρ. Τότση, Αθήνα 1981, σελ. 162 και σελ. 216.

Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια Παύλου Δρανδάκη Έκδοση 2^η, Εκδοτικός Οργανισμός «Ο Φοινιξ Ε.Π.Ε.», Αθήνα τόμος 5, σελ. 947 - 953.

- . -

Αλεξίου Δ. - Γιόρτσου Μ. «Ανήλικοι και παραβατική συμπεριφορά», Υπεύθυνη καθηγήτρια Γιαβάση Α., Πτυχιακή Εργασία, σελ. 1 - 72 και 96 - 100, Πάτρα 1990.

Γκελεστάθης Β. - Καρώνης Π. - Κοτσάνου Π. - Σπαρτινός Π. «Στάση του εφήβου απέναντι στο κάπνισμα. Ψυχο-κοινωνικό-οικονομικοί παράγοντες που καθορίζουν τη συχνότητα του καπνίσματος» Πτυχιακή Εργασία, Πάτρα, 1992.

Δαβλατανιώτης Β. - Στυλιανέρης Ι. - Χατζόπουλος Ι. «Παραβατικότητα Ανηλίκων - Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων - Μια θεωρητική προσέγγιση», υπεύθυνη καθηγήτρια Πανταζάκου, Πτυχιακή Εργασία, σελ. 130 - 146.

Δημακοπούλου Ν. - Κυριακού Στ. «Το κοινωνικό στίγμα του ανήλικου παραβάτη. Αντιμετώπιση του προβλήματος στον Ελληνικό χώρο», υπεύθυνη καθηγήτρια Αλεξοπούλου Ο. σελ. 1 - 3, 9 - 16, 22 - 63, Πτυχιακή Εργασία, Πάτρα, 1991.

Θαμόπουλος Σ. - Παπαϊωάννου Ευδ. «Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και η επίδρασή τους στην παραβατική συμπεριφορά των ανηλίκων». Υπεύθυνη καθηγήτρια, Ζαγούρα Στ. Πτυχιακή Εργασία, Πάτρα, 1989.

Κουτωπόδη - Καραντζά Ε. - Κοφαχειλή Α. - Τριπολιτσιώτη Μ. «Το κάπνισμα στην εφηβεία» Πτυχιακή Εργασία, σελ. 214, Πάτρα, 1987.

Κωλλέττα Α. - Μπλάτσιου Ε. «Αλκοόλ και εφηβεία», υπεύθυνη καθηγήτρια Αλεξοπούλου Ο., Πτυχιακή Εργασία, σελ. 100 - 133, Πάτρα 1994.

Ντουνταδάκης Α. και Πάνου Αικ. «Κοινωνική Εργασία και Αστυνομία», Πτυχιακή Εργασία, Πάτρα, Απρίλιος 1992.

Παπαφλέσσας Θ. «Βασικά προγράμματα κοινωνικής προστασίας», Β' εξάμηνο, σελ. 70 - 85, Αθήνα 1984.

